

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HATÁROZATAI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG HIVATALOS LAPJA

TARTALOM

22/2024. (XII. 23.) AB határozat	a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 39. § (1) bekezdés a) pont az „a szülőnek az ellátásra való jogosultságát a gyermekre tekintettel korábban már megállapították, de” fordulata alaptörvény-ellenességének megállapításáról, megsemmisítéséről, valamint alkalmazásának kizárásáról	3
23/2024. (XII. 23.) AB határozat	a Kúria Pfv.I.20.902/2023.10. számú részítélete alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről	9
24/2024. (XII. 30.) AB határozat	a Kúria Knk.VII.39.224/2024/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről	16
25/2024. (XII. 30.) AB határozat	a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény 26. § (1) bekezdés c) pontját és a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény végrehajtásáról szóló 217/1997. (XII. 1.) Korm. rendelet 11/D–11/E. §-ait, valamint a gyógyászati segédeszközök társadalombiztosítási támogatásba történő befogadásáról, támogatással történő rendelkezéséről, forgalmazásáról, javításáról és kölcsönzéséről szóló 14/2007. (III. 14.) EüM rendelet 10. számú mellékletét érintő alkotmányos követelmény megállapításáról.	26
3001/2025. (I. 21.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről	47
3002/2025. (I. 21.) AB határozat	bírói döntés megsemmisítéséről	75
3003/2025. (I. 21.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	87
3004/2025. (I. 21.) AB határozat	bírói kezdeményezés elutasításáról	93
3005/2025. (I. 21.) AB határozat	bírói kezdeményezés elutasításáról	100
3006/2025. (I. 21.) AB határozat	alkotmányjogi panasz elutasításáról	106
3007/2025. (I. 21.) AB végzés	bírói kezdeményezés visszautasításáról	117
3008/2025. (I. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	122
3009/2025. (I. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	126
3010/2025. (I. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	131
3011/2025. (I. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	136
3012/2025. (I. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	139
3013/2025. (I. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	143
3014/2025. (I. 21.) AB végzés	eljárás megszüntetéséről	146
3015/2025. (I. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	149

3016/2025. (I. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	153
3017/2025. (I. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	158
3018/2025. (I. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	164
3019/2025. (I. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	168
3020/2025. (I. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	172
3021/2025. (I. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	176
3022/2025. (I. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	180
3023/2025. (I. 21.) AB végzés	eljárás megszüntetéséről	185
3024/2025. (I. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	187
3025/2025. (I. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	190
3026/2025. (I. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	195
3027/2025. (I. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	200
3028/2025. (I. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	203
3029/2025. (I. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	207
3030/2025. (I. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	211
3031/2025. (I. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	215
3032/2025. (I. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	220
3033/2025. (I. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	226
3034/2025. (I. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	230
3035/2025. (I. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	235
3036/2025. (I. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	238
3037/2025. (I. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	241
3038/2025. (I. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	246
3039/2025. (I. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	252
3040/2025. (I. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	255
3041/2025. (I. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	258
3042/2025. (I. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	261
3043/2025. (I. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	265
3044/2025. (I. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	269
3045/2025. (I. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	271
3046/2025. (I. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	273
3047/2025. (I. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	277
3048/2025. (I. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	285
3049/2025. (I. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	289
3050/2025. (I. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	295
3051/2025. (I. 21.) AB végzés	alkotmányjogi panasz visszautasításáról	298

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉTETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 22/2024. (XII. 23.) AB HATÁROZATA

a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 39. § (1) bekezdés a) pont az „a szülőnek az ellátásra való jogosultságát a gyermekre tekintettel korábban már megállapították, de” fordulata alaptörvény-ellenességének megállapításáról, megsemmisítéséről, valamint alkalmazásának kizárásáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítása iránti bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 39. § (1) bekezdés a) pont az „a szülőnek az ellátásra való jogosultságát a gyermekre tekintettel korábban már megállapították, de” fordulata alaptörvény-ellenes, ezért azt a hatálybalépésére visszamenőleges hatállyal, 2023. július 22. napjával megsemmisíti.

A megsemmisítést követően a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 39. § (1) bekezdése a következő szöveggel marad hatályban: „A gyermekek otthongondozási díjára való jogosultság – a 38. §-ban a gyermekre meghatározott feltételek teljesülése esetén – a szülőn kívül a gyermek más, a gyermekkel közös háztartásban élő hozzátartozója [Ptk. 8:1. § (1) bekezdés 2. pont] számára is megállapítható, ha a) a szülő meghalt, vagy a gyermek állandó és tartós gondozásában saját egészségi állapotára figyelemmel akadályozottá vált, vagy b) a szülő szülői felügyeleti joga a Ptk. 4:186. § (1) bekezdés a), c), e) vagy h) pontja vagy 4:186. § (2) bekezdése alapján szünetel, illetve azt a bíróság megszüntette.”

2. Az alaptörvény-ellenessé nyilvánított és megsemmisített rendelkezés nem alkalmazható a Miskolci Törvényszék előtt 17.K.700.517/2024/2. számon folyamatban lévő ügyben, továbbá valamennyi, bármely bíróság előtt folyamatban lévő, ugyanilyen tárgyú ügyben.

Az Alkotmánybíróság e határozatát a Magyar Közlönyben közzé kell tenni.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Miskolci Törvényszék bírója (a továbbiakban: indítványozó) az előtte folyamatban lévő, 17.K.700.517/2024. számú közigazgatási határozat felülvizsgálata iránt indított peres eljárásban az eljárás felfüggesztése mellett az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szocvtv.) 39. § (1) bekezdés a) pont az „a szülőnek az ellátásra való jogosultságát a gyermekre tekintettel korábban már megállapították, de” szövegrésze alaptörvény-ellenességét állapítsa meg, azt semmisítse meg, és rendelje el a megsemmisített jogszabályi rendelkezésnek az indítványozó előtt folyamatban lévő egyedi ügyben történő alkalmazása kizárását. Az indítvány szerint a Szocvtv. támadott rendelkezése ellentétes az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésével.
- [2] 2. Az alapügyben megállapított, jelen bírói kezdeményezés elbírálása szempontjából releváns tényállás szerint a súlyosan fogyatékos (látássérült, hallássérült, értelmi sérült) gondozott szülei elhunytak, a szülők halálakor

az akkor még kiskorú gondozott részére gyámul az Alkotmánybíróság eljárására okot adó peres eljárás felpere-se (a gondozott nagynénje) került kirendelésre, aki a gondozottat immáron 34 éve saját háztartásában neveli, gondozza. A gondozottat a Siófoki Járásbíróság 2020. szeptember 19. napján jogerőre emelkedett ítéletével cse-lekvőképességet részlegesen korlátozó gondnokság alá helyezte, gondnokul ugyancsak az alapügy felperesét jelölte ki.

- [3] Az alapügy felperese 2024. január 31. napján kérelmet terjesztett elő a Heves Vármegyei Kormányhivatal Gyön-gyösi Járási Hivatalánál gyermekek otthongondozási díjára (a továbbiakban: gyod) való jogosultság megállapí-tása iránt. A járási hivatal az alapügy felperesének kérelmét HE-04/ESZEUR/00466-7/2024. számú határozatá-val elutasította, tekintettel arra, hogy bár a felperes a gondozott nevelőszülője, és ekként számára adott esetben a súlyosan fogyatékos gyermekre tekintettel a gyod folyósítható lehetne, azonban a gyermek szülei meghaltak, és a Szocvtv. 39. § (1) bekezdés a) pontjának megfelelően a vér szerinti szülők ellátásra való jogosultságát koráb-ban nem állapították meg, ami jelen esetben az ellátás folyósításának egyik jogszabályi feltétele.
- [4] Az alapügy felperese a határozattal szemben keresetet terjesztett elő, melyben arra hivatkozott, hogy az Alkot-mánybíróság az 5/2023. (VI. 6.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) a Szocvtv. 39. § (1) bekezdés az „a szü-lőnek az ellátásra való jogosultságát a gyermekre tekintettel korábban már megállapították, de” fordulata alap-törvény-ellenességét megállapította, és azt megsemmisítette, ám azt a jogalkotó utóbb visszaírta a törvénybe, újra alaptörvény-ellenessé téve azt.
- [5] 3. Az indítványozó szerint a Szocvtv. 39. § (1) bekezdés a) pont támadott fordulata ellentétes az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésével, az alábbiak szerint. Az indítványozó szerint az Alkotmánybíróság az Abh.-ban már megállapította a Szocvtv. 39. § (1) bekezdés támadott fordulatának alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének sérelme miatt, azonban az Abh. meghozatalát követően a jogalkotó a 2023. évi LX. törvénnyel ismételten a Szocvtv. szövegébe építette az Alkotmánybíróság által már alaptörvény-ellenesnek talált és megsemmisített jogszabályi fordulatot, a módosító törvény indokolása pedig semmilyen magyarázatot nem ad arra, hogy miért kerül ismételten bevezetésre a korábban megsemmisített fordulat.
- [6] Az indítványozó álláspontja szerint az Abh.-ban tett megállapítások (a vonatkozó jogszabályi fordulat teljes egyezőségére tekintettel) maradéktalanul felhasználhatóak a jelen ügyben is, és ennek megfelelően a Szocvtv. tá-madott rendelkezésének alaptörvény-ellenessége az Abh.-ban foglalt indokolással ismételten megállapítható. Eszerint az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése alkalmazása szempontjából homogén csoportnak a Polgári Tör-vénnykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 8:1. § (1) bekezdés 2. pontjában foglalt azon hozzátartozók tekinthetőek, akik a gyermekkel közös háztartásban tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos gyermeket nevelnek. Ezen homogén csoporton belül a jogalkotó a 2023. évi LX. törvény elfogadásával ismétel-ten különbséget tett aszerint, hogy a gyod igénylésére a szülők halálát vagy akadályozottságát követően vagy a szülői felügyeleti jog szünetelésekor vagy megszüntetésekor került sor, anélkül, hogy a különbségtételre a jog-alkotó bármilyen magyarázatot adna. A Szocvtv. támadott fordulata azt eredményezi, hogy a jogszabály hátrá-nyosan megkülönbözteti azon gondozott személyeket, valamint gondozóikat, ahol a vér szerinti szülő eredeti-leg nem igényelte a gyod-ot, és meghalt, vagy a gyermek gondozásában akadályozottá vált. Az indítványozó (az Abh.-ra is visszautalva) kiemelte: az alapügy felperese egy olyan körülmény fennállása folytán esett ki a jo-gosultak köréből, melyre ráhatása nem volt, az a vér szerinti szülők halála miatt utólag sem orvosolható, miköz-ben az alapügy felperese éppen ugyanúgy ápolja, gondozza a saját háztartásában a súlyosan fogyatékos gon-dozottat, mint azon más közös háztartásban élő hozzátartozók, akiknek az esetében a vér szerinti szülők ellá-tásra való jogosultságát korábban megállapították, vagy ahol a szülői felügyeleti jog megszüntetésre került. Az indítványozó álláspontja szerint ez a megkülönböztetés változatlanul önkényes, az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésével ellentétes, egyezően azzal a korábbi szabályozással, melynek alaptörvény-ellenességét az Al-kothmánybíróság az Abh.-ban megállapította.

II.

- [7] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezése:

„XV. cikk (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.”

- [8] 2. A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény indítvánnyal érintett rendelkezése:

„39. § (1) A gyermekek otthongondozási díjára való jogosultság – a 38. §-ban a gyermekre meghatározott felté-telek teljesülése esetén – a szülőn kívül a gyermek más, a gyermekkel közös háztartásban élő hozzátartozója [Ptk. 8:1. § (1) bekezdés 2. pont] számára is megállapítható, ha

a) a szülőnek az ellátásra való jogosultságát a gyermekre tekintettel korábban már megállapították, de a szülő meghalt, vagy a gyermek állandó és tartós gondozásában a saját egészségi állapotára figyelemmel akadályozottá vált, vagy

b) a szülő szülői felügyeleti joga a Ptk. 4:186. § (1) bekezdés a), c), e) vagy h) pontja vagy 4:186. § (2) bekezdése alapján szünetel, illetve azt a bíróság megszüntette.”

III.

- [9] A bírói kezdeményezés megalapozott.
- [10] 1. Az Abtv. 25. §-a szerint a bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – abban az esetben kezdeményezi az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását, ha az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította.
- [11] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a bírói kezdeményezés az Abtv. 25. §-ában és 52. §-ában előírt feltételeknek eleget tesz {vö.: 3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [8]–[24]; 2/2016. (II. 8.) AB határozat, Indokolás [26]–[28]; 3064/2016. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [8]–[13]}. A támadott jogszabályi rendelkezés az eljárásban alkalmazni kell, az eljárás felfüggesztése (az Alkotmánybíróság főtítkárnak hiánypótlási felhívását követően) megtörtént, az indítvány az Alkotmánybíróság eljárására okot adó ügyben alkalmazandó jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére, továbbá alkalmazási tilalom kimondására irányul. Az indítvány az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésével összefüggésben a határozott kérelem követelményét teljesíti.
- [12] 2. A jogalkotó a gyod intézményét az egyes szociális, gyermekvédelmi tárgyú, valamint egyéb kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2018. évi CXVII. törvénnyel, 2019. január 1. napjától kezdődő hatállyal vezette be. A törvény jogalkotói indokolása szerint „a súlyos fogyatékos, vagy tartós betegség miatt önellátásra képtelen gyermekről való gondoskodás alapján határozza meg a családok működését, és az esetek jelentős részében azzal jár, hogy a gondozást végző szülő évtizedekig nem tud visszalépni a munkaerő-piacra, így nem tud keresőtevékenységet folytatni sem. Méltányolva azt a terhet, amit a családnak egy tartósan beteg, súlyosan fogyatékos gyermek nevelése jelent, a súlyos fogyatékos, tartós betegségéből adódóan önellátásra képtelen gyermekükről gondoskodók számára létrehozásra kerül a gyermekek otthongondozási díja. Az ellátás a törvény szerint a gyermek életkorára tekintet nélkül nyújtható az őt ápoló szülőnek.” A törvény indokolása szerint az ellátást főszabály szerint csak a vér szerinti, illetve az örökbefogadó szülő veheti igénybe. „Egyéb hozzátartozó csak a szülő halála esetén válhat jogosulttá az ellátásra, illetve akkor, ha a szülő egészségi állapotából adódóan nem tudja gyermeke ápolását tovább ellátni, a szülő felügyeleti joga szünetel, vagy bírósági által megszüntetésre kerül.”
- [13] Azaz, a jogalkotó szándéka szerint a gyod (i) a tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos gyermek saját háztartásban történő nevelését, gondozását ismeri el és honorálja; (ii) a gyermek életkorára tekintet nélkül; (iii) főszabály szerint a gyermek vér szerinti vagy örökbefogadó szülője számára; azonban (iv) a vér szerinti vagy örökbefogadó szülő meghatározott okokból történő kiesése esetén (halál, a gyermek állandó és tartós gondozásának akadályozottsága a szülő egészségi állapota miatt, szülői felügyeleti jog szünetelése, szülői felügyeleti jog megszüntetése) a gyermekkel közös háztartásban élő hozzátartozó is jogosult lehet az ellátásra.
- [14] 3. Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban a gyod-ra való jogosultság feltételei közül az „a szülőnek az ellátásra való jogosultságát a gyermekre tekintettel korábban már megállapították, de” fordulata alaptörvény-ellenességét vizsgálta, és azzal összefüggésben az alábbi megállapításokat tette.
- [15] A gyod szabályozásának hátrányos megkülönböztetés tilalmának sérelme miatti alkotmányossági vizsgálata szempontjából az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése a releváns alaptörvényi rendelkezés (Abh., Indokolás [14]). Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése szempontjából homogén csoportnak mindazon, a Ptk. 8:1. § (1) bekezdés 2. pontja szerinti hozzátartozók tekinthetők, akik a gyermekkel közös háztartásban tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos gyermeket nevelnek, a szülő pedig objektív módon nem tudja a gyermeket nevelni, vagy pedig arra nem jogosult (Abh., Indokolás [17]). A Szocvtv. korábban hatályos rendelkezése az ily módon megállapított homogén csoporton belül azért valósított meg tárgyilagos mérlegelés szerinti észszerű ok nélküli,

azaz önkényes különbségtételt, mert egyes esetekben a tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos gyermeket a saját háztartásában ténylegesen gondozó hozzátartozó annak ellenére nem válhatott jogosulttá a gyod-ra, hogy az ellátást a szülő nem vette (nem vehette) igénybe, ráadásul a szülő gyod-ra való jogosultsága hatósági megállapításának elmaradása még csak szülői önhibát sem feltételezett (így például a szülő cselekvőképtelensége vagy halála esetén, és akkor, ha a gyod-ra való jogosultságot megalapozó egészségi állapot csak utóbb kerül megállapításra). Ráadásul ezen feltétel teljesülésére a tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos gyermeket a saját háztartásában gondozó hozzátartozónak semmilyen ráhatása nem volt (hiszen azt csak a vér szerinti vagy örökbefogadó szülő teljesíthette még azt megelőzően, hogy a hozzátartozó megkezdte a gyermek saját háztartásában való gondozását), és az adott esetben (például a szülő halála esetén) utólag sem volt pótolható (Abh., Indokolás [20]). Az Alkotmánybíróság ezért az Abh.-val a Szocvtv. 39. § (1) bekezdés az „a szülőnek az ellátásra való jogosultságát a gyermekre tekintettel korábban már megállapították, de” fordulatát *ex nunc*, 2023. június 6-i hatállyal megsemmisítette.

- [16] 4. Az Abh. meghozatalát megelőzően, 2023. május 16. napján került benyújtásra a Kormány nevében „[a] szerencsejáték szervezéssel és az elektronikus ügyintézésel összefüggő, valamint egyes törvényeknek a jogrendszer koherenciájának erősítése érdekében történő módosításáról” szóló, T/4027. számú törvényjavaslat (a továbbiakban: Törvényjavaslat). A Törvényjavaslat 21. §-a a Szocvtv. egyes rendelkezéseinek módosítását tartalmazta, a Törvényjavaslat indokolása szerint ezen módosítások kizárólag „nyelvhelyességi pontosítások” voltak. A Törvényjavaslat (annak benyújtáskori szövegváltozata szerint) a Szocvtv. jelen bírói kezdeményezéssel érintett 39. §-át mindössze annyiban kívánta módosítani, hogy a 39. § (1) bekezdésében az „illetve” szövegrész helyébe a „továbbá” szöveg lépett volna.
- [17] A Törvényjavaslatához az Országgyűlés Törvényalkotási Bizottsága 2023. június 29. napján egy összesen 38 módosító pontból álló módosító javaslatot terjesztett elő. A 17. módosító pont a Szocvtv. 39. § (1) bekezdésének újrakodifikálását javasolta, az utóbb az Országgyűlés által elfogadott módon. A módosító pont indokolása szerint „[a] módosító javaslat a gyermekek otthongondozási díjának a hozzátartozó részére történő megállapítására vonatkozó rendelkezést pontosítja olyan módon, hogy abban az esetben, ha a szülő szülői felügyeleti joga a Ptk. 4:186. § (1) bekezdés a), c), e) vagy h) pontja vagy a 4:186. § (2) bekezdése alapján szünetel, illetve azt a bíróság megszüntette, a megállapításra szülői előzményjogosultság nélkül is lehetőség legyen.”
- [18] Az Országgyűlés a szerencsejáték-szervezéssel és az elektronikus ügyintézésel összefüggő, valamint egyes törvényeknek a jogrendszer koherenciájának erősítése érdekében történő módosításáról szóló 2023. évi LX. törvényt 2023. július 4-i ülésnapján fogadta el, a Szocvtv. 39. § (1) bekezdése vonatkozásában a Törvényalkotási Bizottság módosító javaslatával egyező tartalommal. A törvény vonatkozó rendelkezésének indokolása ugyancsak teljesen azonos a Törvényalkotási Bizottság által megfogalmazott indokolással. A 2023. évi LX. törvény Szocvtv. 39. § (1) bekezdését módosító 21. §-a 2023. július 22. napján lépett hatályba.
- [19] A Szocvtv. 2023. július 22. napjától hatályos 39. § (1) bekezdése értelmében gyod-ra a gyermekkel közös háztartásban élő hozzátartozó akkor válhat jogosulttá, ha „a) a szülőnek az ellátásra való jogosultságát a gyermekre tekintettel korábban már megállapították, de a szülő meghalt, vagy a gyermek állandó és tartós gondozásában a saját egészségi állapotára figyelemmel akadályozottá vált, vagy b) a szülő szülői felügyeleti joga a Ptk. 4:186. § (1) bekezdés a), c), e) vagy h) pontja vagy 4:186. § (2) bekezdése alapján szünetel, illetve azt a bíróság megszüntette.” Azaz, a jogalkotó az Abh. meghozatalát követően a gyod-ra való jogosultság feltételei körében az „a szülőnek az ellátásra való jogosultságát a gyermekre tekintettel korábban már megállapították” fordulatát akként „írta vissza” a Szocvtv.-be, hogy az azokra az esetekre vonatkozik, amikor a szülő meghalt, vagy a gyermek állandó és tartós gondozására saját egészségi állapotára figyelemmel akadályozottá vált. Nem feltétele ugyanakkor a gyod hozzátartozó általi igénylésekor a szülő ellátásra való jogosultságának megállapítása akkor, ha a szülő szülői felügyeleti joga szünetel, vagy azt a bíróság megszüntette.
- [20] A jelen bírói kezdeményezésre okot adó ügyben az alapügy felperesének kérelmét a Szocvtv. 39. § (1) bekezdés a) pontja alapján utasították el, azaz éppen azért, mert a gondozott szülei jelen esetben meghaltak, és a szülők gyod-ra való jogosultságát korábban nem állapították meg.
- [21] 5. Az Alkotmánybíróság a Szocvtv. 39. § (1) bekezdés a) pont az „a szülőnek az ellátásra való jogosultságát a gyermekre tekintettel korábban már megállapították, de” fordulata alkotmányossági vizsgálata során nem látott okot arra, hogy eltérjen az Abh.-ban tett megállapításaitól, tekintettel arra, hogy a gyod jogintézményének lényegi vonásai a 2023. évi LX. törvény elfogadását követően sem változtak meg. Ezen korábbi megállapítások alapulvételével az Alkotmánybíróság az alábbi következtetésekre jutott.

- [22] 5.1. A gyod jogintézménye a hátrányos megkülönböztetés tilalma alaptörvényi rendelkezéseinek felhívhatósága szempontjából változatlanul az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése hatálya alá tartozik (Abh., Indokolás [14]).
- [23] 5.2. A gyod célja a tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos és ezért önellátásra képtelen gyermekről való gondoskodás saját, a gyermekkel közös háztartásban, a gyermek életkorától függetlenül. Ennek megfelelően homogén csoportnak változatlanul mindazon, a Ptk. 8:1. § (1) bekezdés 2. pontja szerinti hozzátartozók tekintendők, akik a jogalkotó szándéka szerint gyod-ra jogosultak akkor, ha a saját, gyermekkel közös háztartásukban tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos gyermeket nevelnek, a szülő pedig objektív módon nem tudja a gyermeket nevelni, vagy pedig arra nem jogosult (Abh., Indokolás [17]).
- [24] 5.3. A Szocvtv. 2023. július 22. napjától hatályos 39. § (1) bekezdése értelmében a vér szerinti vagy örökbefogadó szülő helyett a Ptk. 8:1. § (1) bekezdés 2. pontja szerinti hozzátartozó változatlanul (az Abh.-ban vizsgált szabályozással megegyezően) négy esetben igényelheti a gyod-ot: (i) ha a szülő meghalt; (ii) ha a szülő a gyermek állandó és tartós gondozásában saját egészségi állapota miatt akadályozottá vált; (iii) ha a szülő szülői felügyeleti joga a Ptk. 4:186. § (1) bekezdés a), c), e) vagy h) pontja vagy 4:186. § (2) bekezdése alapján szünetel; (iv) ha a szülő szülői felügyeleti jogát a bíróság megszüntette.
- [25] Ezen négy eset közül az (i) és (ii) esetekben (a szülő halála és a szülő egészségi állapota miatti akadályozottsága esetén) a hozzátartozó gyod-ra való jogosultságának ismételt feltételévé vált az, hogy a szülő ellátásra való jogosultságát korábban már megállapítsák, míg a (iii) és (iv) esetekben a jogalkotó ilyen feltételt nem támasztott. Mindez azonban azt is jelenti, hogy miközben a tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos gyermeket a saját háztartásában gondozó hozzátartozó mind a négy, a jogalkotó által elismert esetben jogilag és tartalmilag teljesen azonos módon végzi a tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos gyermek ápolását, gondozását, addig a jogalkotó az (i) és (ii) esetekben (a szülő halála vagy megromló egészségi állapota esetén) mégis elzárja a hozzátartozókat a gyod igénylésétől, méghozzá olyan okból, mely a gyermeket ténylegesen ápoló, gondozó hozzátartozó ráhatásától teljes mértékben független, és az adott esetben (például a szülő halála esetén) utólag sem pótolható, azaz az ellátásból való kizárás a véglegesség igényével, visszavonhatatlanul megvalósul (Abh., Indokolás [20]).
- [26] Tekintettel arra, hogy a gyod célja kifejezetten a tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos gyermek saját háztartásában történő nevelése terhének elismerése (lásd az egyes szociális, gyermekvédelmi tárgyú, valamint egyéb kapcsolódó törvények módosításáról szóló 2018. évi CXVII. törvény jogalkotói indokolását, valamint az Abh. indokolásának [15] bekezdését), a Szocvtv. 39. § (1) bekezdés a) pont az „a szülőnek az ellátásra való jogosultságát a gyermekre tekintettel korábban már megállapították, de” fordulata alkotmányosan elfogadható, észszerű indokolás nélküli különbségtételt valósít meg a homogén csoporton belül azáltal, hogy különbséget tesz azon esetek között, amikor a hozzátartozó a szülő halála vagy egészségromlása, illetve a szülői felügyeleti jog szünetelése vagy megszüntetése miatt gondozza saját háztartásában a tartósan beteg vagy súlyosan fogyatékos gyermeket.
- [27] 6. Az Alkotmánybíróság ezért megállapította, hogy a Szocvtv. 39. § (1) bekezdés a) pont az „a szülőnek az ellátásra való jogosultságát a gyermekre tekintettel korábban már megállapították, de” fordulata alaptörvény-ellenes. Figyelemmel arra, hogy az Alkotmánybíróság az Abh.-ban már ugyanezen jogszabályi fordulat alaptörvény-ellenességét a jelen határozatban foglaltakkal egyező indokolás alapján, az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének sérelme miatt megsemmisítette, ezért az Alkotmánybíróság a Szocvtv. támadott rendelkezésének hatálybalépésére visszamenőleges hatályú, 2023. július 22. napjával történő megsemmisítéséről határozott, a rendelkező részben foglaltak szerint.
- [28] Az Abtv. 45. § (2) bekezdése értelmében, ha az Alkotmánybíróság bírói kezdeményezés alapján megsemmisít egy egyedi ügyben alkalmazott jogszabályt, a megsemmisített jogszabály az Alkotmánybíróság eljárására okot adó ügyben nem alkalmazható. Tekintettel arra, hogy a Szocvtv. 39. § (1) bekezdés a) pont vizsgált fordulata nem csupán a bírói kezdeményezésre okot adó egyedi ügyben eredményezhet alkotmányosan nem igazolható hátrányos megkülönböztetést, ezért az Alkotmánybíróság az Abtv. 45. § (4) bekezdése alapján a megsemmisített jogszabályi rendelkezés általános alkalmazási tilalmának elrendeléséről határozott, a rendelkező rész 2. pontjában foglaltaknak megfelelően.
- [29] 7. A határozatot az Abtv. 44. § (1) bekezdés első mondata alapján közzé kell tenni a Magyar Közlönyben.

*Dr. Juhász Imre s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke*

*Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró*

*Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Juhász Imre s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett*

*Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró*

*Dr. Juhász Imre s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett*

*Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró*

*Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró*

Alkotmánybírósági ügyszám: III/2365/2024.
Megjelent a Magyar Közlöny 2024. évi 133. számában.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 23/2024. (XII. 23.) AB HATÁROZATA

a Kúria Pfv.I.20.902/2023.10. számú részítelele alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.I.20.902/2023.10. számú részítelele alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Szabóné Jakobi Veronika Cecília (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselő (Neiger, Papp és Társai Ügyvédi Iroda; eljáró ügyvéd dr. Neiger M. Tibor) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, kérve a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.I.20.902/2023.10. számú részítelele, a Tatabányai Törvényszék 1.Pf.20.078/2021/20. számú részítelele, valamint a Tatabányai Törvényszék 2.Pk.50.028/2021/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmére hivatkozva.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panaszban kifogásolt ügy tényállása a bírósági határozatok, valamint az indítványozó által előadottak alapján a következők szerint foglalható össze.
- [3] Az indítványozó az alapügy felperese, aki a Tatabányai Járásbíróság (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) előtt 2014-ben benyújtott keresetében elbirtoklás megállapítása iránti keresetet terjesztett elő Tatabánya Megyei Jogú Város Önkormányzatával szemben. Az elsőfokú bíróság 2020-ban kelt részítelelel az indítványozó keresetét elutasította.
- [4] Az indítványozó fellebbezést terjesztett elő az elsőfokú részítelele ellen, amelyet a Tatabányai Törvényszék 1.Pf.20.111/2020/5. számú végzésével (a továbbiakban: hatályon kívül helyező végzés) hatályon kívül helyezett, és az elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására, újabb határozat meghozatalára utasította.
- [5] A megismételt eljárásban a Tatabányai Járásbíróság 10.P.20.022/2019/42. számú részítelelel az indítványozó keresetét ismételten elutasította. Az újabb részítelele ellen az indítványozó ismételten fellebbezést nyújtott be. A megismételt másodfokú eljárás során a Tatabányai Törvényszék 1.Pf. tanácsának kitűző végzéséből arról értesült, hogy megismételt eljárásban hozott részítelele elleni fellebbezésének elbírálása ugyanazon tanácshoz került, amely tanács a hatályon kívül helyező végzést meghozta. Erre tekintettel az indítványozó kizárási indítványt terjesztett elő a hatályon kívül helyező végzés meghozatalában részt vett tanács tagjaival szemben.
- [6] A Tatabányai Törvényszék 2.Pk.50.028/2021/2. számú végzésével (a továbbiakban: kizárási kérelmet elbíráló végzés) a kizárást megtagadta. A kizárási kérelmet elbíráló tanács egyik tagja ugyanaz a bírósági tag volt, aki a hatályon kívül helyező végzés meghozatalában is részt vett, és akivel szemben mint a végzést meghozó tanács tagjával szemben az indítványozó a kizárási indítványát előterjesztette.
- [7] Ezt követően az 1.Pf.20.078/2021/20. számú részítelelel (a továbbiakban: jogerős részítelele) a Tatabányai Törvényszék az elsőfokú bíróság részítelelel helybenhagyta.
- [8] A jogerős részítelelel szemben az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a Kúriához. A felülvizsgálati kérelem elsődleges indoka az volt, hogy a másodfokú bíróság nem volt törvényesen megalakítva, mert az előterjesztett kizárási indítvány egyik elbírálója az a bírósági tag volt, akivel szemben – mások mellett – a kizárási indítványt előterjesztette, ez pedig sérti a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: régi Pp.) 13. § (1) bekezdés e) pontjában és 18. § (1) bekezdésében foglaltakat.
- [9] A Kúria Pfv.I.20.549/2023/2. számú végzésével a felülvizsgálati kérelmet visszautasította, mert azt állapította meg, hogy a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) rendelkezései szerinti, a felülvizsgálati kérelem benyújtására rendelkezésre álló 45 napos határidőt az indítványozó elmulasztotta.

Az indítványozó a Kúriánál kifogást terjesztett elő az eljárás szabálytalansága végett. A Kúria ezt követően a Pfv.I.20.549/2023/4. számú végzésével avisszautasító végzést hatályon kívül helyezte, majd Pfv.I.20.902/2023/10. számú részítéletével (a továbbiakban: a Kúria részítélete) a jogerős részítéletet hatályában fenntartotta.

- [10] 1.2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz, – az Abtv. 27. §-a alapján – a Kúria részítélete, a Tatabányai Törvényszék jogerős részítélete, valamint a Tatabányai Törvényszék kizárási kérelmet elbíráló végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérve az Alkotmánybíróságtól, mivel azok álláspontja szerint sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljárás-hoz való jogát. Az indítványozó által előadott indokolás szerint a kizárási indítványát elbíráló háromtagú tanács nem volt szabályszerűen megalakítva, és ennek következtében megítélése szerint a kizárási indítvány szabályszerű elbírálására nem került sor. A Tatabányai Törvényszék kizárási kérelmet elbíráló végzése által sérült a tisztességes eljárás-hoz és a pártatlan bírósághoz való alapjoga, mivel olyan bíró vett részt a határozat meghozatalában, akivel szemben előterjesztésre került a kizárási indítvány, és a szabálytalan – nem pártatlan bíró által meghozott – kizárási indítványt elutasító határozat következtében sérült a pártatlan bírósághoz és a tisztességes eljárás-hoz fűződő alapjoga a Tatabányai Törvényszék jogerős részítéletének meghozatala során is, mert a tanács két tagjával szemben előterjesztett kizárási indítványa nem került tisztességes eljárásban és pártatlan bíró által elbírálva. A Kúria pedig alaptörvény-ellenes következtetést vont le azáltal, hogy a felülvizsgálati kérelemben kifogásolt bíró jogszerűen vett részt azon kizárási kifogás elbírálásában, amely kizárási kérelem nevesítetten és személy szerint vele szemben is előterjesztésre került, ezáltal a Kúria megsértette a tisztességes bírósági eljárás-hoz fűződő alapjogát.

II.

- [11] 1. Az Alaptörvény felhívott rendelkezése:

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

- [12] 2. A régi Pp. érintett rendelkezései:

„13. § (1) Az ügy elintézéséből ki van zárva, és abban mint bíró nem vehet részt:
[...]

e) az, akitől az ügynek tárgyilagos megítélése egyéb okból nem várható (elfogultság).”

„18. § (1) Ha a kizárási kérelmet igazgatási ügykörben nem intézik el, a bíró kizárási kérelme felől ugyanannak a bíróságnak ugyanazon a fokon eljáró másik tanácsa tárgyaláson kívül is határozhat.”

III.

- [13] 1. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el az ügyben. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt, melynek során az eljáró tanács vizsgálja, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságára vonatkozó törvényi feltételeknek, különösen a 27. § szerinti érintettség, a jogorvoslat kimerítése, valamint a 29–31. § szerinti követelményeknek.
- [14] 1.1. Az alkotmányjogi panasz határidőben érkezett, az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, érintettsége a támadott ítéletekkel összefüggésben fennáll.
- [15] 1.2. Az indítvány megjelölte az indítványozó jogosultságát és az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés a) pont]; az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [16] Az indítványozó megjelölte az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, továbbá indokolta, hogy a sérelmezett bírói döntések álláspontja szerint miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pont]. Az indítványozó továbbá kifejezett kérelmet terjesztett elő a támadott bírói döntések megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].

- [17] 2. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így fennállásukat az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [18] Ennek vizsgálata során az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány megfelel a befogadhatóság törvényi feltételeinek, ugyanis a kizárási kérelemmel érintett bírónak a Tatabányai Törvényszék kizárási kérelmet elbíráló végzésének meghozatalában történt részvétele felvetheti az Abtv. 29. §-a szerinti, a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét. Csak érdemi alkotmányossági vizsgálat eredményeként állapítható meg, hogy a Kúria részítéletének az a jogértelmezése, amely a felülvizsgálati kérelemben kifogásolt bíró részvételét a kizárási kérelem elbírálásában jogszerűnek ítélte meg, összhangban áll-e az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében előírt pártatlan bírósághoz való alapjoggal.
- [19] 3. Az előadó alkotmánybíró az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján – a befogadásról szóló döntés helyett – a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozattervezetet terjesztett az Alkotmánybíróság elé.

IV.

- [20] Az alkotmányjogi panasz megalapozott.
- [21] 1. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét arra hivatkozva állította, hogy a kizárási indítványát elbíráló háromtagú tanács nem volt szabályszerűen megalakítva, mivel olyan bíró vett részt a határozat meghozatalában, akivel szemben előterjesztésre került a kizárási indítvány, a Kúria pedig mindezt jogszerűnek fogadta el, megsértve ezáltal az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő alapjogát.
- [22] A Kúria a Pp. 13. § (1) bekezdésének értelmezéséből kiindulva úgy foglalt állást, hogy a kizárási kérelem arra a bíróra vonatkozhat, aki az adott ügy elintézésében részt vesz, az indítványozó kizárási iránti kérelme ezért a Kúria szerint tartalmilag csak úgy volt értelmezhető, hogy az a hatályon kívül helyezés folytán megismételt elsőfokú eljárásban hozott részítélet elleni fellebbezést elbíráló tanács tagjai ellen irányult. Ennek a tanácsnak azonban már nem volt tagja a kizárási indítvánnyal érintett, de a kizárási indítvány elbírálásában részt vevő bíró, ebből következően a Kúria szerint nem volt akadálya annak, hogy a törvényszék olyan másik tanácsa bírálja el az indítványozó kizárási iránti kérelmét, amely tanácsnak ez a bíró is tagja volt. A hatályon kívül helyező végzésben pedig érdemben nem bírálták el az elsőfokú részítélet elleni fellebbezést, eljárásjogi okokból történt a hatályon kívül helyezése (a Kúria részítélete, Indokolás [38]–[39]).
- [23] Annak a kérdésnek az érdemi megítélése során, hogy a Kúria ezzel a jogértelmezésével megsértette-e az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése rendelkezéseiben foglalt tisztességes és pártatlan bírósághoz való jogot, az Alkotmánybíróság az alábbi gyakorlatára volt tekintettel.
- [24] A tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jog része a pártatlanság követelménye, mely az eljárásban részt vevő személyekkel szembeni előítélet-mentes, elfogulatlan eljárás követelményét jeleníti meg. A pártatlanság követelményének van egy szubjektív, a bíró magatartásában rejlő és egy objektív, a szabályozásban megnyilvánuló követelménye {36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [48], hivatkozva: 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [38]}. A pártatlanság követelménye értelmében el kell kerülni minden olyan helyzetet, amely jogos kétséget kelt a bíró pártatlansága tekintetében {3353/2024. (X. 8.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében a törvény által felállított bíróság függetlensége és pártatlansága egy olyan általános jogelv, amely a legalapvetőbb emberi jogok közé tartozik [lásd például: 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [25]; 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [38]}. Független és pártatlan bíráskodás hiányában az egyéni jogok érvényesítése szenved csorbát. Mindebből következik, hogy a tisztességes bírósági tárgyalás követelményrendszerének szerves részét alkotó függetlenség és pártatlanság a demokratikus jogállamokban feltétlen érvényesülést kívánó alkotmányos igényként jelentkezik [34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [28]; lásd erről még: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]; hivatkozva: 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [38]].
- [25] Az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatában következetesen hangsúlyozta, hogy „[a] pártatlanság követelményének tényleges érvényesülését elsődlegesen az eljárási törvényekben megfogalmazott kizárási szabályok garantálják. [...] Az abszolút kizárási okok lényege, hogy azok bármelyikének fennállása kizárja a bírót az eljárásból anélkül, hogy vizsgálnák, ténylegesen elfogult-e a bíró. A relatív kizárási okok esetében viszont vizsgálandó

- a bíró esetleges elfogultsága” [21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [39]; 3353/2024. (X. 8.) AB határozat, Indokolás [38]].
- [26] Az Alkotmánybíróság az eljáró bíró pártatlanságának, illetve a bíró kizárásának kérdése az Alkotmánybíróság több döntésében is érdemi vizsgálatot szükségessé tevő kérdésnek minősült.
- [27] Ugyanakkor a bírói döntések alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon [3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]; 3480/2020. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [27]].
- [28] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben szakjogi – így nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó alkotmányossági – kérdésnek tekinti azt a kérdést, hogy a hatályon kívül helyezés folytán megismételt elsőfokú eljárásban hozott részítélet elleni fellebbezést elbíráló tanács tagjaival szemben ténylegesen fennáll(t)-e a Pp. szerinti valamely kizárási ok arra figyelemmel, hogy a tanács (egyres) tagjai már korábban, a hatályon kívül helyező végzés meghozatalában is részt vettek.
- [29] A bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő alkotmányjogi panasz (Abtv. 27. §) az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését szolgáló jogintézmény. Ilyen panasz alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes. Az Alkotmánybíróság nem vonhatja el azonban az ítélező bíróságok hatáskörét az előttük fekvő tényállás elemeinek átfogó mérlegelésére, csupán a mérlegelés alapjául szolgáló jogértelmezés Alaptörvénnyel való összhangját, illetve a mérlegelés alkotmányossági szempontjainak a megtartását vizsgálhatja felül. A rendes bíróságnak tehát fel kell ismernie egy-egy ügy alapjogi vetületét, és el kell végeznie az alapjog és a korlátozására esetlegesen okot adó védendő értékek összevetését, alapjogi mérlegelést kell folytatnia, amelyre az indokolásában ki kell térnie [3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]; 13/2016. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [30]; 3259/2022. (VI. 3.) AB határozat, Indokolás [32]; 3038/2024. (II. 9.) AB határozat, Indokolás [35]; 3080/2024. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]].
- [30] A panasz kapcsán alkotmányjogi szempontból annak van jelentősége, hogy a Kúria a felülvizsgálati kérelem elbírálásakor tulajdonított-e jelentőséget a pártatlan bírósághoz való jog szempontjából annak a körülménynek, hogy a felülvizsgálati kérelemben kifogásolt bíró részt vett annak a kizárási kérelemnek az elbírálásában, amely kizárási kérelem nevesítetten és személy szerint vele szemben (is) előterjesztésre került.
- [31] Az indítványozó ugyanis alkotmányjogi panaszában a pártatlanság sérelmét kizárólag arra alapozta, hogy a kizárást megtagadó végzés meghozatalában az a bíró is részt vett, akivel szemben a kizárási kérelem előterjesztésre került.
- [32] A Kúria abból indult ki, hogy a régi Pp. 13. § (1) bekezdésének helyes értelmezéséből következően az ügy elintézéséből van kizárva az a bíró, akivel szemben objektív vagy szubjektív kizárási ok áll fenn.
- [33] A régi Pp. által szabályozott kizárási okokkal kapcsolatban az Alkotmánybíróság arra mutatott rá, hogy a kizárási okokat két jól elhatárolható csoportra – egyfelől az ún. abszolút, másfelől az ún. relatív okokra – lehetett osztani. A régi Pp. 13. § (1) bekezdése öt kizárási okot határozott meg, ezek közül az a)–d) pontban szabályozottak abszolút okok. A 13. § (1) bekezdés e) pontja relatív kizárási okot szabályozott: nem járhat el az, akitől az ügy tárgyilagosa megítélése egyéb, a 13. § (1) bekezdés a)–d) pontjában nem nevesített okból nem várható [lásd: 215/B/1999. AB határozat, ABH 2001, 1067, 1071–1072.; a határozatot az Alaptörvény hatálybalépését követően megerősítette: 3255/2015. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [35]; 3343/2017. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [20]; 3257/2020. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [37]]. A relatív kizárási ok megfogalmazása általános, és minden olyan okot átfog, amelyek nevesítése sokféleségük folytán nem lehetséges, és ezért hozzájuk megdönthetetlen vélelem sem fűzhető. Ebből pedig az következik, hogy jellemzően külön vizsgálandó maga az elfogultság alapjául szolgáló tény valósága és az, hogy ez a körülmény alkalmas-e az elfogultság megalapozására [1150/D/2008. AB határozat, ABH 2011, 1884, 1889.; a határozatot az Alaptörvény hatálybalépését követően megerősítette: 3255/2015. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [35]; 3194/2016. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [20]–[21]].
- [34] Az Alkotmánybíróság rámutatott arra is, hogy a régi Pp. érintett szabálya éppen a pártatlan eljáráshoz való jog garanciájaként rendeli el annak a kizárását az ügy elintézéséből, illetve – bíróként – az eljárásból, akitől az ügynek tárgyilagosa megítélése egyéb okból nem várható (elfogultság) [lásd: 1150/D/2008. AB határozat, ABH 2011, 1884, 1889.; a határozatot az Alaptörvény hatálybalépését követően megerősítette: 3255/2015. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [35]; 3194/2016. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [20]–[21]].
- [35] A Kúria felülvizsgálati részítéletében helyesen mutatott rá arra, hogy a bíróság összetételére vonatkozó rendelkezések a polgári eljárásjog garanciális jellegű szabályai körébe tartoznak, ezért megsértésük súlyos jogkövet-

kezményeket von maga után: ha a bíróság összetételére vonatkozó rendelkezések sérülnek, az olyan súlyos jogszabálysértés, ami megalapozza az így született határozat hatályon kívül helyezését.

- [36] Ebből azonban a Kúria azt a következtetést vonta le, hogy a felülvizsgálati kérelemben kifogásolt bíró jogszerűen vett részt annak a kizárási kérelemnek az elbírálásában, amely kizárási kérelem nevesítetten és személy szerint vele szemben (is) előterjesztésre került.
- [37] Ugyanakkor az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az indítványozónak a bíró részvételével kapcsolatos ellenérvai egyértelműen megalapozták azt a következtetést, hogy az eljáró bíró, illetve a tanács az indítványozói érvekben foglalt körülmények folytán nem tekinthető pártatlannak.
- [38] A régi Pp. 18. § (1) bekezdése úgy rendelkezett, hogy „[h]a a kizárási kérdését igazgatási ügykörben nem intézik el, a bíró kizárása felől ugyanannak a bíróságnak ugyanazon a fokon eljáró másik tanácsa tárgyaláson kívül is határozhat.” A 699/B/1995. AB határozat, amely ennek a rendelkezésnek az alkotmányellenességét – az Alkotmány 57. § (1) bekezdésében biztosított pártatlan bírósághoz való joggal összefüggésben – vizsgálta, ezt a rendelkezést úgy értelmezte, hogy „a kizárási ok bejelentésének elintézése ugyanannak a bíróságnak másik, az ítékezés tevékenységében független tanácsa hatáskörébe tartozik” {ABH 1995, 795. Ebben a 699/B/1995. AB határozatban foglaltakat megerősítette az 1150/D/2008. AB határozat, ABH 2011, 1884, 1890–1891.; az 1150/D/2008. AB határozatot az Alaptörvény hatálybalépését követően megerősítette: 3255/2015. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [35]; 3194/2016. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [20]–[21]}.
- [39] Mindezekre, valamint a pártatlan, az adott kérdésben nem érdekelt bírói fórumhoz való jog (nemo iudex in sua causa) elvére tekintettel jelen ügyben a kizárási indítványt elbíráló tanácsnak nem lehetett volna tagja az a bíró, akivel szemben az indítványozó kizárási indítványt terjesztett elő. Jelen esetben ugyanis a megismételt másodfokú eljárásban az a bíró is részt vett a kizárási indítvány elbírálásában, akivel szemben a kizárási indítvány előterjesztésre került.
- [40] Mindezek alapján a Tatabányai Törvényszék kizárási kérelem elbírálásának tárgyában eljáró tanácsa összeállításával nem biztosította az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének megfelelően az indítványozó ügyének független és pártatlan bíróság általi elbírálását, függetlenül attól, hogy a kizárási kérelem egyébként érdemben megalapozott-e, vagy sem.
- [41] A régi Pp. 16. (4) bekezdése lehetőséget teremtett a kizárási ok peres fél által történő bejelentésére, melynek a peres eljárás bármely szakaszában helye volt, kivéve a régi Pp. 13. § (1) bekezdés e) pontja alá tartozó okot. Az indítványozó ügyében alkalmazandó régi Pp. rendelkezései szerint a kizárási indítványt elbíráló határozattal szemben fellebbezési jog nem volt külön biztosítva, azt csupán a régi Pp. 18. § (4) bekezdése szerint az érdemi határozat elleni fellebbezésben lehetett panaszolni, amit az indítványozó a felülvizsgálati kérelemben meg is tett. A kifogásolt alapjogsérelem, az indítványozó állítása szerint, a másodfokú eljárásban következett be. E jogsérelem ellen jogorvoslatot a felülvizsgálati eljárásban kereshetett volna.
- [42] A Kúria azonban a felülvizsgálati kérelem ezen részének elbírálása során a bíró kizárására vonatkozó szabályokat nem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összhangban értelmezte, ezáltal megsértette az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes és pártatlan bírósághoz való jogát.
- [43] A Kúria tehát a konkrét ügyben nem ismerte fel, hogy az indítványozónak a Tatabányai Törvényszék kizárási indítvány elbírálása tárgyában eljáró tanácsának megalakításával összefüggő körülmények a konkrét ügyre alapjogi jelentőséggel bírnak a pártatlan bírósághoz való jog szempontjából. A Kúria nem ismerte fel az ügy alapjogi vetületét, és nem folytatta le az alapjogi mérlegelést, illetve erre az indokolásában nem tért ki. Az Alkotmánybíróság szerint a pártatlanság követelménye jelen esetben azáltal sérült, hogy a Tatabányai Törvényszék 2.Pk.50.028/2021/2. számú végzése meghozatalában az a bíró is részt vett, akivel szemben a kizárási indítvány előterjesztésre került.
- [44] 2. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria felülvizsgálati végzése nem vette figyelembe az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes és pártatlan bírósághoz való jogból fakadó követelményeket, ezért ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével. Erre tekintettel a felülvizsgálati végzést a rendelkező részben foglaltak szerint, az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján megsemmisítette.

V.

- [45] Az Alkotmánybíróság e határozatának a Magyar Közlönyben történő közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdés második mondata alapján rendelte el.

Budapest, 2024. december 3.

Dr. Varga Réka s. k.,
az Alkotmánybíróság elnökhelyettese

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Réka s. k.,
az Alkotmánybíróság elnökhelyettese
az aláírásban akadályozott
dr. Juhász Miklós
alkotmánybíró helyett

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Réka s. k.,
az Alkotmánybíróság elnökhelyettese
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [46] Egyetértek a rendelkező részben foglaltakkal, ugyanakkor lényegesnek tartom az alábbiak hangsúlyozását.
- [47] 1. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a tisztességes eljárás (*fair trial*) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek a figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes {6/1998. (III. 11.) AB határozat, ABH 1998, 91, 95.; 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]; 3003/2019. (I. 7.) AB határozat, Indokolás [25]}.
- [48] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a független és pártatlan bírósághoz való jog a tisztességes eljárás követelményrendszerének olyan lényeges elemei, amelyek érvényesülése nélkülözhetetlen a többi alkotmányos alapjog védelméhez. E követelmények nyújthatnak ugyanis garanciát arra, hogy a felek egyéni jogairól egy valóban semleges fórum hoz döntést. Másfelől a független és pártatlan bíróság a jogállamok működésének egyik legfontosabb alapelve. A demokratikus jogállamokban ugyanis nélkülözhetetlen, hogy a bíróság döntései a kötelező erő és a véglegesség igényével léphessenek fel. A bíróság pedig kizárólag akkor felelhet meg ezeknek a várakozásoknak, ha eljárásait függetlenül és pártatlanul, a tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerével összhangban folytatja {erről lásd: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]}. Független és pártatlan bíráskodás hiányában az egyéni jogok érvényesítése szenved csorbát. Mindebből következik, hogy a tisztességes eljárás követelményrendszerének szerves részét alkotó függetlenség és pártatlanság a demokratikus jogállamokban feltétlen érvényesülést kívánó alkotmányos igényként jelentkeznek {34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [28]}.
- [49] Az Alkotmánybíróság a pártatlan bírósághoz való jog lényegét akként foglalta össze: „[a] pártatlan bírósághoz való alkotmányos alapjog [...] az eljárás alá vont személy iránti előítélet-mentesség és elfogulatlanság követelményét támasztja a bírósággal szemben. Ez egyrészt magával a bíróval, a bíró magatartásával, hozzáállásával szembeni elvárás, másrészt az eljárás szabályozásával kapcsolatos objektív követelmény: el kell kerülni minden olyan helyzetet, amely jogos kétséget kelt a bíró pártatlansága tekintetében (ABH 1995, 346, 347.). A pártatlanság kérdését objektív és szubjektív nézőpontból egyaránt vizsgálni kell. A pártatlanság egyrészt azt a követelményt támasztja, hogy a bíróság tagjai személyes előítéletektől mentesek legyenek, másrészt – objektív nézőpontból vizsgálva – megvan-e a pártatlanság megfelelő látszata [vö.: 67/1995. (XII. 7.) AB határozat, ABH 1995, 346.; 32/2002. (VI. 4.) AB határozat, ABH 2002, 153.; 17/2001. (VI. 1.) AB határozat, ABH 2001, 222.]” {3343/2017. (XII. 20.) AB határozat, Indokolás [19]}.

- [50] A pártatlanság látszatának fontosságát az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) is hangsúlyozza: biztosítani kell, hogy az eljárás tisztességessége nyilvánvaló legyen. Az EJEB rámutatott arra is, hogy a nyilvánosság fokozott érzékenysége a tisztességes igazságszolgáltatás vonatkozásában igazolja a látszatoknak tulajdonított növekvő jelentőséget {*Kress kontra Franciaország* [GC], (39594/98), 2001. június 7., 82. bekezdés; *Martinie kontra Franciaország* [GC], (58675/00), 2006. április 12., 53. bekezdés; *Menchinskaya kontra Oroszország*, (42454/02), 2009. január 15., 32. bekezdés}. Az EJEB azonban azt is világossá tette, hogy az érintett személyek álláspontja az eljárás tisztességességével kapcsolatosan önmagában nem döntő. A bíróság előtt álló személyekben az eljárás tisztességességével kapcsolatosan felmerült aggályoknak objektíve igazolhatóknak kell lenniük [*Kraska kontra Svájc*, (13942/88), 1993. április 19., 32. bekezdés].
- [51] Az alkotmánybírósági vizsgálat jellegét illetően ezért – figyelemmel az EJEB gyakorlatára is – lényeges hangsúlyozni, hogy azokban az ügyekben, amelyekben kétség támad a bíró pártatlansága tekintetében, az eljárás alá vont személy kételye fontos ugyan, de a döntő jelentőségű körülmény mégis az, hogy ez a kétely objektív szempontokkal igazolható-e {34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [32]; 3038/2017. (III. 7.) AB végzés, Indokolás [24]–[25]; 3185/2017. (VII. 14.) AB végzés, Indokolás [21]–[22]; 3080/2018. (III. 5.) AB határozat, Indokolás [21]}. A pártatlanságot csak akkor lehet megalapozottan kétségbe vonni, ha a pártatlanság hiányának kézzelfogható jelei merülnének fel az eljárás során {3243/2017. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [52] 2. A jelen ügyben egyértelműen megállapítható, hogy a Tatabányai Törvényszéknek a megismételt eljárásban eljáró 1.Pf. tanácsának, illetve annak tagjainak pártatlansága vonatkozásában semmilyen objektív kétely nem merülhet fel. Megállapítható az is, amint erre a Kúria is rámutatott, hogy a megismételt eljárásban eljáró törvényszéki tanács más összetételben járt el, mint a megelőző eljárásban, és O. F. bíró ennek a tanácsnak nem volt tagja. Egyetértek ezért a Kúria megállapításával abban, hogy formálisan nem sértette az eljárási szabályokat az, hogy a kizárás iránti kérelmet elbíráló tanácsnak e bíró tagja volt. Lényeges körülmény azonban, hogy O. F. bíró az indítványozó kizárás iránti kérelmével érintett bíró volt. E körülmény pedig objektív kétséget ébreszt(het) a kizárás iránti kérelmet elbíráló tanács pártatlanságát illetően.
- [53] Mindezek alapján úgy gondolom, hogy a jelen ügyben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésén alapuló pártatlan bírósághoz való jog sérelmét nem az okozta, hogy az ügyben az eljárási szabályok alapján kizárt bíró vett részt, hanem az, hogy a kizárás iránti kérelmet olyan tanács bírálta el, amelynek egyik tagja a kizárás iránti kérelemmel érintett volt. Ebből következően, jóllehet sem a törvényszék, sem a Kúria az eljárási szabályokat nem sértette a döntésével, ugyanakkor a pártatlanság látszatának sérelme mégis megállapítható.

Budapest, 2024. december 3.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1975/2024.

Megjelent a Magyar Közlöny 2024. évi 133. számában.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 24/2024. (XII. 30.) AB HATÁROZATA

a Kúria Knk.VII.39.224/2024/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapításáról és megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria Knk.VII.39.224/2024/5. számú végzése alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.
2. Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Magyar Olimpiai Bizottság (a továbbiakban: indítványozó vagy MOB) jogi képviselője (dr. ifj. Balsai István ügyvéd, Balsai Ügyvédi Iroda) útján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján, amelyben kérte a Kúria Knk.VII.39.224/2024/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítvány szerint a döntés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését és 28. cikkét.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [3] Egy természetes személy személyesen eljárva 2024. szeptember 2-án aláírásgyűjtő ívet nyújtott be a Fővárosi Választási Irodához, amelyen területi (fővárosi) szintű helyi népszavazás kitűzését kezdeményezte az „Egyért-e Ön azzal, hogy Budapest Főváros Önkormányzata pályázatot nyújtson be a 2036. évi nyári olimpiai és paralimpiai játékok megrendezésére?” szövegű kérdéssel.
- [4] A Fővárosi Választási Bizottság (a továbbiakban: FVB) a 2024. szeptember 27-én kelt 260/2024. (IX. 27.) FVB határozatával a kérelmező népszavazásra javasolt kérdése hitelesítését megtagadta arra hivatkozva, hogy az nem felel meg a népszavazás kezdeményezéséről, az európai polgári kezdeményezésről, valamint a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 39. § (1) bekezdésében foglalt jogalkotói és választópolgári egyértelműség követelményének.
- [5] Határozatának indokolásában – az irányadó kúriai joggyakorlat elemzése mellett – rámutatott a feltett kérdés választópolgári egyértelműsége körében arra, hogy az olimpiarendezési eljárás szabályai a Nemzetközi Olimpiai Bizottság (a továbbiakban: NOB) „*Olympic Agenda 2020*” és „*New Norm*” című dokumentumai alapján jelentősen megváltoztak, amelyre tekintettel a kérdésben használt „pályázat benyújtása” kifejezés ugyan köznyelvi tartalommal rendelkezik, de nem azonosítható egyértelműen az eljárás szabályszerű lebonyolítása esetén egy konkrét – a NOB által előírt – lépéssel, megteendő aktussal. Egy legtágabb értelemben vett ilyen folyamat előtt és annak során a Fővárosi Önkormányzatot komplex, részben a hatáskörén kívül eső, tőle független döntéshozó döntéseit igénylő előkészítési kötelezettségek terhelnék, amely miatt a kifejezni kívánt választói akarat olyan közvetetten érhető el a döntéshozó számára, hogy abból a kérdésből a választópolgár számára nem állapítható meg, hogy az konkrétan milyen következményekkel járna.
- [6] Az FVB a „döntéshozói” (jogalkotói) egyértelműség követelménye körében kifejtette, hogy a kérdés megfogalmazásából nem egyértelmű, hogy milyen döntési kötelezettség terhelné a Fővárosi Önkormányzatot, illetve milyen eredmény teljesülését várhatnák el a népszavazáson részt vevő választópolgárok. Nem azonosítható egyértelműen egy eljárási cselekmény, amellyel az átlagosan tájékozott választópolgár a pályázat benyújtását azonosítani tudná. Megállapította továbbá, hogy az Nsztv.-ben rögzített százyolcvan napos határidőben észszerűen nem teljesíthető a döntéshozó számára egy érvényes és eredményes, az igen szavazatok többségét hozó népszavazás esetén őt terhelő kötelezettség.
- [7] A kérelmező jogi képviselője útján az FVB határozatával szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amelyben annak megváltoztatását és a kérdés hitelesítését kérte a Kúriától.
- [8] A Kúria az alkotmányjogi panasszal támadott Knk.VII.39.224/2024/5. számú végzésével az FVB határozatát megváltoztatta, a kérdést hitelesítette, valamint elrendelte a határozat közzétételét a Magyar Közlönyben.

- [9] A Kúria a döntésben megállapította, hogy a kérelmező által népszavazásra javasolt kérdés megfelel az irányadó eljárási szabályoknak, köztük a választópolgári és a jogalkotói egyértelműség követelményének is. A kérdés egyértelmű, világos, megfelel a magyar nyelv szabályainak, közérthető, kizárólag egyféleképpen értelmezhető. A kérelmező ugyan annak szövegében nem a NOB által az olimpia rendezésével kapcsolatban használt fogalmakat (terminus technicus-okat, szaknyelvi fordulatokat) használja, azonban a „pályázat benyújtása” kifejezésnek van egy általános, mindenki számára ismert, a választópolgárok számára is egyértelmű jelentéstartalma, amelyet a kérdésben megfelelő szövegösszefüggésben és tartalommal használtak.
- [10] A végzés szerint a kérdésben használt „pályázatot nyújtson be” kifejezés a döntéshozó közgyűlés számára is világosan, kizárólag egyféleképpen értelmezhetően tartalmazza a kérdés valódi tartalmát, hogy érvényes és eredményes népszavazás esetén milyen körben kell döntést hoznia, milyen intézkedéseket, lépéseket kell tennie az olimpia megrendezésének lehetősége érdekében a NOB által megalkotott eljárási rend alapján.
- [11] 3. A fenti előzményeket követően terjesztette elő alkotmányjogi panaszát az indítványozó, amelyben az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján a Kúria Knk.VII.39.224/2024/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése alapján.
- [12] Indítványozói jogosultságával összefüggésben az indítványozó kifejtette, hogy a Kúria előtti eljárásban mint érdekelt nem vett részt, ezt a jogosultságot a Kúria a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 20. § (1) és (4) bekezdésében foglaltak ellenére nem biztosította a számára. Az indítvány rögzíti, hogy a MOB a NOB-hoz szorosan kapcsolódó, versenysporttal összefüggő országos közfeladatokat ellátó, a civil szervezetek névjegyzékében nyilvántartott köztestület, amely bár közfeladatot lát el, közhatalmat nem gyakorol. A MOB az olimpiai játékok megrendezésére irányuló eljárásban az érintett várossal vagy régióval együtt közvetlenül részt vevő szervezet. A hitelesített kérdés alapján rendezett érvényes és eredményes népszavazás eredménye a MOB tevékenységét, jogát, jogos érdekét is közvetlenül érinti, rá is kötelezettséget ró az eljárásban való részvételre, vagy, amennyiben a nem szavazatok kerülnek többségbe, tartózkodást ír elő az eljárástól.
- [13] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria végzése az alábbi okokból sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [14] A nyilatkozattétel lehetőségének Kúria általi kizárásával összefüggésben az indítványozó analóg esetként hivatkozik a 16/2019. (V. 14.) AB határozatra, amelyben az Alkotmánybíróság alkotmányos követelményként állapította meg, hogy a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény 228. § (2) bekezdése értelmezésénél és alkalmazásánál az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből következő alkotmányos követelmény, hogy a Kúria előtt folyamatban lévő felülvizsgálati ügyben az ellenérdekű fél számára a nyilatkozattétel lehetőségét biztosítani kell. Az indítványozó – álláspontja szerint – az alkotmányos követelményben meghatározott „ellenérdekű fél” pozíciójában állt, a Kúria azonban a Kp. 20. § (4) bekezdését figyelmen kívül hagyva, mint a nemperes eljárás érdekeltjének nem biztosította a lehetőséget arra, hogy az ügyben álláspontját kifejtve jognyilatkozatot tegyen, vagy más módon részesévé váljék az eljárásnak.
- [15] Az indítvány szerint a MOB tisztességes bírósági eljáráshoz való jogának sérelmét okozta továbbá, hogy a Kúria nem adott érdemi indokolást a kérdés egyértelműségével kapcsolatban.
- [16] A MOB álláspontja szerint a Kúria támadott végzésének a népszavazási kérdés egyértelműségére vonatkozó jogértelmezése kilépett az Nsztv. 39. § (1) bekezdésének – az Alaptörvény 28. cikkéből fakadó – alkotmánykonform értelmezési tartományából, és ennek következtében *contra constitutionem* megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított alapjogát. Az indítvány e körben kifejti, hogy a NOB 2019-ben eltörölte az „olimpiai pályázatokat”, az új helyszín kiválasztásának eljárása jelenleg egy két szakaszból álló, rugalmas szakmai párbeszédre alapuló interaktív folyamattá (és nem pedig pályázat alapján elnyerhető jogosultsággá) vált.
- [17] Az indítványozó sérelmezte, hogy a Kúria végzése nem tartalmaz megállapítást arra vonatkozóan, hogy a hétköznapi értelemben használt „pályázat benyújtása” kifejezés a konkrét körülmények között pontosan mit jelent, mi a tényleges tartalma. Álláspontja szerint a „pályázat benyújtása” nyelvtani értelemben nem létező eljárási cselekmény az olimpiai játékok megszervezésének kétfordulós eljárása során, a népszavazásra feltenni kívánt kérdés ezért nem pusztán eltérő *terminus technicus*-t használ, vagy leegyszerűsítő módon fogalmaz, hanem egy olyan, alapjaiban is értelmezhetetlen kifejezést használ, ami sem nyelvtanilag, sem dogmatikailag nem illeszkedik a hatályos eljárásrend keretei közé.
- [18] A Kúria az egyértelműség fogalmának az indítványozó meggyőződése szerint olyan jelentéstartalmat tulajdonított, amely alkotmányjogi értelemben nem teljesíti az egyértelműség követelményét. A Kúria nem ad választ arra, hogy a Fővárosi Közgyűlés pontosan milyen tartalmú jogi norma alkotására lenne köteles, illetve köteles

lenne-e egy olyan „pályázatot” benyújtani, amely pályázat benyújtásának feltételei adott esetben (például a MOB támogatásának hiányában) egyébként objektív okból nem teljesülnek. Az indítványozó úgy véli, a Kúria az FVB határozatát anélkül változtatta meg, hogy érdemi indokolással kifejtette volna, milyen jogi okból tekinti tévesnek a választási bizottság jogértelmezését a rendezési jog odaítéléséről szóló eljárással kapcsolatban.

- [19] Problémaként merülhet fel továbbá az indítványozó szerint, hogy az eljárás megkezdése pusztán pro forma teremte lehetőséget az olimpiai játékok megrendezésére, amiből nem következik, hogy az eljárásból ne lehetne kilépni, a tárgyaló fél ugyanis az évekig tartó folyamat befejezéséig, azaz az eljárás késői szakaszáig elállhat a rendezési szándékától. Az indítványozó aggályainak adott hangot azzal összefüggésben is, hogy a két szakaszból álló kiválasztási folyamat hosszú évekig elhúzódik, a döntés a közgyűlésre azonban csak a helyi népszavazás napjától számított egy évig kötelező.
- [20] Az indítvány szerint a népszavazási kérdés sérti a közvetlen hatalomgyakorlás alkotmányos funkcióját is, a Kúria ugyanis a népszavazásra javasolt kérdés egyértelműségének vizsgálata során *contra legem* alkalmazott túlzott leegyszerűsítéssel már olyan mértékben tágította ki az egyértelműség követelményének értelmezési keretét, hogy azzal döntése *contra constitutionem* jelleget öltött, kilépve ezzel az Alaptörvény 28. cikkéből kényszerítően eredő alaptörvény-konform értelmezési tartományból.
- [21] Ezzel összefüggésben az indítványozó előadta, hogy a népszavazási kérdés a választópolgárokat megtévesztve azt a látszatot kelti, hogy közvetlen hatalomgyakorlás keretében kötőerővel rendelkező döntést hozhatnak a 2036. évi nyári olimpiai és paralimpiai játékok megrendezéséről, holott az Nsztv. 60. § (2) bekezdésében rögzített egy éves kötőerőre tekintettel a 2025-ben megtartott népszavazás eredményének már semmilyen jogi kötőereje nem lenne a szerződéskötés idején. A Kúria által hitelesített helyi népszavazási kérdés ezért álláspontja szerint valójában a népszavazás rendeltetésellenes alkalmazására irányul.
- [22] Az indítvány szerint a népszavazás alkotmányos célját, valamint ezen keresztül a népszavazáshoz való alapjog hatékony érvényesülését sérti már önmagában az időbeli távolság is a népszavazás lehetséges időpontja és a 2036. évi nyári olimpiai és paralimpiai játékok lehetséges megrendezésének időpontja között, ami a népszavazás közvetlenségét is aláássa.
- [23] Az indítványozó sérelmezte továbbá, hogy a Kúria nem ismerte fel, hogy a kérdés túlmutat a helyi közügyek keretein és valójában országos közügyre irányul. Ezt azzal indokolja, hogy a végleges elkötelezésnek tekinthető rendezési szerződés nem jöhet létre állami (kormányzati) garanciavállalás nélkül, amelynek fedezete az állami vagyon, végsősoron a központi költségvetés. Ennek célja, hogy a kormány garanciát vállaljon az önkormányzati költségvetést általában jelentős mértékben meghaladó rendezési és szervezési költségek viselésére. Ráadásul az Nsztv. 32. § (1) bekezdése értelmében helyi népszavazás a képviselő-testület hatáskörébe tartozó ügyben tartható, az olimpiai játékok megszervezése azonban nem tekinthető helyi közügynek, hiszen országos jelentőséggel bír, és a kérdésben való döntés csak részben tartozik a képviselő-testület hatáskörébe.
- [24] Az indítványozó továbbá úgy látja, a Kúria figyelmen kívül hagyta azt is, hogy az olimpiai és paralimpiai játékok megrendezése kérdésében Magyarország részéről nem kizárólag a fővárosi önkormányzat közgyűlése, hanem vele egyenrangú félként a MOB is döntési joggal rendelkezik.
- [25] A fentiek miatt álláspontja szerint a Kúria az Alaptörvény szabályait megkerülő kérdést hitelesített, ami a *contra constitutionem* jogértelmezésen keresztül a tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjog sérelmét valósította meg.
- [26] Végezetül az indítványozó arra is hivatkozott, hogy az Alaptörvény 8. cikk (3) bekezdés d) pontja szerinti kizárt tárgykört érint a népszavazási kérdés, amennyiben az nemzetközi szerződésből eredő kötelezettségről szól. Álláspontja szerint az olimpiai és paralimpiai játékok elnyerésére vonatkozó eljárás végső fázisaként megkötésre kerülő rendezési szerződés mind tartalmában, mind jellegét tekintve nemzetközi szerződésnek tekinthető, függetlenül attól, hogy abban formálisan nem Magyarország lesz az egyik szerződő fél.
- [27] 4. Az Alkotmánybírósághoz a NOB jelenleg egyedüli magyar állandó tagja (*individual member*), valamint két választópolgár *amicus curiae* beadványokat nyújtottak be.

II.

- [28] Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinnek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambuláját, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

III.

- [29] 1. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [30] Az Alkotmánybíróság a 3195/2014. (VII. 15.) AB végzésében áttekintette a népszavazási kérdés hitelesítésével kapcsolatos bírói döntés alkotmánybírósági felülvizsgálatára irányuló alkotmányjogi panaszokkal kapcsolatos eljárási, jogértelmezési, hatásköri szabályokat. E végzésében az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy „a népszavazással összefüggő eljárásoknak az Alkotmánybíróság egyes, az Alaptörvényben és az Abtv.-ben rögzített hatáskörei gyakorlása szempontjából három szakasza lehet: a népszavazási kezdeményezés (választópolgári kezdeményezés, a kérdés benyújtása, hitelesítése, az aláírásgyűjtés, az aláírások ellenőrzése), a népszavazás elrendelése és a köztársasági elnöki kitűzés utáni szakasz” (Indokolás [20]). Megállapította továbbá, hogy a népszavazási kérdés hitelesítése körében hozott bírói döntés az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja és az Abtv. 27. §-a alapján támadható meg alkotmányjogi panasszal {3195/2014. (VII. 15.) AB végzés, Indokolás [21]; megerősítette: 28/2015. (IX. 24.) AB határozat, Indokolás [18]; 33/2021. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [13]; 3107/2022. (III. 10.) AB végzés, Indokolás [8]; 3108/2022. (III. 10.) AB végzés, Indokolás [11]; 3109/2022. (III. 10.) AB végzés, Indokolás [9]}. Az Alkotmánybíróság ezeket a megállapításokat irányadónak tekintette a helyi népszavazás egyes elemeire is, mert az eljárási, jogértelmezési kérdések nagymértékben azonosan merülnek fel, továbbá mindkét esetben az Alkotmánybíróság bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz hatáskörben jár el a kérdés hitelesítésével kapcsolatban {16/2023. (VII. 25.) AB határozat, Indokolás [15]}.
- [31] 1.1. A támadott bírói döntést 2024. november 12-én tették közzé. Az Nsztv. 57. § (3) bekezdése értelmében a bíróság támadott végzésével szemben további jogorvoslat nem volt igénybe vehető. Az alkotmányjogi panaszt 2024. november 20-án nyújtották be a Kúriához, az Nsztv. 57. § (4) bekezdése által előírt nyolc napon belül. Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be.
- [32] 1.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [33] Az Abtv. 51. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Alaptörvény, valamint az Abtv. szerint az arra jogosult indítványa alapján jár el, ezért az Alkotmánybíróság mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az indítványozó az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz indítványozására jogosult-e.
- [34] Az egyes igazságügyi tárgyú törvényeknek a magyar helyreállítási és ellenállóképességi tervhez kapcsolódó módosításáról szóló 2023. évi X. törvény (a továbbiakban: Módtv.) 2023. június 1-jei hatállyal módosította az Abtv. 27. §-át, amelynek következtében a közhatalmat gyakorló indítványozók indítványozói jogosultsága az Abtv. 27. §-át illetően megszűnt. Az Abtv. jelenleg hatályos 27. § (2) bekezdése úgy rendelkezik, hogy az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti, bírói döntéssel szemben benyújtható alkotmányjogi panaszra vonatkozó rendelkezésben foglaltak „nem illetik meg a közhatalmat gyakorló indítványozót”.
- [35] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben már hangsúlyozta, „hogy a közhatalmi szerv mint jogállás, illetve a közhatalom gyakorlásának kérdését körültekintően, esetről esetre [...] kell vizsgálni” {3221/2024. (VI. 25.) AB végzés, Indokolás [41]; 3266/2024. (VII. 12.) AB végzés, Indokolás [12], legutóbb: 3358/2024. (X. 8.) AB végzés, Indokolás [30]}. Az Alkotmánybíróság ezért megvizsgálta az indítványozó jogállását.
- [36] A MOB a sportról szóló 2004. évi I. törvény (a továbbiakban: Sporttv.) 38. §-a alapján jogállását tekintve a NOB által „kizárólagos nemzeti olimpiai bizottságként elismert, az olimpiai mozgalommal kapcsolatos szervezett versenysporttal összefüggő [...], országos közfeladatokat ellátó köztestület.” Ugyanakkor az indítványozó közhasznú szervezetnek minősül, és a civil szervezetek névjegyzékében is nyilvántartott. A szervezet célja: az olimpiai mozgalom és az azzal kapcsolatos szervezett versenysport fejlesztése, az olimpiai eszme ápolása

és népszerűsítése, a versenyzők olimpiai játékokra való felkészülésének, részvételének elősegítése, a fiatal nemzedékek fizikai, szellemi és erkölcsi neveléséhez való hozzájárulás, a *fair play* szellemének népszerűsítése, a doppingellenes harcban való aktív fellépés. A Sporttv. és a MOB alapszabálya alapján megállapítható, hogy az indítványozó olyan köztisztviselő, amely bár közfeladatot is ellát, de közhatalmat nem gyakorol. Így a Módtv. által bevezetett indítványozói jogosultságra kiható változás nem érinti. Ez alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó jogosultnak tekinthető.

- [37] 1.3. A határozott kérelem törvényi feltételeinek vizsgálata körében megállapítható, hogy az indítvány eleget tesz az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésében foglalt követelményeknek, tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, megjelöli a támadott bírói döntést, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit és az alaptörvény-ellenesség indokolását, valamint kifejezett kérelmet tartalmaz arra nézve, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a végzés alaptörvény-ellenességét, és semmisítse azt meg, így a határozott kérelem alkotmányos feltételeinek eleget tesz.
- [38] 1.4. Jelen ügyben a Kúria Knk.VII.39.224/2024/5. számú végzése az ügy érdemében hozott döntés, amely ellen a további jogorvoslat a törvény erejénél fogva kizárt [Nsztv. 57. § (3) bekezdés], ugyanakkor az Nsztv. 57. § (4) bekezdése alapján – *ex lege* – e döntés alkotmányjogi panasszal támadható.
- [39] 1.5. Az Alkotmánybíróság ezt követően – a 28/2015. (IX. 24.) AB határozatban kidolgozott szempontokra is figyelemmel – vizsgálta az indítványozó érintettségét. E körben az Alkotmánybíróság figyelembe vette azt, hogy a Kúria alkotmányjogi panasszal támadott jogerős végzése fővárosi szintű helyi népszavazásra irányuló kérdést hitelesített, amely hitelesítő döntés az indítványozó indítványában felhívott, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt jogának gyakorlására is kihat.
- [40] A vizsgált esetben – ahogyan arra az FVB is rámutatott a határozata indokolásának [17] bekezdésében, és ahogyan arra az indítványozó is hivatkozott az indítványában – az olimpiai játékok megrendezésére irányuló eljárásban az érintett várossal együtt, közvetlenül résztvevő a nemzeti olimpiai bizottság is, aki ugyancsak az érintett várossal együtt és közösen a NOB-bal tárgyaló szervezet is. Az érvényes és eredményes népszavazás ebből következően közvetlenül érinti a MOB tevékenységét, jogai gyakorlását és kötelezettségei teljesítését. Az indítványozó ezért érintettnek minősül.
- [41] 1.6. Az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] hivatkozik, amely Alaptörvényben biztosított jognak minősül. Megállapítja az Alkotmánybíróság, hogy az indítványozó nem önállóan, hanem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben hivatkozott az Alaptörvény 28. cikkére, amely érvelés az eljárás során kizárólag e vonatkozásban vehető figyelembe [23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [26]].
- [42] 2. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-ában foglalt törvényi feltételeket teljesíti-e. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további feltételeként nevesíti, hogy a panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [43] Jelen ügyben az Alkotmánybíróság alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekinti annak vizsgálatát, hogy a Kúriának az Nsztv. 39. § (1) bekezdéséhez fűzött jogértelmezése figyelembe vette-e az Alaptörvény 28. cikkében meghatározott jogértelmezési szabályokat és ezáltal az összhangban van-e az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog követelményével.
- [44] 3. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 31. § (6) bekezdését alkalmazva, külön befogadási eljárás mellőzésével – érdemben bírálta el.

IV.

- [45] Az alkotmányjogi panasz megalapozott.
- [46] 1. Az Alkotmánybíróság az indítvány alapján elsőként azt vizsgálta meg, hogy a Kúriának a népszavazási kérdés egyértelműsége körében kifejtett jogértelmezése összhangban van-e a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog alaptörvényi követelményével.

- [47] 2. Az Alkotmánybíróság e körben mindenekelőtt a jelen határozatában is szükségesnek tartja rögzíteni azt, hogy a Kúria alkotmányjogi panaszokkal támadott hitelesítő döntésében szereplő kérdés törvényességi szempontú vizsgálata a Kúria kizárólagos hatáskörébe tartozik. Ebből következően az Alkotmánybíróság nem vizsgálhatja felül a Kúria hitelesítő döntését abban a törvényességi kérdésben, hogy a hitelesített kérdés az Nsztv. 9. § (1) bekezdésében [helyi népszavazási ügyekben az Nsztv. 39. § (1) bekezdésében] foglalt – választói, illetve jogalkotói – egyértelműség követelményének megfelelt-e. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontjában és az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörében eljárva a bírói döntés alaptörvény-ellenességének a vizsgálatára rendelkezik hatáskörrel. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint: „[a] kérdés hitelesítése körében – ahogyan a jelen ügyben is – a Kúria döntése mint bírósági döntés az Alaptörvény 24. § (2) bekezdés d) pontja és az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal támadható meg, de az alkotmányjogi panasznak Alaptörvényben biztosított jog (pl. tisztességes eljáráshoz való jog, népszavazáson való részvétel joga) sérelmére kell hivatkoznia [...]” {Vö. 3195/2014. (VII. 15.) AB végzés, Indokolás [21], 11/2022. (VI. 2.) AB határozat, Indokolás [15], 20/2023. (VIII. 7.) AB határozat, Indokolás [31], 21/2023. (VIII. 7.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [48] Az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve, ami a jelen alkotmányjogi panaszeljáráásban is irányadó. Az Alkotmánybíróság ezért nem azt vizsgálja, hogy a népszavazási kérdés megfelelt-e a választói, illetve jogalkotói egyértelműség követelményének, hanem azt, hogy Kúria az Alaptörvény rendelkezéseivel összhangban értelmezte-e az Nsztv. 39. § (1) bekezdésében foglaltakat {vö.: 20/2023. (VIII. 7.) AB határozat, Indokolás [32], 21/2023. (VIII. 7.) AB határozat, Indokolás [31]}.
- [49] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben tehát azt vizsgálta, hogy a Kúria a népszavazási kérdés egyértelműségére vonatkozó törvényi rendelkezés értelmezése során előidézte-e a tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjog sérelmét. E körben rögzíti, hogy „[a]z Alaptörvény 28. cikke és XXVIII. cikk (1) bekezdése természetes fogalmi egységet alkotnak. A jogértelmezés Alaptörvényben rögzített elveinek betartása minden kétséget kizáróan részét képezi a tisztességes bírósági eljárásban megvalósuló jogértelmezéssel szemben állított minimális alkotmányos követelményeknek” {23/2018. (XII. 28.) AB határozat, Indokolás [26], megerősítve: 33/2021. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [29]}.
- [50] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az önkényes bírói jogértelmezés az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére vezethet. Az Alkotmánybíróság a jogalkalmazói önkény fennállásából fakadóan azonban csak kivételesen, szigorú feltételek fennállása esetén állapítja meg a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét. Amennyiben a bíróság az Alaptörvény 28. cikkében foglalt jogértelmezési szabályok figyelmen kívül hagyásával jár el, a jogértelmezési hiba contra constitutionem önkényessé válik {33/2021. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [30]}. Az Alaptörvény 28. cikke a bíróságokra nézve expressis verbis rögzíti az Alaptörvénnyel összhangban lévő, alkotmánykonform értelmezés kötelezettségét. „Az Alaptörvény 28. cikke az alkotmánykonform értelmezés követelményeit a jogszabályok bíróság általi alkalmazása körében határozza meg, mivel azonban a népszavazás a közvetlen hatalomgyakorlás megnyilvánulásaként – főszabályként – jogalkotásra irányul, a Kúria a népszavazási kérdés hitelesítésekor sem tekinthet el ezen alaptörvényi rendelkezés érvényre juttatásától” {33/2021. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [31]}.
- [51] 3. Az Alkotmánybíróságnak arra a kérdésre kellett választ adnia, hogy a Kúria az Nsztv. 39. § (1) bekezdése szerinti egyértelműség fogalmának értelmezése során figyelemmel volt-e az Alaptörvény 28. cikke szerinti szempontokra, vagy olyan mértékben elszakadt a norma szövegétől, ami már az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét okozó önkényes bírói jogértelmezésnek minősül.
- [52] 3.1. A Kúria támadott végzése (Indokolás [20]) a választópolgári egyértelműség körében arra a következtetésre jutott, hogy ugyan a népszavazásra szánt kérdés szövegében a „pályázatot nyújtson be” kifejezés szerepel, nem a NOB által az olimpia rendezésével kapcsolatban használt fogalmak (*terminus technicus*-ok, szaknyelvi fordulatok), azonban a pályázat benyújtása kifejezésnek van egy általános, mindenki számára ismert, a választópolgárok számára is egyértelmű jelentéstartalma, amelyet a kérdésben megfelelő szövegösszefüggésben és tartalommal használtak.
- [53] A Kúria a jogalkotói egyértelműség körében pedig azt a megállapítást tette (Indokolás [21]), hogy a „pályázatot nyújtson be” kifejezés a döntéshozó közgyűlés számára is világosan, kizárólag egyféleképpen értelmezhetően tartalmazza a kérdés valódi tartalmát, hogy érvényes és eredményes népszavazás esetén milyen körben kell döntést hoznia (rendeletet megalkotnia, vagy határozatot hoznia), milyen intézkedéseket, lépéseket kell tennie az olimpia megrendezésének lehetősége érdekében (a NOB által az olimpia rendezésével kapcsolatban elfogadott dokumentumok, az abban használt fogalmak, a szervezet intézményrendszere, eljárási rendje alapján).

- [54] 3.2. Ahogy az a Kúria által felülvizsgált 260/2024. (IX. 27.) FVB határozatban is kifejtésre került (Indokolás [17]), és ahogy arra az indítványozó is részletesen kitért, a NOB az „*Olympic Agenda 2020*” és a „*New Norm*” elnevezésű dokumentumok elfogadásával megváltoztatta az olimpia helyszínének kiválasztására irányuló folyamatot, és pályázati rendszer helyett egy több szakaszból álló, szakmai párbeszédre alapuló eljárás került bevezetésre.
- [55] Az új eljárás egy informális párbeszéd lefolytatásával kezdődik, amelyben a nemzeti olimpiai bizottság, régió vagy város konkrét céldátum megnevezése nélkül, bármilyen időtávlatban érdeklődhet az olimpiai és paralimpiai játékok rendezése iránt a NOB-nál. Ennek az eljárási szakasznak a hivatalos megnevezése: Tájékoztató Folyamat (*Continuous Dialogue*). A folyamatban résztvevők megnevezése: érdeklődő fél (*Interested Party*). A NOB az érdeklődő féllel szakmai párbeszédbe kezd (*dialogue*), amelynek során tájékoztódnak az olimpiai játékok megrendezésének körülményeiről, illetve a NOB és az érdeklődő fél felméri a rendezés lehetséges előnyeit, kockázatait, valamint a szükséges ráfordításokat. A Tájékoztató Folyamat nem konkrét időpontban való olimpiai játékok rendezésére irányul (*non edition specific*), az abban való részvétel sem minősül olimpiai játékok megrendezésére való jelentkezésnek, illetve nem jár semmilyen kötelezettségvállalással (*non comittal*). A folyamatból az érdeklődő bármikor kiléphet. A szakasz végén a NOB úgynevezett megvalósíthatósági jelentést (*feasibility assesment*) készít, amelyben véleményezi a fenntartható és kölcsönösen előnyös rendezés lehetőségét az adott helyszínen.
- [56] A NOB az elkészült megvalósíthatósági jelentés(ek) alapján hívhatja meg a kiválasztott érdeklődő felet vagy feleket (*Preferred Host*) egy évre a kiválasztási folyamat következő szakaszába, amelynek a neve Célzott Tárgyalás (*Targeted Dialogue*). A Célzott Tárgyalás már egy konkrét olimpia megrendezésére irányuló mélyrehatóbb egyeztetési eljárás, ahol az érdeklődő félnek különböző garanciákat kell biztosítania a rendezés megvalósítását illetően, azzal, hogy bármely érdeklődő fél visszatérhet az eljárás előbbi szakaszához, a Tájékoztató Folyamathoz, ha nem tartja még megfelelőnek vagy időszerűnek a rendezési jog odaítélését. A Célzott Tárgyalás végén a NOB közgyűlése dönt a rendezőnek javasolt érdeklődő félről. A rendezési jog odaítélése az olimpiai játékok rendezési feltételeit egyértelműen rögzítő rendezési szerződés (*host city contract*) végleges tervezetnek elfogadásában ölt testet. A rendezési szerződés házigazda általi jóváhagyása minősül az olimpia megrendezésére vonatkozó végleges elköteleződésnek.
- [57] 3.3. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúriának a népszavazásra javasolt kérdés egyértelműsége körében tett jogértelmezése túlterjeszkedett az egyértelműség Nsztv. 39. § (1) bekezdésében meghatározott fogalmán, mivel indokolatlanul kitágította annak értelmezési keretét.
- [58] A „pályázatot nyújtson be” kitétel egyértelműségi vizsgálatát a Kúria anélkül végezte el, és fogadta el az egyértelműségi kritériumnak való megfeleltethetőségét, hogy a szó általánosan ismert jelentéstartalmára történő hivatkozáson túl megindokolta volna az FVB e körben tett jogértelmezésének jogsértő voltát. A Kúria végzése egyáltalán nem tulajdonított jelentőséget az olimpia rendezési jogának elnyerésére irányuló fenti eljárási szabályoknak, így annak sem, hogy a megváltozott eljárási rezsimben pályázat – annak általánosan ismert jelentéstartalma szerinti – benyújtására a jelentkezési folyamatban nem kerül sor.
- [59] Ahogy az új eljárási szabályokból kiderül, az informális párbeszéd lefolytatásával kezdődő Tájékoztató Folyamat olyan, konkrét céldátum nélküli, általánosságban történő érdeklődés egy esetleges olimpia rendezése iránt, amely nem minősül az olimpia megrendezésére való jelentkezésnek, és amelyben sem az érdeklődő felek kiválasztására, sem konkrét kötelezettségvállalásra nem kerül sor egyik fél részéről sem. Az eljárás ezen szakaszában az érdeklődő fél az olimpiarendezés feltételeiről, annak hatásairól érdeklődik, de tényleges szándéknyilatkozatot az olimpiarendezést illetően nem tud eszközölni. Az érdeklődő fél továbbá az eljárásból bármikor ki is léphet.
- [60] Az eljárás következő, Célzott Tárgyalás elnevezésű szakaszában kezdeményező félként a NOB lép fel, aki egyrészt a megvalósíthatósági jelentés alapján meghívja a kiválasztott felet egy konkrét olimpia rendezésére, másrészt, aki a rendezőnek javasolt szerződő félről dönteni jogosult. Ebből a folyamatból az érdeklődő félre kötelezettség nem hárul, a rendezési jog a konkrét olimpia megrendezésére irányuló rendezési szerződés aláírásával hatályosul.
- [61] A népszavazásra javasolt kérdésben megjelölt „pályázatot nyújtson be” kifejezés azt a téves látszatot kelti, hogy egy esetlegesen érvényes és eredményes népszavazáson az „igen” szavazatok többségével Budapest Főváros Önkormányzata „pályázn” tud, vagy éppen „nem pályázhat” a 2036. évi olimpiai játékok megrendezésére. A fent részletezett, a Kúria által figyelmen kívül hagyott eljárási szabályokból azonban kiderül, hogy a Tájékoztató Folyamat egy általános érdeklődés az olimpia rendezése iránt, a Célzott Tárgyalásban való részvétel pedig a NOB és nem az érdeklődő fél diszkrecionális jogkörén múlik.

- [62] 3.4. Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a Kúria az egyértelműség törvényi követelményének értelmezése során nem volt figyelemmel arra sem, hogy a népszavazáshoz való alapjognak, mint a közvetlen hatalomgyakorlás kivételes eszközének az alkotmányos rendeltetésével nem áll összhangban az olyan területi (fővárosi) helyi népszavazásra feltett kérdés, amely nem felel meg az „időszerűség” követelményének (azaz a kérdés „idő előtti”). A választópolgárokat megillető népszavazáshoz való alkotmányos alapjog érvényesülésének garanciája a kötőerő intézménye, ami a vizsgált esetben az olimpia megrendezésére irányuló eljárás jellemzői miatt nem tud érvényre jutni.
- [63] A kérdés a céldátumot illetően azért „idő előtti”, és ebből adódóan megtévesztő, mert a 2036. évi olimpiai játékok rendezési jogára a Tájékoztató Folyamatban nem tud az érdeklődő fél jelentkezni, arról legfeljebb érdeklődhet. A Célzott Tárgyalásra történő kiválasztás pedig a NOB döntési jogkörébe tartozik. Ezen túlmenően a rendezésre kiválasztott fél konkrét, 2036. évi olimpia rendezését illetően bármilyen döntési jogosultsággal is legfeljebb csak a Célzott Tárgyalási szakaszban rendelkezik. Ehhez is több – esetről esetre vizsgálandó – feltételnek kell bekövetkeznie (pl. a garanciák vállalásához szükséges feltételek megteremtésének igazolása, a rendezési szerződés tervezetének részletes kimunkálása).
- [64] A jelen esetben az érvényes és eredményes területi (fővárosi) helyi népszavazás egy éves kötőerején belül még az olimpia megrendezésére irányuló eljárás első, konkrét határidőhöz nem kötött „Tájékoztató Folyamatot” felölélő szakasz lezárásának várható időpontja is bizonytalan. Ezen eljárás második szakasza („Célzott Tárgyalás”), – amely a NOB által kiválasztott érdeklődő egy évre szóló meghívásával veszi kezdetét –, az első szakasz lezárultáig értelemszerűen meg sem kezdődhet. Ebből következően a vizsgált esetben az időszerűséggel kapcsolatban a kötőerő azért is kulcskérdés, mert garanciális rendelkezése biztosíthatja a választópolgárok területi (fővárosi) helyi népszavazási kérdésben meghozott döntésének érvényre jutását.
- [65] 3.5. Az Alkotmánybíróság már a korábbi gyakorlatában is figyelemmel volt a népszavazási kérdés időszerűségének a követelményére {20/2023. (VIII. 7.) AB határozat, Indokolás [43], 21/2023. (VIII. 7.) AB határozat, Indokolás [42], 3/2024. (I. 25.) AB határozat, Indokolás [70]–[72], 4/2024. (I. 25.) AB határozat, Indokolás [87]}.
- [66] Az Nsztv. 60. §-a alapján a helyi népszavazás ügydöntő népszavazás. A népszavazás olyan kivételes, közvetlen hatalomgyakorlási forma, amelynek a célja az, hogy az országgyűlés vagy a helyi önkormányzat hatáskörébe tartozó kérdésben kifejezésre juttassa a választópolgár akaratát. Az Nsztv. 60. §-a rendelkezik a helyi népszavazás kötőerejéről [ezzel párhuzamosan, az Alaptörvény 8. cikk (1) bekezdése alapján az Nsztv. 31. §-a pedig az országos népszavazás kötőerejéről]. A kötőerő – minden népszavazás esetén újraszámítandó – egyéves időtartamán belül egyrészt a képviselő-testület (közgyűlés) köteles a helyi népszavazás döntésének megfelelő rendeletet megalkotni vagy határozatot hozni. Másrészt nem lehet az érvényes és eredményes népszavazáson nyilvánított választópolgári akarral ellentétes döntést hozni (sem a döntést végrehajtó jogalkotónak, sem a választópolgárnak ugyanezen tárgykörbe tartozó ellentétes tartalmú népszavazási kezdeményezéssel). A kötőerő a népszavazás során kifejezésre juttatott választópolgári akarat érvényre jutásának fontos garanciája, mivel az érvényes és eredményes népszavazást követően a választópolgári akaratnak megfelelő döntést a jogalkotónak végre kell hajtania, ha ez jogalkotásban áll, akkor annak megfelelő jogszabályt kell alkotnia, ha a jogalkotást nem igénylő hatásköri kérdésben, akkor ennek megfelelő döntést kell hoznia.
- [67] A népszavazásra feltett kérdés idő előtti akkor, ha érvényes és eredményes népszavazás esetén a választópolgári akarat nem tud érvényre jutni a kötőerő időtartamán belül. Ilyen esetben sérül a kötőerő garanciális szabálya, mivel csorbul a népszavazási döntésben kifejeződő választópolgári akarat, illetve annak a jogalkotó általi végrehajthatósága is. Ha egy hitelesítő döntés ilyen idő előtti kérdésben nyit utat a népszavazásnak, akkor a népszavazási kérdés szükségképpen megtévesztő is, azon túl, hogy sérti a kötőerő garanciális szabályának az érvényesülését. Idő előtti, a kötőerő garanciáját sértő, megtévesztő kérdés nem lehet sem helyi, sem országos népszavazás tárgya.
- [68] A kérdés egyértelműségének az Alaptörvény 28. cikkének józan észre tekintettel lévő értelmezési követelményéből, a kötőerő Nsztv. 60. § (1) bekezdésében foglalt szabályából, valamint az Alkotmánybíróság fent idézett gyakorlatából következik, hogy a népszavazási kérdés hitelesítése ügyében hozott döntések során a jogalkalmazónak tekintettel kell lennie a feltett kérdés időbeli dimenziójára is. Az Alkotmánybíróság – figyelemmel az Alaptörvény XXIII. cikk (7) bekezdésére, illetve 8. és 28. cikkére – elvi éllel állapítja meg, hogy alaptörvényellenes az olyan népszavazási kérdés hitelesítése, amelynek eredményeképpen a kötőerőn belül nem érvényesülhet a népszavazás ügydöntő jellege, nem tudja érvényre juttatni a választópolgári akaratot, tehát a jogalkotó vagy döntéshozó nem tud az érvényes és eredményes népszavazás döntésének megfelelő jogszabályt megalkotni vagy döntést hozni. Ez az egyértelműség törvényi követelményén belül érvényesülő korlát mind a helyi (területi, fővárosi), mind az országos népszavazás tekintetében fennáll. Ezen szempont érvényesülését a jogal-

kalmazó a kérdés hitelesítése során a kérdés egyértelműsége részeként köteles mérlegelni. Ezt a mérlegelést el kell végezni mind a helyi (területi, fővárosi), mind az országos népszavazás tekintetében.

- [69] 3.6. A fentiekben kifejtett elvi tétel vonatkozatható a jelen ügyre is. Az „idő előtti” és erre tekintettel a szavazásra ösztönző szándék szerinti cél tekintetében megtévesztő népszavazási kérdés azt eredményezi, hogy a választópolgári véleménynyilvánításnak nem lehet valós eredménye, így szükségképpen kilép az Alaptörvény 28. cikk értelmezési keretéből. A nemzetközi háttérszabályozás értelmében a vizsgált ügyben népszavazásra feltett tárgykörben jelenleg nem lehet népszavazást kitűzni anélkül, hogy ki ne üresítené a kötőerő jogintézményét és a hitelesítés jogintézményének időbeli szegmensét. Amennyiben a feltett kérdés idő előttinek minősül, népszavazásra nem bocsátható. Mivel az idő előttiség vizsgálata mindig konkrét szabályozáshoz kapcsolódóan vizsgálható, ezért is jelent problémát általában, de a vizsgált esetben is az, ha a választási bizottság vagy a bíróság erről a szabályozási háttérről nem vesz tudomást. Az időbeliség problémáját már önmagában az egész eljárás időben elhúzódó volta is felveti, ezért nem állapítható meg absztrakt módon az ügydöntő népszavazás megfelelő időpontja/időintervalluma. Azt az eljáró hatóságnak és bíróságnak esetről esetre a konkrét ügyben kell mérlegre tennie, különös tekintettel annak lehetséges ügydöntő voltaára.
- [70] Nem tekinthető a népszavazás jogintézménye alkotmányos rendeltetésével összhangban lévőnek az olyan népszavazási kérdés, amely alkalmas a választópolgár megtévesztésére. Az ilyen népszavazási kérdés a népszavazás alkotmányos funkciója ellen hat.
- [71] A választópolgárok Budapest Főváros Önkormányzatának a 2036. évi olimpiai és paralimpiai játékok megrendezésére irányuló szándékát közvetlen hatalomgyakorlás útján jelenleg nem tudják befolyásolni, mert a pályázat benyújtása, annak általánosan ismert jelentéstartalma alapján ebben a folyamatban értelmezhetetlen. Ebből adódóan a jelen alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben feltenni szándékozott kérdés nemcsak a választópolgári, de a jogalkotói egyértelműség követelménye szempontjából is megtévesztő, mivel a pályázat benyújtása vagy az attól való tartózkodás olyan lehetetlen célt fogalmazna meg Budapest Főváros Önkormányzata számára, amely az ismertetett eljárási rezsim jelen szakaszában értelmezhetetlen.
- [72] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúriának az Nsztv. 39. § (1) bekezdéséhez fűzött jogértelmezése figyelmen kívül hagyta az Alaptörvény 28. cikkében meghatározott jogértelmezési szabályokat. Ezzel eloldotta magát a norma szövegétől, tartalmától, lényegében kiüresítette a hitelesítés jogintézményének tartalmi és időbeli szegmensét, így ezzel a *contra legem* jogértelmezés egyúttal *contra constitutionem* önkényessé vált, ami egyben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét okozta.
- [73] 4. A kifejtettekre tekintettel az Alkotmánybíróság a rendelkező részben foglaltak szerint a Kúria támadott, a területi (fővárosi) helyi népszavazásra feltett kérdést hitelesítő Knk.VII.39.224/2024/5. számú végzését annak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe ütközése miatt megsemmisítette.
- [74] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a kifejtettek alapján az eljárás jelen szakaszában az idő előttiségre tekintettel az olimpia megrendezésére vonatkozó tárgykörben sem helyi, sem országos népszavazás nem tartható. Az Alkotmánybíróság rögzíti továbbá, hogy a népszavazási eljárásban a hitelesítés idődimenziója minden egyes népszavazási ügyben esetről esetre vizsgálandó, mert ennek hiányában a választói akarat nem érvényesülhet.
- [75] 5. Az Alkotmánybíróság – irányadó gyakorlatának megfelelően – az alkotmányjogi panaszban felvetett, további alaptörvény-ellenességet állító indítványi elemeket már nem vizsgálta.

V.

- [76] Az Alkotmánybíróság a határozat Magyar Közlönyben történő közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdésének második mondata alapján, az ügy jelentőségére tekintettel rendelte el.

Budapest, 2024. december 17.

Dr. Varga Réka s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3594/2024.
Megjelent a Magyar Közlöny 2024. évi 136. számában.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 25/2024. (XII. 30.) AB HATÁROZATA

a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény 26. § (1) bekezdés c) pontját és a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény végrehajtásáról szóló 217/1997. (XII. 1.) Korm. rendelet 11/D–11/E. §-ait, valamint a gyógyászati segédeszközök társadalombiztosítási támogatásba történő befogadásáról, támogatással történő rendeléséről, forgalmazásáról, javításáról és kölcsönzéséről szóló 14/2007. (III. 14.) EüM rendelet 10. számú mellékletét érintő alkotmányos követelmény megállapításáról

Az Alkotmánybíróság teljes ülése jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítása iránti és jogszabály alaptörvény-ellenessége megállapítása iránti bírói kezdeményezés tárgyában – *dr. Czine Ágnes*, *dr. Juhász Imre* és *dr. Schanda Balázs* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t :

1. Az Alkotmánybíróság – hivatalból eljárva – a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény 26. § (1) bekezdés c) pontját és a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény végrehajtásáról szóló 217/1997. (XII. 1.) Korm. rendelet 11/D–11/E. §-ait, valamint a gyógyászati segédeszközök társadalombiztosítási támogatásba történő befogadásáról, támogatással történő rendeléséről, forgalmazásáról, javításáról és kölcsönzéséről szóló 14/2007. (III. 14.) EüM rendelet 10. számú mellékletét érintően az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése és az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdése alapján alkotmányos követelményként megállapítja:

Az egészségbiztosító fogyatékossgal élő személy kérelme alapján indult méltányossági eljárása során nem mellőzheti a méltányossági kérelem érdemi vizsgálatát annak megítélésekor, hogy támogatást nyújt-e a társadalombiztosítási támogatással nem rendelkező gyógyászati segédeszköz árához, valamint nem támaszthat olyan feltételt, amely nem szerepel a méltányossági eljárásra vonatkozó jogszabályokban.

2. Az Alkotmánybíróság a gyógyászati segédeszközök társadalombiztosítási támogatásba történő befogadásáról, támogatással történő rendeléséről, forgalmazásáról, javításáról és kölcsönzéséről szóló 14/2007. (III. 14.) EüM rendelet 10. számú melléklete nemzetközi szerződésbe ütközésének, illetve alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésre irányuló és alkalmazásának kizárását kérő bírói kezdeményezést elutasítja.

3. Az Alkotmánybíróság a biztonságos és gazdaságos gyógyszer- és gyógyászatisegédeszköz-ellátás, valamint a gyógyszerforgalmazás általános szabályairól szóló 2006. évi XCVIII. törvény 34. § (4) bekezdés „egymást követő 12 hónapon belül több mint 50” szövegrésze nemzetközi szerződésbe ütközésének, illetve alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésre irányuló és alkalmazásának kizárását kérő bírói kezdeményezést visszautasítja.

Az Alkotmánybíróság elrendeli e határozatának közzétételét a Magyar Közlönyben.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: indítványozó) az előtte folyamatban lévő közigazgatási jogvita elbírálása iránti 112.K.703.014/2023. számú perben az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján – a per tárgyalásának egyidejű felfüggesztése mellett – az Alkotmánybírósághoz 2024. július 26-án érkezett bírói kezdeményezéssel élt a gyógyászati segédeszközök társadalombiztosítási támogatásba történő befogadásáról, támogatással történő rendeléséről, forgalmazásáról, javításáról és kölcsönzéséről szóló 14/2007. (III. 14.) EüM rendelet (a továbbiakban: Befogadási rendelet) 10. számú melléklete, valamint a biztonságos és gazdaságos gyógyszer- és gyógyászatisegédeszköz-ellátás, valamint a gyógyszerforgalmazás általános szabályairól szóló 2006. évi XCVIII. törvény 34. § (4) bekezdés „egymást követő 12 hónapon belül több mint 50” szövegrésze alaptörvény-ellenességének, illetve nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítását és megsemmisítését, az alaptörvény-ellenes illetve nemzetközi szerződésbe ütköző jogszabály alkalmazásának kizárását kérve.

- [2] Az indítványozó bírói tanács előtt folyamatban lévő per tényállása szerint a felperes 2023. május 8. napján terjesztett elő kérelmet az alperesnél a társadalombiztosítási támogatással nem rendelhető, 1 db Verbalio Képes magyar nyelvű, képalapú kommunikációs szoftver Androidra, 2 db Jelly Bean Twist kapcsoló, 1 db Lenovo Tab M10 HD (TB-X306F) 10,1" HD TDDI MediaTek Helio P22T OC 2.3GHz 4Gb, 64 GB eMMC Android Iron Grey Tablet, 1 db RAP-400-UN9-DB kétkaros, négy gömbcsuklós szerkezettel rendelkező tablettartó megnevezésű eszközök (a továbbiakban együtt: alternatív augmentációs eszközök, röviden AAK eszközök) mint gyógyászati segédeszközök egyedi méltányossági támogatással történő biztosítására. A kérelem indokaként rögzítette, hogy mivel a Befogadási rendelet 10. számú mellékletében rögzített, a társadalombiztosítási támogatással igényelhető gyógyászati segédeszköz listában nem szerepelnek olyan eszközök, amelyek a hangzó beszéd pótlására szolgálnak, és amely eszközök segítségével beszéd fogyatékosként pótolható lenne a beszéde, ezért kérte ezen alternatív és augmentatív kommunikációs eszközök méltányossági alapon történő biztosítását. A kérelméhez csatolta a jogszabály által előírt mellékleteket.
- [3] Az alperes Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelő (a továbbiakban: NEAK) 2023. június 28-án kelt, 96-343351-2/2023. számú határozatával (a továbbiakban: NEAK határozat) elutasította a felperes méltányossági kérelmét.
- [4] A NEAK határozatának indokolása szerint a felperes 20 éves, súlyosan mozgáskorlátozott, beszédében akadályozott férfi, aki már 4 éve használja az elavulttá vált, jelenleg támogatással igényelni kívánt eszközöket, amelyek által a mindennapi életben javult a kommunikációja, másrészt a felperesre vonatkozó gyógypedagógiai szakvéleményből kiemelte, hogy a felperes által igényelt eszközök azért nélkülözhetetlenek a felperes számára, mert ezek a részére bármikor elérhető, egyedül működtethető termékek, melyekkel kommunikációt kezdeményezhet.
- [5] A NEAK határozat az elutasítás indokaként – a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény (a továbbiakban: Ebtv.) 26. § (1) bekezdés c) pontjára, a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény végrehajtásáról szóló 217/1997. (XII. 1.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Ebtv. vhr.) 11/E. § (1) bekezdésére, valamint a biztonságos és gazdaságos gyógyszer- és gyógyászatisegédeszköz-ellátás, valamint a gyógyszerforgalmazás általános szabályairól szóló 2006. évi XCVIII. törvény (a továbbiakban: Gyftv.) 3. § 6. pontjára hivatkozva – azt jelölte meg, hogy az AAK eszközök nem kerültek orvostechnikai eszközként regisztrálásra, így azok a Gyftv. alkalmazásában nem felelnek meg a gyógyászati segédeszköz definíciójában foglaltaknak, ezért ezen termékek árához társadalombiztosítási támogatás nem állapítható meg még méltányosságból sem. A kapcsoló tekintetében kifejtette, hogy az ugyan rendelkezik az I. osztályú orvostechnikai eszköz besorolással, de az árajánlatot adó forgalmazó – csakúgy, mint a kérelemben szereplő többi termékre árajánlatot adó forgalmazó – nem rendelkezik a NEAK-kal kötött, gyógyászati segédeszközök árhoz nyújtott támogatással történő forgalmazására irányuló szerződéssel. A NEAK határozat szerint az árhoz nyújtott támogatás elszámolására kizárólag az alperessel ártámogatási szerződést kötött szolgáltató részéről van lehetőség, ezért ezen szerződés hiányában nincs lehetőség méltányossági támogatás megállapítására. A NEAK határozat indokolása rögzítette azt is, hogy a termékek támogathatóságára vonatkozó jogszabályi tilalom miatt a kérelem elbírálása és a döntés meghozatala során nem volt szükséges a felperes kórtörténetének, a betegség súlyosságának, a kérelemben megjelölt termékek kérelmező általi használatának, orvosszakmai indokoltságának, költségének és költséghatékonyságának, a várható egészségnyereségnek, továbbá a kórkép előfordulási gyakoriságának mérlegelése, valamint az eljárás során szükségtelen volt beszerezni a kérelemben megjelölt eszközök szakmai megítéléséhez kompetens szakorvos véleményét.
- [6] A felperes a határozat ellen keresetet terjesztett elő, melyben kérte a határozat hatályon kívül helyezését vagy megsemmisítését, és az alperes új eljárásra kötelezését. A felperes keresete indokolásában kifejtette, hogy az alperesnek a kérelme elbírálása során az Ebtv. 26. § c) pontját azért kellett alkalmazni, mert az Egyesült Nemzetek Szervezete keretében 2006. december 13-án, New York-ban elfogadott a Fogyatékosággal élő személyek jogairól szóló egyezmény – amelyet a Fogyatékosággal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről szóló 2007. évi XCII. törvény hirdetett ki – (a továbbiakban: Egyezmény vagy CRPD) rendelkezéseibe ütköző módon a kommunikációs fogyatékosággal élő emberek nem jogosultak az Ebtv. 21. § (1) bekezdése szerint a szükségleteikhez illeszkedő, kommunikációs funkciójuk pótlásához, illetve kiegészítéséhez szükséges gyógyászati eszközök árához nyújtott támogatásra. Az AAK eszközökhöz ártámogatást kizárólag méltányossági alapon vehetnek igénybe, míg az egyéb fogyatékosággal élő emberek számára biztosított annak a lehetősége, hogy a fogyatékoságuk miatt kiesett funkciójuk pótlására szolgáló gyógyászati segédeszközökhöz ártámogatást kapjanak, kvázi alanyi jogon.
- [7] 2. Az indítványozó az Abtv. 25. §-a alapján arra tekintettel fordult az Alkotmánybírósághoz, mert álláspontja szerint az előtte folyamatban lévő ügyben alkalmazandó Befogadási rendelet 10. számú melléklete, a Gyftv.

34. § (4) bekezdésének „egymást követő 12 hónapon belül több mint 50” szövegrésze sértik az Alaptörvény II. cikkét, a IX. cikk (1) bekezdését, a XV. cikk (2), (4) és (5) bekezdését, a XIX. cikk (1) bekezdését és a XX. cikk (1)–(2) bekezdését.
- [8] Az indítvány szerint a bíróság a kezdeményezés előterjesztésekor azt vizsgálta, hogy a felperest mint a hangzó beszédre képtelen beszéd fogyatékos személyt az Ebtv. 83. § (3) bekezdés a)–c) pontjában foglalt felhatalmazás alapján kiadott Befogadási rendelet 10. számú melléklete indokolatlanul és hátrányosan megkülönbözteti-e a más fogyatékos személlyel élő személyekhez képest azáltal, hogy a részére és a többi beszéd fogyatékos személy számára nem biztosít a szükségleteikhez ténylegesen igazodó, társadalombiztosítási támogatással igénybe vehető, gyógyászati segédeszköznek minősülő AAK eszközt.
- [9] A bíróság ezért vizsgálta, hogy a gyógyászati segédeszközök befogadásának szabályozása és a Befogadási rendelet 10. számú melléklete tekintetében fennáll-e diszkriminációmentesség. A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. törvény (a továbbiakban: Fot.) szerint a felperes súlyos mozgáskorlátozottsága és kommunikációs fogyatékosága miatt fogyatékos személynek minősül, az állapota gátolja a hatékony és másokkal egyenlő társadalmi részvételét. Súlyos mozgáskorlátozottsága és beszéd fogyatékosága miatt kommunikálni AAK eszközök útján tud, az általa igényelt Verbelio szoftver, tablet, tablettartó és kapcsoló biztosítja azt, hogy a társadalmi életben részt tudjon venni, a gondolatait, a véleményét és az egyéni szükségleteit önállóan ki tudja fejezni, lehetővé téve számára azt a szabadságot is, hogy önálló, a saját helyzetét érintő döntéseket tudjon hozni. Az AAK eszközök azonban nemcsak a felperes, hanem más hangzó beszédre és egyéb úton (pl. jeleléssel) kommunikálni képtelen beszéd fogyatékos személy számára is megteremtik annak a lehetőségét, hogy emberhez méltó életet tudjon élni, a saját magát érintő döntéseket meg tudja hozni, és azokat mások számára közvetíteni is tudja. Az indítványozó bíróság szerint a felperes erre figyelemmel mint beszéd fogyatékos személy rendelkezik az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében rögzített védett tulajdonsággal.
- [10] Az indítványozó szerint a Gyftv. az átmeneti vagy végleges egészségkárosodással élő emberek mellett valamennyi fogyatékos személlyel élő ember számára biztosítja, illetve biztosítani kívánja a gyógyászati segédeszközöket, és ezáltal a gyógyászati segédeszközre való jogosultság szempontjából a különböző típusú fogyatékos személlyel élő emberek egymással – így a felperes mint kommunikációs fogyatékos személy az összes többi fogyatékos személlyel akár átmenetileg, akár véglegesen rendelkező személlyel – összehasonlítható helyzetben van. A bíróság álláspontja szerint a vizsgált szabályozás a beszéd fogyatékos személlyel rendelkező, állapotuk szerint súlyosan fogyatékos személyeket önkényesen különbözteti meg a gyógyászati segédeszközre való jogosultság szempontjából a más típusú fogyatékos személlyel rendelkező személyekhez képest, mivel a szabályozás egyáltalán nem teszi lehetővé a súlyos állapotú beszéd fogyatékos személlyel rendelkező személyek számára a Gyftv. 3. § 6. pontja és az Európai Parlament és a Tanács az orvostechnikai eszközökről, a 2001/83/EK irányelv, a 178/2002/EK rendelet és az 1223/2009/EK rendelet módosításáról, valamint a 90/385/EGK és a 93/42/EGK tanácsi irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló 2017/745. számú rendelete (2017. április 5.) (a továbbiakban: MDR) 2. cikk 1. pontja szerint gyógyászati segédeszköznek minősülő, az állapotuknak és a szükségleteiknek megfelelő, a szóbeli kommunikációjukat pótló AAK eszközök biztosítását. A Befogadási rendelet 10. számú melléklete biztosítja a látási, hallási fogyatékos személlyel, mozgáskorlátozottsággal rendelkezők számára szükséges gyógyászati segédeszközöket, míg a kommunikációs eszközök tekintetében csak a hangprotézisek igénybevételét teszi lehetővé, amelyek ugyan kommunikációs eszközként a hangadást biztosítják, azonban nem a súlyos mozgáskorlátozottsággal együtt járó, illetve abból eredő kommunikációs fogyatékoság esetére szükséges AAK eszközként vannak jelen a Befogadási rendeletben.
- [11] Az indítványozó szerint a Befogadási rendelet 10. számú melléklete azáltal, hogy nem biztosít a felperes – mint súlyosan mozgáskorlátozott kommunikációs fogyatékos személlyel rendelkező személy – számára a véleménynyilvánítását lehetővé tevő gyógyászati segédeszköznek minősülő AAK eszközöket, sérti a felperes – és a kommunikációs fogyatékos személlyel rendelkezők – Alaptörvényben biztosított véleménynyilvánításhoz való jogát és a kommunikációhoz való egyenlő esélyű hozzáférhetőségét, egyben diszkriminatív is, mert a más típusú fogyatékos személlyel rendelkezők e joguk gyakorlásában nem korlátozza.
- [12] Az indítványozó kifejtette, hogy az Ebtv. 83. § (3) bekezdés a)–c) pontjában kapott felhatalmazás alapján a Befogadási rendelet és annak 10. számú melléklete az Alaptörvény XIX. cikk (1) bekezdését hajtja végre, azonban nem teljes körűen, mivel – a más típusú fogyatékos személlyel rendelkezőkhöz képest – nem határozta meg a kommunikációs fogyatékos személlyel rendelkezők által az állapotuknak és a szükségleteiknek megfelelő, a szóbeli kommunikációjukat pótló társadalombiztosítási támogatással igénybe vehető gyógyászati segédeszközöket, így az AAK eszközöket sem.
- [13] Az indítványozó szerint az alacsonyabb szintű jogszabályoknak – így a Befogadási rendeletnek – is meg kell felelniük az Alaptörvényben foglalt elveknek, különösen az esélyegyenlőség biztosításának, és nem valósíthat-

nak meg a fogyatékosági csoportok között diszkriminációt. Ezen elvek és az Alaptörvény XX. cikkében foglaltaknak a megvalósítása a hangzó beszédre képtelen beszéd fogyatékosok számára a gyógyászati segédeszköznek minősülő AAK eszközök biztosításával azért is különösen fontos, mert ezen eszközök teszik lehetővé számukra, hogy kifejezzék az egészségi állapotukat, tudják jelezni, ha fájdalmuk van valamely testrészükben, és így célirányos terápiát lehet alkalmazni az egészségi állapotuk helyreállítására, egészségmegőrzésükre. Az indítványozó álláspontja szerint a Befogadási rendelet 10. számú mellékletének szabályozása azáltal, hogy nem biztosítja a beszéd fogyatékosok emberi méltóságához való, valamint a kommunikációhoz, a véleménynyilvánításhoz, a szociális biztonsághoz és a testi és lelki egészséghez való jogát, továbbá a hátrányos megkülönböztetés tilalmát, alaptörvényellenes.

- [14] Az indítványozó kifejtette, hogy a gyógyászati segédeszközök társadalombiztosítási támogatással történő biztosítására irányuló befogadási eljárás – Ebtv. 21. §-ában, valamint a Gyftv. 32. §-ában és 34. § (2)–(4) bekezdésében, továbbá a Befogadási rendeletben foglalt – szabályozása nem felel meg az alaptörvényi követelményeknek, mert az nem teszi lehetővé a gyógyászati segédeszközök érintettek általi befogadásának kezdeményezését, és a hatályos szabályozás a piaci szereplők hajlandóságától és – figyelemmel a Gyftv. 34. § (3) bekezdésében foglalt, a jogszabálmódosítás elmaradása esetére irányadó, érdemi jogorvoslat lehetőségét nem biztosító, a jogbiztonság elvét és a jogorvoslatához való jog sérelmét is eredményező rendelkezésére – anyagi kockázattal járó vállalkozástól teszi függővé a gyógyászati segédeszközök befogadását. Továbbá a Gyftv. 34. § (4) bekezdésének „egymást követő 12 hónapon belül több, mint 50” szövegrésze gyakorlatilag lehetetlenné teszi az AAK eszközök társadalombiztosítási támogatotti körbe való befogadását, mivel az olyan magas támogatottsági arányt állapít meg olyan rövid időszakra, amelynek elérése a beszéd fogyatékosok alacsony számú populációja miatt szinte lehetetlen. A méltányosságból történő támogatás esetén egyetlen beteg kérelme alapján történt engedélyezésnek is alapot kellene szolgáltatni arra, hogy az eszköz funkcionális csoportjának megnyitása iránti eljárás kezdeményezhető legyen, mivel ez felelne meg az Alaptörvény hivatkozott rendelkezéseinek. Mindezekre figyelemmel a Gyftv. 34. § (4) bekezdésének szövegrésze azáltal, hogy nem biztosítja a beszéd fogyatékosok emberi méltóságához való, valamint a kommunikációhoz, a véleménynyilvánításhoz, a szociális biztonsághoz és a testi és lelki egészséghez való jogát, továbbá a hátrányos megkülönböztetés tilalmát, alaptörvényellenes.
- [15] Az indítványozó szerint a Befogadási rendelet 10. számú melléklete, valamint a Gyftv. 34. § (4) bekezdésének „egymást követő 12 hónapon belül több mint 50” szövegrésze az Egyezmény 2. cikkébe, 4. cikk (1) bekezdés a)–d) pontjaiba, 5. cikk (1)–(2) bekezdésébe, 9. cikkébe, 21. cikkébe, 26. cikk (3) bekezdésébe ütközik, és azon keresztül sértik az Alaptörvény Q) cikk (1) bekezdését.
- [16] Az indítványozó szerint a támadott szabályozás nemzetközi szerződésbe ütközik, mert hátrányos megkülönböztetést valósít meg az Egyezmény 4. cikk (1) bekezdés a) és b) pontja és 5. cikk (1) és (2) bekezdése alapján, amikor nem veszi figyelembe a fogyatékosággal élő személyek emberi jogainak védelmét és előmozdítását a 4. cikk (1) bekezdés c) pontja alapján, nem biztosítja azt, hogy a hatóságok az Egyezménnyel összhangban tudjanak tevékenykedni a 4. cikk (1) bekezdés d) pontja alapján, sérti a kommunikációs fogyatékosággal élő embereknek az Egyezmény 9. cikkében foglalt egyenlő esélyű hozzáféréshez, az Egyezmény 21. cikkében foglalt kommunikációhoz és a 26. cikkében foglalt rehabilitációhoz, rehabilitációhoz való jogát.
- [17] Az indítványozó bíróság e körben utal az ENSZ Fogyatékosággal élő személyek jogairól szóló egyezményének bizottsága egyenlőségről és a hátrányos megkülönböztetés tilalmáról szóló 6. számú általános észrevétel 73. bekezdés c) pontjára is, mely szerint a részes államoknak, mint diszkriminációt kell kezelniük a kommunikáció alternatív és augmentatív módjainak, eszközeinek és formátumainak a megtagadását.
- [18] Az indítványozó szerint a Gyftv. 34. § (4) bekezdésének „egymást követő 12 hónapon belül több, mint 50” szövegrésze gyakorlatilag lehetetlenné teszi az AAK eszközök társadalombiztosítási támogatotti körbe való befogadását, mivel az olyan magas támogatottsági arányt állapít meg olyan rövid időszakra, amelynek elérése szinte lehetetlen. A méltányosságból történő támogatás esetén egyetlen beteg kérelme alapján történt engedélyezésnek is alapot kellene szolgáltatni arra, hogy az eszköz funkcionális csoportjának megnyitása iránti eljárás kezdeményezhető legyen, mivel ez felelne meg az Egyezmény 4. cikk 1. bekezdés a)–d) pontjaiban foglaltaknak.

II.

- [19] 1. Magyarország Alaptörvényének a bírói kezdeményezéssel érintett rendelkezései:

„Nemzeti hitvallás
Valljuk, hogy az emberi lét alapja az emberi méltóság.
[...]

Valljuk az elesettek és a szegények megsegítésének kötelességét.”

„Q) cikk

[...]

(2) Magyarország nemzetközi jogi kötelezettségeinek teljesítése érdekében biztosítja a nemzetközi jog és a magyar jog összhangját.”

R) cikk

[...]

„(3) Az Alaptörvény rendelkezéseit azok céljával, a benne foglalt Nemzeti hitvallással és történeti alkotmányunk vívmányaival összhangban kell értelmezni.”

„II. cikk Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.”

„IX. cikk (1) Mindenkinek joga van a véleménynyilvánítás szabadságához.”

„XV. cikk „(1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.

[...]

(4) Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.

(5) Magyarország külön intézkedésekkel védi a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.”

„XIX. cikk (1) Magyarország arra törekszik, hogy minden állampolgárának szociális biztonságot nyújtson. Anyaság, betegség, rokkantság, fogyatékoság, özvegyesség, árvaság és önhibáján kívül bekövetkezett munkanélküliség esetén minden magyar állampolgár törvényben meghatározott támogatásra jogosult.

(2) Magyarország a szociális biztonságot az (1) bekezdés szerinti és más rászorulóknak esetében a szociális intézmények és intézkedések rendszerével valósítja meg.”

„XX. cikk (1) Mindenkinek joga van a testi és lelki egészséghez.”

[20] 2. Az Egyezmény érintett rendelkezései:

„1. cikk

A jelen Egyezmény célja valamennyi emberi jog és alapvető szabadság teljes és egyenlő gyakorlásának előmozdítása, védelme és biztosítása valamennyi fogyatékosággal élő személy számára, és a velük született méltóság tiszteletben tartásának előmozdítása.

Fogyatékosággal élő személy minden olyan személy, aki hosszan tartó fizikai, értelmi, szellemi vagy érzékszervi károsodással él, amely számos egyéb akadállyal együtt korlátozhatja az adott személy teljes, hatékony és másokkal egyenlő társadalmi szerepvállalását.”

„2. cikk

A jelen Egyezmény alkalmazásában:

A »kommunikáció« fogalmába tartoznak a nyelvek, a kivetített szöveg, a Braille-nyomtatás, a taktilis kommunikáció, a nagyméretű betűkkel történő nyomtatás, a hozzáférhető multimédia, valamint az írott, a hangzó és az egyszerű szöveg, a felolvasás, illetőleg az augmentatív, beleértve a hozzáférhető kommunikációs és információs technológiát, a kommunikáció alternatív módjait, eszközeit és formáit;

A »nyelv« magába foglalja a beszélt nyelvet, a jelnyelvet és a nem beszélt nyelv egyéb formáit;

A fogyatékoság alapján történő hátrányos megkülönböztetés« a fogyatékoságon alapuló bármilyen különbségtételt, kizárást vagy korlátozást jelent, amelynek célja vagy hatása valamennyi emberi jog és alapvető szabadság másokkal azonos alapon történő elismerésének, élvezetének vagy gyakorlásának csorbítása vagy semmibe vétele a politikai, a gazdasági, a szociális, a kulturális, a civil élet terén, vagy bármely egyéb területen. Ez a hátrányos megkülönböztetés minden formáját magában foglalja, egyebek között az ésszerű alkalmazkodás megtagadását;

[...]

„Egyetemes tervezés«-en a termékek, a környezet, a programok és szolgáltatások oly módon történő tervezését értjük, hogy azok minden ember számára a lehető legnagyobb mértékben hozzáférhetőek legyenek: adaptálás, vagy speciális tervezés szükségessége nélkül. Az egyetemes tervezés nem zárhatja ki a fogyatékossgal élő személyek csoportjai számára szükséges támogató-segítő eszközök és technológiák indokolt esetben történő használatát.”

„4. cikk

1. A részes államok kötelezettséget vállalnak arra, hogy biztosítják és elősegítik valamennyi alapvető emberi jog és szabadság teljes megvalósulását valamennyi fogyatékossgal élő személy számára, a fogyatékossgal alapján történő bármiféle hátrányos megkülönböztetés nélkül. Ennek érdekében a részes államok vállalják, hogy:

a) meghoznak minden megfelelő jogalkotási, közigazgatási és egyéb intézkedést a jelen Egyezményben foglalt jogok végrehajtása érdekében;

b) megtesznek minden megfelelő intézkedést, ideértve a jogalkotási lépéseket a fogyatékossgal élő személyek hátrányos megkülönböztetését tartalmazó törvények, rendelkezések, szokások és gyakorlat módosítása vagy eltörlése érdekében;

c) figyelembe veszik a fogyatékossgal élő személyek emberi jogainak védelmét és előmozdítását valamennyi politika és program során;

d) tartózkodnak minden olyan cselekedetben és gyakorlatban való részvételtől, amely nem összeegyeztethető a jelen Egyezménnyel, és biztosítják, hogy a hatóságok és közintézmények a jelen Egyezménnyel összhangban tevékenykedjenek;”

„5. cikk

1. A részes államok elismerik, hogy a törvény előtt minden személy egyenlő, és mindenféle hátrányos megkülönböztetés nélkül jogosult a törvények által nyújtott védelemre és kedvezményre.

2. A részes államok megtiltanak a fogyatékossgal alapján történő bármimemű hátrányos megkülönböztetést, és minden téren biztosítják a fogyatékossgal élő személyek számára a hátrányos megkülönböztetéssel szembeni egyenlő és hatékony jogi védelmet.

3. Az egyenlőség előmozdítása és a hátrányos megkülönböztetés eltörlése érdekében a részes államok minden megfelelő lépést megtesznek, így biztosítva az ésszerű alkalmazkodást.

4. A fogyatékossgal élő személyek tényleges egyenlőségének előmozdításához és eléréséhez szükséges különleges intézkedések a jelen Egyezmény értelmében nem tekintendők hátrányos megkülönböztetésnek.”

„9. cikk

1. A fogyatékossgal élő személyek önálló életvitelének és az élet valamennyi területén történő teljes körű részvételének lehetővé tétele érdekében a részes államok megfelelő intézkedéseket tesznek, hogy másokkal azonos alapon biztosítsák a fogyatékossgal élő személyek számára a fizikai környezethez, a közlekedéshez, az információhoz és kommunikációhoz, beleértve az információs és kommunikációs technológiákat és rendszereket, valamint más, nyilvánosan hozzáférhető vagy rendelkezésre álló lehetőségekhez és szolgáltatásokhoz való hozzáférést, mind városi, mind vidéki területeken. Ezek az intézkedések, amelyek magukban foglalják a hozzáférési akadályok és korlátok beazonosítását és felszámolását, többek között a következőkre vonatkoznak:

a) épületek, utak, közlekedés és más bel- és kültéri létesítmények, így iskolák, lakóházak, egészségügyi létesítmények és munkahelyek;

b) információ, kommunikáció és egyéb szolgáltatások, köztük az elektronikus szolgáltatások és segélyhívó szolgáltatások.

2. A részes államok szükséges intézkedéseket hoznak továbbá:

a) a nyilvánosság számára nyitva és rendelkezésre álló létesítmények és szolgáltatások hozzáférhetősége érdekében bevezetett minimális szabványok és irányelvek alkalmazásának fejlesztésére, hatályba léptetésére és ellenőrzésére;

b) annak elősegítésére, hogy a nyilvánosság számára nyitva és rendelkezésre álló létesítményeket és szolgáltatásokat kínáló magánjogi jogalanyok figyelembe vegyék a hozzáférhetőség valamennyi aspektusát a fogyatékossgal élő személyek vonatkozásában;

c) az érdekelt felek számára képzés támogatására a fogyatékossgal élő személyek esetében felmerülő hozzáférhetőség kérdéseiről;

- d) az épületekben és más, a nyilvánosság számára nyitva és rendelkezésre álló létesítmények esetében a Braille, illetve könnyen érthető és olvasható jelzések biztosítására;
- e) az élő segítségnyújtás formáinak és a közvetítők biztosítására, ideértve az útmutatókat, olvasókat/olvasó-programokat és szakképzett jelnyelvi tolmácsokat az épületek és a nyilvánosság számára rendelkezésre álló lehetőségek hozzáférhetőségének elősegítése érdekében;
- f) más megfelelő segítségnyújtási és támogatási formák előmozdítására a fogyatékossgal élő személyek információhoz való hozzáféréseinek biztosítása érdekében;
- g) a fogyatékossgal élő személyeknek az új információs és kommunikációs technológiákhoz és rendszerekhez való hozzáféréseinek, beleértve az Internetet is, előmozdítására;
- h) akadálymentes információs és kommunikációs technológiák és rendszerek tervezésének, fejlesztésének, előállításának és terjesztésének korai szakaszban történő elősegítésére annak érdekében, hogy ezek a technológiák és rendszerek hozzáférhetővé tétele minimális költséggel járjon.”

„19. cikk

Az Egyezményben részes államok elismerik a fogyatékossgal élő személyek egyenlő jogát a közösségben való élethez és másokkal egyenlő szabad döntéshez való jogát; minden szükséges és hatékony intézkedést megtesznek annak érdekében, hogy a fogyatékossgal élő személyek teljes mértékben élvezhessék e jogukat és a teljes közösségi befogadást és részvételt, beleértve a következők biztosítását:

- a) a fogyatékossgal élő személyeknek másokkal azonos alapon lehetőségük van lakóhelyüknek és annak megválasztására, hogy hol és kivel élnek együtt, és nem kötelezhetőek bizonyos megszabott körülmények között élni;
- b) a fogyatékossgal élő személyek számára hozzáférési lehetőséget biztosítanak többféle otthoni, intézményi és egyéb közösségi támogató szolgálathoz, beleértve azt a személyes segítséget, mely a közösségben éléshez és a közösségbe történő beilleszkedéshez, valamint a közösségtől való elszigetelődés és kirekesztődés megelőzése céljából szükséges;
- c) a mindenki számára nyújtott közösségi szolgáltatások és létesítmények azonos alapon hozzáférhetőek a fogyatékossgal élő személyek számára is, és igényeikhez igazítottak.”

„21. cikk

A részes államok minden szükséges intézkedést megtesznek annak biztosítására, hogy a fogyatékossgal élő személyek másokkal azonos alapon, az általuk megválasztott kommunikációs formán keresztül gyakorolhassák a szólásszabadság és a véleménynyilvánítás szabadságának jogát, beleértve az információk és elgondolások keresésének, befogadásának és közlésének szabadságát, a jelen Egyezmény 2. cikkében meghatározottak szerint, beleértve a következőket:

- a) a lakosság számára készült tájékoztatás időben, hozzáférhető formában és a fogyatékossgal különböző fajtáinak megfelelő technológiák segítségével, többletköltség nélkül történő biztosítása a fogyatékossgal élő személyek számára;
- b) a hivatali érintkezés során legyen elfogadott és támogatott a jelnyelv, a Braille-írás, az alternatív és augmentatív kommunikáció, valamint minden egyéb, a fogyatékossgal élő személyek által választott kommunikációs forma, eszköz és módozat;
- c) ösztönzik a nyilvánosság számára, akár az Interneten keresztül is, szolgáltatást nyújtó magánjogi jogalanyokat, hogy az információkat és a szolgáltatásokat a fogyatékossgal élő személyek számára is hozzáférhető és igénybe vehető formában nyújtsák;
- d) ösztönzik a tömegtájékoztatást, beleértve az információk internetes szolgáltatás útján terjesztőit, hogy szolgáltatásaikat fogyatékossgal élő személyek számára hozzáférhetővé tegyék;
- e) elismerik és elősegítik a jelnyelvek használatát.”

„26. cikk

1. A részes államok megtesznek minden hatékony és szükséges intézkedést – ideértve a sorstársi segítségnyújtást is – annak érdekében, hogy a fogyatékossgal élő személyek számára az élet minden területén biztosított legyen a legteljesebb függetlenség, a fizikai, mentális, szociális és szakmai képességek, valamint a teljes befogadás és részvétel elérése és megtartása. E célból a részes államok átfogó rehabilitációs és rehabilitációs szolgáltatásokat és programokat hoznak létre, erősítik és kiterjesztik azokat, különös tekintettel az egészségügy, a foglalkoztatás, az oktatás és a szociális szolgáltatások terén, oly módon, hogy a rehabilitációs és rehabilitációs szolgáltatások és programok:

- a) a lehető legkorábbi szakaszban kezdődnek, és az egyéni igények és képességek multidiszciplináris értékelésén alapulnak;
- b) támogatják a közösségben való részvételt és az abba való befogadást, önkéntes alapon működnek, és a fogyatékossgal élő személyek lakóhelyéhez – a vidéki régiókat is beleértve – a lehető legközelebb vannak.
2. A részes államok támogatják a rehabilitációs és rehabilitációs szolgáltatásokban dolgozó szakértők és személyzet képzésének és továbbképzésének fejlesztését.
3. A részes államok támogatják a rehabilitációhoz és rehabilitációhoz kapcsolódó, a fogyatékossgal élő személyek számára tervezett támogató-segítő eszközök és technológiák elérhetőségét, ismeretét és használatát.”

[21] 3. A bírói kezdeményezésben felhívott a kötelező egészségbiztosítás ellátásairól szóló 1997. évi LXXXIII. törvény (Ebtv.) rendelkezései:

„26. § (1) Az egészségbiztosító – az E. Alap költségvetésében meghatározott keretek között – méltányosságból

a) a Magyarországon szakmailag elfogadott, de a finanszírozásba még be nem fogadott eljárások, a befogadott egészségügyi szolgáltatás befogadástól eltérő alkalmazása, illetve a biztosított által részleges, illetve kiegészítő térítési díj megfizetése mellett az egészségbiztosítás terhére igénybe vehető egészségügyi szolgáltatások térítési díját vagy annak egy részét átvállalhatja,

b)

c) támogatást nyújthat a társadalombiztosítási támogatással nem rendelhető allopatias gyógyszer, különleges táplálkozási igényt kielégítő tápszer, gyógyászati segédeszköz árához,

d) támogatást nyújthat méltányosságból már támogatott gyógyászati segédeszköz javítási díjához,

e) támogatást nyújthat már támogatott, egyedi méretvétel alapján gyártott gyógyászati segédeszköz alkatrészének cseréjéhez, amennyiben a cserét a beteg testi állapotában bekövetkezett változás indokolja.

(2) Az egészségbiztosító méltányosságból a gyógyászati segédeszközök árához a külön jogszabályban foglaltaktól eltérő gyakorisággal támogatást nyújthat.

(2a) Az egészségbiztosító méltányosságból – az egészségügyért felelős miniszter rendeletében meghatározott eszközök esetében – a támogatással rendelhető gyógyászati segédeszköz árához az egészségügyért felelős miniszter rendeletében meghatározott indikációtól és ahhoz tartozó kiegészítő feltételektől eltérően támogatást nyújthat.

(2b) Az egészségbiztosító méltányosságból – az egészségügyért felelős miniszter rendeletében meghatározott eszközök esetében – gyógyászati segédeszköz kölcsönzési díjához támogatást nyújthat.”

[22] 4. Az Ebtv. vhr. érintett rendelkezései:

„11/E. § (1) A kérelem elbírálása során a NEAK a beteg kórtörténete, a betegség súlyossága, a kérelemben megjelölt gyógyszer vagy gyógyászati segédeszköz kérelmező általi használatának orvosszakmai indokoltsága, költsége és költséghatékonysága, valamint a várható egészségnyereség alapján, a kórkép előfordulási gyakoriságának a figyelembevételével dönt.

[...]

(1j) Korábban nem kérelmezett hatóanyag, indikáció vagy eszközfajta esetén a NEAK az általa felkért, a kérelemben megjelölt gyógyszer vagy gyógyászati segédeszköz szakmai megítélésében kompetens orvos, vagy kompetenciával és egyéb szakirányú képesítéssel rendelkező szakember véleményét is kikéri.

(2) A kérelem elbírálásakor figyelemmel kell lenni a támogatással rendelhető komparátor technológiákra, valamint arra, hogy a kérelmező azokkal miért nem látható el.”

5. A Gyftv. érintett rendelkezései:

„3. § 6. gyógyászati segédeszköz: átmeneti vagy végleges egészségkárosodással, fogyatékossgal élő ember személyes használatába adott orvostechnikai eszköz (beleértve az önellenőrzési célt szolgáló in vitro diagnosztikai orvostechnikai eszközt is), vagy orvostechnikai eszköznek nem minősülő ápolási technikai eszköz, amely használata során nem igényli egészségügyi szakképesítéssel rendelkező személy folyamatos jelenlétét. Személyes használatnak minősül az eszköz természetes vagy mesterséges testfelszíni nyílással rendelkező testüregben, vagy testen történő viselése, alkalmazása, ide értve az önellenőrzési célt szolgáló in vitro diagnosztikai orvostechnikai eszközök emberi szervezetből származó mintán történő alkalmazását is, valamint a test megtámasztására, mozgatására szolgáló eszköz igénybevétele diagnosztikus, terápiás, rehabilitációs, vagy ápolási céllal;

[...]

„32. § (1) A gyógyászati segédeszközök támogatásával kapcsolatos eljárások kérelemre, bejelentésre vagy hivatalból indulnak.”

„34. § (4) Az egészségbiztosítási szerv kezdeményezi az egészségügyért felelős miniszternél új funkcionális csoport nyitását, ha egymást követő 12 hónapon belül több mint 50 beteg kérelme alapján kerül engedélyezésre társadalombiztosítási támogatással nem rendelhető gyógyászati segédeszköz méltányosságából történő támogatása – az Ebtv. 26. § (1) bekezdés c) pontja alapján – és az eszköz funkcionális csoportját még nem tartalmazza az egészségügyért felelős miniszter rendelete.”

III.

- [23] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt megvizsgálta, hogy a bírói kezdeményezés megfelel-e az Abtv. 25. és 52. §-ában írt formai és tartalmi feltételeknek {3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [15]–[24], 3242/2017. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [7], 3102/2018. (IV. 9.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [24] Az Abtv. 25. §-a értelmében a bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – abban az esetben kezdeményezheti az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontja alapján az Alkotmánybíróságnál a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását, ha az előtte folyamatban lévő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmaznia, amelynek alaptörvény-ellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már megállapította.
- [25] A nemzetközi szerződésbe ütközés vizsgálata az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés f) pontja szerinti hatásköre. Az Abtv. 32. § (1) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés f) pontjában foglalt hatáskörében a jogszabályok nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatát az indítványozók kezdeményezésére, illetve bármely eljárása során hivatalból végzi. Az Abtv. 32. § (2) bekezdése értelmében a bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezi, ha az előtte folyamatban levő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmazni, amelynek nemzetközi szerződésbe ütközését észleli.
- [26] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[a] kérelem az Abtv. 52. §-ának (1) bekezdésében megkövetelt határozottságnak (*applicatio certa*) akkor felel meg, ha az (1b) bekezdésben felsorolt feltételeknek eleget tesz, így pontosan és egyértelműen megjelöli az indítvány indokait, az indítvány által támadott jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést, az Alaptörvény vagy nemzetközi szerződés megsértett rendelkezését. Az indítványnak indokolnia kell továbbá, hogy a sérelmezett jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével vagy a nemzetközi szerződéssel, továbbá kifejezett kérelmet kell tartalmaznia a támadott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítására és alkalmazása tilalmának kimondására. Nem alkalmas az indítvány az érdemi elbírálásra, ha félreérthetően jelöli meg az Alaptörvénynek azt a rendelkezését, amelyet sérülni vél {3175/2014. (VI. 18.) AB végzés, Indokolás [5]}, vagy pusztán megjelöli azt, de nem indokolja meg – nem tartalmaz részletes érvelést arra vonatkozóan –, hogy az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével miért ellentétes a támadott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés [3136/2013. (VII. 2.) AB végzés, 3193/2014. (VII. 15.) AB végzés, 3226/2013. (XII. 12.) AB végzés]. Az elégtelen indokolás miatt akadály a érdemi elbírálásnak az is, ha a támadott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés és az Alaptörvény megjelölt rendelkezése között nem állapítható meg összefüggés [3269/2012. (X. 4.) AB határozat, 12/2014. (IV. 10.) AB határozat, 3025/2014. (II. 17.) AB határozat, 37/2013. (XII. 5.) AB határozat, 3074/2013. (III. 14.) AB határozat] vagy az alkotmányjogi értelemben nem releváns [3009/2012. (VI. 21.) AB határozat]” {3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [19]}.
- [27] Az Alkotmánybíróság utal arra, hogy az Abtv. 52. §-ának (2) bekezdése értelmében állandó gyakorlata szerint a határozottság követelményének minden támadott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés és az Alaptörvény minden felhívott rendelkezése vonatkozásában külön-külön teljesülnie kell {3136/2013. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [7]}.
- [28] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a bírói kezdeményezés az Abtv. 25. §-ában és 32. §-ában valamint az 52. § (1) és (1b) bekezdéseiben előírt, az Alkotmánybíróság 3058/2015. (III. 31.) AB végzésével értelmezett feltételeknek csak részben felel meg, mivel csak a Befogadási rendelet 10. számú melléklete minősül a bírósági perben alkalmazott jogszabálynak.
- [29] Az Abtv. 52. § (4) bekezdése szerint az alkotmánybírósági eljárás feltételeinek fennállását az indítványozónak kell igazolnia. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint ebből következően, „ha a kezdeményező bíró nem is állítja, hogy a támadott normát az ügyben alkalmazni kellene, vagy nem mutat rá a nemzetközi szerződésbe

ütközőnek vélt norma és az egyedi ügy kapcsolatára oly módon, hogy az összefüggés az Alkotmánybíróság számára az indítvány tartalmából egyértelműen megállapítható legyen, az alkotmánybírósági eljárás lefolytatásának nincs helye” [23/2015. (VII. 7.) AB határozat, Indokolás [21]]. Tekintettel arra, hogy az indítványozó bíróság előtt folyamatban lévő közigazgatási jogvita tárgya az alperes NEAK méltányossági eljárásban hozott határozata, a nem méltányossági jogkörben hozott határozatokra vonatkozó, a bírói kezdeményezésben megjelölt Gyftv. 34. § (4) bekezdése nem minősül a konkrét bírósági eljárásban alkalmazott jogszabálynak, ezért az Alkotmánybíróság a Gyftv. 34. § (4) bekezdése „egymást követő 12 hónapon belül több mint 50” szövegrésze alaptörvény-ellenességének, illetve nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítását és megsemmisítését, az alaptörvény-ellenes illetve nemzetközi szerződésbe ütköző jogszabály alkalmazásának kizárását kérő indítványt az Abtv. 64. § d) pontja alapján annak a törvényi feltételeknek nem megfelelése okán visszautasítja.

- [30] Az eljárás felfüggesztése megtörtént, és az indítvány a Befogadási rendelet 10. számú melléklete tekintetében határozott kérelmet tartalmaz, valamint az Alaptörvény és az Egyezmény megsértésére alapított érvelés vonatkozásában pontosan és egyértelműen megjelöli az indítvány indokait, a támadott jogszabályi rendelkezést, illetve az Alaptörvény valamint az Egyezmény megsértett rendelkezéseit.
- [31] Az Alkotmánybíróság megállapította ugyanakkor, hogy a bírói kezdeményezés az Alaptörvény II. cikkére, IX. cikk (1) bekezdésére, a XIX. cikk (1) bekezdésére és a XX. cikkére vonatkozó indítványi elemek tekintetében lényegében a XV. cikk sérelmére hivatkozik, ily módon a II. cikk, a IX. cikk (1) bekezdése, a XIX. cikk (1) bekezdése és a XX. cikke tekintetében önálló indokolást nem tartalmaz, ily módon e tekintetben az indítványt az Alaptörvény XV. cikke körében értékeli érdemben.
- [32] Az indítvány a nemzetközi szerződésbe ütközést állító részében alapvetően az Egyezmény 5. cikke szerint hátrányos megkülönböztetés sérelmét indokolja részleteiben, az Egyezmény egyéb cikkeinek (4., 9., 19., 21., 26. cikkek) sérelmére a hátrányos megkülönböztetés sérelmével összefüggésben hivatkozik, ezért az Alkotmánybíróság e körben értékeli ezen hivatkozásokat is.

IV.

- [33] A bírói kezdeményezés nem megalapozott.
- [34] Az Alkotmánybíróság előjáróban hangsúlyozza, hogy a jelen ügyben szakjogi – így nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó alkotmányossági – kérdésnek tekinti az alapügy azon kérdését, hogy a konkrét esetben az alperes NEAK méltányossági kérelem tárgyában hozott határozata jogszabálysértőnek minősül-e.
- [35] 1. Az Alkotmánybíróság áttekintette a jelen ügyben irányadó jogszabályi hátteret.
- [36] Az MDR 2. cikkének 1. pontja a következőképpen határozza meg az orvostechikai eszköz fogalmát: „minden olyan műszer, berendezés, készülék, szoftver, implantátum, reagens, anyag, illetve egyéb árucikk, amelyet a gyártó önmagában vagy kombináció részeként embereken történő felhasználásra szánt a következőkben felsorolt egy vagy több speciális orvosi célra: i) betegség diagnosztizálása, megelőzése, figyelemmel kísérése, előrejelzése, prognózisa, kezelése vagy enyhítése, ii) sérülés vagy fogyatékoság diagnosztizálása, figyelemmel kísérése, kezelése, enyhítése vagy ellensúlyozása, iii) az anatómia vagy egy élettani vagy patológias folyamat vagy állapot vizsgálata, helyettesítése vagy módosítása, iv) emberi szervezetből származó minták – beleértve szervek, vér és szövetek adományozását is – in vitro vizsgálatával információ szolgáltatása, és amely elsődlegesen szándékolt hatását az emberi szervezetben vagy az emberi testen nem farmakológiai vagy immunológiai úton, és nem is az anyagcsere útján éri el, de amelyet működésében a fent említett hatásmechanizmusok segíthetnek.”
- [37] Az Ebtv. 5/B. § e) pontja értelmében gyógyászati segédeszköznek a Gyftv. 3. §-ának 6. pontja szerinti eszköz minősül, amely szerint átmeneti vagy végleges egészségkárosodással, fogyatékosággal élő ember személyes használatába adott orvostechikai eszköz (beleértve az önellenőrzési célt szolgáló in vitro diagnosztikai orvostechikai eszközt is), vagy orvostechikai eszköznek nem minősülő ápolási technikai eszköz, amely használat során nem igényli egészségügyi szakképesítéssel rendelkező személy folyamatos jelenlétét. Személyes használatnak minősül az eszköz természetes vagy mesterséges testfelszíni nyílással rendelkező testüregben, vagy testen történő viselése, alkalmazása, ide értve az önellenőrzési célt szolgáló in vitro diagnosztikai orvostechikai eszközök emberi szervezetből származó mintán történő alkalmazását is, valamint a test megtámasztására, mozgatására szolgáló eszköz igénybevétele diagnosztikus, terápiás, rehabilitációs, vagy ápolási céllal.
- [38] Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (a továbbiakban: Eütv.) 100. § (6) bekezdése szerint a gyógyászati segédeszközök az alapvető életműködések megtartását, illetve a kiesett funkciók pótlását szolgálják és ezáltal az öfenntartó képességet, az életminőséget és a munkaképességet javítják. Az Eütv. 100. § (1) bekez-

dése értelmében a rehabilitáció olyan szervezett segítség, amit a társadalom nyújt az egészségében, testi vagy szellemi épségében ideiglenes vagy végleges károsodás miatt fogyatékos személynek, hogy helyreállított vagy megmaradt képességei felhasználásával ismét elfoglalhassa helyét a közösségben. Az Eütv. 100. § (2) bekezdése szerint a rehabilitáció egészségügyi, pszichológiai, oktatási-nevelési, foglalkoztatási és szociális intézkedések tervszerű, együttes és összehangolt, egyénre szabott, az érintett személy tevékeny részvételével megvalósuló alkalmazása.

- [39] A Befogadási rendelet 10. számú mellékletének funkcionális csoportjaiban, illetve alcsoportjaiban nem szereplő gyógyászati segédeszközök esetében támogatás háromféleképpen igényelhető a hatályos szabályozás alapján. Az egyik mód szerint a gyógyászati segédeszköz gyártója a Gyftv. 32. §-a szerinti kérelmére, igazgatási szolgáltatási díj megfizetése mellett – amely a Befogadási rendelet 10. § (2) bekezdés c) pontja alapján 700 ezer Ft – indul hatósági eljárás, amelynek eredménye lehet, hogy az egészségügyért felelős miniszter külön jogalkotási eljárásban adott esetben új funkcionális csoportot nyit a Befogadási rendelet 10. számú mellékletében, ennek hiányában a gyártó kérelmét az egészségbiztosítási szerv elutasítja. Az új eszközcsoport nyitásának másik módja a Gyftv. 34. § (4) bekezdésében szabályozott eljárás, amelynek értelmében maga az egészségbiztosítási szerv kezdeményezi az egészségügyért felelős miniszternél új funkcionális csoport nyitását, amennyiben egymást követő 12 hónapon belül több mint 50 beteg kérelme alapján engedélyezi társadalombiztosítási támogatással nem rendelhető gyógyászati segédeszköz méltányosságból történő támogatását az Ebtv. 26. § (1) bekezdés c) pontja alapján. A harmadik út a jelen ügyben is alkalmazott Ebtv. 26. § (1) bekezdés c) pontja szerinti méltányossági eljárás, amely szerint az egészségbiztosító – az Egészségbiztosítási Alap költségvetésében meghatározott keretek között – méltányosságból támogatást nyújthat a társadalombiztosítási támogatással nem rendelhető allopátiás gyógyszer, különleges táplálkozási igényt kielégítő tápszer, gyógyászati segédeszköz árához.
- [40] Az Ebtv. 21. § (1) bekezdés d) pontja értelmében a biztosított jogosult a járóbeteg-ellátás keretében gyógyászati céllal rendelt gyógyszer, különleges táplálkozási igényt kielégítő tápszer, gyógyászati segédeszköz és gyógyászati ellátás árához, illetőleg a fekvőbeteg-gyógyintézeti kezelés alatt számára rendelt végleges gyógyászati segédeszköz árához, továbbá a gyógyászati segédeszköz javítási és kölcsönzési díjához nyújtott támogatásra, amennyiben az adott gyógyászati segédeszköz árához, illetve kölcsönzési díjához az egészségbiztosító a külön jogszabályban meghatározott eljárásrend szerint támogatást állapít meg, továbbá javítási díjához, illetőleg a gyógyászati ellátás árához külön jogszabály támogatást rendel.
- [41] Az Ebtv. 26. § (2) bekezdése értelmében az egészségbiztosító méltányosságból a gyógyászati segédeszközök árához a külön jogszabályban foglaltaktól eltérő gyakorisággal támogatást nyújthat.
- [42] Az Ebtv. vhr. 11/D. § (1) bekezdése értelmében a biztosított az Ebtv. 26. §-a szerinti méltányossági kérelmet a NEAK-nál nyújthatja be.
- [43] Az Ebtv. vhr. 11/E. § (1) bekezdése szerint a kérelem elbírálása során a NEAK a beteg kórtörténete, a betegség súlyossága, a kérelemben megjelölt gyógyszer vagy gyógyászati segédeszköz kérelmező általi használatának orvosszakmai indokoltsága, költsége és költséghatékonysága, valamint a várható egészségnyereség alapján, a kórkép előfordulási gyakoriságának a figyelembevételével dönt. Az Ebtv. vhr. 11/E. § (1j) bekezdése értelmében korábban nem kérelmezett hatóanyag, indikáció vagy eszközfajta esetén a NEAK az általa felkért, a kérelemben megjelölt gyógyszer vagy gyógyászati segédeszköz szakmai megítélésében kompetens orvos, vagy kompetenciával és egyéb szakirányú képesítéssel rendelkező szakember véleményét is kikéri. Az Ebtv. vhr. 11/E. § (2) bekezdése alapján a kérelem elbírálásakor figyelemmel kell lenni a támogatással rendelhető komparátor technológiákra, valamint arra, hogy a kérelmező azokkal miért nem látható el.
- [44] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Befogadási rendelet 10. számú mellékletében 21. kóddal szereplő „Segédeszközök kommunikációhoz, tájékoztatáshoz, jeladáshoz” funkcionális csoport valóban nem tartalmazza az alapügyben érintett felperes által kérelmezett AAK eszközöket, és más csoportban illetve alcsoportban sem található ezekhez hasonló eszköz, így módon a hatályos szabályozás értelmében ezen eszközökhöz csak méltányossági eljárás keretében volt igényelhető állami támogatás az alapügyben érintett esetkörben.
- [45] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt utal továbbá az alapvető jogok biztosának AJB-2294/2022. számú ügyben a gyógyászati segédeszközök társadalombiztosítási támogatási rendszerével kapcsolatban elfogadott jelentésére (a továbbiakban: AJB 2022. évi jelentés) valamint az alapvető jogok biztosának AJB-470/2017. számú jelentésére (a továbbiakban: AJB 2017. évi jelentés).
- [46] Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy a 2022. évi jelentésben rögzítettek szerint a Mozgáskorlátozottak Egyesületeinek Országos Szövetsége (MEOSZ) véleménye szerint „a bonyolult tb támogatási rendszerben a problémát nem egy-egy önálló jogsértés vagy a feladatot ellátó szervek jogellenes cselekménye okozza, hanem a támogatási rendszer egésze vezet a gyakorlatban alapjogi visszásságokhoz. [...] a rendszerszintű problémát az az alapkonceptió okozza, hogy a tb támogatási rendszere fiskális szemléletű, így a terméket támogatja, és nem a fo-

gyatékossággal élő személyt, a termék árát és a gyógyászati segédeszköz minőségét vizsgálja. [...] A fogyatékos embereket indokolatlanul terhelő adminisztráció és életszerűtlen támogatási feltételek miatt a valóban rászorulóknak kieshetnek az ellátásból. [...] Az egyéni életkörülményeket még egyedi méltányossági támogatás esetén sem vizsgálják, a kérelmező kezelőorvosának szakvéleményét személyes vizsgálat nélkül, pusztán iratokból felülbíráhatja az egészségbiztosító orvosa.”

- [47] Az AJB 2022. évi jelentésben szerepel továbbá az egészségügyért felelős államtitkár válasza is, amelyben kifejtette, hogy „[a] hatályos jogszabályok alapján támogatás adható a normatív rendszerben a gyógyászati segédeszközök és tartozékaik megvásárlásához, a gyógyászati segédeszközök javításához, kölcsönzéséhez, valamint egyedi méltányosság keretében a normatív támogatással nem rendelhető eszközök megvásárlásához, ezek javításához, kölcsönzéséhez, a normatív támogatással rendelhető eszközök többletmennyiségéhez, valamint a normatív támogatással rendelhető egyedi méretvétel alapján készült eszközök alkatrészének cseréjéhez.”
- [48] Az AJB 2022. évi jelentésben az alapvető jogok biztosa rögzítette, hogy az Egyezmény és a hatályos magyar jogszabályok alapján „alapkövetelmény, hogy a fogyatékos személyek jogait érintő döntések és intézkedések során a fogyatékos személyek egyedi igényeit és szükségleteit szem előtt tartva kell eljárni, illetve biztosítani szükséges a fogyatékos személyeknek az egyes folyamatokban való tevékeny részvételét. A gyógyászati segédeszköz-ellátás (a továbbiakban: gyse) támogatási rendszernek alkalmazni kell mindezek alapján arra, hogy az érintett fogyatékos személyek mint támogatandó célcsoport egyedi igényeire és szükségleteire érdemben reagáljon, ellenkező esetben az állam nem teljesíti a vonatkozó kötelezettségét, amelynek következtében az érintett – gyse nélküli, vagy nem megfelelő eszközzel ellátott – fogyatékos emberek alapjogai sérülnek.” Az alapvető jogok biztosának álláspontja szerint „az egyedi méltányossági kérelem intézménye általános jelleggel nem feleltethető meg a fogyatékos személyek igényeinek és szükségleteinek rendszerszerű megjelenítésére. [...] a gyse rendszerbe több garanciális szabályt kell beépíteni annak érdekében, hogy a fogyatékos személyek számára az igényelt gyse – adott esetben a szó legszorosabb értelmében véve a mindennapi kommunikációt, a mobilitást teszi lehetővé, így – érdemben az egyedi igényekhez és szükségletekhez igazodjon. Ehhez kapcsolódóan kiemelendő, hogy a felhasználói igények és szükségletek alapján megfelelően kiszolgáltattott gyse-k alkalmazása elősegíti az aktív korú fogyatékos személyek és az őket gondozó hozzátartozók munkaerő-piaci reintegrációját, továbbá az egészségügyi szakellátás tehermentesítése is lehetséges.” Mindezek alapján az alapvető jogok biztosa jelentésének konklúziójaként megállapította, hogy „a jelenleg működő gyógyászati segédeszköz ellátási rendszernek a vizsgálat során feltárt diszfunkciói az érintett személyek vonatkozásában a minden embert egyenlő mértékben megillető emberi méltósághoz való joggal, az egyenlő bánásmód követelményével, a fogyatékosággal élő személyek kiemelt védelmének állami kötelezettségével összefüggésben visszásságot okoz, továbbá nem felel meg a CRPD 4. cikkéből eredeztethető nemzetközi kötelezettségeknek sem.”
- [49] Az AJB 2017. évi jelentésében az alapvető jogok biztosa megállapította, hogy „a panaszbeadványban kifogásolt azon jogalkalmazási gyakorlat, illetve kiadott közigazgatási határozat, amely nem tette lehetővé, hogy a panaszos számára kizárólagosan és eredményesen alkalmazható fejlett támogató technológiai eszköz a kommunikációjában súlyos mértékben akadályozott személy számára hozzáférhető legyen, visszásságot okozott a minden embert egyenlő mértékben megillető emberi méltósághoz való joggal, az egyenlő bánásmód követelményével, a fogyatékosággal élő személyek kiemelt védelmének állami kötelezettségével összefüggésben, továbbá nem felel meg a CRPD 4. cikkéből eredeztethető nemzetközi kötelezettségeknek sem.”
- [50] 2. Az Alkotmánybíróság elsőként a nemzetközi szerződésbe ütközésre vonatkozó indítványelemet vizsgálta meg.
- [51] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „az Alaptörvény Q) cikkében foglalt, a belső jog és a nemzetközi jog összhangja érvényesülése érdekében az Alaptörvény 24. cikke alapján absztrakt normakontroll eljárás keretében vizsgálhatja a magyar jogszabályban kihirdetett nemzetközi szerződéseket, illetve azok egyes rendelkezéseit. Amennyiben e vizsgálat alaptörvény-ellenességet állapít meg, az Alkotmánybíróság a jogkövetkezmények levonása tekintetében figyelembe veszi a nemzetközi jog sajátosságait. E jogkövetkezmények ugyanakkor nem járhatnak közvetlen kihatással a Magyarország által vállalt nemzetközi kötelezettségre” [3284/2020. (VII. 17.) AB határozat, Indokolás [23]].
- [52] Következésképpen az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés f) pontja és az Abtv. 32. §-a szerinti jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára vonatkozó hatáskörének gyakorlása során nem az Alaptörvény, hanem az Egyezmény mint nemzetközi szerződés tartalmát veti össze az indítványban megjelölt, a bíróság által alkalmazott jogszabályi rendelkezéssel.
- [53] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a hazai jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközését akkor állapíthatja meg, „ha annak egyetlen lehetséges értelmezése és adott esetben mérlegelést nem tűrő alkalmazása az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdése szerinti vállalt nemzetközi kötelezettség megsértése. Minden egyéb esetben

- az Alkotmánybíróság feladata annak biztosítása, hogy a magyar jog kérdéses szabályának értelmezése az Alaptörvénnyel, valamint a nemzetközi szerződésből fakadó kötelezettséggel is összhangban álljon” {21/2018. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [16]}.
- [54] Az Alkotmánybíróság a 3258/2019. (X. 30.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh.) utalt rá, hogy „[a]z Egyezmény »Általános kötelezettségek« címet viselő 2. cikk 2. pontja értelmében az állam a »rendelkezésre álló erőforrásai felső határáig« köteles intézkedéseket tenni az Egyezményben foglalt »jogok teljes megvalósításának fokozatosan történő elérése érdekében«” {Abh., Indokolás [33]}.
- [55] Az Abh. az Egyezmény 5. cikkét érintően kiemelte, hogy „[a]z Egyezmény az észszerű alkalmazkodás elvének érvényesítését számos életviszonyban előírja, így például a fogyatékossgal élő nők jogai (6. cikk), az otthon és a család tiszteletben tartása (23. cikk), oktatás (24. cikk), egészségügy (25. cikk), munkavállalás és foglalkoztatás (27. cikk), megfelelő életszínvonal és szociális védelem (28. cikk), a politikai életben és a közéletben való részvétel (29. cikk) tekintetében. A fogalom és a hátrányos megkülönböztetés kapcsolatát az Egyezmény 5. cikke rögzíti, mely a részes államok feladatává teszi az esélyegyenlőség előmozdítása és a hátrányos megkülönböztetés eltörlése céljából a megfelelő intézkedések megtételét, és előírja, hogy a részes államok vállalják, hogy mindent megtesznek a hátrányos megkülönböztetés felszámolása érdekében. Mindez egyben azt is jelenti, hogy az észszerű alkalmazkodás követelményének megsértése egyben a hátrányos megkülönböztetés tilalma sérelmének megvalósulását eredményezi. Az Egyezmény 5. cikk (4) bekezdése ugyanakkor kifejezetten azt rögzíti, hogy a fogyatékossgal élő személyek tényleges egyenlőségének előmozdításához és eléréséhez szükséges különleges intézkedések nem tekintendők hátrányos megkülönböztetésnek” {Abh., Indokolás [34]}.
- [56] Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban rámutatott, hogy „az Egyezmény egyetlen rendelkezése (így az észszerű alkalmazkodás és a hátrányos megkülönböztetés tilalma) sem értelmezhető akként, hogy az állam a súlyos fogyatékossgal élők számára nyújtott fogyatékossgai támogatást valamennyi fogyatékossgal élő személy számára köteles lenne biztosítani. Ellenkezőleg: az Egyezmény Preambulumának j) pontja maga is úgy fogalmaz, hogy a részes államok elismerik „valamennyi fogyatékossgal élő személy, beleértve a fokozottabb támogatást igénylő személy, emberi jogai előmozdításának és védelmének szükségességét”, melynek megfelelően az Egyezmény 5. cikk 4. pontjával összhangban kifejezetten az Egyezmény céljaival összhangban áll a fogyatékossgal élő személyek kategóriáján belül a súlyos fogyatékossgal élő személyek számára biztosítandó többlettámogatás (fogyatékossgai támogatás) intézménye. A hátrányos megkülönböztetés tilalma (mind az Egyezmény, mind pedig az Alaptörvény alapján) ugyanakkor azt a kötelezettséget is rója az államra, hogy a súlyos fogyatékossga kategóriájának meghatározása során a jogalkotó nem járhat el önkényesen” {Abh., Indokolás [37]}.
- [57] Az ENSZ Közgyűlése 2006. december 13-án fogadta el az Egyezményt és Fakultatív Jegyzőkönyvét, 2007. március 20-án nyitották meg aláírásra, és a huszadik megerősítést követő harmincadik napon, 2008. május 3-án lépett hatályba. Magyarország elsőként ratifikálta az Egyezményt. Az Egyezményhez az Európai Unió is csatlakozott. Az Egyezmény végrehajtását a Fogyatékossgal Élő Személyek Jogainak Bizottsága (a továbbiakban: Bizottság) ellenőrzi és iránymutatást nyújt az Egyezmény cikkeinek értelmezésével kapcsolatban. A Bizottság azon államok esetében, melyek a Fakultatív Jegyzőkönyvhöz is csatlakoztak, egyéni panasztételi vizsgálati joggal rendelkezik. A Bizottság döntései jogi kötelező erővel nem rendelkeznek, jogsértés megállapítása esetén a vizsgált részes állam számára ajánlások kerülnek megfogalmazásra.
- [58] Az Egyezmény tartalmát tekintve nem keletkezett új emberi jogokat, hanem az alapjogok tartalmát a fogyatékossgal élő személyek vonatkozásában értelmezi. Az Egyezmény újszerű megközelítése, hogy a hátrányos megkülönböztetést a polgári, politikai és a gazdasági, társadalmi és kulturális jogok vonatkozásában, azokra tekintettel értelmezi.
- [59] Az 1. cikk meghatározza az Egyezmény célját, a 2. cikk tartalmazza a definíciókat, példának okáért a fogyatékossga fogalmát, a fogyatékossga alapján történő hátrányos megkülönböztetést, az észszerű alkalmazkodást. A 2. cikk értelmében „[a] fogyatékossga alapján történő hátrányos megkülönböztetés a fogyatékossgaon alapuló bármilyen különbségtételt, kizárást vagy korlátozást jelent, amelynek célja vagy hatása valamennyi emberi jog és alapvető szabadság másokkal azonos alapon történő elismerésének, élvezetének vagy gyakorlásának csorbítása vagy semmibe vétele a politikai, a gazdasági, a szociális, a kulturális, a civil élet terén, vagy bármely egyéb területen. Ez a hátrányos megkülönböztetés minden formáját magában foglalja, egyebek között az észszerű alkalmazkodás megtagadását.”
- [60] Az Egyezmény csak a „szükséges, megfelelő intézkedések megtételét” rögzíti, amelyek tekintetében a részes államokat döntési szabadság illeti meg, azonban a részes államoknak megfelelő jogi szabályozást kell biztosítaniuk, szükség esetén a meglévő szabályozás módosításával, a fogyatékossgal élő személyek jogainak általános figyelembevételével.

- [61] Az Egyezményt kihirdető törvény indokolása szerint „[a] részes államok kötelezettségei alapvetően két megközelítésben jelennek meg az Egyezményben: egyrészt, mint a fenti alapelvek érvényesítésére irányuló általános, horizontális jogalkotási és jogalkalmazási kötelezettségek, másrészt, mint a fogyatékos emberek számára biztosítandó konkrét jogok.”
- [62] Az Egyezmény 5. cikke szól az egyenlőségről és a hátrányos megkülönböztetéstől való mentességről, amely más rendelkezésektől független, autonóm jogot biztosít. Az 5. cikk tiltja a részes államok számára a védett valamennyi területen a hátrányos megkülönböztetést. A 4. cikk (1) bekezdésének e) pontjával összefüggésben kiemelendő, hogy a hátrányos megkülönböztetés tilalma a magánszektorra is vonatkozik. A Bizottság az egyenlőségről és a hátrányos megkülönböztetés tilalmáról szóló, 2018-ban elfogadott 6. számú észrevételének (a továbbiakban: Észrevétel) 14. pontja szerint „annak elismerése, hogy minden fogyatékossgal élő személy a törvény szerint egyenlő, azt jelenti, hogy nem lehetnek olyan törvények, amelyek lehetővé teszik a fogyatékossgal élő személyek jogainak konkrét megtagadását, korlátozását vagy csökkentését, és hogy a fogyatékossgot minden jogszabályban és szakpolitikában általánosan érvényesíteni kell.” Az Észrevétel 16. pontja szerint a részes államoknak aktívan kell fellépniük és ebből kifolyólag gyakran van szükség észszerű alkalmazkodásra és egyedi támogatásokra.
- [63] Az Egyezmény 4. cikke értelmében a részes államok megtesznek minden megfelelő intézkedést, ideértve a jogalkotási lépéseket a fogyatékossgal élő személyek hátrányos megkülönböztetését tartalmazó törvények, rendelkezések, szokások és gyakorlat módosítása vagy eltörlése érdekében és biztosítják, hogy a hatóságok az Egyezménnyel összhangban tevékenykedjenek.
- [64] Az Egyezmény 9. cikke szerint a részes államok arra is kötelezettséget vállaltak, hogy a fogyatékossgal élő személyek önálló életvitelének és az élet valamennyi területén történő teljes körű részvételének lehetővé tétele érdekében megfelelő intézkedéseket tesznek annak érdekében, hogy másokkal azonos alapon biztosítsák a fogyatékossgal élő személyek számára az információhoz és kommunikációhoz történő hozzáférést, beleértve az információs és kommunikációs technológiákat és rendszereket.
- [65] Az Egyezmény 19. cikke a fogyatékossgal élő személyek önálló életvitelének és közösségbe való befogadásának elősegítéséről rendelkezik, ily módon azon kötelezettségeket rója a részes államokra, hogy elismerjék a fogyatékossgal élő személyek egyenlő jogát a közösségben való élethez valamint minden szükséges és hatékony intézkedést tegyenek meg a fogyatékossgal élő személyek jogainak teljes körű érvényesülése és a közösségben való teljes részvételük elősegítése érdekében. Az Észrevétel 59. pontja a részes államok ezen kötelezettségét akként értelmezi, hogy a támogatási szolgáltatások kidolgozásának személyközpontúnak kell lennie. Az Észrevétel 60. pontja értelmében a részes államoknak meg kell tiltania és meg kell akadályoznia, hogy harmadik felek gyakorlati vagy eljárási akadályokat támasszanak az önálló életvitellel és a közösségbe való befogadással szemben.
- [66] Az Egyezmény 21. cikke értelmében a részes államok minden szükséges intézkedést megtesznek annak biztosítására, hogy a fogyatékossgal élő személyek az általuk megválasztott kommunikációs formán keresztül gyakorolhassák a szólásszabadság és a véleménynyilvánítás szabadságának jogát, amelybe az információk közlésének szabadsága is beletartozik, külön nevesítve az augmentációs kommunikációs eszközök térnyerésének előmozdítását.
- [67] Az Egyezmény 26. cikke arra kötelezi a részes államokat, hogy megtegyenek minden hatékony és szükséges intézkedést annak érdekében, hogy a fogyatékossgal élő személyek számára az élet minden területén biztosított legyen a legteljesebb függetlenség, a fizikai, mentális, szociális és szakmai képességek, valamint a teljes befogadás és részvétel elérése és megtartása. Ezen kötelezettségük keretében a részes államok támogatják a rehabilitációhoz és rehabilitációhoz kapcsolódó, a fogyatékossgal élő személyek számára tervezett támogató-segítő eszközök és technológiák elérhetőségét, ismeretét és használatát.
- [68] Az Egyezmény 5. cikke értelmében a részes államok megtiltanak a fogyatékossgal alapján történő bárminemű hátrányos megkülönböztetést, és minden téren biztosítják a fogyatékossgal élő személyek számára a hátrányos megkülönböztetéssel szembeni egyenlő és hatékony jogi védelmet. Az egyenlőség előmozdítása és a hátrányos megkülönböztetés eltörlése érdekében a részes államok minden megfelelő lépést megtesznek, így biztosítva az észszerű alkalmazkodást. Következésképpen az Egyezmény 5. cikke szerint a fogyatékossgal élő személyek hátrányos megkülönböztetésének tilalmát és az azzal szembeni egyenlő és hatékony jogvédelem követelményét akként kell értelmezni, hogy az magában foglalja a fogyatékossgal élő személyeknek a 9. cikk alapján az információhoz és a kommunikációhoz történő hozzáférés joga terén, a 19. cikk alapján az önálló életvitel és közösségbe való befogadás elősegítését, a 21. cikk alapján a szólásszabadság és a véleménynyilvánítás szabadságának jogát, valamint a 26. cikk alapján az élet minden területén a legteljesebb függetlenség biztosításának elősegítését is.

- [69] Az Egyezmény részes államai lényegében arra vállaltak kötelezettséget, hogy megteremtik azon jogi és társadalmi kereteket, amelyek a fogyatékossgal élő személyek önálló életvitelét és autonóm döntéshozatalát elősegítik.
- [70] Ezt követően az Alkotmánybíróság összevetette az Egyezmény 5. cikkét a bírói kezdeményezésben támadott szabályozással és ennek alapján megállapította, annak ellenére, hogy a Befogadási rendelet 10. számú mellékletében nem szerepelnek olyan AAK gyógyászati segédeszközök, amelyek a hangzó beszéd pótlására szolgálnak, az Ebtv. 26. § (1) bekezdés c) pontja szerinti méltányossági eljárás keretében a beszéd fogyatékossgal élő személyek hozzájuthatnak ezen AAK eszközökhöz. Tekintettel arra, hogy az Ebtv. vhr. 11/E. §-a értelmében a méltányossági kérelem alapján a NEAK-nak a támogatásról történő döntése során mérlegelnie kell a beteg kórtörténetét, a betegség súlyosságát, a kérelemben megjelölt gyógyászati segédeszköz kérelmező általi használatának orvosszakmai indokoltságát, költségét és költséghatékonyságát, valamint a várható egészségnyereség alapján figyelembe kell vennie a kórkép előfordulási gyakoriságát, továbbá orvos, vagy kompetenciával és egyéb szakirányú képesítéssel rendelkező szakember véleményét, illetve amennyiben elérhető, tekintettel kell lennie a támogatással rendelhető komparátor technológiákra is, megállapítható, hogy a hatályos jogszabályok alapján a NEAK-nak a méltányossági eljárás során széleskörűen, mindenre kiterjedő alapossággal, a kérelmező egészségi állapotát fókuszba állítva kell döntést hoznia.
- [71] A hazai szabályozás áttekintése során az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a beszéd fogyatékossgal élő személyek önmagában a szabályozás alapján nincsenek elzárva attól, hogy a társadalombiztosítás terhére AAK eszközökhöz jussanak, hiszen az Ebtv. 26. § (1) bekezdés c) pontja szerinti méltányossági eljárás keretében kérelmezhetik az AAK eszközök árának társadalombiztosítási támogatását. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben hangsúlyozza, hogy az Egyezmény rendelkezéseiből nem olvasható ki olyan kötelezettség a részes államok számára, hogy a fogyatékossgal élő személyek rehabilitációját, illetve rehabilitációját segítő valamennyi eszköz igénylését azonos jogszabályban szabályozza és azonos szabályozás alapján biztosítsa. Az Egyezmény azt a kötelezettséget rója a részes államokra, hogy az egyenlő bánásmód követelménye alapján személyközpontúan, az önkényes eljárást mellőzve minden szükséges intézkedést tegyenek meg a fogyatékossgal élő személyek jogainak érvényre juttatása érdekében, amely során szükség esetén egyedi támogatásokkal, az eljárási akadályokat mellőzve segítik e jogok gyakorlását.
- [72] Az Alkotmánybíróság visszautal a már idézett 21/2018. (XI. 14.) AB határozatra, amelyben foglaltak szerint az Alkotmánybíróság csak abban az esetben állapítja meg egy jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközését, amennyiben annak egyetlen lehetséges értelmezése eredményezi az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdésének sérelmét {21/2018. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [16]}. Tekintettel arra, hogy az Egyezmény nem szabályozza azt az eljárásrendet, amelyet a részes államoknak követniük kellene a fogyatékossgal élő személyek által igényelt támogatások vonatkozásában, nem állapítható meg az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdése szerinti vállalt nemzetközi kötelezettség megsértése azon alapon, hogy Magyarország az Ebtv. 26. § (1) bekezdés c) pontja szerinti méltányossági eljárás keretében biztosítja a beszéd fogyatékossgal élő személyek számára az AAK eszközök igénylését. A méltányossági eljárásra vonatkozó az Ebtv. vhr. 11/D–11/E. §-aiban rögzített szabályozása személyközpontú és önkényességtől mentes mérlegelési feltételeket határoz meg a NEAK számára, amely a mérlegelés eredményétől függően lehetővé teszi a fogyatékossgal élő személyek egyedi támogatását. Figyelemmel arra, hogy a fogyatékossgal típusai és súlyossági fokai orvosszakmai szempontból sem ítélték meg azonosan, a támogatások igénylésére vonatkozó jogi szabályozás akkor felel meg az Egyezmény rendelkezéseinek, ha indokolt esetben lehetőséget ad az egyedi mérlegelésre és az egyedi támogatásra.
- [73] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Befogadási rendelet 10. számú melléklete nem sérti az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdése szerinti, az Egyezmény ratifikálásával vállalt nemzetközi kötelezettséget, ezért ezen rendelkezés nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására és alkalmazásának kizárására irányuló bírói kezdeményezést elutasítja.
- [74] 3. Az Alkotmánybíróság ezt követően az Alaptörvény XV. cikk megsértésére vonatkozó indítványelemet vizsgálta meg.
- [75] Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése értelmében a törvény előtt mindenki egyenlő, a (2) bekezdés értelmében pedig Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékossgal, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a XV. cikk (1)–(2) bekezdése az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaz, ezzel szemben a (4) és (5) bekezdései az állam intézményvédelmi, szabályozási, intézkedési kötelezettségét rögzítik, melyek elsődleges címzettjei az állami szervek.

- [76] Az Alkotmánybíróságnak a jelen ügyben elsődlegesen azt kellett megvizsgálnia, hogy az indítványozó által állított hátrányos megkülönböztetés a XV. cikk (1) vagy (2) bekezdése hatálya alá tartozik-e. Az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdései a hátrányos megkülönböztetés tilalma két, szorosan összefüggő aspektusát jelentik. Amíg a XV. cikk (1) bekezdése általános jelleggel fogalmazza meg a törvény előtti egyenlőség követelményét, addig a (2) bekezdés az alapjogok tekintetében és egyúttal a védett tulajdonság alapján tett különbségtételt tiltja {lásd például: 3235/2020. (VII. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. „A hátrányos megkülönböztetés alapvető joga kapcsán az Alkotmánybíróság három kérdést vizsgál: 1. fennáll-e az indítványozó hátrányára eltérő elbánás, és mivel a diszkrimináció szükségképpen valamilyen viszonyrendszerben érvényesül, ezért azt a kérdést is vizsgálni kell, hogy az indítványozó összehasonlítható helyzetben van-e azon személyekkel, akikhez képest a hátrányát állítja; 2. vizsgálni kell, hogy az indítványozó a XV. cikk alapján milyen tartalmú sérelmet állít: a törvény előtti egyenlőség megsértésére hivatkozik vagy arra, hogy valamelyik védett tulajdonságára tekintettel valamelyik alapjogát szükségtelenül vagy aránytalanul korlátozták; 3. végül a 2. pontbeli sérelem azonosítása határozza meg, hogy milyen módon igazolható, illetve igazolható-e a hátrányos megkülönböztetés (»észszerűségi teszt« vagy védett tulajdonság és alapjogi jogsérelem tesztje)” {12/2021. (IV. 14.) AB határozat, Indokolás [60]}.
- [77] Az indítványozó bíróság az Alaptörvény XV. cikke szerinti különbségtétel alapjaként arra hivatkozott, hogy a vizsgált szabályozás a beszédfogyatékosokkal rendelkező, állapotuk szerint súlyosan fogyatékos személyeket önkényesen különbözteti meg a gyógyászati segédeszközre való jogosultság szempontjából a más típusú fogyatékosokkal rendelkező személyekhez képest.
- [78] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése sérelme megállapíthatóságának „az egyik (és nem az egyetlen) feltétele, hogy a hátrányos megkülönböztetés valamely, az Alaptörvényben nevesített védett tulajdonsággal összefüggésben következzen be; további feltétel azonban az is, hogy a különbségtétel valamely, az indítványozót illető alapjoggal összefüggésben történjen” {2/2023. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [38], 30/2017. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [49]; 3330/2022. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [36]}.
- [79] Tekintettel arra, hogy az indítványozó bíróság által megjelölt különbségtétel tartalmilag a fogyatékosokkal élő személyekre vonatkozó szabályozás önkényességére hivatkozik, az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a XV. cikk (1) bekezdése keretei között, az „észszerűségi teszt” alapján értékelte {hasonlóan például: 33/2019. (XI. 27.) AB határozat, Indokolás [72]; 3468/2021. (XI. 12.) AB határozat, Indokolás [27]}.
- [80] Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése alapján valamely megkülönböztetés alaptörvény-ellenessége akkor áll fenn, ha a jogszabály alkotmányos indok nélkül tesz különbséget a szabályozás szempontjából egymással összehasonlítható helyzetben lévő jogalanyok között {lásd pl.: 10/2015. (V. 4.) AB határozat, Indokolás [19]}. Alkotmányjogi szempontból a különbségtétel abban az esetben minősül aggályosnak, ha a megkülönböztetésnek nincs tárgyilagos mérlegelés szerint észszerű indoka, vagyis az önkényes {lásd például: 33/2019. (XI. 27.) AB határozat, Indokolás [73]}. A diszkrimináció tilalma tehát azt követeli meg, hogy „a hasonló eseteket hasonlóan, míg a különböző eseteket különbözőképpen kell kezelni” {3073/2015. (IV. 23.) AB határozat, Indokolás [45]}.
- [81] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény R cikk (3) bekezdése alapján szükségesnek tartja felidézni a történeti alkotmány rokkantellátásra vonatkozó elemeit. Magyarországon alapvetően a keresztény szellemiség hatotta át a fogyatékosokkal élő személyekkel való bánásmód intézményi kereteit, ezért szemben az ókori hagyományokkal, a keresztény orvoslás, amely kezdetben főként az egyház berkein belül valósult meg, a fogyatékosokkal élő személyekre is kiterjedt. Szent Gellért a Pseudo-Izidorus-gyűjteményben kifejtettekkel is összhangban az egyházi javakat közös vagyonnak, a szegények eltartására is rendelt jószágnak tartotta. Az egyház támogatta a társadalom elesetteit: a betegeket, árvákat, vakokat, mozgássérülteket, gyengeelméjűeket. Szent Benedek regulája kifejezetten előírta a betegek gondozását. A Johanniták rendházaik mellé rendszerint kórházakat, gyógyszertárakat, és fürdőket építettek. A keleti, bizánci és görög-római orvoslás nemes hagyományait és az arab orvostudomány vívmányait a középkorban a Katolikus Egyház adoptálta, azonban a kereszténység teljesen más szemlélettel, a könyörületeséget szem előtt tartva közelített a betegekhez, hiszen a keresztény etika egyik legfontosabb tanítása a *caritas* és *pietas* elve, amely keresztényi kötelességgé tette a betegek gondozását. A 12–14. században tovább szerveződött a szegények, betegek gondozása az egyházban: önálló szerzetesrendek, lovagrendek alakultak betegek ápolására, kórházak létesítésére. A 16. században az 1596. évi XXX. törvénycikk arról tesz tanúbizonyságot, hogy a betegek gondozásában már nemcsak az egyház, hanem a nemesek is kezdtek szerepet vállalni, amikor elsőként a megsebesült, beteg katonák ápolására a magyar kamarába való befizetés mellett, tíz magyar dénárt ajánlottak. A 19. században a betegek gondozására vonatkozó társadalmi szerepvállalás, már nemcsak a katonákra vonatkozott, mivel a nyilvános betegápolás költségei fedezéséről szóló 1875. évi III. törvénycikk 7. §-a már kifejezetten előírta, hogy „[m]inden község saját kebelében az ott

illetékes vagyontalan betegek gyógyításáról és a gyógyíthatlanok ápolásáról gondoskodni tartozik, ha az ápolásra az 1. § szerint kötelezettek nem léteznek.”

- [82] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény R) cikk (3) bekezdése alapján a nyilvános betegápolás költségei fedezéséről szóló 1875. évi III. törvénycikk 7. §-át érintően megállapítja, hogy a történeti alkotmány vívmányának minősül a fogyatékossgal élő személyekről való, széleskörű társadalmi gondoskodás.
- [83] Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban megállapította, hogy „az Alaptörvény, mindenekelőtt a XV. cikk (2), (4)–(5) bekezdésén és a XIX. cikk (1) bekezdésén keresztül átfogóan biztosítja a fogyatékossgal élő személyek hátrányos megkülönböztetéssel szembeni védelmét, mely rendelkezések tartalmilag azonosak az Egyezmény észszerű alkalmazkodást előíró és Magyarország által is kifejezetten vállalt kötelezettségeivel” {Abh., Indokolás [35]}.
- [84] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint személyek közötti, alaptörvénytől hátrányos megkülönböztetés akkor állapítható meg, ha valamely személyt vagy embercsoportot más, azonos helyzetben lévő személyekkel vagy csoporttal történt összehasonlításban kezelnek hátrányosabb módon.
- [85] Az Alkotmánybíróságnak elsőként azt kellett értékelnie, hogy a kifogásolt szabályozás értelmében érvényesül-e a beszéd fogyatékossgal élő személyek hátrányára eltérő elbánás az egyéb fogyatékossgal élő személyekhez képest.
- [86] A beszéd fogyatékossgal élő személyek rehabilitációjában, rehabilitációjában használható AAK eszközök nem szerepelnek a Befogadási rendelet 10. számú mellékletében 21. kóddal szereplő „Segédeszközök kommunikációhoz, tájékoztatáshoz, jeladáshoz” funkcionális csoportban, és más csoportban illetve alcsoportban sem található ehhez hasonló eszköz, ily módon a hatályos szabályozás értelmében ezen eszközökhöz csak méltányossági eljárás keretében igényelhető állami támogatás.
- [87] Tekintettel arra, hogy a beszéd fogyatékossgal élő személyek számára ezen fogyatékossgukat ellensúlyozandó, javítandó AAK eszközökhöz hasonló eszközök sem szerepelnek a Befogadási rendelet 10. számú mellékletében, míg ezen melléklet tartalmaz más típusú fogyatékossgal élő személyek rehabilitációjához, rehabilitációjához használható eszközöket, megállapítható, hogy a beszéd fogyatékossgal élő személyek számukra hátrányos módon eltérő elbánásban részesülnek az egyéb fogyatékossgal élő személyekhez képest.
- [88] Az Alkotmánybíróságnak ezért ezt követően azt kellett értékelnie, hogy alkotmányosan indokolható-e ez a különbségtétel a beszéd fogyatékossgal élő és az egyéb fogyatékossgal élő személyek között, fennáll-e e tekintetben a szabályozás önkényessége.
- [89] Az Alkotmánybíróság már korábbi gyakorlatában megerősítette, hogy a súlyos fogyatékossg nagyfokú fizikai, értelmi, szellemi vagy érzékszervi károsodást jelent, melynek megítélése olyan orvosi szakkérdés, amelynek értékelése nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe {1/2018. (IV. 6.) AB határozat, Indokolás [19]}. Annak ellenére, hogy a Befogadási rendelet 10. számú melléklete nem tartalmazza a beszéd fogyatékossgal élő személyek számára adott esetben szükséges AAK eszközöket, nem állapítható meg, hogy a hazai szabályozás automatikusan és teljesen kizárna a beszéd fogyatékossgal élő személyeket a társadalombiztosítási támogatási körből, hiszen az Ebtv. 26. § (1) bekezdés c) pontja szerinti méltányossági eljárás keretében kérelmezhetik az AAK eszközök árának társadalombiztosítási támogatását.
- [90] Az Alkotmánybírósági kiemeli, hogy az Ebtv. vhr. 11/D–11/E. §-aiban rögzített szabályozás a méltányossági eljárás során a NEAK számára személyközpontú és önkényességtől mentes mérlegelési feltételek figyelembevételét határozza meg, ezáltal lehetővé téve a beszéd fogyatékossgal élő személyek egyedi támogatását. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza továbbá, hogy a fogyatékossg típusai és súlyossági fokai orvosszakmai szempontból nem ítéltetők meg azonosan, ebből kifolyólag önmagában az a tény, hogy a beszéd fogyatékossgal élő személyek számára más eljárásban igényelhető támogatás, nem eredményezi a megkülönböztetés önkényességének megállapíthatóságát. Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság tartalmi vizsgálatnak vetette alá az Ebtv. 26. § (1) bekezdés c) pontja szerinti méltányossági eljárást.
- [91] A méltányossági eljárás során mérlegelendő szempontokat az Ebtv. vhr. 11/D–11/E. §-ai tartalmazzák. Ennek értelmében az egyedi támogatás iránti méltányossági kérelem elbírálása során a NEAK az alábbi körülményeket mérlegeli: a beteg kórtörténetét, a betegség súlyosságát, a kérelemben megjelölt gyógyászati segédeszköz kérelmező általi használatának orvosszakmai indokoltságát, költségét és költséghatékonyságát, valamint a várható egészségnyereség alapján figyelembe kell vennie a kórkép előfordulási gyakoriságát, továbbá orvos, vagy kompetenciával és egyéb szakirányú képesítéssel rendelkező szakember véleményét, illetve tekintettel kell lennie a támogatással rendelhető komparátor technológiákra is.
- [92] Az Ebtv. vhr. 11/D. § (2) bekezdése értelmében a méltányossági kérelemnek tartalmaznia kell a biztosított nevét, lakcímét, TAJ-át, valamint egyedi gyártású gyógyászati segédeszköz esetén a beteg által megjelölt gyógyászati segédeszköz gyártójának vagy forgalmazójának a megnevezését, valamint a cb) pont értelmében

a társadalombiztosítási támogatással nem rendelhető gyógyászati segédeszköz esetén a forgalmazó által adott fogyasztói ár ajánlatát, az eszköz megfelelőségét igazoló dokumentációt, valamint a forgalomba hozó nyilatkozatát az eszköz hasznos technológiai élettartamáról.

- [93] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az Ebtv. vhr. 11/D–11/E. §-aiban szabályozott mérlegelési szempontok felsorolása taxatív, nem exemplikatív, ebből kifolyólag az egészségbiztosító a jogszabályban nem szereplő mérlegelési szempontokon kívül egyéb feltételt nem támaszthat a kérelmezővel szemben.
- [94] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a NEAK-nak a méltányossági eljárás során az Ebtv. vhr.-ben részletezett taxatív mérlegelési szempontok alapján széleskörű mérlegelést követően, mindenre kiterjedő alapossággal, a kérelmező egészségi állapotát fókuszba állítva kell döntést hoznia. Tekintettel arra, hogy a beszéd fogyatékos-sággal élő személyek számára elérhető Ebtv. 26. § (1) bekezdés c) pontja szerinti méltányossági eljárás szabályozása személyközpontú, egyedi mérlegelés alapján lehetőséget ad a Befogadási rendelet 10. számú mellékletében nem szereplő gyógyászati segédeszköz egyedi támogatására, a szabályozás önkényessége nem állapítható meg.
- [95] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Befogadási rendelet 10. számú melléklete nem sérti az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdését, ebből kifolyólag ezen rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítására és alkalmazásának kizárására irányuló bírói kezdeményezést elutasítja.
- [96] 4. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor az Abtv. 46. § (3) bekezdése alapján – hivatalból eljárva – alkotmányos követelmény megállapítását tartotta szükségesnek annak érdekében, hogy az Ebtv. 26. § (1) bekezdés c) pontja valamint az Ebtv. vhr. 11/D–11/E. §-ainak valamint a Befogadási rendelet 10. számú melléklet együttalkalmazása az Alaptörvénnyel és az Egyezményvel összhangban álló jogalkalmazói értelmezést eredményezzen.
- [97] Az indítványozó bíróság előtt folyamatban lévő ügy tárgyát képező hatósági határozatban a NEAK elutasította a méltányossági kérelmet arra hivatkozással, hogy az igényelt gyógyászati segédeszközök nem kerültek orvostechnikai eszközként regisztrálásra, illetve a gyógyászati segédeszköz forgalmazója nem rendelkezik a gyógyászati segédeszköz árához nyújtott támogatással történő forgalmazásra irányuló, a NEAK-kal kötött szerződéssel. Ezen okból kifolyólag a NEAK a méltányossági eljárása során egyáltalán nem vizsgálta meg a kérelmező egyedi helyzetét, kórtörténetét, illetve orvosszakmai szempontú mérlegelést sem végzett.
- [98] Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy gyakorlata szerint az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdése alapján feladata annak biztosítása, hogy a magyar jog vizsgált szabályának értelmezése nemcsak az Alaptörvénnyel, hanem a nemzetközi szerződésből fakadó kötelezettséggel is összhangban álljon {21/2018. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [16]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „[a]bban az esetben, ha a vizsgált jogszabálynak van (egy vagy több) olyan értelmezése, amely az Alaptörvénnyel, illetőleg jelen esetben az Egyezményvel, mint nemzetközi szerződéssel összhangban áll, az Alkotmánybíróságnak a hatályos jog kíméletének elvéből kiindulva nem kell megsemmisítenie a támadott jogszabályi rendelkezést, ugyanakkor az Abtv. 46. § (3) bekezdésének megfelelően biztosítania kell, hogy a norma alkalmazása minden esetben az Alaptörvénnyel (illetőleg jelen esetben az Egyezményvel, mint nemzetközi szerződéssel) összhangban álló eredményre vezessen” {10/2020. (V. 28.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [99] Az Alkotmánybíróság továbbá visszautal a IV/3. pontban (Indokolás [82]) az Alaptörvény R) cikk (3) bekezdése alapján tett megállapítására, amely szerint a nyilvános betegápolás költségei fedezéséről szóló 1875. évi III. törvénycikk 7. §-át érintően a történeti alkotmány vívmányának minősül a fogyatékos-sággal élő személyekről való, széleskörű társadalmi gondoskodás.
- [100] Az Alkotmánybíróság a IV/3. pontban a jogszabályi környezet áttekintése során arra a következtetésre jutott, hogy az Ebtv.vhr. 11/D–11/E. §-aiban szabályozott mérlegelési szempontok felsorolása taxatív, továbbá az orvostechnikai eszköz Gyftv. 3. § 6. pontja és az MDR 2. cikke szerinti jogszabályi definícióiban nem szerepel a regisztrációkötelesség. Következésképpen a NEAK a méltányossági eljárásban benyújtott kérelem elbírálása során nem támaszthat olyan feltételt, amely nem szerepel a méltányossági eljárásra vonatkozó jogszabályokban. Megjegyzendő, hogy e körben a méltányossági eljárásban benyújtott kérelem teljesítéséhez olyan feltétel különösen nem támasztható, amelynek teljesülése lényegében az egészségbiztosító hatáskörébe tartozik.
- [101] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy mind az Egyezmény 5. cikke az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdésén keresztül, mind az Alaptörvény XV. cikke azt a kötelezettséget rója a fogyatékos-sággal élő személyek támogatása során a jogalkalmazó szervekre, hogy személyközpontúan, a kérelmező egészségi állapotát fókuszba állítva kell döntést hozniuk, ezért a kérelem érdemi vizsgálata nem mellőzhető a hatályos jogszabályokban egyéb-iránt nem szereplő feltétel teljesülésének hiányára vonatkozóan.
- [102] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság – hivatalból eljárva – az Ebtv. 26. § (1) bekezdés c) pontját és az Ebtv. vhr. 11/D–11/E. §-ait valamint a Befogadási rendelet 10. számú mellékletét érintően az Alaptörvény

XV. cikk (1) bekezdése és az Alaptörvény Q) cikk (2) bekezdése alapján alkotmányos követelményként megállapítja: Az egészségbiztosító fogyatékossgal élő személy kérelme alapján indult méltányossági eljárása során nem mellőzheti a méltányossági kérelem érdemi vizsgálatát annak megítélésakor, hogy támogatást nyújt-e a társadalombiztosítási támogatással nem rendelkező gyógyászati segédeszköz árához, valamint nem támaszthat olyan feltételt, amely nem szerepel a méltányossági eljárásra vonatkozó jogszabályokban.

V.

[103] Az Alkotmánybíróság e határozatának a Magyar Közlönyben történő közzétételét az Abtv. 44. § (1) bekezdés második mondata alapján rendelte el.

Budapest, 2024. december 10.

Dr. Juhász Imre s. k.,
az Alkotmánybíróság elnöke

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Varga Réka s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

[104] Egyetértek a rendelkező részben foglaltakkal, azonban annak indokolását illetően szükségesnek tartom az alábbiak kiemelését.

[105] 1. Az Alaptörvény XV. cikkével összefüggésben az Alkotmánybíróság több határozatában megállapította, hogy az indítványt alapjogi érintettség és az egyén védett tulajdonságainak állított sérelme esetében a XV. cikk (2) bekezdése alapján, míg egyéb jogok esetében a XV. cikk (1) bekezdése alapján bírálja el {30/2017. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [49]; 32/2015. (XI. 19.) AB határozat, Indokolás [79]}. Az Alkotmánybíróság tehát két különböző egyenlőségi szabályként tekint a XV. cikk (1) és (2) bekezdésére.

[106] Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése az alapjogok egyenlőségét és a diszkrimináció tilalmát tartalmazza. Az e cikkben garantált diszkriminációtilalom olyan élethelyzeteket ölelhet át, amelyekben az emberek önazonosságát, identitását meghatározó lényegi tulajdonságuk miatt előítéllettel, vagy társadalmi kirekesztéssel néznek szembe. Vagyis a diszkriminációtilalom alkotmányos klauzulája elsődlegesen a társadalom személyben rejlő és tetszés szerint nem változtatható tulajdonság mentén elkülönülő csoportjainak védelmét szolgálja {3206/2014. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [27]; 30/2017. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [52]}.

[107] Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése kifejezetten előírja, hogy az alapjogokat mindenféle faji, szín szerinti, nemi, fogyatékossg szerinti, nyelvi, vallási, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti megkülönböztetés nélkül biztosítani kell mindenkinek. Az Alkotmánybíróság jellemző gyakorlata szerint ilyen esetben az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése szerinti alapjogi teszt a mérvadó a korlátozhatóságuk tekintetében, és elsődlegesen azt garantálja, hogy az alapjogok biztosításában ne lehessen ilyen megkülönböztetéseket alkalmazni. Ez azt jelenti, hogy nem fogadható el szükségesnek

olyan alkotmányos cél, amely diszkriminációt valósít meg, és arányosnak az olyan korlátozás, amely diszkriminatív helyzetet eredményez {6/2018. (VI. 27.) AB határozat, Indokolás [37]}.

- [108] A jelen ügyben úgy gondolom, hogy az Alkotmánybíróságnak nem az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése, hanem az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése alapján kellett volna lefolytatnia az alkotmányossági vizsgálatot, mert az érintett személyi kör vonatkozásában megállapítható a védett tulajdonságon alapuló alapjogi megkülönböztetés.
- [109] 2. A jelen esetben vizsgált megkülönböztetés alapjogi vetülete álláspontom szerint az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdésében foglalt egészséghez való jog tekintetében állapítható meg. Az Alkotmánybíróság következetes értelmezése szerint az egészséghez való jog szoros összefüggésben áll az emberi méltósághoz való jogból levezetett testi-lelki integritásához való joggal. Ebből következően pedig az egészséghez való alanyi jog az egyén testi és lelki integritását védi, és mint ilyen az ember egészségének megőrzésére szolgál {3075/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [25]}. Az Alaptörvény XX. cikk (2) bekezdés szerint az egészséghez való jog érvényesülését Magyarország – egyebek mellett – az egészségügyi ellátás megszervezésével segíti elő.
- [110] Lényeges hangsúlyozni ugyanakkor, hogy ebben az esetben nem a szabályozás veti fel az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdésében garantált egészséghez való jogra tekintettel értelmezett – az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdéséből eredő – hátrányos megkülönböztetés sérelmét, hanem a jogalkalmazó döntése. Egyetértek ezért a határozatnak azzal a megállapításával, hogy az egyedi mérlegelés lehetőségét az érintett szabályozási terület nem zárja ki, és ezért a hatóságnak a méltányossági kérelmet érdemben vizsgálnia kellett volna.
- [111] 3. Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése alapján Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek és bármely megkülönböztetés nélkül biztosítja, a példalózó felsorolás pedig külön kiemeli a fogyatékoság szerinti különbségtétel tilalmát. Ez az alkotmányos követelmény a jogalkalmazásra vetítve azt jelenti, hogy nem fogadható el szükségesnek olyan jogértelmezés, amely a fogyatékosággal élő személyek között diszkriminációt valósít meg, és arányosnak az olyan korlátozás, amely a jogosultak alapjogi pozíciójában indokolatlan egyenlőtlenséget eredményez.
- [112] Mindezek alapján úgy gondolom, hogy a jelen ügyben a hatóságnak megvan a lehetősége arra, hogy a méltányossági (mérlegelési) jogkörben a rendelkező részben foglalt alkotmányos követelmény alkalmazásával az alkotmányos szempontokat érvényre juttató döntést hozzon.

Budapest, 2024. december 10.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [113] Egyetértek a többségi határozatban megfogalmazott alkotmányos követelmény mindkét tartalmi elemével: egyrészt a méltányossági kérelmet érdemben, az egyedi eset körülményeit figyelembe véve kell vizsgálni, másrészt nem támasztható olyan feltétel, amit jogszabály nem ír elő. A többségi határozattal ellentétben ugyanakkor úgy vélem, hogy az adott jogszabályhely alkalmazásához kapcsolt alkotmányos követelmény nem az Alaptörvény hátrányos megkülönböztetést tiltó szabályából, hanem a testi és lelki egészséghez való jogból, valamint a jogállamiság elvéből következik. Az Alaptörvény XV. cikke védelmi körének új területre történő kiterjesztése az adott ügyön túlmutató következményekkel járhat.
- [114] Az Alkotmánybíróság gyakorlatában mindeddig következetesen érvényesült, hogy az alapjogi jogosultság csak az ellátás, illetve támogatás tényére vonatkozik, míg mértéke és típusa nem alkotmányossági kérdés. Támogatom, hogy az Alkotmánybíróság az alkotmányos követelményen keresztül lehetőséget biztosítson a jogalkalmazónak a támogatás szélesebb körű értelmezésére, ennek alapja azonban az egészséghez való jog, illetve végső soron az emberi méltóság sérthetlensége. Ezt az értelmezést erősíti a Nemzeti hitvallás is, mely az elesettek megsegítésének morális kötelezettségét alkotmányos szintre emeli.

Budapest, 2024. december 10.

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

[115] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Budapest, 2024. december 10.

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/2893/2024.
Megjelent a Magyar Közlöny 2024. évi 136. számában.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TELJES ÜLÉSÉNEK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3001/2025. (I. 21.) AB HATÁROZATA

bírói döntés megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Handó Tünde*, *dr. Márki Zoltán*, *dr. Patyi András*, *dr. Salamon László* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria Bfv.II.330/2022/27. számú végzése, valamint a Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.IV.282/2021/79. számú ítélete a III. rendű terhelt tekintetében alaptörvényellenes és ezért a végzésnek és az ítéletnek a III. rendű terheltre vonatkozó részét megsemmisíti. Az Alkotmánybíróság döntése a Kúria végzésének és a másodfokú jogerős ítéletnek a hatályát a többi terhelt vonatkozásában nem érinti.

2. Az Alkotmánybíróság a Debreceni Törvényszék mint elsőfokú bíróság 24.B.142/2020/196. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Kadlót Erzsébet ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdés alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő.
- [2] Az indítványozót mint III. rendű terheltet a Debreceni Törvényszék mint elsőfokú bíróság 24.B.142/2020/196. számú, 2021. március 1. napján kelt ítéletével költségvetési csalás bűntette [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés a) pont], valamint folytonosan elkövetett hamis magánokirat felhasználása vétsége (Btk. 345. §) miatt halmazati büntetésként 8 év börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre, 8 év gazdálkodó szervezet vezető tisztségviselője foglalkozástól eltiltásra, továbbá 8 év közügyektől eltiltás mellékbüntetésre ítélte.
- [3] A Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.IV.282/2021/79. számú 2021. december 7. napján jogerős ítéletével az indítványozó tekintetében a szabadságvesztés tartamát 6 év 6 hónapra enyhítette, valamint az indítványozót 1,5 millió Ft pénzbüntetésre ítélte.
- [4] A Kúria a felülvizsgálati eljárásban hozott Bfv.II.330/2022/27. számú, 2023. január 19. napján kelt végzésével az első- és a másodfokú ítéletet hatályában fenntartotta.
- [5] 2. Az indítványozó jogi képviselője útján az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő 2023. május 30. napján. A panaszban azt kérte, hogy az Alkotmánybíróság a Kúria Bfv.II.330/2022/27. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása mellett azt semmisítse meg a Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.IV.282/2021/79. számú, valamint a Debreceni Törvényszék mint elsőfokú bíróság 24.B.142/2020/196. számú ítéleteire kiterjedő hatállyal. Álláspontja szerint a támadott bírósági határozatok sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt bírói függetlenséghez és pártatlansághoz való jogát, valamint a 26. cikk (1) bekezdését. Az indítványozó sérelmezte, hogy az ellene folytatott büntetőeljárásban a releváns iratokat nem bocsátották a védelem rendelkezésére, és a bíró „szakmai utasításra” megváltoztatta ko-

rábbi döntését az iratok kiadásáról. Ezzel álláspontja szerint megsértették a védelemhez való jogát és a fegyver-egyenlőséget.

- [6] Az indítványozó 2023. augusztus 16. napján benyújtott indítvány-kiegészítésében (a továbbiakban együtt: alkotmányjogi panasz) az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésben rögzített védelemhez való jogának, valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdésben biztosított jogorvoslathoz való jogának megsértését is állította. Az indítványozó álláspontja szerint a tisztességes eljáráshoz való jogának a bírói pártatlanságra vonatkozó részjogosítványát sértette az, hogy a bíró kizárására vonatkozó rendelkezéseket megsértették. Állítása szerint az egyik nyomozási bíró és a bírói engedélyhez kötött titkos információgyűjtés törvényességéről igazolást kiállító törvényszéki elnök azonos személy volt; valamint a másodfokú tanács előadó bírója a nyomozási bíró határozatát felülvizsgáló törvényszéki bíróként is eljár, továbbá a másodfokú tanács elnöke és a jogorvoslat folytán eljár ítélőtábla elnöke között hozzátartozói viszony állt fenn. Az indítványozó jogorvoslati jogának sérelmét azon az alapon is állította, hogy a másodfokú bíróság – eltekintve a pártatlanság kérdésétől – az ügy érdemére kiható eljárási szabálysértések tekintetében nem tett eleget indokolási kötelezettségének, így megfosztotta az indítványozót a jogorvoslati eljárásban történő kompetens részvételi lehetőségétől.
- [7] 3. Az Alkotmánybíróság végzéseivel megkereste a Debreceni Törvényszéket a titkosszolgálati információgyűjtésre és titkos adatszerzésre vonatkozó nyomozási bírói engedélyek, a törvényszéki elnöki igazolások, valamint az indítványozó által hivatkozott 6.Bny.457/2013/4. számú és a 3.Bnyf.350/2015/2. számú végzések, illetve egyéb releváns iratok másolatának megküldése érdekében. Felhívta továbbá a törvényszéket annak közlésére, hogy a tárgy szerinti ügyben nyomozási bírói tevékenységet ki és milyen időtartamban végzett, és az eljárás további részében az érdemi döntés meghozatalában részt vett-e.
- [8] A megküldött bírósági iratok és a Debreceni Törvényszék tájékoztatása alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Debreceni Törvényszék elnöke 2012. október 16. napján kelt T.El.8-1/2012/I. és a VIII. alszámú igazolásaiban szerepel, hogy az indítványozó tekintetében a Debreceni Városi Bíróság 2012. február 1. napján kelt SzTB.24/2012/2. számú végzésével engedélyezte, majd 2012. április 26. napján kelt SzTB.97/2012/2. számú végzésével meghosszabbította az ott megjelölt számú mobiltelefonon folytatott beszélgetések tartalmának megismerését és technikai úton történő rögzítését 2012. február 6. napján 00:00 órától 2012. augusztus 3. napján 24.00 óráig a 2010. évi CXXII. törvény 63.§ (1) bekezdés d) pontja szerint meghatározott keretben. A törvényszék elnöke T.El.8-1/2012/I. és a VIII. alszámú igazolásainak minősítését a felülvizsgálat eredményeként törölték.
- [9] A törvényszék csatolta azon végzések másolatát is, amelyekben a nyomozási bírók az egyes terheltekkel szemben alkalmazott titkos információgyűjtést elrendelték, illetve meghosszabbították.
- [10] A Debreceni Törvényszék elnöke megküldte az elsőfokú eljárást lefolytató bírói tanács elnökének a nyilatkozatát, amely a 24.B.142/2020/133. számú tárgyalási jegyzőkönyv 13. oldalán szereplő, és az indítványozó által kifogásolt mondatra vonatkozott, amelyben az elsőfokú tanács elnöke rögzítette, hogy a bíróság szakmai vezetése felhívta a figyelmét a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 257. (1) és (2) bekezdésére és ezért nem csatolta az irathoz a kért nyomozási bírói végzéseket. Az indítványozó ezt a bírói függetlenség sérelmének tekintette, mert szerinte ezzel az érdemi döntést befolyásolta a szakmai vezetés, mivel a titkos információgyűjtéssel beszerzett bizonyítékon alapult az indítványozó elítélése. Az elsőfokú tanácselnök a törvényszék elnökének felhívására tett írásbeli nyilatkozatában rögzítette: „A védelem által hivatkozott mondat részéről valóban egy pontatlan kijelentés volt [...]. Sem ezen döntésem, sem az érdemi döntés meghozatala során senki részéről (sem szakmai, sem igazgatási vezető) befolyásolás nem történt.”
- [11] A Debreceni Törvényszék elnöke közölte továbbá az eljárás során nyomozási bíróként eljáró bírák nevét, valamint nyilatkozott arra vonatkozóan, hogy az ügyben ő maga nem járt el nyomozási bíróként. A rendelkezésre bocsátott adatok alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a fenti igazolásokat kiállító törvényszéki elnök az ügyben eljáró nyomozási bírák között nem szerepel.
- [12] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Debreceni Ítéletábla mint másodfokú bíróság Bf.282/2021/79. számú, 2021. december 7. napján jogerőssé vált ítéletének előadó bírója dr. B. J. volt, aki az ügyben korábban törvényszéki bíróként is eljár és 2013. augusztus 23. napján a Debreceni Törvényszék 6.Bny.457/2013/4. számú, házi őrizet meghosszabbítását elrendelő végzést hozta. Ez a végzés nem az indítványozóval (III. rendű terhel), hanem az I. rendű és a II. rendű terheltekkel szemben alkalmazott házi őrizet meghosszabbítását tartalmazza, de a rögzített tényállás az indítványozónak a bűncselekmények elkövetésében játszott szerepét is részletesen bemutatja.
- [13] Az Alkotmánybíróság megállapította a rendelkezésére bocsátott iratok alapján, hogy a Debreceni Járásbíróság 77.Bny.418/2013/24. számú, 2015. szeptember 24. napján kelt végzésében az egyéb érdekelt tekintetében ko-

rábban elrendelt zár alá vételt feloldotta, amely ellen az I. rendű terhelt, a fiataikorú egyéb érdekelt és törvényes képviselője meghatalmazott védője útján jogorvoslással élt. A Debreceni Törvényszék mint másodfokú bíróság 3.Bnyf.350/2015/2. számú, 2015. október 21. napján jogerős végzésével az elsőfokú végzés elleni fellebbezést elbírált és az elsőfokú végzést helybenhagyta. A másodfokon eljáró tanács egyik bírója dr. B. J. volt.

- [14] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Debreceni Ítéletábrla mint másodfokú bíróság 2021. december 7. napján jogerős Bf.IV.282/2021/79. számú ítéletét hozó másodfokú tanács előadó bírója dr. B. J. volt.

II.

- [15] 1. Az Alaptörvénynek az indítvánnyal érintett rendelkezései:

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

[...]

(3) A büntetőeljárás alá vont személynek az eljárás minden szakaszában joga van a védelemhez. [...]

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslással éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

„26. cikk (1) A bírák függetlenek, és csak a törvénynek vannak alárendelve, ítélezési tevékenységükben nem utasíthatóak. A bírákat tisztségükből csak sarkalatos törvényben meghatározott okból és eljárás keretében lehet elmozdítani. A bírák nem lehetnek tagjai pártnak, és nem folytathatnak politikai tevékenységet.[...]”

- [16] 2.1. A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvénynek (a továbbiakban: régi Be.) az indítvánnyal érintett 2017. április 18-ig hatályos rendelkezései:

„21. § (1) Bíróként nem járhat el,

a) aki az ügyben mint ügyész vagy a nyomozó hatóság tagja járt el, valamint az ügyben eljáró vagy eljáró ügyésznek vagy a nyomozó hatóság tagjának a hozzátartozója,

[...]

(2) Az (1) bekezdés rendelkezései a nyomozási bíróra is irányadók.

(3) Az (1) bekezdésben szabályozott eseteken kívül

a) a bíróság további eljárásából ki van zárva, aki az ügyben nyomozási bíróként járt el,[...]”

„207. § (6) A vádirat benyújtása előtt az előzetes letartóztatás egy éven túli meghosszabbítására, valamint az ideiglenes kényszergyógykezelés felülvizsgálatára irányuló eljárást a törvényszék egyesbírája e Címben foglalt rendelkezések szerint folytatja le.”

- [17] 2.2. A régi Be.-nek az indítvánnyal érintett, és az egyes büntetőjogi tárgyú törvények módosításáról szóló 2017. évi XXIX. törvénnyel (a továbbiakban: Mód.tv.) módosított és 2017. április 19-től hatályos rendelkezései:

„21. § (1) Bíróként nem járhat el,

a) aki az ügyben mint ügyész vagy a nyomozó hatóság tagja járt el, valamint az ügyben eljáró vagy eljáró ügyésznek vagy a nyomozó hatóság tagjának a hozzátartozója,[...]

(2) Az (1) bekezdés rendelkezései a nyomozási bíróra is irányadók.

(3) Az (1) bekezdésben szabályozott eseteken kívül

a) a vádemelést követően a bíróság további eljárásából ki van zárva, aki az ügyben a vádemelés előtt nyomozási bíróként vagy a nyomozási bíró határozata elleni fellebbezés tárgyában eljáró, [...]

„206/A. § (5) A bírói engedélyhez kötött titkos információgyűjtés tényét a törvényszék elnöke igazolja. Az igazolás tartalmazza a bíróság megjelölését, az engedéllyel érintett ügy számát és tárgyát, az érintett személy nevét, a titkos információgyűjtés engedélyezésére irányuló előterjesztés, illetve az engedély kereteit.”

„207. § (1) A vádirat benyújtása előtt a bíróság feladatait első fokon a törvényszék elnöke által kijelölt bíró (nyomozási bíró) látja el.”

„606/B. § (1) E törvénynek az egyes büntetőjogi tárgyú törvények módosításáról szóló 2017. évi XXIX. törvény nyelv megállapított 21. § (3) bekezdés a) pontját a folyamatban lévő eljárásokban és a jogerős ítélettel elbírált ügyek tekintetében is alkalmazni kell azzal, hogy

a) e törvénynek az egyes büntetőjogi tárgyú törvények módosításáról szóló 2017. évi XXIX. törvény hatálybalépésének napját megelőző napon hatályban volt 207. § (6) bekezdésében meghatározott ügyekben, illetve a házi őrizet egy éven túli meghosszabbítása tárgyában a törvényszék egyesbírájaként eljáró bíró a 2013. november 22. után indult büntetőeljárások esetében minősül kizártnak,

b) a törvényszék másodfokú tanácsának tagjaként a 215. § (3) bekezdése alapján eljáró bíró a 2016. november 30. után indult büntetőeljárások esetében minősül kizártnak,

c) e törvénynek az egyes büntetőjogi tárgyú törvények módosításáról szóló 2017. évi XXIX. törvény hatálybalépésének napját megelőző napon hatályban volt 131. § (3) bekezdése, 138. § (3) bekezdése, 142. § (4) bekezdése, illetve 486. §-a alapján az ítéltábla tanácsának tagjaként eljáró bíró a 2016. november 30. után indult büntetőeljárások esetében minősül kizártnak.”

[18] 3. A Be. indítvánnyal érintett rendelkezései:

„14. § (1) Bíróként nem járhat el,

a) aki az ügyben ügyészként vagy a nyomozó hatóság tagjaként járt el, valamint az ügyben eljáró vagy eljáró ügyésznek vagy a nyomozó hatóság tagjának a hozzátartozója,
[...]

(3) Az (1) bekezdésben szabályozott eseteken kívül

a) a vádemelést követően a bíróság további eljárásából ki van zárva, aki az ügyben a vádemelés előtt nyomozási bíróként, vagy a nyomozási bíró határozata elleni fellebbezés tárgyában eljár, [...].”

„257. § (1) A titkos információgyűjtés eredményéhez csatolni kell a titkos információgyűjtés során alkalmazott bírói engedélyhez kötött eszköz, illetve a külső engedélyhez kötött titkos információgyűjtés elrendelésének és lefolytatásának a törvényességét igazoló iratokat.

(2) A bírói engedélyhez kötött titkos információgyűjtés tényét a törvényszék elnöke igazolja. Az igazolás tartalmazza a bíróság megjelölését, az engedéllyel érintett ügy számát és tárgyát, az érintett személy nevét, a titkos információgyűjtés engedélyezésére irányuló előterjesztés, illetve az engedély kereteit.”

„869. § (1) A 14. § (3) bekezdés a) pontjának alkalmazása során a törvényszék másodfokú tanácsának tagjaként eljáró bíró a 2016. november 30. után indult büntetőeljárásokban minősül kizártnak.

(2) A 14. § (3) bekezdés a) pontjának alkalmazása során kizártnak minősül

a) a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 2017. június 30-ig hatályban volt 207. § (6) bekezdésében meghatározott ügyekben, illetve a házi őrizet egy éven túli meghosszabbítása tárgyában a törvényszék egyes bírájaként eljáró bíró, ha a büntetőeljárás 2013. november 22. után indult,

b) a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 2017. június 30-ig hatályban volt 131. § (3) bekezdése, 138. § (3) bekezdése, 142. § (4) bekezdése, illetve 486. §-a alapján az ítéltábla tanácsának tagjaként eljáró bíró, ha a büntetőeljárás 2016. november 30. után indult.”

III.

[19] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak.

[20] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. § (1) bekezdés szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. A Kúria végzését az indítványozó képviselője 2023. március 30. napján, a jogi képviselője 2023. március 28. napján vette át. Az indítványozó jogi képviselője az alkotmányjogi panaszt 2023. május 30. napján elektronikus úton nyújtotta be. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó jogi képviselője a beadványt a törvényben előírt hatvan napos határidő lejártát követő első munkanapon terjesztette elő, így a panaszt határidőben beérkezettnek kell tekinteni.

- [21] Az Abtv. 27. § (1) bekezdésen alapuló indítvány részben megfelel az Abtv. 52. § (1), illetve (1b) bekezdésben foglalt, a határozott kérelemre vonatkozó követelményeknek.
- [22] Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 27. § (1) bekezdés], a támadott bírósági határozatok megjelölését (a Kúria Bfv.II.330/2022/27. számú végzését, a Debreceni Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.IV.282/2021/79. számú, valamint a Debreceni Törvényszék mint elsőfokú bíróság 24.B.142/2020/196. számú ítéleteit), az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XXVIII. cikk (1), (3), (7) bekezdést, 26. cikk (1) bekezdést]. Az indítvány indokolást tartalmaz arra vonatkozóan, hogy a támadott bírósági határozatok miért ellentétesek az Alaptörvény hivatkozott rendelkezéseivel; továbbá kifejezett kérelmet rögzít a bírósági határozatok alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére.
- [23] Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdése a bírói hatalmi ág függetlenségét és annak garanciáit rögzíti. Olyan alapjogot vagy Alaptörvényben biztosított jogot tehát ez a rendelkezés nem deklarál, amelynek sérelmére hivatkozva alkotmányjogi panaszt lehetne benyújtani {3042/2018. (II.13.) AB határozat, Indokolás [15], 3231/2014. (IX. 22.) AB határozat, Indokolás [7]}. Ezért ezen alaptörvényi rendelkezés alapján nem volt helye érdemi vizsgálat lefolytatásának.
- [24] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti.
- [25] Az Ügyrend 32. § (5) bekezdése értelmében a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott határozata alkotmányjogi panasszal az általános szabályok szerint önállóan támadható.
- [26] Jelen ügyben a Kúria – többek között – a III. rendű terhelt, vagyis az indítványozó tekintetében az előterjesztett felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt és a megtámadott bírósági határozatokat a Be. 662. § (1) bekezdése alapján az indítványozó tekintetében is hatályában fenntartotta (támadott kúriai végzés, Indokolás [351]).
- [27] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a Kúria ezen döntése az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti, a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, ezért alkotmányjogi panasszal támadható. Így a Kúria jelen végzésével szemben volt helye alkotmányjogi panasz előterjesztésének. Tekintettel továbbá arra, hogy a Kúria végzése az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a III. rendű terhelt, vagyis az indítványozó tekintetében mérlegelési jogkörben hozott érdemi határozatnak minősül, így azon keresztül az első- és a másodfokú ítéletnek az indítványozóra vonatkozó sérelmezett rendelkezései is az alkotmánybírósági vizsgálat tárgyát képezhetik {hasnólóan lásd: 3409/2023. (X. 11.) AB határozat, Indokolás [22]}.
- [28] Az indítványozó az alkotmányjogi panasznak alapul szolgáló büntetőügyben terhelt volt, így indítványozói jogosultsága fennáll, valamint az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint érintettnek tekinthető {legutóbb pl.: 3032/2022. (I. 31.) AB határozat, Indokolás [16], 3127/2019. (VI. 5.) AB határozat, Indokolás [21]; 3245/2018. (VII. 1.) AB határozat, Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróság rögzítette továbbá, hogy az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [29] 2. Az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30], 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [30] 2.1. Az indítványozó az elsőfokú eljárás tekintetében sérelmezte, hogy a védelem nem kapta meg a titkos információgyűjtés és a titkos adatszerzés engedélyezésére vonatkozó nyomozási bírói végzéseket, valamint a törvényszék elnökének ezen eljárás törvényességére vonatkozó igazolásait. Álláspontja szerint ezzel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésből levezetett fegyveregyenlőséget és a (3) bekezdésében foglalt védelemhez való jogát sértették meg. Az indítványozó ezt a másodfokú eljárásban és a felülvizsgálati eljárásban is sérelmezte. A kifogásra a Debreceni Ítéltábla ítélete {Indokolás [71]} és a Kúria végzése részletes választ adott {támadott kúriai végzés, Indokolás [220]–[246]}.
- [31] Az indítványozó továbbá azt állította, hogy a Debreceni Törvényszék elnöke saját nyomozási bírói határozatainak törvényességéről állított ki igazolást. Ezt az állítást azonban nem támasztották alá a Debreceni Törvényszék által megküldött iratok, amely szerint a Törvényszék elnöke valóban kiállította a törvényességi igazolásokat, de ő maga nem szerepel az ügyben nyomozási bíróként eljáró bírók között.
- [32] Az indítványozó szerint védője kifejezett indítványt terjesztett elő, hogy a tanács elnöke az előzőekben részletezett végzéseket szerezze be, csatolja az iratokhoz és a bocsássa a III. rendű terhelt és védője rendelkezésére.

Az 51. számú tárgyalási jegyzőkönyvben foglalt VII. számú végzésben (29. oldal) szerepel az a mondat, hogy a III. rendű vádlott védője részére „emailben megküldendő a két elnöki végzés” (lásd: a Kúria támadott végzése, Indokolás [221]–[226]).

- [33] A 133. számú tárgyalási jegyzőkönyvben védői kérdésre, hogy ezeket a végzéseket miért nem csatolták az iratokhoz, a tanács elnöke azt válaszolta, hogy a bíróság szakmai vezetősége felhívta figyelmét a Be. 257. § (1) és (2) bekezdésére, amikor csatolni akarta ezeket. Ennek következtében az elsőfokú tanács elnöke nem adta ki a védelemnek a törvényszék elnökének T.El.8-1/2012/I. és a VIII. alszámú igazolásait a titkos információgyűjtés és titkos adatszerzés törvényességéről. Az indítványozó szerint ezzel dokumentálható, hogy az elsőfokú tanácselnök hivatali felettese beavatkozott a független bíróság döntési eljárásába.
- [34] Az Alkotmánybíróság beszerezte a törvényszéki elnöki igazolásokat és azokat a nyomozási bírói határozatokat, amelyek a telefon-lehallgatás engedélyezéséről és annak meghosszabbításáról szólnak.
- [35] Az első fokon eljáró tanácselnök az Alkotmánybíróságnak megküldött nyilatkozatában pontatlannak minősítette a jegyzőkönyvi megfogalmazást, de közölte, hogy senki részéről nem történt az érdemi döntésére vonatkozó befolyásolási kísérlet.
- [36] A Kúria támadott végzésében részletesen megvizsgálta a megjelölt iratok kiadásának elmulasztását és álláspontja szerint olyan eljárási szabályszegés történt, amely a Be. 649. § (2) bekezdésében foglalt egyetlen okot sem merít ki, így a jogerő áttörésére ezen az alapon nem kerülhet sor (támadott ítélet, Indokolás [220]–[246]).
- [37] Mindezek alapján, figyelemmel a Debreceni Törvényszék elnöke által megküldött iratokra, nyilatkozatokra, valamint arra, hogy az eljárásban két felülvizsgálati szinten is megvizsgálták az indítványozó által előterjesztett ezen kifogásokat, az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az elsőfokú ítélet tekintetében nem merül fel az ügy érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételye, valamint alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés. Az Alkotmánybíróság ezért ebben a tekintetben érdemi alkotmányossági vizsgálat lefolytatását nem tartotta indokoltnak.
- [38] 2.2. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben az érdemi eljárás során megválaszolandó, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek azt tekinti, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás részjogosítványát képező bírói pártatlanságot sérti-e az, hogy a nyomozási bíró határozata elleni fellebbezést elbíráló törvényszéki bíróval azonos személy volt az ügyben másodfokon ítélező bírói tanács tagja.
- [39] Tekintettel arra, hogy ezen alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés az ügy érdemi vizsgálata nélkül nem dönthető el, így az előadó alkotmánybíró az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján – a befogadásról szóló döntés helyett – a panasz érdemi elbírálását tartalmazó határozattervezetet terjesztett az Alkotmánybíróság elé.

IV.

- [40] Az indítvány részben megalapozott.
- [41] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésben foglalt tisztességes eljáráshoz való jog részét képező bírói pártatlanság követelményét vizsgálta.
- [42] Az indítványozó szerint a Debreceni Ítéltábla másodfokú tanácsában előadó bíróként eljáró dr. B. J. a nyomozás során a 6.Bnyf.457/2013/4. számú végzést hozta, továbbá a 3.Bnyf.350/2015/2. számú végzés meghozatalában is részt vett. Ennek következtében az indítványozó álláspontja szerint sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogának a bírói pártatlansághoz fűződő részjogosítványa.
- [43] Az indítványozó a bírói pártatlanság sérelmére vonatkozó kifogását a felülvizsgálati eljárásban is előterjesztette azzal, hogy dr. B. J. bíró eljárása feltétlen hatályon kívül helyezést megalapozó eljárási szabálysértésnek minősül, és egyúttal a Be. 649. § (2) bekezdés *d)* pontjában írtak folytán felülvizsgálati ok azon az alapon, hogy a másodfokú ítélet meghozatalában kizárt bíró vett részt [Be. 608. § (1) bekezdés *b)* pont]. A Be. 14. § (3) bekezdés *a)* pont szerint ugyanis „a vádemelést követően a bíróság további eljárásából ki van zárva, aki az ügyben a vádemelés előtt nyomozási bíróként, vagy a nyomozási bíró határozata elleni fellebbezés tárgyában eljár”.
- [44] A Kúria támadott végzése szerint ez az eljárási szabálysértés csak látszólagos. Az Alkotmánybíróság ugyanis 34/2013. (XI. 22.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh1.) alkotmányos követelményként határozta meg, hogy régi Be. 207. § (6) bekezdése szerint eljáró bíró a régi Be. 21. § (3) bekezdés *a)* pontjának megfelelően a bíróság további eljárásából ki van zárva. A kizárás feltétele, hogy a büntetőeljárás 2013. november 22. napja után indult.

- [45] A Kúria szerint, tekintettel arra, hogy az ügyben folytatott büntetőeljárás ezt megelőzően indult és a 6.Bny.457/2013/4. számú határozat, amely az indítványozó két társának a házi őrizetét hosszabbítja meg, szintén ezt megelőzően, 2013. augusztus 23. napján született, így az Abh1. nem irányadó.
- [46] A Kúria rögzítette továbbá, hogy az Alkotmánybíróság a 21/2016. (XI. 30.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh2.) ugyancsak alkotmányos követelményként határozta meg a régi Be. 21. § (3) bekezdés a) pontjának az alkalmazásához azt, hogy a büntetőügy további elintézésében ne vegyen részt olyan bíró, aki az eljárás bármely korábbi szakaszában, így akár a nyomozás során (ideértve a nyomozási bíró határozata elleni fellebbezés elbírálásában való részvételt) bíróként eljár.
- [47] A Kúria szerint az Abh2. kihirdetéséhez igazodóan a nyomozási bíró határozata elleni fellebbezés tárgyában a törvényszék másodfokú tanácsának tagjaként eljáró bíró csak a 2016. november 30. után indult büntetőeljárásokban minősül kizártnak [Be. 869. § (1) bekezdés, BH 2018.38.I.]. A Kúria álláspontja szerint ezért dr. B. J-nek a régi Be. 207. § (6) bekezdésén alapuló eljárása nem eredményezte kizártságát az alapügyben lefolytatott másodfokú eljárásban, mivel ez a büntetőeljárás az említett időpontban már folyamatban volt (támadott kúriai határozat, Indokolás [193]–[202]).
- [48] Az indítványozó álláspontja szerint a kizárási szabályt azért kell alkalmazni, mert ugyan a nyomozás 2016. november 30. napján nem volt folyamatban, hiszen ezen időpont előtt felfüggesztésre került és csak azután indult újra. A felfüggesztés időtartama alatt nyomozás nem folyt, a felfüggesztés időtartama nem számít be a nyomozás határidejébe, de nem lehet figyelembe venni az elévülés számítása során sem. Az indítványozó értelmezése szerint ezért az Abh2.-ben foglalt kizárási okot alkalmazni kellett volna, mert a büntetőeljárás az említett időpont után, a felfüggesztés megszüntetésével újra indult. Ezért úgy vélte az indítványozó, hogy a bíróság megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésben foglalt tisztességes eljáráshoz való jogát.
- [49] 2. Az Alkotmánybíróság a pártatlanság kapcsán az Abh1.-ben, az Abh2.-ben és a 25/2017. (X. 17.) AB határozatban (a továbbiakban: Abh3.) foglaltak alapján a következő megállapításokat rögzítette és azok ismeretében az indítványozó által kifogásolt bírósági határozatokat az alábbiak szerint minősítette.
- [50] 2.1. Az Abh1. szerint: „az Alkotmánybíróság jelen határozatának kihirdetését követően indult büntetőeljárásokban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény, hogy a régi Be. 207. § (6) bekezdése szerint eljáró bíró ugyanezen törvény 21. § (3) bekezdés a) pontjának megfelelően a bíróság további eljárásából ki van zárva.” {Abh1., Rendelkező rész 1. pont}
- [51] A kizárás az Abh1. alapján azokra a bírókra vonatkozik, akik 2013. november 22. napját követően indult büntetőeljárásban a vádirat benyújtása előtt az előzetes letartóztatás egy éven túli meghosszabbítására, valamint az ideiglenes kényszergyógykezelés felülvizsgálatára irányuló eljárásban a törvényszék egyesbírójaként jártak el [rég. Be. 207. § (6) bekezdés]. Az Abh1. alkotmányos követelménye a saját alkalmazását a kihirdetését követő időre, vagyis 2013. november 22. napját követően tette kötelezővé.
- [52] Az ítélkező tanács előadó bírójaként eljáró dr. B. J. 2013. augusztus 23. napján kelt 6.Bny.457/2013/4. számú határozattal mint a másodfokú bíróság egyesbírója a jelen ügyben szereplő 17 terhelt közül az I. rendű és a II. rendű terhelt házi őrizetének meghosszabbításáról rendelkezett. A kifogásolt bírói döntés idején az alapul szolgáló büntetőeljárás már folyamatban volt és nem az Abh1. kihirdetésének időpontja után indult, így a Kúria álláspontja szerint az Abh1. alkotmányos követelménye nem terjedhet ki rá.
- [53] 2.2. Az Abh1.-ben szereplő alkotmányos követelmény tartalmát a Mód.tv. a régi Be. 606/B § (1) bekezdésében törvénybe foglalta 2017. április 19-i hatályba lépéssel.
- [54] Az Abh2. alkotmányos követelményét a Mód. tv. a régi Be. 606/B. § (2)–(3) bekezdésébe foglalta.
- [55] A Be. 869. § (1) és (2) bekezdés b) pontja az Abh2.-ben foglalt alkotmányos követelményt a régi Be. hivatkozott rendelkezéséből átvette és alkalmazását a 2016. november 30. napja után indult büntetőeljárásokra állapította meg.
- [56] Az Abh2. szerint „az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből eredő alkotmányos követelmény a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 21. § (3) bekezdés a) pontjának alkalmazásakor, hogy a büntetőügy további elintézésében ne vegyen részt olyan bíró, aki az eljárás bármely korábbi szakaszában, így akár a nyomozás során bíróként járt el.” Az Abh2. kihirdetésének időpontja 2016. november 30. napja és a kihirdetésekor folyamatban lévő ügyekre még nem vonatkozott.
- [57] A kizárás az Abh2. alapján mind a nyomozási bíróra, mind pedig a nyomozási bíró határozatának felülvizsgálatát végző törvényszéki bíróra vonatkozik. Az alkotmányos követelmény azonban – eltérően az Abh1.-től – nem rendelkezik arról, hogy csak a kihirdetését követően indult vagy a már folyamatban lévő büntetőeljárások

- ban is kell alkalmazni. Ennek következtében, mivel az alkotmányos követelménynek nincs visszaható hatálya, ahogy azt a Kúria rögzítette, tehát a 2016. november 30. napja után indult ügyekre vonatkozik.
- [58] A Kúria támadott végzésében a Be. 869. § (1) bekezdéssel kapcsolatos és azzal összhangban álló korábbi értelmezésére, a BH 2018.38. II. pontjára hivatkozott, amely az Abh2. tekintetében azt rögzítette, hogy „[a] nyomozási bírónak az előzetes letartóztatás, házi őrizet, ideiglenes kényszergyógykezelés tárgyában hozott határozatát felülbíráló törvényszék tanácsának tagjaként eljáró bíró a 2016. november 30. után indult büntetőeljárások esetében minősül kizártnak”.
- [59] 2.3. A 2017. október 17. napján kihirdetett Abh3. szerint „[a]zokban az ügyekben viszont, amelyek a 21/2016. (XI. 30.) AB határozat közzétételkor folyamatban voltak, vagy amelyek a közzétételt követően indultak, de nem esnek a Be. módosított szabályának hatálya alá, a 21/2016. (XI. 30.) AB határozatban megfogalmazott alkotmányos követelményt alkalmazni kell. Az alkalmazási kötelesség alól csak kényszerítő okon alapuló kevés kivétel képzelhető el. Ilyen kivétel lehet, ha a kizárási szabály alkalmazása esetén nem lenne olyan bíró vagy bírósági tanács, amely eljárhatna az ügyben, és az így keletkező akadály a bíróságok rendelkezésére álló igazgatási eszközök alkalmazásával (kirendelés, más ügyszakos bíró ideiglenes kijelölése) sem volna elhárítható. A bíróságoknak ez a kötelezettsége az Alaptörvény 28. cikkén alapul, mely szerint a jogszabályokat (többek között) az Alaptörvénnyel összhangban kötelesek értelmezni {2/2013. (I. 23.) AB határozat, Indokolás [49]}. Ha pedig az Alkotmánybíróság megadta a kötelező értelmezést, akkor attól nem térhetnek el” {Abh3., Indokolás [33]}.
- [60] Az Alkotmánybíróság a 2/2020. (I. 2.) AB határozatában korábbi gyakorlatát megerősítette. Utalt arra, hogy a 25/2017. (X. 17.) AB határozatban, azaz az Abh3.-ban már rögzítette azt az elvet, hogy az Abh3. közzétételekor – vagyis 2017. október 17-én – folyamatban lévő büntetőeljárásokban is alkalmazni kell az Abh2.-ben foglalt kizárási szabályt. Az Alkotmánybíróság megfogalmazása szerint „fenntartja a 21/2016. (XI. 30.) AB határozatban megállapított követelményt és annak a 25/2017. (X. 17.) AB határozatban kifejtett alkalmazandóságát. Továbbra is ellentétes tehát az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező pártatlanság követelményével, ha a büntetőeljárásban a bírósági szakaszban olyan bíró jár el, aki a vádemelést megelőzően nyomozási bírói feladatokat látott el az ügyben” {Indokolás [29]}.
- [61] Az Alkotmánybíróság ezen megállapításai a konkrét ügyben is relevánsak.
- [62] Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló büntetőeljárás azért tartozik az Abh2.-ben megfogalmazott kizárási rendelkezés alá, mert az Abh3., amely 2017. október 17. napján kerül kihirdetésre, az Abh2. szerinti alkotmányos követelményt a kihirdetésekor folyamatban lévő büntetőeljárásokban is alkalmazni rendelte.
- [63] Eszerint 2017. október 17. napjától kezdve a bíróságok számára a folyamatban lévő büntetőeljárásokban is követelmény volt, hogy a büntetőügy további elintézésében nem vehetett részt olyan bíró, aki az eljárás bármely korábbi szakaszában, így akár a nyomozás során bármilyen vonatkozásban bíróként már eljár. Ez a feltétel ugyanakkor a jelen ügyben nem teljesült. Dr. B. J. bíró, az ügy érdemében ítélező másodfokú bírói tanács egyik tagja két határozat meghozatalában vett részt a vizsgált büntetőeljárás nyomozási szakaszában.
- [64] Az egyik a Debreceni Törvényszék 2013. augusztus 23. napján hozott 6.Bny.457/2013/4. számú, házi őrizet meghosszabbítását elrendelő végzése. Ez a végzés nem az indítványozóval (III. rendű terhelt), hanem az I. rendű és a II. rendű terhelttel szemben alkalmazott házi őrizet meghosszabbítását tartalmazza, de a rögzített tényállás az indítványozónak a bűncselekmények elkövetésében játszott szerepét is részletesen bemutatja, a terheltek cselekményei egymáshoz szorosan kapcsolódnak, különös tekintettel arra, hogy a bűncselekményeket bünszervezetben követték el.
- [65] A másik a Debreceni Törvényszék mint másodfokú bíróság 2015. október 21. napján megtartott tanácsülésen 3.Bnyf.350/2015/2. számú határozata, amellyel helyben hagyta a Debreceni Járásbíróság 2015. szeptember 24. napján kelt 77.Bny.418/2013/24. számú határozatát. A másodfokú határozat a zár alá vétel feloldása elleni, az I. rendű terhelt és egyéb érdekelt és törvényes képviselője meghatalmazott védőjének benyújtott fellebbezését utasította el. A másodfokú döntés meghozatala során dr. B. J. bíró az eljáró tanács tagja volt.
- [66] Az ügyben a másodfokú ítélet 2021. december 7. napján emelkedett jogerőre, vagyis olyan időpontban, amikor az Abh3.-t évek óta alkalmazni kellett. Ennek értelmében az Abh2. alkotmányos követelménye a folyamatban lévő ügyekre, így a jelen ügyre is vonatkozott. Ennek ellenére a másodfokon eljáró tanács előadó bírója dr. B. J. volt, akivel szemben így az Abh2. szerinti kizárási ok állt fenn.
- [67] 3. Az Alkotmánybíróság a konkrét kifogással összefüggésben figyelembe vette azt a körülményt is, hogy sem az indítványozó által megjelölt 6.Bny.457/2013/4. számú határozat, sem pedig a 3.Bnyf.350/2015/2. számú másod-

fokú határozat – és az annak alapjául szolgált 77.Bny.418/2013/24. számú határozat – nem közvetlenül az indítványozóval szemben alkalmazott kényszerintézkedésről rendelkezett.

- [68] Az Alkotmánybíróság az Abh2.-ben úgy fogalmazott, hogy „a büntetőügy további elintézésében ne vegyen részt olyan bíró, aki az eljárás bármely korábbi szakaszában, így akár a nyomozás során bíróként járt el”. Az alkotmányos követelmény „ügyet” jelöl meg, amely arra utal, hogy a több vádlottas ügyben mindegy, hogy melyik terhelte nézve hoz döntést a nyomozás során eljáró bíró, elegendő, ha az ügy iratait megismerheti.
- [69] Az Abh1. kifejtette ennek indokát is, miszerint a vádemelés előtt a gyanú megalapozottságát illetően a bizonyítékokról való előzetes állásfoglalás csakúgy, mint a büntetőügyre vonatkozó olyan adatok megismerése, amelyeket a tárgyalás során nem használnak fel bizonyítékként, mind olyan körülményeknek tekinthetőek, amelyek alapján a nyomozási bíró jogkörében korábban eljáró ítélkező bíróság tagjainak pártatlanságát kétely övezheti (Abh1., Indokolás [53]).
- [70] Jelen ügyben a költségvetési csalás bűntettét a terheltek bünszervezetben és üzletszerűen követték el, amelynek következtében a bíróság által megállapított tényállás egyes részei, a terheltek cselekvősege és a bizonyítékok egymással szorosan összefüggenek. Mindezt mutatja pl. a 6.Bny.457/2013/4. számú határozat is, amely ugyan nem az indítványozóval szemben rendelkezik, de a szoros összefüggés miatt több helyen mégis nevesíti (pl.: hivatkozott határozat 5. oldal, 3–5. bekezdés).
- [71] 4. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint annak következtében, hogy az Abh3. az Abh2.-ben meghatározott alkotmányos követelmény alkalmazását a folyamatban lévő ügyekben 2017. október 17. napjával elrendelte, a 2021. március 1. napját követő másodfokú eljárásban nem vehetett volna részt olyan bíró, aki a büntetőeljárás korábbi szakaszában (2013. augusztus 23. napján, valamint 2015. október 21. napján) bíróként az ügyben már határozatot hozott, illetve a határozathozatalban részt vett.
- [72] A Kúria Bfv. II.330/2022/27. számú, 2023. január 19. napján kelt végzésben foglalt azon álláspont, hogy dr. B. J. bíró csak a 2016. november 30. után indult büntetőeljárásokban tekinthető kizártnak és jelen ügyben azért nem, mert akkor ez a büntetőeljárás már folyamatban volt (támadott végzés, Indokolás [193]–[203]), nem állt összhangban a fenti alkotmányos elvárásokkal, ezért alaptörvény-ellenes.
- [73] A Debreceni Ítéltábla Bf. IV. 282/2021/79. számú ítéletének az indítványozóra, mint III. rendű terhelte vonatkozó része alaptörvény-ellenes, mert az ügyben egy kizártnak minősülő bíró vett részt előadó bíróként az ítélet meghozatalában. Ennek következtében az Alkotmánybíróság álláspontja szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás részjogosítványa, a pártatlanság sérült azáltal, hogy a másodfokú döntés meghozatalában kizárt bíró vett részt.
- [74] Minderre tekintettel az Alkotmánybíróság a támadott kúriai felülvizsgálati végzésnek és a másodfokú jogerős ítéletnek az indítványozóra vonatkozó részét megsemmisítette. Az indítványozó III. rendű terhelte volt a büntetőeljárásban, rajta kívül más terheltekre is kiterjedt mind a jogerős ítélet, mind a felülvizsgálati eljárásban hozott végzés hatálya. Mivel azonban az alkotmányjogi panasz eljárás csak az indítványozó és a bíróság közötti közjogi jogviszonyt érintette, a többi vádlott nem részese az Alkotmánybíróság eljárásának, ezért az Alkotmánybíróság csak az indítványozó vonatkozásában semmisítette meg a támadott ítéletet, így határozata a többi terhelte nem terjed ki, tehát a meghozott döntés az ítélet hatályát az ő vonatkozásukban nem érinti.
- [75] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a büntetőügyben korábban eljáró és döntést hozó bíró kizárására vonatkozó alkotmányos követelményeket több lépcsőben bontotta ki, miközben a vonatkozó törvényi rendelkezések is módosultak, így a szabályozás és az alkotmányos elvárások áttekintése és együttes alkalmazása a jogalkalmazók feladatát kétségtelenül megnehezítette. Mindez jelentősen hozzájárult a jelen ügyben történt alaptörvény-ellenesség bekövetkezéséhez.
- [76] 5. Tekintettel arra, hogy az alaptörvény-ellenességet az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben megállapította, és amiatt a sérelmezett bírósági döntéseknek az indítványozóra vonatkozó részét megsemmisítette, az egyéb általa állított egyéb alapjogi sérelmek vizsgálatát – az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) és (7) bekezdéseivel összefüggésben – nem végezte el.

Dr. Varga Réka s. k.,
az Alkotmánybíróság elnökhelyettese

Dr. Czine Ágnes s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [77] 1. Egyetértek a többségi testületi döntéssel, ugyanakkor a határozat indokolása körében szeretnék néhány kérdésre nyomatékosan rámutatni.
- [78] Jelen határozatban az Alkotmánybíróság nem tett mást, mint egy olyan, kilenc évig folyamatban volt ügyre vonatkoztatva a kizárási szabályokat, amelyben a kifogásolt döntés csak 2021-ben született, vagyis nemcsak a Be. alapján, hanem az Abh1., Abh2., Abh3. alapján is ekkor kellett volna megvizsgálni, hogy az ítélező tanács előadó bírójával szemben fennáll-e a kizárási ok. Az Alkotmánybíróságnak nem feladata, hogy állást foglaljon abban, miszerint az akkor hatályos Be.-be ütközött-e a másodfokú tanács előadó bírójának eljárása, mert ez a Kúria feladata volt. Az alkotmányos követelmények megfelelő értelmezését azonban el kellett végeznie, mert az alkotmányos kérdés. Eszerint viszont nincs más lehetőség, mint az alaptörvény-ellenesség megállapítása, hiszen az Abh3. és az ezen alapuló későbbi döntések a 2016. november 30-án folyamatban volt ügyekre is azt rendelik, hogy korábban az eljárásban bármikor eljáró bírót ki kell zárni az érdemi döntés meghozatalából.
- [79] Fontosnak tartom kiemelni, hogy az Alkotmánybíróság kapcsolódó döntéseiben megfogalmazott alkotmányos követelmények alkalmazása tekintetében a régi Be. és a hatályos Be. szabályozása sem mutat teljes összhangot. A régi Be. 606/B.§ (1) bekezdésnek, valamint a hatályos Be. 869.§ (1)–(2) bekezdéseknek a bíróval szembeni kizárási rendelkezései kivételként az ott meghatározott időpont után indult büntetőeljárásokra nézve rögzítenek kezdő alkalmazási időpontot az AB határozataira figyelemmel. Ezen jogszabályi rendelkezések alkalmazása tekintetében az Alkotmánybíróság az Abh3.-ban egyértelmű iránymutatást fogalmazott meg az Alaptörvény 28. cikke alapján. A határozat értelmében „[a]zokban az ügyekben viszont, amelyek a 21/2016. (XI. 30.) AB határozat közzétételkor folyamatban voltak, vagy amelyek a közzétételt követően indultak, de nem esnek a Be. módosított szabályának hatálya alá, a 21/2016. (XI. 30.) AB határozatban megfogalmazott alkotmányos követelményt alkalmazni kell. Az alkalmazási köteleesség alól csak kényszerítő okon alapuló kevés kivétel képzelhető el. [...] Ha pedig az Alkotmánybíróság megadta a kötelező értelmezést, akkor attól nem térhetnek el. Erre a Be. támadott rendelkezéseitől függetlenül a vizsgált ügyekben is lehetőségük van.” (Indokolás [33]) Az Alkotmánybíróság ezen értelmezése nyomán a törvényi szintű szabályozás és az Alaptörvényből levezetett követelmények közötti ellentmondás csupán látszólagos.
- [80] Konklúzióként rögzítette továbbá az Alkotmánybíróság az Abh3.-ban, hogy „[a]z alkotmányos követelmény figyelembevételének elmulasztását az Alkotmánybíróság utólag, megfelelő alkotmányjogi panasz alapján, esetről esetre fogja megállapítani. Az alkotmányos követelmény figyelmen kívül hagyásának jogkövetkezménye az említett kényszerítő körülményen alapuló egészen kivételes esetektől eltekintve – ha az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jog megsértésére hivatkozó alkotmányjogi panasz megfelel az Abtv. előírásainak és megalapozottnak bizonyul – csak az érintett bírósági döntés megsemmisítése lehet” (Indokolás [33]).

- [81] Mindezeket a követelményeket, vagyis a 21/2016. (XI. 30.) AB határozatban megállapított követelményt és annak a 25/2017. (X. 17.) AB határozatban kifejtett alkalmazandóságát a testület a 2/2020. (I. 2.) AB határozatban is fenntartotta (Indokolás [28]–[32]).
- [82] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is ezen korábbi megállapításait szem előtt tartva járt el.
- [83] 2. Kérdésként merülhet fel, hogy a 2/2020. (I. 2.) AB határozat fényében szükséges volt-e a kúriai határozat megsemmisítése. Kétségtelen, hogy ebben a határozatban az Alkotmánybíróság kivételként utalt arra is, hogy azokban az esetekben, amikor a felülbírálatot elvégző tanács tagjait – jelen esetben a Kúria felülvizsgálati tanácsát – nem, csak az alsóbb fokú bíróság tagjait érinti a kizárási szabály megszegése, a jogerős ítéletet az AB nem semmisíti meg.
- [84] Ezen elv azonban jelen esetben nem volt alkalmazható. A kifogásolt jogerős bírósági döntés megsemmisítésétől ugyanis az Alkotmánybíróság olyan esetben tud eltekinteni, amikor a pártatlan kúriai felülvizsgálat az alsóbb fokú bíróság vonatkozásában a kizárási szabály megsértése miatti sérelmet orvosolja. Jelen esetben ugyanakkor a kúriai eljárásban ilyen orvoslás nem történt. A Kúria ugyanis a felülvizsgálati eljárásban nem érvényesítette az Alkotmánybíróság kapcsolódó gyakorlatából fakadó követelményeket: figyelmen kívül hagyta az Abh3.-at, valamint az abban alkalmazni rendelt Abh2.-t és álláspontját ebben a tekintetben nem is indokolta. Ilyen módon nem juttatta érvényre az Alaptörvényből fakadó garanciákat, és nem orvosolta, de még csak nem is észlelte, hogy az alsóbb fokú bírói tanáccsal szemben kizárási ok állt fenn. Ezért a Kúria támadott végzésének a megsemmisítésétől nem lehetett eltekinteni.

Budapest, 2024. december 10.

*Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró*

Dr. Handó Tünde alkotmánybíró különvéleménye

- [85] Nem értek egyet a határozat rendelkező részének 1. pontjával.
- [86] Álláspontom szerint e tekintetben is az alkotmányjogi panasz visszautasításának lett volna helye. Érdeemi vizsgálat esetén – az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján – az elutasítás lett volna a helyes döntés.
- [87] 1. A büntetőeljárás 2012. augusztus 22-én indult a 2009–2012. között elkövetett bűncselekmények miatt. Az ügyben 17 személy – köztük az indítványozó (III. rendű terhelt) – ellen emeltek vádat bünszervezetben elkövetett költségvetési csalás (áfacsalás) és egyéb bűncselekmények miatt. A törvényszék 2021. március 1. napján hozta meg az elsőfokú ítéletet, amelyben a III. rendű terheltet 8 év börtönben végrehajtandó szabadságvesztésre és egyéb mellékbüntetésekre ítélte. Az ítéletábla 2021. december 7. napján hozta meg a másodfokú ítéletet. Ebben a III. rendű terhelt szabadságvesztését 6 év hat hónapra enyhítette, és 1.5 millió forint pénzbüntetésre is ítélte. A másodfokú eljárás előadó bírójára még a vádemelés előtti időben, a nyomozási szakaszban kényeszerintézkedésekkel összefüggő döntésekben vett részt:
1. 2013. augusztus 23. – törvényszéki egyesbíróként az I. és II. rendű terheltre vonatkozóan a házi őrizet meghosszabbításáról döntött (6. Bny.457/2013/4.);
 2. 2015. október 21. – a törvényszéki másodfokú tanács tagjaként az I. r. terheltet érintő zár alá vétel feloldására vonatkozó és elutasító nyomozási bírói végzés helybenhagyásáról döntött (3. Bnyf. 350/2015/2.).
- [88] A Kúria a felülvizsgálati eljárásban 2023. január 19-én hozta meg a jogerős ítéletet hatályban tartó végzését. A Kúria végzésének indokolása [191]–[203] részletesen foglalkozott a III. rendű terhelt által felvetett bírói kizártsággal.
- [89] 2. Az indítvány (Indítványkiegészítés [60]–[65]) azt állította, hogy a büntetőeljárás a 2016. november 30-át megelőző időben felfüggesztésére került, és 2016. november 30-át követően indult újra. Érvelése szerint ezért a büntetőeljárást 2016. november 30-át követően indultnak kellett volna tekinteni. Ebből következően a Be. új szabályait kellett volna alkalmazni ügyében, és a másodfok előadó bíróját kizártnak kellett volna tekinteni, ezért a másodfokú döntést hatályon kívül kellett volna helyezni. Hivatkozott ugyan az Abh1. és Abh2.-re, de azokra vonatkoztatott érdemi érvelést, illetve azoknak tartalmával vagy időbeli hatályával kapcsolatos érvelést, illetve azoknak a saját ügyére vonatkozatható érvelést nem adott elő. A Kúria döntésének a megsemmisítését azért

kérte, mert „a Be. szerinti kötelező hatályon kívül helyezési okot nem engedte érvényre juttatni”. Az indítvány alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem fogalmazott meg.

- [90] Az indítvány visszautasításának több okból is helye lett volna. Először is az indítványozó az érdemi vizsgálat alapjául szolgáló indokolást nem adott elő. Másodszor alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem jelölt meg. Még ha ilyen beleérthető volna is az indítványba (ahogyan azt a határozat megtette), azt azért kellett volna visszautasítani, mert a kérdést az Alkotmánybíróság már több döntésében megválaszolta. Harmadszor, ha az indítványba az Abh1. követelményével kapcsolatos érvelés beleérthető volna is – a 2013. augusztus 23-i keltezésű 6. Bny.457/2013/4. végzésre vonatkoztatva –, azzal azért nem lehetett volna érdemben foglalkozni, mert az Abh1. a 2013. november 22-t követően indult büntetőeljárásokra vonatkozott. Itt azonban a büntetőeljárás ennél korábban, 2012. augusztus 22-én indult. Negyedszer, ha az indítványba az Abh2. követelményével kapcsolatos érvelés beleérthető volna is – a 2015. október 21-jei keltezésű 3. Bnyf. 350/2015/2. végzésre vonatkoztatva –, azzal azért nem lehetett volna érdemben foglalkozni, mert a zár alá vétellel kapcsolatos másodfokú döntés az I. rendű terhelte vonatkozott, és nem az indítványozóra. Az Alkotmánybíróság Abh2.-t érintő korábbi döntései a közvetlen érintettség hiányában az alkotmányjogi panasz befogadását visszautasították [3036/2017. (III. 7.) AB végzés, 3096/2017. (III. 7.) AB végzés].
- [91] 3. Az Abh1. és az Abh2. alapján kialakított alkotmánybírósági gyakorlat egy-egy támadott bírósági ítélet alaptörvény-ellenességének megállapításakor, illetve az erre irányuló alkotmányjogi panasz visszautasításakor, vagy elutasításakor a következőknek is jelentőséget tulajdonít:
- maga az indítványozó közvetlenül érintett-e az állított jogsérelemmel, azaz fennáll-e az alkotmányjogi panasz befogadásának ezen feltétele [3036/2017. (III. 7.) AB végzés, 3096/2017. (III. 7.) AB végzés];
 - a vádemelés előtti szakban, vagy/és a vádemelési utáni szakban merült fel az eljáró bíró személyének azonossága [3342/2017. (XII. 20.) AB határozat, 3260/2018. (VII. 17.) AB végzés, 3165/2019. (VII. 10.) AB határozat];
 - a végső felülbírálatot, felülvizsgálatot végző bírói tanács valamely tagját érinti-e az alkotmányos követelmények szerinti kizártság [Abh1., Abh2., 3354/2017. (XII. 22.) AB határozat, 3355/2017. (X. 22.) AB határozat, 3224/2018. (VII. 2.) AB végzés, 3325/2018. (VII. 22.) AB végzés, 3286/2018. (VII. 20.) AB végzés, 3019/2019. (I. 21.) AB végzés, 3165/2019. (VII. 10.) AB határozat, 2/2020. (I. 2.) AB határozat];
 - a nyomozási szakban hozott bírói döntés, a támadott ítélet meghozatalának időpontja, illetve a büntető eljárás folyamatban léte az alkotmányos követelmények kihirdetésének, illetve az új tartalmú büntető eljárási szabályok hatálybalépésének időpontjához képest hova esik [25/2017. (X. 17.) AB határozat, 3354/2017. (XII. 22.) AB határozat, 3355/2017. (X. 22.) AB határozat, 3286/2018. (VII. 20.) AB végzés, 3019/2019. (I. 21.) AB végzés, 2/2020. (I. 2.) AB határozat];
 - miként rendelkezik a hatályos büntető eljárási törvény, mi az élő jog, azaz a bírói gyakorlat milyen tartalmú jogegységet mutat (Abh1.);
 - van-e olyan bíró vagy bírói tanács, amely eljárhatna az ügyben [25/2017. (X. 17.) AB határozat].
- [92] Az alkotmányos követelményt megállapító két alkotmánybírósági határozaton kívül a 2016–2024 közötti időben az Alkotmánybíróság legalább 13 döntésében foglalkozott a nyomozási szakban eljáró bíró kizártságával kapcsolatban. Ezek alapján az bizonyosan megállapítható – ezt az Abh2. alkotmányos követelménye és a fenti alkotmánybírósági döntések indokolásának többsége kifejezetten rögzítette is –, hogy az Alkotmánybíróság már megválaszolta azt az alkotmányos jelentőségű kérdést, hogy „a bírói pártatlanságot sérti-e az, hogy a nyomozási bíró határozata elleni fellebbezést elbíráló törvényszéki bíróval azonos személy volt az ügyben másodfokon ítélező bírói tanács tagja.” Az alkotmánybírósági gyakorlat mindvégig úgy értelmezte, hogy az Abh1. és az Abh2. eltérő összeférhetlenségi esetekre (egyesbírói eljárás, illetve másodfokú tanácsban való részvétel) vonatkozik. Az Abh2. időbeli hatályával kapcsolatos bizonytalanságot már a 25/2017. (X. 17.) AB határozat tisztázta, és azt valamennyi ezzel foglalkozó későbbi alkotmánybírósági döntés megerősítette: az Abh2. szerinti értelmezést kell alkalmazni a 2016. november 30-án folyamatban lévő ügyekben. A régi Be. 21. § (1) bekezdés a) pontjának módosított rendelkezései ezt annyiban váltották fel, hogy a kizártságot a 2016. november 30-át követően indult büntetőeljárásokra törvényi szinten határozták meg [rég. Be. 606/B. § (1) bekezdés c) pont]. Ezzel együtt a következetes alkotmánybírósági gyakorlat az Abh2. alkotmányos követelményének alkalmazásakor, a támadott bírósági döntések alaptörvény-ellenességének vizsgálatakor döntő jelentőséget tulajdonított annak, hogy a végső felülbírálati (felülvizsgálati) döntésben résztvevő bírók érintettek voltak-e a kizártsággal. Igenlő válasz esetén a felülbírálati (felülvizsgálati) döntést megsemmisítette, míg nemleges válasz esetén az alkotmányjogi panaszt elutasította, illetve visszautasította. Ezt a gyakorlatot erősítette meg a jelen határozatban hivatkozott 2/2020. (I. 2.) AB határozat is. Több alkotmánybírósági döntés ismételte meg a 25/2017. (X. 17.) AB határozat indokolásának erre is vonatkoztatható magya-

rázatát: „Az Alkotmányos követelmény figyelembevételének elmulasztását az Alkotmánybíróság utólag, megfelelő alkotmányjogi panasz alapján, esetről esetre fogja megállapítani” {Indokolás [34]}.

- [93] Az alkotmánybírósági gyakorlat magyarázatot adott arra, hogy az alkotmányos követelmény „ellenére” miért nem állapítja meg a pártatlan bíróhoz való jog sérelmét, amikor az adott ügyben eljáró végső bírói fórum érintetlen volt a kizártsággal. Erre vonatkozóan a következő érvelések jelentek meg: „[...] a büntetőügyben hozott bírói döntéseket az alkotmányjogi panaszokban felhívott alaptörvény-ellenesség nem befolyásolhatta érdemben, a tisztességes eljárás helyrehozhatatlan sérelme a büntetőügyben nem volt megállapítható” {3355/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [11]}. Ezzel lényegében egyező, de részletesebb megokolást adott a 3165/2019. (VII. 10.) AB határozat indokolása.
- [94] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint
- már az alkotmányjogi panasz befogadásánál jelentősége van annak, hogy az indítványozó közvetlenül érintett volt-e, azaz nem elégséges, hogy az adott „ügyben” vádlottként szerepelt;
 - az Abh1. a kényszerintézkedések meghosszabbításáról döntő bírókat vonta be a régi Be. 21. § (3) bekezdése alá, majd az ABH2. ezt a Be. 215. § (3) bekezdése szerint eljáró (azaz a nyomozási bírói határozatot felülbíráló) bírókat is a Be. 21. § (3) bekezdése alá vonta {Abh2., Indokolás [44]};
 - a fentiek szerint „kizárt” bíró részvétele nem eredményezi az alapjog olyan mértékű sérelmét, amely a bírósági döntés megsemmisítésének alapjául szolgálhat, ha a végső felülbírálatban kizárással nem érintett bírók jártak el.
- [95] Ezen gyakorlattal szembe menve a határozat úgy rendelkezett, hogy a 2012-ben indult büntetőeljárás – 2025-ben megkezdhető – újra tárgyalását a III. rendű terhelt vonatkozásában, hogy ő a zár alá vételi döntéssel nem volt érintett, és hogy büntetését éppen a másodfokon enyhítették, és hogy ügyében a végső döntést a kizárással nem érintett Kúria hozta meg.
- [96] A jelen határozat úgy tér el az alkotmányos követelményeket megfogalmazó Abh1. és Abh2. által megszabott értelmezéstől, és az ezeket követő alkotmánybírósági gyakorlattól, hogy annak nem adja magyarázatát. A határozat indokolása adós marad az alkotmánybírósági gyakorlat alakulásának – az időrendet is követő – bemutatásával. Ennek végiggondolása esetén nem lehetett volna arra jutni, hogy itt alkotmányjogi jelentőségű kérdés merült fel. A következetes alkotmánybírósági gyakorlat mentén éppen arra kellett volna jutni, hogy a Kúria döntése – és ebből következően az ítéletábra döntése – sem lehet alaptörvény-ellenes. A határozat arra sem ad magyarázatot, hogy a régi Be. 21. § (1) bekezdés a) pontjának alkalmazására vonatkozó alkotmányos követelményt hogyan alkalmazhatja a bíróság, amikor az előtte folyamatban lévő ügyben már az új Be.-t kell alkalmaznia [új Be. 868. § (1) bekezdés], és annak a 21. §-a már egészen más tárgykört szabályoz. A határozat nem foglalkozott az indítvány lényegét jelentő felvetésével sem, miszerint a felfüggesztés után folytatódó büntetőeljárást az új Be. kizárási szabályai szempontjából 2016. november 30. után indult büntetőeljárásnak kellene tekinteni.
- [97] Az indokolás az Abh2.-t illetően a következőket állapítja meg:
1. „mind a nyomozási bíróra, mind pedig a nyomozási bíró határozatának felülvizsgálatát végző bíróra vonatkozik” (IV/2.2. pont, Indokolás [57]);
 2. a 25/2017. (X. 17.) AB határozat indokolásában rögzítette azt az elvet, hogy a 2017. október 17-én „folyamatban lévő büntetőeljárásokban is alkalmazni kell az Abh2.-ben foglalt kizárási szabályt.” (IV/2.3. pont, Indokolás [60]);
 3. „az alkotmányos követelmény „ügyet” jelöl meg, amely arra utal, hogy több vádlottas ügyben mindegy, hogy melyik terheltre nézve hoz döntést a nyomozás során eljáró bíró, elegendő, hogy az ügy iratait megismerheti” (IV/3. pont, Indokolás [68])
- [98] A határozat a fentiek alapján jut arra a következtetésre, hogy „2017. október 17. napjától kezdve a bíróságok számára a folyamatban lévő büntetőeljárásokban is követelmény volt, hogy a büntetőügy elintésében nem vehetett részt olyan bíró, aki az eljárás bármely korábbi szakaszában, így akár a nyomozás bármely vonatkozásában már eljár. Ez a feltétel ugyanakkor a jelen ügyben nem teljesült” (IV/2.3. pont, Indokolás [63]).
- [99] A fenti érvelés a gondolatmenete alátámasztására a következetes alkotmánybírósági gyakorlattal szemben új értelmet tulajdonít az Abh2. rendelkező részének. Az új értelmezés szerint az Abh2. magában foglalja az Abh1.-et, és ezzel együtt az utóbbi időbeli hatályát is újraértelmezi. Emellett tetszőlegesen és a szövegösszefüggéseiből kiragadva válogat a 25/2017. (X. 17.) AB határozat és a 2/2020. (I. 2.) AB határozat indokolásából, tekintet nélkül arra, hogy a következetes alkotmánybírósági gyakorlat alapján éppen az ellenkező végkövetkeztetésre kellett volna jutnia. A határozat az Abh2. rendelkező részének szövegének – kiegészítve a 25/2017. (X. 17.) AB határozat indokolásából kiragadott mondataival – nyelvtani értelmezésével jutott el a rendelkező rész szerinti következtetésre. Helyesen tekintettel kellett volna lennie az Abh2. alapjául szolgáló tény- és joghelyzetre, az Alaptörvényből eredő értelmezési összefüggésekre, az alkotmánybírósági gyakorlatra, a megvál-

tozott törvényi rendelkezésekre, és nem utolsó sorban az adott ügybéli valóság igazságára. Ezek alapján csak arra lehetett volna jutni, hogy az indítványozót tényleges alapjogi sérelem, – olyan sérelem, amely a Kúria döntésének a megsemmisítéséig vezethet el – nem érte.

- [100] Álláspontom szerint jelen határozat egésze csak az adott ügyre vonatkoztatható. Mivel a határozatban nem került sor a Be. 869. § (1)–(2) bekezdésének megsemmisítésére, annak értelmezésére nem is állapít meg alkotmányos követelményt, ezért a jövőbeli esetekben az Alkotmánybíróság évtizedes gyakorlata továbbra is követendő.
- [101] 4. A bírói pártatlanság követelménye két természetjogi elvre vezethető vissza. Az egyik az *audi alteram partem*, a másik a *nemo iudex in causa sua*. Ezek az európai jogrendek alakulását is meghatározó módon Justinianus VI. századi, a római jogot egybegyűjtő Digestájában is megjelentek. A hazai jogtörténetben a bírói eskük szövege is a *nemo iudex in causa sua* jogelvet tükrözte vissza (pl.: I. Mátyás 1486. évi dekrétumának LXXIII. törvénycikke).
- [102] A bírói pártatlanság követelménye olyan jogelv, amely jóval azelőtt létezett, mintsem azt írott alkotmányba foglalták volna. A büntetőeljárásokra vonatkoztatható szöveges megjelenésének a hazai jogéletünkben is messzi időre visszanyúló előzményei vannak. Előbbiekből kiemelkedő, és a mai korhoz legközelebb álló történeti előzmény a bűnvádi perrendtartásról szóló 1896. évi XXVIII. törvénycikk. Ennek rendelkezései kizárási okokat és mellőzési okokat különböztettek meg. Előbbieket egyenként nevesítették (taxatív módon), hiszen fennállásuk esetén az ezekkel érintett bíró az adott eljárásban egyáltalán nem vehetett részt. Az akkori joggyakorlat, jogirodalom ezekre a kizárási okokra úgy tekintett, mint amelyek „szigorúan magyarázandók és ki nem terjeszthetők”. Ezen értelmezés mögött már akkor is – egy másik jogelvet megjelenítő – törvényhozói akarat állt, miszerint az ilyenfajta tilalmaknak a bűnvádi per összes szereplője számára előre láthatóknak, nyilvánvalónak kell lenniük.
- [103] A büntetőeljárás jog kodifikációja ezek után is hasonló módon tett különbséget a hivatalból figyelembe veendő kizárási okok, és az ezen kívüli körülményekből eredő elfogultsági bejelentésekre alapított kizárás között. A jogirodalom a bíró kizárását eredményező okokat abszolút (objektív) és relatív kizárási okoknak nevezi. Ez utóbbi mögött az a vélelem áll, hogy az ügyben eljáró bíró pártatlan, azonban a törvény megengedi ennek a megdöntését. Ezzel szemben az abszolút kizárási okoknál épp ellenkező irányú és megdönthetetlen vélelem áll: ha ezek és ezek a körülmények fennállnak a bíró nem tekinthető pártatlannak. A törvényi szinten ennek a különbségtételnek a jelentősége a közlekedési jelzőtáblákhoz hasonlítható. Ahova a behajtani tilos táblát kihelyezik, oda nem szabad behajtani, ahova a stop táblát kihelyezik ott meg kell állni stb. Így az abszolút kizárási szabályok tételes törvényi megnevezése nem csupán a pártatlan bíróhoz való jogot biztosítja, hanem azt is, hogy ez a büntetőeljárás szereplői számára előre látható legyen. Ez a szabályozás az eljárások rendjét, azok tisztességességét és a jogbiztonságot, valamint a hatalommegosztás elvét is szolgálja. Utóbbi alatt értendő az is, hogy a törvényhozás (ideértve az abszolút kizárási okok törvényi meghatározását) az Országgyűlés hatásköre.
- [104] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésből levezetve az Alkotmánybíróság számos döntése foglalkozott a pártatlan bíróhoz való jog tartalmával. Ez az alapjog nem képez kivételt az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése alól. E szerint az alapjog más alapjog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében törvényben korlátozható a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával. Ebből következően egy jogszabály, vagy bírósági döntés vizsgálatakor az első kérdés, hogy az adott szabály, vagy döntés érinti-e az adott alapjogot, és a második kérdés az, hogy korlátozza-e az alapjogot. Innen nézve a kizárásra (ideértve az abszolút és relatív kizárási okokat) vonatkozó szabályozásban megjelenő különbségtétel általánosságban nem minősülhet a pártatlan bíróhoz való jog korlátozásának: a tételesen meghatározott abszolút kizárási okok mellett biztosított az is, hogy a jogosult a vélt szubjektív jogsérelmére alapítva kezdeményezze az adott bíró kizárását. A szabályozásban megjelenő különbségtétel a törvényhozó hatáskörébe tartozik. Amennyiben az Alkotmánybíróság a szabályozást vagy a jogalkalmazói értelmezést elégtelennek tartja a sérelmet szenvedett vagy veszélyeztetett alapjog érvényesülése szempontjából, akkor mulasztást állapíthat meg, vagy egy konkrét jogi rendelkezéshez kapcsolódóan alkotmányos követelményt állapíthat meg. Utóbbi sem tartalmában sem jogi hatását illetően nem lehet új jogi norma, hiszen a hatalommegosztás elvéből következően az Alkotmánybíróság nem alkothat új jogot.
- [105] Az alkotmányos követelmény nem jogszabály, hanem a törvényhozó (jogalkotó) által alkotott jog értelmezése. Az alkotmányos követelmény az Alaptörvénnyel összhangban álló jogalkalmazást célozza. Ebből következik, hogy a jogalkalmazó számára ez az éppen alkalmazott jogi norma értelmezési keretét szabja meg, ugyanakkor az élethelyzetek sokaságából eredően ez újabb és újabb értelmezési szempontokat vonhat maga után. Jelen esetben is ez történt az Abh2. alkotmányos követelményével. Az Alkotmánybíróság az Abh2. kihirdetését követő gyakorlatában az adott büntetőeljárás egészét tette az érdemi vizsgálata tárgyává. Az az értelmezés, amely

az alaptörvény-ellenesség vonatkozásában a végső felülbírálati fórum érintettségének döntő jelentőséget tulajdonított, teljes összhangban áll az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdésével. Az eljárás egészét tekintve még egy valós és az indítványozót közvetlenül érintő valamely jogsérelem sem feltétlenül vezethet a bírósági döntés megsemmisítésére.

- [106] Az Alkotmánybíróság gyakorlata elkerülhetővé tette annak a dilemmának a bíróságra terhelését, mely szerint a bírónak választania kell a hatályos Be. rendelkezéseinek alkalmazása [itt a Be. 14. § (3) bekezdés a) pont és 869. § (1) bekezdés és (2) bekezdés a) pont], és egy korábbi, már nem hatályos Be. rendelkezéshez [régí Be. 21. § (3) bekezdés a) pont] fűzött alkotmányos követelmény alkalmazása között.
- [107] Az jelen ügyből eredő és ahhoz kapcsolódó kérdésekkel összefüggésben, azt a megközelítést támogatom, amely az Alaptörvénnyel összhangban álló, az alapjogot védelmező, a hasonló tény és joghelyzet alapján kialakított alkotmánybírói gyakorlatot erősítő, a törvényt és a bírói gyakorlatot és a bíróságot kímélő, de igazságos és a józan észnek leginkább megfelelő választ keresi.
- [108] 5. A régi Be. 21. § (3) bekezdése a) pontja rendelkezett arról, hogy a bíróság további eljárásából kizárt az a bíró, aki az ügyben nyomozási bíróként járt el. Ugyanekkor a régi Be. 207. § (1) bekezdése azt a bírót minősítette nyomozási bírónak, aki a vádirat benyújtása előtt – a törvényszék elnökének kijelölése alapján – a bírósági feladatokat első fokon ellátja. Mindemellett a Be. más rendelkezései a vádemelés előtti eljárásban való részvételre – legyen az a szabadságelvonással járó kényszerintézkedés egy éven túli meghosszabbítása [régí Be. 207. § (6) bekezdés], vagy a kijelölt nyomozási bíró határozatának másodfokú felülbírálata – más bírósági szint, nyomozási bíróként nem kijelölt bírót is felhatalmazta. A bírói gyakorlatban kérdésként merült fel eme szabályok értelmezése. A régi Be. szakaszainak egybevetett értelmezésével foglalkozott az 1/2013. számú büntető elvi határozat is, mely azt rögzítette, hogy a nyomozási bíró kizárására vonatkozó szabály a kijelölt nyomozási bíróra vonatkozik, és nem terjeszthető ki a kényszerintézkedés meghosszabbításában eljáró törvényszéki bíróra.
- [109] 5.1. Az Abh1. alapjául szolgáló ügyben a törvényszéki elsőfokú eljárásban egy-egy olyan bíró is részt vett, akik a vádemelés előtti eljárásban az előzetes letartóztatások egy éven túli meghosszabbításában törvényszéki egyes bíróként eljárak. Az indítványozók a fellebbezésükben arra is hivatkoztak, hogy az elsőfokú döntés meghozatalában kizárt bírók vettek részt. A másodfokon eljáró ítélőtábla ezt az érvelést elutasította, arra hivatkozva, hogy a kizárási szabályok nem vonatkoznak a korábban eljáró bírókra, azaz a régi Be. 21. § (3) bekezdés a) pontja szerinti szabályokat megszorítóan kell értelmezni. Az indítványozók az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére hivatkozva annak megállapítását kérték, hogy az ítélőtábla döntése alaptörvény-ellenes, és kérték annak megsemmisítését.
- [110] Az Alkotmánybíróság az ügyben alkotmányos követelmény megállapításáról rendelkezett. E szerint a határozat kihirdetését (2013. november 22.) követően indult büntetőeljárásokban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésből fakadó követelmény, hogy a Be. 207. § (6) bekezdése szerint eljáró bíró a 21. § (3) bekezdés a) pontjának megfelelően a bíróság további eljárásából ki van zárva. Az indokolás számba vette a vádemelés előtti eljárásokban részt vett bírók elfogulatlanságával kapcsolatos általános kételyeket (amikor a bíró abban a kérdésben is állást foglal, hogy a terhelt megalapozottan gyanúsítható, illetve olyan bizonyítékokról is állást foglalhat, amelyeket később nem használnak fel). Az értelmezési követelmény meghatározását azzal indokolta, hogy a törvényi szabályokat a jogalkalmazóknak az Alaptörvény 28. cikkének megfelelően, a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összhangban kell alkalmazniuk. A követelménynek a jövőre vonatkozó meghatározottságának indokolásaként arra hivatkozott, hogy a bírósági szervezet számára megfelelő felkészülési időt kell biztosítani az átszervezésekhez.
- [111] Az Alkotmánybíróság a támadott ítélettel szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt elutasította. Megállapítása szerint nem maga a döntés alaptörvény-ellenes, hanem a törvényhez kapcsolódó egységes bírói jogértelmezés nincs összhangban a pártatlanság mércéjével. Hivatkozott arra is, hogy a támadott ítélőtáblai döntés az elsőfokú ítélet teljes felülbírálatát elvégezte, s hogy az ítélőtáblai szinten eljáró bírók a vádemelés előtti szakaszban nem vettek részt. Mindezek alapján állapította meg azt, hogy a büntetőügyben hozott bírói döntéseket a panaszban felhívott alaptörvény-ellenesség nem befolyásolhatta érdemben. Ezért a tisztességes eljárás helyrehozhatatlan sérelme, így az ítélőtáblai döntés alaptörvény-ellenessége nem volt megállapítható.
- [112] 5.2. Az Abh2. alapjául szolgáló ügyben az indítványozót a törvényszék szabadságvesztés büntetésre ítélte, majd a másodfokon eljáró ítélőtábla ezt az ítéletet – a terhére rótt cselekmény átminősítésével a büntetését közérdekű munkára – enyhítette. Az indítványozó terhére benyújtott felülvizsgálati indítvány alapján eljáró Kúria a jogerős döntést az elsőfokú ítélet tartalmának megfelelően megváltoztatta. Az indítványozó az ítéletek megsemmisítésére kért.

misítését több okból kérte. A Kúria ítéletével szemben hivatkozott az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére is, mivel a Kúria döntésében olyan bíró vett részt, aki a büntetőeljárás nyomozati szakaszában az előzetes letartóztatás tárgyában hozott nyomozási bírói határozattal szemben benyújtott fellebbezés elbírálásában is részt vett (ott a tanács elnöke volt).

- [113] Az Alkotmánybíróság az ügyben alkotmányos követelmény megállapításáról rendelkezett. E szerint alkotmányos követelmény a régi Be. 21. § (3) bekezdés a) pontjának alkalmazásakor, hogy a büntetőügy további elintézésében ne vegyen részt olyan bíró, aki az eljárás bármely korábbi szakaszában, így akár a nyomozás során bíróként eljár. Indokolásában visszahivatkozott az Abh1. érvelésére. Megállapítása szerint a pártatlanság követelménye megkívánja, hogy a büntetőügy további elintézésében ne vegyen részt olyan bíró, aki a nyomozás során bírói feladatokat látott el, ugyanis az szükségszerűen együtt jár a bizonyítékok bizonyos szintű, de mindenképpen előzetes értékelése. Érvelése szerint ebben a körben „nincs alapvető különbség a nyomozási bíró, az előzetes letartóztatás egy éven túli hosszabbításáról döntő egyesbíró, vagy az előzetes letartóztatás egy éven túli meghosszabbításáról döntő egyesbíró, vagy az előzetes letartóztatás elrendelése, illetve meghosszabbítása tárgyában másodfokú döntést hozó tanács tagjainak feladatai között. Ebből fakadóan pedig a Be. 21. § (3) bekezdés a) pontjának szűkítő értelmezése sem lehet alkotmányosan megalapozott (Abh2., Indokolás [43]). Az alkotmányos követelmény megállapítását végső soron azzal magyarázta, hogy „az előzetes letartóztatás időtartamának meghosszabbításáról döntő bírónak a büntetőügy érdemi elbírálásából történő kizárása a pártatlanság alkotmányos oltalma alatt álló büntetőeljárás garancia” (Abh2., Indokolás [54]).
- [114] Az Alkotmánybíróság a Kúria ítéletével szemben előterjesztett alkotmányjogi panasz szerint rendelkezett arról is, hogy ez az ítélet alaptörvény-ellenes, azt megsemmisítette, mivel a döntést a kizárással érintett Kúria mint végső jogorvoslati fórum hozta.
- [115] 5.3. Az Alkotmánybíróság ezek után két olyan döntést hozott, amelyek az Abh2. szerinti követelmény gyakorlatban való alkalmazására vonatkozóan is iránymutatásul szolgált. Ezek az indítványozó közvetlen érintettségének tulajdonítottak jelentőséget, illetve az egyik a vádemelés előtti és vádemelés utáni eljárásokban való bírói részvétel megkülönböztetésével is foglalkozott.
- [116] A 3036/2017. (III. 7.) AB végzés visszautasította az alkotmányjogi panaszt. Ebben az indítványozó – a büntetőeljárás III. rendű vádlottja – a törvényszék másodfokú ítéletét támadta. Hivatkozása szerint a tanács tagjai korábban részt vettek az I. és III. rendű vádlottak (terheltek) ellen hozott nyomozási bírói határozatok felülbírálatában 2014–2015-ben. Az Alkotmánybíróság arra alapította a döntését, hogy az indítványozó nem volt közvetlen érintettje a nyomozási szakban meghozott döntéseknek, így rá az Abh2. követelménye nem alkalmazható. Az érvelése szerint „az indítvány nem tartalmaz arra vonatkozóan alkotmányos érvelést, hogy a fenti vélelmezett alaptörvény-ellenesség miért és mennyiben hatott ki a panaszosra. Az alkotmányjogi panasz intézményének egyéni szubjektív jogvédelmi funkciója megköveteli, hogy az indítványozó – és nem más személy – Alaptörvényben biztosított jogainak sérelme merüljön föl” {3036/2017. (III. 7.) AB végzés, Indokolás [9]}. A 3096/2017. (III. 7.) AB végzés az alkotmányjogi panaszt visszautasította. Ebben az indítványozó – a büntetőeljárás III. rendű vádlottja – az első- és másodfokú ítéletek megsemmisítését kérte, arra hivatkozva, hogy a másodfokú tanács korábban eljár az I. és II. rendű vádlott előzetes letartóztatásával kapcsolatos döntés felülbírálatában, illetve a zár alá vétel feloldását megtagadó végzés elleni fellebbezés elbírálásában. Az Alkotmánybíróság arra alapította a döntését, hogy a hivatkozott felülbírálati döntéseket már a vádemelés utáni szakaszban hozták meg, és ezen esetekre az Abh1. és az Abh2. sem vonatkozik. A visszautasítás indokaként hivatkozott arra is, hogy a kifogásolt felülbírálati döntéseknek az indítványozó nem volt közvetlen érintettje.
- [117] 5.4. Az Abh1. és az Abh2. alkotmányos követelményeire tekintettel a Módtv. módosította a régi Be. 21. § (3) bekezdésének a) pontját, a 207. § (6) bekezdését és a hatályukat illetően a 606/B. § (1) bekezdés a)–c) pontja külön rendelkezéseket fogalmazott meg. Utóbbiak – az egyébként 2017. április 19-től hatályos módosításokat – a 2013. november 22. után indult büntetőeljárásokban (a személyes szabadság elvonását meghosszabbító bírói döntésekben való részvételből eredő kizártság), illetve a 2016. november 30. után indult büntetőeljárásokban (a törvényszék másodfokú tanácsának, vagy ítéletábla tanácsának tagjaként eljáró bíró kizártsága a további eljárásból, ha a nyomozási bírói döntés, vagy a törvényszéki egyes bírói döntés felülbírálatában eljár) is alkalmazni rendelte. A törvény indokolása szerint: „Az alkotmányos követelménynek a jogalkalmazás számára történő egyértelművé tétele indokolja a Be.-nek az említett alkotmánybírói határozatokkal összefüggésben álló rendelkezései módosítását. Ennek megfelelően a bíró kizárására vonatkozó általános szabályok között pontosan meg kell fogalmazni azt, hogy a vádemelést követően a bíróság további eljárásából ki van zárva, aki az ügyben a vádemelés előtt nyomozási bíróként vagy a nyomozási bíró határozata elleni fellebbezés tárgyában eljár.”

- [118] Ezekkel tartalmilag egyező a rendelkezések kerültek a 2017. július 1-jétől hatályos Be. szabályai (Be. 14. §, 257. §, 869. §) közé is. A Be. 14. § (3) bekezdése a) pontja szerint „a vádemelést követően a bíróság további eljárásából ki van zárva, aki az ügyben a vádemelés előtt nyomozási bíróként, vagy a nyomozási bíró határozata elleni fellebbezés tárgyában eljár”. A Be. 868. § (1) bekezdése szerint „[e] törvény rendelkezéseit – a 868–876. §-ban meghatározott eltérésekkel – a hatálybalépésekor folyamatban lévő büntetőeljárásokban is alkalmazni kell.” A Be. 869. § (1) és (2) bekezdés kivétel szabályai rendelkeztek arról, hogy a 14.§ (3) bekezdés a) pontjának alkalmazása során az érintett bíró a 2013. november 22., illetve 2016. november 30. után indult büntetőeljárásokban minősül kizártnak.
- [119] A 25/2017. (X. 17.) AB határozat a Módtv.-el a Be.-be illesztett 606/B. § (1) bekezdés b) és c) pontját támadó bírói kezdeményezéseket elutasította. Indokolásában foglalkozott az Abh2. szerinti követelmény alkalmazandóságának időbeliségével. Az indokolásában megerősítette azt, hogy a 2013. november 22., illetve november 30. után indult büntetőeljárásokban a Be. módosított szabályait kell alkalmazni. Emellett rögzítette, hogy azokban az ügyekben „amelyek a 21/2016. (XI. 30.) AB határozat közzétételekor folyamatban voltak, vagy amelyek a közzétételt követően indultak, de nem esnek a Be módosított szabályának hatálya alá, a 21/2016. (XI. 30.) AB határozatban megfogalmazott alkotmányos követelményt alkalmazni kell.” {25/2017. (X. 17.) AB határozat, Indokolás [33]}. Ugyanitt – bár nem alkotmányjogi panasz eljárásról volt szó – rögzítette, hogy az alkalmazási köteleesség alól csak kényszerítő okon alapuló kivétel képzelhető el, és ilyen kivételként említette azt, ha nem volna olyan bíró vagy bírói tanács, amely eljárhatna az ügyben. A határozat indokolása rögzítette azt is, hogy „[a]z alkotmányos követelmény figyelembevételének elmulasztását az Alkotmánybíróság utólag, megfelelő alkotmányjogi panasz alapján esetről esetre fogja megállapítani” {25/2017. (X. 17.) AB határozat, Indokolás [34]}.
- [120] 5.5. Az Alkotmánybíróság ezek után is több – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének (pártatlan bíróhoz való jog) sérelmére hivatkozó – alkotmányjogi panasz eljárásban foglalkozott a nyomozási szakaszban, illetve a büntetőperben eljáró bírók kizártságának kérdésével.
- [121] A 3342/2017. (XII. 20.) AB határozat elutasította az alkotmányjogi panaszt. Az indítványozó többek között azért kérte a Kúria döntésének a megsemmisítését, mert ott ugyanazon összetételű tanács járt el, amelynek döntését korábban az Alkotmánybíróság megsemmisítette. A határozat indokolása a vádemelés előtt és után eljáró bírók helyzete közötti különbséggel érvelt, hivatkozva az objektív és relatív kizárási okok közötti különbségekre is.
- [122] A 3354/2017. (XII. 22.) AB határozat megsemmisítette a törvényszék másodfokú ítéletét az I. rendű terhelte vonatkozóan. Az ügyben másodfokon eljáró egyik bíró korábban (2010) a nyomozási bírói határozatot felülbíráló másodfokú tanács tagja volt. Indokolása szerint a kizárás a végső felülbírálatot végző egyik bírót érintette az ítéletet meg kellett semmisíteni. Az ügyben a Kúria nem járt el. Az Alkotmánybíróság az Abh2.-re alapítottan hozta meg a döntését. Az indokolásban összehasonlította az Abh1. és Abh2. határozatokat, abból a szempontból, hogy az előbbiben miért maradt el a támadott ítélet megsemmisítése, míg az utóbbiban ez miért történt meg. A különbséget a következő körülmények fennállására (hiányára) vezette vissza: a korábban eljáró bíró mennyire merült el az ügyben (a felülbírálat terjedelme a másodfokú eljárásban), mi volt a kizárással kapcsolatos bírói gyakorlat, a végső felülbírálatot elvégző tanács tagjai érintett-e a kizárásban. Indokolása szerint ebben az ügyben a joghelyzet az Abh2-ben írtakkal azonos. Ezért a jogkövetkezmények vonatkozásában is követte az Abh2.-t: „tekintettel arra, hogy nem követte felülvizsgálati eljárás a másodfokú döntést, így az tekinthető olyan végső, végleges döntésnek, amelynek meghozatalában olyan bírók jártak el, akiknek pártatlanságához a fenti indokok szerint kétely fűződik. Hangsúlyozza az Alkotmánybíróság, hogy e döntésével nem azt kéri számon az eljáró bíróságon, hogy nem követte a 21/2016. (XI. 30.) AB határozatban megállapított alkotmányos követelményt, hiszen döntésének meghozatala korábbi, mint az AB határozat Magyar Közlönyben való megjelenése. Ez azonban nem változtat a fennálló alaptörvény-ellenes helyzeten. Az alkotmányjogi panasz jogorvoslati jellege pedig megköveteli, hogy az indítványozó alapjogát ért sérelem ne maradjon orvoslás nélkül” {Indokolás [12]}.
- [123] A 3355/2017. (X. 22.) AB határozat elutasította az alkotmányjogi panaszt. Az indítványozó a törvényszék elsőfokú ítéletét (2013), az ítéletábla másodfokú ítéletét (2015), és a Kúria végzését (2016) támadta, arra hivatkozva, hogy az elsőfokú döntésben olyan bíró vett részt, aki korábban a nyomozási bírói döntés felülbírálatában járt el. Az indokolás felidézte az Abh1. és Abh2. közötti különbséget, és annak tulajdonított jelentőséget, hogy a másodfokon és a Kúrián nem vett részt kizártsággal érintett bíró. Az indokolás szerint „a büntetőügyben hozott bírói döntéseket az alkotmányjogi panaszokban felhívott alaptörvény-ellenesség nem befolyásolhatta érdemben, a tisztességes eljárás helyrehozhatatlan sérelme a büntető ügyben nem volt megállapítható” {Indokolás [11]}. Utalt arra is, hogy az első- és másodfokú döntést az Abh1. és az Abh2. kihirdetése előtt hozták meg, így azokat nem is vehették figyelembe.

- [124] A 3224/2018. (VII. 2.) AB végzés visszautasította az alkotmányjogi panaszt. Az indítványozó a Kúria által hatályban tartott másodfokú ítéletet (ítélőtábla) támadta. Hivatkozása szerint a másodfokú döntésben olyan bíró vett részt, aki a nyomozási szakban az előzetes letartóztatásával kapcsolatos döntésben járt el. Az indítvány az érvelését az Abh1. és az Abh2.-ben foglaltakra alapította. E tekintetben az Alkotmánybíróság – már a 25/2017. (X. 17.) AB határozatra is hivatkozva – rögzítette, hogy az indítvány nem vet fel új, alapvető jelentőségű kérdést. A támadott ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítására azért nem került sor, mert a végső felülvizsgálatot végző Kúria tanácsának tagjaival szemben kizárási ok nem merült fel.
- [125] A 3225/2018. (VII. 22.) AB végzés visszautasította az alkotmányjogi panaszt. Az indítvány a járásbíróság elsőfokú ítéletét (2013), a törvényszék másodfokú ítéletét (2016) és a Kúria felülvizsgálati végzését (2017) támadta azzal, hogy a másodfokú ítéletet hozó tanács elnöke korábban a nyomozási bírói határozat felülbírálatában eljárta. A visszautasítás indokolása lényegében egyező volt (nincs új, alkotmányjogi jelentőségű kérdés és nincs kételey a támadott döntések alaptörvénnyel való összhangját illetően) a 3224/2018. (VII. 2.) AB végzésben foglaltakkal.
- [126] A 3260/2018. (VII. 17.) AB végzés az alkotmányjogi panaszt visszautasította. Az indítványozó azt kifogásolta, hogy egy hatályon kívül helyezés után ismételten az ítélet tábla elé került ügyben az ítélet tábla korábbival egyező összetételű tanácsa járt el. Az indítványozó az Abh1. és az Abh2.-re hivatkozva azzal érvelt, hogy kizártság a perbíró ismételt eljárására is vonatkozik. A határozat felidézte az Abh1. és Abh2.-t és megerősítette, hogy ezek nem vonatkoznak az az azonos eljárási szakaszon (vádemelési előtti vagy vádemelés utáni szakasz) belül eljáró bírókra, és hogy ezen bírók vonatkozásában a pártatlansággal kapcsolatos kételey nem merülhet fel.
- [127] A 3286/2018. (VII. 20.) AB végzés az alkotmányjogi panaszt visszautasította. Az indítványozó részben a régi Be. módosított szabályát támadta, részben a törvényszék elsőfokú ítéletét (2012), az ítélet tábla másodfokú ítéletét (2013), a Kúria felülvizsgálati végzését (2017). Utóbbi kérelmét illetően az indítványozó arra hivatkozott, hogy az elsőfokú eljárásban a korábban nyomozási határozatot felülbíráló törvényszéki tanács tagja vett részt. A határozat a visszautasítást azzal indokolta, hogy az első- és másodfokú döntést az Abh1. és Abh2. kihirdetése előtt hozták. Hivatkozott továbbá arra, hogy a felülvizsgálati tanácsban kizárással nem érintett bírók vettek részt. Az indokolás szerint: „E körben következetesnek tekinthető gyakorlata szerint akkor semmisítette meg a támadott ítéleteket kizárt bíró eljárása miatt, ha a kizárt bíró olyan ítélet meghozatalában vett részt, mely végleges volt, vagyis további jogorvoslat nem követte, míg ha sor került a döntés revíziójára, az Alkotmánybíróság nem állapította meg a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét” (Indokolás [10]).
- [128] A 3019/2019. (I. 21.) AB végzés az alkotmányjogi panaszt visszautasította, mert a befogadására nem látott lehetőséget. Az indítványozó részben a régi Be. módosított szabályát támadta, részben a törvényszék elsőfokú ítéletét (2012), az ítélet tábla másodfokú ítéletét (2012), a Kúria felülvizsgálati végzését (2018). Utóbbi kérelmét illetően az indítványozó arra hivatkozott, hogy az elsőfokú ítéletet meghozó tanács elnöke a nyomozás során az indítványozó előzetes letartóztatásának egy éven túli meghosszabbítása tárgyában eljárta. Ezért első fokon elfogultságot jelentett be, másodfokon pedig kérte az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését, amit az akkori jogértelmezés miatt elutasítottak. Álláspontja szerint ez abszolút kizárási ok lett volna az Abh1. és az Abh2. alapján. Erre alapított felülvizsgálati kérelmét a Kúria azért utasította el, mert az Abh1. szerinti követelmény az annak kihirdetését követően indult büntetőeljárásokban érvényesítendő, az Abh2.-nek pedig nincs *ex tunc* hatálya. Az alkotmánybírósági határozat indokolása megállapította, hogy az Abh2. „az ügyek sokféleségét és a jogbiztonságot mérlegelve nem rendelte el a lezárt ügyek felülvizsgálatát, a határozat meghozatalakor jogerősen befejezett ügyek tekintetében e döntés nem hozott létre új jogorvoslati okot, és az alkotmányjogi panasz benyújtására rendelkezésre álló lejárt határidőket sem élesztette fel (Indokolás [16]). Felidézte a 25/2017. (X. 17.) AB határozatnak azon okfejtését, amely az Abh2. időbeli hatályának értelmezésével foglalkozott: „Az alkotmányos követelmény nem új szabály, hanem közvetlenül és egyértelműen az Alaptörvény valamely rendelkezésén alapuló, abban eleve benne rejlő helyes értelmezés, amelyet az Alkotmánybíróság csak felismer és kimond. [...] Az, hogy az Alkotmánybíróság a lehetséges jogértelmezések közül kiválasztja az alkotmányosat, azt is jelenti, hogy ez az értelmezés eleve adott volt, még akkor is, ha esetleg annak jogalkalmazói kimondására nem, vagy nem teljesen ilyen tartalommal került sor. Az alkotmányos követelmény megállapításával az Alkotmánybíróság nem új jogértelmezést határoz meg, ami korábban még nem létezett, erre nincs is lehetősége. Ugyanez igaz a kapcsolódó alapvető jog értelmezésére is, amelyre az Alkotmánybíróság visszavezeti az alkotmányos követelményt: az adott alapjog tartalma is adott, amit az értelmezés során esetről-esetre formálisan is megfogalmaz az Alkotmánybíróság” {25/2017. (X. 17.) AB határozat, Indokolás [22], [25]}.
- [129] Ezek után azzal foglalkozott, hogy az ítéleti érvelésben fellelhető esetleges téves értelmezés önmagában nem eredményezi a döntés alaptörvény-ellenességét. Az adott ügyre vonatkozóan annak tulajdonított jelentőséget,

hogy a végső felülbírálatot végző tanács tagjaival szemben kizárási ok nem merült fel, másrészt arra is hivatkozott, hogy a sérelmezett első és másodfokú döntéseket az Abh1. és Abh2. kihirdetését megelőzően hozták. Előbbiek tekintetében a következőképpen fogalmaz az indokolás: „Önmagában azonban az, ha egy ítélet valamely téves értelmezést tartalmaz, még nem teszi a döntést egyben alaptörvény-ellenessé is. Az indítványozó ezzel kapcsolatban olyan érvelést, amelyet a korábban a nyomozási bírók kizárásával kapcsolatos döntések {3286/2018. (VII. 20.) AB végzés, 3260/2018. (VII. 17.) AB végzés, 3225/2018. (VII. 2.) AB végzés, 3355/2017. (XII. 22.) AB határozat, 3354/2017. (XII. 22.) AB határozat, 3342/2017. (XII. 20.) AB határozat, 25/2017. (X. 17.) AB határozat, 3096/2017. (IV. 28.) AB végzés, 3036/2017. (III. 7.) AB végzés, 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, 34/2013. (XI. 22.) AB határozat} nem érintettek, nem terjesztett elő. Már a 34/2013. (XI. 22.) AB határozat is figyelembe vette ugyanis az alkotmányos követelmény alóli kivételként, ha a kizárási ok ugyan megállapítható a perbíróval (vagy eljáró tanács tagjával) szemben, de az így hozott ítéletet a későbbiekben érdemben felülvizsgálja olyan bírói tanács, amelynek tagjaival szemben kizárási ok már nem áll fenn. Annak van ugyanis kiemelkedő jelentősége, hogy sor került azon döntés revíziójára, vagyis érdemi felülbírálatára, amelynek meghozatalában kizárással érintett bíró vett részt anélkül, hogy az eljáró tanács valamely tagját érintette volna valamely kizárási szabály {3355/2017. (XII. 22.) AB, Indokolás [11]}. Mindezeket túl, mivel a határozat időbeli hatályát a kihirdetését követően indult büntetőeljárásokra korlátozta, miközben mind az első-, mind pedig a másodfokú ítéletet a határozat kihirdetését megelőzően hozták, így az abban meghatározott alkotmányos követelményt nem is követhették a bíróságok (Indokolás [20]).

[130] A 3165/2019. (VII. 10.) AB határozat elutasította az alkotmányjogi panaszt. Az indítványozó a Kúria döntésének megsemmisítését azért is kérte, mert az ítéletábra másodfokú tanácsában olyan bíró is részt vett, aki korábban az előzetes letartóztatás meghosszabbításáról hozott bírói döntést felülbíró másodfokú tanácsnak a tagjaként eljárta. A határozat indokolása megerősítette az Abh1. és az Abh2. követelményének alkalmazandóságát. Ugyanakkor kiemelte annak jelentőségét, hogy az adott büntető eljárásban a végső felülvizsgálatot végző tanácsban volt-e vagy sem kizártsággal érintett bíró. Mivel a Kúria eljárásában nem vett részt kizárt bíró, ezért az alkotmányjogi panaszt ebben a tekintetben is alaptalannak tekintette. Az érvelése a következő volt: „az Alkotmánybíróság a pártatlan bíróhoz való jog sérelmének értékelése során azt is vizsgálja, hogy a konkrét esetben sor került-e a kizárással érintett bíró részvételével meghozott döntés felülvizsgálatára. Amennyiben az adott ügyben megállapítható, hogy a jogerős döntést olyan bírói tanács vizsgálta felül, amelyben egyetlen taggal szemben sem merült fel az adott kizárási ok, az Alkotmánybíróság úgy értékeli, hogy a felülvizsgálat következtében sor került a jogsérelem orvoslására. Az Alkotmánybíróság megsemmisítő döntése sem vezetne ugyanis más eredményre, mint hogy egy olyan bírói tanács vizsgálja felül a kifogásolt határozatot, amelynek tagjaival szemben a kizárási ok nem áll fenn” (Indokolás [64]). Ebben a körben hivatkozott az Abh1.-re, a 3355/2017. (XIII. 22.) AB határozatra, valamint a 3224/2018. (VII. 2.) AB végzésre: „Jelen ügyben az Alkotmánybíróság elvégezte ugyanezen szempontok értékelését. Annak eredményeként megállapította, hogy a kifogásolt bírói döntést az alkotmányjogi panaszban felhívott alaptörvény-ellenesség nem befolyásolhatta érdemben, a tisztességes eljárás helyrehozhatatlan sérelme nem volt megállapítható” (Indokolás [66]).

[131] A 2/2020. (I. 2.) AB határozat az új Be. 869. §-át támadó alkotmányjogi panaszt elutasította, ugyanakkor a törvényszék másodfokú ítéletét megsemmisítette. Az indítványozó (a 2016. október 7-én indult büntetőeljárás I. rendű terheltje) utóbbi kérelmében arra is hivatkozott, hogy a másodfokú ítélet (2018) meghozatalában olyan bírók vettek részt, akik korábban a rá vonatkozó nyomozási bírói határozatok felülbírálatában jártak el. A határozat indokolása felidézte az Abh2. időbeli hatályával kapcsolatos korábbi alkotmánybírósági megállapításokat, és ezeket megerősítve ismételt rögzítette, hogy azon ügyekben „amelyekben nem lehet alkalmazni a [rég] Be.-be épített módosított kizárási szabályokat, a bíróságoknak közvetlenül kell figyelembe venniük a 21/2016. (XI. 30.) AB határozattal megállapított alkotmányos követelményt.”{25/2017. (X. 17.) AB határozat, Indokolás [27]}. Ugyanakkor megerősítette azt az alkotmánybírósági gyakorlatot is, amely jelentőséget tulajdonít annak, hogy a végső felülbírálatot végző tanács tagjai érintettek voltak-e az Abh2. szerinti kizártsággal: „jelen esetben azonban a jogerős döntést hozó másodfokú bíróság tanácsának összetétele nem felelt meg a pártatlanság követelményének, felülvizsgálati eljárásra pedig nem került sor, ezért az Alkotmánybíróság a másodfokú ítéletet megsemmisítette” (Indokolás [32]).

[132] 5.6. A fenti alkotmánybírósági döntések egybehangzók abban, hogy az Abh2. követelménye érvényesítendő a 2016. november 30-án folyamatban lévő büntető eljárásokban. Ugyanakkor egybehangzók abban is, hogy a követelmény érvényesítésekor jelentőséget kell tulajdonítani annak, hogy a végső felülbírálatot, vagy felülvizsgálatot végző bírói tanácsban nem járt el az Abh2. követelménye szerinti kizárt bíró.

- [133] Mivel a jelen ügyben a felülvizsgálatot végző Kúriát illetően nem merült fel kizárási ok, így a bírósági eljárás egészével szemben támasztható pártatlanság követelménye teljesült.

Budapest, 2024. december 10.

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2024. december 10.

Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán alkotmánybíró különvéleménye

- [134] 1. A határozat rendelkező részének 1. pontjával és a hozzá fűződő indokolással nem értek egyet. Nem értek egyet a Kúria felülvizsgálati végzése és az ítéletábra jogerős másodfokú ítélete – indítványozóra vonatkozó részének – alaptörvényellenesség címén történt megsemmisítésével. Álláspontom szerint az indítványt e tekintetben is el kellett volna utasítani. Kisebbségben maradván a határozathoz különvéleményt csatolok [Abtv. 66. § (2) bekezdés].
- [135] 2. Nem értek egyet a határozat indokolása szerinti azon következtetéssel és egyben felfogással, miszerint – „2017. október 17. napjától kezdve a bíróságok számára a folyamatban lévő büntetőeljárásokban is követelmény volt, hogy a büntetőügy további elintézésben nem vehetett részt olyan bíró, aki az eljárás bármely korábbi szakaszában így akár a nyomozás során bármilyen vonatkozásban bíróként már eljárta.” (IV/2.3. pont, Indokolás [63]); valamint – „Az alkotmányos követelmény »ügyet« jelöl meg, amely arra utal, hogy a több vádlottas ügyben mindegy, hogy melyik terheltre nézve hoz döntést a nyomozás során eljáró bíró, elegendő, ha az ügy iratait megismerheti” (IV/3. pont, Indokolás [68]).
- [136] E kettő egybeolvasva azt jelenti, hogy a büntetőügy további elintézésében nem vehet részt olyan bíró, aki az eljárás bármely korábbi szakaszában, bármilyen vonatkozásban tehát mindegy milyen ügyben, több vádlottas ügyben pedig mindegy, hogy melyik terhelt esetében bíróként már eljárta, elegendő, ha az ügy iratait megismerte.
- [137] Ezzel nem értek egyet.
- [138] 3. A 2013. november 22-i alkotmányos követelményről rendelkező (Abh1.), a 2016. november 30-i újabb alkotmányos követelményről rendelkező (Abh2.), és e rendelkezések 2017. október 17-i, egyébként elutasító határozat indokolásában kifejtett értelmezése (Abh3.) azt mutatja, hogy az Alkotmánybíróságnak (2013-tól kezdődően) saját megfontolása volt a magyar büntetőeljárás rendjét illetően, amikor – egy valójában relatív természetű körülményből – abszolút, feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező érvénytelenségi okot kreált és deklarált.
- [139] Ennek lényegi gondolati magja az a feltevés, miszerint a jövőbeli érdemi (bűnösség és büntetés kérdésében való) döntésből kizárás objektív alapja a bárminemű korábbi találkozás az ügygel, mivel az eleve az ügybe merülést jelent. Az alkotmányos elvárás folyamatos – egyidejűen terjedelmét, időbeliségét tágító – továbbgördítése, amint jelen határozat imént hivatkozott megállapítása is e feltevésen alapul.
- [140] E feltevést elhibázottnak tartom. Részint azért, mert – amint az Abh1., Abh2., Abh3. figyelmes olvasatából is kitűnik – maga az Alkotmánybíróság sem tudta ellentmondásmentesen igazolni, és követni. Részint azért, mert nem (nem jelentőségének megfelelően) vet számot azzal, hogy melyek a magyar büntetőeljárás törvényi rend szerinti evidenciái.
- [141] Ehhez képest pedig indokolatlan beavatkozást jelent a büntetőeljárás magyar rendjébe, aminek következményei pedig messze túlmenőek; és bár minden bizonnyal a kezdőlépéssel (Abh1.) nem voltak szándékoltak, viszont jelen határozatot követően már nem visszafordíthatók.

- [142] 4. Előrebocsátom, hogy nem az a kérdés, hogy a nyomozási bíró ki van zárva a bíróság további eljárásából; mivel régóta ez a törvény:
– 1999. március 1-jén kezdődő hatállyal a törvény eleve kizárta a bíróság további eljárásából azt a megyei bíróság elnöke által kijelölt helyi bírósági bírót, aki dönt a tanú védetté különösen védetté nyilvánításáról, kihallgatja a különösen védett tanút, és elrendeli a kimerítően felsorolt bizonyítási eszközök alkalmazását, valamint azt a bírót is, aki döntött a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 69. §-a alapján, továbbá a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény 58. §-a alapján titkos információgyűjtés engedélyezéséről [vö.: 1973. évi I. törvény 40. § (5) bekezdés]
– 2003. július 1-jén kezdődő hatállyal a törvény eleve kizárta a bíróság további eljárásából, azt, aki az ügyben nyomozási bíróként járt el (valamint azt, aki az ügyben külön törvény alapján titkos információgyűjtés engedélyezéséről döntött, tekintet nélkül arra, hogy a titkos információgyűjtéssel szerzett adatokat a büntetőeljárásban felhasználták-e) [vö.: Régi Be. 21. § (3) bekezdés a) pont, (2) bekezdés d) pont]
- [143] Nem az a kérdés, hogy a nyomozási bíró mellett az őt jogorvosló bíró is ki van zárva a bíróság további eljárásából ki, mivel egy idő óta ez a törvény:
– 2017. április 19-én kezdődő hatállyal a törvény eleve kizárta a vádemelést követően a bíróság további eljárásából azt a bírót, aki az ügyben a vádemelés előtt nyomozási bíróként vagy a nyomozási bíró határozata elleni fellebbezés tárgyában eljár (és változatlanul azt, aki az ügyben külön törvény alapján titkos információgyűjtés engedélyezéséről döntött, tekintet nélkül arra, hogy a titkos információgyűjtéssel szerzett adatokat a büntetőeljárásban felhasználták-e) [vö.: Régi Be. 21. § (3) bekezdés a) pont, (2) bekezdés d) pont; Módtv. 1. §].
– 2018. július 1-én kezdődő hatállyal a törvény eleve kizárja a vádemelést követően a bíróság további eljárásából azt a bírót, aki az ügyben a vádemelés előtt nyomozási bíróként vagy a nyomozási bíró határozata elleni fellebbezés tárgyában eljár (valamint azt, aki az ügygel összefüggésben titkos információgyűjtés engedélyezéséről döntött, tekintet nélkül arra, hogy a az így szerzett adatokat a büntetőeljárásban felhasználták-e) [vö.: Be. 14. § (3) bekezdés a) pont; 14. § (1) bekezdés d) pont].
- [144] 2017. április 19-e óta tehát a nyomozási bíró és az őt jogorvosló bíró törvény erejénél fogva kizárt a vádemelést követően a bíróság további eljárásából, az ügy elintézéséből; ehhez képest az ügy bárminemű elintézéséből.
- [145] 5. Figyelmes olvasattal megállapítható, hogy az Abh1. szerinti alkotmányos követelmény arra vonatkozott, hogy az Alkotmánybíróság a nyomozási bíró meglévő törvényi kizártságára vonatkozó rendelkezés érvényét kiterjesztette a nyomozási bírót jogorvosló bíró személyére is, ám csupán arra az esetre, ha (a vádemelés előtt) a letartóztatás, avagy az ideiglenes kényszergyógykezelés tárgyában döntött másodfokon [vö.: Abh1. ; Régi Be. 207. (6) bekezdés]. Vagyis az Abh1. bizonyos tárgykörben elvárásá tette, hogy a nyomozási bírónak kell megfeleltetni az őt jogorvosló bírót. Függetlenül attól, hogy ezen jogorvosló bíró perjogi, szervezetjogi helyzete lényegesen különböző a nyomozási bírótól (nem kijelölt, eleve törvényszékre beosztott). Ez személyi tágítás volt, ám korlátozott tárgykörben.
- [146] Az Abh2. szerinti alkotmányos követelmény az Abh1. szerinti bizonyos tárgykörre korlátozott „perjogi egyneműsítést” megtartva, azt egyrészt függetlenítette az ügy tárgyától, vagyis közömbösnek vette, hogy milyen tárgyban volt a korábbi eljárás, illetve döntés. Másrészt általános érvénnyel a nyomozási bíró törvényi kizártságának fogalmi terjedelme alá vette – azzal egyezőnek feleltette meg – azon elvárást, miszerint a büntetőügy további elintézésében ne vegyen részt olyan bíró, aki az eljárás bármely korábbi szakaszában, így akár nyomozás során bíróként eljár.
- [147] E tágítás – megfogalmazásából fakadóan, és jelen határozatban is visszaköszönve – valójában azt jelenti, hogy bármely későbbi ügyintézés csak akkor alkotmányos, ha a későbbi bíró korábban az ügygel semmilyen módon nem találkozott. Függetlenül attól, hogy mi volt a korábbi ügyintézésének tárgya.
- [148] 6. Az Abh2. után a jogalkotó 2017. április 19-i hatállyal módosította az akkor hatályos Be.-t, és e módosítással léptette hatályba 2018. július 1-én a Be.-t is [vö.: Módtv. 1. §; Be.)
- [149] A 2017. október 17-i Abh3. – a Módtv. ismeretében, és az akkor hatályos Be. tárgyában – (bár az indítványokat elutasította) indokolásában kifejtette, miszerint „[a]z, hogy a jogalkotó az Alkotmánybíróság alkotmányos követelményt megállapító határozatának hivatalos lapban történő megjelenésének napjától rendeli alkalmazni a módosított normaszöveget, meghatározva, hogy az mely ügyekre terjed ki és melyekre nem, felveti annak a kérdését, hogy – ahogyan erre a három indítványozó tanács is egyöntetűen következtetett – a jogalkotó az Alkotmánybíróság döntésének jogkövetkezményeit alaptörvény-ellenesen korlátozta. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság jelen ügyben is a hatályos jog kíméletével

- járt el megállapítva, hogy az indítványokban felvetett ellentmondás megfelelő jogértelmezéssel feloldható” (Indokolás [27]).
- [150] Alkotmánybíróság határozatának *erga omnes* kötelező hatályát az alkotmányos követelményt jogszabályba foglaló jogalkotói döntés nyilvánvalóan nem ronthatja le. A derogációs tilalom vonatkozik az időbeliségre, tehát a jogalkotó nem korlátozhatja az alkotmányos követelmény alkalmazását valamilyen jövőbeli időponttól kezdődő időszakra, és vonatkozik az eljárás szakaszaira is, tehát a nyomozás elrendelésével kezdődő büntetőeljárás egészére irányadó, nem korlátozható az ügyek érkezésére. Azon ügyekben tehát, amelyekben nem lehet alkalmazni a Be.-be épített módosított kizárási szabályokat, a bíróságoknak közvetlenül kell figyelembe venniük a 21/2016. (XI. 30.) AB határozattal megállapított alkotmányos követelményt. Az alkotmányos követelmény alkalmazása ugyanakkor mindig konkrét ügyekhez kapcsolódik, azoktól nem szakadhat el” (Indokolás [30]–[31]).
- [151] Következésképpen az Abh3. kimondva kimondatlanul arra az álláspontra helyezkedett, miszerint az Abh1. és Abh2. szerinti alkotmányos követelmény elvárását követő Módtv. szerinti megoldás alkotmányos szempontból kívánni valót hagy maga után (és ehhez képest a Be. 2018. július 1-én hatályba lépett szövege is). Viszont az Abh3. szerint az alkotmányos követelmény érvényesítése a folyamatban lévő ügyekben az eljáró általános hatáskörű bíróság feladata [Abh3., Indokolás [31].
- [152] 7. Mindezek alapján a jelenlegi jogállapot 2017. április 19-e óta fennáll. A jogalkotó az Abh1. és az Abh2. követő módosítás után az Abh3. után nem változtatott a hatályos jog szövegén.
- [153] Ehhez képest pedig a kérdés valójában az, hogy a Módtv. szerinti módosítással beállt és fennálló jogállapotban az Abh1. és Abh2. szerinti alkotmányos követelmény számonkérése indokolt-e a jelen ügyben a hatályos jogot alkalmazó bíróságon.
- [154] 8. A határozat ezt a számonkérést az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való jog részét képező bírói pártatlanság követelménye miatt tartja indokoltnak.
- [155] Az igazságszolgáltatás, a bíró tevékenysége döntési tevékenység, az ítékezés nem személytelen, de nem is személyes, hanem intézményes feladat. A bíró függetlensége és pártatlansága valójában az egyén alapjoga.
- [156] A pártatlan bírósághoz való alkotmányos alapjog az eljárás alá vont személy iránti előítéletmentesség és elfogulatlanság követelményét támasztja a bíróval szemben. Ez egyrészt magával a bíróval, a bíró magatartásával, hozzáállásával szembeni elvárás, másrészt az eljárás szabályozásával kapcsolatos objektív követelmény. El kell kerülni minden olyan helyzetet, amely jogos kétséget kelt a bíró pártatlansága tekintetében. Ennek intézményes biztosítékát a bíró kizárására vonatkozó büntetőeljárás szabályok biztosítják.
- [157] Az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: Bíróság) a sérelmezett esetek megítélésében kettős, mégpedig szubjektív és objektív megközelítésű tesztet alkalmaz. Elsősorban vizsgálja az eljáró bíró konkrét magatartását az ügyben. Azt, hogy volt-e olyan megnyilvánulása, amelyből a pártatlanságának hiányára lehet következtetni; ezt a folyamodó egyáltalán sérelmezi-e. A bíró személyes pártatlanságát vélelmezni kell az ellenkező bizonyításáig. Ezt követi az objektív megközelítés, annak vizsgálata, hogy függetlenül a bíró személyes magatartásától, a folyamodónak volt-e jogos, indokolt, objektíve igazolható oka a pártatlanság hiányának feltételezésére. Ehhez a Bíróság részletesen vizsgálja, hogy az adott jogrendszer szabályai szerint a bíró korábban milyen jellegű eljárásban, milyen feladatokat látott el, és milyen annak a szervezetnek a belső felépítése, amelynek keretében a pártatlanságát kétségessé tevő döntések születtek.
- [158] 9. Ehhez képest jelen ügyben arról van (volt) szó, hogy az Abh1. és Abh2. értelemszerűen az eljárás mikénti szabályozása nyomán, vizsgálata mentén – tehát nem az eljáró bíró személyes magatartása alapján, hanem objektív indokkal – kellett, hogy eljusson az alkotmányos követelmény megfogalmazásáig. Annak Abh3.-ban való értelmezése sem lenne másképp olvasható. És ehhez képest jelen határozat esetében is jelentősége van (kell lennie) annak, hogy milyen objektív – a szabályozásban rejlő – oka van a pártatlanság sérelmének, illetve a pártosság vádjának. Ennek vizsgálatával mindmáig adós maradt az Alkotmánybíróság.
- [159] 10. A már kifejtettek szerint az Abh1. közömbösítette a jogorvosló bíró perjogi, szervezetjogi helyzete és a nyomozási bíró perjogi, szervezetjogi helyzete közötti különbözőség jelentőségét, viszont szem előtt tartotta, hogy ez csak bizonyos (személyi szabadságot korlátozó) tárgykörre vonatkozó alkotmányos álláspont.
- [160] Az Abh2. pedig közömbösítette a korábbi ügyintézés tárgyának jelentőségét, és a pártatlanság általános érvényű elvárásaként fogalmazta meg, miszerint a büntetőügy további elintézésében ne vegyen részt olyan bíró, aki az eljárás bármely korábbi szakaszában, így akár nyomozás során bíróként eljár. Jelen határozat ennek folyománya.

- [161] Kétségtelen, hogy e két szempont közömbösítése alapvető feltétele a pártatlanság érdekében érvényesített alkotmányos követelménynek. Nem tartom azonban e közömbösítéseket tartalmi szempontból objektívnek, és teljesnek sem.
- [162] 11. Nem látom alátámasztottnak, hogy a bíró különböző perjogi és szervezetjogi helyzete miért nem szempontja, illetve miért közömbösíthető szempontja a pártatlanság vizsgálatának.
- [163] 11.1. Az 1867-es kiegyezést követően a nyomozás, a vizsgálat és a perbíró funkciója intézményileg és alanyilag is elkülönült. 1945 előtt az ügyészség egyes nyomozati cselekmények elvégzése érdekében megkereshette a törvényszék vizsgálóbíráját. 1951-ben megszüntették a bíróság szervezetébe tartozó vizsgálóbírói intézményt, és helyébe az általános nyomozó hatóság (a rendőrség) lépett. Vizsgálóbírói intézmény ma sincs. A vizsgálóbíró nem vehető azonosnak a törvényszék elnöke által, a bírók közül kijelölt nyomozási bíróval.
- [164] 11.2. A Be. szerinti nyomozási bíró nem nyomozást vezető bíró, nem bizonyítékgyűjtő bíró (ide nem értve a titkos eszköz engedélyezésének tárgykörét, ami viszont eleve kizárttá teszi az engedélyezőt a perbíráskodásból), a nyomozási bíró feletti perbíró általi jogorvoslat kifejezetten garanciális érdekből való, a nyomozási bírói döntések esetleges belterjességének külső ellensúlyozása végett.
- [165] A nyomozási bíró intézményét a régi Be. vezette be.
- [166] „A törvény nem támasztja fel a kontinensen visszavonulóban lévő vizsgálóbírói intézményt; a nyomozási bíró (alapjogi bíró) nem bűnüldözési funkciót lát el az eljárásban. A törvény szerint a nyomozási bíró a vádirat benyújtása előtt az egyes kényszerintézkedésekről dönt és engedélyezi a titkos adatszerzést, valamint határoz az eljárás folytatásának elrendeléséről, ha korábban a nyomozást megszüntették. Bizonyítási cselekményt csak egészen kivételesen végez, olyankor, amikor feltehető, hogy a bizonyítási eszköznek a tárgyaláson történő megvizsgálására nem kerül sor. Így például a nyomozási bíró indítványra kihallgatja a tanút, ha a tanú az életét közvetlenül veszélyeztető betegségben szenved vagy ha megalapozottan feltehető, hogy a tanú a tárgyaláson nem jelenhet meg, továbbá olyankor, amikor ezt a tanú védelme indokolja.” [rég. Be. Általános indoklás III/5. bekezdés]
- [167] „Ebben az összefüggésben a legfontosabb azonban az a tény, hogy a nyomozást nem a végrehajtó és törvényhozó hatalomtól független hatóságok folytatják. Mivel pedig a nyomozás szükségképpen jelentős beavatkozást jelent az egyén életébe, különös tekintettel arra, hogy már bűnösségének megállapítása előtt jogainak korlátozására vagy elvonására vezethet, a jogállamiság követelményeit kielégítő eljárásban a nyomozás során is biztosítani kell az egyén jogainak bírói védelmét. Erre szolgál, ha az egyén jogaiba a legsúlyosabb beavatkozást jelentő kényszerítő intézkedéseknek a nyomozás során történő alkalmazása bírói engedélytől függ, vagy bizonyos nyomozási cselekmények végrehajtása bírói közreműködéssel történik. A nyomozás bírói kontrolljának több megoldása ismeretes. Viszonylag egyszerű az a modell, amelyben bizonyos, főleg kényszerítő cselekmények elrendelését vagy engedélyezését a »rendes« bíróságtól kell kérni vagy az ilyen cselekmények alkalmazása miatt jogorvoslatért ahhoz lehet fordulni. Ennek a megoldásnak hátránya, hogy meglehetősen merev és a bíróság az említetteken kívül más tevékenységet nem fejt ki a nyomozás során. A régebbi magyar büntetőeljárás jogban is ismert vizsgálóbírói intézmény a legszélesebb körű bírói kontrollt valósítja meg, az úgynevezett vizsgálat teljesítése e bíró feladata. A vizsgálóbíró alkalmazása a korszerű vegyes rendszerekben visszazorulóban van, elsősorban azért, mert a nyomozási cselekmények kétszeres elvégzése az eljárást nehezéssé teszi. A törvény az utóbbi időkben előnyösebbnek ítélt modellt követ, a vádirat benyújtása előtt szükséges bírói feladatokat a nyomozási bíróra bízta. ... Szerepe tehát nem azonos a vizsgálóbíróéval, ám azáltal, hogy a megyei bíróság elnöke kifejezetten e feladatok ellátására kijelöli, könnyen elérhető és alkalmas a nyomozás szükséges bírói kontrolljának megvalósítására.” [a régi Be. 207–208. §-hoz fűzött indoklás].
- [168] „A nyomozási bíró határozata ellen az jelenthet be fellebbezést, akivel a határozatot közölték. A fellebbezés bejelentésére nyitva álló határidő rövidegét az indokolja, hogy a nyomozás során nem célszerű a jogorvoslatok bejelentésével okozott eljárás késleltetésére lehetőséget adni. A jogorvoslat elbírálására a megyei bíróság másodfokú tanácsa jogosult. Ez abból következik, hogy a nyomozási bírót a helyi bíróság más bírától csupán feladatainak sajátossága különbözteti meg, de a bírói jogállását és határozatainak bírósági határozat jellegét ez semmiben sem érinti” [a régi Be. 215. §-hoz fűzött indoklás].

- [169] 11.3. Az alkotmányos követelmény Abh1. és Abh2. megfogalmazásakor jogállapot szerint a vádirat benyújtása előtt a bíróság feladatait – ha a Be. eltérően nem rendelkezik – a nyomozási bíró látja el [régi Be. 12. § (4) bekezdés].
- [170] E rendelkezés alóli egyik kivétel (eltérés) volt a régi Be. 131. § (1) bekezdésének zárófordulata, miszerint a vádirat benyújtása előtt, amennyiben az elrendelt előzetes letartóztatás tartama az 1 évet eléri, akkor a további, alkalmanként 2 hónapi meghosszabbításról a megyei bíróság (jelenleg törvényszék) egyesbírója dönt.
- [171] Ez a döntési jogkör eleve kivételes, megfontolása garanciális. A törvény – eleve garanciális érdekből és okból – a döntést kivette a nyomozási bíró hatásköréből, és ennek megfelelően alakult a döntéssel szembeni jogorvoslat elbírálásának hatásköre is, ami az ítéletábrára tartozik.
- [172] Ezt a – tehát nyilvánvalóan garanciális – kivételességet nem érintette, hogy a régi Be. 207. § (6) bekezdése alapján a vádirat benyújtása előtt az előzetes letartóztatás 1 éven túli meghosszabbítására irányuló eljárást a megyei bíróság (törvényszék) egyesbírójának a nyomozási bíró eljárására vonatkozó (régi Be. IX. Fejezet VI. Címében foglalt) rendelkezések szerint kell lefolytatnia.
- [173] Ellenkezőleg, a régi Be. 207. § (6) bekezdése szerinti szabályozás épp azt tükrözte, hogy a megyei bíróság (törvényszék) egyesbírója nem nyomozási bíró, ezért rendelkezni kell róla, hogy milyen eljárást folytat.
- [174] Önmagában az azonos eljárási szabályokból nem következik, hogy azok különböző perjogi állású alkalmazója azonosnak tekintendő.
- [175] Ehhez képest a megyei bíróság (törvényszék) egyesbírója az előzetes letartóztatás 1 éven túli meghosszabbítása tárgyában nem nyomozási bíróként dönt, nem nyomozási bíró feladatát látja el, a régi Be. 207. § (6) bekezdése folytán nem lett a régi Be. 207. § (1) bekezdése szerint – a megyei bíróság (törvényszék) elnöke által – kijelölt (nyomozási) bíró. Nem a nyomozási bírót helyettesíti, mivel az általa ellátott feladat nem tartozik a nyomozási bíróra.
- [176] A régi Be. 21. § (3) bekezdés a) pontja pedig nem azt tekintette kizárási oknak, ha a bíró olyan tárgyban határozott, ami (bizonyos körben) a nyomozási bíró hatáskörébe is tartozhat, hanem azt, ha a bíró az ügyben nyomozási bíróként – tehát a megyei bíróság (törvényszék) elnöke által a régi Be. 207. § (1) bekezdése alapján kijelölt bíróként – járt el.
- [177] Ellenkező álláspont azt jelenti, hogy a törvényszék másodfokú tanácsának a nyomozási bíró által, illetve az ítéletábrán tanácsának a törvényszék (nem nyomozási bíró) egyesbírója által előzetes letartóztatás tárgyában hozott határozata elleni fellebbezést elbíráló – adott esetben megváltoztató és előzetes letartóztatást elrendelő, illetve meghosszabbító – határozatát meghozó tagjai szintén eleve ki lennének zárva a bíróság további eljárásából.
- [178] Ez azonban könnyen belátható, hogy legalábbis kétséges, viszont kétségtelen, hogy az Abh1., Abh2., Abh3., és így a jelen határozat is ehhez vezetnek.
- [179] [Vitán felüli, hogy tárgyi szempontból a titkos információgyűjtést külön törvény alapján engedélyező bíró kizárt az ügyből, függetlenül attól, hogy nyomozási bíró vagy sem; vö.: régi Be. 21. § (4) bekezdés; Be. 14. § (1) bekezdés e) pontja].
- [180] 11.4. Önmagában az azonos eljárási szabályokból tehát nem következik, hogy azok különböző perjogi állású alkalmazója azonosnak tekintendő. Kétségtelen, hogy az Abh1. közömbösítette a nyomozási bíró és az öt jogorvosló bíró között meglévő perjogi és szervezeti eltérést, és ehhez képest fogalmazta meg az alkotmányossági elvárását.
- [181] Megemlítem, ma már ennek alapossága elvesztette jelentőségét, mivel a jogalkotó – elfogadva az Alkotmánybíróság ebbéli álláspontját – módosította a jogot, s a nyomozási bírót jogorvosló bírót is kizárta [vö.: Módtv., illetve Be.]. Ennyiben tehát a hatályos jog és az Alkotmánybíróság álláspontja egyező.
- [182] 12. Változatlanul jelentősége van azonban annak, hogy az Abh2. közömbösítette a korábbi ügyintézés tárgyának jelentőségét, és a pártatlanság általános érvényű elvárásaként fogalmazta meg miszerint a büntetőügy további elintézésében ne vegyen részt olyan bíró, aki az eljárás bármely korábbi szakaszában, így akár nyomozás során bíróként eljár.
- [183] Ehhez pedig szintén csak annak részletes vizsgálata alapján lehet(ne) eljutni, hogy az adott jogrendszer szabályai szerint a bíró korábban milyen jellegű eljárásban, milyen feladatokat látott el, és milyen annak a szervezetnek a belső felépítése, amelynek keretében a pártatlanságát kétségessé tevő döntések születtek.
- [184] Nem tartom megalapozottnak önmagában azt a feltevést, miszerint a pártatlanság kétségessége címén a jövőbeli érdemi (bűnösség és büntetés kérdésében való) döntésből kizárás objektív alapját jelenti a bárminemű korábbi találkozás az üggyel, mivel az eleve az ügybe merülést jelent. Másképpen szólva nem tartom megalapozottnak azt a feltevést, hogy a bíró kizárásának objektív, törvényi okával eleve azonos – s eleve a pártatlan bírósághoz való alkotmányos alapjog sérelmét jelenti – a bíró bárminemű korábbi találkozása az üggyel.

- [185] 13. A Be. alapján felülvizsgálati ok és feltétlen hatályon kívül helyezést eredményező eljárás szabálysértés, ha az ítélet meghozatalában a törvény szerint kizárt bíró vett részt, ami hivatalból vizsgálandó. Törvény szerint kizárt a bíró ha vele szemben valamely objektív, konkrét, törvényben meghatározott kizárási ok fennáll; valamint, ha önmagával szemben elfogultságot jelentett be [vö.: 17/2001. (VI. 1.) AB határozat 1. pontja; ABH 2001, 222.]. Mindkét esetben – megdönthetetlen – törvényi vélelem szól a pártatlanság ellenében elfogultság mellett. Ezek a kizárási okok kimerítően meghatározottak, objektívek. Hatásuk pedig – kizárás iránti igény érvényesítése, illetve kizárást megállapító határozat nélkül is – abszolút, feltétlen, mérlegelést nem igényel, csupán magának az okként szolgáló tény fennállása vizsgálandó.
- [186] Szintén kizárt az a bíró, akinek kizárását elfogultság címén egyéb okból indítványozták és kizárását külön határozat megállapította, vagy kizárásának elintézése igazgatási (nem peres) úton, külön határozat nélkül történt. A kizárás ezen oka relatív. Törvényi megfogalmazása általános („akitől az ügy elfogulatlan megítélése egyéb okból nem várható”), nem fűződik hozzá megdönthetetlen vélelem. A törvényi szabályok szerint érvényesíteni (illetve bejelenteni) kell. Külön vizsgálandó maga az elfogultság alapjául szolgáló tény valósága és annak – elfogultságot megalapozó – alkalmassága, ami mérlegelést igényel.
- [187] Az ügy elintézéséből eleve – törvény erejénél fogva – kizárás törvényi okai (objektív, abszolút okok) mögött meghúzódó hagyományos megfontolás, hogy az ügyben bíróként
- ne járjon el az, aki az ügyben nem bíróként már eljár (vagy ilyen személy hozzátartozója), avagy aki az ügyben mint büntetőeljárásban résztvevő személy vesz vagy vett részt (vagy ilyen személy hozzátartozója); mivel ez a bíró személyében feloldhatatlan kettősséget jelent;
 - ne járjon el az, aki az üggyel összefüggésben titkos információgyűjtés engedélyezéséről döntött; mivel ezáltal tevőlegesen részt vett bizonyíték gyűjtésében;
 - ne járjon el az, aki a vádemelés előtt nyomozási bíróként vagy a nyomozási bíró határozata elleni fellebbezés tárgyában eljár (Abh1.; Abh2.)
 - egyazon ügyben ne legyen önmaga felülbírálója, avagy ne végezze önmaga utasítására az új, illetve megismételt eljárást; mivel a perjogi jogorvoslatok intézésének záloga a szervezetjogi elhatárolás;
 - érdemi határozathozatalát követő megismételt illetve új eljárásban a korábbi ténybeli meggyőződése ellenére ne kényszerüljön eljárni; mivel a ténybeli megalapozatlanság, illetve a perújítás esetében valójában a bírónak a hiteltérdemlőség kérdésében hozott álláspontja van megtámadva, illetve elégtelenként kifogásolva [vö.: Be. 14. §].
- [188] Ezen túlmenően, illetve ezen kívül önmagában az a körülmény, hogy a bíró az eljárás valamely korábbi szakaszában egyazon ügyben eljár – a törvény alapján – nem jelent feltétlen, abszolút kizáró okot.
- [189] 14. A pártatlan bírósághoz való alkotmányos alapjog aggálymentes biztosítékát nyilvánvalóan az jelenti, ha a szándékolt, vagy kívánt okot a törvény (a Be.) tartalmazza. Ennek hiányát önmagában az a feltevés nem pótolja, miszerint a bíró kizárásának objektív, törvényi okával eleve azonos – és eleve a pártatlan bírósághoz való alkotmányos alapjog sérelmét jelenti – a bíró bárminemű korábbi találkozása az üggyel.
- [190] Különösen nem, ha az ilyen feltevés esetében ellentétes következményre is lehet jutni.
- [191] 14.1. Az Alkotmánybíróság a pártatlan bírósághoz való jog tartalma és követelményei kapcsán először a 67/1995. (XII. 7.) AB határozatban foglalt állást. „Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint nem sérti a pártatlan bírósághoz való alkotmányos alapjogot az, hogy a „tárgyalás mellőzése” külön eljárásban az iratok alapján büntetést kiszabó bíró folytatja le az elsőfokú tárgyalást, ha a felek az iratok alapján hozott határozatban nem nyugsznak meg és a tárgyalás tartását kérik.” (ABH 1995, 346, 347)
- [192] „A tárgyalás mellőzésével hozott határozatában a bíróság a bűncselekmény elkövetésének beismerése birtokában szab ki büntetést arra az esetre, ha a terhelt abban megnyugszik. A bírónak tehát abban a tudatban kell eljárnia, hogy az iratokon alapuló döntése feltételes, így szükségképpen készen kell lennie arra, hogy a terhelt tiltakozása esetén határozatát a tárgyalás alapján elfogulatlanul és előítéletmentesen felülvizsgálja.” (ABH 1995, 346, 349)
- [193] 14.2. A 26/2021. (VIII.11.) AB határozat szerint „[a] felhívott alkotmánybírósági határozatok a testület azon álláspontját tükrözik, amely szerint sérül a pártatlanság követelménye, ha a bíró a vádemelést megelőzően is szerepet kap az eljárásban. Nem vezet ugyanakkor a pártatlan bírósághoz való jog megsértéséhez, ha a bíró a büntetőeljárásban a vádemelést követően adott eljárási szakaszon belül – így az elsőfokú, a másodfokú vagy a harmadfokú eljárásban, vagy valamely rendkívüli jogorvoslati eljárási szakaszban – tölt be több funkciót: az előzetes letartóztatás kérdésében és az ügy érdemében is állást foglal” (Indokolás [65]).

- [194] „Az Alkotmánybíróság szerint a vizsgált esetben nem áll fenn olyan funkcionális természetű aggály, amely az eljáró bíró pártatlansága tekintetében objektíve igazolható kételyeket támasztana. Ezért bizonyosan nem sérül a pártatlan bírósághoz való jog önmagában amiatt, hogy a Be. 503. § (2) bekezdése alapján az előkészítő ülés lefolytatására, ott a terhelt beismerő nyilatkozatának az elfogadására, majd őt érintően az ítélet meghozatalára ugyanaz a bíróság jogosult, mint aki a bírósági eljárást tovább folytatja. Rámutat az Alkotmánybíróság, hogy az előkészítő ülés elsődleges funkciója – a jogalkotó szándéka szerint – éppen az, hogy a tárgyalás érdemi és koncentrált előkészítésére az ítélező bíróságnak lehetősége legyen. Ezen jogalkotói szándékkal állna ellentétben, ha az előkészítő ülést folytató bíró a tárgyalás tartására nem kapna lehetőséget” (Indokolás [72]).
- [195] „Nem sérül ezért az Alkotmánybíróság szerint a pártatlan bírósághoz való jog pusztán amiatt, mert utóbb, a tárgyalás eredményeként a vádlott(ak) ügyében olyan bíró ítélezik, aki korábban, az előkészítő ülésen a bűnösséget beismerő vádlott(ak) nyilatkozatát elfogadta, és a büntetőjogi felelősség(ük)ről ítélettel határozott. Az Alkotmánybíróság figyelemmel volt arra is, hogy a hatályos büntetőeljárás törvény a rendes és a rendkívüli jogorvoslatok szabályozása körében megfelelő garanciális rendelkezéseket tartalmaz annak biztosítására, hogy a bíróság önállóan bírálja el a bűnösséget be nem ismerő terhelt büntetőjogi felelősségét akkor is, ha ugyanazon eljárásban másik terhelt bűnösséget beismerő nyilatkozatot tett, és azt a bíróság elfogadta. Lehetőséget teremt ugyanis a bűnösséget beismerő vádlott büntetőjogi felelősségét megállapító ítélet utólagos, az egyéb vádlott(ak) vonatkozásában lefolytatott bizonyítás alapján szükségessé váló korrekciójára” (Indokolás [86]).
- [196] 14.3. Ehhez képest kétségtelen, hogy az Alkotmánybíróság a gyakorlatában a vád előtti és vád utáni szakasz között látja az érdemi cezúrát. Ez azonban formális megközelítés. Figyelmén kívül hagyja, hogy a magyar büntetőeljárásban a vád előtti bírói tevékenység, feladat (a titkos információgyűjtés engedélyezésének tárgykörét ide nem értve) alapvetően nem a nyomozás, a nyomozó hatóság érdekét, hanem éppen annak kontrollját szolgálja.
- [197] A vád előtt eljáró bíró (nyomozási bíró és őt jogorvosló bíró) nem válik a nyomozás részévé, sem jogállását, sem perjogi helyzetét, sem pedig szervezeti beosztását illetően.
- [198] A nyomozási bíró és különösen az őt jogorvosló bíró nem válik a nyomozás, illetve a jövőbeni vád szolgálatjává. Feladata változatlanul bírósági, bírói feladat. Amint a törvény kifejezetten – a nyomozási szakasztól elkülönített Tizenkettedik Rész szerinti szabályozásában – írja „[a] vádemelés előtt a bíróság feladatait elsőfokon a járásbírósnak a törvényszék elnöke által kijelölt bírója nyomozási bíróként látja el” (vö.: Be. 463. §).
- [199] A nyomozási bíró szerepe épp az, hogy a bírói létevel biztosítsa a vád előtti helyzetben is az egyén alapjogának érvényesülését.
- [200] Ezzel szemben a vádemelés előtti és vádemelés utáni szakaszra való formális kettéosztás világosan azt jelenti, hogy nem így tekintünk rá. Bizalmatlanok vagyunk iránta, pártatlansága fennmaradása iránt kétséget támasztunk.
- [201] A valódi, nem formális, hanem tartalmi cezúra az (lenne), hogy a korábbi, a vádemelés előtt, és értelemszerűen nem bizonyosság, hanem valószínűség alapján hozott döntése valóban elígérkezést jelent-e a későbbi, vádemelés utáni, és már a bizonyosság alapján hozott, a bűnösség kérdésében való döntése vonatkozásában.
- [202] Ehhez képest logikai következtetlenségnek tartom, hogy az Alkotmánybíróság a formális cezúra alapján a vádemelés utáni korábbi ügygel találkozást (ami értelemszerűen szintén csupán valószínűségi döntés lehet) közömbösnek tartja [vö.: 26/2021. (VIII.11.) AB határozat].
- [203] Ezt egyébként önmagában véve helyénvalónak tartom, viszont nehezen hozható összhangba azzal az elvárással, miszerint „a büntetőügy további elintézésében nem vehet részt olyan bíró, aki az eljárás bármely korábbi szakaszában bíróként már eljárt”.
- [204] Nem gondolom, hogy alkotmányossági kérdés, meghatározás tárgya kell legyen, hogy az elsőfokú eljáráshoz képest a másodfokú és harmadfokú eljárás, a másodfokú eljáráshoz képest a harmadfokú eljárás, a jogerő előtti eljáráshoz képest a jogerő utáni eljárás (etc.) külön szakasza-e a büntetőeljárásnak. Ennek hagyományos felfogása régóta kialakult (amint annak is, hogy mit kell tekinteni az ügy fogalmának, avagy a büntetőeljárás indulása időpontjának), indokolatlan abba kívülről beavatkozni, rendet tenni. Nyilvánvalóan ennek alapulvételével rendelkezik a Be. a bíró kizárása eseteiről akként, hogy nem formális szempont alapján (önmagában valamely eljárási szakaszban való bármely eljárási cselekvés alapján), hanem tartalmi alapon zár ki, az „elbírálásban”, avagy „határozat meghozatalában” való részvétel miatt [vö.: 14. § (3) bekezdés b)–e) pont (4)–(6), (7) bekezdés].
- [205] 15. „Alig van annál nehezebb, mint felismerni azoknak a folyamatoknak az irányát, amelyeknek tanúi vagyunk” (idézi Bárd Károly: Az út az igazsághoz, Belügyi szemle 2019/3. 8. oldal, és 11. szám alatti lábjegyzet).
- [206] Az Alkotmánybíróságnak a formális alapon való cezúra felfogása alapján kirajzolódik a bírói kar (populáció) megkülönböztetése, vádemelés előtti és vádemelés utáni szakaszra bontása. Álláspontom szerint ennek sem kiindítója, sem generálója nem lehet az Alkotmánybíróság. Lévéen ez mind perjogilag, mind szervezetjogilag a jogalkotás megfontolásának felelőssége.

- [207] Megemlítem, hogy – többek között – az Alkotmánybíróság ebbéli felfogása alapján megoldhatatlan (illetve megoldásra váró) az a helyzet, amikor a vádemelés előtt a nyomozási bíró kizártsága tárgyában a bíróság más bírójának, illetve tanácsának, végső fokon a Kúriának kell döntenie [vö.: Be. 17. §]. Ilyenkor a kizárás tárgyában eljáró bíró (vádemelés előtt) nyilvánvalóan megismeri az ügy iratait.
- [208] Megemlítem továbbá, hogy spekulatívnak és nem pedig perdöntőnek tartom azt a vélekedést, feltevést, hogy a letartóztatás kérdésében döntő bírónak a letartóztatás általános feltételéről (értsd a megalapozott gyanú létéről, illetve a gyanú megalapozottságáról) kellene mérlegeléssel állásfoglalni, és ekként már az ügybe merülés, a „végső elígérkezése” megtörtént.
- [209] E vélekedés szigorú végigvitele azt jelentené, hogy az a másodfokú bíró, aki megalapozatlanság miatt helyez hatályon kívül, nem járhatna el a megismételt eljárásban hozott döntés felülbírálatában. Ez pedig nincs így, és nem is lenne jó, ha így lenne (a megismételt eljárásból az a bíró van kizárva, aki a megalapozatlanság miatt hatályon kívül helyezett ítéletet hozta, mondván önmagával szemben nem kényszeríthető ténybeliségben más álláspontra).
- [210] A pártatlanság perjogi lényegét, értelmét az adja, hogy a bíróság a bizonyítékokat szabadon értékeli, a bizonyítás eredményét az így kialakult meggyőződése szerint állapítja meg [vö.: Be. 167. § (4) bekezdés]. Az egyénnek, az ügyfélnek ahhoz fűződik alkotmányos alapjoga, hogy ügyében a végső döntést hozó bíró kizárólag a saját meggyőződése alapján döntsön arról, hogy a pervitában mit és minek hiteltérdemlősege alapján lehet megállapítani történeti valóságnak, és ehhez képest egy adott magatartás törvénybe ütköző-e vagy sem.
- [211] És ezért nem az a perdöntő kérdés, hogy formailag mely eljárási szakaszban jár el a bíró, hanem az, hogy a csupán valószínűség alapján hozott döntése valóban elígérkezést jelent-e a későbbi, vádemelés utáni, és már a bizonyosság, a bizonyítás alapján hozott, a bűnösség kérdésében való döntése vonatkozásában.
- [212] A valószínűségi alapon hozott bírói döntés esetében (ide nem értve a nem a bizonyíték fennmaradását, hanem eleve a gyűjtését célzó döntést) a bírónak abban a tudatban kell eljárnia, hogy az ilyen döntése szükségképpen feltételes, így szükségképpen készen kell lennie arra, hogy a tárgyalás, a bizonyítás eredménye alapján elfogulatlanul és előítéletmentesen döntsön [vö.: 67/1995. (XII. 7.) AB határozat, (ABH 1995, 346, 348)].
- [213] Ennek vizsgálatával az Alkotmánybíróság adós maradt. Adós maradt annak részletes vizsgálatával, hogy a büntetőeljárás adott rendszerének szabályai szerint a bíró korábban milyen jellegű eljárásban, milyen feladatokat látott el, és milyen annak a szervezetnek a belső felépítése, amelynek keretében a pártatlanságát kétségessé tevő döntése született.
- [214] 16. Végül arról, hogy mit is jelent a határozat a magyar büntetőeljárásban. Jelen esetben az, hogy a büntetőügy további elintézésében nem vehet részt olyan bíró, aki az eljárás bármely korábbi szakaszában, bármilyen vonatkozásban tehát mindegy milyen ügyben, több vádlottas ügyben pedig mindegy, hogy melyik terhelt esetében bíróként már eljár, elegendő, ha az ügy iratait megismerte, értelemszerűen azt jelenti, hogy a magyar büntetőeljárás nyomozási és bírósági szakaszának (egyébként kontinentális rendszerben hagyományos és bevett) evidenciális viszonya élesen kettészakad, teljesen önállósul, aminek a bírói populációra is kényszerítő hatása kell legyen. Ez nem más, mint az angolszász büntetőeljárás felfogása. Az ilyen.
- [215] Gyakorlati következménye pedig az, hogy az ilyen elvárás következetes lekövetése – értelemszerűen – odavezet, hogy teljesen elkülönült populációja kell legyen a vád előtti és a vád utáni bírói feladatot ellátó bírónak.
- [216] Ez esetben már teljesen megoldott, hogy a nyomozási bíró az nyomozást vezető bíró (sőt akkor már nem is kell feltétlen bírói státusz, elég az ügyészi, lásd: olaszoknál).
- [217] Egy ilyen irányváltás azonban – nézetem szerint – a jogalkotás kompetenciája, anélkül viszont a bírósági szervezet belső igazgatása által, csupán szervezési eszközzel nem kikényszeríthető (lévén a szervezeti törvényeknek az eljárásjogi rend szerinti működés biztosítása a feladata).
- [218] Ez pedig azt jelenti, hogy az alkotmányos követelmény – a 2017-es törvénymódosítás ellenében való – továbbgördítése nem jelenti, hogy remény lenne az ellentmondásmentes gyakorlat kialakulásához. Azt viszont jelenti, hogy prolongál problémát.
- [219] 17. Megismétlem, hogy a bíró önmagában a jogerő előtti, eljárás közbeni, valószínűségi alapon hozott döntése által nem válik a nyomozás, a vád kiszolgálójává. Amint akkor sem, ha még a bizonyítási eljárása előtt – és az ügy iratai ismeretében – dönt a vád bizonyítási eljárásra alkalmasságáról [vö.: Be. 484. § (1) bekezdés e) pont, 817/N. §, 817/O. §] A bírónak abban a tudatban kell eljárnia, hogy a bizonyítás lefolytatása előtt hozott, kizárólag az iratokon alapuló döntése feltételes, így szükségképpen készen kell lennie arra, hogy a bizonyítási eljárásban, a tárgyalás alapján elfogulatlanul és előítéletmentesen döntsön. Ennek *ab ovo* kétségbevonása a büntetőeljárás rendjének megváltoztatását igényli (vö.: idegen jogban ismert vádtanács jogintézménye). Az Alkotmánybíróság

- számára azonban – álláspontom szerint – nem az a feladat, hogy az adott jog rendszerén szisztematikus változás igényét keletkeztesse, hanem az, hogy feloldja az adott jog rendszerén belül felvetődött alkotmányos aggályokat.
- [220] Mindemellett számolni kell azzal is, hogy a 25/2013. (X. 4.) AB határozat alapján a „felülvizsgálati eljárást megalapozhatja a törvény 21. § (1) bekezdés e) pontjában foglalt elfogultsági okra alapított felülvizsgálati indítvány”. A régi Be. 21. § (1) bekezdés e) pontja, illetve a Be. 14. § (1) bekezdés e) pontja a kizárás ún. relatív törvényi oka. Ezen AB határozatot megelőzően a kizárás relatív oka – ellentétben a kizárás objektív okaival – a régi Be. 283. § (1) bekezdés b) pontja, és 23. § (2)–(3) bekezdése értelmében utólag, így felülvizsgálati eljárásban nem volt érvényesíthető, mivel ezen ok akkor képezhetette felülvizsgálat okát, ha ilyen ok miatt a bírót (illetve ülnököt) kizárták, aki ennek ellenére tovább eljárt.
- [221] Ehhez képest viszont a jövőben számot kell vetni azzal, hogy felülvizsgálatban (jogerő után, és a terhelt halála után is) a jogerős határozat megtámadásának lehetőségét adja az Alkotmánybíróságnak a pártatlanság kapcsán vallott, és a vádemelés előtti, vádemelés utáni szakasz szerinti cezúra felfogása. Lévéen, ha nem mint alkotmányos követelmény címén, hanem annak mögöttes felfogása szerint mint elfogultsági kifogás lesz – időtlenül – a felülvizsgálati indítvány tartalma, illetve érvényesítve.

Budapest, 2024. december 10.

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

A különvéleményhez csatlakozom.

Budapest, 2024. december 10.

Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleménye

- [222] A határozat rendelkező részének 1. pontjában foglalt megsemmisítést támogattam.
- [223] Nézetem szerint azonban a megsemmisítésnek ki kellene terjednie az elsőfokú, a Debreceni Törvényszék 24.B.142/2020/196. számú ítéletére is, ezért a határozat rendelkező részének 2. pontjában foglalt visszautasítást nem támogattam.
- [224] Álláspontom szerint az alaptörvény-ellenességet megalapozó, lényeges és hangsúlyos megsemmisítési ok az, hogy sérülhetett az elsőfokú bíróság függetlenségének látszata. Az indítványban és annak kiegészítésében bemutatott, a hivatkozott tárgyalási jegyzőkönyvekben megfogalmazottak alapján felmerülhet ugyanis annak látszata, hogy az eljáró bíró ítélkezési tevékenységébe az Alaptörvény 26. cikk (1) bekezdését sértő módon beavatkoztak („A bírák függetlenek, és csak a törvénynek vannak alárendelve, ítélkezési tevékenységükben nem utasíthatóak”). Ebben a körben nem tartom elegendőnek a határozat indokolása III/2.1. pontjában (Indokolás [35]) kifejtett azon érvelést, hogy „az első fokon eljáró tanácselnök az Alkotmánybíróságnak megküldött nyilatkozatában pontatlannak minősítette a jegyzőkönyvi megfogalmazást, de közölte, hogy senki részéről nem történt az érdemi döntésére vonatkozó befolyásolási kísérlet”. Függetlenül ugyanis attól, hogy ténylegesen történt-e ilyen befolyásolási kísérlet, a jegyzőkönyvekben foglaltak alkalmasak arra, hogy a bíró(ság) függetlenségébe vetett bizalmat megingassák.

Budapest, 2024. december 10.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1272/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3002/2025. (I. 21.) AB HATÁROZATA

bírói döntés megsemmisítéséről

Az Alkotmánybíróság teljes ülése alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Czine Ágnes, dr. Juhász Miklós és dr. Salamon László* alkotmánybírók különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.20.608/2023/2. számú végzése alaptörvény-ellenes, ezért azt megsemmisíti.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Szepesházi Péter egyéni ügyvéd) útján a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.20.608/2023/2. számú végzése ellen terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt 2023. szeptember 7-én az Alkotmánybírósághoz, a Kecskeméti Járásbíróság útján. Az alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróságra 2023. szeptember 12-én érkezett be. Az indítványozó az Alkotmánybíróság főtitkára felhívására 2023. október 30-án az alkotmányjogi panaszt kiegészítette és egységes szerkezetbe foglalta. A panaszbeadvány a támadott bírói döntést az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésével, XIII. cikk (1) bekezdésével, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel tartotta ellentétesnek.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panaszról és az ügyben hozott bírói döntésekből megállapítható, hogy az alapügy (végrehajtási jog fenn nem állásának megállapítása) tárgya egy lakáskölcsönszerződés hitelező általi felmondása nyomán indult végrehajtási eljárással kapcsolatos jogvita volt.
- [3] A rendelkezésre álló iratok és az ügyben hozott bírói döntések alapján megállapítható tényállás szerint az indítványozó – az alapügy felperese – mint adós és zálogkötelezett, és néhai férje mint adóstárs 2008. október 7-én devizában nyilvántartott és közjegyzői okiratba foglalt lakáskölcsönszerződést kötött az alperesi jogelőd jelzálogbankkal. Az adósok 2013 utolsó negyedévéig fizetési kötelezettségeiknek rendszeresen eleget tettek, de 2014. június 12-én az alperesi jogelőd a kölcsönszerződést azonnali hatállyal felmondta, arra hivatkozással, hogy az adós a szerződést megszegte. Az alperesi jogelőd az alperesre engedményezte a szerződésből eredő követelését, amelyről az indítványozót 2015. április 3-án tájékoztatta. Az alperesi jogelőd 2015. április 3-án elkészítette a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2 tv.) szerinti elszámolást, kimutatva a tisztességtelenül felszámított összeget. Az indítványozóval és néhai férjével szemben 2019. május 19-én közjegyző végrehajtási záradékot bocsátott ki, amely alapján ellenük végrehajtási eljárás indult. Az eljárás során hunyt el az indítványozó néhai férje, akinek a jogutódja az indítványozó lett.
- [4] Az indítványozó keresettel fordult a bírósághoz, és kérte annak megállapítását, hogy a végrehajtási jog nem áll fenn. Hivatkozott arra, hogy a végrehajtási záradékból nem derül ki a követelés összege, a felek által nyújtandó szolgáltatás és ellenszolgáltatás. Előadta továbbá azt is, hogy a felmondáskor nem lehetett hátralékban, 2014. május 5-ig a kölcsönszerződést szerződésszerűen teljesítette, így a szerződés felmondása érvénytelen.
- [5] A Kecskeméti Járásbíróság 2019. november 27-én, a 2.P.21.466/2019/3. számú ítéletével a keresetet elutasította, azonban a Kecskeméti Törvényszék a 2020. február 14-én kelt, 1.Pf.21.854/2019/5. számú végzésével az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte és a bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat meghozatalára utasította.
- [6] 2.1. A Kecskeméti Járásbíróság a 2022. március 30-án kelt, 2.P.20.303/2021/40. számú ítéletével az indítványozó keresetét megalapozatlannak találta és elutasította.
- [7] Rámutatott, hogy a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) – indítványozó által hivatkozott – 23/C. §-ára alapítva a végrehajtási záradék törlése iránti kereset terjeszthető elő, nem megál-

lapítási kereset. Nem találta helytállónak a bíróság azt az állítást sem, hogy a végrehajtási záradékkal ellátott közokirat ne tartalmazná a követelés összegét, a felek által teljesítendő szolgáltatást és ellenszolgáltatást. A bíróság igazságügyi könyvszakértő segítségével állapította meg, hogy az alperes által készített elszámolás az indítványozó törlesztéséről jogszerű, fizetési hátralék az indítványozó tekintetében fennállt; míg az indítványozó által készített kimutatás nem helytálló, mert az árfolyamkülönbségből adódó túlfizetést kétszeresen vonta le a mindenkor fennálló tartozásból.

- [8] 2.2. Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró Kecskeméti Törvényszék a 2023. március 8-án kelt, 1.Pf. 20.749/2022/18. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [9] Az indítványozó kérte a szakértői vélemény kiegészítését a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződések felmondása jogszerűségének megítéléséről szóló 4/2021. Polgári jogegységi határozatban (a továbbiakban: PJE határozat) foglaltak szerinti elszámolás érdekében. Ezt a törvényszék elrendelte, figyelemmel arra is, hogy a DH2 tv. szerint érvénytelennek minősülő kikötések alapján az indítványozónak – mint adósnak – nem keletkezhet fizetési kötelezettsége. Az igazságügyi szakértő véleményében foglaltakat – miszerint az indítványozónak 3 700,01 CHF összegű lejárt tartozása állt fenn – a törvényszék elfogadta. Megállapította, hogy a tisztességtelenül felszámított összeg elszámolását követően is mintegy 7 havi törlesztőrészlet-fizetési kötelezettség teljesítésével maradt el az indítványozó a szerződés felmondását megelőzően. Mivel a felmondás még a DH2 tv. szerinti, 2015. április 29-én kelt elszámolás előtt történt, ezért a felmondás időpontjáig, 2014. június 12-ig a PJE határozatban foglaltak szerint mutatták ki az indítványozó hátralékát, a DH2 tv. 5. § (1)–(3) bekezdéseiben foglaltaknak megfelelően. Az indítványozó ezen tartozása súlyos szerződésszegést jelentett, amely megalapozhatta a szerződés felmondását.
- [10] 2.3. A jogerős ítélet ellen az indítványozó felülvizsgálati kérelmet – és ahhoz csatolva a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet – terjesztett elő a Kúriához, amely azonban a 2023. július 4-én kelt, Pfv.II.20.608/2023/2. számú végzésével a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmét visszautasította.
- [11] Az indítványozó a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmében a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre hivatkozott. A polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 409. § (1) és (3) bekezdései alapján, ha a felülvizsgálatnak a 408. § alapján nem lenne helye, a Kúria engedélyezi a felülvizsgálatot, ha az ítélet a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben eltér. A Pp. 410. § (2) bekezdés *cd* alpontja értelmében „A felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben meg kell jelölni: [...] – a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre hivatkozás esetén – a Kúria közzétett határozatát és annak azt a részét, amelytől a felülvizsgálattal támadott ítéleti rendelkezés jogkérdésben eltér.”
- [12] A felülvizsgálat engedélyezésével kapcsolatos egyes kérdésekről szóló 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény (a továbbiakban: PK vélemény) 5. pontja úgy szól, hogy: „A Kúria a közzétett határozatától jogkérdésben eltérő jogerős ítélet miatt a felülvizsgálatot akkor engedélyezi, ha a jogerős ítélet a Kúria által meghozott, a BHGY-ben 2012. január 1-je után közzétett eseti határozatban kifejtettektől eltérő jogértelmezésen alapul.”
- [13] Az indítványozó a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben egyrészt a PJE határozatra, másrészt a Gfv. VII.30.212/2019/6. számú eseti határozatra hivatkozott. A Kúria úgy vélekedett, hogy ezek közül „a PK vélemény 5. pontjában megfogalmazott kritériumnak kizárólag az utóbbi felel meg.” (Kúria végzése, Indokolás [8]). Mivel azonban ezen eseti határozat azon részét nem jelölte meg az indítványozó, amelytől szerinte a jogerős ítélet jogkérdésben eltért, ezért a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelme „nem felel meg a Pp. 410. § (2) bekezdés *cd*) pontjában foglaltaknak, ezért – hiányos tartalma miatt – érdemben nem bírálható el.” (Kúria végzése, Indokolás [9]).
- [14] 3. Az indítványozó a Kúria Pfv.II.20.608/2023/2. számú végzése ellen 2023. szeptember 7-én az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybírósághoz, amelyet az Alkotmánybíróság főtárgyára felhívására 2023. október 30-án kiegészített és egységes szerkezetbe foglalt. A támadott bírói döntést az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésével, XIII. cikk (1) bekezdésével, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel tartotta ellentétesnek.
- [15] 3.1. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog és a (7) bekezdés szerinti jogorvoslathoz való jog sérelme körében az indítványozó különösen arra hivatkozott, hogy a Kúria a támadott végzésben önkényesen értelmezte és szelektíven alkalmazta a Pp. felülvizsgálat engedélyezésére vonatkozó szabályait (409–415. §-ok), és ennek eredményeként őt *contra legem* fosztotta meg a rendkívüli jogorvoslat lehetőségétől. Sérelmezte, hogy a Kúria támadott végzése a felülvizsgálat kivételes engedélyezé-

- sének azon esetét, amelyet a Pp. 409. § (3) bekezdése tartalmaz, és amely szerint „[a] Kúria engedélyezi a felülvizsgálatot, ha az ítélet a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben eltér”, a Kúria – a Pp.-n túlterjeszkedve, ahhoz képest „önkényes többletkövetelményt” támasztva – úgy értelmezte, hogy a felülvizsgálat akkor engedélyezhető, ha a jogerős ítélet a Kúria által meghozott, a BHGY-ben 2012. január 1-je után közzétett eseti határozatban kifejtettektől eltérő jogértelmezésen alapul. (Amint ezt a PK vélemény 5. pontja tartalmazza). A hivatkozható határozat „eseti” jellegét mint kritériumot a Pp. nem tartalmazza, abban szó sincs „eseti határozatról”. Ennek azért van jelentősége, mert az indítványozó – egy eseti határozat mellett, amelyhez a Kúria szerint nem fűzött indokolást – a PJE határozattól való eltérésre hivatkozott a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben.
- [16] Kifogásolta az indítványozó azt is, hogy a Kúria azért nem vizsgálta meg a kérelme eseti határozatra hivatkozó részét, mert azt nem elég bőven és részletesen indokolta meg; és azt is, hogy a Pp. 415. § (1) bekezdés *f* pontjában foglaltak ellenére őt a Kúria nem hívta fel arra, hogy a kérelmét a törvényi követelményeknek megfelelően egészítse ki. Ez – az alkotmányjogi panasz szerint – a Pp. vonatkozó szabályainak önkényes alkalmazását, önkényes mérlegelést jelez.
- [17] Az indítványozó hangsúlyozza, hogy nem arra kíván hivatkozni, hogy őt az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése alapján „kötelezően megilletné” a rendkívüli jogorvoslat, hanem arra, hogy ha ilyen lehetőséget az eljárási törvény tartalmaz, akkor az érdemi és hatékony jogorvoslat legyen, a szabályai pedig – különösen a „szűrő eljárás” – kiszámíthatóak és transzparenssek legyenek.
- [18] Az önkényes jogalkalmazói mérlegelés, valamint az indokolt bírói döntéshez való jog vonatkozásában az indítványozó az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: EJE) 6. Cikkének a sérelmére is utalt, megemlítette továbbá az Európai Unió Alapjogi Chartája sérelmét is.
- [19] 3.2. Az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésében rögzített hatalommegosztás elvének a sérelme kapcsán azt tartalmazza az alkotmányjogi panasz, hogy a Kúria a támadott végzésével a jogszabály szövegével ellentétesen értelmezte a Pp. vonatkozó szabályát [különösen a 410. § (2) bekezdés *cd* alpontját], amivel lényegében jogot alkotott.
- [20] 3.3. A tulajdonhoz való jogot szabályozó Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése sérelme kapcsán az indítvány arra hivatkozik, hogy a peresztesség befolyásolta a kölcsönszerződésből fakadó fizetési kötelezettséget és a perköltség-teljesítési kötelezettséget, amely az indítványozónak vagyoni hátrányt okozott. Hivatkozott a 64/1993. (XII. 22.) AB határozatban és az 5/2016. (III. 1.) AB határozatban foglaltakra.

II.

- [21] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezései:

„C) cikk (1) A magyar állam működése a hatalom megosztásának elvén alapszik.”

„XIII. cikk (1) Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

- [22] 2. A Pp.-nek az ügy elbírálása szempontjából releváns rendelkezései:

„409. § (1) Ha a felülvizsgálatnak a 408. § alapján nem lenne helye – ugyanakkor törvény a felülvizsgálatot más okból nem zárja ki – a felülvizsgálatot a Kúria a (2) bekezdés szerinti esetekben engedélyezheti, a (3) bekezdés szerinti esetben engedélyezi.

[...]

(3) A Kúria engedélyezi a felülvizsgálatot, ha az ítélet a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben eltér.”

„410. § (1) A felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet a fél az elsőfokú bíróságnál, az ítélet közlésétől számított negyvenöt napon belül terjesztheti elő.

(2) A felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben meg kell jelölni:

- a) azt az ítéletet, amellyel szemben a fél a felülvizsgálat engedélyezését kéri,
- b) az ügy érdemére kiható jogszabálysértést, a megsértett jogszabály pontos megjelölésével, és
- c) az engedélyezést megalapozó

[...]

cd) – a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérésre hivatkozás esetén – a Kúria közzétett határozatát és annak azt a részét, amelytől a felülvizsgálattal támadott ítéleti rendelkezés jogkérdésben eltér.

(3) Az engedélyezés iránti kérelemre a felülvizsgálati kérelem előzetes megvizsgálására és visszautasítására vonatkozó rendelkezések irányadók. Az engedélyezés iránti kérelmet az előterjesztő fél ellenfelének a kérelem elbírálását megelőzően nem kell megküldeni.

(4) A Kúria az engedélyezés iránti kérelmet visszautasítja, ha a kérelem a törvényi feltételeknek nem felel meg.”

„415. § (1) A Kúria a felülvizsgálati kérelmet az eljárás bármely szakaszában visszautasítja, ha

[...]

f) a kérelem nem felel meg a törvény által meghatározott követelményeknek, és az ennek megfelelő kiegészítése a kérelem benyújtására biztosított törvényes határidőn belül nem történt meg, [...]”

III.

- [23] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése előírja, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása előtt dönteni kell annak befogadásáról. Az alkotmányjogi panasz befogadásáról az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel az Abtv. 47. § (1) bekezdésére, 50. § (1) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1) és (2) bekezdéseire – tanácsban eljárva dönt. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek, különösen az Abtv. 26-27. és 29-31. §-aiban foglalt feltételeknek. Ezekon kívül az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt kritériumoknak.
- [24] 2. Az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül nyújtották be. Az indítványozó szabályszerű meghatalmazással rendelkező ügyvéd útján jár az Alkotmánybíróság előtti eljárásban. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége – mivel az alapeljárásban felperes volt – fennáll. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban az Alaptörvényben biztosított joga sérelmére hivatkozott – megjelölve az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését –, továbbá a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [25] 3. Az alkotmányjogi panasz megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt feltételeknek:
 – megjelöli azt a törvényi rendelkezést, amely az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát megalapozzák (Abtv. 27. §).
 – megjelöli az eljárás megindításának indokait, és az Alaptörvényben biztosított jogok – XIII. cikk (1) bekezdés (tulajdonhoz való jog), XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés (tiszteséges bírósági eljáráshoz való jog, jogorvoslatihoz való jog) – sérelmének lényegét. Az indítványozó az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseként megjelölte a C) cikk (1) bekezdését is, amely azonban számára közvetlen, az Alaptörvényből származó jogosultságot nem biztosít; így nem felel meg annak az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjából következő feltételnek, hogy alkotmányjogi panasz csak az Alaptörvényben biztosított jog sérelmére alapítható. Ezért az indítvány ezen eleme érdemben nem vizsgálható. (hasonlóan: 3225/2024. (VI. 25.) AB végzés, Indokolás [14]). Az indítványozó azon felleltése kapcsán, miszerint a támadott bírói döntés sérti az EJEE 6. Cikkét, rámutat az Alkotmánybíróság, hogy az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz alapján a bírói döntések Alaptörvénnyel való összhangját vizsgálja; a bírói döntések nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára az Alaptörvény 24. cikke és az Abtv. alapján nincs hatásköre (hasonlóan: 3533/2023. (XII. 14.) AB végzés, Indokolás [19]; 3215/2023. (V. 5.) AB végzés, Indokolás [12]).
 – megjelöli az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést (Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv. II.20.608/2023/2. számú végzése)

- megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit [XIII. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdés].
- tartalmaz indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Nem tartalmaz ugyanakkor megfelelő indokolást az alkotmányjogi panasz a tekintetben, hogy a támadott kúriai végzés miért ellentétes a tulajdonhoz való jogot garantáló Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével. Az alkotmányjogi panasz ugyan beidézte az Alaptörvény ezen sérülni vélt rendelkezését és az Alkotmánybíróság néhány határozatát, de ezeket – annak említésén kívül, hogy a pervesztesség miatt a kölcsön-szerződésből fakadóan fizetési kötelezettsége és perköltség-teljesítési kötelezettsége keletkezett, amely vagyoni hátrányt okozott – nem hozta összefüggésbe a támadott bírósági döntéssel, érdemben vizsgálható módon nem fejtette ki, hogy az Alaptörvényben biztosított jog sérelmét mi okozza. (hasonlóan: 3164/2024. (V. 10.) AB végzés, Indokolás [25]). Ez az indítványi elem ezért érdemben nem vizsgálható.
- tartalmaz kifejezett kérelmet a támadott bírói döntés megsemmisítésére.

- [26] 4. Az ügyben az Abtv. 29. §-a szerinti alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekinthetők különösen az alábbiak.
- [27] A Kúria jogalkalmazást egységesítő feladatának hangsúlyosságát jelzi az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése, amelynek értelmében a Kúria a bíróságokra kötelező jogegységi határozatot hoz. Erre figyelemmel vizsgálandó, hogy az alaptörvény-ellenesség szintjét elérő *contra legem*, önkényes jogalkalmazást valósít-e meg a Pp. 409. § (3) bekezdésének és 410. § (2) bekezdés *cd*) alpontjának – a PK véleményben foglaltakra tekintettel való – olyan értelmezése, amely kizárja a jogegységi határozatokat abból a körből, amelyekről jogkérdésben való eltérés esetén a felülvizsgálat engedélyezésének helye van.
- [28] Vizsgálható továbbá az előző bekezdésben írt összefüggésben az indokolt bírói döntéshez való jog követelményének a teljesülése, illetve annak esetleges sérelme is.
- [29] 5. Az Alkotmánybíróság tanácsa a fentiek alapján az alkotmányjogi panaszt 2024. április 23-án befogadta.

IV.

- [30] Az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint megalapozott.
- [31] 1. Az indítványozó panaszának az érdemi vizsgálat kritériumainak eleget tevő részében elsődlegesen azt kifogásolta, hogy a Kúria önkényesen értelmezte a Pp. felülvizsgálat engedélyezésére vonatkozó szabályait, ezen belül is túlterjeszkedett a Pp. 409. § (3) bekezdése szövegén, amikor – a PK vélemény 5. pontjára hivatkozással – többletkövetelményként megkövetelte a hivatkozható határozatok „eseti” jellegét, ezzel pedig megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, valamint a (7) bekezdés szerinti jogorvoslathoz való jogát. Erre figyelemmel az Alkotmánybíróság először áttekintette esetjogának releváns megállapításait a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog (ezen belül az önkényes, vagy kirívóan hibás *contra legem* jogalkalmazás), valamint a rendkívüli jogorvoslatok kapcsán.
- [32] 1.1. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a *contra legem* jogértelmezés kivételes esetekben, szigorú feltételek fennállása esetén felemelkedhet az alkotmányjogilag is értékelhető szintre, és sértheti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot. A 20/2017. (VII. 18.) AB határozat a *contra legem* bírói döntések alaptörvény-ellenessé (*contra constitutionem*) válásának feltételeiként azonosította, hogy az eljáró bíróság az ügyet az alkalmazandó és hatályos jogszabályi rendelkezések figyelmen kívül hagyásával, azzal ellentétes bírói gyakorlatra tekintettel bírálta el és ennek okairól az indokolási kötelezettséget sértő módon nem adott számot; {Indokolás [21]–[31].} E feltételek megerősítése mellett a 23/2018. (XII. 28.) AB határozat arra is rávilágított, hogy „[a]z Alaptörvény 28. cikke és XXVIII. cikk (1) bekezdése természetes fogalmi egységet alkotnak. A jogértelmezés Alaptörvényben rögzített elveinek betartása minden kétséget kizáróan részét képezi a tisztességes bírósági eljárásban megvalósuló jogértelmezéssel szemben állított minimális alkotmányos követelményeknek” (Indokolás [26]); és hangsúlyozta, hogy *contra constitutionem* önkényessé – és a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot sértővé – válik az a bírói döntés, amely kilép az Alaptörvény e cikke által előírt jogértelmezési keretből {Indokolás [28]}.
- [33] Az Alkotmánybíróság későbbi határozataiból is az szűrhető le, hogy hasonló esetekben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelme akkor állapítható meg, ha – előfeltételként – kimutatható a bírói jogértelmezés *contra legem* jellege; továbbá ezt fokozza akár a kimutatható jogalkalmazói önkény (az Alaptörvénnyel vagy az

alkalmazandó jogszabállyal, annak értelmezési tartományával való szándékos, tudatos szembehelyezkedés, a szabályozás felülírása, kitágítása, szűkítése), akár a jogértelmezés valamilyen kirívóan hibás (alapjogi relevanciát elérő, vagy az Alaptörvény értelmezési szabályával összeférhetetlen) jellege; és mindezekre a bírói döntés indokolásából nem tűnik ki megfelelő magyarázat. {lásd például: 26/2022. (XI. 3.) AB határozat, Indokolás [21]–[25]; 11/2023. (VI. 20.) AB határozat, Indokolás [48]–[52]; 3082/2024. (III. 1.) AB végzés, Indokolás [21]–[22]; 3113/2024. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [25]; 3220/2024. (VI. 25.) AB határozat, Indokolás [50]}.

- [34] 1.2. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében elismert jogorvoslathoz való joggal összefüggésben – annak a rendkívüli jogorvoslatokkal való kapcsolatát illetően – az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata az, hogy annak tartalma az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez vagy a magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét foglalja magában. A jogorvoslathoz való jog – mint alapvető jog – így csak a rendes jogorvoslatra vonatkozik. Az Alkotmánybíróság álláspontja értelmében a felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, amely nem hozható összefüggésbe az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével. Rendkívüli jogorvoslatra (felülvizsgálatra) senkinek sincs az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből levezethető alapjoga. {hasonlóan: 3120/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [22]–[23]; 3307/2017. (XI. 24.) AB határozat, Indokolás [10]; 3364/2017. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [22]}.
- [35] Konzekvens eleme az Alkotmánybíróság gyakorlatának ugyanakkor az is, hogy „amennyiben a jogalkotó mégis megteremtette a rendes jogorvoslaton felüli, valamely további jogorvoslat lehetőségét, abban az esetben ez a jogalkotói döntés e jogorvoslat elbírálására hatáskörrel rendelkező bíróságok számára olyan, az Alaptörvény 28. cikkéből fakadó alkotmányos kötelezettséget is létrehozott, amely szerint jogalkalmazásuk során a jogalkotó által megnyitott jogorvoslat lehetősége az Alaptörvényből levezethető követelményeknek megfelelően, így hatékonyan és ténylegesen is érvényesüljön {lásd: 14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [43]; 11/2017. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [31]; legutóbb: 3285/2017. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [27]}.” {3020/2018. (I. 26.) AB határozat, Indokolás [39]; 6/2020. (III. 3.) AB határozat, Indokolás [111]; 3539/2023. (XII. 21.) AB határozat, Indokolás [43]} A 3223/2020. (VI. 19.) AB végzés indokolásánK [31] bekezdésében pedig úgy fogalmazott az Alkotmánybíróság, hogy „[h]iába nem következik tehát az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből kényszerítően az egyfokú rendes jogorvoslati formákon felüli, egyéb jogorvoslati lehetőségek biztosítása, ha a jogalkotó azt mégis biztosította, a vonatkozó szabályozásnak összhangban kell állni az Alaptörvény rendelkezéseivel.”
- [36] 2. Az előző pontban összefoglalt elvi tételek alkalmazásával, a jelen ügyet vizsgálva azokra a kérdésekre kell az Alkotmánybíróságnak választ találnia az alapjogsérelem fennállásának vagy fenn nem állásának a megállapíthatóságához, hogy kimutatható-e *contra legem* jogértelmezés; amennyiben igen, úgy az önkényesnek vagy kirívóan hibásnak tekinthető-e, és fűződik-e hozzá a döntés indokolásában megfelelő magyarázat; továbbá, hogy biztosított volt-e a hatékony és ténylegesen érvényesülő (rendkívüli) jogorvoslat lehetősége. Az alábbiakban ezért ezeket a szempontokat vette számba az Alkotmánybíróság.
- [37] 2.1. A Pp. fent idézett 409. § (1) és (3) bekezdései szerint, ha a felülvizsgálatnak a 408. § alapján nem lenne helye, a Kúria mégis „engedélyezi a felülvizsgálatot, ha az ítélet a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben eltér.” Ilyen esetben a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben – a Pp. 410. § (2) bekezdés *cd*) alpontja értelmében – meg kell jelölni „a Kúria közzétett határozatát és annak azt a részét, amelytől a felülvizsgálattal támadott ítéleti rendelkezés jogkérdésben eltér”. Mindkét jogszabályhely a „Kúria közzétett határozata” terminológiát használja, amelyben nem szerepel a közzétett határozat eseti jellege.
- [38] 2.1.1. Az indítványozó – amint ezt a Kúria támadott végzése is említi az indokolás [8] bekezdésében – a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben a PJE határozatra (is) hivatkozott. A PJE határozat, amint a neve is mutatja, „határozat”, mégpedig olyan, amely elvi kérdésben ad a bíróságokra kötelező iránymutatást. [lásd: Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdés; a bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 40. § (2) bekezdés, 42. § (1) bekezdés]. Jogegységi határozatot az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése értelmében a Kúria hozhat, így a PJE határozat is a „Kúria által meghozott határozatnak” minősül. A jogegységi határozatot a Bszi. 42. § (1) bekezdés első mondata értelmében „a Magyar Közlönyben, a Bírósági Határozatok Gyűjteményében, a bíróságok központi internetes honlapján [...] és a Kúria honlapján közzé kell tenni.” Ennek megfelelően a PJE határozat V. része is úgy fogalmaz, hogy: „A kifejtett indokokra figyelemmel a jogegységi tanács a Bszi. 24. § (1) bekezdés *c*) pontja, 25. §-a, valamint 40. § (1) és (2) bekezdése alapján a bíróságok jogalkalmazása egységének biztosítása [Magyarország Alaptörvénye 25. cikk (3) bekezdés] érdekében, a rendelkező részben foglaltak szerint határozott. Határozatát a Bszi. 42. § (1) bekezdésében írtak folytán a Ma-

gyar Közlönyben, a Bírósági Határozatok Gyűjteményében, a bíróságok központi internetes honlapján és a Kúria honlapján közzéteszi.” A PJE határozat – a Magyar Közlöny mellett – az OBH elnöke által [Bsz. 76. § (8) bekezdés d) pont] a bíróságok központi internetes honlapján digitális formában közzétett Bírósági Határozatok Gyűjteményében (BHGY) JP000421 határozat sorszám alatt megtalálható. Így a PJE határozat a Pp. fogalomhasználatára szerinti „közzétett határozat” kritériumnak is eleget tesz.

- [39] 2.1.2. A nyelvtani értelmezés szerint – amint ezt az előző alpontban írtak mutatják – a PJE határozat a Pp. 409. § (1) és (3) bekezdései, valamint a 410. § (2) bekezdés *cd*) alpontja értelmében a „Kúria közzétett határozatának” minősül. Így az attól jogkérdésben való eltérésre a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben, a Pp.-nek megfelelő módon hivatkozni lehet. A nyelvtani értelmezés helytálló voltát igazolja, hogy az Alaptörvény 28. cikke szerinti értelmezési szabály alkalmazásával elvégzett jogszabály-értelmezés is azonos eredményre vezet. Az Alaptörvény 28. cikke szerint: „A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambuláját, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.” A Pp. érintett rendelkezéseit 2020. április 1-jei hatállyal beiktató, az egyes törvényeknek az egyfokú járási hivatali eljárások megteremtésével összefüggő módosításáról szóló 2019. évi CXXVII. törvényhez – törvényjavaslatként – fűzött Általános Indokolás szerint a Pp. módosításának (egyebek mellett) az volt az indoka, hogy átvezetésre kerüljenek „az ítélezés egységének biztosításával összefüggő változások”. A törvény 185–193. §-aihoz fűzött részletes indokolás szerint pedig „[a] jogállam fogalmi eleme a jogbiztonság, amely kiszámítható és koherens joggyakorlatot is feltételez. A Kúria az Alaptörvény 25. cikkében meghatározottak szerint biztosítja a bíróságok jogalkalmazásának egységét. A szétartó, kiszámíthatatlan joggyakorlat sérti a jogbiztonságot és a peres felek tisztességes eljáráshoz való jogát. Ezért szükséges eljárásjogi eszközökkel biztosítani annak lehetőségét, hogy e feladatának a Kúria eleget tudjon tenni, és valóban következetes gyakorlatot alakíthasson ki. Biztosítani kell a peres feleknek annak lehetőségét, hogy ha a jogerős döntés jogkérdésben eltér a Kúria közzétett határozatától, azt a Kúria elé tudják vinni, ezért számukra az ilyen esetekre jogorvoslati lehetőséget kell biztosítani.” Az indokolás tehát ugyanúgy a „Kúria közzétett határozata” *terminus technicus* használja, mint a Pp. maga.
- [40] A jogegységi határozat funkciójáról az Alkotmánybíróság korábban a következőket állapította meg: „Az Alaptörvény 25. cikk (1) bekezdése a Kúriát önálló, nevesített alkotmányos intézményként a bírósági hierarchia csúcsszervének minősítette. A Kúria ilyen külön alaptörvényi kiemelésé is alapjául szolgál annak, hogy a bíróságok jogalkalmazásának egységét biztosító legfőbb bírósági szervként speciális jogosítványokkal rendelkezzen. A bíróságokra kötelező jogegységi határozat meghozatalának jogát – mint speciális jogosítványt – maga az Alaptörvény biztosítja a Kúria számára, amely így a jogszabályoknak egységesen és kötelezően alkalmazandó tartalmat adhat. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság alkotmányos alapértékéből fakadó jogbiztonság követelményének megfelelően arról is az Alaptörvény maga rendelkezik, hogy a jogegységi határozatok kötik a bíróságokat [...]. Az egységes és kiszámítható bírósági joggyakorlat a jogbiztonság mellett a törvény előtti egyenlőség [XV. cikk (1) bekezdés] követelményét is szolgálja [...]. A bírósági rendszer hierarchikus felépítéséből fakad, hogy a felső bíróságok ítélezési gyakorlatát, valamint a legfőbb bírósági szerv által hozott jogegységi határozatokat a bíróknak követniük kell, hiszen a jogorvoslatihoz való alkotmányos jog [XXVIII. cikk (7) bekezdés] biztosítása keretében ezt a magasabb bírósági fórum – akárcsak a törvénynek való alárendeltség értelmében a jogszabályok helyes alkalmazását – utólag kikényszeríti. [...] Mivel a jogegységi határozat az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése alapján a bíróságokra kötelező, a bíróknak alkalmazniuk kell. A jogegységi határozat ebből a szempontból *quasi* normaként viselkedik” {13/2013. (VI. 17.) AB határozat, Indokolás [41]–[42]}. A 3070/2019. (IV. 10.) AB határozat indokolásának [28] bekezdése azt is rögzítette, hogy „[a] jogegységi határozat több bírói döntésből emeli ki a jogértelmezéssel kapcsolatos elvi kérdéseket és azokra az absztrakció szintjén, a konkrét perek konkrét tényállásaitól elválasztva ad iránymutató válaszokat.” A jogegységi határozat *quasi* norma jellegét támasztja alá az is, hogy az Abtv. 37. § (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság vizsgálhatja a jogegységi határozatoknak az Alaptörvénnyel, illetve nemzetközi szerződéssel való összhangját.
- [41] A jogegységi határozat sajátosságaira figyelemmel az Alaptörvény által megkövetelt józan észnek és a közjónak megfelelő értelmezés, valamint a logikai és a rendszertani értelmezés alapján sem támasztható alá az az álláspont, hogy a Pp.-nek az ítélezés egysége erősítését célzó módosítása éppen a jogegységi határozatra – mint a jogalkalmazást egységesítő *quasi* normára, és mint „a bírói jogértelmezésre kiható erőteljes, direkt és hatékony jogintézmény[re], amely természeténél fogva végső fokon a törvény előtti egyenlőség érvényesülésének a szol-

- gálatában áll” {3070/2019. (IV. 10.) AB határozat, Indokolás [30]} – való hivatkozás lehetőségét kívánta volna kizárni azon esetek köréből, amelyek a felülvizsgálat engedélyezését megalapozhatják.
- [42] Levonható ezért az a következtetés, hogy a Kúria támadott végzésének azon része, amely szerint a PJE határozatra hivatkozó felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem nem felel meg a Pp. 409. § (3) bekezdésében, valamint a 410. § (2) bekezdés *cd* alpontjában megfogalmazott kritériumnak, *contra legem* jogértelmezés.
- [43] 2.2. Következő lépésként az Alkotmánybíróság azt vizsgálta, hogy a *contra legem* jogértelmezés önkényesnek, vagy – alapjogi relevanciát elérően – kirívóan hibásnak tekinthető-e.
- [44] Amint ezt a Kúria végzése indokolásának [7]–[8] bekezdései jelzik, a Kúria a PK vélemény 5. pontjában foglalt alapján helyezkedett arra az álláspontra, hogy a PJE határozatra való hivatkozás nem alapozza meg a felülvizsgálat engedélyezését. A PK vélemény 5. pontja szerint ugyanis: „A Kúria a közzétett határozatától jogkérdésben eltérő jogerős ítélet miatt a felülvizsgálatot akkor engedélyezi, ha a jogerős ítélet a Kúria által meghozott, a BHGY-ben 2012. január 1-je után közzétett eseti határozatban kifejtetteltől eltérő jogértelmezésen alapul.” A PK vélemény 5. pontja tehát a Pp.-nek a felülvizsgálat kivételes engedélyezése feltételeit rögzítő szabályait egy többletfeltétellel egészíti ki, melynek értelmében a „Kúria közzétett határozatának” eseti határozatnak kell lennie.
- [45] Az Alkotmánybíróság emlékeztet rá, hogy a PK véleményt illetően a 3417/2024. (XI. 28.) AB határozatban hangsúlyozta, hogy „az indokolás alapjaként hivatkozott PK véleményben kialakított jogértelmezés még a bíróságok számára sem kötelező, a jogalkalmazás során »értelmezési segédlet«-ként vehető figyelembe. A kollégiumi vélemény *quasi* jogi norma rangjára emelve, azaz közkötelező erejű normaként való alkalmazása és hivatkozása a jogbiztonságot, a bírói döntések transzparenciáját és kiszámíthatóságát veszélyeztetheti. Jelen esetben az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a támadott végzésben hivatkozott PK vélemény nem jogértelmezést, hanem [...] valójában jogalkotást valósított meg. Mindez azt is eredményezte, hogy alapjogok gyakorlását és érvényesülését hátrányosan érintő módon szűkítette a vagyoni jogi perekben hozott, érdemben felülvizsgálható bírói döntések körét” {Indokolás [45]}. Hasonló helyzetet idézett elő a most vizsgált ügyben is a Kúria PK véleményre támaszkodó érvelése, amikor nem észlelte azt, vagy nem tulajdonított jelentőséget annak, hogy a Pp. 409. § (3) bekezdésében, valamint a 410. § (2) bekezdés *cd* alpontjában írt engedélyezési feltételekhez képest a (bíróságok számára sem kötelező értelmezési segédletnek minősülő) PK vélemény a törvényben nem szereplő többletkövetelményt fogalmazott meg.
- [46] A PK vélemény 5. pontja által a Pp. szabályaihoz „hozzátoldott” többletkövetelmény, és ennek a Kúria által történt meghivatkozása és alkalmazása azzal a következménnyel járt, hogy a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben felhívható okok köre – és ezzel a Pp. 409. § (3) bekezdésének alkalmazási köre – szűkült. Ez egyúttal magának a felülvizsgálatnak mint rendkívüli perorvoslatnak az igénybevételi lehetőségét, hozzáférhetőségét is leszűkíti. A Kúria támadott végzése indokolásának [8] bekezdésében olvasható jogértelmezés, amely szerint a PJE határozatra történt hivatkozás a PK vélemény 5. pontjában megfogalmazott kritériumnak nem felel meg, alkalmas arra, hogy nem csak a jelen ügyben, de általánosságban is törvényellenesen szűkítse, részben elzárja a felülvizsgálat lehetőségét. A felülvizsgálat kivételes engedélyezése okainak *contra legem* szűkítésén keresztül a felülvizsgálat igénybevétele lehetőségének a korlátozása nem egyeztethető össze a hatékony és tényleges jogorvoslat követelményeivel, sőt kifejezetten e követelmények ellenében hat. Emiatt megállapítható a *contra legem* jogértelmezés kirívóan hibás, alapjogi relevanciát elérő – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdését sértő –, és az Alaptörvény 28. cikkében foglalt értelmezési szabályával összeférhetetlen jellege.
- [47] 2.3. Végezetül az Alkotmánybíróság azt értékelte, hogy a Kúria a támadott végzés Indokolásában milyen magyarázatot adott a felülvizsgálat kivételes engedélyezése okainak az alkotmányjogi panaszban kifogásolt értelmezésére.
- [48] Ugyancsak a 3417/2024. (XI. 28.) AB határozatban fogalmazott úgy az Alkotmánybíróság, hogy a „PK vélemény tartalmát, továbbá annak a végzés indokolásában a döntés tényleges alátámasztásaként, az ítéleti érvelés alapjaként történő hivatkozását figyelmen kívül hagyja, és kizárólag az ügyben alkalmazandó jogi normát tekinti az alkotmányjogi panasz elbírálása során az egyetlen olyan normatív viszonyítási pontnak és mércének, amely valamennyi jogalkalmazóra nézve kötelező erővel bír a vagyoni jogi perek felülvizsgálhatósága kérdésében” {Indokolás [46]}. Amint e megállapításból is kitűnik, önmagában a PK véleményre hivatkozás a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem visszautasításakor – különösen a Pp. 410. § (4) bekezdésére utalással, amely „a kérelem a törvényi feltételeknek nem felel meg” fordulatot tartalmazza – nem tekinthető elégséges indokolásnak az Alkotmánybíróság előtt. A jogalkotó által megteremtett rendkívüli jogorvoslati lehetőségekre vonatkozó, fent említett követelményekből ugyanis „mindenképpen következik a Kúria arra vonatkozó alkotmányos – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1), illetve (7) bekezdéséből fakadó – kötelezettsége, hogy világosan, a lényegi kérdésekre

kiterjedően, nem sematikusan, hanem a konkrét ügy sajátosságai által szükségessé tett mélységben adjon számot arról, hogy mire vonatkozó vizsgálat eredményeként, milyen szempontok alapján, mely tények figyelembevételével levont következtetések szerint milyen okokból jutott el a felülvizsgálat megengedhetőségét kizáró döntéshez” {3417/2024. (XI. 28.) AB határozat, Indokolás [53]}. Ilyen magyarázatot ugyanakkor a Kúria támadott végzése nem tartalmaz; az mindössze a PK vélemény 5. pontjának meg nem felelést említi, amely azonban az ímént kifejtettek alapján *contra legem* és elégtelen indokolásnak minősül. Mivel a PK véleménynek való formális meg nem felelés rögzítésén túlmenően nem értékelte a Kúria a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben a PJE határozattal kapcsolatban előadottakat, ezért a végzés nem tartalmaz arra vonatkozó utalást sem, hogy az indítványozó érvei esetlegesen tartalmilag ne felelnének meg a Pp. 409. § (3) bekezdésében és 410. § (2) bekezdés *cd*) alpontjaiban foglaltaknak (vagyis, hogy az általa felülvizsgálni kért jogerős ítélet nem tér el jogkérdésben a „Kúria közzétett határozatától”, jelen esetben a PJE határozattól). Így a Kúria támadott végzése következtében az indítványozó elesett a számára a törvény alapján nyitva álló jogorvoslat lehetőségétől, ennek okairól pedig nem kapott kellő alaposágú jogi magyarázatot.

- [49] 3. A vizsgálat eredményeként az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Kúria Pfv.II.20.608/2023/2. számú végzésében megjelenő – a felülvizsgálat kivételes engedélyezésének okait *contra legem* szűkítő – jogértelmezés annak kirívóan hibás, a jogorvoslathoz való jogot korlátozó volta, továbbá az elégtelen indokolás miatt alaptörvény-ellenessé (*contra constitutionem*) vált; sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit, ezért az Alkotmánybíróság azt az Abtv. 43. § (1) bekezdése szerint megsemmisíti.
- [50] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a jelen határozatában nem arról döntött, hogy az egyedi ügyben az indítványozó felülvizsgálati kérelme és az ahhoz csatlakozó felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelme a Pp. 409. § (3) bekezdésében és 410. § (2) bekezdés *cd*) alpontjaiban foglaltaknak megfelel-e, és így érdemi vizsgálatra alkalmas-e vagy sem. Az e kérdésben való döntés az eljárási törvény szerint a Kúria hatáskörébe tartozik. Az Alkotmánybíróság kifejezetten és általános jelleggel azt a PK véleményben megjelenő, és a Kúria által is átvett jogértelmezést minősítette alaptörvény-ellenessé, amely szerint a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben a jogegységi határozattól jogkérdésben való eltérésre hivatkozás ne tenne eleget a Pp. „Kúria közzétett határozatától” való eltérés kritériumának.

Budapest, 2024. december 17.

Dr. Varga Réka s. k.,
az Alkotmánybíróság elnökhelyettese

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Patyi András s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró különvéleménye

- [51] Nem értek egyet a Kúria döntésének a megsemmisítésével, mert álláspontom szerint az Alkotmánybíróság a támadott döntésnek egy – a jelen ügyben egyébként nem releváns – megállapításából nem jutott megalapozottan arra a következtetésre, hogy a Kúria gyakorlatában jogegységi határozatra nem lehet felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet alapítani.

- [52] 1. A Kúria több közzétett eseti döntésében hangsúlyozta, hogy a Pp. szabályozásában a felülvizsgálat engedélyezése a polgári eljárás elkülönülő, önálló kérelemre induló és a kérelem elbírálásával befejeződő szakasza, amelyet csak eredményessége esetén követ az eljárás felülvizsgálati kérelmen alapuló szakasza (BH 2020.366). A Kúria ebben az esetben is kötve van a fél kérelméhez [Pp. 2. § (2) bekezdés, 405. § (1) bekezdés, 370. § (1) bekezdés, 364. §], a felülvizsgálat engedélyezése körében csak a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben foglaltakat vizsgálja. A fél kérelmén a Kúria akkor sem terjeszkedhet túl, ha az engedélyezés vizsgálata körében az ügy érdemére kiható jogszabálysértést észlel (BH 2021.339).
- [53] A Pp. 410. § (2) bekezdés c) pontja alapján a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem érdemi elbírálásának alapvető feltétele a jogerős ítélet által felvetett jogkérdés megjelölése (Kúria, Pfv.I.21.365/2021/3.). A Kúria hangsúlyozza a gyakorlatában, hogy a jogkérdés fél általi megjelölése elengedhetetlen, hiszen a Kúria a fél kérelméhez kötve van, nem engedélyezheti a felülvizsgálatot olyan okból, amelyre a fél nem hivatkozott, és csak a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben foglaltakat vizsgálhatja (BH 2022.327). A Kúria közzétett döntéseiben több olyan ügy is található, ahol a megjelölt jogkérdés törvényi feltételeknek megfelelő voltát valamely jogegységi vagy jogegységi hatályú határozattal összefüggésben kellett értékelni (lásd például a 7/2021. PJE vonatkozásában: BH 2021.339 és a Jpe.I.60.009/2022/10. számú jogegységi hatályú határozat vonatkozásában: BH 2023.132). Ezekben a határozatokban a Kúria a felülvizsgálat engedélyezésének vizsgálatát a fél által megjelölt jogkérdéssel érintett jogegységi, illetve jogegységi hatályú határozatra is tekintettel folytatta le. Véleményem szerint e döntések alapján nem támasztható alá, hogy a Kúria gyakorlatában ne lehetne jogegységi határozatra hivatkozni a felülvizsgálat engedélyezése körében.
- [54] A jelen esetben ugyanakkor e kérdésnek – a felülvizsgálat engedélyezése szempontjából – nem volt relevanciája, mert az indítványozó a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmét nem kizárólag a 4/2021. PJE határozatra, hanem a Kúria Gfv.VII.30.212/2019/6. számú határozatára is alapította.
- [55] A Kúria hivatkozott eseti döntésének az elvi tartalma: „A kölcsönszerződés felmondásának jogszerűségéhez a felmondás időpontjára vetítetten az érvénytelen szerződési feltételek joghatásának kiküszöbölésével kell tisztázni, hogy megvalósult-e az adós szerződésszegése, fennállt-e fizetési késedelme, törlesztési hátraléka.”
- [56] A 4/2021. PJE határozat alapjául szolgáló jogegységi eljárást a Kúria indítványozó tanácsa azért kezdeményezte, mert el kívánt térni a Gfv.VII.30.212/2019/6. számú határozat elvi tartalmától.
- [57] A jogegységi eljárás eredményeként a Kúria jogegységi tanácsa azt állapította meg, hogy „a Kúria Gfv. VII.30.212/2019/6. számú ítélete a továbbiakban is hivatkozható kötelező erejű határozatként, míg az ezzel ellentétes álláspontot tükröző ítéletek nem követhetők, így a hivatkozott határozatban foglaltaktól az indítványozó nem térhet el”.
- [58] A fentiek alapján látható, hogy a 4/2021. PJE a Kúriának az indítványozó által is hivatkozott eseti döntésének elvi tartalmát erősítette meg. Ebből következően a PJE-nek nincs olyan önálló elvi (többlet)tartalma, amelyet az érintett jogkérdésben (a kölcsönszerződés felmondása jogszerűségének szempontjait) a Gfv.VII.30.212/2019/6. számú határozat ne tartalmazna.
- [59] 2. A jelen esetben a Kúria a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet azért utasította vissza érdemi vizsgálat nélkül, mert az indítványozó nem fejtette ki, hogy mely jogkérdésben és pontosan miért tartja eltérőnek a jogerős ítéletet a hivatkozott kúriai határozattól.
- [60] A jelen ügyben tehát nem azért utasította vissza a Kúria az engedélyezés iránti kérelmet, mert azt az indítványozó a 4/2021. PJE-re alapította, hanem azért, mert egyáltalán nem jelölte meg, hogy mi az a jogkérdés, amelyre a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmét alapítja. A felülvizsgálat engedélyezésének alapjául szolgáló jogkérdés bemutatásának hiánya a Kúria fentiekben bemutatott következetes gyakorlata szerint a kérelem visszautasítását vonja maga után, és ebben az ügyben is e gyakorlaton alapult a Kúria döntése.

Budapest, 2024. december 17.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós alkotmánybíró különvéleménye

- [61] Nem értek egyet a megsemmisítéssel, és azzal, hogy a Kúria értelmezése a Pp. szabályaihoz „hozzátoldott” többletkövetelményt jelent, ezért a határozathoz az alábbi különvéleményt fűzöm.

- [62] 1. Polgári perekben a bíróságok magánjogi vitákban, a felek perbe vitt jogairól döntenek, a bírósági határozatok szükségképpen egyedi ügyekben született döntések. Ezek a Pp. 340. §-ában említett joghatás kiváltására alkalmas határozatok (bírói meghagyás, ítélet, végzés) valamelyikét jelentik. Az ügy érdemében hozott határozat a Pp. 346. §-a szerinti tartalmi és formai elemekkel bírói ítélet, aminek felülvizsgálatakor végső soron a Kúria is egyedi ügyekben hoz döntést, és ez irányadó a Pp. 409. § (3) bekezdése és 410. § (2) bekezdés *cd*) alpontja szerinti „határozat” fogalom értelmezése során is.
- [63] A Kúria jogegységi határozat meghozatalát célzó jogegységi eljárását, – valamint a jogegységi panasz eljárást – a Bszi. intézményesíti. Az nem egyedi jogvita eldöntésére irányul, hanem a Kúria jogegységesítő tevékenysége érdekében szabályozott, a Pp. rendszerétől elkülönülő *sui generis* eljárás, amelynek kereteit a Bszi. határozza meg, a Pp. rendelkezései csak kiegészítő jelleggel, a Bszi. 41/C. § (2) bekezdésében meghatározott jogintézmények és eljárási cselekmények esetében irányadók. Ezek között a Pp.-ben definiált határozat fogalom nem szerepel, a jogegységi határozat a Bszi. 40. §-a, és nem a Pp. szerinti határozatot jelenti. A jogegységi eljárásban született határozat lényegileg különbözik a Pp. alapján lefolytatott eljárásban hozott határozattól. Jogegységi határozatban a Kúria a minősítés elveiről, szempontjairól foglal állást, több bírói döntésből emeli ki a jogértelmezéssel kapcsolatos elvi kérdéseket és azokra az absztrakció szintjén, a konkrét perek konkrét tényállásaitól elválasztva ad iránymutató válaszokat. A jogegységi határozatnak törvény eltérő rendelkezése hiányában a felekre kiterjedő hatálya nincs (Bszi. 41. §), a bíróságokra a Magyar Közlönyben történő közzététel időpontjától kötelező, azaz joghatály ezen időponttól kezdődően kapcsolódik hozzá. Amint arra az elfogadott határozat is utal az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a jogegységi határozat a bíróságokra kötelező „*quasi norma*”.
- [64] A kifejtettekből következően álláspontom szerint az alkotmányjogi panasszal támadott kúriai döntés értelmezése a PK vélemény 5. pontjára történő hivatkozással nem szűkíti a felülvizsgálat okait, nem toldott a Pp. szabályaihoz többletkövetelményt, ezért nem tekinthető *contra legem*-nek, így *contra constitutionem*-nek sem.
- [65] 2. A Pp. szerinti bírósági határozatot felülvizsgáló egyes kúriai döntések elvi tartalma és jelentősége túlmutat az adott egyedi (eseti) ügyön, és ezért irányadó más hasonló esetekben is, ekként az egységes ítélkezési gyakorlat kialakításának (egyik) eszköze. E döntések a Bírósági Határozatok Gyűjteményében történő közzététellel válnak széles körben megismerhetővé, és a Kúria részben ezzel tesz eleget az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésében rögzített joggyakorlat egységét biztosító feladatának. Úgy a Kúria közzétett határozatának, mind a jogegységi határozatnak van tehát egy közös nevezője, funkciója, ez pedig a jogalkalmazás egységének biztosítása. Ebből kiindulva álláspontom szerint alaptörvény-konform értelmezéssel el lehet jutni arra a következtetésre, hogy a jogegységi határozat is hivatkozható a Pp. szerinti felülvizsgálat kivételes engedélyezése során.
- [66] 3. Egyetértek *dr. Czine Ágnes* alkotmánybíró különvéleményének 2. pontjában írtakkal, miszerint a jelen ügyben azért utasította vissza a Kúria az engedélyezés iránti kérelmet, mert az indítványozó nem jelölte meg, hogy mi az a jogkérdés, amelyre a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmét alapítja. A felülvizsgálat engedélyezésének alapjául szolgáló jogkérdés bemutatásának hiánya a Kúria következetes gyakorlata szerint a kérelem visszautasítását vonja maga után, és ebben az ügyben is e gyakorlaton alapult a Kúria döntése. Azaz abban az esetben sem lenne indokolt a kúriai döntés megsemmisítése, ha a kiterjesztő értelmezés alapján a jogegységi határozat is hivatkozható lenne a felülvizsgálat kivételes engedélyezése során.

Budapest, 2024. december 17.

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleménye

- [67] A határozat rendelkező részében foglalt megsemmisítést nem tartom megalapozottnak, ezért azt nem tudtam támogatni.
- [68] Az ügy vizsgálata során két megközelítés ütközött egymással.
- [69] A többségi álláspont szerint a Kúria támadott végzésének azon része, amely szerint a jogegységi határozatra hivatkozó felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem – az 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény 5. pontjára tekintettel – nem felel meg a Pp. 409. § (3) bekezdésében, valamint a 410. § (2) bekezdés *cd*) alpontjában megfogalmazott kritériumnak, *contra legem* jogértelmezés, amely a felülvizsgálat kivételes engedélyezése okainak szűkítésén

keresztül korlátozza a felülvizsgálat igénybevételének lehetőségét, ezért nem egyeztethető össze a hatékony és tényleges jogorvoslat követelményeivel, továbbá az az elégtelen indokolás miatt sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését is.

- [70] A másik álláspont szerint a PK vélemény 5. pontjában írt „eseti” szóhasználat a Pp. 340. §-ában említett határozat fogalmából (ítélet vagy végzés) következik, amelybe nem tartozik bele a jogegységi határozat, mivel e határozatok szükségképpen eseti (egyedi) jelleggel bírnak, mivel egy konkrét ügyben a fél eljárási vagy anyagi jogait érintik.
- [71] A két ellentétes megközelítés feloldása érdekében arra a kérdésre kerestem a választ, hogy a PK vélemény miért csak az eseti határozattól való eltérés esetében mondja ki azt, hogy a Kúria a felülvizsgálatot engedélyezi, és miért nem tér ki a jogegységi határozattól való eltérés esetére. Ezért, nézetem szerint szükséges lett volna a Polgári Kollégium vezetőjének meghallgatása, amely közelebb vihetett volna a kérdés eldöntéséhez.
- [72] A PK vélemény – bár nem kötelező állásfoglalás – olyan jogértelmezés, melynek megítélésében nem lehetnek közömbösek a jogértelmező által értékelt és a vélemény megfogalmazásában szerepet játszó szempontok. Ennek ismerete nélkül az ügyben nem tudtam megalapozott döntésre jutni.

Budapest, 2024. december 17.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1966/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG TANÁCSAINAK A MAGYAR KÖZLÖNYBEN KÖZZÉ NEM TETT HATÁROZATAI ÉS VÉGZÉSEI

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3003/2025. (I. 21.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bpkf.II.1.271/2023/3. számú végzése, valamint a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény 645. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Baltay Levente ügyvéd) útján eljárva, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Kúria Bpkf.II.1.271/2023/3. végzése, valamint a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 645. § (2) bekezdése ellen, mivel álláspontja szerint a támadott végzés és törvényi rendelkezés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdését.
- [2] 1.1. Az indítványozót mint XXV. rendű terheltet a Pest Megyei Bíróság 2010. június 1. napján kihirdetett 7.B.81/2006/2005. számú ítéletével bűnösnek mondta ki felbujtóként elkövetett emberölés büntetében, bűnsegédként, folytatólagosan elkövetett lopás büntetében, társtettesként elkövetett zsarolás büntetében, valamint bűnsegédként elkövetett rablás büntetének kísérletében, ezért halmazati büntetésül 18 év 6 hónap fegyházbüntetésre és 10 év közügyektől eltiltásra ítélte, megállapítva, hogy feltételes szabadságra nem bocsátható. A Győri Ítéltábla mint másodfokú bíróság 2012. március 22. napján jogerőre emelkedett Bf.86/2011/86. számú ítéletével az indítványozó vonatkozásában a bűnsegédként elkövetett rablás büntetést bűnsegédként elkövetett rablás büntette kísérletének minősítette, egybekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [3] A jogerős, a vádról rendelkező ügydöntő határozat ellen az indítványozó védője 2023. február 10-én, a Be. 637. § (1) bekezdés a) pontjának aa) alpontjára hivatkozással perújítási indítványt terjesztett elő, amelyet a Győri Ítéltábla 2023. június 29-én kelt Bpi.III.138/2023/8. számú végzésével elutasított. A végzés ellen az indítványozó 2023. augusztus 7-én írásban indokolt fellebbezést jelentett be, amelyet a Győri Ítéltábla 2023. szeptember 13-án kelt Bpi.III.138/2023/11. számú végzésével mint törvényben kizártat elutasított. A fellebbezést elutasító végzés ellen az indítványozó 2023. szeptember 20-án jelentett be fellebbezést.
- [4] A Legfőbb Ügyészség BF.1341/2023/2. számú átiratában a terhelt által bejelentett fellebbezést alaposnak tartotta, és támogatta, hogy annak a Kúria helyt adjon. A Legfőbb Ügyészség szerint a Győri Ítéltábla végzése iratellenesen rögzítette azt, hogy a perújítási indítványt nem a terhelt, hanem védője terjesztette elő, ebből következően a bíróság törvénysértően döntött a terhelttől mint nem jogosulttól származó fellebbezés elutasításáról. Ennek megfelelően a Legfőbb Ügyészség is a fellebbezéssel támadott végzés Kúria általi hatályon kívül helyzését és az iratok felterjesztését követően a terhelt fellebbezésének az elbírálását tartotta szükségesnek.
- [5] A Kúria a Győri Ítéltábla végzését a Be. 605. § (1) bekezdése alapján helybenhagyta. Indoklásában megállapította, hogy a jogerős ítélettel szemben a terhelt javára a Be. 639. § (2) bekezdés b) pontja alapján a terhelt, míg az e) pont alapján a védő önállóan perújítási indítványt terjeszthet elő. Ehhez kapcsolódóan a Be. 645. § (2) bekezdése kimondja, hogy a perújítási indítvány elutasítása miatt az indítvány előterjesztője fellebbezhet.

A Kúria kifejtette, hogy a perújítási indítványt az indítványozó védője terjesztette elő, a perújítási indítványhoz csatolt meghatalmazás pedig nem a perújítási indítvány elkészítésére, hanem a perújítási ügyben való képviselőre általánosságban vonatkozott. A Kúria kiemelte, hogy a benyújtott perújítási indítványt a terhelt nem, csupán a védője írta alá, illetve az előlap, amelyen a terhelt állítólagosan indítványozóként került feltüntetésre és amelyet aláírt, az iratok között nem lelhető fel. A Kúria ebből azt a következtetést vonta le, hogy a védő csupán formailag terjesztette elő a terhelt nevében a perújítási indítványt, azt valójában a terhelt védőjeként eljárva a saját névalírásával és bélyegzőjével ellátva nyújtotta be. Erre tekintettel az ítéletábra helyesen állapította meg, hogy az indítványozó az indítványt elutasító végzés ellen nem volt jogosult fellebbezésre, így a terhelt fellebbezését mint nem jogosulttól származót törvényesen utasította el.

- [6] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszát a Kúria Bpkf. II.1.271/2023/3. végzése ellen, valamint az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján indítványozta a Be. 645. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Alkotmányjogi panaszában előadta, hogy a Kúria támadott végzése az indítványozó jogos érdekét sértő bírói döntéssel szembeni jogorvoslathoz való jogát korlátozta. Az indítványozó felhívta a figyelmet arra, hogy jogorvoslathoz való jogának korlátozása nem a perújítás mint rendkívüli jogorvoslat, hanem a perújítási indítványt elutasító végzessel szembeni fellebbezés körében történt. Az indítványozó szerint a Kúria támadott végzése az Alaptörvénnyel össze nem egyeztethető módon értelmezte a védő és a terhelt viszonyát a perújítás kezdeményezése kapcsán, amikor a döntésért arra alapozta, hogy a meghatalmazás alapján eljáró védő nem a terhelt képviselőjében indítványozott, őt csak «formálisan képviselte».
- [7] Az indítványozó hivatkozott továbbá arra is, hogy a védő a védelemhez való jog garanciájaként a terhelt érdekében vesz részt a büntetőeljárásban, ezért is gyakorolhatja a terhelt mindazon jogát, amely jellegénél fogva nem csak a terhelt személyéhez fűződik. Ám abból, hogy a védői jogok a védőt önállóan illetik meg, nem következhet olyan értelmezés, hogy azok a terhelt kárára, jogai korlátozását, érdekeit sértő módon érvényesüljenek. Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria a védő önálló eljárási pozícióját a terhelt jogait korlátozó módon érvényesítette azáltal, hogy figyelmen kívül hagyta a védő önálló eljárási pozíciójának célját, így a jogszabályok szövegét elsősorban nem azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezte, mivel úgy nyilvánította a benyújtott indítványt a védő önálló indítványának, hogy az az indítványozó jogorvoslathoz való jogát megsértő döntéshez vezetett.
- [8] Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszában előadta, hogy a támadott törvényi rendelkezés azzal, hogy csak a perújítási indítványt benyújtó személynek biztosítja a perújítási indítvány elutasítása miatti fellebbezés lehetőségét, sérti a jogorvoslathoz való jogot, mert kizárja, hogy a védő által előterjesztett perújítási indítvány elutasítása miatt a terhelt fellebbezzon. Amikor a támadott rendelkezés a fellebbezési jogot csak az elutasított perújítási indítvány indítványozójának biztosítja, nincs tekintettel a terheltnek és a védőnek az eljárási pozíciójára, a védőnek a büntetőeljárásban betöltött funkciójára. A terhelt javára előterjesztett perújítási indítvány a terhelt érdekét szolgálja, az erre irányuló indítvány elutasítása ennél fogva a terhelt érdekével ellentétes, így a terhelt ez elleni fellebbezési jogának korlátozása elzárja a jogos érdekét sértő döntéssel szembeni jogorvoslattól. A támadott törvényi rendelkezés ezért az indítványozó szerint a jogorvoslathoz való jogát a védő egyoldalú cselekményére tekintettel korlátozza, amely korlátozás szükségtelen, és semmilyen alkotmányosan igazolható céllal nem indokolható.

II.

- [9] 1. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„XXVIII. cikk (3) A büntetőeljárás alá vont személynek az eljárás minden szakaszában joga van a védelemhez. [...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

- [10] 2. A Be. támadott rendelkezése:

„645. § (2) A perújítási indítvány elutasítása miatt az indítványozó fellebbezhet, fellebbezésében azonban új perújítási okra nem hivatkozhat.”

III.

- [11] 1. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósága feltételeinek vizsgálatakor az alábbiakat alapította meg.
- [12] 1.1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt megvizsgálta, teljesültek-e az indítvány befogadhatóságának az Abtv.-ben meghatározott feltételei.
- [13] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 26. § (1) bekezdése és a 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve, amely jelen ügyben teljesült. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.
- [14] 1.2. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése és a 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1) bekezdésében foglalt további formai követelményeknek csak részben felel meg. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezéseket [az Abtv. 26. § (1) bekezdését és a 27. §-át] [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés a) pont], az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének mibenlétét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], a támadott bírói döntést, az indítványozó szerint vizsgálendő jogszabályi rendelkezést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont], az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XXVIII. cikk (3) és (7) bekezdése, 28. cikk] [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont], illetve rögzíti a kifejezett kérelmet a bírósági döntés, valamint a támadott jogszabályi rendelkezés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [15] 1.3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hivatkozott az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésének sérelmére, valójában azonban az indítványozó a védelemhez való joggal összefüggésben nem terjesztett elő alapjogi indokolást, és nem fejtette ki alkotmányos érvekkel alátámasztva, hogy a bírói döntés miért sérti a megjelölt alaptörvényi rendelkezést. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az indítványnak az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésére vonatkozó részét érdemben nem vizsgálta, tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az érdemi indokolás hiánya {3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11], 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]} az ügy érdemi elbírálásának akadályá.
- [16] 1.4. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése tekintetében a panasz megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek.
- [17] 2. Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}. Jelen ügyben azonban mindkét feltétel teljesül.
- [18] Az Alkotmánybíróság alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésnek tekintette annak vizsgálatát, hogy összhangban áll-e a jogorvoslathoz való joggal, ha a Be. 645. § (2) bekezdése alapján a terhelt védője által benyújtott perújítási indítványt elutasító bírói döntés ellen csak a védő jogosult fellebbezni, a terhelt azonban nem. Az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét is felveti abban a tekintetben, hogy a Kúria értelmezése a jogorvoslathoz való jog érvényesüléséről összhangban van-e az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével.
- [19] 3. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 31. § (6) bekezdése alapján, a panasz befogadásáról szóló döntést mellőzve, az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése vonatkozásában érdemben bírálta el.

IV.

- [20] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.

- [21] 1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a jogorvoslathoz való jog sérelmére hivatkozott azzal összefüggésben, hogy terheltként nem volt lehetősége a védője által előterjesztett perújítási indítványt elutasító bírói döntés ellen fellebbezés benyújtására. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróságnak a panasz elbírálása során abban kellett állást foglalnia, hogy a jogorvoslathoz való jog alapján milyen alkotmányos követelményeknek kell érvényesülniük a perújítási indítványt elutasító bírói döntés elleni fellebbezés vonatkozásában.
- [22] 2. Az Alkotmánybíróság először áttekintette az indítványban állított alkotmányossági problémával összefüggő szabályozási környezetet.
- [23] A jogerős határozatok megváltoztathatatlanságához és irányadó voltához alapvető alkotmányos érdekek fűződnek. A jogállamiság lényeges eleme, hogy a törvénynek egyértelműen meg kell határoznia, mikor támadható meg egy bírósági határozat rendes jogorvoslattal, illetve, hogy a jogerőssé vált határozat megtámadására milyen feltételek alapján van lehetőség, mikor következik be az az állapot, amikor a jogerős határozat már semmiféle jogorvoslattal nem támadható A Be. ezen alapelvekre tekintettel rendezi a rendkívüli jogorvoslatok rendszerét. A perújítás az alapügyben fel nem merült, vagy felmerült, de új tényre alapított rendkívüli jogorvoslat, amelynek következtében a jogerős, ügydöntő határozatban rögzített tényállás és az abból fakadó jogkövetkezmények megváltoztatására kerülhet sor.
- [24] A Be. taxatíve meghatározza a perújítási indítvány benyújtására jogosultak körét. A Be. 639. § (2) bekezdése alapján a terhelt javára az ügyészség, a terhelt, a védő, a terhelt törvényes képviselője, a terhelt házastársa vagy élettársa a kényszergyógykezelés elrendelése ellen, a terhelt halála után egyenesági rokona, testvére, házastársa vagy élettársa, illetve, ha a terhelt halála óta több, mint ötven év telt el, oldalági rokona terjeszthet elő perújítási indítványt. Önmagában a perújítás elrendelése – az ügydöntő határozat hatályon kívül helyezésének hiányában – az alapügy jogerős lezárásakor kialakult jogállását senkinek sem változtatja meg. Erre figyelemmel a Be. a perújítási indítvány elutasítása ellen lehetővé teszi fellebbezés bejelentését. A Be. indítványozó által sérelmezett 645. § (2) bekezdése szerint a bíróság perújítási indítványt elutasító végzése ellen a perújítási indítvány előterjesztője élhet jogorvoslattal. A jogorvoslati kérelem bejelentésére tehát ebben az esetben csak a perújítási indítványt benyújtó személy jogosult. Alternatív jogosultak esetében is csak az a személy élhet a fellebbezés jogával, aki maga kezdeményezte a perújítást. Így a védő sem jelenthet be fellebbezést a perújítás elutasítása ellen abban az esetben, ha azt a terhelt kezdeményezte.
- [25] 3. Az Alkotmánybíróság ezután áttekintette az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jognak az ügy megítélése szempontjából releváns alkotmányos elveit.
- [26] 3.1. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a jogorvoslathoz való jog lényegi tartalma az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez, vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetősége [lásd: 5/1992. (I. 30.) AB határozat, ABH 1992, 27, 31.; 35/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [16], megerősítve: 3059/2017. (III. 20.) AB végzés, Indokolás [15]; 3020/2018. (I. 26.) AB határozat, Indokolás [35]].
- [27] A jogorvoslathoz való alapjog biztosítását jelenti, ha az eljárásban a törvény garantálja az érintett számára, hogy ügyét az alapügyben eljáró szervtől különböző szerv bírálja el. Minden jogorvoslat lényegi eleme a „jogorvoslás” lehetősége, vagyis a jogorvoslat fogalmilag és szubsztanciálisan tartalmazza a jogsérelem orvosolhatóságát [23/1998. (VI. 9.) AB határozat; ABH 1998, 182, 186., megerősítve: 3064/2014. (III. 26.) AB határozat, Indokolás [15]; megerősítve: 18/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [10]]. A különböző eljárásokban a jogalkotó eltérő jogorvoslati formákat, jogorvoslatot elbíráló fórumokat állapíthat meg, valamint azt is eltérően határozhatja meg, hogy hány fokú jogorvoslati rendszer érvényesülhet [1437/B/1990. AB határozat, ABH 1992, 453, 454.; hasonlóan: 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [95]; 3020/2018. (I. 26.) AB határozat, Indokolás [36]].
- [28] Az Alkotmánybíróság értelmezésében az Alaptörvényben biztosított jogorvoslathoz való jog tényleges és hatékony jogorvoslat lehetőségének a biztosítását követeli meg, így nem csak abban az esetben állapítható meg az alapjog sérelme, ha a jogorvoslat lehetőségét teljesen kizárták [lásd például 36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [61]], hanem akkor is, ha a jogszabályban egyébként biztosított jogorvoslat más okból nem tud ténylegesen és hatékonyan érvényesülni, így például ha azt a részletszabályok rendelkezései akadályozzák meg, ezáltal üresítve ki, illetve téve formálissá a jogorvoslathoz való jogot [lásd 21/1997. (III. 26.) AB határozat, ABH 1997, 103, 105–106.; megerősítve: 14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [31]].
- [29] A jogorvoslathoz való jog tényleges és hatékony érvényesülése nem csupán a jogalkotóval szemben (a jogszabályok tartalmát illetően) fennálló követelmény, hanem az Alaptörvény 28. cikkéből következően (a jogszabályok értelmezése során) a jogalkalmazó szerveket is kötelezi. Mindez összhangban áll az 1993. évi XXXI. tör-

vénnyel kihirdetett, az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) 13. cikkében garantált hatékony jogorvoslathoz való jognak az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJB) ítélezési gyakorlatában kibontott tartalmával is. Az EJB hangsúlyozta, hogy az Egyezmény 13. cikkében biztosított jogorvoslati jog hatékonyságának mind a jogszabályok, mind azok gyakorlati érvényesülését illetően is fenn kell állnia, amit az Egyezményben részes államok hatóságai nem akadályozhatnak működésük során jogszerűtlenül *{Ilhan kontra Törökország [GC] (22277/93.)*, 2000. június 27., 97. bekezdés; *Karácsony és mások kontra Magyarország (42461/13.)*, 2014. szeptember 16., 96. bekezdés; *Szél és mások kontra Magyarország (44357/13.)*, 2014. szeptember 16., 93. bekezdés} [lásd: 14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [32]; 11/2017. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [30]; 3020/2018. (I. 26.) AB határozat, Indokolás [38]].

- [30] 3.2. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből kényszerítően nem következik a rendes jogorvoslati formákon felüli, egyéb jogorvoslati lehetőségek biztosítása. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság leszögezte azt is, hogy amennyiben a jogalkotó mégis megteremtette a rendes jogorvoslaton felüli, valamely további jogorvoslat lehetőségét, abban az esetben a jogalkotónak alkotmányos kötelessége olyan eljárásjogi szabályok megalkotása, amelyek alkalmazásával az alkotmányos jogokat ért jogsérelem valóságosan, azaz hatékonyan orvosolhatóvá válik [lásd: 23/1998. (VI. 6.) AB határozat, ABH 1998, 182, 188.]; 3020/2018. (I. 26.) AB határozat, Indokolás [37]. Ez a jogalkotói döntés a rendkívüli jogorvoslat elbírálására hatáskörrel rendelkező bíróságok számára is olyan, az Alaptörvény 28. cikkéből fakadó alkotmányos kötelezettséget keletkeztet, amely szerint jogalkalmazásuk során a jogalkotó által megnyitott jogorvoslat lehetősége az Alaptörvényből levezethető követelményeknek megfelelően, így hatékonyan és ténylegesen is kell, hogy érvényesüljön {14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [43]; 11/2017. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [31]; 3285/2017. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [27]; 3020/2018. (I. 26.) AB határozat, Indokolás [39]}.
- [31] 4. Az Alkotmánybíróság ezt követően megvizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben eljáró bíróságok jogértelmezése, valamint a Be. támadott rendelkezése összhangban állnak-e az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében garantált jogorvoslathoz való joggal.
- [32] 4.1. Az indítványozó által a perújítási indítvány elutasításáról rendelkező végzés ellen benyújtott fellebbezését mint nem a jogosulttól származót az eljáró bíróságok azért utasították el, mert az indítványozó védője „saját nevében” nyújtotta be a perújítási indítványt. A bíróságok ezt az értelmezést alátámasztó körülményként értékelték a konkrét ügyben azt, hogy a perújítási indítványt kizárólag a védő írta alá, azon az indítványozó aláírása nem szerepelt.
- [33] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy jelen ügyben az indítványozó mint az alkotmányjogi panaszok alapjául szolgáló eljárás terheltje nem volt elzárva attól a jogosultságának gyakorlásától, hogy perújítási indítványt terjesszen elő. A Be. 639. § (1) bekezdés *b*) pontja biztosítja a terhelt számára a perújítási indítvány előterjesztésének lehetőségét. Mivel a Be. 645. § (2) bekezdése alapján a perújítási indítvány elutasítása miatt a perújítási indítvány előterjesztője fellebbezhet, így a terhelt által kezdeményezett perújítási indítvány elutasítása esetén a fellebbezés lehetősége a terheltet illeti meg.
- [34] A Be. 639. § (1) bekezdésének *c*) pontja a védő önálló jogát tartalmazza a perújítási eljárás kezdeményezésére. Az Alkotmánybíróság a 21/2020. (VIII. 4.) AB határozatában részletesen foglalkozott a védő perújítás kezdeményezésére vonatkozó jogával. Határozatában a testület kiemelte, hogy történetileg, a korábbi szabályozási koncepciók alapján a védőnek nem volt joga perújítást kezdeményezni, ha a terhelt azt megtiltotta. Később a Be. biztosította a védő számára, hogy önállóan, akár a terhelt kifejezett akarata ellenére is kezdeményezhessen perújítást a terhelt javára. (Indokolás [75]).
- [35] Az indítványozó azt sérelmezte, hogy a Be. támadott rendelkezése, mivel a fellebbezési jogot csak az elutasított perújítási indítvány indítványozójának biztosítja, nincs tekintettel a terhelt és a védő eljárási pozíciójára, a védőnek a büntetőeljárásban betöltött funkciójára és arra, hogy a védő részvétele az eljárásban a terhelt védelemhez való joga érvényesülésének egyik garanciája. Az Alkotmánybíróság lényegesnek tartja ezzel összefüggésben, hogy a Be. rendelkezései önállóan biztosítják mind a terhelt, mind a védő számára a perújítás kezdeményezésének a lehetőségét, sőt, a szabályozási környezetből egyértelműen az következik, hogy a védő – mint a büntetőeljárás önálló alanya – a terhelt akarata ellenére is gyakorolhatja a perújítás kezdeményezésére vonatkozó jogosultságát.
- [36] A Be. indítványozó által kifogásolt 645. § (2) bekezdése a perújítási indítványt előterjesztő számára biztosítja a perújítási indítvány elutasítása esetén a fellebbezés lehetőségét. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jogból nem következik az, hogy a más jogosult, jelen esetben a védő által benyújtott perújítási indítványt elutasító bírói döntéssel szemben a terheltet

megillessen a fellebbezés benyújtásának joga. Az indítványozó jogorvoslathoz való jogának érvényesülése általában garantált, hogy számára a Be. biztosítja a perújítási indítvány benyújtásának, illetve az általa benyújtott perújítási indítványt elutasító bírói döntéssel szembeni fellebbezés benyújtásának lehetőségét. Sem az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelményekből, sem az Alkotmánybíróság gyakorlatából nem következik az, hogy a terhelt számára olyan absztrakt módon kellene biztosítani a jogorvoslathoz való joga érvényesülését, hogy őt attól függetlenül illesse meg a fellebbezés joga a perújítási indítványt elutasító bírói döntéssel szemben, hogy azt a védő mint az eljárásnak a Be. által erre önállóan feljogosított alanya nyújtotta be, tekintettel arra, hogy magának az indítványozónak mint terheltnek is volt a Be. által biztosított lehetősége mind a perújítási indítvány benyújtására, mind az általa benyújtható perújítási indítványt elutasító bírói döntéssel szembeni fellebbezésre. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Be. 645. § (2) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasította.

- [37] 4.2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz kapcsán megállapítja, hogy nem vonható párhuzam jelen ügy és az indítványozó által hivatkozott 14/2015. (V. 26.) AB határozatban megállapítottak között, amelyben az indítványozók által a támadott bírósági döntésekben foglalt jogértelmezéssel kapcsolatos alkotmányossági probléma arra volt visszavezethető, hogy a pótmagánvádas eljárásban a vádindítvány elutasítása elleni fellebbezésre a Be. 324. § (1) bekezdése a pótmagánvádló számára ad lehetőséget, a pótmagánvádló jogi képviselőjének viszont nem. A Be. 324. § (1) bekezdésének c) pontja alapján a pótmagánvádló az őt önállóan megillető fellebbezési jogot személyesen nem, hanem kizárólag a jogi képviselője útján gyakorolhatja. Lényeges tehát, hogy a pótmagánvádló képviselője – ellentétben a védővel – nem önálló ügyfélként, nem a saját nevében, hanem képviselőként, a pótmagánvádló nevében jár el a büntetőeljárásban. Az Alkotmánybíróság korábban megállapította, hogy a képviselő a képviselt helyett és nevében jár el, de a képviselő cselekménye által a képviselt válik jogosítottá, illetve kötelezetté [141/B/1993. AB határozat, ABH 1994, 584, 585; 14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [39]].
- [38] Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy a Be. 639. § (2) bekezdése és 645. § (2) bekezdése alapján a terhelt fellebbezési jogával személyesen jogosult élni, ezen jogát nem csupán védője útján gyakorolhatja. A védő és a terhelt is a büntetőeljárás önálló alanya, ezért a Be. mind a védőt, mind a terheltet önálló jogosultsággal ruhazza fel a perújítási indítvány benyújtására, illetve az azt elutasító bírói döntés elleni fellebbezés benyújtására is [14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [48]]. A Kúria jelen ügyben a Be. 639. § (2) bekezdése, illetve 645. § (2) bekezdése rendelkezéseinek együttes alkalmazása és értelmezése eredményeként hagyta helyben az Ítéletábra végzését, amely elutasította az indítványozó fellebbezését mint nem a jogosulttól származót. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy mivel a Be. támadott rendelkezései nem ellentétesek az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való joggal, így a Kúria támadott végzésében kifejtett jogértelmezése sem okoz(hat)ta a jogorvoslathoz való jog sérelmét.
- [39] 5. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság az indítványozó panaszát elutasította.

Budapest, 2024. december 10.

Dr. Varga Réka s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2349/2024.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3004/2025. (I. 21.) AB HATÁROZATA

bírói kezdeményezés elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény 127. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Veszprémi Törvényszék 5.K.700.300/2024/8. számú végzésével az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése szerinti bírói kezdeményezéssel fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a pedagógusok új életpályájáról szóló 2023. évi LII. törvény 127. § (1) bekezdése (a továbbiakban: Púétv.) 2024. január 1. napjától hatályos 127. § (1) bekezdés alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, valamint a konkrét és a bíróságokon még folyamatban lévő egyedi ügyekben történő alkalmazásának kizárását kérte.
- [2] 2. Az indítványozó bíróság előtt folyamatban lévő ügyben a felperes természetes személy elmaradt illetménypótlék és átalánydíj megfizetése iránt indított pert az alperes Tankerületi Központ ellen. Az indítvány szerint a felperes 2013. augusztus 16-tól közalkalmazotti jogviszonyban állt, pedagógus munkakörben. Kinevezését többször módosították a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: Nkt.) és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény (a továbbiakban: Kjt.), valamint a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. törvény köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról szóló 326/2013. (VIII. 30.) Korm. rendelet (Korm. rendelet) alapján. A felperes közalkalmazotti jogviszonya a Púétv. 158. § (1) bekezdés *b*) pontja alapján köznevelési foglalkoztatotti jogviszonyrá alakult át 2024. január 1. napjával. Erről a Tankerületi Központ tájékoztatta a felperest. Tájékoztatta arról is, hogy a köznevelési foglalkoztatotti jogviszonyból származó igények érvényesítése a Púétv. 127. § (1) bekezdés, a 128. § (1) bekezdés, továbbá a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 12. § (1) bekezdése és 13. § (8) bekezdése alapján hároméves elévülési időn belül közigazgatási perben történhet. A felperes a rendkívüli munkavégzésért járó ellenérték iránti keresetét 2024. február 28-án terjesztette elő. A felperes igénye a 2020/2021-es tanévre, a 2021/2022-es tanévre, a 2022/2023-as tanévre és a 2023/2024-es tanévre vonatkozott 2023. szeptember 30-cal bezárólag. A felperes a 2021. január 1. napja és 2023. szeptember 30. napja közötti időtartamra a munkaidő-beosztástól eltérő, rendkívüli munkavégzésért járó ellenértéket, illetménypótlékot a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 107. § *a*) pontja alapján, továbbá rendkívüli munkavégzésért járó átalánydíjat a nem mérhető tartamú ügyelet alapján a Korm. rendelet 33. §-a alapján igényelte. A bíróság a felperest hiánypótlásra, majd a keresetváltogatás után az alperest védírat előterjesztésére hívta fel.
- [3] 3. A közigazgatási perben eljáró indítványozó bíróság megítélése szerint a Púétv. 127. § (1) bekezdése az Alaptörvény több rendelkezésével ellentétes. A bíróság a jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességét az indítvány tartalma szerint az alábbiakra alapozza.
- [4] 3.1. A bírói kezdeményezés szerint a Kp. 4. § (1) bekezdése, 5. § (1)–(2) bekezdése felidézése után a bíróság megállapítja, hogy azon, 2024. január 1-jén köznevelési foglalkoztatotti jogviszonyban állók, akiknek a jogviszonya a jogviszony-átalakulás folytán a korábbi közalkalmazotti jogviszonyból alakult és a korábbi évekre vonatkozóan vannak elszámolási, anyagi igényeik a munkáltatójukkal szemben, a Púétv. 127. § (1) bekezdés alapján az igényeiket közigazgatási perben kénytelenek érvényesíteni. A jogviszony-átalakulás folytán az említettek köznevelési foglalkoztatotti jogviszonyban állnak 2024. január 1. napján, amely már közszolgálati jogviszony-

nak tekintendő, azonban a 2024. január előtti évekre vonatkozó munkavállalói igényeiket a 2021–2023-as évekre vonatkozó anyagi jogi jogszabályok alapján érvényesíthetik a munkáltatójukkal szemben, alapvetően a Kjt. és az Mt. rendelkezései alapján.

- [5] Mindez ellentétes a Kp. 4. § (1) és (2) bekezdés rendelkezéseivel, mert közigazgatási jogvita tárgya nem lehet a nem közigazgatási jog által szabályozott cselekmény, vagy mulasztás. Márpedig a 2021–2023-as évekre vonatkozó, a jelen perben érvényesített igény munkajogi jellegű, munkajogi szabályok által és nem a közigazgatási jog által szabályozott. Az Alaptörvény értelmében alkotmányosan indokolatlan mértékben nem lehet kiterjeszteni az állami szervekkel szembeni jogorvoslat lehetőségét, ugyanakkor figyelembe kell venni azt is, hogy a közigazgatási bírói út nem csupán a szoros értelemben vett közigazgatási szerv alperesi pozícióban történő részvételével nyílhat meg. A Kp. azonban egyértelműen meghatározza a közigazgatási jogvita fogalmát. Ebből következően, ha valamilyen jogeset közigazgatási jogvita körébe vonható, akkor az fogalmilag a Kp. hatálya alá tartozik.
- [6] 3.2. Az indítvány szerint az Alaptörvény jogorvoslati jogra vonatkozó rendelkezéseiből és a 25. cikk (2) bekezdéséből nem következik az, hogy a Kp.-ben egyébként külön nem nevesített jogviták esetében szükségszerűen a közigazgatási bírói út jelenthet egyedüli jogorvoslati fórumot. Az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdése alapvetően elhatárolja a bíróság hatáskörét a magánjogi jogvitákra, és a közigazgatási határozatok törvényességének felülvizsgálatára vonatkozóan. Nyilvánvalóan a jogorvoslatnak is ehhez kell igazodnia. E körben a jogalkotó feladata annak felismerése, hogy milyen esetekben igényli a közjogi jogvita a jogorvoslatához való jog és ezen belül a közigazgatási bírói út, vagy a polgári bírói út, illetőleg más bírói út biztosítását. Az indítvány szerint nem indokolt a bírói út általánosságban való megnyitása az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése és XXV. cikke (panaszjog) alapján, olyan esetben, amikor a 2024. január 1. napjától kezdődően a jogviszonyváltás folytán átalakult jogviszonyt nevesít a törvény közszolgálati jogviszonyként, azonban 2023. december 31-ig a jogviszony nem minősült közigazgatási jog által szabályozott jogviszonynak és nem a közigazgatási bírói út vonatkozott rá.
- [7] A felperes a 2024. január 1-jét követő időszakban közszolgálati jogviszonynak számító köznevelési foglalkoztatotti jogviszony alapján, de a korábbi években létrejött jogviszony alapján érvényesít követelést a munkáltatóval szemben nem közigazgatási jog által szabályozott törvényi rendelkezések alapján, hanem közalkalmazotti, munkajogi szabályok alapján, ezért ebben az esetben az igényérvényesítés az alkotmányos követelményekbe ütközően történik a közigazgatási bírói út igénybevételével. A közigazgatási bírói út általánosságban való megnyitása annak okán, hogy valamely jogviszony 2024. január 1-jétől kezdődően közszolgálati jogviszonynak számít, de a korábbi évekre vonatkozó igény tekintetében külön átmeneti szabályokat a Púétv. nem tartalmaz, noha nevesíti a munkavállaló és munkáltató kifejezést, és e körben azokat jogalanyoknak tekinti, a már hivatkozott alaptörvényi rendelkezésekbe ütközik. Nyilvánvaló, hogy mivel foglalkoztatotti jogviszonyról van szó, a jogviszony alanyai a fennálló jogviszony alapján a korábbi évekre vonatkozóan is élhetnek egymással szemben munkajogi követelésekkel. A 2024. január 1-jétől közszolgálati jogviszonynak minősülő köznevelési foglalkoztatotti jogviszony vonatkozásában a közigazgatási bírói út általánosságban való megnyitása oda vezethet, hogy a közigazgatáson kívüli csaknem valamennyi tevékenység a közigazgatási bíróság előtt megtámadható lenne, amely azonban ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése, XXV. cikke (panaszjog) rendelkezéseivel, továbbá a 25. cikk (2) bekezdésével, a 28. cikk szabályozásával, de a XXIV. cikk (1) bekezdésébe ütközően is alaptörvény-ellenes.
- [8] 3.3. Az indítvány – az alkotmánybírósági gyakorlat felidézése mellett – érvelést tartalmaz arról, hogy a Púétv. 127. § (1) bekezdése visszaható hatályú.
- [9] A hatálybalépését megelőző időre érvényesítendő, alapvetően munkajogi, közalkalmazotti jogviszony fennállása alapján keletkezett igények érvényesítésére állapít meg kötelezettséget; a munkáltató számára azt, hogy olyan követelésekért feleljen közigazgatási perben a munkavállaló igényérvényesítése alapján, amelyek a 2024. január 1-jét követően létrejött köznevelési foglalkoztatotti jogviszony alapján érvényesíthetők közigazgatási perben. Visszaható hatályúnak minősül a közigazgatási bírói út előírása a 2024. január 1-jét megelőzően fennállt közalkalmazotti jogviszonyból származó munkavállalói igényekre, amelyeket felperes a bíróság előtt folyamatban lévő ügyben az Mt. és a Kjt. alapján érvényesít. Amennyiben a jogalkotó szándéka az lett volna, hogy Púétv. hatálybalépését megelőző időszakra is alkalmazható a közigazgatási perben történő igényérvényesítés, akkor erről átmeneti rendelkezések körében kellett volna rendelkeznie, de mindenképpen kifejezett és egyértelmű, világos szabályozást kellett volna tartalmaznia arra nézve, hogy azon volt közalkalmazott esetén, akinek jogviszonya a Púétv. alapján alakult át köznevelési foglalkoztatotti jogviszonnyá 2024. január 1. napján, a megelőző évekre vonatkozó igényét hogyan érvényesítheti. A köznevelési foglalkoztatotti jogviszonyból származó

- igények közigazgatási perben történő érvényesítése általánosságban előírva nem vonatkozhat az alaptörvényi rendelkezések sérelme nélkül a megelőző évekre – az elévülési időn belül – érvényesített munkajogi igényekre.
- [10] Továbbá az Mt. és a Kjt. korábban kialakította a rendkívüli munkavégzésért járó ellenérték fogalmának és mértékének szabályozási körét. Ettől eltérően szabályozza 2024. január 1-jétől kezdődően a Púétv. a rendkívüli munkáért járó ellenértéket, de magát a rendkívüli munka fogalmát is. Lényegében a Púétv. 127. § (1) bekezdése a hatálybalépését megelőző tényekhez, azaz a már korábban fennállt közalkalmazotti jogviszony alapján járó illetményhez, rendkívüli munkavégzésért járó ellenértékhez a korábban hatályos szabályhoz képest eltérő jogkövetkezményt fűz. Ezek az alapvetően munkajogi, közalkalmazotti igények, amelyeket az Mt. és a Kjt. szabályoz, közigazgatási bírói hatáskörben kerülhetnek érvényesítésre 2024. január 1. napjától. Ezen hatáskör kategorikus előírása olyan eljárási szabályok alkalmazásával jár, amelyek csak a közigazgatási perben érvényesülnek. Az anyagi jogi igényeket szabályozó Mt. és Kjt. alapján alkalmazandó Pp-be foglalt szabályoktól ezen szabályok jelentősen eltérnek, következésképp eltérő jogkövetkezményt hordoznak. Mindez a visszamenőleges jogalkotás tilalmának sérelmét jelenti [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése].
- [11] 3.4. Az Alkotmánybíróság az indítványt a tartalma szerint bírálta el.

II.

- [12] 1. Az Alaptörvénynek az indítványban hivatkozott rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„T) cikk (3) Jogszabály nem lehet ellentétes az Alaptörvénnyel.”

„XII. cikk (1) Mindenkinek joga van a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához, valamint a vállalkozáshoz. Képességeinek és lehetőségeinek megfelelő munkavégzéssel mindenki köteles hozzájárulni a közösség gyarapodásához.”

„XXIV. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.”

„XXV. cikk Mindenkinek joga van ahhoz, hogy egyedül vagy másokkal együtt, írásban kérelemmel, panasszal vagy javaslattal forduljon bármely közhatalmat gyakorló szervhez.”

„XXVIII. cikk (7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

„25. cikk (2) A bíróság dönt büntetőügyben, magánjogi jogvitában, a közigazgatási határozatok törvényességéről, az önkormányzati rendelet más jogszabályba ütközéséről és megsemmisítéséről, a helyi önkormányzat törvényen alapuló jogalkotási kötelezettsége elmulasztásának megállapításáról és törvényben meghatározott egyéb ügyben.”

„28. cikk A bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. A jogszabályok céljának megállapítása során elsősorban a jogszabály preambulumát, illetve a jogszabály megalkotására vagy módosítására irányuló javaslat indokolását kell figyelembe venni. Az Alaptörvény és a jogszabályok értelmezésekor azt kell feltételezni, hogy a józan észnek és a közjónak megfelelő, erkölcsös és gazdaságos célt szolgálnak.”

- [13] 2. A Púétv. indítvánnyal támadott rendelkezései:

„17. A jogvita

127. § [A köznevelési foglalkoztatotti jogviszonyból eredő igény érvényesítése]

(1) A munkáltató, a munkavállaló, a köznevelési foglalkoztatotti jogviszonyban álló, valamint a szakszervezet a köznevelési foglalkoztatotti jogviszonyból vagy az e törvényből származó igénye érvényesítése érdekében közigazgatási pert indíthat.”

III.

- [14] Az Alkotmánybíróság először azt vizsgálta, hogy a bírói kezdeményezés megfelel-e az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésében, valamint az Abtv. 25. §-ában, 51. §-ában, 52. § (1) bekezdésében, 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjában, továbbá az 52. § (4)–(6) bekezdésében foglaltakból következő formai és tartalmi követelményeknek.
- [15] 1. Az indítványozó bíróság az Abtv. 25. § (1) bekezdésére alapította kérelmét, amely a Púétv. 127. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányult. Az Alkotmánybíróság erre figyelemmel vizsgálta, hogy az indítvány a határozott kérelem feltételeinek [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pont] eleget tesz-e.
- [16] Az indítványozó bíróság megjelölte azt a törvényi rendelkezést [Abtv. 25. § (1) bekezdés], amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont]. Előadta az eljárás megindításának indokait [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], valamint az indítványozó bíróság megjelölte az Alkotmánybíróság által vizsgálendő jogszabályi rendelkezést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont] és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit: B) cikk (1) bekezdése, T) cikk (3) bekezdése, XII. cikk (1) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése, XXV. cikke, XXVIII. cikk (7) bekezdése, 24 cikk (2) bekezdése (az Alkotmánybíróság feladat- és hatásköre), 25. cikk (2) bekezdése, 28. cikke [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont].
- [17] Az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy a bírói indítvány kifejezett kérelmet tartalmaz az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont], az ugyanis az Abtv. 41. § (1) bekezdésében a kifogásolt jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének a megállapítására és megsemmisítésére irányul.
- [18] 2. Az Abtv. 25. § (1) bekezdése értelmében az egyedi normakontroll eljárásnak további két – egymással összefüggő – feltétele, hogy a bírói kezdeményezés ténybeli alapja a bíró előtt folyamatban lévő egyedi ügy legyen, és a kezdeményezésnek ebben az ügyben alkalmazandó jogszabály vizsgálatára kell irányulnia {3112/2014. (IV. 17.) AB végzés, Indokolás [3]; 3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [22]}. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata értelmében ugyanis a bírói kezdeményezés mint normakontroll egyedi vagy konkrét jellege az absztrakt utólagos normakontrollhoz képest annyiban szűkebb, hogy az indítványozó bíró csak az ügyben alkalmazott jogszabályt támadhatja meg, és részletesen meg kell indokolnia, hogy az adott ügyben valóban szükséges alkalmaznia a támadott jogi normát. Csak ezzel biztosítható ugyanis a kezdeményezés egyedi – konkrét – normakontroll jellege. Amennyiben a bírói kezdeményezés olyan jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést támad meg az Alkotmánybíróság előtt, mely az előtte folyamatban lévő (az Alkotmánybírósághoz fordulás miatt felfüggesztésre került) ügygel nem áll összefüggésben, annak elbírálása során nyilvánvalóan nem kerül alkalmazásra, akkor érdemi alkotmányossági vizsgálatnak nincs helye” {3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [19] Az Alkotmánybíróság a fentiekre figyelemmel a bírói indítvánnyal összefüggésben megállapítja, hogy a bírói kezdeményezés alapját képező per tárgyához tartozó, idevágó, lényeges jogkérdés a perben érvényesített igénynek a Púétv. 127. § (1) bekezdése szerinti bírói útra tartozása, e szabály értelmezése és alkalmazása.
- [20] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó bíróság előtt olyan egyedi ügy van folyamatban, amelyben az általa támadott rendelkezést az ügy elbírálásához alkalmaznia kell, azzal szoros kapcsolatban áll.
- [21] 3. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja értelmében az indítványnak indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [22] Az indítvány az Alaptörvény több rendelkezésére is hivatkozik, mint amelyeknek a sérelmét állítja. Ezek többségét illetően azonban önálló és alkotmányossági szempontból értékelhető indokolást nem adott elő az indítvány, és az sem feltétlenül került kifejtésre, hogy az adott alaptörvényi rendelkezés miért és mennyiben van közvetlen kapcsolatban a lehetséges bírói utat meghatározó Púétv. 127. § (1) bekezdésével, ezeket mennyiben sérti a törvényi rendelkezés. Ezen hiányosság miatt az Alkotmánybíróság nem foglalkozhatott érdemben a XII. cikk (1) bekezdésére, a XXIV. cikk (1) bekezdésére, a XXVIII. cikk (7) bekezdésére, a 28. cikkére vonatkozó indítványi elemekkel. Meg kell jegyezni azt, hogy a Púétv. 127. § (1) bekezdése – mivel az a bírói út meghatározására vonatkozik – nem is hozható összefüggésbe a panaszjoggal (Alaptörvény XXV. cikk), a tisztességes hatósági eljáráshoz való joggal, és a jogorvoslati joggal sem. Utóbbi ugyanis a hatósági és bírósági döntésekkel

szembeni jogorvoslat jogát biztosítja, és nem a bírósághoz fordulás jogát. Az Alaptörvény 28. cikke sem lehet érintett, mert a Púétv. 127.§ (1) bekezdése nem a törvények értelmezésének bírói kötelezettségét, illetve jogát érinti, hanem éppen, hogy egy újabb törvényi rendelkezést jelent, amelyet – akárcsak a többi jogszabályi rendelkezést – az Alaptörvény 28. cikke szerint értelmezni lehet és kell.

- [23] Fentiekből következően az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdésének, és a B) cikk (1) bekezdésének állított sérelmét vizsgálhatta érdemben.

IV.

- [24] A bírói kezdeményezés az alábbiak szerint nem megalapozott.

[25] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként áttekintette a Púétv. bírói indítvánnyal támadott, jelenleg hatályos jogszabályi rendelkezését, illetve a vonatkozó jogszabályi környezetet.

[26] A pedagógusok jogviszonyát korábban a Kjt. és háttérjogszabályaként az Mt. szabályozta, jogvita esetén a bíróságok jártak el munkaügyi perben, a Pp. eljárási szabályai alapján. Ez a helyzet a Púétv. hatálybalépésével változott meg.

[27] A Púétv. indokolása szerint a törvényjavaslat elsődleges célja a köznevelésben dolgozók foglalkoztatására vonatkozó szabályanyag megújításával, elsődlegesen a több lépcsőben történő béremelés biztosításával és a teljesítményalapú differenciálásnak a korábbiaknál következetesebb érvényesítésével a pedagógus életpálya vonzerejének növelése, továbbá a foglalkoztatás rugalmasságát szolgáló megoldások bevezetése volt. Ennek keretében új jogviszony-típus jött létre, amely a törvényhozó szándéka szerint a köznevelés ágazati sajátosságaihoz igazodik. Az új jogviszonytípus, a köznevelési foglalkoztatotti jogviszony, amely fenntartótól függetlenül minden köznevelési intézményben dolgozó pedagógus és az ehhez szorosan kapcsolódó tevékenységet ellátó nevelést és oktatást közvetlenül segítő munkakörben foglalkoztatott számára biztosítja a foglalkoztatás kereteit.

[28] A Púétv. személyi hatálya (1. §) a köznevelés területén működő munkáltatóra, a köznevelési foglalkoztatotti jogviszonyban állóra, a köznevelés területén működő szakszervezetre, valamint a munkáltatói érdekképviselői szervezetre terjed ki. Bizonyos rendelkezései alkalmazandóak más jogviszonyban (munkaviszonyban, megbízással, egyházi szolgálati jogviszonyban) foglalkoztatottra, a nyugdíjasra, illetve a Magyarország területén működő külföldi nevelési-oktatási intézmény foglalkoztatottjára.

[29] A Púétv. 127. §-a a törvény II. fejezetének (A köznevelési foglalkoztatotti jogviszony) 17. címe (A jogvita) szabályai (a köznevelési foglalkoztatotti jogviszonyból eredő igény érvényesítése, az elévülés, a keresetlevél benyújtásának határideje) között található. A 127. § három bekezdése [A köznevelési foglalkoztatotti jogviszonyból eredő igény érvényesítése] megnevezést viseli.

[30] A Púétv. a köznevelési foglalkoztatotti jogviszonyból vagy az e törvényből származó igény érvényesítése érdekében közigazgatási per indítását teszi lehetővé.

[31] A Púétv. az Átmeneti rendelkezések között tartalmazza a jogviszonyok átalakulásához kapcsolódó eljárás szabályait, továbbá a jogviszonyok átalakulásához kapcsolódó egyéb rendelkezéseket. Ennek lényege, hogy 2024. január 1-jével a köznevelési intézményben meghatározott (az alapfeladat ellátását szolgáló) munkakörben a foglalkoztatott közalkalmazotti jogviszonya vagy munkaviszonya köznevelési foglalkoztatotti jogviszonnyá, más (az alaptevékenységet támogató, egyes nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő) munkakörben foglalkoztatott közalkalmazotti jogviszonya munkaviszonnyá alakul át. A Púétv.-ben átmeneti rendelkezés szerepel a jogviszony tartalmához, a 2023. évi szabadsághoz, a kollektív munkajogi szabályokhoz. Ez utóbbi szerint a Kjt. illetve az Mt. alapján 2024. január 1. előtt megkötött kollektív szerződések a hatályuk alá tartozó foglalkoztatottra vonatkozóan – e törvénnyel vagy az Mt.-vel ellentétben nem álló rendelkezései – 2024. január 1. napját követően is hatályban maradnak; az ebből származó igények közigazgatási perben érvényesíthetőek [162. § (1) bekezdés].

[32] 2. A jogirodalomban a közszolgálati jogvitákat érintő egyes változások, a közszolgálati jog jogrendszerbeli helyének meghatározása olyan vitatéma, amely közjogászok és munkajogászok között zajlott és zajlik ma is. A vita lényegét az adja az egyes szerzők szerint, hogy a közjog részeként, vagy pedig a munkajog részeként kezelendő-e a közszolgálati jog. A Púétv. – azzal, hogy a törvény személyi hatályát a jogalkotó minden közneveléssel foglalkozó munkáltatóra kiterjesztette és a jogviszonnyal kapcsolatos jogvitákat közigazgatási jogvitának tekinti – alkalmat adott a munkajoggal foglalkozó egyes szerzők számára, hogy a Kp. és a Púétv. szabályozási összhangját górcső alá vegyék és a felmerülő jogértelmezési kérdésekről, konkrét gyakorlati problémákról írjanak, főként az eljárásra fókuszálva, és annak fényében, hogy munkaügyi bíróságok több mint negyvenhét

éven át működtek részben vagy egészben önálló bíróságként. Ezek az írárok foglalkoznak a munkajogi bíráskodás aktuális kérdéseivel és problémáival, a munkaügyi perek egyes eljárási kérdéseinek elemzésével, a munkaügyi bíráskodás törvényi szabályozása változásával, napjainkig.

- [33] Az Alaptörvény értelmében az alkotmánybírósági eljárás célja nem lehet az, hogy a tudományos oldalról vitatott kérdésekben állást foglaljon {3292/2017. (XI. 20.) AB határozat, Indokolás [23]}. Az indítvány alapján ilyen, vitatott szakmai kérdés a jelen esetben egyebek között az, hogy a Púétv. közigazgatási per indításra utaló része célszerű, helyes jogalkotói döntés-e az alapul fekvő jogviszony jellegzetességei, tárgya, alanyai, a jogérvényesítés útja hatékonysága tükrében.
- [34] 3. Az Alaptörvény negyedik módosítása az indítványhoz kötöttség szabályozását alaptörvényi szintre emelte. A jelen esetben az indítvány alkotmányossági elbírálásának alapja az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdése [az Alaptörvény bíróságra vonatkozó cikke] és a B) cikk (1) bekezdése (visszaható hatály tilalma), az indítvány tartalma alapján.
- [35] 3.1. Jelen ügyben az indítványozó elsődlegesen Púétv.-nek a Kp.-vel való ellentétére – a Kp. 4. § (1) és (2) bekezdése rendelkezéseivel való ellentétre – hivatkozással támadta a Púétv. 127. § (1) bekezdését, és elsősorban abban látta a rendelkezés alaptörvény-ellenességét, hogy az indítvány szerint közigazgatási jogvita tárgya nem lehet a nem közigazgatási jog által szabályozott cselekmény, vagy mulasztás, így a jelen esetben a 2021–2023-as évekre vonatkozó, munkajogi jellegű igény, amit nem a közigazgatási jog, hanem a munkajog szabályoz.
- [36] Az Alaptörvény itt felhívott 25. cikk (2) bekezdésének a lényege az, hogy a jogviták eldöntése a bíróságra tartozik. Ezen rendelkezés nevesít is bizonyos jogvitákat: büntetőügy, magánjogi jogvita, közigazgatási határozatok törvényességének a kérdése stb. Ugyanakkor a rendelkezés utolsó fordulata azt nyilvánítja ki, hogy a bíróság dönt törvényben meghatározott egyéb ügyben. Ezt úgy kell érteni, hogy a törvényhozó a felhatalmazott arra, hogy a bírói út lehetőségét egyéb ügyben meghatározza, vagyis, hogy valamely jogvita, vagy egyéb más ügy (pl.: cégbejegyzés) a bíróság hatáskörébe tartozzék, és ott milyen eljárási szabályok szerint, melyik perrend szerint kell eljárni.
- [37] Jelen esetben a Púétv. és a Kp. rendelkezéseinek az Alaptörvénnyel összhangban álló értelmezése az, hogy az adott jogvita eldöntése a bíróság hatáskörébe tartozik, és az alkalmazandó perrendtartás is törvényben meghatározott. Ez az alkotmányos akarat tükröződik vissza Púétv. és a Kp. rendelkezéseiben, amelyből következően a köznevelési foglalkoztatotti jogviszonyban állók az ebből eredő igényeik érvényesítése végett közigazgatási pert indíthatnak. A közigazgatási perben az eljárás a közszolgálati jogvita külön rendelkezéseinek megfelelő alkalmazásával folytatható le. A jogviszony átalakulásával a korábbi időre vonatkozó igényérvényesítési lehetőség nyilvánvalóan nem vesztethet el. Ebből következően a köznevelési jogviszonyba került foglalkoztatottak az újonnan érvényesíteni kívánt igényeiket – legyen ez az igény akár a régi, akár az új jogállási törvény szerinti időben keletkezett – közigazgatási perben érvényesíthetik. A bírói út változása ugyanakkor – hacsak a törvény másképp nem rendelkezik – az igény keletkezésekor hatályos, és az igény alapjául szolgáló, és a közigazgatási perben alkalmazandó anyagi jogszabályt nem érintheti {lásd alkotmányjogi szempontból hasonló ügyben: 3281/2022. (VI. 10.) AB határozat, Indokolás [14]–[17]}. A Púétv. 127.§-a (1) bekezdése nem az érvényesíthető anyagi jogot határozza meg, hanem a bírói utat jelöli ki a köznevelési jogviszonyban állók, és oda átkerültek számára.
- [38] 3.2. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből eredeztethető, visszaható hatályú jogalkotás tilalmát illetően az indítvány több alkotmánybírósági határozatra is hivatkozott. Helyesen hívta fel ebben a körben a 13/2015 (V. 14.) AB határozatot, a 8/2020. (V. 13.) AB határozatot, a 16/2014. (V. 22.) AB határozatot, a 11/2021. (IV. 7) AB határozatot, valamint a 8/2020 (V. 13.) AB határozatot. Ezek az AB határozatok azonban az anyagi jogon alapuló jogok és kötelezettségek, jogkövetkezmények viszonylatában értelmezik a visszaható hatály tilalmát: „jogszabály a kihirdetését megelőző időre nem állapíthat meg jogkövetkezményeket: nem rögzíthet kötelezettséget és nem nyilváníthat valamely magatartást jogellenessé.” {8/2020. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [54]}. Máshol is úgy magyarázza ezt a tilalmat az Alkotmánybíróság, hogy ez akkor merül fel, ha a jogszabály hatályba lépését megelőző eseményhez, tényhez fűz új, a korábban hatályos szabályhoz képest eltérő jogkövetkezményt az új jogszabály. „Visszaható hatályról beszélünk akkor is, ha az új szabály a hatálybalépését megelőzően keletkezett, annak időpontjában fennálló tényállás jogkövetkezményét a régítől eltérően határozza meg” {10/2018. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [49]–[51]; megerősítőleg idézi: 6/2019. (III. 20.) AB határozat, Indokolás [49]; lásd még: 33/2019. (XI. 27.) AB határozat, Indokolás [39], 11/2021. (IV. 7.) AB határozat, Indokolás [24]–[26]}.
- [39] Az indítvány alapjául szolgáló perben a jogvita tárgya elmaradt illetménypótlék és átalánydíj megfizetése iránti igény. A Púétv. 127. §-a azonban nem a foglalkoztatási jogviszonyon alapuló igényekről, a jogviszonyban ke-

letkezett jogok és kötelezettségek tartalmáról, nem is az ezekhez kapcsolt jogkövetkezményekről rendelkezik, hanem az igényérvényesítés útjáról. A bírói út mikéntjének az alakulása – az anyagi jogi jog érintése nélkül – nem veti fel a visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmának sérelmét. Az elmúlt években a különféle foglalkozási jogviszonyból eredő igények érvényesítésének módját számos törvényi változás érte. Bizonyos jogviszonyokból eredő jogviták a Kp. hatálya alá kerültek, illetve – az Alaptörvény nyolcadik módosításával egyidőben – megszűntek az addig különbírásgként létező közigazgatási és munkaügyi bíróságok is, vagyis elhagyásra került az Alaptörvényből a különbírásgok létrehozásának lehetőségére utaló, továbbá – a rendes és közigazgatási bíróságok az Alaptörvény szövegében történő megkülönböztetésének megszűntére tekintettel – a rendes bíróságokra utaló alaptörvényi rendelkezés. A változásokkor a különféle törvények különféle rendelkezéseket tartalmaztak a múltból eredő igények előtt nyitva álló bírói utat, vagy a bíróságok előtt folyamatban lévő perek sorát illetően. Mindezek azonban az adott jogviszonyból eredő anyagi jogi jogokat és kötelezettségeket nem érintették.

- [40] 4. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Púétv. kifogásolt rendelkezése alaptörvény-ellenességének a megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói indítványt a rendelkező részben foglaltak szerint elutasította.

Budapest, 2024. december 10.

Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/3279/2024.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3005/2025. (I. 21.) AB HATÁROZATA

bírói kezdeményezés elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában – *dr. Márki Zoltán* alkotmánybíró párhuzamos indokolásával, valamint *dr. Czine Ágnes* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény 267. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló bírói kezdeményezést elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A Budapest Környéki Törvényszék mellett működő Bírósági Végrehajtói Fegyelmi Bíróság (a továbbiakban: indítványozó) a Fgy.Vh.11/2023/34. számú végzésével az előtte folyamatban lévő, önálló bírósági végrehajtó ellen indult fegyelmi eljárást végzésével felfüggesztette és az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése alapján bírói kezdeményezéssel fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó a 2024. október 11. napján az Alkotmánybírósághoz érkezett indítványában a bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 267. § (4) bekezdése alaptörvény-ellenessége megállapítását és alkalmazásának kizárását kérte az előtte folyamatban lévő ügyben. Az indítványozó álláspontja szerint a támadott jogszabályi rendelkezés ellentétes az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel.
- [2] 2. A bírói kezdeményezés alapjául szolgáló ügyben a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága (a továbbiakban: hatóság) elnöke és Magyar Bírósági Végrehajtói Kar hivatali szervének vezetője feljelentést tett fegyelmi vétség elkövetése miatt, melyben az önálló bírósági végrehajtóval szemben a Vht. 267. § (4) bekezdése szerinti, a fegyelmi vétség jellegére tekintettel kötelezően alkalmazandó pénzbüntetés kiszabását indítványozták.
- [3] Az indítványozó bíróság az Alaptörvény 28. cikkének első mondatában foglalt értelmezési eljárása során úgy ítélte meg, hogy a Vht. 267. § (4) bekezdése, miszerint, ha a fegyelmi vétség a végrehajtó pénzkezelésére vagy díjszabására vonatkozó szabályok megsértésével valósult meg, pénzbüntetést kell alkalmazni, alaptörvény-ellenes, több okból.
- [4] Az indítványozó bíróság álláspontja szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében deklarált jogállamiság és az abból levezetett jogbiztonság, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes eljárásból való jog sérelmét okozza a támadott rendelkezés a pénzbüntetés kötelező alkalmazásának előírásával, mivel ezzel kizárja, hogy a szankcióról döntő bíróság a büntetés kiszabása során ténylegesen mérlegelhesse, a jogsérelem súlyához igazodó joghátrányról dönthessen, lehetősége legyen a büntetés egyéniesítésére. A bíróság a pénzbírság összegének meghatározása során ugyan nincs kötve a feljelentésben indítványozott mértékhez, de a pénzbüntetés ténye a Vht. 234/A. § (1) bekezdés a) pontja alapján azzal a további jogkövetkezéssel jár, hogy az önálló bírósági végrehajtó szolgálatának újabb hét évre szóló folyamatosságát a hatóság elnöke nem állapítja meg.
- [5] Az indítvány értelmében a pénzbüntetés alkalmazásával automatikusan beálló „hivatalvesztés” jogkövetkezmény miatt nem biztosított az elsőfokú döntés ellen az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti tényleges és hatékony jogorvoslat, a kifogásolt rendelkezés ugyanis nem enged választást a büntetések közül a másodfokon eljáró fegyelmi bíróság számára sem.
- [6] Az indítványozó bíróság kiemelte, hogy az előtte folyamatban lévő eljárás – egyebek mellett – a végrehajtó pénzkezelésére vagy díjszabására vonatkozó szabályok megsértése miatt indult, ezért a fegyelmi vétség megállapítása esetén „a jövőbeli *de facto* hivatalvesztés – a pénzbüntetés kötelező alkalmazása miatt – a fegyelmi eljárás tárgyát képező cselekmény súlyára, a felróhatóság vagy bűnösség fokára való tekintet nélkül beáll”.

II.

- [7] 1. Az Alaptörvény indítványban hivatkozott rendelkezései:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

- [8] 2. A Vht. indítvánnyal érintett rendelkezése:

„267. § (4) Ha a fegyelmi vétség a végrehajtó pénzkezelésére vagy díjszabására vonatkozó szabályok megsértésével valósult meg, pénzbüntetést alkalmazni kell.”

III.

- [9] A bírói kezdeményezés nem megalapozott.

- [10] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként a beadvány Alaptörvénynek és Abtv.-nek való megfelelését vizsgálta. Az Abtv. 25. §-a szerint a bíró – a bírósági eljárás felfüggesztése mellett – abban az esetben kezdeményezheti az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *b)* pontja alapján a jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés alaptörvényellenességének megállapítását, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárását, ha az előtte folyamatban lévő egyedi ügy elbírálása során olyan jogszabályt kell alkalmaznia, amelynek alaptörvényellenességét észleli, vagy alaptörvény-ellenességét az Alkotmánybíróság már kimondta.

- [11] Jelen ügyben az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány az Abtv. 25. § (1) bekezdésében és 51–52. §-aiban előírt feltételeknek eleget tesz: az indítványozó *a)* megjelölte azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét és az indítványozó jogosultságát; *b)* előadta az eljárás megindításának indokait; *c)* megjelölte az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályi rendelkezést és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, *d)* indokolást adott arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezést miért tartja ellentétesnek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel és *e)* kifejezett kérelmet fogalmazott meg az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára.

- [12] Az indítványozói jogosultságot illetően az Alkotmánybíróság utal arra, hogy a fegyelmi ügyekben eljáró bíróságokat az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti független és pártatlan bíróságnak tekinti (lásd: 28/2019. (XI. 4) AB határozat, Indokolás [33]), így ebben az ügyben a bírósági végrehajtói fegyelmi bíróság egyedi normakontroll benyújtására jogosult bíróságnak minősül.

- [13] Az Abtv. 25. § (1) bekezdése értelmében az egyedi normakontroll eljárásnak további két – egymással összefüggő – feltétele, hogy a bírói kezdeményezés ténybeli alapja a bíró előtt folyamatban lévő egyedi ügy legyen, és a kezdeményezésnek ebben az ügyben alkalmazandó jogszabály vizsgálatára kell irányulnia (lásd: 3058/2015. (III. 31.) AB végzés, Indokolás [22]). E két követelménynek az indítvány eleget tesz.

- [14] 2. Az indítványozó bíróság a tisztességes eljáráshoz és a jogorvoslathoz való alkotmányos jogok, és ebből következően a jogállamisághoz fűződő jogbiztonság követelményének sérelmét arra alapította, hogy a Vht. 267. § (4) bekezdése meghatározott fegyelmi vétségek esetén kötelezően írja elő a pénzbüntetés alkalmazását, nem adva ezzel lehetőséget a bírósági mérlegelésre, a büntetés egyéniesítésére.

- [15] 2.1. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata, amelyet a 30/2014. (IX. 30.) AB határozatban kifejezetten a fegyelmi eljárásokkal összefüggésben erősített meg, hogy a büntető eljárásokkal szemben megfogalmazott követelményeknek – közöttük a tisztességes eljárás követelményének – érvényesülniük kell minden olyan eljárás során, amely kimenetele a büntetőjogi elmarasztaláshoz hasonló hátrányokkal járhat (Indokolás [50]).

- [16] Az indítványozó véleményétől eltérően az Alkotmánybíróság álláspontja szerint a tisztességes eljáráshoz való jog alapvetően magával az eljárással szemben fogalmaz meg elvárásokat. A tisztességes eljáráshoz való jog

nem értelmezhető akként, hogy valamely jogsértés esetén alkalmazandó szankció arányosságát is eszerint lehessen és kelljen megítélni. Már korábban rögzítette azt az Alkotmánybíróság, hogy a „jogsértések esetén alkalmazandó szankció meghatározásának feladata a jogalkotóé, úgyszintén azon szempontok rögzítése, melyek a joghátrány mértékét, súlyosságát befolyásolják [...]. A jogalkotót viszonylag széleskörű mozgástér illeti meg egy-egy szankciórendszer kialakítása körében, ennek alkotmányos kereteit az Alaptörvény más rendelkezései jelölik ki (pl. jogállamiság), nem pedig a tisztességes eljáráshoz való jog. Ennek az alapjognak nem képezi a részét a személyes felelősség, illetve a büntetések egyéniesítésének elve sem” {3100/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [63]}. Az Alkotmánybíróság megemlíti továbbá, hogy az önálló bírósági végrehajtókkal összefüggésben egy korábbi határozatában rámutatott, a végrehajtói szolgálat közjogi jellegű jogviszony, a végrehajtó kiemelt közbizalmat élvező közfeladatot lát el, tevékenysége az igazságszolgáltatás részeként értelmezendő. Az ilyen típusú jogviszonyok esetében pedig az állam nagy szabadsággal rendelkezik a jogviszony feltételeinek tartalmának meghatározása során {lásd: 3519/2023. (XII. 14.) AB határozat, Indokolás [38]}.

- [17] A jogorvoslathoz való jog sérelmét állító indítványi elemmel kapcsolatban az Alkotmánybíróság kiemeli, következetes gyakorlata, hogy a jogorvoslathoz való jog, mint alkotmányos alapjog tartalma az érdemi határozatok tekintetében a más szervhez, vagy ugyanazon szervezeten belül magasabb fórumhoz fordulás lehetősége a jogsérelem orvoslása érdekében. A jogorvoslat lényege a jogorvoslás lehetősége, vagyis, hogy a jogorvoslat által nyújtott jogvédelem képes legyen a döntés által okozott sérelem orvoslására {lásd: 3357/2017. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [79]}.
- [18] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben rámutat, a Vht. 270. § (3) bekezdése értelmében az önálló bírósági végrehajtó elleni fegyelmi eljárás kétfokú, az elsőfokú döntés ellen másodfokon eljáró fegyelmi bíróság a Kúria mellett működő Bírósági Végrehajtói Fegyelmi Bíróság, amely három fegyelmi bíróból álló tanácsban eljárva érdemben bírálja el a jogorvoslati kérelmeket.
- [19] Mindezek alapján ebben az ügyben és indítvány alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a Vht. kötelező pénzbüntetés alkalmazását előíró 267. § (4) bekezdése és az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése között nem állapítható meg az indítványozó által állított alkotmányos összefüggés, ekként az erre alapított B) cikk (1) bekezdésének sérelme sem vetődik fel.
- [20] 2.2. Az indítványozó bíróságnak a támadott rendelkezés alkalmazásával bekövetkező további jogkövetkezménnyel, vagyis a fegyelmi büntetés miatt a szolgálat folyamatossága kizártságával összefüggő aggályát illetően az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a már hivatkozott 3519/2023. (XII. 14.) AB határozatban foglalkozott ezzel a kérdéssel. Az Alkotmánybíróság ebben a határozatában kifejtette, hogy az utóbbi években a jogalkotó több jogszabállyal döntött az önálló jogállású bírósági végrehajtói szervezet átalakításáról. A reform egyik lényegi eleme a határozatlan időtartamú végrehajtói kinevezések határozott, hét éves időtartamra változtatása volt és a végrehajtói szolgálati jogviszony folyamatosságának megállapíthatóságával kapcsolatban előírta, hogy a fegyelmi büntetéseket etekintetben értékelni kell. A Vht. 234. §-ának második fordulata ugyanis a már szolgálatot ellátó végrehajtókat előnyben részesíti az általános szabályokhoz – miszerint a végrehajtói állást pályázat útján kell betölteni – képest. A már szolgálatban lévő végrehajtónak ebben az esetben nem kell megméretetnie magát egy versenyzetési eljárásban és nem kell pályázatot benyújtania, de nyilvánvalóan ekkor is meg kell felelnie a kinevezéshez szükséges törvényi előírásoknak. A kedvezmény igénybevételét kizáró szempontokat a Vht. 234/A. §-a és a Vht. 306/I. §-ának második mondata definiálja, ezek fennállása nem teszi lehetővé a végrehajtói szolgálati jogviszony folyamatosságának a megállapítását. Az Alkotmánybíróság ezen hivatkozott határozatában kiemelte, hogy bár ez a szempont hátránnyá jelenik meg a végrehajtói állást betöltő személyre nézve, de alapvetően nem szankcionáló jellegű, valójában a végrehajtói szolgálati jogviszony kedvezményes megújítására irányuló kizáró feltételként értelmezhető, és így nem zárja ki azt, hogy a végrehajtó pályázat útján újból elnyerje a tisztséget {lásd: Indokolás [29] – [36]}.
- [21] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben ismét hangsúlyozza, az említett szabály valójában a végrehajtói jogviszony egy későbbi időpontban esedékessé váló megújítására vonatkozó kedvezményes lehetőséget érintő kizáró feltétel és nem az indítványozó bíróság által hivatalvesztésnek ítélt további szankció.
- [22] 3. Minderre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, a bírói kezdeményezés az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseinek, és ebből következően a B) cikk (1) bekezdésének a sérelmét megalapozottan nem veti fel, ezért az Alkotmánybíróság az indítványt elutasította.

*Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró*

*Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró*

Dr. Márki Zoltán alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [23] 1. A határozattal, és annak indokolásával egyetértek. A határozat indokolása kapcsán – az azzal összhangban állónak tartott – párhuzamos indokolásom csatolom [Abtv. 66. § (3) bekezdés].
- [24] 2. A Vht. alapján a fegyelmi vétség (felelősség) megállapítása esetén kötelező a szankció (pénzbüntetés) kiszabása, ha a fegyelmi vétség a végrehajtó pénzkezelésére vagy díjszabására vonatkozó szabályok megsértésével valósult meg [Vht. 267. § (4) bekezdés]. A Vht. ezen alkalmazása bírói feladat (Vht. 270. §).
- [25] 3. A jogállam fogalmának kialakulását a közigazgatási (hatósági) jogalkalmazás általi diszkréció lehetősége, illetve terjedelme gerjesztette. Mondván a végrehajtó hatalom, illetve attól függő általi joggyakorlás diszkrecionalitása, diszkrecionális döntési jogköre kockázatot jelent a törvények (a jog) uralmának érvényesülésére.
- [26] Erre volt válasz a közigazgatási hatósági döntések feletti bírói felülvizsgálat, annak jogszerűsége korlátozott módja, avagy a teljes (érdemi) terjedelmű bírói út törvényi lehetősége (aminek szervezeti megoldása a külön közigazgatási bíróság, vagy az egy bírói szervezeten belüli a közigazgatási szakági ítélkezés).
- [27] E válasz lényege, hogy a bíróság, a bírósági jogalkalmazás esetében a diszkrecionalitás nem a törvények alkalmazásának kockázata, hanem éppen a törvények egyedi esetre való alkalmazásának a jog uralmával igazolható lényege (szemben a közigazgatási hatósági jogalkalmazással).
- [28] Bíróság esetében (minden bírói döntés esetében) a fő kérdésekben (felelősség, joghátrány) való mérlegelési szabadság a bírói jogalkalmazás lényegi magja. (Ezt szolgálja a függetlenség és pártatlanság iránti elvárás).
- [29] 4. Ehhez képest – álláspontom szerint –, ha a törvény akár a felelősség megállapítását, akár a joghátrány alkalmazását eleve kötelezővé teszi, akkor mindig vizsgálni kell, hogy van-e ennek olyan speciális, észszerű alapon álló körülménye, amivel igazolható a bírói diszkréció, mérlegelés kiiktatása. Önmagában az ilyen kötelezőség nem lenne helyénvaló.
- [30] Jelen esetben a joghátrány kötelező alkalmazása törvényi kötelezőségének törvényi feltétele, hogy a végrehajtó felelősségének (fegyelmi vétségének) megállapítása a pénzkezelésére vagy díjszabására vonatkozó szabályok megsértésével valósult meg.
- [31] Ez az a speciális körülmény, ami – álláspontom szerint – tartalmi szempontból igazolhatóvá teszi a pénzbüntetés feltétlen (bírói mérlegelést nélkülöző) alkalmazásának törvényi előírását [vö.: hasonló Btk. 50. § (2) bekezdés].
- [32] E körülmény – vagyis a fegyelmi vétséget megvalósító magatartás természete – ugyanis egyenes összefüggést teremt az elkövetett vétség mibenléte és az alkalmazandó szankció mibenléte között.

Budapest, 2024. december 17.

*Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró*

Dr. Czine Ágnes alkotmánybíró különvéleménye

- [33] 1. A határozat az indítványozó által kifogásolt alapjogok tekintetében arra a következtetésre jut, hogy a Vht. kötelező pénzbüntetés alkalmazását előíró 267. § (4) bekezdése és az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése között nem állapítható meg az indítványozó által állított alkotmányos összefüggés, ekként az erre alapított

- B) cikk (1) bekezdésének sérelme sem vetődik fel. Ezért a rendelkező részben a bírói kezdeményezést elutasítja. Úgy vélem, hogy a határozat ezen következtetése – az alábbi szempontok okán – nem áll összhangban az Alkotmánybíróság gyakorlatával, ezért azt a szavazatommal nem támogattam.
- [34] Maga a tervezet is rámutat: az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata, amelyet a 30/2014. (IX. 30.) AB határozatban kifejezetten a fegyelmi eljárásokkal összefüggésben erősített meg, hogy a büntetőeljárásokkal szemben megfogalmazott követelményeknek – közöttük a tisztességes eljárás követelményének – érvényesülniük kell minden olyan eljárás során, amely kimenetele a büntetőjogi elmarasztaláshoz hasonló hátrányokkal járhat {Indokolás [50]}.
- [35] Figyelemmel az Alkotmánybíróság ezen következetes gyakorlatára, úgy vélem, hogy a büntetőeljárásokkal szemben eddig megfogalmazott követelmények alapján a konkrét indítvány két vonatkozásban is felvetette az alaptörvény-ellenesség vizsgálatának a szükségességét:
- összhangban áll-e az Alaptörvényből fakadó követelményekkel a konkrét szankció, a pénzbüntetés kötelező alkalmazására szóló törvényi előírás?
 - összhangban áll-e az Alaptörvényből fakadó követelményekkel a szankcionáláshoz kapcsolódó további jogkövetkezmény, vagyis az, hogy az önálló bírósági végrehajtó szolgálatának újabb hét évre szóló folyamatosságát a hatóság elnöke nem állapítja meg?
- [36] Részletes indokaim az alábbiak.
- [37] 2. Az első kérdés kapcsán ki kell emelni, hogy az Alkotmánybíróság értelmezésében a független és pártatlan bírósághoz való jog a tisztességes eljárás követelményrendszerének olyan lényeges eleme, amelynek érvényesülése nélkülözhetetlen a többi alkotmányos alapjog védelméhez. E követelmények nyújthatnak ugyanis garanciát arra, hogy a felek egyéni jogairól egy valóban semleges fórum hozzon döntést. Másfelől a független és pártatlan bíróság a jogállamok működésének egyik legfontosabb alapelve. A demokratikus jogállamokban ugyanis nélkülözhetetlen, hogy a bíróság döntései a kötelező erő és a véglegesség igényével léphessenek fel. A bíróság pedig kizárólag akkor felelhet meg ezeknek a várakozásoknak, ha eljárásait függetlenül és pártatlanul, a tisztességes eljárás alkotmányos követelményrendszerével összhangban folytatja {erről lásd: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [24]}. Független és pártatlan bíráskodás hiányában az egyéni jogok érvényesítése szenved csorbát. Mindebből következik, hogy a tisztességes eljárás követelményrendszerének szerves részét alkotó függetlenség és pártatlanság a demokratikus jogállamokban feltétlen érvényesülést kívánó alkotmányos igényként jelentkezik. {részletesen lásd: 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [28], megerősítette: 26/2021. (VIII. 11.) AB határozat, Indokolás [38]}
- [38] Az Alkotmánybíróság számos korábbi határozatában, többféle megközelítésben foglalkozott a tisztességes eljárás markáns garanciális elemeként a független bírósághoz való joggal. Az adott alapjog és a büntetéskiszabás viszonyrendszerét az Alkotmánybíróság a 13/2002. (III. 20.) AB határozatban vizsgálta részletesen a régi Btk.-nak a középérték szerinti büntetés kiszabására irányadó szabálya kapcsán. Döntésében a testület felidézte korábbi megállapítását arról, hogy az egyes bűncselekmények természetéhez és súlyához igazodó büntetési rendszer és a büntetéskiszabás normatív előírásai együttesen szolgálják a jogállami legális büntetés funkcióját: a szankcióval történő arányos és megérdemelt viszonzást. (ABH 2002, 85, 98–99.; lásd még: 1214/B/1990. AB határozat, ABH 1995, 571, 576, 577.)
- [39] Hasonló alapjogi problémát vizsgált továbbá az Alkotmánybíróság a 23/2014. (VII. 15.) AB határozatban is. Ezen vizsgálat fókuszában az erőszakos többszörös visszaesőkre vonatkozó „három csapás” szabályhoz kapcsolódóan a halmazati büntetés súlyosításával összefüggő jogszabályi rendelkezések, így az életfogytiglani szabadságvesztés kötelező kiszabására irányadó szabály alkotmányossága állt. A döntésben az Alkotmánybíróság két összefüggésben is megállapította az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiságból fakadó jogbiztonság követelményének a sérelmét.
- [40] Ezen előzmények alapján úgy vélem, az alkotmányjogi összefüggés egyértelmű hiánya az első kérdés kapcsán a konkrét ügyben nem volt megállapítható, és helye lett volna az érdemi alkotmányossági vizsgálat lefolytatásának.
- [41] 2. A második kérdés a szankcionáláshoz kapcsolódó egyéb jogkövetkezmények témakörét érinti azáltal, hogy a pénzbüntetés folyamánként az önálló bírósági végrehajtó szolgálatának újabb hét évre szóló folyamatossága megszakad. Ez az Alkotmánybíróságnak mentesítéssel és az elítéléshez kapcsolódó ún. másodlagos jogkövetkezményekkel kapcsolatos gyakorlata körébe eső kérdés. Hasonló kérdést vizsgált érdemben a testület – a 20/2013. (VII. 19.) AB határozatban a személy- és vagyonvédelmi, valamint a magánnyomozói tevékenység kapcsán,

- a 3102/2018. (IV. 9.) AB határozatban a lőfegyverekről és a lőszeréről szóló törvény rendelkezései kapcsán,
– a 23/2020. (VIII. 4.) AB határozatban a helyi önkormányzati képviselők és polgármesterek választásáról szóló, valamint Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvény rendelkezései kapcsán.
- [42] Már a 20/2013. (VII. 19.) AB határozatban rámutatott az Alkotmánybíróság, hogy mind a hatályos szabályozás, mind a hazai jogtörténet ismer és alkalmaz olyan szabályozási megoldásokat, amelyek fokozatosá teszik az átmenetet a büntetett előlélethez fűződő joghátrányok fennállása és az azok alól való teljes mértékű mentesülés között. Főszabály ugyanis az, hogy ha a mentesítés törvényben előírt feltételei bekövetkeznek, a mentesített személy megszerezheti és gyakorolhatja mindazokat a jogosítványokat, viselheti mindazon tisztségeket, amelyeket a jogszabályok a büntetlen előéletű állampolgárok részére biztosítanak. Ezen feltétel bekövetkezésének időpontjától kezdődően nem tartozik számot adni a mentesítés alá esett korábbi elítélés(ek)ről, azok a hatóság által részére kiadott erkölcsi bizonyítványban sem szerepelnek. Ugyanakkor alkotmányossági szempontból szükséges lehet, hogy fontos, bizalmas vagy a közösségre nézve veszélyes tevékenységeket, tipikusan munkaköröket egykori bűnelkövetők az elítéléshez fűződő joghátrányok alól való mentesülést követő meghatározott időtartamban se tölthessenek be. Ennek megfelelően a jogalkotó azt a megoldást követi, hogy a mentesítést követően is fennmaradó joghátrányokat – mint az elítéléshez fűződő kivételes következményeket – egyedi jelleggel, az adott tevékenységet meghatározó szabályozásban deklarálja. A fontos, bizalmas vagy adott esetben veszélyes tevékenységek esetén érvényesülő, indokolt társadalmi óvatosság azonban csak meghatározott körben, az Alaptörvény szabta keretek között, a szükséges esetekben és az arányosság követelményének szem előtt tartásával érvényesülhet (Indokolás [36]–[37]).
- [43] A 3102/2018. (IV. 9.) AB határozatban fejtette ki továbbá az Alkotmánybíróság, hogy azon hátrányos jogkövetkezményeket, amelyek a büntetőjogon kívül érvényesülnek, a magyar jog nem szabályozza egységesen. Ezek ágazati jogszabályokban található meg. Széles körben megjelennek, így például az alkotmányjog, az államigazgatási jog, a munkajog (pl. a közoktatásban alkalmazás feltétele az, hogy az alkalmazott büntetlen előéletű legyen), a polgári jog (pl. hivatásos gondnok csak büntetlen előéletű személy lehet) vagy a gazdasági jog területén is (pl. közbeszerzési eljárásban nem lehet ajánlattevő, aki a büntetett előlélethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alól nem mentesült). A jogkövetkezmények tartalmukat tekintve köthetnek például a választójoghoz, munkakör betöltéséhez, hivatali tisztség viseléséhez, meglévő jogosítványok elvesztéséhez (Indokolás [22]).
- [44] Ezen, az Alkotmánybíróság eddigi gyakorlatából fakadó követelményeket szem előtt tartva a fenti második kérdés tekintetében szintén megállapíthatónak tartottam az alkotmányos összefüggés fennállását, és szükségesnek ítélttem annak érdemi vizsgálatát.
- [45] Összességében nem tartom kizártnak, hogy egy, az Alkotmánybíróság gyakorlatával összhangban lefolytatott érdemi alkotmányossági vizsgálat a konkrét esetében a bírói kezdeményezés elutasításához vezethetett volna. Ilyen vizsgálat hiányában ugyanakkor a határozat indokolása nem győzött meg a döntés megalapozottságáról.

Budapest, 2024. december 17.

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/3374/2024.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3006/2025. (I. 21.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

1. Az Alkotmánybíróság a Kúria 2/2014. Polgári jogegységi határozata 1. pontja és a Kúria Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozata alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Kúria Jpe.II.60.040/2022/7. számú jogegységi hatályú határozata és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VI.30.480/2021/5. számú közbenső ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. A jogi képviselővel (Bálint Kállai és Kende Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd dr. Kende Tamás; Sonnevend Pál Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd: dr. Sonnevend Pál) eljáró jogi személy indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Az indítványozó elsődlegesen az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszában a Kúria 2/2014. Polgári jogegységi határozata (a továbbiakban: 2/2014. PJE határozat) 1. pontja és a Kúria Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozata (a továbbiakban: JPE határozat1) alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, míg másodlagosan [az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz megalapozatlansága esetére] az Abtv. 27. §-a alapján a Kúria Jpe.II.60.040/2022/7. számú jogegységi hatályú határozata (a továbbiakban: JPE határozat2) és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv. VI.30.480/2021/5. számú közbenső ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt is kérte, hogy az Alkotmánybíróság kezdeményezzen előzetes döntéshozatali eljárást az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) előtt az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés (a továbbiakban: EUMSZ.) 267. cikke alapján, melynek lezárultáig az eljárást az Abtv. 60. §-ának megfelelően függessze fel.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben megállapított tényállás szerint az indítványozó pénzintézet 2004. október 20. napján megkötött deviza alapú hitelszerződéssel 58 800 CHF összegű hitelkeretet nyújtott az alapügy felperesei mint adósok részére. A felperes természetes személy adósok tudomásul vették, hogy a hitelkeret terhére igénybe vehető kölcsön maximális összege 8 150 000 forintnak a szerződés hatályba lépésének napján érvényes, magánszemélyekre vonatkozó deviza vételi árfolyamon számított deviza ellenértéke, de nem több, mint a hitelkeret. A felperesek azt is tudomásul vették, hogy a lejárt tőke- és kamattartozást, valamint azok késedelmi kamatát az indítványozó devizában tartja nyilván és emiatt a kölcsön, illetve a tartozás forintban kifejezett összege a magánszemélyekre vonatkozó deviza eladási árfolyam függvényében változhat. A szerződés 6.6. pontja értelmében a felperes természetes személyek jogosultak voltak a futamidő alatt egy alkalommal a banktól a devizában nyilvántartott kölcsön forintalapú kölcsönné alakítását kérni azzal, hogy kötelesek ezt a kérelmet a fordulónapot legalább 30 nappal megelőzően a bankhoz írásban benyújtani. A szerződés 10.12. pontja szerint a felperesek kifejezetten nyilatkoztak arról, hogy megértették azt a banki tájékoztatást, miszerint a szerződés szerinti kölcsön vonatkozásában jelentős árfolyamkockázatuk keletkezhet abban az esetben, ha a kölcsön devizanemének forintárfolyama jelentősen változik, és akként nyilatkoztak, hogy ezen információ ismeretében is igénybe kívánták venni a kölcsönt.
- [3] 1.2. A felperes természetes személyek keresetükben (egyebek között) a kölcsönszerződés semmisségének megállapítását kérték a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: régi Hpt.) 213. § (1) bekezdés a), b) és e) pontja alapján, jogkövetkezményként a szerződés hatályossá nyil-

vánítását kérték, valamint azt, hogy a bíróság kötelezze az indítványozót 7 362 521 forint és járulékai megfizetésére. A felperesek negyedleges keresetükben annak megállapítását is kérték, hogy a kölcsönszerződés egyes pontjai tisztességtelenek, tekintettel arra, hogy az indítványozó devizakockázattal kapcsolatos tájékoztatása nem felel meg a 2/2014. PJE határozatban, valamint az Európai Unió Bírósága vonatkozó joggyakorlatában kifejtett szempontoknak.

- [4] Az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék 37.G.43.504/2017/80. számú, 2020. november 10. napján kelt ítéletével a felperesek keresetét elutasította. Az ítélet jelen alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából releváns megállapításai szerint az indítványozó ismertette a felperesekkel, hogy az árfolyamváltozásnak milyen hatása van a tartozásra, és a felpereseknek ebből meg kellett érteniük, hogy „ha a forint gyöngül akkor a tartozásuk nő”, azaz az indítványozó nem tisztességtelenül telepítette a kockázatot a felperesekre. Az árfolyamváltozás korlátlanlanságát a felpereseknek azért kellett volna megérteniük, mert az indítványozó „nem közölte, hogy az árfolyam bármilyen nem lehet, illetve azt sem, hogy bármely terhet átvállalna” (Fővárosi Törvényszék ítélete, 28. oldal).
- [5] 1.3. A felperesek fellebbezése alapján másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla 9.Pf.20.073/2021/10. számú, 2021. június 8. napján kelt ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. Az ítéltábla szerint a szerződéskötés időpontjában hatályos régi Hpt. speciális rendelkezése ugyan nem írta elő az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatást, de az indítványozó a fogyasztókkal kötött szerződésekben alkalmazott tisztességtelen feltételekről szóló 93/13/EGK irányelv alapján ebben a kérdésben is köteles volt a felperesek számára tisztességes tájékoztatást adni. Ilyen esetekben az érvénytelenséget nem a régi Hpt. rendelkezéseinek sérelme, hanem a 93/13/EGK irányelv magyar jogba implementált szabályainak nem megfelelő eljárás és tájékoztatás eredményezheti. E körben a Fővárosi Ítéltábla kiemelte, hogy a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) 209. §-a már a szerződéskötés idején is tartalmazta a tisztességtelenséget mint érvénytelenségi okot, melyet a 93/13/EGK irányelv rendelkezéseire figyelemmel kellett értelmezni. Az ítéltábla szerint a kereset, a fellebbezés elbírálása szempontjából releváns jogegységi határozatok, továbbá az Európai Unió Bíróságának döntései nem jogot alkotnak, hanem jogot értelmeznek. Így pedig a már korábban is létező szabályok később kiadott értelmezése irányadó az adott személy hatálybalépése után létrejött valamennyi jogviszonyra, tehát az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy alapját képező, 2004. október 20. napján megkötött szerződésre is.
- [6] Ennek megfelelően a szerződés rendelkezéseinek vizsgálata során a Kúria 2/2014. és 6/2013. PJE határozatait, valamint az Európai Unió Bírósága egyes döntései (így különösen a C-96/14., C-186/16., C-51/17. és C-227/18. számú ügyekben született döntések) irányadóak. Az EUB ítélkezési gyakorlata alapján a devizakockázatról rendelkező szerződési feltétel akkor világos és érthető, ha a szokásosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó pontos és érthető szempontok alapján értékelheti a szerződésből eredően őt érő gazdasági következményeket, a szerződés pedig átláthatóan tünteti fel azon mechanizmus konkrét működését, amelyre az érintett feltétel utal. A deviza alapú szerződések esetében mindez azt jelenti, hogy a hitelintézeteknek (így az indítványozónak is) arról kell(ett) informálnia a fogyasztót, hogy a devizaalapú elszámolás mint a szerződés mechanizmusa azzal a hatással jár, hogy ebből eredően árfolyamkockázat merül fel, amelyet teljes egészében a fogyasztó visel, és hogy ez milyen módon befolyásolja a fizetési kötelezettségét, amely pedig már a fogyasztó gazdasági kötelezettségeinek változásával kapcsolatos ismeret (Fővárosi Ítéltábla ítélete, Indokolás [34]–[35]). A Fővárosi Ítéltábla szerint az indítványozó által nyújtott tájékoztatás ezen követelményeknek megfelelt, hiszen az indítványozó tájékoztatta arról a felpereseket, hogy jelentős árfolyamkockázat keletkezhet akkor, ha a kölcsön devizanemének forint árfolyama jelentősen változik, ráadásul a szerződés rendelkezett a pótfedezet nyújtásáról is akkor, ha a zálogtárgy forgalmi értéke már nem nyújt kellő fedezetet a bank számára, ami szintén az árfolyamkockázatra vonatkozó figyelmeztetésként értékelhető (Fővárosi Ítéltábla ítélete, Indokolás [36]). Az ítéltábla megítélése szerint nem szükséges arról szó szerint tájékoztatni a fogyasztókat, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa, elegendő, ha ez összességében kiderül a tájékoztatásból, márpedig jelen esetben az indítványozó arról tájékoztatta a felpereseket, hogy az árfolyamkockázat akár jelentős is lehet, és nem utalt semmilyen kockázati felső határra, mely a *contrario* az árfolyamkockázat korlátlanlanságát jelenti (Fővárosi Ítéltábla ítélete, Indokolás [38]).
- [7] 1.4. A felperesek felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria Gfv.VI.30.480/2021/5. számú, 2022. május 10. napján kelt közbenső ítéletével a Fővárosi Ítéltábla jogerős ítéletét hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és megállapította, hogy a peres felek között 2004. október 20. napján létrejött deviza alapú hitelszerződés érvénytelen. A Kúria közbenső ítéletében kiemelte: a 93/13/EGK irányelv 8. cikke alapján a tagállamok a fogyasztók magasabb szintű védelme érdekében az irányelvnél szigorúbb nemzeti rendelkezéseket is elfogadhatnak. Az Európai Bíróság ítélkezési gyakorlata értelmében főszabály szerint a tagállami legfel-

sőbb bíróságok ítélkezési gyakorlata nem tartozik az irányelv 8. cikkének hatálya alá, azonban az ilyen ítélkezési gyakorlat is összhangban lehet az irányelvvvel, ha az alsóbb fokú bíróságok számára kötelező kritériumok képesek hatékony jogorvoslatot nyújtani a fogyasztóknak, és az alsóbb fokú bíróságokat ez nem korlátozza az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésében (Kúria közbenső ítélete, Indokolás [20]).

- [8] A 2/2014. PJE határozat értelmében, ha a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatás vagy a tájékoztatás elmaradása folytán a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben terheli, a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen, melynek következtében a szerződés érvénytelen. A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a JPE határozat1-ben azt az elvi tartalmú döntést hozta, hogy a 2/2014. PJE határozat 1. pontja azzal a kötelező értelmezéssel alkalmazható, amely szerint akkor megfelelő tartalmú az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás, ha az átlagosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó a tájékoztatás alapján a szerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázat tényén és mibenlétén kívül azt is felismerheti és értékelni tudja, hogy a forint árfolyama a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti deviza árfolyamához képest számára akár jelentős mértékben is kedvezőtlenül változhat, és ezáltal a fogyasztó fennálló tartozásának a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen megemelkedhet (Kúria közbenső ítélete, Indokolás [21]–[22]). Jelen esetben a Kúria arra a következtetésre jutott, hogy a 2004-ben kötött szerződésből csak következtetni lehetett az árfolyamkockázatra, annak mértékét (korlátlanágát) a szerződés nem tartalmazta kifejezetten, a szerződéshez pedig külön kockázatteltáró nyilatkozat nem készült. A Kúria ezért úgy ítélte meg, hogy a szerződés valójában csak ismertette az árfolyamkockázat mibenlétét, de nem hívta fel a fogyasztó figyelmét kellő súllyal, átlátható módon az árfolyamromlás valós, lehetséges következményeire (Kúria közbenső ítélete, Indokolás [24]).
- [9] 1.5. A Kúria közbenső ítéletével szemben az indítványozó alkotmányjogi panaszt és jogegységi panaszt is előterjesztett. Az Alkotmánybíróság a 3056/2023. (II. 8.) AB végzésével az indítványozó alkotmányjogi panaszát a folyamatban lévő jogegységi panasz eljárásra tekintettel érdemi vizsgálat nélkül visszautasította.
- [10] 1.6. Az indítványozó jogegységi panasa alapján eljáró Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a 2023. június 12. napján kelt JPE határozat2-vel megállapította, hogy a Kúria Gfv.VI.30.480/2021/5. számú közbenső ítélete jogkérdésben eltért a Kúria más, a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett ítéletétől, azonban az eltérés indokolt volt, ezért a Jogegységi Panasz Tanács a közbenső ítéletet hatályában fenntartotta. A JPE határozat2 jelen alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából releváns megállapítása szerint a Kúria egy korábbi, 2019. május 29. napján meghozott határozatában egy, a perbelivel tartalmilag lényegében azonos szerződéses dokumentációt vizsgált és az abban foglalt árfolyamkockázati tájékoztatót a 2/2014. PJE határozat alapján megfelelőnek talált. Utóbb, 2021. november 22. napján a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa meghozta a JPE határozat1-et, melynek értelmében a 2/2014. PJE határozat a továbbiakban csak a jogegységi hatályú határozatban kifejtett [a Kúria közbenső ítéletében hivatkozott és a jelen határozat I/1.4. pontjában (Indokolás [8]) már idézett] kötelező kiegészítő értelmezéssel alkalmazható. A JPE határozat1 eredményeképpen a Kúriának az árfolyamkockázati tájékoztatót újra kellett értékelnie, melynek eredményeként (éppen a JPE határozat1-ben foglaltak miatt) eltérő következtetésre jutott. Ez pedig egyben azt is jelenti, hogy a Kúria eljáró tanácsa ugyan jogkérdésben eltért a Kúria korábbi, Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától, az eltérés oka azonban éppen a JPE határozat1-nek megfelelő döntés meghozatala volt, ekként az eltérés a Jogegységi Panasz Tanács szerint indokolt volt (JPE határozat2, Indokolás [35]).
- [11] A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa úgy ítélte meg, hogy az ügyben előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése sem indokolt, részben azért, mert a 93/13/EGK irányelv vonatkozó rendelkezései egyértelműek, részben pedig azért, mert a Kúriában nem merült fel kétség a szabály értelmét illetően (*acte clair*) (JPE határozat2, Indokolás [38]).
- [12] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő a (Kúria Gfv.VI.30.480/2021/5. számú közbenső ítélete vonatkozásában a fentiek szerint ismételt) alkotmányjogi panaszát, melyben elsődlegesen, az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján a 2/2014. PJE határozat 1. pontja és a JPE határozat1 alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, míg másodlagosan, az Abtv. 27. §-a alapján a JPE határozat2 és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VI.30.480/2021/5. számú közbenső ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését is indítványozta, és egyben kérte, hogy annak lezárultáig az Alkotmánybíróság az eljárását az Abtv. 60. §-ának megfelelően függeszse fel.

- [13] Tekintettel arra, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában egyaránt támadta a Kúria közbenső ítéletét és a JPE határozat2-t, melyek közül a Kúria közbenső ítélete elleni alkotmányjogi panaszt az elsőfokú bíróságon, a jogegységi hatályú határozattal szembeni alkotmányjogi panaszt pedig a Kúrián kell előterjeszteni, az Alkotmánybíróság főttkára ezért az alkotmányjogi panaszt a főttkári előkészítő eljárás során, az Alkotmánybíróság Ügyrendjének megfelelően elkülönítette. Az ily módon elkülönített alkotmányjogi panaszokat az előadó alkotmánybíró utóbb, a főttkári előkészítő eljárás eredményes lezárultát követően ismételtlen egyesítette.
- [14] 2.1. Az indítványozó Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszában a 2/2014. PJE határozat 1. pontjával és a JPE határozat1-gyel összefüggésben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét állította, az alábbiak szerint.
- [15] A 2/2014. PJE határozat 1. pontja az alkotmányjogi panasz szerint azért sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti visszaható hatályú jogalkotás tilalmát, mert a normatív hatással bíró jogegységi határozat a polgári jogi szerződések létrejöttének időpontjára visszamenőlegesen, látszólag jogértelmezésként, valójában azonban magyar és uniós jogszabályi alapok nélküli jogalkotással változtatta meg a szerződéses felek jogi viszonyait. Az indítványozó e körben kiemelte: a Kúria a 2/2014. JPE határozat elfogadásával egyszer már megállapított egy irányadó jogértelmezést, melynek elfogadását követően sem a magyar, sem pedig az uniós jog nem változott meg érdemben, a 2/2014. PJE határozat 1. pontjának a JPE határozat1-gyel történt módosítása egy már korábban megállapított normatartalom utólagos és indokolatlan módosításának tekinthető, ami az indítványozóra nézve kétségtelenül hátrányos volt. Ezt a hátrányt az alkotmányjogi panasz szerint egyértelműen igazolja a JPE határozat2 rendelkező része és indokolása, illetőleg a Kúria közbenső ítélete.
- [16] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában arra is rámutatott, hogy a világosság és érthetőség követelménye a magyar jogban csak a régi Ptk. 2009-ben történt módosításával jelent meg, az ezt megelőzően kötött szerződésekre a világosság és érthetőség követelménye nem a magyar jogból, hanem közvetlenül a 93/13/EGK irányelvből ered. A 2/2014. PJE határozat ugyanakkor a közvetett hatály fogalmát szélsőségesen tágan értelmezi, amikor arra a következtetésre jut, hogy nem kell megjelölni, hogy melyik magyar jogszabályi rendelkezést értelmezik az uniós joggal összhangban, elegendő, ha a magyar jognak nincs olyan szabálya, ami kizárná az át nem ültetett irányelvi szabálynak a magyar jogban való érvényesülését. A 2/2014. PJE határozat szándéka szerint a C-26/13. számú, *Kásler* ügyben hozott ítéletből fakadó követelményeket jelenítette meg a magyar jogban, a *Kásler* ítéletből (és általában az uniós jogból) azonban nem következik, hogy a világosság és érthetőség követelményének megsértése automatikusan, minden további körülmény mérlegelése nélkül az érintett szerződéses rendelkezés tisztességtelenségét és ezzel érvénytelenségét eredményezné. Az indítványozó szerint a világosság és érthetőség csak az egyik (és nem pedig az egyetlen) olyan tényező, amelyet az érvénytelenség körében azok összességében kell a bíróságoknak vizsgálniuk. Ez pedig egyben azt is jelenti a panasz szerint, hogy a 2/2014. PJE határozat valójában nem az uniós jogot alkalmazta vagy értelmezte, hanem azzal ellentétesen járt el, tartalmilag jogot alkotott, amely az érvénytelenség jogintézményén keresztül a múltra nézve is irányadó, és az indítványozó helyzetét elnehezítette.
- [17] A fentiek miatt az indítványozó álláspontja szerint az is megállapítható, hogy a Kúria 2/2014. PJE határozatában megjelenő jogértelmezés önkényes, mert nem az uniós jogot alkalmazta vagy értelmezte, hanem abból nem következő módon, sőt azzal ellentétesen járt el, mely önkényes jogértelmezés az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét is eredményezi. Az indítványozó e körben utalt arra, hogy az Alkotmánybíróság korábban már megállapította, hogy az uniós jog alkalmazási körének kiterjesztő értelmezése az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét eredményezheti [így például a 11/2020. (VI. 3.) AB határozatban és a 16/2021. (V. 13.) AB határozatban].
- [18] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz a JPE határozat1 alaptörvény-ellenességét is állította, ugyancsak az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelme miatt.
- [19] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése körében az indítványozó arra hivatkozott, hogy a JPE határozat1 nem a világosság és érthetőség követelménye megsértésének jogkövetkezményét, hanem a világosság és érthetőség tartalmát módosította, oly módon, hogy az valójában nem következik az EUB gyakorlatából. Azáltal pedig, hogy a JPE határozat1 kiterjesztően értelmezte az EUB ítélkezési gyakorlatát, a JPE határozat1 az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését is megsértette a jogértelmezés önkényessége miatt.
- [20] 2.2. Az indítványozó Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét állította, az alábbiak szerint.
- [21] Egyfelől, a Kúria közbenső ítéletében, valamint a JPE határozat2-ben nem tett eleget az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó indokolási kötelezettségének. Sem a közbenső ítélet, sem a JPE határozat2 nem adott

választ arra a kérdésre, hogy a 2004-ben megkötött hitelszerződés mely pontja és mely jogszabály alapján érvénytelen, és ennek a pontnak az érvénytelensége miatt hat ki a teljes szerződés érvénytelenségére, miként arra a kérdésre sem, hogy az alapügy felperesei miért nem részesültek megfelelő tájékoztatásban, és miért nem tudták felismerni a hitelszerződésből eredő és általuk viselendő kockázat gazdasági következményeit. Az indítványozó e körben arra is hivatkozott, hogy az eljárás során kifejezetten érvelt amellett, hogy sem a régi Ptk. rendelkezései, sem pedig az EUB gyakorlata alapján nem állapítható meg automatikusan, további vizsgálat nélkül a hitelszerződés érvénytelensége, azonban az indítványozó ezen érve is válasz nélkül maradt.

- [22] Másfelől, a Kúria közbenső ítéletében és a JPE határozat2-ben az indítványozó szerint önkényesen alkalmazta az irányadó jogot. Abban az esetben ugyanis, ha az indítványozó elsődleges, az Abtv. 26. § (1) bekezdésén alapuló kérelmét az Alkotmánybíróság nem találja megalapozottnak, akkor ez azt jelenti, hogy a 2/2014. PJE határozat JPE határozat1-gyel történő módosítása valójában csak pontosítás, a JPE határozat1 nem keletkeztetett új követelményt, mely esetben a korábbi gyakorlattól eltérő kúriai megközelítés a jogszabályokkal nem indokolható, azaz önkényes. E körben az alkotmányjogi panasz kiemelte, hogy a Kúria korábbi, a JPE határozat1 elfogadását megelőző gyakorlata világosnak és érthetőnek találta az indítványozó által a fogyasztóknak adott tájékoztatást, e vonatkozásban teljesen egyező tényállás alapján, hiszen ugyanazon tájékoztatás jogszerűségét kellett a Kúriának a közbenső ítéletben és a JPE határozat2-ben is értékelnie, melyhez képest a közbenső ítélet és a JPE határozat2 a JPE határozat1-re hivatkozással újraértékelte a tájékoztatás megfelelőségét (és az értékelés eredménye a korábbiakhoz képest eltérő, az indítványozó számára hátrányos lett). Az indítványozó szerint a Kúria kizárólag azért állapította meg az indítványozó által nyújtott tájékoztatás tisztességtelenségét, mert az nem tartalmazta pontosan a JPE határozat1-ben rögzített (sem az uniós jogból, sem a magyar jogból nem következő) szófordulatokat. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését sértő módon önkényesnek tartja az indítványozó azt a jogértelmezést, mely egy csaknem két évtizeddel korábbi szerződés szófordulatának megfelelőségét egy közel húsz évvel későbbi bírói döntésben megjelenő szófordulattal veti össze, érdemi tartalmi vizsgálat nélkül.
- [23] Harmadfelől, az indítványozó álláspontja szerint a Kúria a JPE határozat2 meghozatala során kellő indokolás nélkül mellőzte az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését. Az indítványozó álláspontja szerint az uniós joggyakorlat kifejezetten ellentétes a 2/2014. PJE határozat módosított 1. pontjával, melyhez képest sem a valóságnak nem felel meg, sem pedig az Alaptörvényből fakadó indokolási kötelezettség követelményét nem elégíti ki az az indokolás, amelyet a Kúria adott az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének elutasításával összefüggésben.
- [24] 2.3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság az EUMSZ. 267. cikke alapján kezdeményezzen előzetes döntéshozatalt az EUB-nál.

II.

- [25] 1. Az Alaptörvény indítvánnyal érintett rendelkezése:

„B) cikk (1) Magyarország független, demokratikus jogállam.”

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

- [26] 2. A 2/2014. PJE határozat indítvánnyal érintett rendelkezése:

„1. A deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés azon rendelkezése, amely szerint az árfolyamkockázatot – a kedvezőbb kamatmérték ellenében – korlátozás nélkül a fogyasztó viseli, a főszolgáltatás körébe tartozó szerződéses rendelkezés, amelynek a tisztességtelensége főszabályként nem vizsgálható.

E rendelkezés tisztességtelensége csak akkor vizsgálható és állapítható meg, ha az általánosan tájékozott, ésszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó (a továbbiakban: fogyasztó) számára annak tartalma a szerződéskötéskor – figyelemmel a szerződés szövegére, valamint a pénzügyi intézménytől kapott tájékoztatásra is – nem volt világos, nem volt érthető.

Ha a pénzügyi intézménytől kapott nem megfelelő tájékoztatás vagy a tájékoztatás elmaradása folytán a fogyasztó alappal gondolhatta úgy, hogy az árfolyamkockázat nem valós, vagy az őt csak korlátozott mértékben

terheli, a szerződésnek az árfolyamkockázatra vonatkozó rendelkezése tisztességtelen, aminek következtében a szerződés részlegesen, vagy teljesen érvénytelen.”

[27] 3. A JPE határozat1 indítvánnyal érintett rendelkezése:

„A 2/2014. PJE határozat 1. pontja azzal a kötelező értelmezéssel alkalmazható, amely szerint akkor megfelelő tartalmú az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó a tájékoztatás alapján a szerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázat tényén és mibenlétén kívül azt is felismerheti és értékelni tudja, hogy a nemzeti fizetőeszköz (a forint) árfolyama a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti deviza árfolyamához képest számára akár jelentős mértékben is kezdveztően változhat, és ezáltal a fogyasztó fennálló tartozásának, a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen megemelkedhet” (Indokolás [34]).

III.

[28] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt.

[29] 2. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó jogi képviselője a JPE határozat2-t 2023. június 21. napján vette át, mely időponthoz képest az alkotmányjogi panasz határidőben (2023. augusztus 16. napján) került előterjesztésre. Figyelemmel arra, hogy az indítványozó a Kúria Gfv.VI.30.480/2021/5. számú közbenső ítélete ellen korábban már terjesztett elő alkotmányjogi panaszt, melyet az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálat nélkül, a folyamatban lévő jogegységi panasz eljárásra figyelemmel utasított vissza [3056/2023. (II. 8.) AB végzés], ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32/B. § (2) bekezdésének megfelelően a Kúria közbenső ítéletével szemben is határidőben előterjesztettnek tekinthető.

[30] Az indítványozó jogosultnak és érintettnek tekinthető, ugyanis az alkotmányjogi panasz alapját képező bírósági eljárás alperese volt. Az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó jogi képviselője az Alkotmánybíróság eljárására is kiterjedő meghatalmazását csatolta.

[31] 3. Az Abtv. 37. § (2) bekezdése értelmében az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésében meghatározott, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatokkal szemben is előterjeszhető. A bíróságok szervezetéről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 41/D. § (1) és (5) bekezdései alapján, ha a jogegységi panasz tanács megállapítja a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérést, dönt a bíróságokra kötelező értelmezésről, mely határozat jogegységi határozat hatályú, azt a jogegységi határozatok közzétételére vonatkozó szabályok szerint a Magyar Közlönyben közzé kell tenni. Figyelemmel a fentiekre, továbbá figyelemmel arra, hogy a 2/2014. PJE határozat és a JPE határozat1 az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben alkalmazásra került, ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy azok jelen esetben támadhatóak az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal.

[32] 4. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése a visszaható hatályú jogalkotás tilalmával összefüggésben, illetőleg XXVIII. cikk (1) bekezdése az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaz. Mind az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti, mind pedig az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz a határozott kérelem követelményét teljesíti.

[33] 5. Az Alkotmánybíróság a 11/2015. (V. 14.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) már vizsgálta a 2/2014. PJE határozat 1. pontja alaptörvény-ellenességét, az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésével és 25. cikk (1) bekezdésével összefüggésben. Figyelemmel arra, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában a B) cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét állította, melyre vonatkozóan az Alkotmánybíróság az Abh.-ban nem folytatott le alkotmányossági vizsgálatot, ezért az alkotmányjogi panasz a 2/2014. PJE határozat 1. pontjával összefüggésben nem tekinthető *res iudicatának*, az Abtv. 31. § (1) bekezdésének megfelelően.

- [34] 6. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [35] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint csak érdemi alkotmányossági vizsgálat eredményeként állapítható meg, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszban támadott 2/2014. PJE határozat 1. pontja a JPE határozat1 szerinti kötelező értelmezéssel sérti-e a visszaható hatályú jogalkotás követelményét, illetőleg az uniós jog értelmezése szempontjából az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését sértő módon önkényesnek tekinthető-e. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz vizsgálata pedig az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panasz vizsgálatának eredményéhez képest, az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz elbírálását követően folytatható csak le. Az Alkotmánybíróság ezért mind az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti, mind pedig az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 31. § (6) bekezdését alkalmazva, külön befogadási eljárás mellőzésével, érdemben bírálta el.

IV.

- [36] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [37] 1. Az Alkotmánybíróság elsőként az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt vizsgálta meg, és az alábbi következtetésekre jutott.
- [38] 1.1. Az Abh. a 2/2014. PJE határozat 1. pontja (és az ahhoz kapcsolódó indokolás III/1. pontja) vonatkozásában már megállapította, hogy a 2/2014. PJE határozat 1. pontja nyilvánvalóan nem minősül normaalkotásnak (Abh., Indokolás [36] és [49]). A határozat (jelen alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából releváns) megfogalmazása szerint „[v]alójában tehát a »világosság« és »érthetőség« fogalmakat értelmezi a PJE határozat akképp, hogy kimondja: ezek tartalmát az is befolyásolja, hogy a pénzügyi intézmény milyen tájékoztatást adott a szerződés egyes kérdéseiről. A PJE határozat nem alkotott a magánjogban érvényesülő általános jogelvekhez képest új normát, hanem a polgári jogi alapelvekkel és követelményekkel, valamint a közösségi joggal összhangban azt juttatja kifejezésre, hogy egy szerződéses rendelkezés (tisztességessége) akkor is vizsgálható, ha az a kikötés – a szerződéskötéskor fennálló körülmények széles körének mérlegelése eredményeképpen – a másik szerződő fél számára nem volt világos, vagy nem volt érthető.” (Abh., Indokolás [49]).
- [39] Az Alkotmánybíróság a 2/2014. PJE határozat 1. pontjának Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésébe, illetőleg XXVIII. cikk (1) bekezdésébe ütközésének vizsgálata során az Abh. idézett megállapításait változatlanul irányadónak tekintette.
- [40] Azáltal, hogy az Alkotmánybíróság már állást foglalt abban a kérdésben, hogy a 2/2014. PJE határozat kiegészített 1. pontja nem tekinthető olyan jogalkotásnak, mely a hatályos jogszabályokból egyébként nem következő előírásokat rögzített volna, hanem csupán meghatározta a deviza alapú hitelszerződések érvénytelenségének megítélése során alkalmazandó jogszabályok irányadó és a bíróságok által követendő értelmezését, fogalmilag nem merülhet fel az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó visszaható hatályú jogalkotás, illetőleg jogalkalmazás tilalmának sérelme. A Kúria ugyanis a 2/2014. PJE határozat elfogadásával az alkalmazandó jogszabályi rendelkezések által meghatározott értelmezési tartomány keretein belül maradván, új jogi kötelezettség megalkotása nélkül, az Alaptörvény 28. cikkével összhangban határozta meg az irányadó jogszabályok helyes (és egyben a bíróságokra nézve kötelező) értelmezését, így pedig az indítványozó helyzetét sem nehezítette utólag el {ebben az értelemben lásd például: 3194/2022. (IV. 29.) AB határozat, Indokolás [47]–[48]}.
- [41] 1.2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a 2/2014. PJE határozat 1. pontja Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe ütközését is állította, arra tekintettel, hogy a Kúria által választott jogértelmezés valójában nem az uniós jogot alkalmazta vagy értelmezte, hanem sérti a közvetett hatály elvét, és ezáltal önkényes.
- [42] Az Alkotmánybíróság a közvetett hatály elvének alkotmányjogi jelentőségével kapcsolatosan korábban már rögzítette, hogy „a jogszabályokat és az Alaptörvényt – amennyiben ez lehetséges – úgy kell értelmezni, hogy a normatartalom az Európai Unió jogával is összhangban álljon” {2/2019. (III. 5.) AB határozat, Indokolás [37]}, mely megállapítás a hazai jogalkalmazó szervekre is irányadó, és egyenesen következik a közvetett hatály uniós jogi elvéből {3455/2022. (X. 28.) AB végzés, Indokolás [15]}. Az Alkotmánybíróságnak a közvetett hatály elve állított sérelme vonatkozásában akkor lehet hatásköre valamely alkotmányjogi panasz érdemi vizsgálatára, ha

az indítványozó ezen elv állított sérelmét alkotmányjogi értelemben is összekapcsolja az Alaptörvény valamely rendelkezésével {3352/2024. (IX. 23.) AB végzés, Indokolás [24]}. Az indítványozó jelen esetben ennek a követelménynek eleget tett, ugyanis alkotmányjogi panaszában a közvetett hatály elvének sérelmét az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmeként (a 2/2014. PJE határozat szerinti jogértelmezés önkényességeként) hívta fel.

- [43] Tekintettel a 2/2014. PJE határozat sajátos jogi természetére [nem tekinthető jogszabálynak vagy közjogi szervezetszabályozó eszköznek, azonban az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal támadható, és a bíróságokra nézve kötelező erővel bír], továbbá tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság az Abh.-ban már megállapította azt, hogy a 2/2014. PJE határozat jogértelmezést (és nem pedig jogalkotást) végzett, az Alkotmánybíróság jelen esetben az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz keretei között is vizsgálhatta a 2/2014. PJE határozat állított önkényességét.
- [44] Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben a deviza alapú hitelszerződés megkötésére 2004. október 20. napján, azaz Magyarország Európai Unióhoz történt csatlakozását követően került sor, ennek megfelelően a szerződés jogi megítélése szempontjából a 93/13/EGK irányelv rendelkezéseire is tekintettel kell lenni. Az irányelv 5. cikke értelmében „[o]lyan szerződések esetében, amelyekben a fogyasztónak ajánlott valamennyi feltétel vagy a feltételek némelyike írásban szerepel, ezeknek a feltételeknek világosnak és érthetőnek kell lenniük. Ha egy feltétel értelme kétséges, akkor a fogyasztó számára legkedvezőbb értelmezés az irányadó”, a 8. cikk pedig feljogosítja a tagállamokat arra, hogy az uniós jogból fakadó követelményeknél szigorúbb rendelkezéseket fogadjanak el annak érdekében, hogy a fogyasztók számára magasabb szintű védelmet biztosítsanak.
- [45] Az EUMSZ. 267. cikke értelmében az EUB kizárólagos hatáskörébe tartozik az uniós jog értelmezése, ugyanakkor azonban a nemzeti jog értelmezése és alkalmazása kizárólag a tagállamok bíróságának hatáskörébe tartozó kérdés (lásd például: C-564/15. számú ügy, *Farkas*, 2017. április 26-i ítélet, ECLI:EU:C:2017:302, 37. pont). A közvetett hatály elvéből következően, az Alkotmánybíróság hivatkozott gyakorlatának megfelelően az uniós jogi relevanciával bíró ügyekben, amennyiben az lehetséges (azaz nem vezet *contra legem* és/vagy *contra constitutionem* értelmezési eredményre), a tagállami (magyar) jogot oly módon kell értelmezni, hogy az az Alaptörvénnyel és az uniós joggal egyaránt összhangban álljon.
- [46] Ahogyan azt az Alkotmánybíróság az Abh.-ban már megállapította, a 2/2014. PJE határozatban a Kúria „nem alkotott új jogot, hanem az [EUB] *Kásler-ügyben* hozott ítéletében foglaltak alkalmazását tette a bíróságok számára egyértelművé és kötelezően követendővé.” (Abh., Indokolás [49]). Legfeljebb abban az esetben merülhetne fel a 2/2014. PJE határozattal összefüggésben az indítványban foglalt okból a határozat önkényessége és ezáltal az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe ütközése, ha a 2/2014. PJE határozat a fogyasztók érdekeivel ellentétes, a 93/13/EGK irányelv rendelkezéseihez képest kevésbé szigorú szabályokat tartalmazna, és az indítványozó az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlatának megfelelően igazolná azt, hogy az adott esetben az uniós jog és a magyar jog kollíziójához vezető *contra legem* jogértelmezés elérte az alaptörvény-ellenesség szintjét, azaz egyben *contra constitutionem* is vált {ebben az értelemben lásd például: 20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [21]}. Jelen esetben azonban az indítványozó alkotmányjogi panaszában nem adott elő arra vonatkozó alkotmányjogi indokolást, hogy a 2/2014. PJE határozat indítványozó által állított *contra legem* jellege miatt eredményezte egyben a PJE határozat alaptörvény-ellenességét is.
- [47] 1.3. A JPE határozat1 jelen alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából releváns megállapítása szerint „[a] 2/2014. PJE határozat 1. pontja azzal a kötelező értelmezéssel alkalmazható, amely szerint akkor megfelelő tartalmú az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó a tájékoztatás alapján a szerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázat tényén és mibenlétén kívül azt is felismerheti és értékelni tudja, hogy a nemzeti fizetőeszköz (a forint) árfolyama a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti deviza árfolyamához képest számára akár jelentős mértékben is kedvezőtlenül változhat, és ezáltal a fogyasztó fennálló tartozásának, a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen megemelkedhet.” (JPE határozat1, Indokolás [34]).
- [48] Az alkotmányjogi panasz szerint a JPE határozat1 a világosság és érthetőség követelményének tartalmát módosította, oly módon, ahogyan az valójában nem következik az EUB gyakorlatából, megsértve ezzel részben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését (visszaható hatály tilalma), részben az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését (önkéntes jogértelmezés). A JPE határozat1 ugyanakkor úgy fogalmaz, hogy a 2/2014. PJE határozat kiegészítését „az EUB fogyasztói irányelvet értelmező ítéletei, különösen a C-186/16., C-51/17. és C-227/18. számú előzetes döntéshozatali ügyben hozott határozataiban kifejtett szempontok indokolták” (JPE határozat1, Indokolás [32]).
- [49] A jogegységi hatályú határozatokkal a Kúria az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésének és a Bszi. 41/D. § (1) bekezdésének megfelelően nem alkothat jogot, Alaptörvényből fakadó kötelezettsége azonban a joggyakorlat

egységességének biztosítása. A JPE határozat1 (hasonlóan a 2/2014. PJE határozathoz) jelen esetben nem alkotott jogot, hanem csak az EUB újabb ítélkezési gyakorlatából fakadó követelményeket tette a hazai bíróságok számára egyértelművé és kötelezően alkalmazandóvá (ebben az értelemben: Abh., Indokolás [49], melyet az Alkotmánybíróság a JPE határozat1 vonatkozásában is irányadónak tekint). Önmagában az a tény, hogy egy, az alkalmazandó jogszabályokban egyébként is benne rejlő jogértelmezést a Kúria az eljáró bíróságok számára kötelezően előír, még nem veti fel az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése sérelmét a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás tilalmával összefüggésben. E körben az Alkotmánybíróság arra is utal, hogy amikor az EUB előzetes döntéshozatali eljárásban hozott ítéletében meghatározza az uniós jog valamely normájának kötelező értelmezését, az ítélet időbeli hatályának korlátozása hiányában ez az értelmezés az adott norma hatálybalépésétől kezdődően kötelező, hasonlóan az Alkotmánybíróság alkotmányos követelményt kimondó határozatainak és a Kúria jogegységi és jogegységi hatályú határozatainak jogi természetéhez. Ennek megfelelően az EUB újabb ítélkezési gyakorlatában tett elvi megállapítások alapulvételeivel a Kúria nem csupán jogosult, hanem az ítélkezési gyakorlat egységességének biztosítása érdekében köteles is a már korábban elfogadott jogegységi határozatainak felülvizsgálatára.

- [50] Jelen esetben az indítványozó alkotmányjogi panaszában nem mutatta be, hogy a JPE határozat1-ben megjelenő kúriai kötelező jogértelmezés mennyiben tartalmaz olyan elemeket, amelyek már meghaladják a jogértelmezés kereteit, és jogalkotásnak minősülnek, melynek hiányában fogalmilag nem merülhet fel a visszaható hatályú jogalkotás tilalmának sérelme. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt sem igazolta, hogy melyek a JPE határozat1-nek azok a megállapításai, amelyek nyilvánvalóan nem következnek sem az EUB Kúria által hivatkozott esetjogából, sem pedig a vonatkozó magyar jogszabályokból (*contra legem* jogértelmezés), miként arra sem tért ki, hogy ezen állított, de nem igazolt *contra legem* jogértelmezés miatt érte el az alaptörvény-ellenesség szintjét, azaz vált egyben *contra constitutionem* jogértelmezéssé is.
- [51] 1.4. Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt a rendelkező részben foglaltak szerint elutasította.
- [52] 2. Az Alkotmánybíróság ezt követően az indítványozó által másodlagosan előterjesztett Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt vizsgálta meg. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panasa megalapozatlansága esetére egyaránt állította a JPE határozat2, és a Kúria közbenső ítélete alaptörvény-ellenességét, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelme miatt.
- [53] 2.1. Az indítványozó a JPE határozat2 alaptörvény-ellenességét részben az indokolási kötelezettség megsértésére, részben a Kúria jogalkalmazásának önkényességére hivatkozással, részben pedig az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének elmaradására tekintettel állította.
- [54] 2.1.1. A Bszi. 41/B. § (1) és (2) bekezdésének megfelelően akkor van helye, ha a Kúria ítélkező tanácsa jogkérdésben eltér a Kúria 2012. január 1. után hozott és a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától. A jogegységi panasz eljárás ennek megfelelően egy *sui generis* eljárás, a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának döntése pedig az Alkotmánybíróság gyakorlatában az alapügytől függetlenül, önállóan is támadható alkotmányjogi panasszal {legutóbb: 3306/2024. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [12]}. Mindez egyben azt is jelenti, hogy a Kúria jogegységi hatályú határozata nem az alapügyben született döntés egészét bírálja felül, ennek megfelelően a jogegységi hatályú határozat indokolásának is kizárólag arra a kérdésre kell kitérnie, ami a jogegységi panasz eljárás tárgya.
- [55] Figyelemmel arra, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában mind az indokolási kötelezettség megsértését, mind a Kúria jogalkalmazásának önkényességét az alapügy érdemével (és nem pedig a jogegységi panasz eljárás tárgyára tekintettel) összefüggésben állította, az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a JPE határozat2 és az indítványban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése állított sérelmeként megjelölt indokolás közötti tartalmi összefüggés hiányzik.
- [56] 2.1.2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt is állítja, hogy a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa kellő indokolás nélkül mellőzte az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését.
- [57] Az indokolási kötelezettség megsértésének speciális esete, amikor az indokolási kötelezettség az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére vonatkozik {3369/2023. (VII. 19.) AB végzés, Indokolás [30]}. Jelen esetben a Kúria mint az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése szempontjából kötelezett bíróság jogegységi hatályú határozatában egyértelműen rögzítette, hogy miért nem tartja szükségesnek előzetes döntésho-

tali eljárás kezdeményezését (JPE határozat2, Indokolás [38]). Az Alkotmánybíróság 26/2015. (VII. 21.) AB határozatának megállapítása szerint a kötelezett bíróságoknak nem kell előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezniük, ha (i) azt állapították meg, hogy a felmerült kérdés nem releváns, vagyis a kérdésre adott válasz nem befolyásolhatná érdemben a jogvita megoldását; (ii) a szóban forgó uniós jogi rendelkezést a Bíróság már értelmezte; (iii) az uniós jog helyes alkalmazása annyira nyilvánvaló, hogy az minden észszerű kétséget kizár [26/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [60]; utóbb: 3040/2021. (II. 19.) AB határozat, Indokolás [75]]. Mindezt egyben azt is jelenti, hogy a JPE határozat2 indokolása az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlatából, illetőleg az uniós jogból fakadó követelményeknek eleget tesz. Az Alkotmánybíróság az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének elmaradása miatt (tekintettel arra, hogy az előzetes döntéshozatali eljárás a természeténél fogva jogszabályértelmezésre, nevezetesen az uniós jog értelmezésére irányul) csak kivételesen, az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére vonatkozó kötelezettség nyilvánvaló megsértése miatt, vagy pedig az indokolási kötelezettség megsértése miatt állapíthatja meg a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét. Jelen esetben azonban az indítványozó ilyen kivételes, nyilvánvaló körülményt az alkotmányjogi panaszában nem tudott valószínűsíteni.

- [58] 2.1.3. Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság a JPE határozat2 alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.
- [59] 2.2. Az indítványozó a Kúria közbenső ítélete alaptörvény-ellenességét részben az indokolási kötelezettség megsértése, részben pedig a Kúria jogalkalmazásának önkényessége miatt állította.
- [60] 2.2.1. Az indítványozó alkotmányjogi panasa szerint a Kúria közbenső ítélete nem tartalmaz kellő, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének megfelelő indokolást.
- [61] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint „[a] tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossgal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik „a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem a szubjektív elvárásaikat is kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {4/2022. (III. 23.) AB határozat, Indokolás [23]; 3169/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [32], vö. 3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]}. „Az indokolási kötelezettség mindössze azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie és nem minden egyes részletre” {4/2022. (III. 23.) AB határozat, Indokolás [23]; 3169/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [32]}.
- [62] Az Alkotmánybíróság jelen esetben megállapította, hogy az indítványozó állításával ellentétben a Kúria közbenső ítéletéből kétséget kizáróan megállapítható, hogy a hitelszerződés érvénytelensége a magyar jog mely rendelkezésein alapul, tekintettel arra, hogy a Kúria a felülvizsgálati eljárásban mindenkor a felülvizsgálati kérelem keretei között jár el, a Kúria közbenső ítélete pedig egyértelműen rögzíti a felülvizsgálati kérelem főbb tartalmi elemeit (Kúria közbenső ítélete, Indokolás [9]). A Kúria közbenső ítélete azt is egyértelműen meghatározza, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó feltétel tisztességtelensége miatt eredményezi az egész hitelszerződés érvénytelenségét (Kúria közbenső ítélete, Indokolás [27]–[28]). Önmagában az a tény, hogy az indítványozó a Kúria jogértelmezését, jogi álláspontját nem osztja (így például abban a kérdésben, hogy megfelelő volt-e a felperesek számára nyújtott tájékoztatás, és a felperesek felismerhették-e az árfolyamkockázattal járó gazdasági kockázat mértékét), alapvetően nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó alkotmányjogi, hanem az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül eső szakjogi-törvényértelmezési, illetőleg tényállás-megállapítási és bizonyíték-értékelési kérdés [lásd például: 3246/2024. (VII. 5.) AB végzés, Indokolás [17]].
- [63] 2.2.2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt is állította, hogy a Kúria közbenső ítéletében önkényesen, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését megsértve alkalmazta az irányadó jogot. Amennyiben ugyanis a JPE határozat1 csupán pontosította (és nem pedig módosította) a 2/2014. PJE határozatot, akkor a korábbi gyakorlattól eltérő kúriai megközelítés a jogszabályokkal nem indokolható.
- [64] Az Alkotmánybíróság az indítványozó ezen érveivel összefüggésben visszautal a jelen határozat indokolásának IV.1.2. pontjában (Indokolás [46]) tett megállapítására, valamely bírói döntés esetleges *contra legem* jellege még nem szükségképpen jelenti az adott bírói döntés alaptörvény-ellenességét.

- [65] Az Alkotmánybíróság hatásköre kizárólag a támadott döntések Alaptörvénnyel való összhangjának (és nem pedig az egyes döntések egymással való összhangjának) vizsgálatára terjedhet ki. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdéséből fakadóan a jogegység biztosítása nem az Alkotmánybíróság, hanem a Kúria feladata [lásd például: 3123/2023. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [14]]. Önmagában az a tény, hogy a Kúria közbenső ítéletében a korábbi ítélkezési gyakorlatához képest eltérően ítélte meg valamely deviza alapú hitelszerződés érvényességét (az árfolyamkockázati tájékoztatás megfelelőségét), éppen ezért nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó alkotmányjogi, hanem a Kúria joggyakorlat-egységesítési hatáskörébe tartozó szakjogi kérdés. Az Alkotmánybíróság e körben megjegyzi ugyanakkor, hogy a Kúria közbenső ítéletében részletes indokát adta annak, hogy miért állapította meg a deviza alapú hitelszerződés érvénytelenségét, a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa pedig a JPE határozat2-ben az indítványozó jogegységi panasz alapján arra a következtetésre jutott, hogy bár a Kúria közbenső ítélete jogkérdésben eltér a Kúria Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett ítéletétől, azonban az eltérés indokolt volt.
- [66] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában jelen esetben kizárólag a Kúria ítélkezési gyakorlatának megváltozásával (a korábbi ítélkezési gyakorlattól való eltéréssel) indokolta azt, hogy a Kúria közbenső ítélete alaptörvény-ellenes, anélkül azonban, hogy arra vonatkozó alkotmányjogi indokolást adott volna elő, hogy a Kúria közbenső ítéletének állított *contra legem* jellege miatt eredményezte egyben a Kúria közbenső ítéletének alaptörvény-ellenességét is.
- [67] 2.2.3. Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság a Kúria közbenső ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt az Abtv. 64. § d) pontja alapján visszautasította.
- [68] 3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt is indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság kezdeményezzen előzetes döntéshozatali eljárást, az alkotmányjogi panaszban megjelölt konkrét kérdésekben.
- [69] Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata szerint az Alaptörvényből „levezethető az Alkotmánybíróság előzetes döntéshozatali eljárás-kezdeményezési jogosultsága is” {26/2020. (XII. 2.) AB határozat, Indokolás [26]; legutóbb: 3048/2024. (II. 23.) AB végzés, Indokolás [30]}. Az EUMSZ. 267. cikke értelmében az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének egyik feltétele az, hogy az eljáró bíróság úgy ítélje meg, hogy „ítélete meghozatalához szükség van a kérdés eldöntésére”. Figyelemmel arra, hogy az Alkotmánybíróság döntésének meghozatalához sem a 93/13/EGK irányelv tartalmi értelmezésére, sem pedig a Kúria jogegységesítő tevékenységének az uniós joggal való összeegyeztethetőségének vizsgálatára nem volt szükség, ezért az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy jelen esetben nem teljesültek az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének EUMSZ. 267. cikkében rögzített feltételei.

Budapest, 2024. december 17.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1830/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3007/2025. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

bírói kezdeményezés visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa jogszabály alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló bírói kezdeményezés tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a háborús élelmiszerár-infláció csökkentése érdekében szükséges intézkedésekről szóló 162/2023. (V. 5.) Korm. rendelet 3. § (1) bekezdés *b*) pontjának „folyamatosan” szövegrésze alaptörvény-ellenességének és nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítására, valamint annak a Győri Törvényszék előtt 10.K.700.671/2024. szám alatt folyamatban lévő perben való alkalmazásának kizárására irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A Győri Törvényszék bírója (a továbbiakban: indítványozó) az előtte 10.K.700.671/2024. szám alatt folyamatban lévő fogyasztóvédelmi tárgyú közigazgatási pert felfüggesztette és egyidejűleg az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CL. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 25. § (1) bekezdése és 32. § (2) bekezdése alapján bírói kezdeményezéssel fordult az Alkotmánybírósághoz a háborús élelmiszerár-infláció csökkentése érdekében szükséges intézkedésekről szóló 162/2023. (V. 5.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 3. § (1) bekezdés *b*) pontjának „folyamatosan” szövegrésze alaptörvény-ellenességének és nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítása, továbbá az Alkotmánybíróság eljárására okot adó ügyben történő alkalmazása kizárása iránt.
- [2] 2. A felfüggesztésre került alapügy lényege az alábbiak szerint foglalható össze.
- [3] 2.1. A Korm. rendelettel a jogalkotó bevezette az úgynevezett kötelező akciózás intézményét a kiskereskedelmi szektorban. Az akcióköteles termékek körébe sorolta a jogalkotó a Korm. rendelet 1. számú mellékletében felsorolt termékeket, úgymint a baromfihúst, a sertés-, marhahúst, egyéb húsféleségeket, a halat és halkonzervet, a húskészítményeket, a tejet, tejfölt és helyettesítőiket, a joghurtot és egyéb savanyított készítményeket, az egyéb tejtermékeket, a sajtot, a vaját, margarint és készítményeiket, az egyéb növényi és állati zsiradékokat, a kenyeret, a péksüteményeket, a száraztészta, rizst és egyéb cereáliákat, a lisztet, cukrot és tartósított lisztesárut, a friss zöldséget és gyümölcsöt, a gyümölcs-, zöldségleveket, a készételeket, fűszereket és ételízesítőket, a kávé és teát, valamint az ásványvizeket és üdítőitalokat.
- [4] A Korm. rendelet 2. § (2) bekezdése értelmében az akcióköteles termékkategóriák esetében a kereskedő – az akciós időszakban, annak végétől ismétlődő jelleggel – termékkategóriánként, az akciós időszakban választása szerint, legalább egy termék vonatkozásában az árcsökkentés adott termékre vonatkozó alkalmazását megelőző 30 napban általa megállapított legalacsonyabb bruttó kiskereskedelmi árhoz képest legalább tíz százalékkal alacsonyabb bruttó kiskereskedelmi árat alkalmaz (a továbbiakban: akciós ár). Az árcsökkentés mértékét az élelmiszerár-stop kivezetésével kapcsolatos intézkedésekről szóló 279/2023. (VI. 29.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Módr.) 9. § 3. pontja tizenöt százalékra módosította.
- [5] A Módr. az árcsökkentéssel érintett termékek körébe vonta a kedvezményes árú – korábban hatósági áras – termékeket, így a kristálycukrot (fehér cukor), a búzafinomlisztet BL 55, a finomított napraforgó étolajat, a házi sertés combot (ideértve a csontos, bőrös, filézett, darabolt, szeletelt vagy darált formában, akár előrecsomagolva, akár anélkül történő értékesítést is, frissen, hűtve, fagyasztva), a csirkemellet, csirkefarhátat – hát, egyben vagy külön far és szárnyvég (ideértve a csontos, bőrös, filézett, darabolt, szeletelt vagy darált formában, akár előrecsomagolva, akár anélkül történő értékesítést is, frissen, hűtve, fagyasztva), az ultra magas hőmérsékleten hőkezelt, 2,8% tömegszázalék zsirtartalmú tehéntejet, a friss tojást, héjában a *Gallus domesticus* fajhoz tartozó szárnyasokból (kivéve a keltetésre szánt, megtermékenyített tojás), valamint az étkezési burgonyát, kivéve újburgonyát.
- [6] A kedvezményes árú termékfajták közül a kereskedő 2023. augusztus 1. napja és 2024. június 30. napja között az akciós ár alkalmazásán felül – az akciós időszakban, annak végétől ismétlődő jelleggel – választása szerint

további, legalább két termékfajta termékei vonatkozásában a beszerzési árhoz képest legalább tizenöt százalékkal alacsonyabb bruttó kiskereskedelmi árat köteles alkalmazni.

- [7] A Korm. rendelet 3. §, illetve e szakasznak a veszélyhelyzeti kormányrendeletek módosításáról szóló 347/2023. (VII. 27.) Korm. rendelet 5. §-a általi, 2023. augusztus 1. napján hatályba lépett módosítását követően – a 3. § (1) bekezdése szerint a kereskedő köteles az akcióköteles termékkategóriába eső, árcsökkentéssel érintett termékek forgalmazására, valamint annak vonatkozásában naponta legalább az általa a 2022. évben értékesített átlagos napi mennyiség árusítására olyan módon, hogy a vásárlók kiszolgálása folyamatosan biztosított legyen.
- [8] 2.2. Az indítványra okot adó ügy felperese egy kiskereskedelmi üzletlanc (a továbbiakban: felperes), amelynek egyik üzletében az indítványozó előtt folyamatban lévő per alperese, a Komárom-Esztergom Vármegyei Kormányhivatal (a továbbiakban: alperes vagy hatóság) 2024. február 20. napján helyszíni ellenőrzést tartott. Ennek során az alperes szakügyintézői megállapították, hogy két, a Korm. rendelet szerinti akciós áras termék – egy bizonyos fajtájú lédig alma és egy ismert kólamárka cukormentes változatának 0,33 literes, dobozos kiszerezése – az üzlettérben nem volt kihelyezve és az üzletvezető tájékoztatása szerint az ellenőrzés napján e két termék-ből eladás nem történt.
- [9] Emiatt az alperes a 2024. március 27. napján kelt, KE/05/00129-5/2024. számú határozatával a felperest 4 000 000 Ft fogyasztóvédelmi bírsággal sújtotta. Határozatának indoklásában rögzítette, hogy a felperes megsértette a Korm. rendelet 3. § (1) bekezdésében előírtakat, mivel a két termékkategóriában – friss gyümölcs, valamint ásványvíz és üdítőitalok – meghirdetett akciós termékeket – bár rendelkezett készlettel belőlük – az ellenőrzés időpontjáig nem helyezte ki az üzlettérbe, így azokból az ellenőrzésig értékesítés nem történt. A felperes tehát az egyhetes akciós időszak ellenőrzéssel érintett napján nem biztosította e termékek forgalmazását, valamint a 2022. évben értékesített átlagos napi mennyiség árusítását oly módon, hogy a vásárlók kiszolgálása folyamatosan biztosított legyen.
- [10] 2.3. A határozattal szemben a felperes keresetlevelet terjesztett elő, amelyben előadta, hogy egyrészt jelezte az illetékes minisztériumnak az alma esetében a beszállítói késedelmet, másrészt az ellenőrzéssel érintett napon a fenti termékekből értékesítésre került a 2022. évi átlagos napi mennyiség, mivel az ellenőrzés nyomán feltárt mulasztás megállapítása után közvetlenül kihelyezték e termékeket az üzlettérbe. A felperes szerint az alperesnek az egész napra vonatkozóan, nem pedig egy adott pillanatra vetítve kellett volna értékelnie a Korm. rendelet rendelkezéseinek betartását. A felperes utalt arra, hogy az ásványvizek, üdítőitalok kategóriában a fogyasztók részére helyettesítő termék állt rendelkezésre.
- [11] 2.4. Az alperes védiratában a kereseti kérelem elutasítását kérte.
- [12] 3. Az indítvány szerint a Korm. rendelet 3. § (1) bekezdés *b*) pontjának „folyamatosan” szövegrésze ellentétes az Alaptörvény M) cikk (1) és (2) bekezdése, illetve a XII. cikk (1) bekezdése által garantált vállalkozás szabadságával és szerződési szabadsággal, a XIII. cikk (1) bekezdése által védett tulajdonhoz való joggal, valamint az emberi jogok és az alapvető szabadságok védelméről szóló, Rómában, 1950. november 4-én kelt Egyezmény (a továbbiakban: EJE) Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikkében garantált tulajdonhoz való joggal.
- [13] 3.1. Az indítvány szerint az Alaptörvény felhívott rendelkezéseit sérti, hogy a támadott szövegrész, illetve az ezen jogszabályi rendelkezést értelmező hatósági és bírósági gyakorlat nem veszi figyelembe a szokásos kereskedelmi tevékenységgel együtt járó olyan helyzeteket, amikor valamilyen oknál fogva – például beszállítói problémák, a termékek kihelyezésének késedelve a nem megfelelő munkavállalói létszám miatt – nem lehet folyamatosan, megszakítás nélkül, minden időpillanatban biztosítani a termékek üzlettérbe történő kihelyezését.
- [14] Az indítványozó szerint a „folyamatosan” szövegrész és annak a Győri, a Fővárosi, a Szegedi és a Debreceni Törvényszék döntéseiben megjelenő értelmezése éppen a fogyasztói igények ellen hat és inkább a hatósági ellenőrzéseknek való megfelelés irányába tereli a kereskedőket. Ennek oka az olvasatában az, hogy a hatóság értelmezése szerint a Korm. rendelet ezen előírásának való megfelelés fókuszában a 2022. évi átlagos napi készlet erejéig történő folyamatos értékesítése áll. Ennek akkor felel meg a kereskedő, ha a nyitástól elérhetővé teszi az akciós termékeket mindaddig, amíg az üzlet az adott napra előírt mennyiséget nem értékesítette, vagy a nyitvatartási idő le nem telt. Ennek következménye azonban az, hogy az akciós termékek már délelőtt elfogynak, a délután vásárló fogyasztóknak így már nem jut belőlük, ha értékesítésre került a teljes 2022. évi átlagos napi készlet. Az indítványozó álláspontja szerint ezzel a folyamatos értékesítés kötelezettsége valójában kiüresedik.

- [15] Rámutat az indítványozó arra is, hogy a Korm. rendelet szerinti kötelező akciózás intézménye alkalmatlan annak a célnak az elérésére, amelyre hivatkozással bevezetésre került: az Ukrajna területén fennálló fegyveres konfliktus és humanitárius katasztrófa magyarországi hátrányos következményeinek elhárítására.
- [16] 3.2. A vállalkozás szabadságával összefüggésben az indítványozó a folyamatos értékesítés gyakorlatban kialakult – álláspontja szerint téves – értelmezését kifogásolta.
- [17] A kötelező akciózás intézményét illetően véleménye szerint a vállalkozáshoz való jogba történő jogalkotói beavatkozás legitím célja hiányzik, mert a veszélyhelyzetre okot adó körülmények felszámolását az üdítő, vagy gyümölcs akciós árakon történő értékesítése nem segíti elő. Előadta azt is, hogy az érintett termékek nem feltétlenül esnek az alapvető élelmiszerek körébe, a kereskedőket terhelő hatása azonban súlyosabb, mint amilyen a hatósági áron történő élelmiszer-értékesítésé volt, mert az csak néhány termékre vonatkozott, míg a Korm. rendelet szerinti, kötelező akciózással érintett termékkörök a kiskereskedelmi kínálat egészét átfogják. Az indítványozó szerint ezért – a legitím cél esetleges fennállása esetén is – a Korm. rendelet szerint a kiskereskedőket terhelő kötelezettség nyilvánvalóan aránytalan. A beavatkozás aránytalansága mellett szól értelmezése szerint az is, hogy az érintett kereskedőknek aránytalan ráfordításokat kellett tenniük az akciózásra nem köteles piaci szereplőkhöz képest, így az adott termékkör esetében több beszállítóval való szerződéses kapcsolat, a munkakerő létszámának növelése, a szokásos kereskedelmi gyakorlat megváltoztatása a délelőtti időszak preferálásával. Ezen indokoláshoz kapcsolódó, a Korm. rendelet egészére, vagy a kötelező akciózás intézményére vonatkozó indítványt nem terjesztett elő az indítványozó.
- [18] 3.3. A szerződési szabadság sérelme kapcsán az indítványozó arra hivatkozott, hogy a kötelező árcsökkentéssel érintett termékek folyamatos értékesítésének előírása az inflációs nyomás kezelésének nem észszerű módja. Hasonlóan a hatósági áras árusításhoz, a jelen esetben is az áruhiány megakadályozásának célja kellett volna, hogy vezérelje a jogalkotót, de arra alkalmatlan szabályozást hozott létre.
- [19] 3.4. A tulajdonhoz való jog sérelmét illetően a rendelkezési jogba történt alaptörvény-ellenes beavatkozásra hivatkozott az indítványozó, amellyel kapcsolatban tartalmilag megismételte a vállalkozáshoz való joggal és a szerződési szabadsággal kapcsolatban előadott érvelését.
- [20] 3.5. Az EJEE Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikkében garantált tulajdonhoz való jog sérelme kapcsán az indítványozó arra mutatott rá, hogy bár az abba való jogalkotói beavatkozás mögötti közérdek fennállása megállapítható, a Kormány nem tartotta tiszteletben a magánérdek és a közérdek közti méltányos egyensúlyt. Álláspontja szerint e követelmények ugyanis egy olyan szabályozás felelt volna meg, amely a kötelező akciózással érintett termékek egyenletes napi értékesítési kötelezettségét írta volna elő áruhiány nélkül a 2022. évi átlagos napi értékesítés mértékéig, a folyamatosság követelménye helyett. A folyamatosság követelményének előírása a fogyasztók széles körét kizárta, kizárhatta a kötelező akciózással érintett termékek megvásárlásából.
- [21] 4. Az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó ügyeket az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének a)–g) pontjai sorolják fel. Az Alkotmánybíróság – az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének megfelelően – az Alaptörvény védelmének legfőbb szerveként alkotmányos kötelezettségeit hatáskörei gyakorlása folytán teljesíti {3136/2013. (VII. 2.) AB végzés, Indokolás [7]}. Ennek során nemcsak az eljárásait kezdeményező indítványok jogalapját köteles vizsgálni, de nem mellőzheti annak vizsgálatát sem, hogy az egyes indítványok formája és tartalma megfelel-e az Alaptörvényben szabályozott típuskényszernek, továbbá a törvényi feltételeknek {3058/2015. (III. 31.) AB végzés (a továbbiakban: Abv.), Indokolás [9]}.
- [22] Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes a tekintetben, hogy az Abtv. 32. § (2) bekezdése alapján induló bírói kezdeményezésre is vonatkoznak a bírói kezdeményezésekkel szemben az Abtv. 25. §-ában rögzített követelmények [lásd hasonlóan: 31/2017. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [16]].
- [23] Az Alkotmánybíróság ezért elsőként azt vizsgálta, hogy a bírói indítvány megfelel-e az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésében, valamint az Abtv. 25. § (1) bekezdésében, 32. § (2) bekezdésében, 51. §-ában, 52. § (1) bekezdésében, 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjában, továbbá az 52. § (4)–(6) bekezdésében foglaltakból következő formai és tartalmi követelményeknek.
- [24] 4.1. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés b) pontja és az Abtv. 25. § (1) bekezdése a bírói kezdeményezés alapján folytatott egyedi normakontroll-hatáskörrel kapcsolatos különös feltételeket tartalmazzák.

- [25] Az Alkotmánybíróság konzekvens gyakorlata szerint az „eljáró bíró [...] csak azon jogszabály, illetve jogszabályi rendelkezés alaptörvény-ellenességének megállapítására tehet indítványt, melyet a konkrét ügy elbírálása során kifejezetten alkalmaznia kell(ene). Ebből következően alapvető feltétel a támadott norma és a folyamatban lévő egyedi ügy közötti közvetlen összefüggés. Amennyiben a bírói kezdeményezés olyan jogszabályt vagy jogszabályi rendelkezést támad meg az Alkotmánybíróság előtt, mely az előtte folyamatban lévő (az Alkotmánybírósághoz fordulás miatt felfüggesztésre került) üggyel nem áll összefüggésben, annak elbírálása során nyilvánvalóan nem kerül alkalmazásra, akkor érdemi alkotmányossági vizsgálatnak nincs helye” (Abv., Indokolás [22]).
- [26] Az Alkotmánybíróság a jelen ügy vonatkozásában megállapította, hogy az indítvány alapjául szolgáló ügy bíróságot kiszabó közigazgatási határozat felülvizsgálatára irányuló perként a bíróság előtt folyamatban lévő egyedi ügynek minősül. Az indítványozó bíró az előtte folyamatban lévő eljárást felfüggesztette.
- [27] Az alperesi határozat szerint a felperes a Korm. rendelet 3. § (1) bekezdése szerinti forgalmazási kötelezettségét sértette meg, az ügy alapját képező közigazgatási per tárgya az alperesi határozat jogszerűségének vizsgálata, így az indítvánnyal támadott rendelkezés alkalmazásától a bíróság nem tekinthet el.
- [28] 4.2. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. Az indítványozó megjelölte azt az alaptörvényi [24. cikk (2) bekezdés *b*) pont], illetve a törvényi rendelkezést [Abtv. 25. § (1) bekezdés], amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *a*) pont]. Az indítványozó előadta az eljárás megindításának indokait [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) pont], megjelölte az Alkotmánybíróság által vizsgálandó jogszabályi rendelkezést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *c*) pont], és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, valamint azt, hogy mely nemzetközi szerződés mely rendelkezését véli ellentétesnek a támadott rendelkezéssel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *d*) pont], valamint az indítvány kifejezett kérelmet tartalmaz az Alkotmánybíróság döntésének tartalmára: azok alaptörvény-ellenességének és nemzetközi szerződésbe ütközésének megállapítását, valamint egyedi alkalmazási tilalmának kimondását kérve [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *f*) pont].
- [29] Az indítványozó – bár erre irányuló indítványt nem terjesztett elő – alkotmányjogi érveléssel alátámasztott indokolást adott elő a Korm. rendelet alaptörvény-ellenességét illetően. Az indítvány azonban a Korm. rendelet 3. § (1) bekezdés *b*) pontjának csak a „folyamatosan” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítására és ezzel összefüggésben alkalmazási tilalom kimondására irányul. E tekintetben viszont az indítvány nem tartalmaz alkotmányjogi indokolást arra nézve, hogy a Korm. rendelet támadott – „folyamatosan” – szövegrésze miért ellentétes az Alaptörvény és az EJEE Első Kiegészítő Jegyzőkönyv 1. cikkével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e*) pont], pusztán a vonatkozó joggyakorlat téves értelmezésére hivatkozik, azaz tartalmát tekintve a bírói jogértelmezés Alkotmánybíróság általi felülbírlatára irányul.
- [30] E helyütt emlékeztet arra az Alkotmánybíróság, hogy a jogértelmezés a rendes bíróságok feladat- és hatáskörébe tartozik, „nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírlatára” {3390/2024. (XI. 8.) AB végzés, Indokolás [27]}. Továbbá azt is „hangsúlyozza az Alkotmánybíróság, hogy nem tartozik hatáskörébe a jogszabályok által nyitva hagyott kérdések tisztázása, mivel az a rendes bíróságok feladata” {3134/2023. (III. 27.) AB határozat, Indokolás [29], idézi: 3354/2024. (X. 8.) AB határozat, Indokolás [26]}. Ekképpen az, hogy a norma címzettje abban az esetben tesz-e eleget „folyamatosan” a Korm. rendelet szerinti kötelezettségének, ha reggel nyitáskor kihelyezi az összes aznapi árumennyiséget, vagy akkor, ha a kihelyezésre az adott nap különböző időpontjaiban kerül sor, nem alkotmányossági, hanem a rendes bíróságok hatáskörébe tartozó jogértelmezési kérdés.
- [31] Amennyiben az indítványozó nem ért egyet a kialakult, vagy kialakulóban lévő bírói jogértelmezéssel, a jogszabályi keretek között a lelkiismeretének és szakmai meggyőződésének megfelelő, akár más bíróságokétól eltérő értelmezés alapján hozhatja meg döntését. Ha ennek nyomán esetleg szétartó bírósági joggyakorlat alakulna ki, annak kezelése rendes bírósági hatáskörbe tartozik. „Nem alkotmányossági, hanem jogegységi kérdésnek tekinthető ugyanis, ha az ítélezési gyakorlat adott esetben nem egységesen értelmez valamely jogszabályi rendelkezést, a jogalkalmazás egységének biztosítása [...] az Alaptörvény 25. cikk (2) bekezdésének megfelelően a Kúria, és nem pedig az Alkotmánybíróság feladata” {3051/2020. (III. 2.) AB határozat, Indokolás [20]}.
- [32] 5. A fentiekre figyelemmel az indítvány érdemi elbírálásra nem alkalmas, ezért azt az Alkotmánybíróság Abtv. 64. § *d*) pontja alapján visszautasította.

Dr. Varga Réka s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: III/3327/2024.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3008/2025. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Budapest Környéki Törvényszék 3.Pf.20.908/2022/7. ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Koncz Elvira (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője (Dr. Vargha Balázs Ügyvédi Iroda, dr. Vargha Balázs ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Az indítványozó szerint a támadott döntések sértik az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését, XIII. cikk (1) bekezdését, XV. cikk (1) bekezdését és XX. cikk (1) bekezdését.
- [2] 2. Az indítványozó és élettársa a közös gazdasági társaságuk tulajdonában lévő ingatlanban él 2012 óta, mindketten szellemi szabadfoglalkozásúként az ingatlanban is dolgoznak.
- [3] 2.1. A szomszédos ingatlanon, az alapügy alperese, egy fogyatékkal élők bentlakását, gondozását és fejlesztését végző nonprofit kft. 2017-ben kapott építési határozat alapján megkezdett építkezést követően, 2019 óta gondoz autista személyeket. Az ingatlanon lévő felépítményben üzemelő bentlakásos otthonban 12 autista él, akik napközben a szabad levegőn vannak, és használják az alperesi felépítmény és a két ingatlan közötti kerítés mellett kialakított fejlesztő ösvényt.
- [4] Az indítványozó lakóingatlana és az alperes ingatlana egymás mellett helyezkedik el oly módon, hogy az ingatlanokon található felépítmények egymástól 10 méterre, míg az alperesi ingatlan felépítménye a kerítéstől 5 méterre található. A két ingatlant mintegy 2 méter magas drótkerítés választja el, melyre vékony falemezek vannak erősítve, közöttük helyenként kis rések vannak. A kerítés az indítványozó felépítménye síkjában mintegy 4 méter magasra meg van magasítva és az indítványozó ingatlana oldaláról szinte végig sűrű borostyán futja be. Az alperes a közös telekhatár mellett kb. 150 centiméteres ciprusokból álló fasort ültetett. Az indítványozó ingatlanának földszinti ablakaiból részben látszódik az alperes felépítményének néhány emeleti ablaka, a tetőteraszáról pedig az alperes ingatlanának teljes felső emeleti ablaksora. Ennek megfelelően az alperesi ingatlan emeleti ablakaiból rálátás nyílik az indítványozó ingatlanára is.
- [5] Az indítványozót rendkívüli módon zavarják a szomszédos ingatlanról érkező gondozottak által kiadott hanghatások, és az a tudat, hogy a szomszédos ingatlanban sérült és autista személyeket gondoznak. Az indítványozó állítása szerint előfordult, hogy atrocitás érte az egyik gondozott részéről, egy esetben a gondozott az indítványozó felé trágár szavakat ordított és nagy lendülettel rohant a kerítésig az indítványozó felé. Az indítványozó attól fél, hogy a gondozottak őt megtámadhatják, bármikor átmászhatnak az ingatlanok közötti kerítésen.
- [6] 2.2. Az indítványozó birtokvédelmi kérelmet nyújtott be a jegyzőnél, arra hivatkozással, hogy a szomszédos ingatlanról áthallatszó hangok folyamatosan zavarják. Kérte az alperest a zavaró tevékenységtől eltiltani, illetve az intézmény jelenlegi működési formájának megszüntetését. Kérte kötelezni az alperest felépítménye ablakaik befalazására vagy átláthatatlanná tételére, illetve az ablakokat is takaró sűrű és zárt örökzöldek szakszerű telepítésére.
- [7] A jegyző az indítványozó birtokvédelmi kérelmét elutasította. Kifejtette, hogy az alperes jogszerűen működik, a felek nyilatkozatai ellentétesek, a jogvita elbírálására a bíróság rendelkezik hatáskörrel.
- [8] 2.3. Az indítványozó ezután bírósághoz fordult, keresetében a jegyzői határozat megváltoztatását és alperes kötelezését kérte, hogy saját költségén intézkedjen a birtoklásában zavaró zajhatás kiküszöböléséről és a belátás megakadályozásáról. Oly módon, hogy a kerítéstől 3 méter távolságra ciprusokból álló örökzöld összefüggő, egyenes vonalú, átláthatatlan, legalább 6 méter, de legfeljebb 7,5 méter magasságú élősvényt létesítsen és tartson fenn. Kérte továbbá kötelezni az alperest arra, hogy saját költségén az alperesi ingatlanok a saját ingat-

lanára néző oldalán valamennyi ablakát cserélje le vastagabb és nagyobb zajgátló hatású üveggel szerelt hangszigetelt ablakra.

- [9] Az elsőfokú bíróság ítéletében az indítványozó keresetét elutasította, mert a birtokháborítás törvényi feltételei nem állnak fenn, mivel az indítványozó által előadott tényállás alapján nem állapítható meg, hogy az alperes a birtokától jogalap nélkül megfosztaná vagy birtoklásában jogalap nélkül háborítaná az indítványozót.
- [10] A bíróság az indítványozói ingatlan használatát zavaró magatartások megítéléséről a szomszédjogi szabályok figyelembevételével döntött. A bíróság megállapította, hogy az alperesi felépítmény elhelyezkedése és megépítése a hatóság engedélye és jóváhagyása mellett történt, az indítványozó sem az engedélyeztetési eljárás során, sem azt követően nem sérelmezte a perbeli ingatlan kialakítását. Csak az épület elkészülte és a fogyatékkal élő gondozottak beköltözése után jelezte tiltakozását.
- [11] A helyszíni szemle alapján megállapítható volt, hogy az alperesi ingatlanból a rálátás az indítványozó ingatlanára erőteljesen korlátozott. Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a részbeni rálátás lehetősége az indítványozói ingatlanra nem szükségtelenül zavaró magatartás. Az indítványozó különös érzékenysége a gondozottak látványára sem adhat alapot objektív szempontból nézve szükségtelen zavarásra.
- [12] Sem a bíróság, sem a jegyző helyszíni szemléje során nem volt tapasztalható túl hangos hangjelzés a gondozottak részéről.
- [13] Mindezekre tekintettel az indítványozó keresetét a bíróság elutasította.
- [14] 2.4. Az ítélet ellen az indítványozó terjesztett elő fellebbezést arra hivatkozással, hogy az elsőfokú bíróság indokolási kötelezettségének nem tett eleget, mert nem indokolta meg, hogy miért mellőzte az indítványozó tanúbizonyítási indítványait és nem fejtette ki, miért helyezkedett a Kúria BH 2011.279 számú döntésében leírtaktól eltérő jogi álláspontra.
- [15] A Budapest Környéki Törvényszék mint másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A Kúria BH 2011.279 számú eseti döntésétől való eltérés indokolását a másodfokú bíróság pótolta. Megállapította, hogy az eltérő tényállás miatt nem tekinthető irányadónak a Kúria eltérő tényállásra alapított iránymutatása. Emellett megerősítette, hogy az indítványozó által kért további tanúk meghallgatásától sem volt további eredmény várható, mivel maga az indítványozó által előadott tények és a rendelkezésre álló bizonyítékok már kizárták a szükségtelen zavarás megállapíthatóságát. A bíróság megítélése szerint az alperes által megtett intézkedések a zavaró hatásokat megfelelő szintre szorították le, a szükséges mértéket meghaladó zavarást az indítványozó nem bizonyított.
- [16] 3. Az indítványozó ezt követően nyújtott be alkotmányjogi panaszt, amelyben a Gödöllői Járásbíróság 11.P.21.214/2020/44. számú és a Budapest Környéki Törvényszék 3.Pf.20.908/2022/7. számú ítéletét támadta.
- [17] 3.1. Az alkotmányjogi panasz szerint a támadott ítéletek sértik az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését, XIII. cikk (1) bekezdését, XV. cikk (1) bekezdését és XX. cikk (1) bekezdését.
- [18] Az indítvány szerint a perbeli keresetében állított összes zavaró hatást mindkét ítélet bizonyított tényként fogadta el, azonban a bizonyított zavaró hatások tompítására az indítványozó által alkalmasnak ítélt sövény létesítése és jobb zajszűrő képességgel rendelkező ablakok beépítésére irányuló kereseti kérelmeket a bíróság alaptalannak tartotta. A szomszédos ingatlanokra nézve a szomszédokat egyaránt, egyenlően megillető tulajdonhoz való alapjog és a tulajdonjogból fakadó tulajdonosi hatalom kollízióját a bíróságok – az indítványozó álláspontja szerint – a jogegyenlőség alapelvét sértő módon, egyoldalúan az alperesi intézmény javára oldották fel. Ezért a bíróságok döntése diszkriminatív és sérti nem csak az indítványozó tulajdonhoz való alapjogát, de – a zavaró hatások jellegére és súlyára tekintettel – magán- és családi életének, otthonának tiszteletben tartásához, valamint a lelki egészséghez való alapjogát is. Az ítéletekben a Ptk. 5:23.§-ára alapított jogi okfejtést és az arra alapozott érdemi döntést az alapjogait sértőnek tartja, ezért indítványozza az ítéletek megsemmisítését.
- [19] 3.2. Az Alkotmánybíróság főtítkára az Abtv. 52 (1) és (1b) bekezdése alapján az indítványozót hiánypótlásra hívta fel, mivel az indítvány nem felelt meg a határozott kérelem követelményének és nem tartalmazott részletes, alapjogi érveléssel is ellátott indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [20] Az indítványozó a főtítkári levelet 2023. május 24-én vette át, az indítvány-kiegészítést 2023. június 15-én nyújtotta be. Az indítványozó az indítvány-kiegészítésben lényegében megismételte az indítvány korábbi érvelését.

- [21] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a alapján elsőként azt vizsgálta, hogy az indítványi kérelem megfelel-e az Abtv. és az Ügyrend szerinti befogadási feltételeknek.
- [22] 4.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani. Az indítványozó jogi képviselője a Budapest Környéki Törvényszék 3.Pf.20.908/2022/7. ítéletét 2023. február 27-én vette át. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát a jogerős döntéssel szemben 2023. április 27. napján, határidőben nyújtotta be.
- [23] 4.2. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban azt vizsgálta, hogy az indítvány megfelel-e az Abtv. 52. § (1b) bekezdésben foglalt további követelményeknek. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (az Abtv. 27. §), a támadott bírósági határozat megjelölését, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdését, XIII. cikk (1) bekezdését, XV. cikk (1) bekezdését és XX. cikk (1) bekezdését]. Az indítvány kifejezett kérelmet tartalmaz továbbá abban a tekintetben, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági határozat alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.
- [24] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének *b)* pontja alapján az indítványnak az alkotmányjogi panasz esetén meg kell határoznia az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét, az *e)* pontja értelmében pedig nem elegendő az Alaptörvény egyes rendelkezéseire hivatkozni, az indítványban meg kell indokolni, hogy az Alaptörvény egyes felhívott rendelkezéseit a megsemmisíteni kért döntés miért és mennyiben sérti.
- [25] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében meghatározott feltételeknek, mert az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésével és XX. cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást, érdemben elbírálható érvelést arra vonatkozóan, hogy a támadott ítélet miként sérti ezeket az Alaptörvényben biztosított jogokat. A fentiekre tekintettel az Alkotmánybíróság ezért ezen alaptörvényi rendelkezések vonatkozásában nem folytatott le érdemi vizsgálatot [34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]].
- [26] 4.3. Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [27] Az Alkotmánybíróság az indítványozónak az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével és XIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben előadott érveivel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [28] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés *d)* pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját.
- [29] Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ez nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, mert annak következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. Ebből következően „az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés; Indokolás [14]}. „Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon” {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. „A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat” {3012/2016. (I. 25.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [30] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában a bírósági döntések felülbírálatára irányul. Az indítványozó panaszában egészében nem alkotmányossági, hanem törvényességi kérdésekre vonatkozik, az eljáró bíróságok tényállás-megállapításának, bizonyíték-értékelésének, valamint jogértelmezésének és jogalkalmazásának helytállóságát vitatja és a támadott ítéletben foglalt döntést magát, annak hátrányos voltát alapjogi sérelemnek a döntés Alkotmánybíróság általi megváltoztatása érdekében.

- [31] Tekintettel arra, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan érvet, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként lehetne értékelni, vagy amely felvetné a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését, az alkotmányjogi panaszban felvetett aggályok a támadott bírói döntés érdemi alkotmányossági vizsgálatát nem teszik lehetővé.
- [32] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. és 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjában, valamint az Abtv. 29. §-ában foglalt követelményeknek ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2024. december 10.

Dr. Varga Réka s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/981/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3009/2025. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.II.10.142/2023/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a koronavírus elleni védőoltásnak az állami és önkormányzati intézményeknél foglalkoztatottak által történő kötelező igénybevételéről szóló 599/2021. (X. 28.) Korm. rendelet 2. § (5) bekezdés *b*) pontjának „érvényességi idő nélküli” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítására irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (Schiffer és Társai Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd dr. Schiffer András) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján a koronavírus elleni védőoltásnak az állami és önkormányzati intézményeknél foglalkoztatottak által történő kötelező igénybevételéről szóló 599/2021. (X. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rendelet) 2. § (5) bekezdés *b*) pontjának „érvényességi idő nélküli” szövegrésze, valamint az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján a Budapest Környéki Törvényszék 22.M.70.020/2022/22. számú elsőfokú és a Fővárosi Ítéltábla 1.Mf.31.115/2023/5. számú másodfokú ítéletére is kiterjedően a Kúria Mfv.II.10.142/2023/4. számú felülvizsgálati ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és az indítvány az alábbiak szerint foglalható össze.
- [3] 2.1. Az indítványozó pedagógus 2017. augusztus 29-től határozott idejű jogviszonyban állt az előzményi per alperese (a továbbiakban: alperes vagy munkáltató) alkalmazásában. Osztályfőnökként és szaktanárként munkavégzése során napi rendszerességgel találkozott tanulókkal.
- [4] A munkáltató a Korm. rendelet 2. § (2) bekezdése alapján 2021. november 12. napján kelt levelében tájékoztatta az indítványozót arról, hogy a Korm. rendelet hatálya alá tartozó köznevelési intézménynél az ügyfelekkel rendszeresen találkozó foglalkoztatotti körbe tartozik, ezért a Korm. rendelet. 2. § (1) bekezdés *a*) pont *aa*) alpontja alapján 2021. december 15. napjáig köteles a SARS-CoV-2 koronavírus elleni védőoltás felvételére. A tájékoztatás kiterjedt a védőoltás felvételi kötelezettség alóli mentesülés lehetőségére és igazolására, valamint a védőoltás elmaradásának jogkövetkezményeire.
- [5] Az indítványozó 2021. december 15. napjáig nem igazolta a munkáltató felé a védőoltás felvételét, és nem csatolt a felvétel alól mentesítő orvosi szakvéleményt sem. A munkáltató ezért 2021. december 17. napján írásban ismét felhívta az indítványozót arra, hogy a védőoltás felvételét 15 napon belül, a kötelezettség alóli mentesülését pedig orvosi szakvélemény csatolásával öt napon belül igazolja. Az alperes ez alkalommal is tájékoztatta az indítványozót az igazolás módjáról és a kötelezettség alóli mentesülés feltételeiről.
- [6] A munkáltató levelét az indítványozó 2021. december 20-án átvette, és azon rögzítette, hogy 2022. március 25. napjáig érvényes védettségi igazolvánnyal rendelkezik, kifejezte továbbá, hogy nem ért egyet a védőoltás felvételének kötelezővé tételével.
- [7] A munkáltató 2021. december 23. napján kelt levelében tájékoztatta az indítványozót a Korm. rendelet 2021. december 22. napján hatályba lépett 2/B. §-ának rendelkezéseiről és ismételten felhívta az indítványozót a védőoltás felvételére és annak határidőben való igazolására vagy a Korm. rendelet 2. § (4) bekezdése szerinti orvosi szakvélemény bemutatására. Tájékoztatta arról is, hogy amennyiben a védőoltás felvételét vagy az orvosi szakvéleményt 2021. december 30. napjáig nem mutatja be, úgy 2022. január 3. napjától minden további intézkedés nélkül fizetés nélküli szabadságra kerül.

- [8] Az indítványozó a munkáltatói felhívásban írtaknak nem tett eleget, ezért 2022. január 3. napjával fizetés nélküli szabadságra került, amely 2022. március 31-ig tartott.
- [9] 2.2. Az indítványozó a 2021. december 23. napján kelt munkáltatói intézkedés és a fizetés nélküli szabadság jogellenességének megállapítása iránt pert indított. Keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze a munkáltatót 1 216 782 forint összegű illetménypótló kártérítés és járadékai megfizetésére. Álláspontja szerint a fizetés nélküli szabadságra helyezése jogellenes volt, mert a munkáltató annak elrendeléséről nem hozott – jogorvoslati tájékoztatást is tartalmazó – határozatot. Az intézkedés sérti továbbá a Korm. rendelet 2. § (1) bekezdés a) pont aa) alpontjában és a 2/B. §-ában foglaltakat is, mert pedagógusként munkavégzése során egyáltalán nem találkozott ügyfelekkel, és 2022. március 25-ig érvényes védettségi igazolvánnyal rendelkezett. Az indítványozó az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezése iránti kérelmet is előterjesztett a Korm. rendelet 2. § (5) bekezdés b) pontjában foglalt „érvényességi idő nélküli” szövegrész alaptörvény-ellenességének megállapítása, illetve az alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazásának kizárása iránt, olvasatában ugyanis a rendelkezés sérti az Alaptörvény II. cikkét és a XV. cikk (2) bekezdését.
- [10] A Budapest Környéki Törvényszék 22.M.70.020/2022/22. számú ítéletével a keresetet elutasította, mert az volt az álláspontja, hogy a munkáltató a Korm. rendelet szabályainak megfelelően járt el, amikor az indítványozót az ügyféllel rendszeresen kapcsolatot tartó foglalkoztatotti körbe sorolta, és az indítványozót a fizetés nélküli szabadság fennállásáról értesítette. A döntés indokolása rámutatott, hogy az indítványozó részére nem az alperes rendelt el fizetés nélküli szabadságot, hanem a Korm. rendelet 2/B. § (2) bekezdés a) pontja alapján jogszabály erejénél fogva került fizetés nélküli szabadságra. A Korm. rendelet 2. § (5) bekezdés a–e) pontjai taxatívén sorolták fel, hogy a védőoltás felvételét a foglalkoztatott milyen módon igazolhatja, ezért az alperes nem vehette figyelembe, hogy az indítványozó rendelkezett határozott ideig érvényes védettségi igazolvánnyal. A norma-kontroll eljárás kezdeményezését a törvényszék azért mellőzte, mert az Alkotmánybíróság a 3128/2022. (IV. 1.) AB határozatában (a továbbiakban: Abh.) már elutasította az Alaptörvény II. cikkében biztosított egészségügyi önrendelkezési jog, valamint az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésében foglalt hátrányos megkülönböztetés tilalmával összefüggésben a Korm. rendelet alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszokat.
- [11] Az indítványozó fellebbezése nyomán eljáró Fővárosi Ítéltábla 1.Mf.31.115/2023/5. számú ítéletével az elsőfokú döntést helybenhagyta. Az indítványozó a másodfokú eljárásban azonos okokra hivatkozással ismételten kérte az Alkotmánybíróság eljárásának kezdeményezését. A Fővárosi Ítéltábla az indítványozó kérelmét – a felhozott indokokat részletesen és egyenként értékelve, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 131. § alkalmazásával – elutasította.
- [12] Az indítványozó a jogerős ítélettel szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, és az Abtv. 25. § (1) bekezdése alapján a felülvizsgálati eljárás felfüggesztését kérve indítványozta alkotmánybírósági eljárás kezdeményezését. A Kúria 2024. március 5. napján kelt, Mfv.II.10.142/2023/4. számú ítéletével a jogerős ítéletet – helyes indokai alapján – hatályában fenntartotta, az indítványozó Alkotmánybíróság előtti eljárás kezdeményezése iránti kérelmét elutasította. A Kúria a másodfokú bíróság döntésével egybehangzóan rögzítette, hogy a perbeli esetben a fizetés nélküli szabadságról a Korm. rendelet 2/B. §-a *ipso iure* rendelkezett, – és mivel az indítványozó a védőoltást határidőn belül nem vette fel és mentesülését sem igazolta – a fizetés nélküli szabadság tényéről a indítványozót a munkáltatónak értesítenie kellett.
- [13] A Kúria szerint a jogerős döntés helyesen állapította meg, hogy az indítványozó az Alkotmánybíróság előtti eljárás kezdeményezését valójában jogalkotói mulasztás megállapítása érdekében kérte. A kúriai döntés indokolása kitért arra is, hogy a jogalkotói mulasztás megállapítását az Abtv. olyan, az Alkotmánybíróság által – hatáskörei gyakorlása során – hivatalból alkalmazható jogkövetkezményként szabályozza, amelynek indítványozására senki nem jogosult. A Kúria az Abh.-t felhívva rámutatott, hogy foglalkoztatottak számára a koronavírus elleni védőoltás felvételének kötelezővé tétele nem jelentett az indítványozók egészségügyi önrendelkezési jogába való aránytalan és e jog lényeges tartalmát sértő beavatkozást.
- [14] 2.3. A fenti előzmények után előterjesztett alkotmányjogi panaszában az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján a Korm. rendelet 2. § (5) bekezdés b) pontjának „érvényességi idő nélküli” szövegrésze alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény II. cikkére, valamint a XV. cikk (2) bekezdése alapján az egyenlő bánásmód követelménye sérelmére hivatkozva állította.
- [15] Az indítványozó – bár utalt arra, hogy a védőoltás felvételére kötelezés az emberi méltósághoz való jogból levezetett egészségügyi önrendelkezési jog sérelmét is jelenti – az Alaptörvény II. cikk sérelmét a jelen esetben a XV. cikk (2) bekezdésében foglalt hátrányos megkülönböztetés tilalmának sérelmével összefüggésben hívta fel.

Érvelése szerint az alapjog sérelmét az okozta, hogy a fizetés nélküli szabadság elrendelésére akár érvényes védettségi igazolvánnyal rendelkező munkavállalók esetében is sor kerülhetett. A jogalkotó a Korm. rendelet szabályainak megalkotásakor ugyanis nem vette figyelembe, hogy a határozott idejű védettségi igazolvánnyal rendelkezőknek, az igazolvány érvényességi (lejárat) idején belül az érvényességi idő nélküli védettségi igazolvánnyal rendelkezőkkel egy tekintet alá kell esniük.

- [16] Az indítványozó olvasatában a Korm. rendelet az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének tartalmával ellentétes jogszabályi környezetet teremtett, hiszen az egymással összehasonlítható helyzetben levő csoportok – a határozott és határozatlan időre szóló, de egyaránt védettségi igazolvánnyal rendelkezők – között indokolatlanul tett különbséget. A hátrányos megkülönböztetés tilalmának sérelmét eredményezi, hogy a határozott idejű védettségi igazolvánnyal rendelkezők az érvényesség tartama alatt hátrányos munkajogi következményeket szenvedtek el, míg a határozatlan időre szóló védettségi igazolvánnyal rendelkezők nem. Az indítványozó érvelése szerint a betegségből felgyógyultak határozott érvényességi idejű védettségi igazolványa ugyanazt a lényegi tartalmat hordozza, mint az érvényességi idővel nem rendelkező, a védőoltás felvételének igazolása érdekében kiállított védettségi igazolványok.
- [17] 2.4. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti panaszselem önálló indokolást nem tartalmaz, az indítványozó – az Abtv. 28. § (2) bekezdésének felhívása mellett – az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított panaszselem körében megfogalmazott érveire hivatkozott.
- [18] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján elsőként azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a befogadhatóság törvényi feltételeinek.
- [19] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 26. § (1) bekezdése és a 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó jogi képviselője a Kúria felülvizsgálati ítéletét 2024. április 9. napján vette át, az alkotmányjogi panaszt 2024. június 7. napján, határidőben terjesztette elő.
- [20] Az indítványozó jogi képviselője szabályszerű meghatalmazást csatolt. Az indítványozó jogosult és érintett is, mert a bírósági eljárásban fél volt, saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.
- [21] 3.2. Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszában a Korm. rendelet 2. § (5) bekezdés *b*) pontjának „érvényességi idő nélküli” szövegrésze alaptörvény-ellenességét állította.
- [22] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Korm. rendelet a 6. § (2) bekezdése értelmében a koronavírus-világjárvány elleni védekezésről szóló 2021. évi I. törvény hatályvesztésekor – 2022. június 1-jén – hatályát veszítette. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján „amennyiben egy jogszabályi rendelkezés alkalmazásra került (hatályosult) és ez a panaszos szerint alapjogi sérelmet okozott, a vizsgálat – határidőben érkezett kérelem esetében – akkor is lefolytatható, ha a támadott jogszabályt (jogszabályi rendelkezést) a jogalkotó időközben módosította – esetleg hatályon kívül is helyezte –, ugyanakkor ezzel az állított alapjogi sérelmet nem szüntette meg” [3208/2013. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [42]; 20/2014. (VII. 3.) AB határozat, Indokolás [227]]. Erre tekintettel az alkotmányjogi panasszal támadott jogszabályi rendelkezés a hatályvesztése ellenére is vizsgálható.
- [23] 3.3. Az Abtv. 31. § (1) bekezdése értelmében nincs helye az alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló alkotmányjogi panasznak, ha az alkalmazott jogszabály, vagy jogszabályi rendelkezés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság már döntött, és a vizsgálat ugyanazon jogszabályra, illetve jogszabályi rendelkezésre, ugyanazon Alaptörvényben biztosított jogra, valamint azonos alkotmányjogi összefüggésre vonatkozóan történt. Az Alkotmánybíróság ezért áttekintette, hogy korábban foglalkozott-e a Korm. rendelet. 2. § (5) bekezdés *b*) pont „érvényességi idő nélküli” szövegrésze alkotmányjogi megítélésével.
- [24] Az Alkotmánybíróság az Abh.-ban a Korm. rendelet Alaptörvénnyel való összhangját már vizsgálta, és a Korm. rendelet alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszokat elutasította. Az indítványok – egyebek mellett – a Korm. rendelet 2. § alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény II. cikkében foglalt emberi méltósághoz való joggal és a XV. cikk (2) bekezdése szerinti hátrányos megkülönböztetés tilalmával összefüggésben állították. Az Alkotmánybíróság a Korm. rendelet 2. § (5) bekezdése sérelmére alapított indítványelemet azonban nem találta érdemi vizsgálatra alkalmasnak (Abh., Indokolás [113]). Mivel az

ítélt dolog fennállása kizárólag az Alkotmánybíróság korábbi érdemi döntései vonatkozásában értelmezhető [3027/2013. (II. 12.) AB végzés, Indokolás [21]], ezért jelen ügyben *res iudicata* nem áll fenn.

- [25] 3.4. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése és a 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz is csak az indítványozó alaptörvényben biztosított jogának sérelmére alapítható, ezért az Alkotmánybíróság megvizsgálta e feltétel teljesülését is.
- [26] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény II. cikke [27/2021. (XI. 5.) AB határozat, Indokolás [60]] és a XV. cikk (2) bekezdése [17/2021. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [30]] olyan jogosultságot hordoznak, amelyek az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának minősülnek, azokra alkotmányjogi panasz alapítható.
- [27] 3.5. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt kritériumoknak.
- [28] E feltétel fennálltát az Alkotmánybíróság elsőként az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított alkotmányjogi panasz tekintetében vizsgálta.
- [29] Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszában a Korm. rendelet 2. § (5) bekezdés b) pontjának „érvényességi idő nélküli” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Az Alaptörvény II. cikkének és ezzel összefüggésben a XV. cikk (2) bekezdésének sérelmére az indítványozó arra alapította, hogy a jogalkotó a Korm. rendelet szabályainak megalkotásakor nem vette figyelembe, hogy fizetés nélküli szabadság elrendelésére akár a betegségből való felgyógyulás tényét igazoló, határozott ideig érvényes védettségi igazolvánnyal rendelkező munkavállalók esetében is sor kerülhet. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy ezen panaszelem tartalmát tekintve jogalkotói mulasztás megállapítására irányul, az alaptörvény-ellenességet a Korm. rendelet szabályozási hiányosságára vezeti vissza.
- [30] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján az indítványokat tartalmuk és nem elnevezésük szerint bírálja el [16/2019. (V. 14.) AB határozat, Indokolás [11]; 3200/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [22]]. Nem alkalmas az indítvány érdemi elbírálásra, ha nem tartalmaz világos kérelmet az alkalmazandó jogkövetkezményre, vagy olyan jogkövetkezmény alkalmazását kéri – mulasztásban megnyilvánuló alaptörvény-ellenesség megállapítása –, amelynek indítványozására az indítványozó nem jogosult [3222/2018. (VII. 2.) AB határozat, Indokolás [33]]. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az Abtv. 46. § (1)–(2) bekezdése a jogalkotói mulasztás megállapítását az Alkotmánybíróság által hatáskörei gyakorlása során hivatalból alkalmazható jogkövetkezményként szabályozza, így annak indítványozására az indítványozó nem jogosult (lásd hasonlóan: Abh., Indokolás [104]–[107]).
- [31] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján a Korm. rendelet 2. § (5) bekezdés b) pontjának „érvényességi idő nélküli” szövegrészevel szemben előterjesztett alkotmányjogi panasz nem felel meg a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pontjában foglalt feltételnek, ekképp érdemi vizsgálatra nem alkalmas [lásd hasonlóan: 3038/2022. (I. 31.) AB végzés, Indokolás [19]].
- [32] Az Alkotmánybíróság ezt követően az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz tekintetében vizsgálta a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében meghatározott feltételeinek fennállását.
- [33] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az Abtv. 27. §-a szerinti panaszában a Kúria Mfv. II.10.142/2023/4. számú felülvizsgálati ítéletének alaptörvény-ellenessége tekintetében is kizárólag a Korm. rendelet támadott rendelkezésének alaptörvény-ellenességére hivatkozott, külön indokolást nem adott elő. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglaltaknak, mert a bírói döntés alaptörvény-ellenessége tekintetében különálló, azaz az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panasz indokolásában felhozott érveken túlmutató indokolást nem tartalmaz [3142/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [13]; 3206/2014. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [35]].
- [34] Az előzőekben írtakra tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panasz nem tesz eleget a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt feltételnek, ekképp érdemi vizsgálatra nem alkalmas.
- [35] 4. A kifejtettek alapján az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) és f) pontjában meghatározott befogadhatósági feltételeknek, ezért azt az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, visszautasította.

Dr. Varga Réka s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2494/2024.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3010/2025. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.III.37.796/2023/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 4. § (1) bekezdése és a 17. § a) pontja, az igazságügyi szakértőkről szóló 2016. évi XXIX. törvény 93. § (5) bekezdése és 112. §-a, valamint a 2/2004. Közigazgatási jogegységi határozat indokolásának IV. pontja alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Csőke Anna (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője (dr. Klincsik Melinda ügyvéd) útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, amelyben az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján – a Fővárosi Törvényszék 102.K.701.421/2023/19. számú ítéletére kiterjedően – a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.37.796/2023/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján kérte továbbá a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 4. § (1) bekezdése és a 17. § a) pontja, az igazságügyi szakértőkről szóló 2016. évi XXIX. törvény (a továbbiakban: Szaktv.) 93. § (5) bekezdése és 112. §-a, valamint a 2/2004. Közigazgatási jogegységi határozat (a továbbiakban: jogegységi határozat) indokolásának IV. pontja alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapját képező ügy lényege, valamint az indítvány a következőképpen foglalható össze.
- [3] Az indítványozó (az alapügyben felperes) és házastársa között házasság felbontása és járulékos kérdések rendezése miatt folyamatban volt polgári perben a bíróság igazságügyi pszichológus szakértőt rendelt ki, és szakvéleményére alapítottan hozta meg döntését.
- [4] Az indítványozó a perben eljáró szakértő ellen etikai eljárást kezdeményezett arra hivatkozással, hogy a szakvélemény sem tartalmi, sem formai szempontból nem felelt meg a vonatkozó követelményeknek, és kétségbe vonta a szakértő pártatlanságát is. A Magyar Igazságügyi Szakértői Kamara (az alapügyben alperes) Fegyelmi Tanácsa (a továbbiakban: fegyelmi tanács) a 2022. november 7-én kelt, MKF-35-58/2019. számú határozatával az igazságügyi szakértőt (az alapügyben alperesi érdekelt) az eljárás alól felmentette. A fegyelmi tanács döntésében kiemelte, hogy a polgári peres eljárás lezárult, és a bíróság a kifogásolt szakértői véleményt bizonyítéként elfogadta. Tekintettel arra, hogy a Szaktv. 93. § (5) bekezdése kizárja annak a szakértői véleménynek a szakmai szempontú vizsgálatát, amelyet a hatóság jogerős vagy véglegessé vált határozatának alapjául elfogadott, a szakértői vélemény tartalmát a fegyelmi eljárásban nem vizsgálta. Utalt arra, hogy a hatóság jogerős határozatának meghozatala során elfogadott szakvélemény szakmai szempontú vizsgálatának tilalma garanciális jellegű szabály, ellenkező esetben jogerős hatósági határozat ténybeli alapja dőlhetne meg, amely összeegyeztethetetlen a jogerő jogrendszerbeli funkciójával és a jogállamiság követelményével (Szaktv. indokolása, Kúria Kfv.37.350/2022/7. számú döntése).
- [5] A fegyelmi tanács megállapította, hogy az indítványozó által csatolt gyámhatósági iratok nem alkalmasak annak alátámasztására, hogy őt a kifogásolt szakvélemény tartalma miatt marasztalták volna el a gyámhatósági eljárásban. Ennek a körülménynek azonban a fegyelmi tanács előtti eljárás vonatkozásában azért nincs jelentősége, mivel a más eljárásban készült szakvélemény felhasználását és más szakértő kirendelésére vonatkozó indítvány elutasítását az indítványozó a gyámhatósági határozattal szemben előterjesztett jogorvoslati kérelemben sérelmezhet.
- [6] Az indítványozó az alperes határozatával szemben keresetet terjesztett elő, elsődlegesen kérve a döntés megváltoztatását, annak megállapításával, hogy a szakértő fegyelmi vétséget követett el, ezért vele szemben fegyel-

mi büntetés kiszabását és az általa készített alapszakvélemény egy (az anyai önhibára vonatkozó) mondatának megsemmisítését is kérte. Másodlagosan az alperesi határozat hatályon kívül helyezését és a fegyelmi tanács új eljárásra kötelezését kérte.

- [7] A Fővárosi Törvényszék a 2023. szeptember 19-én kelt, 102.K.701.421/2023/19. számú ítéletével a keresetet az indítványozó keresetösségi jogának hiányára alapítottan elutasította. A bíróság kifejtette, hogy a keresetösségi jog jogintézményét és annak tartalmát a bírói gyakorlat alakította ki, és a keresetösségi jog körében vizsgálendő kérdések a jogegységi határozatban, valamint az egyedi bírósági döntésekben kristályosodtak ki (lásd: Kúria Kfv.V.35.716/2013/9., Kfv.II.37.690/2011/5. számú döntése). A Kúria joggyakorlata következetes: a keresetösségi jog a per tárgya és a fél közötti anyagi jogi kapcsolatra vonatkozik, és csak akkor áll fenn, ha a felperesnek a támadott határozat rendelkezésével összefüggésben a közvetlen jogi érintettsége fennáll. A bíróságnak a keresetösségi jog fennállását minden egyes kereseti kérelem vonatkozásában vizsgálnia kell.
- [8] A bíróság arra jutott, hogy az indítványozó nem jelölt meg olyan közvetlen és anyagi természetű jogot vagy jogi érdeket, amely a közvetlen és nyilvánvaló érdekelttségét alátámasztotta volna a szakértővel szembeni fegyelmi eljárás mikénti befejeződésével kapcsolatban. Rögzítette, hogy a polgári perben hozott ítéletek jogerejére is figyelemmel a jogbiztonság elvét sértené egy olyan követelmény, amely az indítványozó számára lehetővé tenné, hogy azon eljárásban érvényesített igényét, amelyben a szakértő kirendelésre került, egy újabb eljárásban, újabb jogcímen vitathassa. A Kúria irányadó gyakorlatát (Kfv.37.120/2023/7.) is idézve emelte ki a döntés a Szaktv. 93. § (5) bekezdésében foglalt szabály kapcsán, hogy a szakértői vélemény felhasználása nem jelenti azt, hogy a kirendelő bíróságnak a szakvélemény minden egyes részletét, szó szerint fel kellene használnia.
- [9] Utalt arra is a bíróság, hogy a keresetösségi jog vizsgálata körében a gyámhatósági eljárásokkal kapcsolatos indítványozói érveket nem vizsgálhatta, azok jogszerűsége még közvetett módon sem volt – és nem is lehetett – az alperes eljárásának tárgya.
- [10] A jogerős ítélet ellen az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. Érvelése szerint a felülvizsgálati kérelem befogadását a joggyakorlat egységének, továbbfejlesztésének biztosítása, a felvetett jogkérdés különleges súlya, illetve társadalmi jelentősége, az eljárás érdemére kiható eljárási szabálysértés, valamint a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérés indokolja [Kp. 118. § (1) bekezdés a) pontja aa), ab), ad) alpontja és b) pontja].
- [11] A Kúria a 2024. január 17-én kelt, Kfv.III.37.796/2023/2. számú végzésével a felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadta. Döntésében rögzítette: ha a köztisztviselési fegyelmi ügyben a felülvizsgálati kérelemben felvetett jogkérdéssel kapcsolatban a Kúria már állást foglalt, és annak megfelelően a bírói gyakorlat egységes, a joggyakorlattól eltérő bírói döntés megismétlődésének, ezáltal a jogegység megbomlásának a veszélye nem áll fenn, a felülvizsgálati kérelem befogadása nem indokolt.
- [12] Rámutatott a Kúria, hogy az indítványozó által hivatkozott Kfv.III.37.350/2020/7. számú kúriai ítélet indokolásának [51] bekezdésének az értelmezésével ellentétben éppen azt támasztja alá, hogy bár megalapozhatja a keresetösségi jogot a kompetenciahiányos szakvéleményen alapuló jogszabálysértő közigazgatási döntés, és a sérelmet szenvedett fél igényt tarthat a határozat érdemére kiható súlyos eljárási hiba orvoslására, azonban ezen igényét a jogsértő döntés megtámadása iránti perben terjesztheti elő. A konkrét ügyben az igazságügyi szakértővel szemben lefolytatott fegyelmi eljárás eredményeként meghozott döntéssel a számára sérelmes határozat megváltoztatása, megsemmisítése, így jogsérelmének orvoslása nem érhető el. Az indítványozó általános jogvédelmi jogosultsággal nem rendelkezik, kizárólag a saját jogi érdekelttségébe tartozó döntést, és csak az őt közvetlenül ért jogsérellemmel összefüggésben támadhatja.
- [13] 3. Az indítványozó az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, a T) cikk (2) és (3) bekezdése, a XXIV. cikk (1) bekezdése, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése, valamint a 28. cikk sérelmét állította.
- [14] 3.1. Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében rögzített jogbiztonság elvét sérti az indítványozó szerint egyrészt, hogy az igazságügyi szakértőt a törvénysértése ellenére nem vonták felelősségre, másrészt a bíróságok alaptörvény-ellenesen értelmezték a közvetlen jogsérelm fogalmát.
- [15] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét az indítványozó nem indokolta.
- [16] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jog, a bírósághoz fordulás jogának és a fegyveregyenlőség elvének megsértésében látja. Álláspontja szerint a közvetlen jogsérelm bírói értelmezése megfosztotta őt attól, hogy kára megtérüljön, és a szakértő felelősségre vonása megtörténjen. A fegyveregyenlőség elvének sérelme kapcsán mindössze azzal érvel az indítvány, hogy nem kaptak a felek egyenlő jogokat a bíróság előtt, a sérelm mibenlétét részletesen azonban nem fejtette ki. A bí-

róságához fordulás jogának sérelmét jelenti az indítványozó szerint a Kp. 4. és 17. §-ának, a jogegységi határozatnak és a hivatkozott eseti döntéseknek a bírói értékelése (értelmezése) az egyedi ügyében, amely „jogbizonytalanságot” teremtett.

- [17] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való jog sérelme az indítványozó érvelése szerint azáltal következett be, hogy a Kp. 4. és 17. §-a, valamint a jogegységi határozat alapján nincs közvetlen jogsérelem, így a köztisztviselési döntés érdemben nem támadható.
- [18] Sérelmét összefoglalva előadta, hogy a szakértőt törvénysértő szakvéleménye miatt egyetlen hatóság sem vonta felelősségre, annak ellenére, hogy neki 8 millió forintos kárt okozott (a gyámhivatali bírságok összege), és megrendült a bíróságokba, hatóságokba, jogbiztonságba és szakértőkbe vetett bizalma.
- [19] 3.2. Az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapított kérelemmel kapcsolatban az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése megsértésének megjelölésén túl nem tartalmaz indokolást. Az indítványozó mindössze azal érvelt, hogy a támadott jogszabályok és jogegységi határozat módosítása, felülvizsgálata szükséges az Alaptörvénnyel összhangban, mert azok „alapjogokkal ellentétesek jelen egyedi ügyben”.
- [20] 3.3. Az igazságügyi miniszter a támadott jogszabályi rendelkezésekkel és az indítvánnyal kapcsolatban tájékoztatta az Alkotmánybíróságot jogi és szakmai álláspontjáról.
- [21] 4. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e.
- [22] 4.1. Az indítványozó panaszát az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőben terjesztette elő.
- [23] 4.2. Az indítványozó meghatalmazással eljáró jogi képviselője útján terjesztette elő az alkotmányjogi panaszt, amelynek benyújtására jogosult, mivel az alapügyben felperes volt, ami érintettségét megalapozza.
- [24] Az Alkotmánybíróság korábban már állást foglalt a tekintetben, hogy a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzése a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, így a Kúria döntése megfelel az Abtv. 27. § (1) bekezdésben foglaltaknak, ezért alkotmányjogi panasszal támadható {lásd: 3245/2019. (X. 17.) AB végzés, Indokolás [14]; 3188/2020. (V. 27.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [25] Az indítványozó panaszában a Kúria felülvizsgálat befogadását megtagadó végzését és a jogerős ítéletet is támadta. Az Ügyrend 32. § (5) bekezdése alapján a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott határozata alkotmányjogi panasszal az általános szabályok szerint önállóan is támadható. Ilyen esetben az Alkotmánybíróság a Kúriának a felülvizsgálati eljárásban hozott nem érdemi döntésén keresztül csak akkor vizsgálja az alapügyben hozott bírói döntést, ha a Kúria az alkotmányjogi panaszban sérelmezett, nem érdemi döntését mérlegelési jogkörben hozta meg. Az indítványozó a jogerős döntést külön alkotmányjogi panasszal nem támadta meg, ugyanakkor a Kúria a Kp. 118. § (1) bekezdésére alapított döntése mérlegelési jogkörben hozott döntésnek minősül. Minderre tekintettel a Kúria végzése és azon keresztül a jogerős döntés állított alaptörvény-ellenessége is vizsgálható jelen eljárásban.
- [26] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság végzésével szemben nincs helye jogorvoslatnak. Erre figyelemmel az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.
- [27] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz esetén további feltétel, hogy az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet Alaptörvényben biztosított jogának sérelme az ügyben folytatott bírósági eljárásban alaptörvény-ellenes jogszabály alkalmazása folytán következett be. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló bírósági eljárásban a sérelmezett jogszabályi rendelkezések és a jogegységi határozat alkalmazásra kerültek.
- [28] A jogegységi határozat felülvizsgálatával kapcsolatban az Alkotmánybíróság a 3149/2019. (VI. 26.) AB határozat indokolásának [25] bekezdésében alkotmányjogi panaszjárásban is alkalmazhatónak tartotta a bírói kezdeményezést visszautasító 3114/2017. (V. 22.) AB végzésében megállapítottakat, amely szerint: „Az eddigiekből az következik, hogy az Alkotmánybíróságnak arra van hatásköre az Alaptörvény 24. cikke (2) bekezdésének b) pontja, illetve az Abtv. 37. §-ának (2) bekezdése alapján folytatott eljárásában, hogy a jogegységi határozatok törvényességi felülvizsgálatát elvégezze. Ez az eljárás szükség szerint átfogja a rendelkező részt és érinti az ahhoz kapcsolódó indokolást is. Az Alkotmánybíróságnak azonban nincs hatásköre arra, hogy a rendelkező rész érintése nélkül, kiragadott szövegre, illetve szövegrészre folytassa le az alkotmányossági felülvizsgálatot. [...] Az indokolás bizonyos mondataira önállóan azért sem tehető megállapítás és nem vonható le annak a jogkövetkezménye, mert szükséges kímélni a norma belső koherenciáját. A rendelkező rész és az indokolás összhangját,

illetve az indokolás immanens tartalmát bonthatná meg az indokolásban szereplő egyes szövegrészek kizárása” (Indokolás [15]–[17]).

- [29] Jelen ügyben az alkotmányjogi panasz kifejezetten a jogegységi határozat indokolása egy pontjának vizsgálatára irányul, a rendelkező részben foglaltak érintése nélkül, így a fentiekre tekintettel a jogegységi határozat kifogásolt részének vizsgálatára az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre.
- [30] 4.3. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése és a 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának megsértése esetén nyújtható be.
- [31] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panasz csak kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén alapítható {lásd például 3062/2021. (II. 19.) AB végzés, Indokolás [18]}. Az indítványozó a fentiekre a támadott jogszabályi rendelkezések és a bírósági határozatok kapcsán nem hivatkozott.
- [32] Nem tartalmaz az indítványozó számára Alaptörvényben biztosított jogot az Alaptörvény T) cikk (2) és (3) bekezdése {lásd például: 3029/2021. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [18]; 3178/2022. (IV. 22.) AB határozat, Indokolás [22]}.
- [33] Nem biztosít az indítványozó számára alapjogot az Alaptörvény 28. cikkében foglalt, bíróságoknak szóló segéd szabály, amely a jogértelmezésre nézve ad iránymutatást {lásd például: 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]; 3159/2020. (V. 21.) AB végzés, Indokolás [17]}.
- [34] E fenti alaptörvényi rendelkezések tekintetében az indítvány nem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti követelményt, ezért az alkotmányjogi panasz ezen elemeinek érdemi vizsgálatára nem volt lehetőség.
- [35] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése az indítványozó számára Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaz, így az indítvány ezen alaptörvényi rendelkezések tekintetében teljesítette a törvényi feltételt.
- [36] 4.4. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia.
- [37] 4.5. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasz a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek csak részben felel meg. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, a sérelmezett bírói döntéseket, jogszabályi rendelkezéseket és kifejezetten kéri a megsemmisítésüket.
- [38] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja alapján a kérelem akkor határozott, ha megfelelő indokolást tartalmaz arra nézve, hogy a kifogásolt jogszabályi rendelkezés, bírói döntés miért és mennyiben ellentétes az Alaptörvény indítványban megjelölt rendelkezéseivel.
- [39] Ezen feltétel teljesülésének vizsgálata kapcsán az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány sem az Abtv. 26. § (1) bekezdése, sem a 27. § (1) bekezdése szerinti panasz elem tekintetében nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit illetően. Az indítványozó kizárólag a pereszteségét és a más hatósági (gyámhatósági) eljárásokban elszenvedett anyagi veszteségét sérelmezi, alkotmányjogilag is értékelhető indokolást azonban – ügyének részletes ismertetésén és már a bírósági eljárás során is megfogalmazott érvein túl – egyik alaptörvényi rendelkezéssel kapcsolatban sem adott elő.
- [40] Az indítványozó a megsérteni vélt alaptörvényi rendelkezések kapcsán a sérelem mibenlétének alkotmányjogi szempontú kifejtésével adós maradt. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ilyen indokolás hiányában az indítvány nem alkalmas érdemi elbírálásra {lásd például: 3201/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [16]; 3272/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [34]}.
- [41] Az Alkotmánybíróság emlékeztet továbbá a bíróságok jogértelmezését támadó alkotmányjogi panaszok kapcsán kialakított következetes gyakorlatára, miszerint: „Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor” {3346/2022. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [71]}.

- [42] 5. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt követelményének, ezért nem fogadható be. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel az alkotmányjogi panaszt – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése szerint eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2024. december 10.

Dr. Varga Réka s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2061/2024.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3011/2025. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Bpkf.I.203/2024/3. számú végzése elleni alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselő (dr. Tuza Péter ügyvéd) útján eljárva, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Kúria Bpkf.I.203/2024/3. számú végzése, valamint a Pécsi Ítéltábla Bpi.111.2611/2023/6. számú végzése ellen, mivel álláspontja szerint a támadott végzések sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1), (3) és (7) bekezdését.
- [2] A Pécsi Törvényszék ítéletével az indítványozót bűnösnek mondta ki emberölés büntetében, ezért őt életfogytig tartó szabadságvesztés büntetésre, valamint 10 év közügyektől eltiltásra ítélte azzal, hogy a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontját 30 évben határozta meg. A Pécsi Ítéltábla mint másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet az indítványozó vonatkozásában helybenhagyta. A jogerős ítélettel szemben az indítványozó védője terjesztett elő perújítási indítványt.
- [3] A Pécsi Ítéltábla végzésével a perújítási indítványt mint alaptalant elutasította. Az ítéltábla kifejtette, hogy az alapeljárásban már értékelt bizonyítékra vonatkozóan az új bizonyítási eszközre való hivatkozás nem alapoz meg perújítási okot. Utalt a bíróság arra is, hogy mivel a titokgazda nem oldotta fel a tanút a titoktartási kötelezettsége alól, és ez a perújítási eljárásban sem várható, a tanúvallomás az indítványozó esetében csak hallomáson alapulhat, így önmagában nem lehet alkalmas a perújítási cél elérésére.
- [4] A perújítási indítványt elutasító végzés ellen az indítványozó védője jelentett be joghatályos fellebbezést. A védő fellebbezésében az ítéltábla végzésének megváltoztatását és a perújítás elrendelését indítványozta. A Kúria helybenhagyta a Pécsi Ítéltábla védő által előterjesztett perújítási indítványt elutasító végzését, mivel álláspontja szerint az ítéltábla helyesen állapította meg, hogy a védő olyan új bizonyítékot nem jelölt meg, amely a perújítás alapjául szolgálhatna. A perújítási indítvány valójában a jogerős ítélettel lezárt bizonyítási eljárás újrafelvételét, a felsorolt bizonyítékok (ismételt) beszerzését és értékelését célozta, nem jelölt meg új bizonyítékot. A Kúria kifejtette, hogy az új bizonyíték megjelölésének kötelezettségét nem pótolja az alapügyben lefolytatott bizonyítás feltételezett hiányosságaira, illetve a rendelkezésre állt bizonyítékokból való eltérő ténybeli következtetések lehetőségére történő hivatkozás. A Kúria utalt arra, hogy a perújítás rendkívüli perorvoslati lehetőség, amely az alapeljárás ténybeli hibáinak és nem az esetleges jogalkalmazási hibák kiküszöbölésére szolgál. Annak eldöntése, hogy az alapügyben tanúként megidézett személy kihallgatásának eljárási akadálya fennállt-e, a perbíróság feladata és jogköre. Ezért a védő azon álláspontjára, amely szerint az alapügyben eljáró bíróságok nem tisztázták megfelelően a tanúzás akadályát, perújítás nem alapozható.
- [5] 2. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszában előadta, hogy a Kúria támadott végzése nem áll összhangban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1), (3) és (7) bekezdésében foglaltakkal.
- [6] Az indítványozó szerint a támadott bírói végzések megsértették az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljáráshoz való jogát, amelynek szerves része a megfelelő bizonyításhoz való jog. A perújítási eljárásban döntést hozó bíróságok ugyanis nem tették lehetővé, hogy a büntetőügy fő kérdésének megállapítására alkalmas, érdemi bizonyítást lehessen lefolytatni olyan kérdésekre vonatkozóan, amelyeket az alapeljárásban eljáró bíróságok arra alkalmatlan bizonyítás felvételével kívántak tisztázni. Álláspontja szerint, ha a bíróság olyan szakértőhöz intéz kérdéseket, aki azok megválaszolására kompetenciával nem rendelkezik, az nem értékelhető másként, mint hogy a bíróság az adott tényre vonatkozó bizonyítást egyáltalán nem vett fel, ezért az már önmagában új bizonyítéknak tekinthető. Ugyanakkor a perújítási eljárásban kompetenciával rendelkező szakértő kirendelése olyan bizonyíték, amely nem csupán kétségek támasztására, tehát valószínűsítésre alkalmas.
- [7] Az indítványozó arra is hivatkozott, hogy a perújítási indítványban a védelem a Kúria végzésében foglaltakkal ellentétben kifejezetten valószínűsítette, hogy a titoktartási kötelezettség már nem áll fenn, illetőleg hogy annak

ismételt vizsgálata a titoktartási kötelezettség alóli felmentést eredményezné. Véleménye szerint a hivatkozott tanú kihallgatása nélkül kategorikusan kijelenteni, hogy a vallomásából megszerezhető bizonyíték eltérő tényállás megállapítására nem vezetne, önmagában sérti az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes eljárásból való jogát.

- [8] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése által biztosított „fegyverek egyenlősége” érvényesülésének jogát, valamint a XXVIII. cikk (3) bekezdésében biztosított védelemhez való jogát, mivel a perújítási indítvány elutasításával elzárta az indítványozót és védőjét attól, hogy a kompetenciával rendelkező szakértő kirendelése esetén, a a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény rendelkezéseinek megfelelően fogantatosított bizonyítási kísérleten személyesen részt vegyenek, az eljárási cselekményt nyomon követhessék, azzal kapcsolatban indítványokat, észrevételeket tegyenek. A tisztességes eljárásból való joga és a védelem joga véleménye szerint azáltal is sérült, hogy a perújítási indítvány elutasításával az eljáró bíróságok elzárták az indítványozót és védőjét attól, hogy a hivatkozott tanúhoz kérdéseket intézzenek és az operatív nyomozás iratait megismerhessék. A „fegyverek egyenlőségének” követelménye kétségtelenül sérült azáltal, hogy a nyomozást végző nyomozóhatóság és az azt felügyelő ügyészség az ügyben folytatott operatív tevékenység révén olyan tényeket ismerhettek meg, amelyekkel az indítványozó és védője az eljárás során nem szembesülhetett. Az indítványozó álláspontja szerint a fegyverek egyenlőségének elve a perújítási eljárásban akkor érvényesülhetett volna, ha az ítéletábla és a Kúria nem fogadják el automatikusan, hogy a tanút titoktartási kötelezettség terheli, hanem megpróbálják ellenőrizni azt.
- [9] Az indítványozó a jogorvoslathoz való joga sérelmére hivatkozott azzal összefüggésben, hogy a perújításban eljáró bíróságok indokolásának az operatív nyomozás adatainak beszerzésére irányuló védelmi indítványra vonatkozóan részletesen ki kellett volna térnie annak magyarázatával, hogy az miért nem alapozza meg a tanú titoktartás alóli felmentése hiányában is a perújítást. Az indítványozó azt is kifogásolta, hogy az ítéletábla végzése elleni védelmi fellebbezés alapján a Kúria úgy hozott döntést, hogy a perújítás alapját képező alapvető kérdésekben automatikusan, mindenféle kontroll nélkül fogadta el az ítéletábla elsőfokú döntésében foglaltakat. A Kúria így mindössze formális felülvizsgálatát végezte el az elsőfokú végzésnek, amely a hatékony jogvédelem alapelveivel ellentétben áll.
- [10] A hatékony jogorvoslathoz való jog és a fegyverek egyenlősége elvének megsértése azonban a védelmet formálissá tette, mivel a védelmet az eljáró bíróságok elzárták attól az önmagában még titoknak nem minősülő információtól, hogy a kihallgatni indítványozott tanúnak áll-e fenn titoktartási kötelezettsége, ha igen, milyen minőségű titok tekintetében, a titoktartási kötelezettség mikortól meddig köti őt, illetve az jelenleg fennáll-e még egyáltalán, így ezáltal is megsértették az indítványozó védelemhez való jogát.

- [11] 3. Az Alaptörvény érintett rendelkezései:

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emeli bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.

[...]

(3) A büntetőeljárás alá vont személynek az eljárás minden szakaszában joga van a védelemhez. A védő nem vonható felelősségre a védelem ellátása során kifejtett véleménye miatt.

[...]

(7) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy jogorvoslattal éljen az olyan bírósági, hatósági és más közigazgatási döntés ellen, amely a jogát vagy jogos érdekét sérti.”

- [12] 4. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósága feltételeinek vizsgálatakor az alábbiakat állapította meg.
- [13] 4.1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenképp megvizsgálta, teljesültek-e az indítvány befogadhatóságának az Abtv.-ben meghatározott feltételei.
- [14] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve, amely jelen ügyben teljesült. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.

- [15] 4.2. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1) bekezdésében foglalt további formai követelményeknek csak részben felel meg.
- [16] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezéseket, az Abtv. 27. §-át [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés a) pont], az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének mibenlétét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], a támadott bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont], az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit (XXVIII. cikk (1), (3) és (7) bekezdés) [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont], illetve rögzíti a kifejezett kérelmet a bírósági döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [17] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti kritériumnak, amely szerint a kérelemnek egyértelműen meg kell jelölnie az indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hivatkozott ugyan az Alaptörvény XXVIII. cikk (1), (3) és (7) bekezdésének sérelmére, azonban nem terjesztett elő alapjogi indokolást, és nem fejtette ki alkotmányos érvekkel alátámasztva, hogy a bírói döntés miért sérti a megjelölt alaptörvényi rendelkezéseket.
- [18] Az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy az Alaptörvény 24. cikkének (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörében a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]; 3163/2014. (V. 23.) AB végzés, Indokolás [16]}.
- [19] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó valójában az eljáró bíróságok bizonyítékértékelési tevékenységét sérelmezte, azt kifogásolta, hogy az általa a perújítási indítványban megjelölt bizonyítékot a bíróságok miért nem tekintették új bizonyítéknak. A Kúria végzésében részletesen kifejtette, hogy az indítványozó által megjelölt bizonyítékok miért nem tekinthetők új bizonyítéknak, valamint részletesen kitért arra is, hogy miért nem szolgálhat perújítás alapjául az, hogy az indítványozó vitatja a tanú titoktartási kötelezettségének fennállását.
- [20] Mivel az indítványozó alkotmányjogi panaszában nem alkotmányossági, hanem törvényességi-jogalkalmazási kérdéseket kifogásolt, és nem indokolta meg alkotmányos érven alapuló indokolással, hogy a támadott bírósági határozatok miért sértik az Alaptörvény felhívott rendelkezéseit, az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján – az érdemi indokolás hiányára tekintettel {3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10]–[13]} – érdemi elbírálásnak nincs helye.
- [21] 5. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt – figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2024. december 10.

Dr. Varga Réka s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2724/2024.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3012/2025. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Ítéltábla Pf.II.20.318/2023/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó meghatalmazott jogi képviselő (dr. Kovács Arthur ügyvéd) útján – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában a Szegedi Ítéltábla Pf.II.20.318/2023/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdésére, XX. cikk (1) bekezdésére és XXVIII. cikk (1) bekezdésére hivatkozva.
- [2] Az indítvány benyújtását megelőző bírósági eljárásnak az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] Az indítványozó (az alapügy felperese) szabadságvesztés büntetését töltő elítélt 2002. március 25. napján került befogadásra az alperes Szegedi Fegyház és Börtönbe. Az indítványozó 2019. évben kártérítési igényt terjesztett elő az alperesnél arra hivatkozással, hogy az alperes kárt okozott neki, amikor a nyugodt pihenését elvették. Az alperes 2020. február 13-án kelt határozatában az indítványozó kártérítési igényét elutasította. Az indítványozó 2020. március 14. napján előterjesztett keresetében kérte, hogy a bíróság állapítsa meg, hogy az alperes azzal, hogy 2002. szeptember 25. és 2020. június 16. közötti időszakban nem biztosította nyugodt éjszakai pihenését, éveken keresztül megsértette az élethez és a testi (lelki) épséghez való jogát, továbbá kérte az alperes marasztalását nem vagyoni kártérítés megfizetésére.
- [4] Az indítványozó arra hivatkozott, hogy fogvatartása kezdete óta nem volt nyugodt éjszakája, mert az alperesi intézetben a 25 W-os lámpák helyett 60–100 W erősségű világító testek fényforrásait kapcsolták fel az éjszakai ellenőrzések során, ezért 22.00 és 06.00 óra közötti időszakban minden fél órában felriadt és mire visszaaludt volna, következett az újabb ellenőrzés, a fényforrás felkapcsolásával. Évek alatt ez idegileg kikészítette, frusztráltabb lett és ellenségesen viselkedő személlyé vált. Ezzel az élethez és testi (lelki) egészségéhez való joga sérült. Az indítványozó szerint köztudomású, hogy az éjszakai pihenés, az alvás korlátozása kialvatlanságot, ezzel összefüggésben tartós fáradságot, pszichés bántalmakat okoz.
- [5] Az alperes az alaki védekezése mellett érdemben is kérte a kereset elutasítását. Álláspontja szerint a felek között büntetés-végrehajtási jogviszony áll fenn, és az indítványozó nem tett eleget azon kötelezettségének, hogy a kár bekövetkezéséről a büntetés-végrehajtás személyi állományát haladéktalanul tájékoztassa. Az indítványozó az általa meghatározott időszakban egy alkalommal sem jelezte, hogy álmatlanságban szenved, továbbá nem bizonyította azt, hogy nem képes kipihenni magát. Vitatta azt, hogy köztudomású tények lennének az éjszakai pihenés korlátozásának az egészségre kiható következményei. Az alperes hivatkozott arra, hogy az indítványozó egyetlen alkalommal sem jelentkezett orvosi vizsgálatra álmatlansága miatt, nem kért altatót, sem szemtakarót, annak ellenére, hogy azt szükség esetén az alperes biztosítja, valamint az álmatlanság tipikus tünetei sem jelentkeztek az indítványozónál. Az alperes végül utalt rá, hogy az éjszakai ellenőrzéssel jogszabályi kötelezettségeit teljesíti, amelyet a jogszabályi előírásoknak megfelelően folytatott. Az éjszakai ellenőrzés a fogvatartás biztonsága érdekében feltétlenül szükséges, amelyet világítás nélkül nem lehet végrehajtani. Az ellenőrzés során a zárkában a zárkaellenőrző világítást (ún. Hess-lámpa) használják, amely csak néhány másodpercig világít. A fogvatartás biztonsága, az emberi élet védelme, a bűncselekmények megelőzése erősebb érdek egy esetleges 1–2 másodperces fény alkalmazásával járó ellenőrzéssel kiváltott hatással szemben.
- [6] Az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította, majd az indítványozó fellebbezése folytán a Szegedi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét két alkalommal hatályon kívül helyezte és ugyanezt a bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította. A jelen alkotmányjogi panasz tárgya a megismételt harmadik eljárás során hozott döntés.

- [7] Az újra megismételt eljárásban az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a keresetben az indítványozó tényként adta elő, hogy az alperes ellenőrzési gyakorlata idegileg kikészítette, frusztráltabb, ellenségesebb lett. Ezen tényelődáson túl nem terjesztett elő további tényelődást arra vonatkozóan, hogy akár testi, akár lelki egészsége az éjszakai ellenőrzés folytán milyen módon és mértékben változott. Az indítványozó ezzel szemben 2002–2019 közötti időszakban egyetlen alkalommal sem terjesztett elő sem panaszt, sem kérelmet, nem hivatkozott arra sem, hogy ezzel kapcsolatos egészségügyi panasszal orvoshoz fordult volna. Mindezek miatt a szakértő kirendelését az elsőfokú bíróság mellőzte. Az elsőfokú bíróság által lefolytatott bizonyítási eljárás alapján nem találta megállapíthatónak azt, hogy az alperes az ellenőrzést a nagy fényerejű zárvilágítással és nem a speciális világítással végezte volna.
- [8] Az elsőfokú bíróság értékelte azt is, hogy az alperest jogszabály hatalmazza fel az ellenőrzési kötelezettség el látására, és a bizonyítékokból megállapíthatóan az éjszakai ellenőrzések a szükséges mértékben, a legkisebb zavarással történtek, ezért a jogellenesség az alperes részéről nem állapítható meg.
- [9] Az indítványozó fellebbezése folytán másodfokon eljáró Szegedi Ítéltábla helybenhagyta az elsőfokú bíróság ítéletét. A Szegedi Ítéltábla megállapította, hogy az indítványozó fellebbezése alapvetően az elsőfokú bíróság bizonyítási eljárásának teljességét, a bizonyítékok mérlegelését és a megállapított tényekből levont anyagi jogi következtetéseket vitatta. Az elsőfokú bíróság mérlegelési tevékenységével az ítéltábla egyetértett. Az indítványozó tényállítás, miszerint 2019 májusában kerültek a Hess-égők felszerelésre, megdőlt, továbbá azzal az indítványozói állítással szemben, hogy a Hess-égők felszerelését megelőzően csak a zárvilágítással volt csak megvalósítható az ellenőrzés, a bíróság elfogadta az alperes nyilatkozatát és az azt alátámasztó tanúvallomásokat. Az ítéltábla mindezek alapján egyetértett az elsőfokú bíróság megállapításával, amely szerint nem bizonyított az az indítványozói állítás, hogy az alperes az éjszakai ellenőrzést a 60–100 W erősségű izzó használatával a pihenést zavaró módon végezte.
- [10] 2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [11] Az Abtv. 27. § (1) bekezdésére hivatkozva kiegészített indítványában kérte az eljáró bíróságok ítéleteinek a megsemmisítését. Álláspontja szerint csak az okszerű bizonyítékmérlegelés felel meg az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jognak, és az indítványozó szerint az eljáró bíróságok a bizonyítékokat okszerűtlenül mérlegelték. Kiemelte, hogy különösen sérelmesnek tartja azt a helyzetet, hogy évtizedek óta minden éjszaka rendszeresen lámpa felkapcsolásával ellenőrzik őt, zavarják pihenését és korlátozzák alvását. E probléma nem nyert jogorvoslatot, és álláspontja szerint értékelés nélkül maradt az a körülmény is, hogy a technika fejlődésével léteznek olyan ellenőrzési metódusok is, amelyek nem járnak zavaró behatásokkal. Az indítványozó szerint nem történt meg a bíróságok részéről annak vizsgálata sem, hogy a büntetés-végrehajtási intézet tevékenységével a jogkorlátozás megfelelt-e a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény 9. § (2) bekezdésben foglalt arányosság követelményének.
- [12] A büntetés-végrehajtási intézetben alkalmazott ellenőrzési módszer az indítványozó szerint az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdése szerinti egészséghez való jogát is sérti, mert nem hagyták elaludni és emiatt nem tudta magát kipihenni. Ezt a körülményt nem vette figyelembe az eljáró bíróság, pedig az indítványozó szerint közismert.
- [13] Utalt arra, hogy az alvás megvonása számos országban kínzási metódusként is ismert. Az indítványozó szerint azzal, hogy olyan ellenőrzési módszert alkalmaztak a büntetés-végrehajtási intézetben, amelytől számos alkalommal felébredt, a büntetés-végrehajtási intézet indirekten az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdése szerinti kínzás tilalmába ütköző magatartást tanúsított.
- [14] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e. A befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát [Abtv. 56. § (3) bekezdés].
- [15] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett bírói döntést követő hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ítéltáblai ítéletet az indítványozó jogi képviselője 2024. március 8-án vette át, alkotmányjogi panaszát az indítványozó 2024. május 7-én terjesztette elő. Az alkotmányjogi panasz tehát a Kúria támadott végzése tekintetében az Abtv. 30. § (1) bekezdés szerinti hatvan napos határidőn belül került benyújtásra.
- [16] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt akkor fogadhatja be, ha az határozott kérelmet tartalmaz. Az indítvány tartalmazza a) a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indít-

vány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza [Abtv. 27. § (1) bekezdés]; *b*) az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése, III. cikk (1) bekezdése, valamint a XX. cikk (1) bekezdése kapcsán]; *c*) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést (a Szegedi Ítéltábla Pf.II.20.318/2023/4. számú ítélete); *d*) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése, III. cikk (1) bekezdése, valamint a XX. cikk (1) bekezdése]; *e*) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, valamint *f*) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság semmisítse meg a bírói döntést.

- [17] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványban megsértettként megjelölt alaptörvényi rendelkezések közül a támadott bírósági döntéssel csak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése hozható kapcsolatba. Az indítványozó kiegészített alkotmányjogi panasa indokolásában is végső soron a bírósági eljárás során a bizonyítékok értékelésével kapcsolatban adott elő indokolást. Az Alaptörvény III. cikk (1) bekezdését és az Alaptörvény XX. cikk (1) bekezdését is megemlíti ugyan mint a szintén támadott bírósági jogértelmezés számára hátrányos következményeit, de az indítványozó alkotmányjogilag értékelhető konkrét indokolást ezen két alapjog sérelmét illetően nem adott elő [Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e*) pont].
- [18] 4. Az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság mérlegeléssel állapítja meg, hogy az indítványozó teljesítette-e az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, így különösen az Abtv. 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint az Abtv. 29–31. § szerinti feltételeket.
- [19] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel az alkotmányjogi panasz alapját képező bírósági eljárásban felperes volt. Az indítványozó az Alaptörvényben biztosított jogainak sérelmére hivatkozással a bírósági eljárást lezáró, további rendes jogorvoslattal nem támadható bírói döntéssel szemben élt alkotmányjogi panasszal, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.
- [20] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vesse fel.
- [21] Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban az alábbiakat állapította meg. Az indítványozó a tisztességes bírósági eljárás sérelmét abban látta, hogy az eljáró bíróságok a rendelkezésre álló bizonyítékokat okszerűtlenül mérlegelték. A támadott bírósági ítélet megállapítja, hogy az elsőfokú bíróság részletesen számot adott arról, hogy a bizonyítékok mérlegelésénél mely szempontokat vette figyelembe, az egyes bizonyítékoknak mely okok miatt tulajdonított bizonyító erőt és mely bizonyítást utasította el. Az indítványozó fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság egyetértett az elsőfokú bíróság mérlegelési tevékenységével, sem okszerűtlennek, sem iratellenesnek nem találta azt. A másodfokú bíróság részletesen támasztotta alá azt, hogy a felperes tényállítása megdőlt a zárkavilágítás vitatott módjával kapcsolatban. Az indítványozó alkotmányjogi panasz indítványában valójában a bizonyítékok bíróság általi mérlegelését és annak eredményét vitatta.
- [22] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. A bírósági döntések és az alkalmazott jogszabályi rendelkezések ellen benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető a további jogorvoslattal nem támadható bírósági döntések általános felülvizsgálati eszközének, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvény és az abban biztosított jogok védelmére hivatott [3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]]. Ebből következően az Alkotmánybíróság a döntés irányának, a bizonyítékok körének, bírói mérlegelésének és értékelésének felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel [3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3300/2018. (X. 1.) AB végzés, Indokolás [13]; 3369/2018. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [11]; 3448/2021. (X. 25.) AB végzés, Indokolás [12]; 3367/2022. (VII. 25.) AB végzés, Indokolás [22], 3251/2024. (VII. 5.) AB végzés, Indokolás [19]]. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy mivel az indítvány felülmérlegelésre irányult, ezért nem álltak fenn az Abtv. 29. §-ban foglalt feltételek.
- [23] 5. Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 56. § (2) bekezdés, az Abtv. 29. § és az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontjai alapján visszautasította.

Dr. Varga Réka s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2253/2024.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3013/2025. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Miskolci Törvényszék 3.Bf.136/2023/18. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Falvai Zsolt ügyvéd) eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján nyújtott be alkotmányjogi panaszt.
- [2] 1.1. Az indítványozó által kifogásolt ügy lényege a következő.
- [3] A Miskolci Járásbíróság a 2022. december 5-én kihirdetett 3.B.1395/2020/254. számú ítéletével az indítványozót mint II. rendű vádlottat bűnösnek mondta ki 3 rendbeli társtettesként elkövetett lopás bűntettében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 3 70. § (1) bekezdés (2) bekezdés *b*) pontjának *ba*) *bb*) és *be*) alpontjai, (4) bekezdés *b*) pontjának I. fordulata], 2 rendbeli társtettesként elkövetett lopás vétségének kísérletében [Btk. 370. § (1) bekezdés (2) bekezdés *b*) pontjának *ba*) *bb*) és *be*) alpontjai], 2 rendbeli társtettesként elkövetett lopás vétségében [Btk. 370. § (1) bekezdés (2) bekezdés *b*) pontjának *ba*) *bb*) és *be*) alpontjai] és 2 rendbeli társtettesként elkövetett egyedi azonosító jel meghamisításának bűntettében [Btk. 347. § (2) bekezdés]. Ezért őt a bíróság – halmazati büntetésül – 3 év 10 hónapi börtönbüntetésre és a közügyektől 4 évi eltilásra ítélte. Rendelkezett a feltételes szabadságra bocsátás legkorábbi időpontjáról, a magánfelek által bejelentett polgári jogi igényekről, a lefoglalt dolgokról és a bűnügyi költségről.
- [4] Az elsőfokú bíróság ítéletével szemben az indítványozó és védője elsődlegesen felmentés, másodlagosan a büntetés enyhítése érdekében fellebbezett.
- [5] A Miskolci Törvényszék mint másodfokú bíróság a 2023. november 16-án kihirdetett 3.Bf.136/2023/18. számú ítéletével – megváltoztatva az elsőfokú bíróság ítéletét – az indítványozó szabadságvesztés büntetését 3 év 2 hónapra enyhítette. Egyebekben a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet az indítványozó tekintetében érdemben helybenhagyta.
- [6] 1.2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Miskolci Járásbíróság 3.B.1395/2020/254. számú és a Miskolci Törvényszék 3.Bf.136/2023/18. számú ítélete ellen.
- [7] Indítványában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1), (3) és (7) bekezdése sérelmére hivatkozva kérte a bírósági döntések megsemmisítését.
- [8] Indokai szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében meghatározott tisztességes eljárás követelményének és a (3) bekezdés szerinti védelemhez való jognak a sérelme azért merült fel, mert az eljárás során a védelem – ellentétben a vádhatósággal – számos bizonyítékot nem ismerhetett meg. Az indítvány szerint e bizonyítékok nem álltak rendelkezésre az eljárás bírósági szakaszában, ezekről a bizonyítékokról csupán rendőri jelentések készültek, amelyeket a bíróság a tárgyalás anyagává tett. Az indítvány szerint továbbá az ügyben eljáró szakértőnek nem volt kompetenciája szakvéleményt adni, ezáltal kizárt szakértő vett részt az eljárásban. Mindez – álláspontja szerint – sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot és a fegyverek egyenlőségének elvét.
- [9] 2. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően tanácsban eljárva először azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a törvényben előírt befogadhatósági feltételeknek.
- [10] 2.1. Az indítványozó az Abtv. 27. §-ára hivatkozva terjesztett elő alkotmányjogi panaszt.
- [11] Alkotmányjogi panaszt az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján hatvan napon belül lehet benyújtani, az indítvány határidőben érkezett. Az indítványozó jogi képviselő útján jár el, aki a meghatalmazását csatolta.

- [12] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt határozott kérelem feltételeinek – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdése vonatkozásában – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntéseket, indokolja azok Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítésüket.
- [13] Ezzel szemben az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése sérelmét állító része nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontjában, valamint a 27. §-ban meghatározott feltételeknek. Az indítvány ebben a részében kizárólag az Alaptörvény rendelkezését jelöli meg, azonban nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást arra nézve, hogy a megjelölt rendelkezések pontosan miért és milyen összefüggésben sérültek volna. Mindezek a hiányosságok az Abtv. rendelkezései és az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján az indítványi elem érdemi elbírálásának akadályát képezik (vö.: legutóbb 3473/2023. (XI. 7.) AB végzés, Indokolás [19]; továbbá 3019/2023. (I. 13.) AB végzés, Indokolás [23]–[24]; 3244/2022. (V.18.) AB végzés, Indokolás [16]; 3548/2021. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [44]; 3149/2016. (VII. 22.) AB végzés, Indokolás [27]).
- [14] 2.2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. § és 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [15] Az indítványozó az alapügyben a büntetőjogi felelősségéről döntést hozó első- és másodfokú ítéletet támadta, mely döntések az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz tárgyai lehetnek.
- [16] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz előterjesztését megelőzően a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. Az egyedi ügyben érintettség megállapítható, mivel az indítványozó az alkotmányjogi panasszal támadott ügyekben vádlott volt.
- [17] 2.3. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [18] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdésének sérelmére hivatkozott azzal összefüggésben, hogy ügyében a bíróságok olyan bizonyítékokra alapították bűnösségét, amelyeket részint kizártak kellett volna tekinteni (szakvélemény), részint a védelem közvetlenül a tárgyaláson nem ismerhetett meg. Azok a nyomozási szakasz során a vádhatóság rendelkezésére álltak, a bírósági szakaszban azonban nem, csupán rendőri jelentések tartalmából voltak megismerhetőek.
- [19] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 29. §-a szerinti befogadhatósági feltétellel összefüggésben elsőként jelen ügyben is arra mutat rá, hogy a bírói döntésekkel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz nem hagyományos értelemben vett jogorvoslat. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz intézményén keresztül az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja, de nem vizsgálhatja a bírói döntések indokolásában megjelölt bizonyítékok és érvek megalapozottságát, ahogyan azt sem, hogy a jogalkalmazó helyesen értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket (vö.: 3471/2021. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [21]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]; 3462/2020. (XII. 14.) AB végzés, Indokolás [18]).
- [20] Az indítványozó ügyében – a védelem álláspontjára reagálva – az első- és a másodfokú bíróság vizsgálta a szakértőre vonatkozó kifogásokat, továbbá a bizonyítékok mérlegeléséről részletes indokolást adott (vö.: elsőfokú ítélet, Indokolás [57]–[59] és [43]–[139]; másodfokú ítélet, Indokolás [56] és [34]–[73]). Ennek során az elsőfokú bíróság számot adott arról, hogy mely bizonyítási eszköz(ök) alapján (ideértve a rendőri jelentéseket is) volt a bizonyíték ismeretében, amire pedig alapította az indítványozó bűnösségét. A másodfokú bíróság pedig mindezt a mérlegelést részletesen ismertette – az elsőfokú bíróság álláspontjával egyetértve – ismételt felsorolta az indítványozó bűnösségét alátámasztó bizonyítékokat.
- [21] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az indítványozónak az a kifogása, miszerint a rendőri jelentés nem bizonyítási eszköz, téves. A rendőri jelentés [a hatályos jogszabály megnevezése szerint most már feljegyzés, vö. a nyomozás és az előkészítő eljárás részletes szabályairól szóló 100/2018. (VI. 8.) Kormányrendelet 11. §] okirat, az okirat pedig tárgyi bizonyítási eszköz [a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 204. § (1) bekezdés]. Az első- és másodfokú bíróság ennek megfelelően értékelte más bizonyítékok mellett a feljegyzések (rendőri jelentések) tartalmát is bizonyítékként.
- [22] Az indítványozó kifogása kapcsán megjegyzi az Alkotmánybíróság, hogy valóban a tisztességes eljárás iránti követelmény sérelmére vezetne, ha az egyébként mentessége alapján vallomástételt megtagadó tanú korábbi vallomását a kihallgatását végző hivatalos személy (mint „fültanú”) meghallgatása útján, illetve révén ismerné meg a bíróság (vö.: BJD 1788., BJD 3330). És mindemellett a hatályos Be. kifejezetten lehetővé teszi a korábbi

vallomástevő, utóbb viszont vallomást megtagadó tanú korábbi vallomásának felhasználását [vö.: Be. 177. § (4) bekezdés].

- [23] Jelen ügyben azonban nem erről van szó, hanem egy tárgyi (nem személyi) bizonyítási eszköz rendőri jelentésben rögzített tartalmáról, ami tehát mint okirat egy tárgyi bizonyítási eszköz.
- [24] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában valójában a bíróságok bizonyítékértékelő tevékenységét támadta, és megismételte az elsőfokú ítélettel szembeni kifogásait.
- [25] Az Alkotmánybíróság szintén megjegyzi, hogy nem vizsgálhatja a bírói döntések indokolásában megjelölt bizonyítékok és érvek megalapozottságát, ahogyan azt sem, hogy a jogalkalmazó helyesen értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket {vö. 3224/2022. (V. 11.) AB végzés, Indokolás [20]; 3471/2021. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [21]; 3462/2020. (XII. 14.) AB végzés, Indokolás [18]; 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [26] Az eljárás tisztességessége [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] követelményrendszerén belül pedig nem értékelhető alkotmányos kérdésként önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntéseket tévesnek, magára nézve sérelmesnek tartja {vö.: 3529/2021. (XII. 13.) AB végzés, Indokolás [24]; 3427/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [27] Az indítványozó azon álláspontja, miszerint sérült a tisztességes eljáráshoz és a védelemhez való joga az ellene folytatott eljárásokban, nem vetett fel olyan bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, amely alapján az alkotmányjogi panasz a befogadhatósági feltételeknek megfelelné (Abtv. 29. §).
- [28] 3. Ekként az Alkotmánybíróság az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2024. december 10.

Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/397/2024.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3014/2025. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.37.206/2023/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítvány tárgyában az eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján a Kúria Kfv.III.37.206/2023/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték az Alkotmánybíróságtól.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz előzménye, hogy a Kecskemét Déli Iparterület energetikai fejlesztésével összefüggő közigazgatási hatósági ügyek nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánításáról szóló 65/2017. (III. 20.) Korm. rendeletben a Kormány az Albertirsa-Kecskemét között távvezeték létesítésével kapcsolatos közigazgatási hatósági ügyeket nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánította.
- [3] Az elsőfokú környezetvédelmi hatóság a MAVIR Magyar Villamosenergia-ipari Átviteli Rendszerirányító Zrt. (a továbbiakban: alperesi érdekelt) részére a környezetvédelmi engedélyezési eljárás lefolytatását követően a hivatkozott nyomvonal szakaszon tervezett 400 kV-os távvezeték létesítésére környezetvédelmi engedélyt adott.
- [4] A – többek között a jelen ügyben is indítványozóként szereplő személyek által benyújtott – fellebbezés folytán eljáró Pest Megyei Kormányhivatal az elsőfokú hatóság által megadott környezetvédelmi engedély megváltoztatásával másodfokon is környezetvédelmi engedélyt adott a távvezeték létesítésére.
- [5] A másodfokú határozattal szembeni keresetet elbíráló Szegedi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 110.K.27.576/2018/36. számú ítéletében a keresetet elutasította. Kifejtette egyfelől, hogy a hatóságok eljárása megfelelt a vonatkozó jogszabályoknak, ezért nem állapítható meg, hogy sérelmet szenvedett a felperesek egészséghez és egészséges környezethez való alapjoga. Másfelől a nyomvonal kijelölésére és a vezetékjog engedélyezésére irányuló hatósági eljárás a környezeti hatásvizsgálati eljárástól elkülönült közigazgatási hatósági eljárás, ezért a nyomvonal kijelölése a perben nem vitatható.
- [6] Az elsőfokú ítélettel szemben a per felperesei felülvizsgálati kérelmet terjesztettek elő, amelynek befogadását a Kúria a Kfv.III.37.011/2019/2. számú végzésében megtagadta.
- [7] 1.2. Az alperesi érdekelt kérelmére a villamos energiáról szóló 2007. évi LXXXVI. törvény (a továbbiakban: Vet.) alapján Budapest Főváros Kormányhivatala miután arra a következtetésre jutott, hogy az építést engedélyező vezetékjogi engedély megadásának és a vezetékjog alapításának jogszabályi akadálya nincs és a közcélú hálózat létesítése az érintett ingatlanok használatát lényegesen nem akadályozza, engedélyezte a tervezett közcélú hálózat építését a vonatkozó nyomvonalrajzok szerint és egyidejűleg a vezetékjogot megalapította.
- [8] Az indítványozók mint felperesek és két felperesi érdekelt keresetben kérték a határozat megsemmisítését. A Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság 105.K.33.875/2018/30. számú ítéletével az alperes hatóság határozatát megsemmisítette és az alperest új eljárásra kötelezte, mivel álláspontja szerint az alperesi határozat érdemi felülvizsgálatra nem volt alkalmas.
- [9] A Kúria a Kfv.VI.38.206/2019/14. számú végzésében az elsőfokú ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróságot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította, lényeges eljárásjogi jogszabálysértésként értékelte ugyanis azt, hogy az elsőfokú bíróság tanácsa az ügyet egyesbíró elé utalta, majd az egyesbíró azt visszautalta tanács eljárására. A Kúria nem osztotta azt az elsőfokú bírósági álláspontot, hogy az alperesi határozat érdemi felülvizsgálatra ne lett volna alkalmas. Az új eljárás vonatkozásában a kúriai végzés előírta, hogy azt az elsőfokú bíróságnak soron kívül kell lefolytatnia az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) és a nemzetgazdasági szempontból kiemelt beruházások megvalósításának gyorsításáról és egyszerűsítéséről szóló 2006. évi LIII. törvény által meghatározott eljárási rendben, ugyanakkor a gyorsított

eljárási rend mellett sem sérülhetnek a felperesek törvényben rögzített garanciális jogai és Alaptörvényben védett érdekei.

- [10] A megismételt eljárásban az egyesbíróként eljáró Fővárosi Törvényszék 7.K.701.310/2020/12. számú jogerős ítéletében a keresetet elutasította. A bíróság kifejtette, a tárgyi ügy jelentőségéhez mérten szűk korlátok ellenére az alperes az Ákr. 62. §-ában foglalt tényállás-tisztázási kötelezettségének eleget tett és az érintett nyomvonal megfelelőségével kapcsolatos döntését az alperes a szükséges mértékben megindokolta. A törvényszék kiemelte, hogy a környezetvédelmi engedély jogorvoslattal már nem támadható, az azt tartalmazó határozat nem tárgya a pernek, ezért az ehhez kapcsolódóan állított jogszabálysértések érdemben nem vizsgálhatók.
- [11] A jogerős ítélet ellen a felperesek és az I. rendű felperesi érdekelt terjesztettek elő felülvizsgálati kérelmet, amelyben kérték az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítását, azzal, hogy a törvényszék érdemben vizsgálja meg a keresetlevélben szereplő jogszabálysértéseket. Felrótták a bíróságnak többek között, hogy a felperesi kérelem ellenére nem vizsgálta a tervezett vezeték életvitelükre, egészségükre és gazdaságukra gyakorolt hatását, amelyet az alperes sem tett meg. Állításuk szerint az alperesi határozat és a bírósági ítélet sérti az Alaptörvény több cikkét is.
- [12] A Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott Kfv.III.37.206/2023/8. számú ítélete az új eljárás eredményeként hozott elsőfokú ítéletet hatályában fenntartotta.
- [13] 2. Az indítványozók ezt követően fordultak alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz a Kúria ítéletével szemben. Az indítványozók előadása szerint az ingatlanjaik használatában káros egészségügyi hatások és értékcsökkenés várhatók.
- [14] Állításuk szerint az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes hatósági eljáráshoz való jogukat sérti, hogy a vezetékjog engedélyezése során – annak ellenére, hogy az indítványozók erre felhívták a figyelmet – érdemben egyetlen hatóság sem értékelte, hogy a vezeték milyen hatást gyakorol majd az itt élők egészségére és mennyiben befolyásolja a területek használhatóságát.
- [15] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésébe foglalt jogorvoslathoz való joggal ellentétesnek tartják, hogy a támadott ítélet a felülvizsgálati kérelmüket azzal utasította el, hogy a felvetett kérdéseiket környezetvédelmi engedélyezési eljárás során kellett volna érvényesíteniük, holott az azt követő bírósági eljárásban az ítélet éppen ennek az ellenkezőjét fejtette ki, amely álláspont felülvizsgálatát a Kúria végzése nem tartotta jelentős jogi kérdésnek, ezért befogadhatónak sem.
- [16] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való alapjogot sérti álláspontjuk szerint, hogy a vezetékjogi eljárásban a Kúria a bíróságot új eljárásra utasító végzésében éppen az ügyfelek garanciális jogai érvényesülésének fontosságát emelte ki, később azonban – a támadott ítéletben – mégis megfosztotta az indítványozókat attól, hogy az általuk felvetett kérdéseket a bíróság, illetve az engedélyező hatóság érdemben elbírálja.
- [17] Az Alaptörvény XXI. cikk (1) bekezdésébe foglalt egészséges környezethez való alapjoguk sérelmét azzal indokolták, hogy megítélésük szerint a Kúria tévesen jutott arra a következtetésre, hogy az elővigyázatosság elvének megfelelt az alperesi, vezetékjogi létesítési engedélyt kiadó hatósági határozat.
- [18] Sértette az eljárás továbbá az Alaptörvény VI. cikkét és XVI. cikkét, amely szerint mindenkinek joga van ahhoz, hogy magán- és családi életét, otthonát, otthona nyugalma tiszteletben tartsák, valamint a gyermekek testi, szellemi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges védelemhez és gondoskodáshoz való alapjogát.
- [19] 3. Az Alkotmánybíróság tanácsa úgy ítélte meg, hogy Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes hatósági eljáráshoz való jog részét képező, a törvényben meghatározottak szerint indokolt hatósági döntéshez való joggal összefüggésben a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét vetette fel az, hogy *a)* az alperes hatóság a döntésében a vonatkozó jogszabályokban előírtak szerint nem mutatta be döntésének lényegi indokait (miért az engedélyezett nyomvonal kijelölése volt a legmegfelelőbb a fejlesztésre és a vezetékjog létesítése mennyiben befolyásolja az érintett ingatlanok használhatóságát) és *b)* a bíróságok mindezek ellenére hagyták helyben a hatósági határozatot, mintegy elfogadva az alaptörvény-ellenességet [lásd: 3434/2023. (X. 25.) AB határozat, Indokolás [46]; 5/2019. (III. 11.) AB határozat, Indokolás [13]; 8/2020. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [41]–[51]; Vet. 123. § (1) és (3) bekezdései; Ákr. 81. § (1) bekezdése], ezért az Abtv. 29. §-a alapján az alkotmányjogi panaszt 2024. április 23. napján befogadta.
- [20] 4. Az alperesi érdekelt a 2024. május 30. napján érkezett és 2024. november 14. napján kiegészített beadványában arról tájékoztatta az Alkotmánybíróságot, hogy az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló perbeli vezetékjogi engedély tárgyát képező 400 kV-os Albertirsa-Kecskemét Távvezeték beruházás elvetésre került, nem kerül

megvalósításra, ezért a távvezetékre tekintettel a vezetékjog bejegyzéssel érintett ingatlanok tekintetében az alperesi érdekelt a 2023. július 31. napján kelt törlési nyilatkozatával a bejegyzett vezetékjogok ingatlan-nyilvántartási törlését kezdeményezte, amelynek a hatóság eleget tett. Nyilatkozott továbbá, hogy a MAVIR Zrt. jelenlegi hálózatfejlesztési célú terveiben a fentiek okán már nem szerepel olyan jövőben megvalósítani kívánt távvezetéki beruházás, amely a perbeli ingatlanokat érintené, azaz a MAVIR Zrt. jelenlegi hálózatfejlesztési célú terveiben szereplő tervezett távvezetéki beruházások nem érintik a perbeli ingatlanokat. A fentiek tanúsítására csatolta az érintett ingatlanok tulajdoni lapjainak szemléjét.

- [21] 5. Az alperesi érdekelt nyilatkozatai és a csatolt dokumentumok alapján az Alkotmánybíróság jelen ügyben arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz mint speciális, az alapjogi sérelmek orvoslására szolgáló jogorvoslati eljárás folytatására okot adó körülmény ebben az esetben már nem áll fenn, azaz az indítvány tárgytalanná vált.
- [22] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az eljárást az Abtv. 59. §-a alapján, az Ügyrend 67. § (2) bekezdés e) pontjára figyelemmel, az ügy nyilvánvaló okafogyottságára tekintettel megszüntette {lásd: 3219/2017. (IX. 13.) AB végzés, Indokolás [9]–[10]}.

Budapest, 2024. december 10.

*Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró*

*Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró*

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1976/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3015/2025. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.IV.10.140/2023/4. számú ítéletével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A dr. Kincses István ügyvéd által képviselt Molnár István, Zalai Ferenc és Csősz Zoltán (a továbbiakban: indítványozók) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz, és kérték a Gyulai Törvényszék 7.M70.146/2021/42/1. számú ítélete, a Szegedi Ítéltábla Mf.I.40.063/2022/16. számú ítélete, valamint a Kúria Mfv.IV.10.140/2023/4. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozók – az alapeljárás I., II. és IV. rendű felperesei – keresetükben azt kérték a bíróságtól, hogy ítéletével pótolja az indítványozók munkáltatójának a jognyilatkozatát arról, hogy az indítványozók a keresetükben megjelölt időszakokban kerkedvezményre jogosító munkakört láttak el. Másodlagosan annak megállapítását kérték, hogy munkáltatójuk személyiségi jogukat sértő módon hátrányos megkülönböztetésben részesítette őket azon munkavállalókkal szemben, akiknek a kerkedvezményre jogosító munkakört elismerte. Az első fokon eljáró bíróság a keresetet elutasította. Az indítványozók fellebbezésére eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. Az indítványozók felülvizsgálati kérelme nyomán eljáró Kúria a jogerős ítélet felülvizsgálati kérelemmel nem támadott – a III. és V. rendű felperesre vonatkozó – rendelkezését nem érintette, ezt meghaladóan – az indítványozókat érintően – a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. A Kúria ítéletének elvi tartalma szerint nincs lehetőség kerkedvezmény megállapítására, ha a munkavállaló a beazonosított munkakörhöz tartozó feladatokat csak a munkaideje egy részében végzi és a teljes munkaidő egy meghatározott hányadában kedvezményre nem jogosító egyéb tevékenységet végez. Elvi éllel rögzítette azt is, hogy a „diszkrimináció, vagyis az eltérő bánásmód alkalmazása nem általában, hanem csak abban az esetben tiltott, ha arra – feltételezhetően – valamely sérülékeny társadalmi csoporthoz tartozás miatt kerül sor.”
- [3] Az indítványozók ezt követően a bírói döntésekkel, illetve a bírói jogértelmezéssel szemben terjesztették elő alkotmányjogi panaszukat. Az Alkotmánybíróság főtítkára az alkotmányjogi panasszal kapcsolatban az indítványozókat jogi képviselőjük útján hiánypótlásra hívta fel, mivel indítványuk hiányosnak minősült, nem tartalmazott alapjogi érveléssel is ellátott indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény indítványozók által hivatkozott rendelkezéseivel. A hiánypótlási felhívásnak az indítványozók jogi képviselőjükön keresztül határidőben eleget tettek. A hiánypótlási felhívásra válaszul az indítványozók részben megismételték, részben összefoglalták eredeti beadványukat, és abban a támadott bírói döntések megsemmisítését kérték.
- [4] Kiegészített alkotmányjogi panaszukban azzal érveltek, hogy a „bizonyítási teherkiosztás” során a bíróságok visszamenőleges jogalkalmazásával sérült a tisztességes eljáráshoz való alapjoguk. Állításuk szerint „visszamenőleges jogalkalmazás történt, mivel a 2003. évi CXXV. törvény 19. § (1) rendelkezéseit alkalmazták a bíróságok az 1992. évi XXII. törvény [a továbbiakban: régi Mt.] 5.§ (1), (2) rendelkezésinek hatálya alatt is, mivel a régi Mt. alapján a munkáltatót terhelte a bizonyítási kötelezettség, a munkavállalót csak az EBK tv. hatálybalépését követően terhelte csak.” Álláspontjuk szerint továbbá a támadott bírói döntéssel a hátrányos megkülönböztetés tilalmának alaptörvényi követelménye is sérült. Azzal érveltek, hogy az alperes munkáltató „hátrányosan különböztetett meg bennünket azonos munkakörben, azonos munkát végző kollégáinkhoz képest, amikor ugyanazért a munkáért azok kerkedvezményt kaptak”, miközben az indítványozók ebben nem részesültek. Szerintük a bíróság „az egyenlő munkáért egyenlő bér elvét jogellenesen szűkítette kizárólag a bérkövetelésre, holott a jogelv az egyenlő munkáért egyenlő juttatásokat értette”. Hivatkoztak továbbá arra, hogy az elsőfokú bíróság szerintük „tétélesen hibás bizonyítási teherátájtást adott ki a 7.M.70.146/2021/42 sz. alatti jegyzőkönyvében rögzítve, amelyben megtévesztett bennünket a régi Mt. 5.§-nak hatálya alatt bizonyítandó tényekről és a

bizonyítás kötelezettjét illetően, mivel ezen jogszabály hatálya alatt a jogszabály rendelkezése alapján amennyiben vita alakul ki a hátrányos megkülönböztetést illetően a munkáltatót terhelte a bizonyítás nem pedig bennünket, ahogy arra a jegyzőkönyvi részlet felhív.” Ezzel szerintük „a fegyverek egyenlősége elvének megsértése” következett be.

- [5] Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban az Alaptörvény megsértett rendelkezéseiként a következőket jellemték meg: I. cikk (3) bekezdés első mondata, XV. cikk (1)–(2) bekezdése, XXIV. cikke, XXVIII. cikk (1) bekezdése. Az Alkotmánybíróság az eljárását a kiegészített alkotmányjogi panaszra figyelemmel folytatta le.
- [6] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendben meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [7] 2.1. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvényellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozók a sérelmezett kúriai ítélettel zárult ügyben felperesek voltak [Abtv. 27. § (2) bekezdés a) pont], s a perben a jogorvoslati lehetőségeiket kimerítették. A magánszemély kérelmezők ekként alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkeznek, érintettségük fennáll.
- [8] 2.2. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozók az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben előterjesztett panaszukban (a Kúria ítéletét az indítványozók jogi képviselője 2024. március 12-én töltötte le, az alkotmányjogi panaszt elektronikus úton 2024. május 8-án nyújtotta be) a bírósági eljárást befejező, rendes jogorvoslattal nem támadható kúriai ítéletet, illetve az ügy érdemében hozott elsőfokú ítéletet támadták.
- [9] 2.3. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltételeként az Abtv. 52. §-a kifejezetten rögzíti a határozott kérelem követelményét, amelynek részét képezi, hogy kifejezett kérelmet tartalmazzon a jogszabály, jogszabályi rendelkezés vagy a bírói döntés megsemmisítésére [52. § (1b) bekezdés f) pont]. Az Abtv. 52. §-a alapján a határozott kérelem követelményének részét képezi az indokolás előterjesztésének a kötelezettsége is [52. § (1b) bekezdés b) és e) pont]: „[i]ndokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség.” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}.
- [10] Az indítvány e követelménynek az Alaptörvény XV. cikk (1)–(2) bekezdése vonatkozásában nem tesz eleget. Az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése értelmében a törvény előtt mindenki egyenlő, valamint minden ember jogképes. A (2) bekezdés pedig rögzíti, hogy Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékosság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja. A kiegészített indítvány sem tartalmazott megfelelő indokolással ellátott kérelmet arra vonatkozóan, hogy maga a támadott bírói döntés miért sérti az Alaptörvény XV. cikk (1) és (2) bekezdését.
- [11] Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdése szerinti hátrányos megkülönböztetés tilalmának sérelme összehasonlítható (azonos csoportba tartozó) személyi körön, azaz homogén csoporton belül állapítható meg {lásd például: 5/2023. (VI. 6.) AB határozat, Indokolás [17]}. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban elsődlegesen a munkáltatói döntést sérelmezték, vagyis azt, hogy a munkáltató hátrányosan különböztette meg őket. Nem tartalmazza azonban az alkotmányjogi panasz annak bemutatását, hogy önmagában a munkáltatói jognyilatkozat pótlására irányuló perben hozott ítélet, a támadott ítéletben szereplő bírói jogértelmezés az indítványozók sérelmére milyen hátrányos megkülönböztetést okoz, s milyen személyi körön belül idéz elő a kifogásolt bírói döntés hátrányos megkülönböztetést. Maga a kúriai ítélet is rögzítette, hogy az indítványozó felperesek megalapozatlanul állították a hátrányos megkülönböztetés tilalmának megsértését, „mert a védett tulajdonság megjelölésének hiányában az alperesnek nem volt lehetősége és kötelezettsége sem annak igazolására, hogy az egyenlő bánásmód követelményét megtartotta” {Indokolás [83]}.

- [12] Az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdése alkalmazhatóságának feltétele, hogy a hátrányos megkülönböztetés valamely, XV. cikk (2) bekezdésében nevesített védett tulajdonság alapján, és valamely alapjoggal összefüggésben történjen {legutóbb például: 2/2023. (II. 23.) AB határozat, Indokolás [38]; 5/2023. (VI. 6.) AB határozat, Indokolás [14]}. A kiegészített indítvány sem tartalmazott megfelelő indokolással ellátott kérelmet arra vonatkozóan, hogy az indítványozók az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének sérelmét milyen konkrét alapvető jogukat érintő hátrányos megkülönböztetés miatt kérik megállapítani, és az alapvető jogukat érintő különbségtételt az alkotmányjogi panaszban támadott bírói döntések milyen módon valósították meg.
- [13] A kiegészített indítvány nem tartalmazott továbbá megfelelő indokolással ellátott kérelmet arra vonatkozóan sem, hogy a munkaügyi perben hozott bírói döntés miért sérti az Alaptörvény XXIV. cikkét, mely a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot biztosítja.
- [14] Az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek. Az indítványozók megjelölték az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont], illetve e vonatkozásban az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Indítványuk benyújtását indokolták, kifejtve az érintett Alaptörvényben foglalt jog sérelmének mibenlétét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítványozók kifejezett kérelmet fogalmaztak meg a támadott bírói döntés megsemmisítésére nézve [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont], s megjelölték az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés a) pont].
- [15] 2.4. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {lásd pl.: 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [16] Az indítványozók álláspontja szerint az alapügyben sérült az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe foglalt tisztességes eljáráshoz való joguk, mivel szerintük a bíróság nem a megfelelő jogszabályi rendelkezések alapján járt el; a régi Mt. helyett az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény alapján hoztak döntést, és a bíróság az előbbi helyett az utóbbi „bizonyítási szabályait rendelte alkalmazni”, „holott a két jogszabály fordított bizonyítási szabályokat alkalmazott”. Kifogásolták továbbá, hogy erről nem kaptak megfelelő tájékoztatást, illetve szerintük „hibás bizonyítási tehertájékoztatást” kaptak, s erre sem a megfelelő időben került sor. Mindennek következtében sérült a tisztességes eljáráshoz való joguk.
- [17] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére alapított indítványi érvekkel szemben az Alkotmánybíróság rögzíti, hogy a bíróságok jogkörébe tartozó – így nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó alkotmányossági – kérdésnek tekinti a perben alkalmazott jogszabályi rendelkezés alapján a tényállás megállapítását, a bizonyítási eljárás lefolytatását, és a bizonyítékok értékelését. A bírósági döntések ellen benyújtott alkotmányjogi panasz nem tekinthető a további jogorvoslattal nem támadható bírósági döntések általános felülvizsgálati eszközének, mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszon keresztül is az Alaptörvény és az abban biztosított jogok védelmére hivatott {3111/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [3]}. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy a hatalommegosztás rendszerében a többi állami szervnek a bíróságok jogértelmezését el kell ismernie {lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]; 3014/2022. (I. 13.) AB végzés, Indokolás [27]}. A testület gyakorlata következetes abban, hogy „[a]z Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére van jogköre, a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének, és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára azonban már nem rendelkezik hatáskörrel” {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}. A rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések önmagukban nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasz előterjesztésére {lásd: 3268/2012. (X. 4.) AB végzés, Indokolás [28]}. Az indítvány a bíróság eljárásával összefüggésben nem vetett fel alapvető alkotmányjogi jelentőségűként értékelhető kérdést, illetve olyat, amely a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre utal. Az alkotmányjogi panaszban foglalt érvek alapján ezért nem állapítható meg, hogy a támadott bírói döntésekkel kapcsolatban az Abtv. 29. §-ában szereplő feltételek fennállnak.
- [18] 3. Mivel a fent kifejtettek szerint az alkotmányjogi panasz részben nem tett eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b), e) és f) pontjában írt feltételeknek, illetve a befogadhatóság Abtv. 29. §-ában előírt feltételének, az Alkot-

mánybíróság azt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2024. december 10.

*Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró*

*Dr. Cziné Ágnes s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró*

*Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró*

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2293/2024.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3016/2025. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.III.37.498/2023/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi személy indítványozó jogi képviselője (Biczi és Turi Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd dr. Biczi Tamás) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria mint felülvizsgálati Bíróság Kfv.III.37.498/2023/2. számú végzése, a Budapest Környéki Törvényszék 102.K.702.338/2020/60. számú ítélete, valamint a Pest Vármegyei Kormányhivatal PE-06/KTF/01316-25/2020. számú határozatával módosított PE-06/KTF/01316-12/2020. számú határozata alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapját képező közigazgatási perben és az azt megelőző hatósági eljárásban az indítványozó és egy vagyonekezelő szövetkezet (a továbbiakban: szövetkezet) egyetemlegesen kármentesítési monitoring végzésére volt kötelezett. A határozatot a szövetkezet bíróság előtt megtámadta az egyetemleges felelősség vitatása okán, melyet a bíróság elutasított. A Pest Megyei Kormányhivatal 2020. március 13. napján kelt PE-06/KTF/01316-12/2020. számú határozatával az indítványozót és a szövetkezetet kötelezte, hogy a területileg illetékes elsőfokú környezetvédelmi és természetvédelmi hatóság részére megküldött „Kármentesítési monitoring záródokumentáció” alapján végezzenek egyetemlegesen kármentesítési monitoring tevékenységet a szennyezéssel érintett ingatlanokon. A Kormányhivatal a határozatát ezt követően újabb, 2020. július 23. napján kelt PE-06/KTF/01316-25/2020. számú határozatával módosította.
- [3] Az indítványozó a Kormányhivatal határozatával és módosító határozatával szemben eljárási és anyagi jogi jogsérelemre hivatkozással keresetet nyújtott be, amelyet a Budapest Környéki Törvényszék a 2023. február 22. napján kelt, 102.K.702.338./2020/60. számú jogerős ítéletével elutasított. A törvényszék indokolása szerint az indítványozó és a szövetkezet egyetemleges felelősségét az érintett ingatlanok vonatkozásában a Kúria már megállapította, így az ítélt dolognak minősül. Megállapította továbbá, hogy az alperesi kormányhivatal a tényállást a szükséges mértékben tisztázta, az alap- és a módosító határozat indokolásából a tényállás feltárható és megállapítható volt. A törvényszék a kormányhivatal által beszerzett szakhatósági állásfoglalást adó szervet érdemben nyilatkoztatta, az abban foglaltakat elfogadta, a törvényszék szerint a módosított határozatot továbbá alátámasztja a perben eljáró igazságügyi szakértő szakvéleménye is. Az indítványozó kérte a határozat halasztó hatályának elrendelését is arra hivatkozva, hogy a kormányhivatal elvonta a fellebbezéshez való jogát, amely miatti sérelem szerinte így volna orvosolható. A Budapest Környéki Törvényszék 103.K.702.338/2020/4. számú külön végzésében a kérelmet elutasította.
- [4] A jogerős ítélettel szemben az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. A felülvizsgálati kérelem befogadása körében a felperes a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. § (1) bekezdés a) pont ad) alpontjára hivatkozott. A Kúria 2023. szeptember 6. napján kelt, Kfv. III.37.498/2023/2. számú végzésével a kérelem befogadását megtagadta, rámutatva arra, hogy a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének nincs helye, felülmérlegelésre pedig csak kivételesen és csak akkor van lehetőség, ha azt jogszabálysértés, illetve kirívóan súlyos mérlegelési hiányosság indokolja. Mivel a Kúria a megjelölt kérdésekben felülvizsgálatra okot adó körülményt nem észlelt, megállapította, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadása nem indokolt. Megállapította továbbá, hogy az indítványozó fellebbezési jogának elvonására az elsőfokú eljárásban csak az azonnali jogvédelem elrendelése iránti kérelme indokaként hivatkozott, így nem minősült az ügy érdemére kiható eljárási szabályszegésnek az, hogy a törvényszék ezt az előadást nem tekintette a kereseti kérelem részének.

- [5] 1.2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszát, amelyben a Pest Vármegyei Kormányhivatal PE-06/KTF/01316-25/2020. számú határozatával módosított PE-06/KTF/01316-12/2020. számú határozatának, a Budapest Környéki törvényszék 102.K.702.338/2020/60. számú ítéletének, továbbá a Kúria Kfv.III.37.498/2023/2. számú végzésének alaptörvény-ellenességét állította. Az alkotmányjogi panasz szerint a támadott hatósági és bírói döntések sértik az Alaptörvény a XXIV. cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, valamint a 28. cikkét. Az indítványozó az Alkotmánybíróság hiánypótlásra történő felszólítása után indítványát egy alkalommal kiegészítette. Indítványában az Alaptörvényben biztosított jog vélelmezett sérelmét az alábbiak szerint indokolta.
- [6] Az indítványozó szerint a Kúria végzése ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével, tekintettel arra, hogy az indítványozó álláspontja szerint a Kúria végzésében az indítványozó jogorvoslati jogának elvonását jogszerűnek tekintette. Így a Kúria álláspontja szerint nem minősült az ügy érdemére kiható eljárás szabályszerűségnek az, hogy a törvényszék ezt az előadást nem tekintette a kereseti kérelem részének. Az indítványozó megítélése szerint továbbá a felülvizsgálati kérelem befogadhatóságához a Kúria többletkövetelményt támasztott, nevezetesen az egyedi ügy és a jogegység kapcsolatának vizsgálatát, amely két feltétel együttes teljesítése az indítványozó álláspontja szerint a Kp. 118. § (1) bekezdéséből nem levezethető. A Kúria ezen jogértelmezése szerinte a felülvizsgálati kérelmet előterjesztő fél Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslat-hoz való jogának korlátozását eredményezné, valamint ezzel szerinte a Kúria sértette a hatékony bírói jogvédelem követelményét, egyúttal a tisztességes eljárás-hoz való jogát is.
- [7] Az indítványozó álláspontja szerint a XXVIII. cikk (1) bekezdését sérti az, hogy a Kúria az indítványozó azon érvelését, mely a *res iudicata* elv alkalmazását kizáró körülményekre vonatkozik, az egyetemlegesség megítélése körében figyelmen kívül hagyta. Továbbá szerinte a Kúria végzéséből a befogadhatóság körében előadott indítványozói érvelés értékelése nem megismerhető, valamint a Kúria – indokolás nélkül – a kérelem érdemi elbírálásához tartozó feltételeket vett figyelembe a kérelem befogadásának megtagadása körében, így a Kúria megsértette a tisztességes bírósági eljárás-hoz való jog részét képező indokolási kötelezettségét és a hatékony jogvédelemhez való jogot.
- [8] Az indítványozó a törvényszék ítéletének alaptörvény-ellenességét is állította, mert szerinte a törvényszék a Kp. 4. § (4) bekezdését megsértve, a kereseti kérelmet nem annak tartalma szerint bírálta el, mivel a kereseti kérelem része az azonnali jogvédelem iránti kérelem is, így az abban foglaltak a kereseti kérelem elbírálása során nem hagyhatók figyelmen kívül. Álláspontja szerint így a törvényszék mellőzte az indítványozó fellebbezési joga elvonásának vizsgálatát. Továbbá szerinte nem vette figyelembe a perben kirendelt igazságügyi szakértőnek az indítványozó érvelését alátámasztó megállapításait, ítélete több ellentmondást tartalmaz, valamint figyelmen kívül hagyott számos eljárás előzményt, s ennek okát nem indokolta, ezáltal sérült az indítványozó tisztességes bírósági eljárás-hoz való joga és a bírói pártatlanság követelménye is. Az indítványozó a hatékony bírói jogvédelem, a bírói függetlenség és a tisztességes bírósági eljárás alapvető követelményének sérelmeként jelölte meg, hogy a törvényszék az ítéletét ellentmondásos szakértői véleményre alapozta.
- [9] Az alkotmányjogi panasz a kormányhivatal határozatának alaptörvény-ellenességét is állította, mert szerinte a jogorvoslat-hoz való alapvető jogát és a XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes hatósági eljárás-hoz való jogát sérti, hogy a kormányhivatal nem biztosította számára a fellebbezés lehetőségét, amelyre az akkor hatályos jogszabályi rendelkezések alapján még lehetősége lett volna. Álláspontja szerint mivel a kormányhivatal eljárása 2020. január 14. napján indult, annak során az Ákr. 116. § (2) bekezdésének módosított a) pontja az Ákr. 143. § (2a) bekezdés alapján még nem volt alkalmazható, így az alperes eljárására irányadó Ákr. 116. § (2) bekezdés a) pontját sértő módon rendelkezett a fellebbezési jogának kizárásáról.
- [10] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg. Ennek során vizsgálnia kellett a befogadhatóság mind formai, mind tartalmi feltételeinek érvényesülését. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság a következő megállapításokra jutott.
- [11] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. § (1) bekezdés szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani. A Kúria végzését az indítványozó jogi képviselője 2023. november 7. napján vette át. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2023. november 21. napján nyújtotta be az elsőfokú bíróságon. Megállapítható, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszt a Kúria végzésével szemben a hatvannapos törvényi határidőn belül terjesztette elő.
- [12] Az Ügyrend 32. § (5) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság a Kúriának a felülvizsgálati eljárásban hozott nem érdemi döntésén keresztül csak akkor vizsgálja az alapügyben hozott bírói döntést, ha a Kúria az alkot-

mányjogi panaszban sérelmezett, nem érdemi döntését mérlegelési jogkörben hozta meg. Mivel jelen ügyben a Kúria végzése az eljárást befejező olyan döntés, amely mérlegelés eredményeként született, ezért a panasz megfelel az Ügyrend 32. § (5) bekezdésében foglalt követelménynek, azaz azon keresztül az Alkotmánybíróság panaszt a Budapest Környéki Törvényszék ítélete vonatkozásában is vizsgálhatta.

- [13] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont].
- [14] Az indítvány a XXIV. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése vonatkozásában tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint azonban nem minősül Alaptörvényben biztosított jognak a 28. cikk [lásd például: 3004/2021. (I. 14.) AB végzés, Indokolás [24]]. Mindezek alapján ezen indítványi elem nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja előírásainak.
- [15] Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által az indítványozó szerint vizsgálandó bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvény megsértett rendelkezését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont], továbbá tartalmaz kifejezett kérelmet a bírói döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [16] Az indítvány a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése vonatkozásában tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást. Az indítvány e körben kizárólag a Kormányhivatal jogszabály-értelmezését és jogalkalmazását, annak az indítványozóra nézve hátrányos eredményét kifogásolta, anélkül, hogy alkotmányjogi indokolással támasztotta volna alá azt, hogy az indítványozó számára miért minősül egyben alaptörvény-ellenesnek is. Ebben a körben az indítványozó még azt sem fejtette ki, hogy miből szűrte le azt a következtetést, hogy erre az ügyre egyáltalán kihatott az Ákr. felhívott módosítása. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy ezen indítványi elem nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja előírásainak.
- [17] Az indítvány megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint – az indítványozó állítása alapján – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont]. Az indítvány továbbá megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva [Abtv. 27. § (1) bekezdés b) pont]. Az indítványozó jogosultnak tekinthető [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. Az indítványozó érintettnek tekinthető [Abtv. 27. §]. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaz.
- [18] 2.2. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [19] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének állított sérelmével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem fogalmaz meg, figyelemmel a panasz tartalmára és az Alkotmánybíróságnak a XXVIII. cikkekre vonatkozó állandó gyakorlatára.
- [20] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria döntése az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő jogát és a (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz fűződő jogát egyrészt azáltal sérti, hogy a Kúria megsértette a tisztességes eljárás részét képező indokolási kötelezettségét az indítványozói érvelés figyelmen kívül hagyásával, másrészt pedig azáltal, hogy a Kúria a felülvizsgálati kérelem befogadása körében többletkövetelményt támasztott és a befogadás megatagadásakor az érdemi elbírálásához tartozó feltételeket vett figyelembe.
- [21] A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog és a jogorvoslathoz való jog állított sérelmével összefüggésben az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik és nem terjed ki a felülvizsgálatra mint rendkívüli jogorvoslatra [lásd például: 3189/2024. (V. 17.) AB végzés, Indokolás [25]]. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből az a követelmény fakad, hogy az érdemi, ügydöntő döntések tekintetében biztosítani kell a más szervhez vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét olyan döntés meghozataláért, amely képes a sérelmezett döntést felülvizsgálni, és a sérelem megállapítása esetén a döntésre visszaható módon a sérelmet orvosolni [lásd például: 3257/2023. (VI. 9.) AB

végzés, Indokolás [29]). Jelen esetben kétséget kizáróan megállapítható, hogy a kormányhivatal döntésével szemben az indítványozó számára rendelkezésre állt olyan jogorvoslati lehetőség (nevezetesen a törvényszék eljárása), amely az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből fakadó követelményeket teljesíti. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a jogorvoslati lehetőség nem értelmezhető akként, hogy az magában foglalná az indítványozó számára kedvező döntés meghozatalának jogát {lásd például: 3510/2023. (XII. 1.) AB végzés, Indokolás [10]}. Az Alkotmánybíróság arra is rámutat, hogy az Ügyrend 32. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panaszok benyújtásának előfeltételeként a jogorvoslati lehetőségek kimerítésének kötelezettsége nem vonatkozik a felülvizsgálatra mint rendkívüli jogorvoslatra. Kiemeli az Alkotmánybíróság azt is, hogy az rendelkezésre álló dokumentumokból az körvonalazódik, mintha az indítványozó a jogorvoslati lehetőség sérelmét is abból eredeztetné, hogy az alapeljárásban nem volt számára biztosítva az Ákr. szerinti fellebbezés lehetősége. Erre vonatkozóan azonban az alkotmányjogi panasz semmilyen konkrét indokolást nem tartalmaz, ebből adódóan az Alkotmánybíróság sem tudta ezt a panaszszöveget ebben a kontextusban vizsgálni.

- [22] Az Alkotmánybíróság a XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelmével kapcsolatban kiemeli, hogy a Kúria a felülvizsgálati eljárásban részletesen kifejtette, hogy a törvény és a Kúria gyakorlata szerint miért nem elégséges a befogadáshoz az, amit az indítványozó a felülvizsgálati kérelemben előadott. Az Alkotmánybíróság hangsúlyozza, hogy „[ö]nmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}. Valamint az, „hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntést tévesnek tartja, nem tekinthető az eljárás tisztességessége követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek” {3416/2023. (X. 11.) AB végzés, Indokolás [22]}. Jelen esetben az indítványozó alkotmányjogi panaszában nem adott elő olyan érvet, amely alkotmányjogi értelemben állította volna a Kúria végzésének alaptörvény-ellenességét. Az Alkotmánybíróság gyakorlata következetes abban, miszerint az a tény, hogy az eljáró bíróságok – jelen ügyben a Kúria a felülvizsgálati kérelem befogadhatósága tekintetében – az indítványozó által irányadónak tartott értelmezéstől eltérően értelmezték az alkalmazott jogi normát, önmagában nem veti fel a támadott bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem {3060/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [41], 3183/2024. (V. 17.) AB végzés, Indokolás [25]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában következetesen mérlegelési jogkörben hozott döntésként értékeli a Kúria Kp. 118. § (1) bekezdése alapján hozott végzését {lásd: 3183/2024. (V. 17.) AB végzés, Indokolás [20]}, ezért nem vonható le olyan, akár a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogból, akár a jogorvoslati lehetőséghez való jogból fakadó következtetés, mely szerint e törvényi előírás nem mechanikus alkalmazása alaptörvény-ellenességet eredményez {3356/2024. (X. 8.) AB határozat, Indokolás [69]}.
- [23] Az Alkotmánybíróság kiemeli, hogy a jogegység biztosítása az Alaptörvény szerint a Kúria feladata [lásd: Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdés]. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a Kp. 118. §-ának indokolása a felülvizsgálat jogegységesítő, valamint jogorvoslati funkcióját azonosítja. E rendkívüli jogorvoslat tehát egy eszköz a Kúria számára, hogy – a fél kezdeményezése folytán – biztosítani tudja a jogalkalmazás következetességét, kiszámíthatóságát és a végső soron a törvény előtti egyenlőség érvényesítését szolgáló jogegység fenntartását, másfelől pedig lehetőséget biztosít a fél számára, hogy kezdeményezze az ügy érdemére kiható jogszabálysértés orvoslását. A felülvizsgálat befogadhatóságának vizsgálata tehát részben a Kúria Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésében meghatározott alkotmányos rendeltetéséhez kapcsolódik, így önmagában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem {3356/2024. (X. 8.) AB határozat, Indokolás [70]}.
- [24] Továbbá az Alkotmánybíróság rámutat arra, hogy „[a] tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik „a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem a szubjektív elvárásaikat is kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {4/2022. (III. 23.) AB határozat, Indokolás [23]; 3169/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [32], vö. 3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]}. „Az indokolási kötelezettség mindössze azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie és nem minden egyes részletre” {4/2022. (III. 23.) AB határozat, Indokolás [23]; 3169/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [32]}.
- [25] Az Alkotmánybíróság az indítványozó érvelésével összefüggésben arra is rámutat, hogy „[a] jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékeny-

ségébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti szuperbíróság szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.

- [26] Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel megállapította, hogy az alkotmányjogi panaszában az indítványozó nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel. Az indítvány a Kúria végzésével kapcsolatban nem alkotmányossági, hanem törvényességi, szakjogi kifogásokat fogalmaz meg. Erre tekintettel az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt vagylagos befogadhatósági feltételek egyikének sem.
- [27] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2024. december 10.

Dr. Patyi András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2564/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3017/2025. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.II.20.510/2023/8. számú végzése, valamint a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 391. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (DLA Piper Posztl, Nemescsói, Györfi-Tóth és Társai Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd dr. Radics György Viktor) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria Pfv.II.20.510/2023/8. számú végzése, valamint a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 391. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az indítványozó a végrehajtást kérő felperese volt a Moszkvai Ipari és Kereskedelmi Kamara mellett működő választottbíróság előtt elbírált választottbírósági eljárásnak. A Moszkvai Eseti Választottbíróság a 2019. május 22-én kelt A-2016/50-AH számú ítéletével – más alperesek mellett – kötelezte az adóst 49 024 599,75 euró tőkeösszeg és járulékaik megfizetésére. A Választottbíróság a felek jogválasztására tekintettel a német jog alkalmazásával hozta meg a döntését.
- [3] A Kaposvári Törvényszék megismételt eljárásban a 2020. november 9-én kelt 1500-1.Vh.175/2019/27. számú végzésével végrehajtási tanúsítvánnyal látta el a fenti külföldi választottbírósági ítéletet, illetve rendelkezett annak a magyar jog szerint a belföldi választottbíróság határozatával azonos módon való végrehajthatóságáról. Az adós fellebbezését elbíráló Pécsi Ítéltábla 2021. április 9-én kelt Pkf.IV.25.004/2021/4. számú végzésével helybenhagyta az elsőfokú bíróság végzését. A határozatok indokolása szerint a választottbírósági szerződés alapján a választottbírósági kikötés az adós esetében alkalmazható. 2021. június 11-én a Kaposvári Törvényszék végrehajtási lapot állított ki, amely alapján végrehajtási eljárás indult.
- [4] A jogerős végzés ellen az adós felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, elsődlegesen annak hatályon kívül helyezése, a másodfokú bíróság új eljárásra, új határozat hozatalára utasítása, másodlagosan az elsőfokú végzés megváltoztatása, a végrehajtást kérő indítványozó kérelmének elutasítása iránt. Az adós érvelése szerint a jogerős végzést hozó bíróság tévesen állapította meg, hogy a választottbírósági kikötés rá is kiterjedt volna, a szerződést alá sem írta, ezért a választottbírósági ítélet annak ellenére tartalmaz rá nézve rendelkezést, hogy a választottbírósági szerződésben részes félként szerepelt volna. Továbbá az adós álláspontja szerint a kikötés az érintett vitás ügyre nem vonatkozott, de amennyiben lett volna ilyen kikötés, akkor is túlterjeszkedő az ítélet, ugyanis a választottbírósági szerződés csak a régi kötelezettségek rendezésére vonatkozott. Ezzel szemben a végrehajtást kérő a választottbírósági eljárásban nem csak a választottbírósági szerződésből eredő igényeket érvényesített. Az adós szerint továbbá a végrehajtást kérő indítványozó deliktuális felelősségre is hivatkozott, amelyre a kikötés nem terjedt ki.
- [5] A Kúria 2023. augusztus 29-én kelt Pfv.II.20.510/2023/8. számú végzésével a jogerős végzést hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság végzését megváltoztatta, és a kérelmet elutasította. A Kúria megállapította, hogy nem vitásan a választottbírósági megállapodás csak annak feleire vonatkozva keletkeztet jogokat és kötelezettségeket, de a felülvizsgálati kérelem keretei között, az abban megjelölt jogszabálysértésre tekintettel érdemben nem vizsgálhatta, hogy az adós félként vett-e részt a választottbírósági szerződésben. Megállapította, hogy a választottbírósági kikötésre irányadó jog a német jog, továbbá észlelte, hogy az indítványozó végrehajtási eljárást indított Németországban is, ami ugyanazon felek közötti választottbírósági kikötést vizsgálta. A kérelmet a német Szövetségi Legfelsőbb Bíróság elutasította. A Kúria megállapította, hogy a kölcsönös követelésrendezési szerződés úgy értelmezendő, mint a „kezdeti szakaszból” származó korábbi üzleti kapcsolatok rendezésére vonatkozó szabályrendszer, és megkülönbözteti magát a későbbi „bővítési szakaszból” származó jövőbeli üz-

leti kapcsolatoktól. A Kúria álláspontja szerint a felek szándéka szerint a Kölcsönös Követelésrendezési Szerződés választottbírói záradéka kizárólag az ebben az egyedi szerződésben szabályozott jogviszonyra vonatkozott, amelyet a megfogalmazása („szerződésből eredő jogviták”) is alátámaszt, hiszen az szűkebben értelmezendő, mint a szokásosan használt megfogalmazás („jelen szerződéssel kapcsolatos jogviták”). Továbbá erre utal választottbírói záradék külön-külön történő felvétele az egyes szerződésekbe. Erre tekintettel a Kúria megállapította a külföldi választottbírói határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, New Yorkban 1958. június 10-én kelt Egyezmény (a továbbiakban: Egyezmény) V. cikk 1. bekezdés c) pontjának sérelmét.

- [6] 1.2. Az indítványozó ezt követően az Abtv. 26. § (1) bekezdése, illetve a 27. § szerinti alkotmányjogi panasz terjesztett elő, amelyben a Kúria Pfv.II.20.510/2023/8. számú végzése, továbbá a Pp. 391.§ (1) bekezdése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Álláspontja szerint a Kúria végzése sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, az R) cikk (2) bekezdését, a 28. cikket, továbbá a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését. A Pp. rendelkezésével kapcsolatban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének és a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét állította.
- [7] Az indítványozó a kúriai végzés alaptörvény-ellenességét elsősorban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt indokolt bírói döntéshez való jogának, illetve az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésében, valamint az Alaptörvény 28. cikkében foglalt önkényes jogalkalmazás tilalmának sérelmében látta, mert szerinte a támadott bírósági döntés indokolása elégtelen. Az indítványozó azt állította, hogy a támadott döntés figyelmen kívül hagyta a nemzetközi magánjogról szóló 2017. évi XXVII. törvény (a továbbiakban: Nmjt.) irányadó rendelkezéseit, hiszen – bár a végzés megállapítja, hogy a német jog irányadó a felek választottbírói szerződésére – a külföldi jogot nem alkalmazta, nem jelölte meg sem az állásfoglalásának jogszabályi alapját, sem azokat az értelmezési elveket, amelyek alapján a Kúria kialakította az álláspontját. Az indítványozó sérelmezte továbbá, hogy a támadott döntés érdemi megállapításokat tett kellő indokolás nélkül, hiszen – amíg a választottbírói ítélet több mint 500 oldalban taglalta a felek közötti jogviszonyt – a Kúria mindösszesen két bekezdésben ítélte meg a Kölcsönös Követelésrendezési Szerződés célját, hatályát és a felek mögöttes szándékát egy magyarra fordított kifejezéssel, illetve azzal alátámasztva, hogy a többi szerződésben is szerepelt választottbírói záradék. Továbbá az indítványozó hangsúlyozta, hogy a támadott végzés szembehelyezkedett a külföldi ítéletek elismerésének uniós és kúriai gyakorlatával is, mikor a végrehajtási eljárásban korábban hozott két bírósági döntést is megváltoztatott, hiszen az elismerési eljárásokban az alapul fekvő ítéletek érdemi felülvizsgálatára csupán olyan közrendbe ütköző körülmények esetén van lehetőség, mint az adós alapvető jogainak sérelme az eljárás során (*révision au fond* tilalma).
- [8] Az indítványozó szerint egy másik aspektusból sérült a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga is, továbbá az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való joga is. Az indítványozó sérelmezte, hogy az adós a felülvizsgálati kérelmében olyan új jogi álláspontot adott elő, amelyre a végrehajtási eljárás során nem hivatkozott. Az indítványozó szerint joggal számíthatott arra, hogy a rendkívüli jogorvoslati szakaszban nem kerül sor ilyen szintű, ténykérdésekre is kiterjedő érdemi felülvizsgálatra. Az indítványozó szerint a rendelkezési jogát és az eljárás tisztességes lefolytatásához fűződő jogát alapvetően sérti, hogy a Kúria – ahelyett, hogy elkészett előadásként figyelmen kívül hagyta volna – az új érvekre alapította az indítványozó kérelmének elutasításáról szóló döntést. Az indítványozó szerint, mivel hatékonyan már nem tudja vitatni a Kúria jogi értelmezését és a relevánsként megállapított tényállást, így sérült a hatékony jogorvoslathoz való joga is. Mindezekon felül az indítványozó a Kúria végzésével kapcsolatban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét is megjelölte.
- [9] Az indítványozó szerint a Pp. 391. § (1) bekezdése sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésbe foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot, mert az érintett rendelkezés alapján nyilvános és tisztességes tárgyalás tartása nem biztosított egy olyan kontradiktórus és bizonyítási eljárást igénylő végrehajtási eljárásban, amelyben az Egyezmény V. cikk (1) bekezdése c) pontja alapján a választottbírói ítélet érdemére vonatkozó megállapítás is születhet. Az indítványozó továbbá a Pp. 391. § (1) bekezdésével kapcsolatban az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmét is megjelölte.
- [10] 1.3. A támadott jogszabályi rendelkezés vonatkozásában az Abtv. 57. § (1b) bekezdése alapján az igazságügyi miniszter is kifejtette szakmai álláspontját, szerinte a támadott rendelkezés nem ütközik az Alaptörvény rendelkezéseibe.
- [11] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.

- [12] 2.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontjára [Abtv. 26. § (1) bekezdés] és az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontjára (Abtv. 27. §) alapította.
- [13] 2.2. Az Abtv. 26. § (1) bekezdése és az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett bírói döntést követő hatvan napon belül nyújtották be [Abtv. 30. § (1) bekezdés].
- [14] Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá amely az indítványozó jogosultságát megalapozza [Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pont].
- [15] Az indítvány a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése vonatkozásában tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Ugyanakkor az indítványban megjelölt B) cikk (1) bekezdésére az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint csak a kellő felkészülési idő hiányával, illetve a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás tilalmával összefüggésben alapítható alkotmányjogi panasz {lásd például: 3045/2022. (I. 31.) AB végzés, Indokolás [12]}, ami jelen ügyben nem teljesült. Továbbá az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem minősül Alaptörvényben biztosított jognak az R) cikk (2) bekezdése, valamint a 28. cikk sem {lásd például: az R) cikk (2) bekezdés vonatkozásában a 3142/2020. (V. 15.) AB végzés, Indokolás [16]; a 28. cikk vonatkozásában a 3004/2021. (I. 14.) AB végzés, Indokolás [24]}. Mindezek alapján ezek az indítványi elemek nem felelnek meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja előírásainak.
- [16] Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság által az indítványozók szerint vizsgálendő jogszabályi rendelkezést, illetve bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont]. Az indítvány tartalmazza az Alaptörvény megsértett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. Az alkotmányjogi panasz tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabályi rendelkezés, illetve bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont], továbbá az indítvány tartalmaz kifejezett kérelmet a bírói döntés és a jogszabályi rendelkezés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [17] Az indítvány megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint – az indítványozó állítása alapján – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be [Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pont és Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont]. Az indítvány továbbá megfelel annak a tartalmi feltételnek, mely szerint az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva [Abtv. 26. § (1) bekezdés b) pont és Abtv. 27. § (1) bekezdés b) pont]. Az indítványozó jogosultnak tekinthető [Abtv. 51. § (1) bekezdés]. Az indítványozó érintettnek tekinthető [Abtv. 26. § (1) bekezdés és Abtv. 27. §]. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaz.
- [18] 2.3. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [19] Az indítványozó a támadott bírói döntés vonatkozásában az alkotmányjogi panaszt mindenekelőtt a tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés], azon belül annak részjogosítványának minősülő indokolt bírósági döntéshez fűződő jog, továbbá azzal szoros kapcsolatban levő önkényes jogalkalmazás tilalma, továbbá a hatékony jogorvoslatihoz fűződő jog [Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdés] sérelmére alapítva terjesztette elő.
- [20] Az alkotmányjogi panasz a bírói döntést támadó részében az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének állított sérelmével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem fogalmaz meg, figyelemmel a panasz tartalmára és az Alkotmánybíróságnak a XXVIII. cikkel kapcsolatos, részletesen kimunkált esetjogára.
- [21] A bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye kapcsán mindenekelőtt kiemeli az Alkotmánybíróság, hogy csupán a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére van hatásköre, ebbe azonban a bizonyítékok bírói mérlegelésének és a bírósági eljárás teljes egészének felülbírlata nem tartozik bele. Tehát a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik a testület hatáskörébe. Önmagukban a rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adhatnak alapot alkotmányjogi panasznak {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [22] Az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését sérti, hogy a Kúria végzése az Nmjt. irányadó rendelkezéseit figyelmen kívül hagyta, hiszen az alkalmazandó külföldi (német) jogot megállapítja, de azt nem alkalmazza, nem jelöli meg sem az álláspontjának jogszabályi alapját, sem az értelmezési elveket, amelyek alapján az álláspontjára jut.

- [23] A 20/2017. (VII. 18.) számú határozatában az Alkotmánybíróság leszögezte, hogy az a bírói ítélet, amely alapos ok nélkül hagyja figyelmen kívül a hatályos jogot, önkényes, fogalmilag nem lehet tisztességes, és nem fér össze a jogállamiság alapelvével. Ugyanakkor ugyanezen döntésből lesűrhető, hogy önmagában a *contra legem* jogalkalmazás nem minden esetben emelkedik fel az alkotmányossági sérelem szintjére {20/2017. (VII. 18.) AB határozat [23], [29]}.
- [24] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó által sérelmezett körben a Kúria nem mulasztotta el alkalmazni az Nmjt.-t, ugyanis a támadott végzés indokolásának a kérdéssel érintett részéből megállapítható, hogy a Kúria részben nyelvtani értelmezés alapján, részben pedig a körülményekből lesűrhető tényekből való következtetés útján állapította meg a választottbírói szerződés feleinek szándékát. Mindezek alapján az indokolásból kitűnik, hogy a Kúria milyen alapon hozta meg a döntését. Önmagában a nyelvtani értelmezésre mint elvre való explicit utalás hiánya nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [25] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése körében sérelmezi továbbá, hogy a támadott döntés érdemi megállapításokat tett kellő indokolás nélkül, hiszen – még a választottbírói ítélet több mint 500 oldalban taglalta a felek közötti jogviszonyt – a Kúria minösszesen két bekezdésben ítélte meg a Kölcsönös Követelésrendezési Szerződés célját, hatályát és a felek mögöttes szándékát egy magyarrá fordított kifejezéssel, illetve azzal a ténnyel alátámasztva, hogy a többi szerződésben is szerepelt választottbírói záradék. Az indítványozó továbbá sérelmezte, hogy a Kúria annak ellenére nem tett eleget az indokolási kötelezettségének, hogy szembehelyezkedett a külföldi ítéletek elismerésének uniós és kúriai gyakorlatával, hiszen az alapul fekvő választottbírói ítéletet érdemi felülvizsgálatnak vetette alá anélkül, hogy az erre alapot adó körülmények (pl. közrendbe ütközés, adós alapvető jogainak sérelme) fennálltak volna.
- [26] Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata szerint a tisztességes bírói eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposítással megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Ennek megítéléséhez az Alkotmánybíróság vizsgálja a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]–[34]}. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, csupán az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell az indokolásnak kiterjednie, és nem minden egyes részletre {18/2019. (VI. 12.) AB határozat, Indokolás [28]}.
- [27] Az indítványozó sérelmezte azt is, hogy a Kúria mindössze néhány oldalban taglalta a felek közötti jogviszonyt, amelyből két bekezdést szentelt a tárgyi hatály kérdésének. Az Alkotmánybíróság korábban megállapított, hogy az indokolás hossza önmagában nem alkotmányossági kérdés. Amennyiben az eljárási törvények szerint a bírói döntés indokolása számot adott a vizsgálandó kérelmekben szereplő érvekről, úgy pusztán az indokolás rövidsége, lényegre törő volta miatt alappal az indokolt bírói döntés hiányára hivatkozni nem lehet {3312/2018. (X. 16.) AB határozat, Indokolás [30]}. Önmagában az indokolás terjedelme nem lehet irányadó annak megítélésében, hogy bírói döntés az indokolt bírói döntéshez fűződő jog, ezáltal a tisztességes bírói eljáráshoz való jog sérelmét okozza-e {3183/2017. (VII. 14.) AB végzés, Indokolás [14]}.
- [28] Az indítványozó sérelmezte továbbá, hogy a kúriai végzés csupán két körülményre alapozta a megváltoztatott döntését. Az Alkotmánybíróság korábban is hangsúlyozta, hogy csak az indokolás megléte és nem tartalma hozható összefüggésbe az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével {3027/2018. (II. 6.) AB határozat, Indokolás [55]}. Annak megítélése, hogy a meghozott ítélet mennyire felel meg a jogszabályoknak, nem része az Alkotmánybíróság vizsgálatának {3027/2018. (II. 6.) AB határozat, Indokolás [55]}. Továbbá önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírói döntés érvelését tévesnek tartja, nem alkotmányossági kérdés, és nem ad alapot a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyének megállapíthatóságára {3299/2020. (VII. 17.) AB végzés, Indokolás [19]}. Az Alkotmánybíróság feladata az Alaptörvényben biztosított jogok védelme, nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazását felülbírálni, hiszen a bírósági joggyakorlat egységének biztosítása a bíróságok, elsősorban a Kúria feladata {3119/2016. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [30]}.
- [29] Az alkotmányjogi panaszban az indítványozó továbbá az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésben foglalt tisztességes bírói eljáráshoz való jog – azon belül is a rendelkezési jog, illetve az eljárás tisztességes lefolytatásához fűződő jog – sérelmét a XXVIII. cikk (7) bekezdésben foglalt hatékony jogorvoslathoz való jog sérelmével összefüggésben is állította. Lényegében arra hivatkozott, hogy a Kúria az adós által előadott új érvekre alapította a végrehajtást kérő kérelmének elutasításáról szóló döntést, és hatékonyan már nem tudja vitatni a Kúria jogi

értelmezését és a relevánsként megállapított tényállást. Az indítványozó szerint a döntés eltér a kúriai joggyakorlattól, ezért ő joggal számíthatott arra, hogy a rendkívüli jogorvoslati szakaszban nem kerül sor ilyen szintű ténykérdésekre is kiterjedő érdemi felülvizsgálatra.

- [30] Az Alkotmánybíróság ezzel kapcsolatban hangsúlyozta, hogy alkotmányjogi panasz alapján főszabály szerint nem vizsgálja a felülvizsgálati eljárás törvényességét; azonban alaptörvény-ellenességet eredményez, ha az eljárási szabálysértés miatt az eljárás résztvevője nem tudja gyakorolni a tisztességes bírósági tárgyaláshoz való jog által védett eljárási jogosultságait {3157/2020. (V. 21.) AB határozat, Indokolás [50]}. Az indítványozó által is hivatkozott 3157/2020. (V. 21.) AB határozatban az Alkotmánybíróság megállapította a rendelkezési joggal, illetve a tisztességes bírósági eljáráshoz fűződő joggal összefüggésben, hogy a bírósági joggyakorlat szerint a felülvizsgálati eljárásban nem vehető figyelembe olyan felülvizsgálati ellenkérelem, amely a perben korábban elő nem terjesztett nyilatkozatot tartalmaz. Ugyanis a törvény a Kúriának csak olyan kérelmek, nyilatkozatok, észrevételek alapján engedi meghozni a döntését, amelyek vonatkozásában a felek lehetőséget kaptak a megismerésre és nyilatkozattételre {3157/2020. (V. 21.) AB határozat, Indokolás [48]}. Jelen ügyben megállapítható, hogy az indítványozó 2023. augusztus 2-án felülvizsgálati észrevételeket nyújtott be. Ebből következően az indítványozó lehetőséget kapott azon felülvizsgálati kérelem megismerésére – illetve az azzal kapcsolatos nyilatkozattételre –, amelyre a Kúria a döntését alapította. Önmagában a Kúriának az a döntése, hogy a körülmények mérlegelése folytán a joggyakorlatától eltér, nem jelentheti automatikusan az eljárás tisztességtelen voltát. Az Alkotmánybíróság ezúton is hangsúlyozza, hogy következetes gyakorlata szerint a bírósági joggyakorlat egységének biztosítása nem az Alkotmánybíróság, hanem a bíróságok, kiemelten pedig a Kúria feladata, ezt az Alkotmánybíróság a jobbiztonságra és az alapjogokra figyelemmel sem vonhatja magához {3065/2019. (III. 29.) AB végzés, Indokolás [49]}. Az Alkotmánybíróság nem bocsátkozhat annak érdemi vizsgálatába, hogy önmagában a Kúriának a joggyakorlatától eltérése, és azon döntése, hogy a felülvizsgálati kérelemben előadott új érve alapozza megváltoztató döntését, helyes volt-e, vagy másik bíróság másként döntött volna.
- [31] Az Alkotmánybíróság korábban – a keresetváltoztatás tilalmával összefüggésben – megállapította, hogy annak megítélése, hogy a bírósági eljárásban alkalmazott szakjogi szabályok tükrében mi minősül tiltott keresetváltoztatásnak, a bíróság hatáskörébe tartozik {3226/2019. (X. 11.) AB végzés, Indokolás [30]}. Ezzel összhangban megállapítható, hogy az Alkotmánybíróságnak nem tartozik hatáskörébe annak vizsgálata, hogy ha az adós által kereseti kérelemben előadottak elkésett előadásnak minősülnek-e, ugyanis ez a Kúria hatáskörébe tartozó perjogi szakkérdés. A bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság tartózkodik attól, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó, szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3042/2024. (II. 9.) AB végzés, Indokolás [11]}. Megjegyzi ugyanakkor az Alkotmánybíróság, hogy a rendelkezésre álló döntések alapján ugyan valóban csak a Kúria állapította meg az Egyezmény V. cikk 1. bekezdés c) pontjának sérelmét, azonban a másodfokon eljáró ítéletábrla végzése ugyanazt a rendelkezést vizsgálta {Indokolás [45]}.
- [32] Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel megállapította, hogy az alkotmányjogi panaszában az indítványozó a bírói döntést támadó részében nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel. Az indítvány az eljáró bíróságok döntéseivel kapcsolatban nem alkotmányossági, hanem törvényességi, szakjogi kifogásokat fogalmaz meg. Erre tekintettel az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt vagylagos befogadhatósági feltételek egyikének sem.
- [33] 2.4. Tekintve, hogy az indítványozó a panaszát részben az Abtv. 26. § (1) bekezdésére alapította, így az alkotmányjogi panasz ezen elemében a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye értelemszerűen nem vetődhetett fel. Az alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetésével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság az alábbiakat állapította meg.
- [34] Az indítványozó szerint a Pp. 391. § (1) bekezdése sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésbe foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot, mert az érintett rendelkezés alapján nyilvános és tisztességes tárgyalás tartása nem biztosított egy olyan kontradiktórus és bizonyítási eljárást igénylő végrehajtási eljárásban, amelyben az Egyezmény V. cikk (1) bekezdés c) pontja alapján a választottbírói ítélet érdemére vonatkozó megállapítás is születhet.
- [35] A támadott Pp. 391. § (1) bekezdése szerint „[a] fellebbezés tárgyában a másodfokú bíróság tárgyaláson kívül határoz, azonban a feleket a szükséghez képest meghallgathatja.” Jelen ügyben az érintett törvényi rendelkezéssel összefüggésben az indítványozó azt sérelmezte, hogy még az adós bizonyítási lehetősége jogszabály által biztosított volt, addig a Pp. 391. § (1) bekezdése őt attól az alkotmányossági garanciától fosztotta meg, hogy a tárgyaláson észrevételt, nyilatkozatot tegyen, indítványozzon ellenbizonyítást. Az indítványozó továbbá

sérelmezte, hogy a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény (a továbbiakban: Bpnp.) 1. § (5) bekezdése alapján nemperes eljárásokban formailag csak végzés hozható az ügy érdemében is, így a Pp. támadott rendelkezése általánosan kizárja a tárgyalás tartásának lehetőségét valamennyi nemperes eljárásban.

- [36] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint „általánosságban a nemperes eljárásokban is irányadónak tekintette a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog követelményeit, de az egyes részjogosítványokból fakadó garanciákat adott eljárástípusnak megfelelően értelmezve. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog emellett nemcsak az adott bírósági eljárás sajátosságaihoz, hanem az adott eljárási szak (perszakasz) sajátos eljárási szabályaihoz is igazodik. Ebből következően nem feltétlenül ugyanazokat a garanciákat jelenti minden eljárási szakban sem” [9/2023. (VI. 20.) AB határozat, Indokolás [89]].
- [37] Az Alkotmánybíróság korábban kiemelte, hogy önmagában a tárgyalás tartásának mellőzése nem jelent alkotmányjogilag releváns procedurális alapjogi sérelmet {3027/2018. (II. 6.) AB határozat, Indokolás [24]–[25]}. A következőes alkotmánybírósági gyakorlat szerint a tárgyalás tartásának mellőzése nem sérti a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot: *a*) ha a tárgyalás tartásának mellőzésére jogorvoslati eljárásban (különösen rendkívüli jogorvoslati eljárásban) kerül sor, illetve *b*) ha a tárgyalás mellőzésre az alapeljárást követő különleges eljárásban kerül sor {3103/2023. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [21]}. A 3115/2013. (VI. 4.) AB határozat megállapította, hogy bár a tárgyalási elv, a szóbeliség és a közvetlenség a polgári peres eljárás alapelvei közé tartozik, ugyanakkor nem jelenti ezeknek az alaptörvényi szabállyá emelt alapelveknek a sérelmét, ha a törvény egyes – különösen a rendkívüli – jogorvoslati eljárásokban a bíróság számára lehetővé teszi az indítvány tárgyaláson kívüli elbírálását is {3064/2016. (IV. 11.) AB határozat, Indokolás [14]}.
- [38] Ez utóbbi megállapítás különös relevanciával bír, tekintve, hogy jelen panasz alapjául szolgáló ügy egy rendkívüli jogorvoslati eljárás. Továbbá kiemelendő, a felülvizsgálati eljárásban bizonyítás felvételének helye nincs [Pp. 275. § (1) bekezdés], ezért a tárgyalás tartásának lehetővé tétele nem szükségszerű. A Pp. szabályozási háttere lehetővé teszi a felek teljes körű nyilatkozattételét, ezáltal biztosítja az eljárás kétoldalúságát és annak az Alaptörvénynek megfelelő, tisztességes lefolytatását.
- [39] Mindezek alapján megállapítható, hogy az Alkotmánybíróság már kialakította álláspontját abban a kérdésben, hogy a tárgyalás elmaradása milyen esetekben jelenti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét, ezért az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján benyújtott alkotmányjogi panasz alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vetett fel, így az Abtv. 29. §-ában foglalt feltételnek nem felel meg.
- [40] 3. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság az indítványt – az Abtv. 56. § (3) bekezdésére figyelemmel – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2024. december 10.

Dr. Patyi András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2701/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3018/2025. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz eljárás tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 67.Pf.630.693/2022/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (Krizsa Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd dr. Krizsa Lajos) eljáró indítványozó, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Fővárosi Törvényszék 67.Pf.630.693/2022/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] Kérelmét az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére alapította.
- [3] 2. Az Alkotmánybíróság a rendelkezésre álló iratok alapján az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgáló előzményi ügy lényegét az alábbiak szerint foglalta össze.
- [4] Az indítványozó 2008 augusztusában deviza alapú kölcsönszerződést kötött személygépkocsi megvásárlása céljából; a hitelező egy autófinanszírozással foglalkozó gazdasági társaság volt, mely 2017-ben beolvadt egy bankba. A bank a szerződés alapján fennálló követelését 2019 novemberében egy követeléskezeléssel foglalkozó gazdasági társaságra engedményezte (a továbbiakban együtt: felperes).
- [5] A felek a kölcsön összegét forintban határozták meg és rendelkeztek a hitel futamidejéről, az éves induló üzleti kamatlábról és a THM induló mértékéről. A szerződés 6. pontja szerint a szerződés változó kamatozású, CHF alapú, változó futamidejű. A THM megváltozásának feltételeit az üzletszabályzat rögzítette. A szerződés tartalmazta, hogy a THM mutató értéke nem tükrözi a hitel árfolyam- és kamatkockázatát. A felperes 2015. március 16. napján készítette el a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2. tv.) szerinti elszámolást, amely tartalmazta egyrészt a tisztességtelenül felszámított kamat összegét és ezt levonva megállapította a fennálló tőketartozást. Az indítványozó az elszámolással szemben nem élt panasszal.
- [6] Tekintettel arra, hogy az indítványozó a szerződésben foglalt fizetési kötelezettségének nem tett eleget, a felperes 2016. május 30-án a szerződést azonnali hatállyal felmondta, melyet az indítványozó 2016. június 3-án átvett. Mivel nem került sor a még fennálló tartozás megfizetésére, a felperes fizetési meghagyásos eljárást kezdeményezett az indítványozóval szemben, amely eljárás az indítványozó ellentmondása folytán perré alakult. A felperes tőke, kamat, késedelmi kamat és perköltség megfizetésére kérte kötelezni az indítványozót. Jogi érvelésében – többek között – előadta, hogy az egyedi szerződésben és az Üzletszabályzatban részletesen tájékoztatta az indítványozót az árfolyamkockázatról. Az összegszerűséggel kapcsolatban részletes banki kimutatót csatolt.
- [7] Az indítványozó – tekintettel arra, hogy a kirovó és a lerovó pénz nem is forintban lett meghatározva – vitatta a szerződés deviza alapúságát. Nézete szerint forintban adósodott el, ezért árfolyamkülönbözlet sem keletkezhetett. Hiányolta a deviza alapú nyilvántartást. Hivatkozott arra, hogy a szerződés a 6/2013. PJE jogegységi határozatra tekintettel sem deviza alapú szerződés.
- [8] Másodsorban a szerződés érvénytelenségére hivatkozott és mindezekon túlmenően a követelés összegszerűségét is vitatta.
- [9] Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a szerződés deviza alapú szerződés volt, a felek egybehangzó akaratuk is ilyen típusú szerződés megkötésére irányult; a keresetet alaposnak, az indítványozó érvénytelenségi kifogását alaptalannak találta és kötelezte az indítványozót a felperes által kért összeg megfizetésére (a késedelmi kamat vonatkozásában kisebb eltéréssel). A bíróság megállapította azt is, hogy a csatolt részletes hiteltörténeti kimutatás utolsó előtti oszlopa tartalmazza az aktuálisan fizetendő tőke devizában meghatározott összegét, így ebből egyértelműen, havi bontásban meghatározható a devizában kifejezett tőketartozás alakulása.

- [10] Az elsőfokú ítélettel szemben az indítványozó fellebbezéssel élt; a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság a döntést 67.Pf.630.693/2022/9. számú ítéletével helybenhagyta.
- [11] Az indítványozó a jogerős döntéssel szemben alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Az indítványában rögzített, a per során már előadott jogi érvelésen alapuló álláspontja szerint a támadott ítélet sérti a tisztességes eljárás-hoz való jogot, mivel szerinte a bíróság(ok) általi marasztalására úgy került sor, hogy a felperes a bírósági eljárás(ok) során nem bizonyította megfelelően követelése összecszerúságát; a bíróság pedig döntését önkényesen, véleménye szerint a vonatkozó jogszabályok, az Alkotmánybírósági gyakorlat és a Kúria 4/2021. PJE határozatának figyelmen kívül hagyásával hozta meg. Sérti továbbá a tisztességes eljárás-hoz való jogot, hogy álláspontja szerint a bíróság – indokolási kötelezettségét sértő módon – nem adta kellő indokát, miért fogadta el döntése alapjául a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: DH1. tv.) alapján szerinte semmisnek minősülő szerződéses rendelkezéseken alapuló felperesi kimutatást. Mindezek az indítványozó által állított hiányosságok szerinte az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét eredményezték.
- [12] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerint folytatott eljárásában mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának formai és tartalmi feltételeit vizsgálja. Ennek során megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai feltételeinek [Abtv. 30. § (1) bekezdés, valamint 52. § (1b) bekezdés a)–f) pont] megfelel.
- [13] 3.1. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszt a támadott törvényszéki ítélet kézbesítésének időpontjához képest az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőben terjesztette elő.
- [14] Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt formai követelményeknek eleget tesz.
- [15] Az indítvány megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 27. §-a]; és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [XXVIII. cikk (1) bekezdése]. Az indítvány kifejezett kérelmet fogalmaz meg a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére is.
- [16] 3.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [17] Az Abtv. 29. §-ában írt alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az indítvány kapcsán elméletileg vizsgálható alaptörvényi rendelkezés – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése – tartalmát érintően [lásd például: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89], 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés]. Ennek lényeges tartalmára a beadvány is utal, a jelen alkotmányjogi panasz mindezekhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [18] A másik – a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre vonatkozó – feltételt érintően az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá.
- [19] Az indítványozó a tisztességes bírósági eljárás-hoz való joga sérelmét lényegében arra tekintettel tartja megállapíthatónak, hogy az eljáró bíróság(ok) – véleménye szerint szakjogi szempontból tévesen – úgy foglaltak állást, hogy a per tárgyát képező kölcsönszerződés az indítványozó érvelésével szemben nem forint, hanem deviza alapú szerződésnek tekintendő; továbbá, hogy a felperes pénzintézet által az ún. „devizahiteles-törvények” értelmében kötelezően elkészítendő, a később marasztalása mértékének meghatározása alapjául szolgáló kimutatás szerinti elszámolást – annak általa a perben történt kifogásolása ellenére – elvégezhetőnek tartották. Az indítvány ezekkel kapcsolatos érvelése valójában az ezzel összefüggésben már a per során is előadott és a bíróságok által elbírált (szakjogi) érvek kifejtését, részletes megismétlését tartalmazza.
- [20] Az Alkotmánybíróság azonban a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja [erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]]; vagyis a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja, ugyanakkor – hatáskör hiányában – nem bocsátkozik szakjogi kérdések ismételt felülbírálatába.
- [21] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó az alkotmányjogi panaszában lényegében az eljáró bíróságnak a per tárgyát képező követelés alapjául szolgáló kölcsönszerződés érvénytelensége, annak forint-

vagy devizaalapú szerződésként minősülése, továbbá az elszámolás elvégezhetősége mikénti megítélésével összefüggő (szak)jogi érvelését kifogásolja, illetve annak, valamint az abból levont következtetéseknek a felülbírálatát kéri. Erre ugyanakkor az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel, az ezen kérdésekben való döntéshozatal ugyanis olyan szakjogi mérlegelést és jogalkalmazást igényel, amelyek tárgyában az Alkotmánybíróság nem foglalhat állást. Ez a vonatkozó jogszabályok alapján a bíróságok feladata, az Alkotmánybíróság az ilyen kérdések (ismételt) elbírálására nem rendelkezik hatáskörrel.

- [22] A támadott döntésében a másodfokon eljáró bíróság a jogvita mikénti eldöntése szempontjából lényegesnek tartott kérdésekben állást foglalt és a jogvitát jogerősen eldöntötte. Az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy a Fővárosi Törvényszék a támadott döntésében az elsőfokú bíróság ítéletében foglaltakat – nem csak a szerződés mikénti minősítése, de az elszámolás, valamint az indítványozónak az az alapját képező felperesi kimutatással kapcsolatban előadott érvei vonatkozásában is – azok helyes indokaira tekintettel hagyta helyben. A Fővárosi Törvényszék támadott döntése is rögzítette, hogy az irányadó jogszabályok és joggyakorlat alapján – összhangban az elsőfokú döntésben foglaltakkal – az indítványozó által vitatott szerződés az indítványozói érveléssel szemben nem forint-, hanem devizaalapú (CHF) szerződésként jött létre, és az elsőfokú bíróság nem sértett jogszabályt amikor elfogadta a tartozás összezszerűségének meghatározásához a felperes által készített – és korábban az indítványozó által sem kifogásolt – kimutatást. Támadott döntésében a törvényszék továbbá úgy foglalt állást az indítványozónak az alkotmányjogi panaszában is hangsúlyozott, a DH1. tv. 3. § (2) bekezdésének sérelmével kapcsolatos érvei tekintetében, hogy „[r]ögzíti a másodfokú bíróság az elsőfokú eljárás irataiból, hogy a felperesi jogelőd 2015. március 16-i dátummal megküldte az [indítványozónak] a DH2 tv. szerinti elszámolást, amelyben az elszámolás 2015. február 1-i fordulónapjáig megállapított, tisztességtelenül felszámított összeget [...] Ft-ban határozta meg. A felperes által a kereset összezszerűségének bizonyítására becsatolt részletes kimutatás ugyan a szerződés megkötésének időpontjától kezdődően nem a DH1 tv. 3. § (2) bekezdése szerinti Magyar Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamát tünteti fel, azonban a kimutatás szerint a DH2 tv. szerinti elszámolásban meghatározott fordulónaphoz kapcsolódóan technikai befizetesként több tételben a DH2 tv. szerinti elszámolásban tisztességtelenül felszámított [...] Ft az alperes javára elszámolásra került. Ezen kimutatás tartalmazza továbbá a forintosítás időpontjában fennálló tőketartozást devizában is” {lásd: Indokolás [85]–[86]}. A rendelkezésre álló iratok alapján tehát az állapítható meg, hogy – szemben az indítványozónak a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelmére vonatkozó állításával – a támadott döntésben a bíróság állást foglalt a DH1. tv. indítványozó által hivatkozott rendelkezésének sérelmével kapcsolatban. Önmagában azonban az a tény, hogy az eljáró bíróságok valamely szakkérdésben a peres fél által képviselttől eltérő jogi következtetésre jutnak az egyébként indokolt döntésükben, az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján nem veti fel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét.
- [23] Az Alkotmánybíróság megítélése szerint a támadott ítélet kapcsán nem volt feltárható olyan, az alkotmányosság szintjére felérő indokolási hiányosság, amely az Alkotmánybíróság beavatkozását, és a támadott döntés(ek) alaptörvény-ellenessége megállapításának és megsemmisítésének szükségességét megalapozottan felvethette volna. A bíróságok indokolási kötelezettségéből ugyanis nem következik a felek által felhozott (és esetleg csak később, az alkotmányjogi panaszban részletezett) minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]; 3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]}. „Az indokolási kötelezettség azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának nem minden egyes részletre, hanem az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie” {lásd: 3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31], megerősítette pl.: 18/2018. (VI. 12.) AB határozat}.
- [24] Önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntést megalapozatlannak, tévesnek, vagy éppen hiányosnak és ezekből kifolyólag magára nézve sérelmesnek tartja, a fentebb idézett állandó gyakorlat szerint nem tekinthető az eljárás tisztességessége [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek.
- [25] Mindezek miatt az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is fontosnak tartotta hangsúlyozni, hogy töretlen gyakorlata szerint a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslat (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabály-sértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy

az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.

- [26] Összefoglalva: az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény felhívott rendelkezésével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát megalapozhatná.
- [27] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz befogadására, mivel az nem felel meg az Abtv. 29. §-ában írott feltételeknek, nincs lehetőség. Az Alkotmánybíróság ezért a kérelmet az Abtv. 47. § (1) bekezdése, 50. §-a és az 56. § (1)–(3) bekezdései, valamint az Ügyrend 5. § (1) és (2) bekezdései alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2024. december 10.

Dr. Patyi András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1967/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3019/2025. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kecskeméti Törvényszék 6.Pkf.21.811/2023/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, melyben a Kecskeméti Törvényszék 6.Pkf.21.811/2023/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, a Bajai Járásbíróság 15.Pk.50.429/2023/7. számú végzésére is kiterjedő hatállyal. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Abtv. 61. § (1) bekezdésének megfelelően kérte a Kecskeméti Törvényszék végzése végrehajtásának felfüggesztését is.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapját képező egyedi ügyben megállapított tényállás szerint az indítványozó és az I. rendű kérelmezett édesanya kapcsolatából két gyermek született (2019-ben és 2020-ban). A bíróság 15.P.20.668/2021/116. számú ítéletével az I. rendű kérelmezett édesanyát jogosította fel a szülői felügyelet gyakorlására, és szabályozta az indítványozó gyermekekkel való kapcsolattartását, az elsőfokú határozat (a Kecskeméti Törvényszék 1.Pf.21.507/2022/10. számú ítélete folytán) 2022. december 14. napján emelkedett jogerőre. A jogerős ítélet alapján az indítványozó 2023. szeptember 1. napjától minden páratlan héten pénteken 15 órától vasárnap 18 óráig és minden páros héten csütörtökön 15 órától pénteken 8 óra 30 percig jogosult a gyermekekkel kapcsolatot tartani. A páros héten csütörtökön esedékes folyamatos kapcsolattartásra történő elvitel, valamint a páros héten pénteken történő visszavitel alkalmával az indítványozó a gyermekeket a II. rendű kérelmezett óvoda alkalmazottjától veszi át a kapcsolattartás kezdő időpontjában, és az óvoda alkalmazottjának köteles visszaadni a kapcsolattartás befejező időpontjában.
- [3] 1.2. Az indítványozó 2023. szeptember 30. napján kérelmet terjesztett elő a kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása iránt a 2023. szeptember 1–3., 7–8., 15–17. és 21–22. napokon esedékes kapcsolattartás vonatkozásában, mert álláspontja szerint a kérelmezettek ezeken a napokon megghiúsították a zavartalan kapcsolattartást. Az indítványozó szerint az I. rendű kérelmezett édesanya azzal hiúsította meg a zavartalan kapcsolattartást, hogy nem adta át a gyermekek személyazonosító igazolványát, a II. rendű kérelmezett óvoda pedig azzal, hogy a gyermekek átadása nem az óvoda épületében, hanem a többi gyermektől elkülönítve, az udvaron történt, és a II. rendű kérelmezett óvoda alkalmazottjai a gyermekeket sem öltöztették fel megfelelően.
- [4] A Bajai Járásbíróság 15.Pk.50.429/2023/7. számú, 2023. október 30. napján kelt végzésével az indítványozó kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása iránti kérelmét elutasította. A bíróság végzésében megállapította, hogy az I. rendű kérelmezett ugyan valóban nem adta át a gyermekek személyazonosító igazolványát az indítványozó számára a kapcsolattartások alkalmával, ennek azonban az volt az oka, hogy a gyermekek a kapcsolattartás időpontjában nem rendelkeztek érvényes igazolvánnyal. Az érvényes személyazonosító igazolvány elkészíttetése valóban az I. rendű kérelmezett édesanya kötelezettsége volt, azonban a Bajai Járásbíróság e körben azt is rögzítette, hogy a 2023. szeptember 28. napján meghozott 15.Pk.50.392/2023/8. számú végzésével már felhívta az I. rendű kérelmezett édesanyát arra, hogy a gyermekek személyazonosító igazolványát harminc napon belül készíttesse el, és az okmányok elkészülését követően a kapcsolattartás idejére minden alkalommal adja át azokat az indítványozónak. Tekintettel arra, hogy a bíróság már egy korábbi végrehajtást elrendelő határozatában kötelezte az I. rendű kérelmezett édesanyát az okmányok elkészítésére, és az erre megszabott határidő még nem járt le, a Bajai Járásbíróság nem látott alapot arra, hogy egy újabb határozatban ismételten kötelezze az I. rendű kérelmezett édesanyát ugyanerre. A bíróság azt is megállapította, hogy a konkrét esetekben a kapcsolattartások egyébként megvalósultak, csak az okmányok átadására nem került sor. A II. rendű kérelmezett vonatkozásában pedig a Bajai Járásbíróság arra a következtetésre jutott, hogy az óvoda nem

tekinthető kapcsolattartásra kötelezettek, melyből következően a II. rendű kérelmezett óvoda vonatkozásában fogalmilag nem merülhet fel a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban foglaltak megszegése.

- [5] Az indítványozó fellebbezése alapján másodfokon eljáró Kecskeméti Törvényszék 6.Pkf.21.811/2023/2. számú, 2024. január 10. napján kelt végzésével az elsőfokú bíróság végzését (az eljárási illeték összegére vonatkozó pontosítással) helybenhagyta. A másodfokú bíróság végzésében arra a következtetésre jutott, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást megfelelően feltárta, és az irányadó jogszabályi rendelkezések helytálló alkalmazásával megalapozottan utasította el a kérelmező alaptalan kérelmét.
- [6] 1.3. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszát, melyben a Kecskeméti Törvényszék 6.Pkf.21.811/2023/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, a Bajai Járásbíróság 15.Pk.50.429/2023/7. számú végzésére is kiterjedő hatállyal. Az alkotmányjogi panasz szerint a támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény L cikk (1) bekezdését, az R cikk (1)–(3) bekezdéseit, a VI. cikk (1) bekezdését, a XVI. cikk (1)–(3) bekezdéseit, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit, valamint a 28. cikket.
- [7] Az indítványozó az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése, XVI. cikk (2) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése körében az alábbi érvelést adta elő. Az indítványozó szerint az eljáró bíróságok szűken értelmezték az alkotmányosan védett szülő-gyermek kapcsolattartás tartalmát, és jogértelmezésükkel akadályozták a kapcsolattartáshoz való jog gyakorlását, hiszen a kapcsolattartás a gyermekek okmányai hiányában nem lehetett zavartalan. Az indítványozó szerint az I. rendű kérelmezett édesanyjának törvényi kötelezettsége volt a gyermekek személyazonosító okmányainak elkészíttetése, amely kötelezettség alól a Kecskeméti Törvényszék és a Bajai Járásbíróság lényegében mentesítették az I. rendű kérelmezett édesanyját. Ez a jogértelmezés az indítványozó álláspontja szerint nem csupán *contra legem*, hanem egyben *contra constitutionem* is, hiszen a bíróságok téves jogértelmezése kiüresítette az indítványozó kapcsolattartáshoz való jogát azzal, hogy nem ismerték fel az előttük folyamatban levő ügy alapjogi relevanciáját. Ezt támasztja alá az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata is, melynek értelmében a kapcsolattartás zavartalansága nem biztosított, ha a különélő szülő nem rendelkezik a gyermek szükséges hatósági igazolványaival {3351/2022. (VII. 25.) AB határozat, Indokolás [51]}. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a bíróságok azon jogértelmezését is vitatja, hogy a II. rendű kérelmezett óvoda ne lenne köteles (és ezáltal ne lenne kötelezhető) a kapcsolattartásra vonatkozó határozat betartására, a kapcsolattartás zavartalanságának biztosítására.
- [8] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése körében az indítványozó azt is sérelmezte, hogy az eljáró bíróság több esetben is az I. rendű kérelmezett édesanya jogsértő magatartását támogató módon járt el, ami az alkotmányjogi panasz szerint a független és pártatlan bírósághoz való jog sérelmét is felveti.
- [9] Az Alaptörvény 28. cikkének sérelmét az eredményezi a panasz szerint, hogy a bíróságok túllépték az őket megillető értelmezési mozgástér kereteit.
- [10] Az Alaptörvény R) cikk (1) és (2) bekezdésének sérelmét az indítványozó azért állítja, mert a bíróságok nem érvényesítették eljárásuk során az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogait.
- [11] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdése, R) cikk (3) bekezdése, XVI. cikk (1) és (3) bekezdése, továbbá XXVIII. cikk (7) bekezdése sérelmére vonatkozó önálló indokolást nem tartalmaz.
- [12] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Abtv. 61. § (1) bekezdésének megfelelően kérte a Kecskeméti Törvényszék végzése végrehajtásának felfüggesztését is.
- [13] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt.
- [14] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a Kecskeméti Törvényszék végzését 2024. január 26. napján vette át, mely időponthoz képest alkotmányjogi panaszát határidőben, 2024. március 26. napján terjesztette elő. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek tekinthető, ugyanis az alkotmányjogi panasz alapját képező bírósági eljárás kérelmezője volt. Az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.
- [15] 2.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében alkotmányjogi panasz Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozással terjeszthető elő. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdése, R) cikk (1)–(3) bekezdései és 28. cikke az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából nem

tartalmaznak Alaptörvényben biztosított jogot [valamennyi itt említett alaptörvényi rendelkezésre összefoglalóan lásd például: 3244/2024. (VII. 5.) AB határozat, Indokolás [16]]. Az alkotmányjogi panasz ezért ezen elemében nem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja törvényi követelményét.

- [16] 2.3. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt akkor fogadhatja be, ha az határozott kérelmet tartalmaz. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja értelmében a kérelem akkor határozott, ha megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, az e) pont értelmében pedig a kérelemnek egyértelmű indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály vagy bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [17] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XVI. cikk (1) és (3) bekezdéseivel, valamint XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben egyáltalán nem tartalmaz indokolást. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog körében az indítványozó csupán általánosságban állítja a független és pártatlan bírósághoz való jog sérelmét, anélkül azonban, hogy az állított alaptörvénysértést alkotmányjogilag értékelhető indokolással összefüggésbe hozta volna a támadott bírósági döntésekkel, illetőleg az alkotmányjogi panaszra okot adó eljárás egyéb irataival. Az alkotmányjogi panasz ezért ezekben az elemekben nem teljesíti a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontja követelményét.
- [18] 2.4. Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével, XVI. cikk (2) bekezdésével és (a támadott bírói döntések állított önkényessége, *contra constitutionem* tartalma körében) a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben a határozott kérelem követelményét teljesíti.
- [19] 2.5. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kétyele vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [20] Az alkotmányjogi panasz sem az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével, sem a XVI. cikk (2) bekezdésével, sem pedig a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem fogalmaz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, figyelemmel az alkotmányjogi panasz tartalmára és az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlatára.
- [21] Az Alkotmánybíróság következetes, az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésére visszavezethető gyakorlata szerint az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna [lásd: 3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata abban is következetes, hogy a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, illetve a jogszabályok értelmezése a bíróságok hatáskörébe tartozó feladat, melyet az Alkotmánybíróság nem vonhat magához, csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ellenkező esetben egyfajta „szuperbíróságként”, a meglévők melletti újabb hagyományos jogorvoslati fórumként járna el [legutóbb például: 3283/2024. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [20]]. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a jogszabályok értelmezése alapvetően az egyedi ügyekben eljáró hatóságok és bíróságok feladata, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor [3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]]. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon [3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]]. E körben ugyanakkor az Alkotmánybíróság arra is utal, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező indokolási kötelezettség alkotmányos követelményéből az fakad, hogy a bíróság döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően köteles számot adni [lásd például: 3370/2023. (VII. 19.) AB végzés, Indokolás [27]].
- [22] Az Alkotmánybíróság a jelen esetben megállapította, hogy az eljáró bíróságok az előttük folyamatban levő ügy alapjogi relevanciáját felismerték, arra tekintettel hozták meg a döntésüket, melyet alkotmányjogi értelemben véve kellő részletességgel meg is indokoltak (lásd különösen: Bajai Járásbíróság végzése, Indokolás [10]). Önmagában az a tény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntéseinek irányával, illetőleg nem osztja a bíróságok indokolásában megjelenő jogi álláspontot, még az indítványozó álláspontjának esetleges helytállósága esetén is legfeljebb szakjogi-törvényességi, és nem pedig alkotmányjogi értelemben lehet alkalmas a

támadott bírósági döntések megkérdőjelezésére. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában ugyan részletesen bemutatta, hogy a támadott, rá nézve hátrányos bírói döntéseket miért tartja törvénytörőnek (*contra legem*nek), azonban az alkotmányjogi panasz arra vonatkozóan már nem tartalmaz alkotmányjogi szempontú indokolást, hogy a támadott bírói döntések miért váltak egyben az alaptörvény-ellenesség szintjét is elérően önkényessé, *contra constitutionem*-mé, többek között a 20/2017. (VII. 18.) AB határozatban foglaltaknak megfelelően. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alkotmánybíróság számos, a kapcsolattartás tartalmával kapcsolatos határozatát idézte, anélkül azonban, hogy megjelölte volna, hogy ezen határozatok lényegi tartalmát az eljáró bíróságok mennyiben hagyták jelen esetben figyelmen kívül, és ez az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben miért eredményezte a támadott bírói döntések alaptörvény-ellenességét is egyben. Az alkotmányjogi panaszban foglaltak éppen ezért nem vetették fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.

- [23] Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel ezért arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem fogalmaz meg, sem pedig a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét nem veti fel, ekként az alkotmányjogi panasz nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadhatósági feltételek egyikét sem.
- [24] 3. Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése szerint eljárva – az alkotmányjogi panasz befogadását az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította. Az alkotmányjogi panasz visszautasítására tekintettel az Alkotmánybíróságnak nem kellett döntenie az Abtv. 61. § (1) bekezdése szerinti végrehajtás felfüggesztése tárgyában előterjesztett kérelemről {hasonlóan például: 3369/2023. (VII. 19.) AB végzés, Indokolás [35]}.

Budapest, 2024. december 10.

Dr. Patyi András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1944/2024.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3020/2025. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kecskeméti Törvényszék 6.Pkf.20.041/2024/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, melyben a Kecskeméti Törvényszék 6. Pkf.20.041/2024/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, a Bajai Járásbíróság 15.Pk.50.504/2023/4. számú végzésére is kiterjedő hatállyal. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Abtv. 61. § (1) bekezdésének megfelelően kérte a Kecskeméti Törvényszék végzése végrehajtásának felfüggesztését is.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapját képező egyedi ügyben megállapított tényállás szerint az indítványozó és a kérelmezett édesanya kapcsolatából két gyermek született (2019-ben és 2020-ban). A bíróság 15.P.20.668/2021/116. számú ítéletével a kérelmezett édesanyát jogosította fel a szülői felügyelet gyakorlására, és szabályozta az indítványozó gyermekekkel való kapcsolattartását, az elsőfokú határozat (a Kecskeméti Törvényszék 1.Pf.21.507/2022/10. számú ítélete folytán) 2022. december 14. napján emelkedett jogerőre. A jogerős ítélet alapján az indítványozó 2023. szeptember 1. napjától minden páratlan héten pénteken 15 órától vasárnap 18 óráig és minden páros héten csütörtökön 15 órától pénteken 8 óra 30 percig jogosult a gyermekekkel kapcsolatot tartani, továbbá telekommunikációs eszköz útján is jogosult kapcsolattartásra minden kedden 18 órától 18 óra 20 percig. A Bajai Járásbíróság 15.P.20.668/2021/168. számú kiegészítő ítélete szerint (mely a Kecskeméti Törvényszék 1.Pf.21.309/2023/7. számú ítélete folytán 2023. október 31-én emelkedett jogerőre) az indítványozónak fel nem róható okból elmaradt telekommunikációs eszköz útján történő kapcsolattartást az elmaradt kapcsolattartást követő napon, 18 órától 18 óra 20 percig kell pótolni.
- [3] 1.2. Az indítványozó 2023. november 18. napján kérelmet terjesztett elő a kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása iránt a 2023. november 7. napján esedékes és november 8. napján pótolta telefonos, valamint a 2023. október 28. és november 1. között esedékes időszakos és 2023. november 10–12. napokon esedékes folyamatos kapcsolattartás vonatkozásában, mert álláspontja szerint a kérelmezett édesanya ezeken a napokon megghiúsította a zavartalan kapcsolattartást. Előadta, hogy a kérelmezett édesanya 2023. november 7. napján munkahelyi elfoglaltságára hivatkozva egyeztetés nélkül lemondta a telefonos kapcsolattartást, és november 8. napján sem biztosította a gyermekkel történő kapcsolattartás zavartalanosságát. Az elvitellel történő kapcsolattartásokat a kérelmezett édesanya az indítványozó szerint azzal zavarta meg, hogy nem adta át a gyermekek személyazonosító igazolványát.
- [4] A Bajai Járásbíróság 15.Pk.50.504/2023/4. számú, 2023. december 11. napján kelt végzésével az indítványozó kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása iránti kérelmét elutasította. A bíróság végzésében a telefonos kapcsolattartással összefüggésben megállapította, hogy 2023. november 7. napján a kérelmezett édesanya munkahelyén 16 óra 30 perc és 19 óra között értekezletet tartottak, melynek időpontjára a kérelmezett édesanyának nem volt ráhatása, ezért nem róható fel neki, hogy a kapcsolattartás eredeti időpontjában nem tudta biztosítani a telefonos kapcsolattartást. A következő napon pótolta telefonos kapcsolattartás körülményeivel kapcsolatosan pedig a bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a kérelmezett édesanya annak biztosítására köteles, hogy a három- és négyéves gyermekek és az indítványozó a megjelölt időpontban elektronikus eszköz útján kapcsolatot tarthassanak. Nem róható fel a kérelmezett édesanyának, ha a gyermekek életkorukból adódóan nem tartózkodnak 20 percen át folyamatosan a képernyő előtt, és nem figyelnek folyamatosan az indítványozóra (Bajai Járásbíróság végzése, Indokolás [6]–[7]). A személyazonosító igazolvány átadásának elmaradásával kapcsolatosan a Bajai Járásbíróság azt állapította meg, hogy a bíróság egy másik, az indítványozó által

kezdeményezett eljárásban már az indítványozó kérelmének helyt adott (15.Pk.50.392/2023/8. számú végzés), és felhívta a kérelmezett édesanyát, hogy harminc napon belül készíttesse el a gyermekek személyazonosító igazolványát, ezt követően pedig a kapcsolattartások során adja át az okmányokat az indítványozónak. Az ebben a végzésben megjelölt határidő a Bajai Járásbíróság végzésének meghozatalának időpontjában még nem járt le. A Bajai Járásbíróság azt is rögzítette, hogy az indítványozó által jelen ügyben sérelmezett kapcsolattartások pedig egyebekben megvalósultak, csak az okmányok átadására nem került sor (Bajai Járásbíróság végzése, Indokolás [12]).

- [5] Az indítványozó fellebbezése alapján másodfokon eljáró Kecskeméti Törvényszék 6.Pkf.20.041/2024/4. számú, 2024. január 30. napján kelt végzésével az elsőfokú bíróság végzését (az eljárási illeték összegére vonatkozó pontosítással) helyben hagyta. A másodfokú bíróság végzésében arra a következtetésre jutott, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást megfelelően feltárta, és az irányadó jogszabályi rendelkezések helytálló alkalmazásával megalapozottan utasította el a kérelmező alaptalan kérelmét. A Kecskeméti Törvényszék végzésében megerősítette: a 2023. november 7. napján esedékes telefonos kapcsolattartás nem a kérelmezett édesanyának felróható okból maradt el, annak november 8. napján történt pótlása során pedig ugyancsak nem a kérelmezett édesanyának róható fel, hogy a gyermekek életkorukból adódóan nem képesek folyamatosan a képernyő előtt tartózkodni. A személyazonosító igazolványok hiányával kapcsolatosan pedig a Kecskeméti Törvényszék azt is megállapította, hogy az indítványozó semmilyen olyan körülményre nem hivatkozott, amely azt valószínűsítette volna, hogy az igazolványok hiánya bármilyen módon is zavarta volna az egyébként ténylegesen megvalósult kapcsolattartást (Kecskeméti Törvényszék végzése, Indokolás [11]).
- [6] 1.3. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszát, melyben a Kecskeméti Törvényszék 6.Pkf.20.041/2024/4. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, a Bajai Járásbíróság 15.Pk.50.504/2023/4. számú végzésére is kiterjedő hatállyal. Az alkotmányjogi panasz szerint a támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény L cikk (1) bekezdését, az R cikk (1)–(3) bekezdéseit, a VI. cikk (1) bekezdését, a XVI. cikk (1)–(3) bekezdéseit, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit, valamint a 28. cikket.
- [7] Az indítványozó az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése, XVI. cikk (2) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése körében az alábbi érvelést adta elő. Az indítványozó szerint az eljáró bíróságok szűken értelmezték az alkotmányosan védett szülő-gyermek kapcsolattartás tartalmát, és jogértelmezésükkel akadályozták a kapcsolattartáshoz való jog gyakorlását, hiszen a kapcsolattartás a gyermekek okmányai hiányában nem lehetett zavartalan. Az indítványozó szerint a kérelmezett édesanyának törvényi kötelezettsége volt a gyermekek személyazonosító okmányainak elkészíttetése, amely kötelezettség alól a Kecskeméti Törvényszék és a Bajai Járásbíróság lényegében mentesítették a kérelmezett édesanyát. Ez a jogértelmezés az indítványozó álláspontja szerint nem csupán *contra legem*, hanem egyben *contra constitutionem* is, hiszen a bíróságok téves jogértelmezése kiüresítette az indítványozó kapcsolattartáshoz való jogát azzal, hogy nem ismerték fel az előttük folyamatban levő ügy alapjogi relevanciáját. Ezt támasztja alá az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata is, melynek értelmében a kapcsolattartás zavartalansága nem biztosított, ha a különélő szülő nem rendelkezik a gyermek szükséges hatósági igazolványaival {3351/2022. (VII. 25.) AB határozat, Indokolás [51]}.
- [8] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét a bírói döntések önkényességén túlmenően azért is állítja, mert az eljáró bíróságok nem függetlenül, pártatlanul jártak el, hanem a kérelmezett édesanya irányába elfogultak voltak.
- [9] Az Alaptörvény 28. cikkének sérelmét az eredményezi a panasz szerint, hogy a bíróságok túllépték az őket megillető értelmezési mozgástér kereteit.
- [10] Az Alaptörvény R) cikk (1) és (2) bekezdésének sérelmét az indítványozó azért állítja, mert a bíróságok nem érvényesítették eljárásuk során az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogait.
- [11] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdése, R) cikk (3) bekezdése, XVI. cikk (1) és (3) bekezdése, továbbá XXVIII. cikk (7) bekezdése sérelmére vonatkozó önálló indokolást nem tartalmaz.
- [12] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Abtv. 61. § (1) bekezdésének megfelelően kérte a Kecskeméti Törvényszék végzése végrehajtásának felfüggesztését is.
- [13] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt.
- [14] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy

az indítványozó a Kecskeméti Törvényszék végzését 2024. február 12. napján vette át, mely időponthoz képest alkotmányjogi panaszát határidőben, 2024. április 11. napján terjesztette elő. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek tekinthető, ugyanis az alkotmányjogi panasz alapját képező bírósági eljárás kérelmezője volt. Az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.

- [15] 2.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében alkotmányjogi panasz Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozással terjeszthető elő. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdése, R) cikk (1)–(3) bekezdései és 28. cikke az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából nem tartalmaznak Alaptörvényben biztosított jogot {valamennyi itt említett alaptörvényi rendelkezésre összefoglalóan lásd például: 3244/2024. (VII. 5.) AB határozat, Indokolás [16]}. Az alkotmányjogi panasz ezért ezen elemekben nem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja törvényi követelményét.
- [16] 2.3. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt akkor fogadhatja be, ha az határozott kérelmet tartalmaz. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja értelmében a kérelem akkor határozott, ha megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, az e) pont értelmében pedig a kérelemnek egyértelmű indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály vagy bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [17] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XVI. cikk (1) és (3) bekezdéseivel, valamint XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben egyáltalán nem tartalmaz indokolást. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog körében az indítványozó csupán általánosságban állítja a független és pártatlan bírósághoz való jog sérelmét, anélkül azonban, hogy az állított alaptörvényt sértést alkotmányjogilag értékelhető indokolással összefüggésbe hozta volna a támadott bírósági döntésekkel, illetőleg az alkotmányjogi panaszra okot adó eljárás egyéb irataival. Az alkotmányjogi panasz ezért ezekben az elemekben nem teljesíti a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjai követelményét.
- [18] 2.4. Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével, XVI. cikk (2) bekezdésével és (a támadott bírói döntések állított önkényessége, *contra constitutionem* tartalma körében) a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben a határozott kérelem követelményét teljesíti.
- [19] 2.5. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételye vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [20] Az alkotmányjogi panasz sem az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével, sem a XVI. cikk (2) bekezdésével, sem pedig a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem fogalmaz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, figyelemmel az alkotmányjogi panasz tartalmára és az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlatára.
- [21] Az Alkotmánybíróság következetes, az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésére visszavezethető gyakorlata szerint az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna {lásd: 3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata abban is következetes, hogy a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, illetve a jogszabályok értelmezése a bíróságok hatáskörébe tartozó feladat, melyet az Alkotmánybíróság nem vonhat magához, csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ellenkező esetben egyfajta „szuperbíróságként”, a meglévők melletti újabb hagyományos jogorvoslati fórumként járna el {legutóbb például: 3283/2024. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [20]}. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a jogszabályok értelmezése alapvetően az egyedi ügyekben eljáró hatóságok és bíróságok feladata, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon {3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]}. E körben ugyanakkor az Alkotmánybíróság arra is utal, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdé-

se szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező indokolási kötelezettség alkotmányos követelményéből az fakad, hogy a bíróság döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően köteles számot adni {lásd például: 3370/2023. (VII. 19.) AB végzés, Indokolás [27]}.

- [22] Az Alkotmánybíróság a jelen esetben megállapította, hogy az eljáró bíróságok az előttük folyamatban levő ügy alapjogi relevanciáját felismerték, arra tekintettel hozták meg a döntésüket, melyet alkotmányjogi értelemben véve kellő részletességgel meg is indokoltak (lásd különösen: Kecskeméti Törvényszék végzése, Indokolás [11]). Az Alkotmánybíróság e körben utal arra, hogy a 3244/2024. (VII. 5.) AB határozatában ugyancsak azt állapította meg, hogy nem alaptörvény-ellenes az a bírói döntés, mely nem rendelkezik az egyébként (a gyermek okmányai átadásának elmaradása miatt) megzavart kapcsolattartás pótlásáról akkor, ha az indítványozó nem ad elő az eljárás során olyan érveket, amelyek alapján a bíróság értékelhetné a kapcsolattartás megzavarásának mértékét {3244/2024. (VII. 5.) AB határozat, Indokolás [31]}.
- [23] Önmagában az a tény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntéseinek irányával, illetőleg nem osztja a bíróságok indokolásában megjelenő jogi álláspontot, még az indítványozó álláspontjának esetleges helytállósága esetén is legfeljebb szakjogi-törvényességi, és nem pedig alkotmányjogi értelemben lehet alkalmas a támadott bírósági döntések megkérdőjelezésére. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában ugyan részletesen bemutatta, hogy a támadott, rá nézve hátrányos bírói döntéseket miért tartja törvénytörőnek (*contra legem*-nek), azonban az alkotmányjogi panasz arra vonatkozóan már nem tartalmaz alkotmányjogi szempontú indokolást, hogy a támadott bírói döntések miért váltak egyben az alaptörvény-ellenesség szintjét is elérően önkényessé, *contra constitutionem*-mé, többek között a 20/2017. (VII. 18.) AB határozatban foglaltaknak megfelelően. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alkotmánybíróság számos, a kapcsolattartás tartalmával kapcsolatos határozatát idézte, anélkül azonban, hogy megjelölte volna, hogy ezen határozatok lényegi tartalmát az eljáró bíróságok mennyiben hagyták jelen esetben figyelmen kívül, és ez az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben miért eredményezte a támadott bírói döntések alaptörvény-ellenességét is egyben. Az alkotmányjogi panaszban foglaltak éppen ezért nem vetették fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.
- [24] Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel ezért arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem fogalmaz meg, sem pedig a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét nem veti fel, ekként az alkotmányjogi panasz nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadhatósági feltételek egyikét sem.
- [25] 3. Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése szerint eljárva – az alkotmányjogi panasz befogadását az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította. Az alkotmányjogi panasz visszautasítására tekintettel az Alkotmánybíróságnak nem kellett döntenie az Abtv. 61. § (1) bekezdése szerinti végrehajtás felfüggesztése tárgyában előterjesztett kérelemről {hasonlóan például: 3369/2023. (VII. 19.) AB végzés, Indokolás [35]}.

Budapest, 2024. december 10.

Dr. Patyi András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2029/2024.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3021/2025. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kecskeméti Törvényszék 6.Pkf.20.246/2024/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő, melyben a Kecskeméti Törvényszék 6.Pkf.20.246/2024/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, a Bajai Járásbíróság 15.Pk.50.506/2023/9. számú végzésére is kiterjedő hatállyal. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Abtv. 61. § (1) bekezdésének megfelelően kérte a Kecskeméti Törvényszék végzése végrehajtásának felfüggesztését is.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapját képező egyedi ügyben megállapított tényállás szerint az indítványozó és a kérelmezett édesanya kapcsolatából két gyermek született (2019-ben és 2020-ban). A bíróság 15.P.20.668/2021/116. számú ítéletével a kérelmezett édesanyát jogosította fel a szülői felügyelet gyakorlására, és szabályozta az indítványozó gyermekekkel való kapcsolattartását, az elsőfokú határozat (a Kecskeméti Törvényszék 1.Pf.21.507/2022/10. számú ítélete folytán) 2022. december 14. napján emelkedett jogerőre. A jogerős ítélet alapján az indítványozó az egyik gyermekével 2023. augusztus 7. és augusztus 20. között, a másik gyermekével pedig 2023. augusztus 14. és augusztus 20. között volt jogosult időszakos kapcsolattartásra.
- [3] 1.2. Az indítványozó 2023. augusztus 28. napján kérelmet terjesztett elő a kapcsolattartásra vonatkozó határozat végrehajtása iránt, tekintettel arra, hogy a kérelmezett édesanya az indítványozó kifejezett kérése ellenére sem adta át a gyermekek személyazonosító igazolványát, ezért állítása szerint a tervezett nyaralást le kellett mondania. A Bajai Járásbíróság 15.Pk.50.392/2023/8. számú végzésével az indítványozó kérelmének részben helyt adott, elrendelte a kapcsolattartásra vonatkozó határozatban foglaltak végrehajtását és felhívta a kérelmezett édesanyát, hogy a gyermekek személyazonosító igazolványait készíttesse el, és az elkészültét követően a kapcsolattartás idejére adja azokat át az indítványozónak. A Kecskeméti Törvényszék 2023. december 6. napján kelt 6.Pkf.21.587/2023/2. számú végzésével az elsőfokú határozatot helybenhagyta.
- [4] 1.3. Az indítványozó 2023. november 13. napján bejelentette, hogy a kérelmezett édesanya nem tett eleget a Bajai Járásbíróság fenti végzésében foglaltaknak, mert továbbra sem adja át számára a gyermekek személyazonosító igazolványait. A kérelmezett édesanya a kérelem elutasítását kérte. Előadta, hogy az igazolványokat 2023. november 8. napján (azaz az indítványozó kérelmének előterjesztését megelőzően) megigényelte, azokat néhány nappal később kézhez is kapta, és azóta minden kapcsolattartás alkalmával átadja azokat az indítványozónak. A bíróság felhívására a kérelmezett édesanya ez utóbbi állítását az indítványozó is megerősítette.
- [5] A Bajai Járásbíróság megállapította, hogy bár a kérelmezett édesanya a 15.Pk.50.392/2023/8. számú végzést 2023. október 3. napján vette át, mely időponthoz képest a végzésben megjelölt harminc napos határidőn túl gondoskodott a gyermekek személyazonosító okmányainak elkészítéséről, azonban az okmányok az indítványozó kérelmének előterjesztését megelőzően már elkészültek, azokat pedig a kérelmezett édesanya a fenti végzésben foglaltak szerint a kapcsolattartások alkalmával átadja az indítványozónak. Figyelemmel arra, hogy a bírósági polgári nemperes eljárásokban alkalmazandó szabályokról, valamint egyes bírósági nemperes eljárásokról szóló 2017. évi CXVIII. törvény (a továbbiakban: Bnptv.) szerinti jogkövetkezmények alkalmazásának célja a kötelezettség teljesítésének elmozdítása, nem pedig a kérelmezett szankcionálása, a bíróság pedig meggyőződött a kötelezettség kérelmezett édesanya általi teljesítéséről, ezért a Bajai Járásbíróság az indítványozó kérelmét elutasította.

- [6] 1.4. Az indítványozó fellebbezése alapján másodfokon eljáró Kecskeméti Törvényszék 6.Pkf.20.246/2024/2. számú, 2024. március 5. napján kelt végzésével az elsőfokú bíróság végzését helybenhagyta. A másodfokú bíróság végzésében arra a következtetésre jutott, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást megfelelően feltárta, és az irányadó jogszabályi rendelkezések helytálló alkalmazásával megalapozottan utasította el az indítványozó kérelmét. A Kecskeméti Törvényszék végzésében kifejezetten egyetértett az elsőfokú bíróság azon megállapításával, miszerint a Bnptv. szerinti jogkövetkezmények célja a kötelezettségek teljesítésének előmozdítása, és nem a kérelmezett megbüntetése. Tekintettel arra, hogy a kérelmezett édesanya a kötelezettségét (még ha határidőn túl is, de még a kérelem elbírálását megelőzően, önkéntesen) teljesítette, ezért az indítványozó kérelme okafogyottá vált (Kecskeméti Törvényszék végzése, Indokolás [14]).
- [7] 1.5. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszát, melyben a Kecskeméti Törvényszék 6.Pkf.20.246/2024/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, a Bajai Járásbíróság 15.Pk.50.506/2023/9. számú végzésére is kiterjedő hatállyal. Az alkotmányjogi panasz szerint a támadott bírói döntések sértik az Alaptörvény L cikk (1) bekezdését, az R cikk (1)–(3) bekezdéseit, a VI. cikk (1) bekezdését, a XVI. cikk (1)–(3) bekezdéseit, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit, valamint a 28. cikket.
- [8] Az indítványozó álláspontja szerint kétségtelenül megállapítható, hogy a kérelmezett édesanya a személyazonosító igazolványok elkészítésére kapott harmincnapos határidőt elmulasztotta. A Bnptv. 22/D. § (2) bekezdés a) pontja értelmében a teljesítés önhibából történő elmaradása esetén a bíróság minden esetben köteles a gyámhatóság megkeresésére a gyermek védelmében szükséges intézkedések megtétele érdekében, a bíróságot mérlegelési jogkör pedig csak a b)–e) pontok szerinti jogkövetkezmények körében illeti meg. Az indítványozó szerint mindez azt jelenti, hogy az eljáró bíróságok nem az irányadó jogszabályoknak megfelelő döntést hoztak, ami jelen esetben az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése és 28. cikke sérelmére vezetett.
- [9] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése az alkotmányjogi panasz szerint részben azért sérült, mert az eljáró bíróságok nem függetlenül, pártatlanul jártak el, hanem a kérelmezett édesanya irányába elfogultak voltak, részben pedig azért, mert a bíróságok fenti, a Bnptv. rendelkezéseit figyelmen hagyó jogértelmezése nem csupán *contra legem*-mé, hanem egyben *contra constitutionem*-mé is vált, hiszen a bíróságok túllépték az őket az Alaptörvény 28. cikke alapján megillető értelmezési mozgástér alkotmányos kereteit, és nem ismerték fel az előttük folyamatban levő ügy alapjogi relevanciáját sem.
- [10] Az Alaptörvény R) cikk (1) és (2) bekezdésének sérelmét az indítványozó azért állítja, mert a bíróságok nem érvényesítették eljárásuk során az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogait.
- [11] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdése, R) cikk (3) bekezdése, XVI. cikk (1) és (3) bekezdése, továbbá XXVIII. cikk (7) bekezdése sérelmére vonatkozó önálló indokolást nem tartalmaz.
- [12] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Abtv. 61. § (1) bekezdésének megfelelően kérte a Kecskeméti Törvényszék végzése végrehajtásának felfüggesztését is.
- [13] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt.
- [14] 2.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a Kecskeméti Törvényszék végzését 2024. április 8. napján vette át, mely időponthoz képest alkotmányjogi panaszát határidőben, 2024. május 9. napján terjesztette elő. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek tekinthető, ugyanis az alkotmányjogi panasz alapját képező bírósági eljárás kérelmezője volt. Az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.
- [15] 2.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében alkotmányjogi panasz Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozással terjeszthető elő. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény L) cikk (1) bekezdése, R) cikk (1)–(3) bekezdései és 28. cikke az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából nem tartalmaznak Alaptörvényben biztosított jogot [valamennyi itt említett alaptörvényi rendelkezésre összefoglalóan lásd például: 3244/2024. (VII. 5.) AB határozat, Indokolás [16]]. Az alkotmányjogi panasz ezért ezen elemében nem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja törvényi követelményét.

- [16] 2.3. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt akkor fogadhatja be, ha az határozott kérelmet tartalmaz. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontja értelmében a kérelem akkor határozott, ha megjelöli az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, az e) pont értelmében pedig a kérelemnek egyértelmű indokolást kell tartalmaznia arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály vagy bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [17] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XVI. cikk (1), (2) és (3) bekezdéseivel, valamint XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben egyáltalán nem tartalmaz indokolást. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog körében az indítványozó csupán általánosságban állítja a független és pártatlan bírósághoz való jog sérelmét, anélkül azonban, hogy az állított alaptörvényt sértést alkotmányjogilag értékelhető indokolással összefüggésbe hozta volna a támadott bírósági döntésekkel, illetőleg az alkotmányjogi panaszra okot adó eljárás egyéb irataival. Az alkotmányjogi panasz ugyancsak nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése állított sérelmével összefüggésben, figyelemmel arra a tényre, hogy az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben megállapított tényállás szerint a kérelmezett édesanya a gyermekek személyazonosító igazolványainak elkészítésére és átadására vonatkozó kötelezettségét már az elsőfokú bíróság végzésének meghozatalát megelőzően önként teljesítette, az indítványozó pedig nem a gyermekeivel való kapcsolattartás körében, hanem a kérelmezett édesanya szankcionálása körében adott elő alkotmányjogi panaszában a támadott bírói döntésekkel közvetlenül összekapcsolható érvelést. Az alkotmányjogi panasz ezért ezekben az elemeiben nem teljesíti a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontja követelményét.
- [18] 2.4. Az alkotmányjogi panasz (a támadott bírói döntések állított önkényessége, *contra constitutionem* tartalma körében) a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben a határozott kérelem követelményét teljesíti.
- [19] 2.5. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételye vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [20] Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem fogalmaz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, figyelemmel az alkotmányjogi panasz tartalmára és az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlatára.
- [21] Az Alkotmánybíróság következetes, az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésére visszavezethető gyakorlata szerint az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna [lásd: 3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata abban is következetes, hogy a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, illetve a jogszabályok értelmezése a bíróságok hatáskörébe tartozó feladat, melyet az Alkotmánybíróság nem vonhat magához, csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ellenkező esetben egyfajta „szuperbíróságként”, a meglévők melletti újabb hagyományos jogorvoslati fórumként járna el [legutóbb például: 3283/2024. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [20]]. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a jogszabályok értelmezése alapvetően az egyedi ügyekben eljáró hatóságok és bíróságok feladata, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor [3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]]. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon [3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]]. E körben ugyanakkor az Alkotmánybíróság arra is utal, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező indokolási kötelezettség alkotmányos követelményéből az fakad, hogy a bíróság döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően köteles számot adni [lásd például: 3370/2023. (VII. 19.) AB végzés, Indokolás [27]].
- [22] Az Alkotmánybíróság a jelen esetben megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában valójában az eljáró bíróságok azon jogértelmezését vitatja, miszerint az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben nem kerülhet sor a Bnptv. szerinti jogkövetkezmények alkalmazására a kérelmezett édesanyával szemben. Az eljáró bíróságok ugyanakkor az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó indokolási kötelezettségüknek eleget téve, alkotmányjogi értelemben kellő részletességgel indokolták meg azon álláspontjukat, hogy mi-

ért utasítják el az indítványozó kérelmét, és miért nincs helye a kérelmezett édesanyával szemben a Bnptv. szerinti jogkövetkezmények alkalmazásának. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában ugyan részletesen bemutatta, hogy a támadott, rá nézve hátrányos bírói döntéseket miért tartja törvénysértőnek (*contra legem*-nek), azonban az alkotmányjogi panasz arra vonatkozóan már nem tartalmaz alkotmányjogi szempontú indokolást, hogy a támadott bírói döntések miért váltak egyben az alaptörvény-ellenesség szintjét is elérően önkényessé, *contra constitutionem*-mé, többek között a 20/2017. (VII. 18.) AB határozatban foglaltaknak megfelelően. Ezen tényállás-megállapítási, bizonyíték-értékelési, illetőleg szakjogi-törvényértelmezési kérdés felülbírálatára ugyanakkor az Alkotmánybíróságnak (következetes gyakorlatának megfelelően) nincs hatásköre. Az alkotmányjogi panaszban foglaltak éppen ezért nem vetették fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét.

[23] Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel ezért arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem fogalmaz meg, sem pedig a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét nem veti fel, ekként az alkotmányjogi panasz nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadhatósági feltételek egyikét sem.

[24] 3. Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése szerint eljárva – az alkotmányjogi panasz befogadását az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította. Az alkotmányjogi panasz visszautasítására tekintettel az Alkotmánybíróságnak nem kellett döntenie az Abtv. 61. § (1) bekezdése szerinti végrehajtás felfüggesztése tárgyában előterjesztett kérelemről {hasonlóan például: 3369/2023. (VII. 19.) AB végzés, Indokolás [35]}.

Budapest, 2024. december 10.

Dr. Patyi András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2267/2024.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3022/2025. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.I.21.268/2023/15. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (Karsai Dániel Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd dr. Frank Evelyn) az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben a Kúria Pfv.I.21.268/2023/15. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és annak a Pesti Központi Kerületi Bíróság 7.Pk.500.228/2023/40. számú végzésére és a Fővárosi Törvényszék 50.Pkf.635.793/2023/4. számú végzésére kiterjedő hatállyal történő megsemmisítését kérte az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmére hivatkozással.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege szerint az indítványozó (édesanya) külföldön (New Yorkban) töltött élettársi kapcsolatából 2021-ben gyermeke született. Családlátogatás céljából az indítványozó 2022. december 1-jén utazott Magyarországra, a gyermek édesapja (aki amerikai-kanadai kettős állampolgár) nem járult hozzá ahhoz, hogy a gyermek végleg Magyarországon maradjon. Mivel az indítványozó – az édesapa kérésével ellentétben – a gyermeket nem vitte vissza New Yorkba, az apa 2023. május 30-án New York Állam Családjogi Bíróságán kérte a szülői felügyeleti jog gyakorlásának rendezését. New York Állam Családjogi Bírósága elrendelte, hogy az indítványozó azonnal vigye vissza a gyermeket New Yorkba, tekintettel arra, hogy az a gyermek szokásos tartózkodási helye. Mivel az indítványozó e visszaviteli kötelezettségét nem teljesítette, az amerikai bíróság 2023. augusztus 10-én kelt ítéletében az apa kizárólagos jogi és fizikai felügyeleti jogát állapította meg a gyermek felett. Az ítélet utalást tartalmaz arra, hogy azt a gyermek ügyvédjének beleegyezésével, az anya szándékos mulasztása miatt adták ki.
- [3] Az édesapa 2023. augusztus 24-én a Pesti Központi Kerületi Bíróságon kezdeményezte a Magyarországon jogellenesen visszatartott gyermek visszavitele iránti nemperes eljárást.
- [4] A Pesti Központi Kerületi Bíróság 2023. szeptember 19-én kelt, 7.Pk.500.228/2023/40. számú végzésében kötelezte az indítványozót, hogy 2023. október 10-ig vigye vissza szokásos tartózkodási helyére, New York Állam területére. Ennek elmulasztása esetére pedig elrendelte, hogy 2023. október 17-én adja át a gyermeket úti és személyi okmányaival az apa meghatalmazottjának hivatali helyiségében. A Pesti Központi Kerületi Bíróság vizsgálata és abból folyó következtetései alapvetően két pontra terjedtek ki: egyrészt a gyermek elvitelének jogellenessége kérdésére [a Gyermekek Jogellenes Külföldre Vitelének Polgári Jogi Vonatkozásairól szóló, Hágában 1980. évi október 25. napján kelt szerződés (kihirdette: 1986. évi 14. törvényerejű rendelet; a továbbiakban: Hágai Egyezmény) szerint]; másrészt a Hágai Egyezmény 13. cikk (1) bekezdése szerinti „kimentési okok” fennállásának megítélésére.
- [5] A Pesti Központi Kerületi Bíróság végzésében mindenek előtt utalt arra, hogy – figyelemmel a Hágai Egyezmény 19. cikkében foglaltakra – a gyermek visszavitele tárgyában született döntés nem érinti érdemben a szülői felügyeleti jog gyakorlását.
- [6] A bíróság megállapította, hogy mivel a felek a gyermek feletti szülői felügyeleti jogot – az anya Magyarországra való jövetele előtt – együtt gyakorolták, a tartózkodás tárgyában is együtt, egybehangzóan kellett (volna) megállapodniuk. Az anya az eljárás során nem tudta bizonyítani, hogy az apa (akár szóban, akár írásban) hozzájárult volna ahhoz, hogy a gyermeket Magyarországon visszatartsák. Mindezek alapján a Pesti Központi Kerületi bíróság megállapította, hogy a gyermek Magyarországon való visszatartása jogellenes (a Pesti Központi Kerületi Bíróság 7.Pk.500.228/2023/40. számú végzése indokolásának [128] bekezdése). Ezt követően a Pesti Központi Kerületi Bíróság a Hágai Egyezmény 13. cikke szerinti „kimentési okokat” illetően megállapította, hogy nem talált olyan okot, amely a gyermek közvetlen veszélyeztettségét alátámasztotta volna, és amely alapján a visszavitele megtagadható lenne. Ezzel összefüggésben értékelte a bíróság a gyermek életkorát, azt, hogy milyen hatással bír rá nézve a környezetváltozás, valamint az apa alkoholfogyasztását (Indokolás [139]–[142]).

Indokolásában külön hangsúlyozta a bíróság, hogy a visszavitel nem jár együtt automatikusan a gondozó szülő és a gyermek elszakításával, csak a visszavitelről szóló jogerős döntés végrehajtásának megtagadása esetén köteles az indítványozó a másik fél részére átadni a gyermeket (Indokolás [143]).

- [7] Végül a Pesti Központi Kerületi Bíróság számot adott arról, hogy miért mellőzte igazságügyi pszichológus szakértő kirendelését abból a célból, hogy a felek között több hónapon keresztül zajló írásos üzenetváltások során az apa által tett nyilatkozatok tartalmát vizsgálja meg és állapítsa meg, hogy a kiskorú gyermek biztonságos, megnyugtató környezetbe kerülne-e vissza szokásos tartózkodási helyén. A bíróság érvelése szerint ezen bizonyításnak azért nem volt helye, mert a nemperes eljárásban nem a szülő nevelői alkalmasságát kellett vizsgálnia és nem hozhat döntést a szülői felügyeleti jog tárgyában. A bíróság döntése nem arra kötelezi ugyanis az anyát, hogy költözzön vissza az indítványozóhoz, hanem arra irányul a kötelezés, hogy személyesen vigye vissza a gyermeket szokásos tartózkodási helyére, vagyis New York Államba.
- [8] A kérelmezett édesanya fellebbezése alapján eljáró Fővárosi Törvényszék 50.Pkf.635.793/2023/4. számú végzésével a Pesti Központi Kerületi Bíróság 7.Pk.500.228/2023/40. számú végzését a gyermek átadási időpontjának és helyének pontosításával helybenhagyta. A Fővárosi Törvényszék megállapította, hogy a Pesti Központi Kerületi Bíróság lefolytatta a szükséges bizonyítást, amelyre alapozottan helyesen állapította meg a tényállást, így tehát érdemben helyes és a jogszabályoknak is megfelelő döntést hozott. Bizonyítottnak találta a Fővárosi Törvényszék, hogy az apa sem előzetesen, sem utólag nem járult hozzá a gyermek szokásos tartózkodási helyének megváltoztatásához, a repülőjegyek megvásárlásakor sem tudhatott arról, hogy az anya véglegesen, a hazaköltözés szándékával utazik a gyermekkel Magyarországra. Nyomatékkal értékelte azt is — a Pesti Központi Kerületi Bírósággal egyezően — a Fővárosi Törvényszék, hogy az anya az amerikai bíróság visszatérésre kötelező döntését követően megígérte, hogy a gyermeket visszaviszi New Yorkba (lásd a Pesti Központi Kerületi Bíróság 7.Pk.500.228/2023/40. számú végzése indokolásának [24] bekezdését valamint a Fővárosi Törvényszék 50.Pkf.635.793/2023/4. számú végzése indokolásának [58] bekezdését). A Hágai Egyezmény 13. cikk *b*) pontjában foglaltakra tekintettel nem azonosított olyan körülményt, amely a gyermeknek – visszavitel esetén – testi vagy lelki károsodást okozna, vagy bármilyen más módon elviselhetetlen helyzetet teremtené a számára. A bizonyítás mellőzésével egyetértve és az anya által állított, a gyermeket fenyegető veszéllyel kapcsolatban a Fővárosi Törvényszék hangsúlyozta, hogy az anya New York Államban nem fordult a gyermekvédelmi hatóságokhoz, hogy jelezze a gyermek fenyegetettségét. Végül a Fővárosi Törvényszék is hangsúlyozta, hogy a gyermeket nem az apához, hanem New York Államba kell visszavinni.
- [9] A Kúria Pfv.I.21.268/2023/15. számú végzésével a Fővárosi Törvényszék jogerős döntését hatályában fenntartotta. A Kúria az indítványozó által, a felülvizsgálati kérelmében megjelölt jogszabálysértésekkel összefüggésben kifejtette, hogy a kérelem a megjelölt jogszabálysértések körülírása mellett nem tartalmazza a megsértett jogszabályhely megjelölését, amelynek hiányában nem vizsgálhatta a bizonyítás eredményének mérlegelését (lásd: a Kúria Pfv.I.21.268/2023/15. számú végzése indokolásának [44]–[46] bekezdéseit). A Hágai Egyezmény 13. cikk *b*) pontja szerinti vizsgálat szempontjából pedig arra a következtetésre jutott, hogy a gyermek visszavitelének megtagadásához nem fogadható el az indítványozó azon hivatkozása, hogy a szokásos tartózkodási hely szerinti államban nem tud munkát vállalni, vagy egyéb módon van nehéz helyzetben. Főszabály szerint a szülő – a gyermek jogellenes elvitelével vagy visszatartásával – nem hozhat létre olyan helyzetet, amely potenciálisan káros lehet a gyermekre, és aztán nem hivatkozhat arra, hogy megállapítsa a gyermekkel szembeni súlyos kockázat fennállását.
- [10] Az ügyben az önkéntes teljesítés megtagadása miatt később végrehajtási eljárás indult.
- [11] 2. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XVI. cikkének sérelmével összefüggésben kifejtette, hogy az ilyen típusú ügyekben a bíróságoknak vizsgálniuk kell, hogy a visszavitel a gyermek érdekében áll-e és azt is, hogy nem eredményez-e testi vagy lelki károsodást, ennek elmaradása – az indítvány szerint – a gyermek legfőbb érdekének semmibe vételét jelenti.
- [12] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét állítva arra hivatkozott, hogy az ügyében eljáró bíróságok nem vizsgálták kellő alaposággal és körültekintéssel, hogy a gyermek visszavitele milyen pszichés vagy testi következményekkel járhat – ezáltal tévesen mérlegelték a Hágai Egyezmény 13. Cikk *b*) pontja szerinti feltételeket –, és ezzel kapcsolatban nem került sor szakértő kirendelésére sem. A bizonyítás hiányossága (pszichológus szakértő kirendelésének hiánya) a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére vezetett [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés].
- [13] Az indítványozó emellett számos problémára és eljárási szabálysértésre hivatkozott annak alátámasztásaképpen, hogy az eljárás „tiszteletlen” volt: az elsőfokú eljárás során a kérelmező kérelmét az első meghallgatáson kapta meg, így védekezését nem tudta megfelelően kialakítani; az idézést hivatalos úton csak három nap-

pal az elsőfokú tárgyalás után kapta meg (a tárgyalásról a jogi képviselő útján szerzett tudomást); a jogerős másodfokú végzést annak meghozatala után 36 nappal kapta meg, ami a felülvizsgálati kérelem megfogalmazására nézve jelentett hátrányt. Összességében ezen sérelmek miatt jelentős hátrányba került a kérelmező apához képest, nem voltak egyenlő esélyeik az eljárás során.

- [14] 3. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálva a befogadhatóság feltételeit, jelen ügyben a következőket lehetett megállapítani.
- [15] 3.1. Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben érkezett: a Kúria végzését az indítványozó jogi képviselője 2024. március 13-án vette át, a panaszt pedig 2024. május 9-én, vagyis határidőben nyújtották be. Az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, és a folyamatban volt nemperes eljárás kérelmezettjeként érintettnek minősül. A jogi képviselő meghatalmazását csatolták.
- [16] Az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeit részben teljesíti a következők szerint: *a)* tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); *b)* az eljárás megindításának indokait (az indítványozó szerint a gyermek visszavitelét alaptörvény-ellenesen lefolytatott eljárásban rendelték el); *c)* az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírósági döntést (a Pesti Központi Kerületi Bíróság 7.Pk.500.228/2023/40. számú végzése, a Fővárosi Törvényszék 50.Pkf.635.793/2023/4. számú végzésére, valamint a Kúria Pfv.I.21.268/2023/15. számú végzése); *d)* az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [Alaptörvény XVI. cikke és XXVIII. cikk (1) bekezdése]; *e)* indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírósági döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, valamint *f)* kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a Kúria Pfv.I.21.268/2023/15. számú végzése alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg a Pesti Központi Kerületi Bíróság 7.Pk.500.228/2023/40. számú végzésére és a Fővárosi Törvényszék 50.Pkf.635.793/2023/4. számú végzésére kiterjedő hatállyal.
- [17] Az indítványozó az Alaptörvény XVI. cikkének sérelmét állította ugyan, de nem terjesztett elő érdemi indokolást arra nézve, hogy az ügyében született bírói döntések miért és mennyiben sértik ezt az alaptörvényi rendelkezést. Azt állította ezzel összefüggésben, hogy a gyermek visszavitele során nem érvényesül a legfőbb érdeke.
- [18] A határozott kérelem Abtv.-beli követelménye ugyanakkor magában foglalja, hogy az indítványnak egyértelműen elő kell adnia az eljárás megindításának indokait, alkotmányjogi panasz esetén az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, továbbá indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály, jogszabályi rendelkezés, bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [vesd össze: Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pont]. „Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint pedig az indokolás hiánya {lásd pl.: 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]} az ügy érdemi elbírálásának akadálya” {lásd legutóbb: 3353/2019. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [19] Az indítvány érdemi elbírálását az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének állítása és alapjogi érveléssel kellően alátámasztott indokolása alapozhatja meg. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az indítvány érdemi elbírálásának akadálya, ha az indokolás hiányosságai miatt a kérelem nem felel meg a határozottság követelményének, illetve nem kapcsolja össze alkotmányjogilag értékelhető módon az Alaptörvény felhívott rendelkezését a sérelmezett döntéssel {3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11], 34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]; lásd legutóbb: 3370/2024. (X. 8.) AB végzés, Indokolás [26]–[27]}.
- [20] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alaptörvény XVI. cikke tekintetében az indítvány nem teljesíti a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e)* pontjában foglalt követelményét, vagyis az indítvány nem tartalmaz érdemi indokolást, így érdemi elbírálására nincs lehetőség.
- [21] 3.2. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [22] Az Abtv. 29. §-ában írt első feltételt illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tartalmát érintően {a gyermek jogellenes külföldre vitele tárgyában folytatott eljárások tekintetében lásd például: 3375/2018. (XII. 5.) AB határozat; 3216/2020. (VI. 19.) AB határozat; 3068/2020. (III. 9.) AB határozat és összefoglalóan lásd: 3005/2023. (I. 13.) AB határozat, Indokolás [25]–[34]}. Jelen alkotmányjogi panasz ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.

- [23] Ami a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését illeti, mindenekelőtt hangsúlyozni kell, hogy az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.
- [24] A jelen ügyben eljáró bíróságok indokolásukban az indítványozónak az alkotmányjogi panaszban is megismételt felvetéseire reagáltak, kifogásait megvizsgálták, és ennek fényében részletesen bemutatták, miért volt a kérelmezett édesanya (az indítványozó) cselekménye jogellenes, illetve azt is, hogy milyen indokok mentén nem látták alkalmazhatónak a Hágai Egyezmény 13. cikk *b)* pontjában rögzített kivétel szabályt.
- [25] Az indítványozónak a bizonyítási eljárást és a bírói döntés érdemét érintő felvetéseivel kapcsolatban az Alkotmánybíróság a következőkre utal. Egy, a jelen üggyhöz hasonló, korábbi ügy kapcsán, amelyben azt sérelmezték, hogy a bíróságok nem folytattak le a lehető legszélesebb körű bizonyítást, az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy a bíróságok a szabad bizonyítás elve alapján járnak el, és a bíróságok „mérlegelési jogkörébe – bizonyítandó tények, bizonyítási eszközök igénybevétele – tartozó döntések” felülbírálatára az Alkotmánybíróságnak nincs lehetősége {3290/2019. (XI. 5.) AB végzés, Indokolás [17]}. Továbbá az „Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás követelményéből a bíróságoknak az a kötelezettsége fakad, hogy a gyermek érdekeit a lehető legszélesebb körben tárják fel és ehhez a gyermek jogellenes elvitele ügyében folytatott eljárásban az összes lehetséges, a felek által felajánlott bizonyítási eszközt igénybe vegyék annak érdekében, hogy a kiskorú gyermek kiemelten védett érdekeit nyilvánvalóan és egyértelműen megállapíthatóvá tegye a bíróság számára” {3216/2020. (VI. 19.) AB határozat, Indokolás [39]}. Mindazonáltal „a tisztességes eljáráshoz való jog tekintetében az alkotmányossági vizsgálat csak arra korlátozódik, hogy a bizonyítási kötelezettségüknek a bíróságok eleget tettek-e, azt azonban nem vizsgálja az Alkotmánybíróság – tekintettel arra, hogy nem jár el negyedfokú bíróságként –, hogy a levont következtetések szakjogilag helyesek-e” {3216/2020. (VI. 19.) AB határozat, Indokolás [40]}.
- [26] Az Alkotmánybíróság a fent idézett döntések alapján – összhangban a hasonló tárgyú 3390/2019. (XII. 19.) AB végzéssel és 3155/2021. (IV. 22.) AB végzéssel – ebben az ügyben sem juthat más következtetésre, mint arra, hogy az indítványozó által felvetett bizonyítási kérdést illetően nincs lehetősége az egyébként megindokolt bírói döntések felülbírálatára. A bíróság részletesen megvizsgálta a szokásos tartózkodási hely és az elvétel jogellenességének a kérdését, valamint a Hágai Egyezmény 13. cikk *b)* pontjába foglaltakkal is kifejezetten foglalkozott. Megjelölte, hogy milyen bizonyítékokra alapította következtetéseit, és megindokolta azt is, hogy egyes bizonyítékokat miért nem tudott döntése alapjául elfogadni, illetve, hogy miért nem tartotta szükségesnek szakértő kirendelését.
- [27] Önmagában amiatt, mert az eljárás egyik résztvevője szerint a bíróságok téves következtetést vontak le, nem merül fel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmének a gyanúja. Az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírói döntést megalapozatlannak tartja, nem tekinthető a megjelölt alapvető jogok követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek.
- [28] Összefoglalva: az Alkotmánybíróság az eléje tárt ügyben nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát indokolná.
- [29] 4. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz nem teljesíti az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e)* pontjában, valamint 29. §-ban írt befogadási kritériumokat, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.

Dr. Patyi András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2287/2024.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3023/2025. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

eljárás megszüntetéséről

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Knk.VII.39.224/2024/5. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panasz tárgyában az eljárást megszünteti.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Nagy Tímea, dr. Kemény Dénes, Kovács István László és Vaskuti István mint indítványozók jogi képviselőjük (dr. ifj. Balsai István ügyvéd; Balsai Ügyvédi Iroda) útján alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő.
- [2] Az indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése, valamint a népszavazás kezdeményezéséről, az európai polgári kezdeményezésről, valamint a népszavazási eljárásról szóló 2013. évi CCXXXVIII. törvény (a továbbiakban: Nsztv.) 57. § (4) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordultak az Alkotmánybírósághoz a Kúria Knk.VII.39.224/2024/5. számú végzésével szemben, és kérték a bírói döntés alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [3] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint egy természetes személy 2024. szeptember 2-án aláírásgyűjtő ívet nyújtott be a Fővárosi Választási Irodához, melyben fővárosi szintű helyi népszavazás kifizetését kezdeményezte az „Egyetért-e Ön azzal, hogy Budapest Főváros Önkormányzata pályázatot nyújtson be a 2036. évi nyári olimpiai és paralimpiai játékok megrendezésére?” szövegű kérdéssel.
- [4] A Fővárosi Választási Bizottság 260/2024. (IX. 27.) FVB határozatával (a továbbiakban: FVB határozat) a kérelmező népszavazásra javasolt kérdése hitelesítését megtagadta arra hivatkozva, hogy az nem felel meg az Nsztv. 39. § (1) bekezdésében foglalt jogalkotói és választópolgári egyértelműség követelményének.
- [5] A kérelmező jogi képviselője útján az FVB határozattal szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. A Kúria Knk.VII.39.224/2024/5. számú végzésével az FVB határozatát megváltoztatta, és a helyi népszavazásra javasolt kérdést hitelesítette.
- [6] Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban hivatkoztak arra, hogy olimpiai bajnokok, illetve különféle sportszakmai tisztségeket is betöltenek. Továbbá mindannyian az olimpiai eszme, az Olimpiai Mozgalom és a következő magyar sportgeneráció nevelésének elkötelezett támogatói. Munkájuk és meggyőződésük szerint is abban érdekeltek, hogy Magyarország és Budapest a jövőben olimpiai játékoknak adjon otthont. Az indítványozók úgy nyilatkoztak, hogy a Kúria előtti eljárásban mint érdekeltek nem vettek részt. Ugyanakkor érintettségük igazolása körében előadták, hogy a hitelesített népszavazási kérdésben tartott eredményes népszavazás hatással lenne az indítványozóknak mint választópolgároknak és sportolóknak, aktív sportszakembereknek az Alaptörvény XXIII. cikk (7) bekezdésében foglalt népszavazáshoz való jogára és az alkotmányjogi panaszban hivatkozott más alapjogára is.
- [7] Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban előadták, hogy a Kúria olyan mértékben tágította ki az egyértelműség követelményének törvényi kereteit, hogy a népszavazási kérdés egyértelműségére vonatkozó jogértelmezése kilépett az Alaptörvény 28. cikkéből fakadó, az Nsztv. 39. § (1) bekezdésében vázolt alkotmánykonform értelmezési tartományból, és ennek következtében *contra constitutionem* megsértette az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését. A Kúria végzése nem tartalmaz arra vonatkozó megállapítást, hogy a hétköznapi értelemben használt és általános jellegű „pályázat benyújtása” kifejezés az alkotmányjogi panaszban bemutatott konkrét körülmények mellett pontosan mit jelent, annak mi a tényleges tartalma, mivel a „pályázat benyújtása” nyelvtani értelemben nem létező eljárási cselekmény az olimpiai játékok megszervezésének kétfordulós eljárása során. A kérdés által használt fogalomrendszer (konkrét, 2036-ban tartandó olimpiai és paralimpiai játékokra vonatkozó pályázat benyújtása) tehát nem pusztán egyértelműségi aggályt vet fel, hanem az érvényes és eredményes népszavazás végrehajtását zárja ki fogalmilag, amely nem egyeztethető össze a népszavazás alkotmányos céljával.
- [8] Hivatkoztak arra is, hogy a népszavazási kérdés a választópolgárokat megtévesztve azt a látszatot kelti, hogy közvetlen hatalomgyakorlás keretében kötőerővel rendelkező döntést hozhatnak a 2036. évi nyári olimpiai játékok megrendezéséről, holott erre az indítványban kifejtettek tekintettel, a rendezési jogról szóló eljárás sa-

játosságai miatt nincs lehetőségük. Az indítványozók szerint a Kúria nem ismerte fel, hogy a kérdés nem bocsátható helyi népszavazásra, és azt sem, hogy az országos népszavazás körében közvetlenül az Alaptörvényre visszavezethető kizárt tárgykörre irányul. Ekként a döntés az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését sértő módon, tartalmi értelemben is önkényessé és így alaptörvény-ellenessé vált.

- [9] A kifejtettek alapján az indítványozók szerint a Kúria végzése a tisztességes eljáráshoz való jogba ütközik és sérti a népszavazáshoz való jogot, valamint ellentétes a népszavazás alkotmányos rendeltetésével ezért alaptörvény-ellenes. Az indítványozók végezetül leszögezték, hogy nem kívánják megkérdőjelezni, hogy biztosítani kell a társadalmi vita, a véleménynyilvánítás lehetőségét az olimpiai játékok megrendezése kérdésében. Egyet értenek azzal, hogy a tájékoztatói szakasz lezárulta után, a részletek ismertetésében és az alkotmányos, törvényes keretek között biztosított legyen a népszavazás lehetősége, ám azt a Nemzetközi Olimpiai Bizottság eljárási szabályai miatt is idő előttinek tartják jelenleg.
- [10] 2. Az indítvány benyújtását követően az Alkotmánybíróság a 24/2024. (XII. 30.) AB határozatában megsemmisítette a Kúria Knk.VII.39.224/2024/5. számú végzését. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben megállapította, hogy a 24/2024. (XII. 30.) AB határozat a jelen alkotmányjogi panaszt nyilvánvalóan okafogyottá teszi.
- [11] Az Abtv. 59. §-a szerint az Alkotmánybíróság – Ügyrendjében meghatározottak szerint – a nyilvánvalóan okafogyottá váló ügyek esetén az előtte folyamatban lévő eljárást megszüntetheti. Az Ügyrend 67. § (2) bekezdés e) pontja alapján – egyebek mellett – okafogyottá válik az indítvány, ha az tárgytalanná vált, ezért az Alkotmánybíróság eljárást jelen ügyben megszüntette.

Budapest, 2024. december 17.

Dr. Varga Réka s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/3595/2024.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3024/2025. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Debreceni Ítéltábla Bhar.III.51/2024/8. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Pásztor Róbert (a továbbiakban: indítványozó) jogi képviselője (dr. Laczka Szilvia ügyvéd) útján eljárva, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Debreceni Ítéltábla Bhar.III.51/2024/8. számú ítélete, az Egri Törvényszék 2.Bf.204/2022/24. számú ítélete, valamint a Gyöngyösi Járásbíróság 4.B.101/2021/25. számú ítélete ellen.
- [2] Az indítványozót a Gyöngyösi Járásbíróság 4.B.101/2021/25. számú ítéletével bűnösnek mondta ki lőfegyverrel és lőszerrel való visszaélés, valamint orvvadászat bűntettében, és halmazati büntetésül három év hat hónap szabadságvesztés büntetésre, valamint négy év közügyektől eltiltásra ítélte. Az Egri Törvényszék mint másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság döntését 2.Bf.204/2022/24. számú ítéletével megváltoztatta, a büntetést két év hat hónap szabadságvesztésre és három év közügyektől eltiltásra enyhítette, a halmazati jelleget mellőzte. A Debreceni Ítéltábla a másodfokú bíróság ítéletét a Bhar.III.51/2024/8. számú ítéletével megváltoztatta, az indítványozót halmazati büntetésként bűnpártolás vétségében is bűnösnek találta, továbbá a szabadságvesztés tartamát két év tíz hónapra súlyosította.
- [3] 2. Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Gyöngyösi Járásbíróság 4.B.101/2021/25. számú ítélete, az Egri Törvényszék 2.Bf.204/2022/24. számú ítélete, valamint a Debreceni Ítéltábla Bhar. III.51/2024/8. számú ítélete ellen. Alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére, a XXIV. cikk (1) bekezdésére, a XXVIII. cikk (1) bekezdésére, a XXVIII. cikk (2) bekezdésére, a XXVIII. cikk (3) bekezdésére, a 28. cikkre, valamint a Q) cikk (2) bekezdésére hivatkozva indítványozta az ítéletek megsemmisítését. Indítványozta emellett a kiszabott szabadságvesztés büntetés felfüggesztését. Az indítványozó azt sérelmezte, hogy már a nyomozás során jelentős sérelmet szenvedtek az őt megillető jogok, eljárási garanciák, ami jelentősen kihatott az ügyben eljáró bíróság határozatainak meghozatalára is. Az indítványozó hivatkozott többek között arra, hogy az igazoltatása során készült rendőri jelentés nem volt elégséges bizonyíték a tényállás megalapozásához, ugyanis hiányoztak olyan további bizonyítékok, amelyek a jelentésben foglaltak valóságát igazolnák. Kifogásolta továbbá, hogy a szemle jegyzőkönyvét nem a szemlével egyidejűleg, hanem utólag vették fel, az valótlan, ellentmondó állításokat tartalmaz. Az indítványozó a védelemhez való jog sérelmét állította azon az alapon, hogy ugyan a védő kirendelésére formálisan sor került, de az a gyakorlatban nem érvényesült, mert a gyanúsított kihallgatásra a védő távollétében került sor. Az indítványozó több, a bizonyítással összefüggő eljárási szabálysértésre hivatkozott, amelyek álláspontja szerint lényeges hatással voltak a büntetőeljárás lefolytatására és a bűnösség megállapítására. Az indítványozó az indokolt bírói döntéshez való jog sérelmére hivatkozott azzal összefüggésben, hogy véleménye szerint az eljáró bíróságok döntéseiket alaptörvény-ellenes mértékben hiányosan indokolták meg.
- [4] 3. Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz befogadhatósága feltételeinek vizsgálatakor az alábbiakat állapította meg.
- [5] 3.1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében előírtak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie. Az Alkotmánybíróság ezért tanácsban eljárva mindenekelőtt megvizsgálta, teljesültek-e az indítvány befogadhatóságának az Abtv.-ben meghatározott feltételei.
- [6] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében a 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve, amely jelen ügyben teljesült. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi

ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kiemlítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.

- [7] 3.2. A 27. § szerinti alkotmányjogi panasz az Abtv. 52. § (1) bekezdésében foglalt további formai követelményeknek csak részben felel meg. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezéseket (az Abtv. 27. §-át) [Abtv. 51. § (1) bekezdés és 52. § (1b) bekezdés a) pont], az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének mibenlétét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], a támadott bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont], az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [B cikk (1) bekezdés, XXIV. cikk (1) bekezdés, XXVIII. cikk (1)–(3) bekezdés, 28. cikk, Q) cikk (2) bekezdés] [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont], illetve rögzíti a kifejezett kérelmet a bírósági döntés megsemmisítésére [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [8] 3.3. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény 28. cikke, valamint a Q) cikk (2) bekezdése nem tartalmaz az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogot {vö.: 3286/2023. (VI. 15.) AB végzés, Indokolás [27]; 3171/2022. (IV. 12.) AB végzés, Indokolás [21]; 3466/2020. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [23]; 3084/2012. (VII. 26.) AB végzés, Indokolás [6]}, ezért az alkotmányjogi panasz ebben az elemében nem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti követelményt.
- [9] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének a sérelmére csak a jogszabály alkalmazására való felkészüléshez szükséges „kellő idő” hiányával, illetve a hátrányos tartalmú visszamenőleges hatályú jogalkotás tilalmával összefüggésben alapítható alkotmányjogi panasz {pl.: 3062/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [86]–[91]; 3041/2014. (III. 13.) AB végzés, Indokolás [22]; 3386/2023. (VII. 27.) AB végzés, Indokolás [39]; 3024/2024. (I. 12.) AB végzés, Indokolás [29]}. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdéséből fakadó jogbiztonság követelményének a sérelmét is állította, de nem az Alkotmánybíróság gyakorlata által az érdemi vizsgálat feltételül megkívánt, a kellő felkészülési idő hiányával, illetve a visszaható hatályú jogalkotás tilalmával összefüggésben álló sérelmet állított, ezért az Alkotmánybíróság ezt az indítvány-elemet nem vizsgálhatta érdemben.
- [10] 3.4. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában hivatkozott az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének, valamint a XXVIII. cikk (2) bekezdéseinek sérelmére.
- [11] Az Alkotmánybíróság az indítványozó érvelésével kapcsolatban a következőkre mutat rá. Az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jog és az ártatlanság vélelmének sérelmén keresztül valójában a számára kedvezőtlen bírói döntés tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját adta, miszerint a bíróságok nem megfelelően állapították meg a tényállást, tévesen ítélték meg a vádlott cselekményét, tévesen minősítették bűncselekményt. Az indítványozónak az ítélőtábla, a törvényszék és a járásbíróság ítéletével, a bizonyítással és az indokolással szemben felhozott kifogásai alapvetően törvényességi, szakjogi jellegűek, nem indokolta meg alkotmányos érveken alapuló indokolással, hogy a kifogásolt bírói határozatok miért sértik az Alaptörvény felhívott rendelkezéseit.
- [12] Az elégtelen alkotmányjogi indokolás az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint az érdemi elbírálás akadályát jelenti {3015/2015. (I. 27.) AB végzés, Indokolás [13]; 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11], 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]; 3119/2020. (V. 8.) AB végzés, Indokolás [7]}. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság az indítványnak az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (2) bekezdésére vonatkozó részét érdemben nem vizsgálta.
- [13] 3.5. Az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése kapcsán az indokolt bírói döntéshez való jog, valamint a XXVIII. cikk (3) bekezdésében foglalt védelemhez való jog tekintetében megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek.
- [14] 4. Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [15] Az indítványozó hivatkozott az indokolt bírói döntéshez való jogának, valamint a védelemhez való jogának sérelmére is azzal összefüggésben, hogy az első fokon eljáró bíróság nem vette figyelembe azt az eljárási szabály-

sértést, hogy az indítványozó védője nem volt jelen a gyanúsított kihallgatáskor. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével kapcsolatos kifogásai alapvetően arra irányultak, hogy az első fokon eljáró bíróság figyelmen kívül hagyta az első gyanúsított kihallgatásról készült jegyzőkönyv törvénysértő keletkezésének körülményeit, és nem indokolta meg, hogy miért nem vette figyelembe ezt a szabálysértést. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (3) bekezdésével összefüggésben arra hivatkozott, hogy mivel az első gyanúsított kihallgatás során védő nem volt jelen, ezáltal sérült a védelemhez való joga.

- [16] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a másodfokon eljáró bíróság a bizonyítékok köréből az említett gyanúsított kihallgatás jegyzőkönyvét, illetőleg a vádlott ott tett nyilatkozatait kizárta, a tényállás megállapítása során azt nem értékelte (Egri Törvényszék 2.Bf.204/2022/24. számú ítélete, Indokolás [70] bekezdése). A harmadfokon eljáró bíróság is kihangsúlyozta, hogy a másodfokú bíróság az ítéletében részletesen vizsgálta a vádlott és védő által felhozottak tükrében a nyomozás során az eljárási szabályok megtartásával felmerült kérdéseket, kifogásokat, ezeket mindenre kiterjedően megválaszolta, helyes érvekkel alátámasztotta (Debreceni Ítéltábla Bhar.III.51/2024/8. számú ítélete, Indokolás [34] bekezdése).
- [17] Az Alkotmánybíróság a fentiekre tekintettel megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem vetett fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, valamint az indítvány nem támasztotta alá a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét sem a hivatkozott Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (3) bekezdése tekintetében.
- [18] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésének értelmében az Alaptörvény védelmének legfőbb szerveként az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének *d)* pontja alapján a bírói döntéseket csak az alkotmányosság szempontjából ellenőrizheti, és jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vizsgálatára és kiküszöbölésére korlátozódik, ezért a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének, illetve a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára már nem rendelkezik hatáskörrel {3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [19] 5. Az Alkotmánybíróság mindezen érvek alapul vételével az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdések alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.
- [20] Az Alkotmánybíróságnak az alkotmányjogi panasz visszautasítására tekintettel az Abtv. 61. § (1) bekezdése szerinti végrehajtás felfüggesztése tárgyában előterjesztett kérelemről nem kellett döntenie.

Budapest, 2024. december 17.

Dr. Varga Réka s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2700/2024.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3025/2025. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.I.37.571/2023/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő – a Fővárosi Törvényszék 101.K.704.094/2022/21. számú ítéletére és az Igazságügyi Minisztérium XX-IFFO/64/3/2021. számú határozatára kiterjedően – a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.I.37.571/2023/9. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapját képező ügy lényege, valamint az indítvány a következőképpen foglalható össze.
- [3] 2.1. Az indítványozó (az alapügy felperese) önálló bírósági végrehajtó volt. A bírósági végrehajtásról szóló 1994. évi LIII. törvény (a továbbiakban: Vht.) 2015. július 9-től hatályos 306/L. § (1) bekezdése előírta a 2015. szeptember 1-jén jogi egyetemi végzettséggel nem rendelkező, 1958. január 1-jén vagy utána született bírósági végrehajtóknak – köztük az indítványozónak is –, hogy 2017. december 31-ig meg kell kezdeniük felsőfokú tanulmányaikat jogász szakon, és 2022. december 31-ig jogi egyetemi végzettséget kell szerezniük. E kötelezettség teljesítéséhez kapcsolódóan a Vht. 306/L. § (3) bekezdése rögzítette azt is, hogy 2018. január 1-jétől minden év december 31-ig be kell nyújtani a Magyar Bírósági Végrehajtói Kar (a továbbiakban: Kar vagy alperesi érdekelt) hivatali szervének a felsőoktatási intézmény által kiállított, a hallgatói jogviszony folyamatos fennállását tanúsító igazolást (a továbbiakban: igazolás).
- [4] Az indítványozó az előírásoknak megfelelően 2017. szeptember 14-én megkezdte tanulmányait jogász szakon. A felsőoktatási intézmény 2020. augusztus 28-án igazolást állított ki arról, hogy hallgatói jogviszonya a 2020/2021-es tanév őszi félévében (a 2020. szeptember 1. és 2021. január 31. közti időszakban) aktív volt. Az indítványozó állítása szerint ezt az igazolást a Kar hivatali szervének 2020. szeptember 4-én benyújtotta.
- [5] A Kar elnöke és hivatalvezetője által közösen aláírt, 2020. november 25-én kelt, „Felsőoktatási intézmény által kiadott igazolás megküldése” tárgyú körlevélben hívta fel az érintett végrehajtók figyelmét az igazolás benyújtására, és annak határidejére. A körlevél az indítványozó részére 2020. november 26-án kézbesítésre került. Az indítványozó – állítása szerint – abban a tudatban volt, hogy adatszolgáltatási kötelezettségének már korábban eleget tett, így a körlevélben foglalt felhívásra igazolást nem nyújtott be.
- [6] A Kar hivatalvezetője a 2021. január 12-én kelt, HIV.00861/2020/2. számú átiratában (a továbbiakban: tájékoztatás) tájékoztatta az Igazságügyi Minisztériumot (az alapügy alperesi jogelődje), hogy az indítványozó többszöri felhívás ellenére nem nyújtotta be az igazolást, illetve az egyetemi jogi végzettség megszerzését igazoló oklevelet, ezért a végrehajtói szolgálat megszűnése miniszter általi megállapításának van helye. A tájékoztatásban foglaltakkal szemben az indítványozó többszöri felszólítására nem került sor, részére csupán a körlevél és a tájékoztatás került megküldésre.
- [7] Az igazságügyi miniszter a tájékoztatásban foglaltakra tekintettel a 2021. február 2-án kelt, XX-IFFO/64/3/2021. számú határozatával megállapította az indítványozó önálló bírósági végrehajtói szolgálatának megszűnését. A határozat indokolása szerint a Vht. 306/L. § (1)–(3) bekezdésében foglalt követelmények vizsgálata során megállapítást nyert, hogy az indítványozó nem tett eleget a Vht. 306/L. § (3) bekezdésében előírt kötelezettségének, nem igazolta hallgatói jogviszonyának folyamatos fennállását, ezért a Vht. 306/L. § (6) bekezdése alapján a végrehajtói szolgálati viszony megszűnése megállapításának volt helye. Tekintettel arra, hogy a szolgálat megszű-

- nésének megállapítását a Kar hivatali szerve kezdeményezte, az igazságügyi miniszter nem tartotta indokoltnak a Vht. 239. § (6) bekezdése szerinti vélemény beszerzését.
- [8] Az indítványozó szolgálati jogviszonya a Vht. 240/C. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó, az általános közigazgatási rendtartásról szóló 2016. évi CL. törvény (a továbbiakban: Ákr.) 80. § (1) bekezdése, valamint a Vht. 239. § (1) bekezdés *b*) pontja alapján a határozat véglegessé válásának napjával, 2021. február 9-én megszűnt.
- [9] Az indítványozó az alperesi jogelőd határozatával szemben keresetet terjesztett elő, amelyben kérte a határozat megsemmisítését, az alperes kötelezését a tevékenysége jogsértő következményeinek elhárítására, valamint a végrehajtói szolgálati jogviszony helyreállítására.
- [10] A Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatóságáról szóló 2021. évi XXXII. törvény (a továbbiakban: SzTFH tv.) 2021. október 1-jétől hatályos 1. § (1) bekezdés *b*) pontja alapján a Szabályozott Tevékenységek Felügyeleti Hatósága (a továbbiakban: SzTFH vagy alperes) feladatkörébe került az önálló bírósági végrehajtói szervezetrendszer és a Kar feletti felügyelet gyakorlásával és szabályozásával kapcsolatos feladatok ellátása, ezért az igazságügyi miniszter mint jogelőd helyébe az SzTFH lépett alperesként az SzTFH tv. 31. § (4) és (7) bekezdése alapján.
- [11] A Fővárosi Törvényszék a megismételt eljárásban meghozott 101.K.704.094/2022/21. számú ítéletével a keresetet – mint alaptalant – elutasította. Rögzítette a jogerős ítélet, hogy az indítványozót terhelte annak bizonyítása, hogy az igazolást benyújtotta, e kötelezettségének azonban nem tudott eleget tenni, így jogszerűen került sor a bírósági végrehajtói szolgálat megszüntésének megállapítására.
- [12] A bíróság szerint az alperes nem sértette meg a Vht. 239. § (6) bekezdésében foglaltakat azzal, hogy nem szerezte be a Kar hivatalvezetőjének véleményét (amely egyébként sem köti) a döntés meghozatala előtt, mivel kifejezetten a Kar hivatalvezetője tájékoztatta az alperesi jogelődöt arról, hogy a végrehajtói szolgálati viszony megszüntése megállapításának feltételei fennállnak.
- [13] A jogerős döntés hangsúlyozta: eljárásjogi szabálysértés esetén csak akkor van helye a határozat hatályon kívül helyezésének, ha az az ügy érdemére is kihatott. Tekintettel arra, hogy az alperesi jogelődnek mérlegelési lehetősége nem volt a Vht. 306/L. § (6) bekezdése alapján, így a vélemény beszerzésének elmaradása nem hathat ki a döntés érdemére.
- [14] Az ítélet szerint az Ákr. 62. §-ában rögzített tényállás-tisztázási kötelezettséget sem sértette meg a hatóság, tekintettel arra, hogy hivatalos tudomása volt az igazolás benyújtásának hiányáról, az Ákr. 62. § (3) bekezdése alapján a Kar tájékoztatása hivatalosan ismert ténynek volt tekinthető.
- [15] A jogerős ítélet ellen az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, elsődlegesen a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és az alperes határozatának megsemmisítését, másodlagosan a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a bíróság új eljárás lefolytatására kötelezését kérte.
- [16] A Kúria megállapította, hogy az eljáró bíróság ítéletében a tényállást helyesen tárta fel, és a korábbi, hatályon kívül helyező végzésének útmutatását nagyobb részben betartotta. Nem észlelt olyan eljárási szabálysértést, amely az ügy érdemi elbírálására kihatott volna, és jogkérdésben sem tért el a döntés a Kúria közzétett határozatától, így a Fővárosi Törvényszék döntését a 2024. február 1-jén kelt, Kfv.I.37.571/2023/9. számú ítéletével hatályában fenntartotta.
- [17] Az indítványozó tényállás-tisztázási kötelezettség (Ákr. 62. §) megsértésére alapított érvelése kapcsán a Kúria rámutatott: a bíróság dönthetett akként, hogy a szükséges bizonyítást az alperes helyett lefolytatja, ez az ítéletet nem teszi jogsértővé. A bíróság a Kúria új eljárásra kötelező végzésében foglaltaknak megfelelően járt el, és a bizonyítékok okszerű mérlegelésével helyesen jutott arra a következtetésre, hogy az indítványozónak nem sikerült bizonyítania az igazolás leadásának tényét, a bizonyítékok Kúria általi felülmérlegelésének nincs helye.
- [18] A Kúria elvi éllel rögzítette, hogy amennyiben az egyetemi jogi végzettséggel nem rendelkező önálló bírósági végrehajtó 2018. január 1-jétől minden év december 31-ig nem nyújtotta be a Kar hivatali szervének a felsőoktatási intézmény által kiállított igazolást arról, hogy hallgatói jogviszonya a 2017 szeptemberében induló félévvel kezdődően folyamatosan fennáll, annak mérlegelés nélküli következménye a végrehajtói szolgálat megszüntése a Vht. 306/L. § (6) bekezdése alapján.
- [19] 2.2. Az indítványozó az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartája (a továbbiakban: Charta) 41. cikk (1) bekezdése és a (2) bekezdés *a*) pontja sérelmét állította.
- [20] Az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésének sérelmét egyrészt abban látja az indítványozó, hogy az eljáró bíróságok nem tekintették jogszabálysértőnek a Vht. 239. § (6) bekezdésében meghatározott vélemény beszerzésének

elmulasztását annak ellenére, hogy az Alaptörvény ezen cikkében foglaltak szerint a jogszabályok mindenkire kötelezőek. Másrészt a Kúria megállapította ugyan, hogy a megismételt eljárásban a Fővárosi Törvényszék a hatályon kívül helyező végzés útmutatásainak nem tett teljes mértékben eleget, a felülvizsgálati kérelmét ennek ellenére alaptalanak találta. Harmadrészt sérti az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdését az a bírói döntés, amely szerint az alperesi jogelőd nem felel az alperesi érdekelt (MBVK) tevékenységéért, esetleges téves adatszolgáltatásáért, és az általa közölt adatok ellenőrzése sem feladata.

- [21] Az indítványozó érvelése szerint a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogát sértette az alperesi jogelőd és az alperesi érdekelt, mert – bár ezt a Vht. 240/C. § (1) bekezdése előírja – nem az Ákr. rendelkezései szerint jártak el. Az alperesi jogelőd nem biztosította, hogy hallgatói jogviszonyát igazolhassa, az alperesi érdekelt pedig valótlán adatszolgáltatással megtévesztette a döntéshozót, leplezve saját adminisztrációs hibáját, és nem tett eleget a tényállás-tisztázási kötelezettségének sem.
- [22] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét az indítványozó egyrészt abban látja, hogy a bíróság a megismételt eljárás során nem tartotta be a Kúria új eljárásra kötelező végzésében foglaltakat, nem vizsgálta az alperesi jogelőd eljárásának szabályszerűségét, másrészt a Kúria alaptalanul fogadta el a Fővárosi Törvényszék, a bizonyítási szükséghelyzet feltételeinek hiányára vonatkozó, jogi álláspontját. Másrészt a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog kapcsán előadott érveléséhez hasonlóan a tényállás-tisztázási kötelezettség elmulasztását is kifogásolta.
- [23] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében rögzített jogorvoslathoz való jog sérelmét is állította, az Alkotmánybíróság vonatkozó gyakorlatának idézésén túl azonban indokolást nem adott elő.
- [24] Érvelése szerint a Charta 41. cikk (1) bekezdésében és a (2) bekezdés a) pontjában írtakat azzal sértette meg az alperes és az alperesi érdekelt, hogy az egyedi intézkedés meghozatala előtt nem hallgatta meg, és a benyújtott igazolás ellenére megszüntette a szolgálati jogviszonyát. A Vht. 306/L. § (6) bekezdése nem tartalmaz jogvesztő határidőre vonatkozó rendelkezést, amelyből következően részéről igazolási kérelem előterjesztésének is helye lett volna.
- [25] 3. Az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a befogadhatóság törvényi feltételeinek.
- [26] 3.1. Az indítványozó panaszát az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőben terjesztette elő.
- [27] 3.2. Az indítványozó az alkotmányjogi panasz benyújtására jogosult, mivel az alapügyben felperes volt, ami érintettségét megalapozza. A Kúria a felülvizsgálati kérelemről érdemben döntött, így az Ügyrend 32. § (5) bekezdése alapján a kúriai határozat, és azon keresztül a jogerős ítélet alaptörvény-ellenessége vizsgálható. A Kúria mint felülvizsgálati bíróság ítéletével szemben nincs helye jogorvoslatnak. Erre figyelemmel az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.
- [28] 3.3. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának megsértése esetén nyújtható be.
- [29] Nem tartalmaz az indítványozó számára Alaptörvényben biztosított jogot az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése {lásd például: 3115/2016. (VI. 21.) AB határozat, Indokolás [31]; 3213/2023. (V. 5.) AB végzés, Indokolás [26]}.
- [30] E fenti alaptörvényi rendelkezés tekintetében az indítvány nem teljesíti az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerinti követelményt, ezért az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdésének sérelmére alapított panasz nem vizsgálható.
- [31] 3.4. Az indítványozó a bírói döntések alaptörvény-ellenességét a Charta 41. cikk (1) bekezdésében és a (2) bekezdés a) pontjában foglaltak sérelmére tekintettel is állította. Az Abtv. 32. § (2) bekezdése értelmében jogszabály nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatát egyedi bírósági ügy kapcsán csak az adott ügyben eljáró bíró kezdeményezheti az előtte folyamatban lévő ügyben. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a támadott jogszabályi rendelkezés nemzetközi szerződésbe ütközésének vizsgálatára nem rendelkezik indítványozói jogosultsággal {lásd hasonlóan: 13/2022. (VI. 2.) AB határozat, Indokolás [16]; 3110/2024. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [22]}.
- [32] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése az indítványozó számára Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaz, így az indítvány ezen alaptörvényi rendelkezések tekintetében teljesítette a törvényi feltételt.

- [33] 4. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia.
- [34] 4.1. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasz a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek csak részben felel meg. Az indítvány az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, illetve a sérelmezett bírói döntéseket, és kifejezetten kéri a megsemmisítésüket.
- [35] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja alapján a kérelem akkor határozott, ha megfelelő indokolást tartalmaz arra nézve, hogy a kifogásolt jogszabályi rendelkezés, bírói döntés miért és mennyiben ellentétes az Alaptörvény indítványban megjelölt rendelkezéseivel.
- [36] Ezen feltétel teljesülésének vizsgálata kapcsán az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jogorvoslathoz való joggal összefüggésben az alaptörvényi rendelkezés megjelölésén és az Alkotmánybíróság gyakorlatának idézésén túl az indítvány nem tartalmaz indokolást.
- [37] Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének és a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme kapcsán az indítványozó kizárólag a pervezteségét, a bírósági végrehajtói szolgálata megszűnésének megállapítását sérelmezi, alkotmányjogilag is értékelhető indokolást azonban – a már a bírósági eljárás során is megfogalmazott érveinek, kifogásainak ismertetésén és az Alkotmánybíróság gyakorlatának terjedelmes idézésén túl – egyik alaptörvényi rendelkezéssel kapcsolatban sem adott elő.
- [38] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ilyen indokolás hiányában az indítvány nem alkalmas érdemi elbírálásra {lásd: 3201/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [16]; 3272/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [34]}.
- [39] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog és a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog állított sérelmén keresztül valójában a bírói törvényértelmezés helyességét, a bíróságok ezekből levont következtetéseit vitatja, és az alkotmányjogi panasz a számára kedvezőtlen bírói döntések tartalmi, törvényességi szempontú kritikáját jelenti. Az indítvány azt célozza, hogy a bíróságok által eldöntött tény- és jogkérdéseket felülbírálati bíróságként vizsgálja felül az Alkotmánybíróság, és a támadott döntésektől eltérően értékelje. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint azonban „[ö]nmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [40] Az Alkotmánybíróság már korábban rámutatott: „A mégoly terjedelmes, szerteágazó területekről összeválogatott szakmai anyagokat vegyítő beadvány sem helyettesítheti a támadott bírói döntésre irányuló, releváns, konkrét (az Alkotmánybíróság által vizsgálható) alkotmányjogi indokolást tartalmazó, és a határozott kérelem Abtv.-ben rögzített kritériumainak megfelelő indítványt” {3550/2023. (XII. 21.) AB végzés, Indokolás [45]; 3164/2024. (V. 10.) AB végzés, Indokolás [26]}.
- [41] Az Alkotmánybíróság emlékeztet továbbá a bíróságok jogértelmezését támadó alkotmányjogi panaszok kapcsán kialakított következetes gyakorlatára, miszerint: „Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor” {3346/2022. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [71]}.
- [42] 5. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz részben nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában írt törvényi feltételeknek, ezért az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése szerint eljárva – figyelemmel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésére, az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a), c) és h) pontjai alapján visszautasította.

Dr. Varga Réka s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2225/2024.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3026/2025. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.II.20.685/2023/11. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján a Fővárosi Törvényszék 31.P.23.437/2019/92/II. számú elsőfokú és a Fővárosi Ítéltábla 17.Pf.20.319/2022/32. számú másodfokú ítéletére is kiterjedően a Kúria Pfv.II.20.685/2023/11. számú felülvizsgálati ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és a panasz az alábbiak szerint foglalható össze.
- [3] 2.1. Az indítványozó és az előzményi ügy felperesének (a továbbiakban: felperes) 1978. július 29-én kötött házasságát a Szegedi Járásbíróság 2019. január 22. napján kelt, 14.P.21.389/2018/8. számú ítéletével felbontotta és a felek egyezõ nyilatkozata alapján megállapította, hogy házassági életközösség a házasságkötéstõl 2017. október 15. napjáig állt fenn. A felek – bár vagyoni viszonyaik a házassági életközösség időtartamára történõ rendezése érdekében házassági vagyoni szerzõdést nem kötöttek – az életközösség ideje alatt jövedelmüket és bevételeiket külön kezelték. Közös tevékenységük egy kft. mûködtetése volt, amelyben az indítványozó végzett környezetvédelmi szakértõi tevékenységet, az ügyvezetõi feladatokat 2010–2021 között pedig a felperes látta el.
- [4] 2.2. A Fővárosi Törvényszék 2022. január 31. napján kelt, 31.P.23.437/2019/92/II. számú ítéletével a házastársi közös vagyont megosztotta, és az indítványozót 14 356 500 forint értékkegyenlítés megfizetésére kötelezte. Az ítélet indokolása – utalva a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 459. § (2) bekezdésére – rögzítette, hogy a bontóperben megállapításra került a házassági életközösség időtartama (kezdõ és végsõ idõpontja), ezért az indítványozó elõadását, miszerint az életközösség már 2009-ben megszûnt, nem fogadta el. Megállapította, hogy a felek vagyoni viszonyaira a Polgári Törvénykönyvrõl szóló 2013. évi V. törvény 4:34. §-a alapján házassági vagyoni szerzõdés hiányában a törvényes vagyoni jogi rendszer irányadó.
- [5] 2.3. A Fővárosi Ítéltábla 2023. április 6. napján kelt, 17.Pf.20.319/2022/32. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta, az indítványozót terhelõ értékkegyenlítés összegét 2 515 500 forintra leszállította, egyebekben az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A másodfokú döntés rögzítette, hogy a házassági bontóperben hozott ítélet anyagi jogereje miatt az indítványozó az életközösség megszûnésének idõpontját a Pp. 360. § (1) bekezdése alapján nem vitathatja.
- [6] 2.4. A jogerõs ítélettel szemben az indítványozó és a felperes is felülvizsgálati kérelmet terjesztett elõ. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében a jogerõs ítélet hatályon kívül helyezését és elsõdlegesen a jogszabályoknak megfelelõ új ítélet meghozatalát, másodlagosan a másodfokú bíróság új eljárásra utasítását és új határozat meghozatalát kérte. A Kúria 2023. július 12. napján kelt, Pfv.II.20.685/2023/4. számú végzésével a jogerõs ítélet végrehajthatóságát a felülvizsgálati kérelem elbírálásáig felfüggesztette, majd a 2024. január 16. napján kelt, Pfv. II.20.685/2023/11. számú felülvizsgálati ítéletével a jogerõs ítélet felülvizsgálati kérelmekkel támadott rendelkezéseit hatályában fenntartotta. A Kúria megállapította, hogy az indítványozó elsõdleges felülvizsgálati kérelme nem tartalmazott a Kúria döntésére irányuló határozott kérelmet, ezért érdemi elbírálásra nem alkalmas. A másodlagos felülvizsgálati kérelem tekintetében arra jutott, hogy megsértett jogszabályhely hiányában a másodfokú bíróság mérlegelése nem vizsgálható felül, a tisztességes eljárás sérelmét állító része pedig nem felel meg a Pp. 413. § (1) bekezdésében rögzített követelményeknek.

- [7] 2.5. A fenti előzmények után előterjesztett alkotmányjogi panaszában az indítványozó az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján az Alaptörvény Nemzeti hitvallásában foglalt egyes deklarációk, az Alaptörvény R) cikk (1)–(2) bekezdései, a XXIV. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes hatósági eljáráshoz való jog, a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részjogosítványainak (*contra legem* jogértelmezés, indokolt bírói döntéshez való jog, törvényes bíróhoz való jog és pártatlan bírósághoz való jog), valamint a XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog sérelmére hivatkozva kérte a bírósági döntések alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [8] Az indítványozó szerint tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére vezet, hogy a Kúria a felülvizsgálati kérelem tartalmi követelményeiről rendelkező a Pp. 413. §-át *contra legem* értelmezte és alkalmazta, amely miatt nem ismerte fel és nem orvosolhatta az ügyben eljáró bíróságok alapjogsértő döntését. Az indítványozó állította, hogy a Kúria és az ügyben eljáró bíróságok nem tettek eleget indokolási kötelezettségüknek, emellett bizonyíték-mérlegelési tevékenységüket is kifogásolta. Olvasatában a kúriai ítélet bizonyíték mérlegelése és indokolása olyan kirívóan egyoldalú és iratellenes, hogy az egyúttal a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét eredményezi. Álláspontja szerint a Kúria nem mutatta be kellő részletességgel azt, hogy az indítványozó felülvizsgálati kérelme miért nem alkalmas az érdemi elbírálásra, sérelmezi továbbá, hogy az ügyben eljáró bíróságok nem adtak számot arról miért nem értékelték a felek között a törvényes vagyoni jogi rendszer kizárásáról szóló megállapodást.
- [9] A törvényes bíróhoz való joga azért sérült, mert a jogerős ítélet végrehajtásának felfüggesztéséről rendelkező végzés és a felülvizsgálati ítélet meghozatala között az eljáró kúriai tanács összetételében és az előadó bíró személyében változás történt, és erről nem kapott tájékoztatást. E körben utalt a pártatlan bírósághoz való jog alkotmányos követelményére is.
- [10] Az indítványozó szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való joga sérelmét eredményezte, hogy a Kúria a felülvizsgálati kérelmét – a Pp. 413. § (1) bekezdés hivatkozással – érdemben nem vizsgálta. A Pp. 110. § (3) bekezdése alapján a bíróság a fél által előadottakat tartalmuk szerint köteles elbírálni, és tartalma alapján megállapítható volt, hogy a felülvizsgálati kérelem milyen döntés meghozatalára irányult. A felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálása az indítványozó érvelése szerint egyúttal kedvezőbb döntés meghozatalát is eredményezte volna, mivel az első- és másodfokú bíróság az általa előadott tényeket és előterjesztett bizonyítékokat érdemben nem vizsgálta.
- [11] Az indítvány az Alaptörvény Nemzeti hitvallásában foglalt egyes deklarációk, az Alaptörvény R) cikk (1)–(2) bekezdései, valamint a XXIV. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes hatósági eljáráshoz való jog sérelmét illetően indokolást nem tartalmaz.
- [12] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján elsőként azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a befogadhatóság törvényi feltételeinek.
- [13] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó a Kúria felülvizsgálati ítéletét 2024. február 27. napján vette át, az alkotmányjogi panaszát pedig 2024. április 29. napján, azaz a kézbesítést követő 62. napon terjesztette elő. A határidő utolsó napja 2024. április 27. (szombat) munkaszüneti nap volt. Az Ügyrend 28. § (2) bekezdése szerint, ha a határidő utolsó napja munkaszüneti napra esik, a határidő csak az azt követő legközelebbi munkanapon jár le, ezért a panaszt határidőben benyújtottnak kell tekinteni.
- [14] Az indítványozó jogosult és érintett is, mert a bírósági eljárásban fél volt, saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. A panasz a befogadás jogorvoslatok kimerítésével kapcsolatos feltételeknek is megfelel, mivel a Kúria ítéletével szemben a jogorvoslat kizárt.
- [15] 3.2. Az Abtv. 27. §-a szerinti az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele, hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint a Nemzeti hitvallás, valamint az Alaptörvény R) cikke nem tartalmaz az indítványozó számára Alaptörvényben biztosított jogot, ekként azok sérelmére alkotmányjogi panasz nem alapozható {a Nemzeti hitvallás vonatkozásában lásd például: 3337/2019. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [22]; az R) cikk vonatkozásában: 3201/2023. (V. 5.) AB határozat, Indokolás [22]}.
- [16] Az Alkotmánybíróság gyakorlata alapján az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmére csupán olyan esetben alapítható alkotmányjogi panasz, ha a sérelmesnek vélt bírósági eljárás közigazgatási határozat felülvizsgálata érdekében zajlott {7/2019. (III. 22.) AB határozat, Indokolás [31]; 3071/2017. (IV. 19.) AB végzés, In-

dokolás [12]). A házastársi közös vagyon megosztására irányuló per nem ilyen eljárás, ezért az indítványozó Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében biztosított jogai a házassági vagyoni jogi perben nem sérülhettek. Erre tekintettel az alkotmányjogi panasz ezen elemének érdemi vizsgálatára az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában írt feltételek hiányában nem volt lehetősége {lásd hasonlóan: 3201/2023. (V. 5.) AB határozat, Indokolás [23]; 3198/2022. (IV. 29.) AB határozat, Indokolás [18]}.

- [17] 3.3. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdése értelmében csak a határozott kérelmet tartalmazó alkotmányjogi panasz fogadható be, ezért az Alkotmánybíróság megvizsgálta e feltétel teljesülését is.
- [18] A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt kritériumoknak. Az indítvány a határozott kérelem követelményének részben megfelel.
- [19] Az indítvány tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozói jogosultságot megalapozza; az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést; az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit; kifejezett kérelmet tartalmaz arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági döntés alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azt.
- [20] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványát jelentő pártatlan bírósághoz való jog és a *contra legem* jogértelmezés és jogalkalmazás tilalmának sérelmét pusztán állítja, de nem tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont], illetve nem ad elő alkotmányjogi érveléssel alátámasztott indokolást arra nézve, hogy a bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont].
- [21] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint alkotmányjogilag értékelhető indokolás hiányában az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti követelménynek, ekként nem alkalmas érdemi elbírálásra {3080/2019. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [27]; 3272/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [34]}.
- [22] 4. Az Abtv. 29. §-a alapján az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz akkor fogadható be, ha a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét támasztja alá vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {pl.: 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [23] 4.1. Az Alkotmánybíróság a jelen ügyben is emlékeztet gyakorlatára: „Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor” {3346/2022. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [71]}.
- [24] Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírói eljárással kapcsolatban korábbi döntéseiben már megfogalmazta, hogy nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy a jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {lásd például: 3427/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [12]; 3430/2022. (X. 21.) AB végzés, Indokolás [19]}. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {elsőként lásd: 3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [25] 4.2. A „tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}.

- [26] Az indítvány a törvényes vagyoni rendszer alkalmazását és ehhez kapcsolódóan az indokolás hiányát kifogásoló elemével összefüggésben az Alkotmánybíróság rámutat, hogy a bíróságok döntésükben kifejezetten számot adtak arról, hogy miért nem fogadták el az indítványozó érvelését.
- [27] A másodfokú bíróság rámutatott, hogy 1987. július 1. napját megelőzően nem volt lehetőség a törvényes vagyoni rendszertől való eltérésre, azt követően pedig a házassági vagyoni szerződés érvényességi feltétele a felek jognyilatkozatának közokiratba vagy jogi képviselő által ellenjegyzett magánokiratba foglalása volt, amely alaki követelménynek egy esetleges szóbeli megállapodás nem felel meg.
- [28] A Kúria ítéletében kitért arra, hogy az indítványozó felülvizsgálati kérelmének egyes elemei mely okokból nem felelnek meg a Pp. 413. §-ában meghatározott tartalmi követelményeknek {lásd hasonlóan: 3010/2018. (I. 22.) AB végzés, Indokolás [18]}. A Kúria a felülvizsgálati kérelem érdemben elbíráható részét illetően a jogerős ítélet következtetéseivel egyetértett, és emellett, az egyes vagyontárgyak alvagyoni jellegének vizsgálatával is foglalkozott.
- [29] E helyütt utal az Alkotmánybíróság konzekvens gyakorlatára, miszerint azt nem vizsgálhatja, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, csak azt értékelheti, hogy a bíróság a döntésében az eljárásban részt vevő feleknek az ügy érdemi, lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposítással megvizsgálta-e, és értékelő tevékenységéről számot adott-e {lásd hasonlóan: 3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]; 3196/2022. (IV. 29.) AB határozat, Indokolás [36]}.
- [30] 4.3. Az indítványozó érvelése szerint a törvényes bíróhoz való jog sérelmét az okozza, hogy a felülvizsgálat érdemében hozott döntést megelőzően az eljáró tanács összetételében és az előadó bíró személyében változás történt. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az eljáró bírói tanács tagjaiban bekövetkezett változás perjogi, törvényességi kérdés, amellyel összefüggésben már rögzítette, hogy: „a törvényes bíróhoz való jog alkotmányos elvből [...] semmiképpen sem következik az, hogy a bíró személye, vagy – mint jelen esetben – az eljáró tanács összetétele az eljárásra vonatkozó törvényi rendelkezések betartása mellett ne változhatna az eljárás során” {3145/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [32]}.
- [31] 4.4. Az indítványozó szerint a jogorvoslathoz való joga azért sérült, mert a felülvizsgálati kérelem – tartalmi hiányosságai miatt – egyes elemeit a Kúria érdemben nem vizsgálta.
- [32] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata alapján „[a]z Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog olyan alkotmányos alapjog, amely tárgyát tekintve a bírói, illetőleg a hatósági (más közigazgatási) döntésekre terjed ki, tartalmát tekintve pedig azt kívánja meg, hogy valamennyi, az érintett jogát vagy jogos érdekét (helyzetét) érdemben befolyásoló érdemi határozat felülvizsgálata érdekében legyen lehetőség más szervhez, vagy azonos szerv magasabb fórumához fordulni” {3305/2020. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [72]}. „Az egyes eljárási törvényekben biztosított rendkívüli jogorvoslatok azonban, mint amilyen a felülvizsgálati kérelem is, kívül esnek az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének védelmi körén {lásd pl.: 3120/2012. (VII. 26.) AB határozat, Indokolás [22]}. A jogorvoslathoz való alkotmányos követelmény kizárólag a rendes jogorvoslatra terjed ki, ebből következően a felülvizsgálat az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt jogorvoslathoz való jog tartalmával nem áll alkotmányjogi összefüggésben {lásd: 3242/2015. (XII. 8.) AB végzés, Indokolás [24]}” {3464/2021. (XI. 3.) AB végzés [a továbbiakban: Abv.], Indokolás [39]}.
- [33] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó nem volt elzárva a jogorvoslati jogának a gyakorlásától, hiszen mind fellebbezéssel, mind felülvizsgálati kérelemmel élt. E helyütt utal az Alkotmánybíróság arra is, hogy az indítványozó fellebbezése részben sikerre is vezetett, a jogerős döntés az indítványozó által fizetendő értékkiegyenlítés összegét leszállította.
- [34] Az Alkotmánybíróság – fent ismertetett gyakorlatára is figyelemmel – megállapította, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése és a támadott bírói döntés között az indítványozó által előadott érvelés mentén alkotmányjogilag értékelhető összefüggés nem mutatható ki (lásd hasonlóan: Abv., Indokolás [39]).
- [35] 4.5. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában törvényességi kérdéseket vetett fel, az alapügyben eljáró bíróságok jogértelmezésének és jogalkalmazásának kritikáját fogalmazta meg. Tévesnek tartja az ügyében hozott kúriai döntést és az ennek folytán jogerőssé vált elsőfokú ítéletet, és valójában egy számára kedvező tartalmú új döntés meghozatalát kívánja elérni. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint azonban „[ö]nmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására” {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.

[36] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítvány nem felel meg az Abtv. 29. § szerinti befogadhatósági feltételeknek, mert nem tartalmaz olyan indokot, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét alátámasztaná, ezért azt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakra is visszautasította.

Budapest, 2024. december 17.

Dr. Varga Réka s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2212/2024.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3027/2025. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Nyíregyházi Törvényszék 2.Pf.20.971/2023/7. ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók jogi képviselőjük (dr. Tamás Ildikó ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztettek elő. Az indítványozók szerint a támadott döntések sértik az Alaptörvény I. cikk (1)–(3) bekezdését, XIII. cikk (1)–(2) bekezdését és 28. cikkét.
- [2] 2. Az indítvány alapjául szolgáló perben az indítványozók mint felperes és annak jogutódai jogalap nélküli gazdagodás címén kérték káruk megtérítését.
- [3] 2.1. Az ügy előzménye, hogy az indítványozók ingatlanának egy részét – 1647 m² területéből 141 m² – kisajátítási eljárás keretében szerezte meg az alperes helyi önkormányzat (a továbbiakban: alperes) gyalog- és kerékpárút létesítése céljából.
- [4] A kisajátítási hatóság határozatában rögzítette, hogy a kisajátított ingatlanrész tekintetében a tulajdonosi jogokat az alperes gyakorolja, és az indítványozók részére a kisajátított ingatlanrészért – igazságügyi szakértői vélemény alapján – kártalanítási összeget állapított meg. Az alperes a kisajátítási hatóság határozatában megállapított kártalanítási összeget az indítványozók részére megfizette.
- [5] A kisajátítás érintette az ingatlan határvonalán húzódó kerítést is, mivel azt le kellett bontani és újból fel kellett építeni az új telekhatárra. Az indítványozók a kisajátítási eljárásban úgy nyilatkoztak, hogy igényt tartanak a kerítés bontási anyagára, ezért a kisajátítási hatóság a felépítmények közül a kerítéssel összefüggésben kártalanítási összeget nem állapított meg.
- [6] 2.2. Az indítványozók a kisajátítási határozat ellen keresetet terjesztettek elő a kisajátítási hatóság és az alperes ellen, amelyben kizárólag a kerítés bontása és újjáépítése költségének megállapítását kérték. A pernek a felek közös kérelmére megállapított szünetelése alatt az indítványozók és az alperes egyeztetési tárgyalásokat folytattak, melynek lezárásaként egy jegyzőkönyvet írtak alá, melyben rögzítették, hogy a kisajátított ingatlant az alperes részére birtokba adják. A jegyzőkönyvben az indítványozók vállalták, hogy a kerítés érintett szakaszának bontásáról és az új telekhatárra történő felépítéséről gondoskodnak és a munkálatok felmerült és számlával igazolt költségeinek megtérítése érdekében a kisajátítási hatósághoz fordulhatnak, kérve az alperes kötelezését azok megtérítésére. A megállapodásra tekintettel az indítványozók a keresetüktől elálltak és az eljáró bíróság a pert megszüntette.
- [7] A jegyzőkönyvnek megfelelő munkák elvégzése után az indítványozók kérték a kisajátítási hatóságot, hogy kötelezze az alperest a kisajátítással összefüggően felmerült számlával igazolt költségeik megtérítésére. A kisajátítási hatóság igazságügyi szakértőt rendelt ki, akinek a szakvéleménye alapján a kérelemhez képest 9,3 millió forinttal kisebb összegű kártalanítás megfizetésére kötelezte az alperest. Az alperes a határozat szerinti kisajátítási kártalanítási összeget az indítványozók részére megfizette.
- [8] 2.3. Az indítványozók a kisajátítási hatóság határozatának felülvizsgálata iránt pert indítottak. A keresetlevelet elkésetten, igazolási kérelemmel nyújtották be, melyet mind az elsőfokú, mind a másodfokú bíróság el-, illetve visszautasított, a benyújtott felülvizsgálati kérelmet a Kúria visszautasította.
- [9] 2.4. Az indítványozók ezután az alperessel szemben a megkötött szerződés teljesítésére kötelezés iránt terjesztettek elő keresetet, amelyben a korábban jegyzőkönyvbe foglalt megállapodás teljesítésére, és ezzel összefü-

gésben a kerítés áthelyezésével összefüggő, a kisajátítási eljárásban addig meg nem térült költségük megfizetésére kérték az alperest kötelezni. Az eljáró első- és másodfokú bíróságok az eljárást megszüntették, mert a szerződés teljesítésére irányuló kereset szempontjából ítélt dolognak minősítették a kisajátítási hatóság határozatát.

- [10] 2.5. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló eljárásban az indítványozók újabb keresetükben a kerítés áthelyezésével összefüggő, a kisajátítási eljárásban addig meg nem térült költségük – a kisajátítási eljárásban megállapított összeg és a kerítés kivitelezésének teljes költsége közötti különbözet – összegében jogalap nélküli gazdagodásra való hivatkozással kérték marasztalni az alperest. Az elsőfokon eljáró Nyíregyházi Járásbíróság 5.P.20.724/2022/31. számú ítéletében az indítványozók keresetét elutasította. Az elsőfokú bíróság kiemelte, hogy a következetes bírói gyakorlat alapján a jogalap nélküli gazdagodás szabályainak alkalmazására csak akkor kerülhet sor, ha a jogvita a felek jogviszonyára irányadó speciális szabályok alapján nem bírálható el. Nem alkalmazható viszont a jogalap nélküli gazdagodás akkor, ha a követelésnek más, akár jogszabályon, akár szerződésen alapuló jogcíme van. Ennek alapján megállapította, hogy az indítványozók a kártalanítási igényüket kizárólag a kisajátítási eljárás keretén belül voltak jogosultak érvényesíteni, ahogy azt a felek által aláírt jegyzőkönyv is tartalmazza.
- [11] Az indítványozók fellebbezése alapján másodfokon eljáró Nyíregyházi Törvényszék 2.Pf.20.971/2023/7. számú ítélete az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [12] 3. Az indítványozók ezt követően nyújtottak be alkotmányjogi panaszt, amelyben az első- és másodfokú ítéletet támadták.
- [13] 3.1. Az alkotmányjogi panasz szerint a támadott ítéletek sértik az Alaptörvény I. cikk (1)–(3) bekezdését, XIII. cikk (1)–(2) bekezdését és 28. cikkét.
- [14] Az indítvány szerint az ügyben eljáró bíróságok a jogalkalmazás során a 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről jogalap nélküli gazdagodásra vonatkozó szabályát (6:579. §) nem annak céljával és nem az Alaptörvénnyel összhangban értelmezték. Az indítványozók úgy látják, hogy a kisajátítási határozat elleni perorvoslat sikertelen benyújtása nem képezi akadályát annak, hogy a tulajdonosok jogalap nélküli gazdagodás jogcímén érvényesítsék az önkormányzattal szemben fennálló, az Alaptörvény védelme alatt álló jogos igényüket.
- [15] Az indítványozók álláspontja szerint a bíróságok határozatai a teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás alapelveivel szembe helyezkedve megsértették az Alaptörvény XIII. cikk (1) – (2) bekezdésében biztosított jogait.
- [16] 3.2. Az Alkotmánybíróság főtítkára az Abtv. 52 (1) és (1b) bekezdése alapján az indítványozókat hiánypótlásra hívta fel, mivel az indítvány nem felelt meg a határozott kérelem követelményének és nem tartalmazott részletes, alapjogi érveléssel is ellátott indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [17] Az indítványozók a főtítkári levelet 2024. július 2-án vették át, az indítvány-kiegészítést 2024. július 30-án nyújtották be határidőben. Az indítványozók az indítvány-kiegészítésben lényegében megismételték az indítvány korábbi érvelését.
- [18] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a alapján elsőként azt vizsgálta, hogy az indítványi kérelem megfelel-e az Abtv. és az Ügyrend szerinti befogadási feltételeknek.
- [19] 4.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani. Az indítványozók jogi képviselője a Nyíregyházi Törvényszék 2.Pf.20.971/2023/7. ítéletét 2024. március 25-én vette át. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukat a jogerős döntéssel szemben 2024. május 22. napján, határidőben nyújtották be.
- [20] 4.2. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban azt vizsgálta, hogy az indítvány megfelel-e az Abtv. 52. § (1b) bekezdésben foglalt további követelményeknek. Az indítványozók jogosultnak és érintettnek is tekinthetők, mivel saját egyedi ügyükkel összefüggésben terjesztették elő alkotmányjogi panaszukat. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (az Abtv. 27. §), a támadott bírósági határozat megjelölését, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [az Alaptörvény I. cikk (1)–(3) bekezdését, XIII. cikk (1)–(2) bekezdését és 28. cikkét]. Az indítvány kifejezett kérelmet tartalmaz továbbá abban a tekintetben, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági határozatok alaptörvény-ellenességét és azokat semmisítse meg. Az indítványozók jogorvoslati lehetőségüket kimerítették, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.

- [21] Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítvány az Alaptörvény I. cikk (1)–(3) bekezdésnek, valamint 28. cikkével összefüggésben nem felel meg annak a tartalmi feltételnek, mely szerint – az indítványozók állítása alapján – az indítványozók Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], ezen alaptörvényi rendelkezések ugyanis nem tartalmaznak Alaptörvényben biztosított jogot {3164/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [31]; 3231/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [8]}.
- [22] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének b) pontja alapján az indítványnak az alkotmányjogi panasz esetén meg kell határoznia az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét, az e) pontja értelmében pedig nem elegendő az Alaptörvény egyes rendelkezéseire hivatkozni, az indítványban meg kell indokolni, hogy az Alaptörvény egyes felhívott rendelkezéseit a megsemmisíteni kért döntés miatt és mennyiben sérti.
- [23] Az indítvány az Alaptörvény XIII. cikk (1)–(2) bekezdésével összefüggésben megfelel e tartalmi feltételnek.
- [24] 4.3. Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [25] Az Alkotmánybíróság az indítványozóknak az Alaptörvény XIII. cikk (1) és (2) bekezdésével összefüggésben előadott érveivel kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [26] Az indítványozók szerint a tulajdonhoz való joguk azáltal sérült, hogy a tulajdonuk kisajátítására az Alaptörvény XIII. cikkének (2) bekezdésével ellentétesen nem teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás mellett került sor. Ennek okát abban jelölték meg, hogy a kapott kártalanítás összege nem érte el a kisajátítással összefüggésben ténylegesen felmerült költségeiket.
- [27] Az indítványozóknak az az álláspontja, miszerint a tulajdonhoz való jognak az Alaptörvény XIII. cikkében foglalt szabálya a kisajátításra vonatkozó alaptörvényi feltételeket figyelmen kívül hagyó elvonásával sérülhet, általánosságban igaz {3021/2014. (II. 11.) AB végzés, Indokolás [16]}. A teljes kártalanítás meghatározása azonban – helyes értelmezés szerint – nem azt jelenti, hogy a kisajátítandó ingatlan értékét a kisajátítandó ingatlan tulajdonosa határozza meg, hanem ellenkezőleg: a kisajátítandó ingatlan forgalmi értékét – az erre irányuló eljárásban –, amennyiben arra szükség van, szakértő kirendelése útján kell meghatározni {3081/2013. (III. 27.) AB végzés, Indokolás [8]}. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy jelen ügyben igénybe vettek igazságügyi szakértőt a közigazgatási határozat meghozatala előtt és a kisajátítási határozat kártalanítást megállapító része igazságügyi szakértői véleményen alapul. Amennyiben ennek összecszerűségét az indítványozók vitatták, azt közigazgatási perben támadhatták volna meg, de az erre rendelkezésre álló határidőt elmulasztották.
- [28] Az alkotmányjogi panasz tartalmilag a kisajátítási eljárásban megállapított kártalanítási összeg felülvizsgálatára irányul, amellyel az indítvány az eljáró hatóság és a bíróságok jogértelmezésének és jogalkalmazásának helytállóságát vitatja, vagyis a panasz nem alkotmányossági kérdésekre irányult.
- [29] Az eljáró bíróságok a támadott ítéleteikben részletesen megindokolták, hogy miért nem alkalmazhatók az ügyben a jogalap nélküli gazdagodás szabályai. Ezen érvek további vizsgálata olyan szakjogi, törvényességi kérdés, amelyben az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlatának megfelelően – az eljáró bíróságok döntését nem bírálhatja felül.
- [30] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. és 29. §-ában foglalt követelményeknek ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2024. december 17.

Dr. Varga Réka s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2370/2024.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3028/2025. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.20.979/2023/14. ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Sárdy Péter egyéni ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Az indítványozó szerint a támadott döntések sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését. Az indítványozó egyidejűleg kérte az Alkotmánybíróságot, hogy hívja fel az elsőfokú bíróságot az ítélet végrehajtásának felfüggesztésére.
- [2] 2. Az indítvány alapjául szolgáló előzményi per tulajdonjog megállapítására irányult. Az indítványozó és az alapügy felperese 1986 és 2011 között élettársi kapcsolatban éltek, melyből egy közös, már nagykorú gyermekük született. Az élettársi kapcsolat időtartama alatt, 1994 és 2006 között, több lépésben került megvásárlásra az alapügyben a per tárgyát képező ingatlanból összesen 3071/4328-ad tulajdoni hányad, melynek tulajdonosaként az ingatlan-nyilvántartásban az indítványozó van bejegyezve. Az indítványozó a tulajdoni hányadából az élettársi kapcsolat megszakadása után egy-egy részt eladott, mellyel a tulajdona 2800/4328-ad tulajdoni hányadra csökkent. Az ingatlanban az indítványozó vállalkozást működtetett, melynek működtetésébe később a felperes is bekapcsolódott és abban hosszabb időn keresztül, több jogcímen maga is személyesen részt vett.
- [3] 2.1 Az alapügy tárgyát képező ingatlan vonatkozásában az indítványozó és a felperes az élettársi kapcsolat végleges megszakadása után, 2013. december 3-án ügyvédi közreműködéssel készített okiratban az ingatlan közös szerzésére vonatkozó írásba foglalt megállapodást kötöttek. Ebben rögzítették többek között az élettársi kapcsolat létesítésének és megszakadásának időpontját, valamint közösen szerzett vagyonként tüntették fel a perbeli ingatlant. Kijelentették, hogy az indítványozó ingatlanban meglévő tulajdoni hányada 1/2 részének tényleges tulajdonosa a felperes. Az indítványozó a megállapodásban kijelentette, hogy a szerződéssel a felperes tulajdonjogát – mint ingatlan-nyilvántartáson kívüli tulajdont – a saját részesedése 1/2 tulajdoni hányadára elismeri. A felperes ugyancsak megerősítette, hogy az indítványozó által az élettársi kapcsolat megszakadása után eladott ingatlanhányadok megszerzőivel kötött adásvételi szerződésekkel összefüggésben nem támaszt kifogást, megtérítési igénye nincs, és a felperes az ingatlan 1400/4328 tulajdoni hányadára tart igényt.
- [4] A felek rögzítették, hogy közös céljuk a vállalkozás közös üzemeltetése, de kijelentették, hogy 2014. március 31. napjáig kötelezettséget vállalnak arra, hogy az ingatlan tulajdoni hányadának jogi sorsát egymás között rendezik. A rendezés módjaként elsődlegesen abban állapodtak meg, hogy az indítványozó a tulajdoni hányadát elajándékozza a közös gyermeküknek és erre az ingatlanrészre a felperes javára haszonélvezeti jogot alapítanak. Ha ez bármely okból nem valósulna meg, az indítványozó mint ingatlan-nyilvántartásba bejegyzett tulajdonos nem jogosult a felperest megillető tulajdoni hányadot a felperes mint tulajdonos hozzájárulása nélkül eladni, az esetleges értékesítésből befolyt vételár 50–50%-ban illeti meg a feleket. Egyidejűleg a felek kijelentették azt is, hogy a felperes tulajdonjogának az ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzését nem kérik, illetve a felperes tulajdonjogának bejegyzéséhez az indítványozó külön okiratba foglalt hozzájáruló nyilatkozata szükséges. Az ingatlan megállapodásnak megfelelően tervezett megosztása nem teljesült és a felperes résztulajdonának az ingatlan-nyilvántartási bejegyzése sem történt meg.
- [5] 2.2. A felperes keresetében a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 116. § (1) bekezdésére hivatkozással kérte az ingatlan 1400/4328 tulajdoni hányadára a tulajdonjogának élettársi vagyonközösség jogcímen való megállapítását és annak az ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzését.
- [6] A peres eljárás a Fővárosi Törvényszék előtt 2016-ban indult, és kétszer került megismétlésre, mindkét alkalommal az indítványozó jogorvoslati kérelme alapján. Első alkalommal a Fővárosi Ítéltábla helyezte hatályon kívül az elsőfokú ítéletet és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasította, míg második alkalommal a Kúria helyezte

hatályon kívül a másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla döntését az elsőfokú döntésre is kiterjedően, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasította.

- [7] 2.3. Az újra indult peres eljárásban az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék 20.P.20.284/2022/42. számú ítéletében a felperes keresetének helyt adva az indítványozót annak tűrésére kötelezte, hogy a per tárgyává tett ingatlanra a felperes a tulajdonjogát 1400/4328 hányadban élettársi vagyontársaság jogcímén az ingatlan-nyilvántartásba bejegyezze. A Fővárosi Törvényszék ítéletében megállapította, hogy a szerződésben a felperes tulajdonjogát elismerő nyilatkozat olyan jognyilatkozat, amely nem tényrögzítést, hanem a felperes ingatlan-nyilvántartáson kívüli, élettársi vagyontársaság alapján szerzett résztulajdonjogának elismerését fejezi ki, melyre azért került sor, hogy amikor valójában megosztják a közös vagyont, a felperes a megállapodásban rögzített módon a közös vagyontól rá jutó részhez hozzájusson. Kiemelte a bíróság, hogy a felperes tulajdonjogát nem a megállapodás, hanem az élettársi közös szerzés eredményezi, a tulajdonjoga nem a szerződéssel keletkezik, hanem azért jogosult annak bejegyzését kérni, mert ingatlan-nyilvántartáson kívül vált az ingatlan tulajdonosává.
- [8] Az első fokon eljáró bíróság a Kúria korábbi, új eljárásra utasító ítéletében előírtak alapján azt vizsgálta, hogy a szerződés érvényesen létrejött-e és megállapította, hogy az sem az indítványozó által hivatkozott cselekvőképzetlensége, sem a szerződés nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütköző volta miatt nem érvénytelen. Emellett a bíróság lefolytatta a bizonyítást a szerzési arányokra és az indítványozó által hivatkozott különvagyont is, és megállapította, hogy a feleknek nem volt olyan megállapodása, mely szerint az indítványozó egyéni vállalkozói vagyona az ő különvagyont képezné. Arra a következtetésre jutott, hogy az érintett feleknek az élettársi életközösség fennállása alatti, ráutaló magatartással kinyilvánított megállapodása az volt, hogy az életközösség fennállása alatt megszerzett vagyontárgyak tekintetében egymás között egyenlő arányban szerezzenek tulajdonjogot, melyet megerősítettek az életközösség megszűnése után kötött írásbeli szerződéssel.
- [9] 2.4. Az indítványozó fellebbezése alapján másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla 17.Pf.20.069/2023/7. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és a keresetet elutasította. A másodfokú bíróság egyoldalú jognyilatkozatként értékelte, hogy a szerződés szerint a felperes az ingatlan-nyilvántartáson kívül szerzett tulajdonjogának az ingatlan-nyilvántartásba történő bejegyzését nem kéri. Emellett a másodfokú bíróság álláspontja szerint a felek a szerződésben a felperest a Ptk. 116. § (1) bekezdése alapján megillető jogot korlátozhatták, amennyiben annak gyakorlását az indítványozó írásbeli hozzájárulásához kötötték. Az indítványozó ezt a hozzájáruló nyilatkozatát nem adta meg, ezért a felperes keresete nem teljesíthető.
- [10] 2.5. A felperes kérelmére indult felülvizsgálati eljárásban a Kúria a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, és az elsőfokú bíróság érdemben helyesnek nyilvánított ítéletét helybenhagyta.
- [11] A Kúria ítélete szerint az elsőfokú bíróság – a másodfokú bíróság által sem vitatottan – eleget téve a Kúria által a megismételt eljárásra adott iránymutatásnak, a maradéktalanul lefolytatott bizonyítási eljárás eredményeként, megalapozottan jutott arra a következtetésre, hogy az élettársak ráutaló magatartása arra irányult, hogy az életközösségük alatt szerzett vagyontárgyakon fele-fele arányban szerezzenek tulajdonjogot. Az elsőfokú ítéletnek az egyes vagyontárgyak megszerzéséhez kapcsolódó részletes indokolása is azt támasztotta alá, hogy ez a ráutaló magatartásuk a per tárgyává tett ingatlan megszerzésére is vonatkoztatható, amit a 2013. december 3-i szerződésükben írásban is megerősítettek.
- [12] A Kúria indokolásában kitért arra, hogy a másodfokú eljárás tárgya az érvényesen létrejött szerződés értelmezése lehetett, amely azonban anyagi jogi jogkérdés, és nem a bizonyítékok értékelésén alapuló ténykérdés. A Kúria szerint nem volt szükséges a másodfokú eljárásban a szerzésben való közreműködés arányát érintő kérdésben való állásfoglalás, figyelemmel a felek megállapodására, ahogyan a felülvizsgálati eljárásban sem, figyelemmel a felülvizsgálati kérelem tartalmára, ami a szerződés értelmezésére vonatkozó anyagi jogi szabályok megsértésének vizsgálatára irányult. A jogerős ítélet ugyanis nem az élettársak szerződésének mint a szerzés arányára vonatkozó bizonyítéknak a mérlegelésére visszavezethető okból jogszabálysértő, hanem azért, mert az a Ptk. 207. § (1) bekezdésébe ütközik. Emiatt szükségtelenné vált a másodfokú eljárás megismétlésének elrendelése.
- [13] 3. Az indítványozó ezt követően nyújtott be alkotmányjogi panaszt, amelyben a Kúria Pfv.V.20.979/2023/14. ítéletét támadta.
- [14] 3.1. Az alkotmányjogi panasz szerint a támadott ítélet sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.

- [15] A XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme tekintetében az indítványozó arra hivatkozott, hogy a Kúria az elsőfokú bíróságnak az ügy lényegi kérdései tekintetében kifejtett érveit további vizsgálat és a vizsgálat indokainak előadása nélkül hagyta helyben, annak ellenére, hogy a fellebbezésében világosan, pontosan és részletesen körülírta az elsőfokú bíróság döntésével és a bizonyítékok értékelésével kapcsolatos súlyos aggályait. Álláspontja szerint a Kúria indokolásának ezen része nem felel meg ezért annak a minimális alkotmányossági elvárásnak sem, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposítással megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon.
- [16] Az indítványozó a XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmét abban látja, hogy a Kúria nem észlelte, hogy – a jogorvoslati kérelmének egyébként helyt adó – másodfokú bíróság a fellebbezésében kifogásolt anyagi jogsértést nem vizsgálta, így az döntő részében elbírálatlan maradt. A másodfokú bíróság ugyanis egy „mellékes érve” alapján adott helyt a fellebbezésének, a többi, a per egésze szempontjából álláspontja szerint sokkal lényegesebb érveit egyáltalán nem vizsgálta. Miután azonban a Kúria ezt a „mellékes érve” alapított jogerős döntést jogszabálysértőnek minősítette és az első fokon született ítéletet hagyta helyben, a fellebbezése döntő részének elbírálása elmaradt. Emiatt elesett a fellebbezésében állított jogsérelem orvoslásának lehetőségétől is és a Kúria az elsőfokú ítélet helybenhagyásával megfosztotta a rendes jogorvoslati úttól.
- [17] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a alapján elsőként azt vizsgálta, hogy az indítványi kérelem megfelel-e az Abtv. és az Ügyrend szerinti befogadási feltételeknek.
- [18] 4.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani. Az indítványozó jogi képviselője a Kúria Pfv.V.20.979/2023/14. ítéletét 2024. március 27-én vette át. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát a Kúria ítéletével szemben 2023. május 24. napján, határidőben nyújtotta be.
- [19] 4.2. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban azt vizsgálta, hogy az indítvány megfelel-e az Abtv. 52. § (1b) bekezdésben foglalt további követelményeknek. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (az Abtv. 27. §-át), a támadott bírósági határozat megjelölését, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését]. Az indítvány kifejezett kérelmet tartalmaz továbbá abban a tekintetben, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági határozat alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.
- [20] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdésének *b)* pontja alapján az indítványnak az alkotmányjogi panasz esetén meg kell határoznia az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének a lényegét, az *e)* pontja értelmében pedig nem elegendő az Alaptörvény egyes rendelkezéseire hivatkozni, az indítványban meg kell indokolni, hogy az Alaptörvény egyes felhívott rendelkezéseit a megsemmisíteni kért döntés miért és mennyiben sérti.
- [21] Az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével összefüggésben megfelel e tartalmi feltételnek.
- [22] 4.3. Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [23] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének állított sérelmével kapcsolatban az Alkotmánybíróság felhívja a figyelmet arra a következetes gyakorlatára, hogy az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d)* pontja, valamint az Abtv. 27. §-a alapján az ítéleteknek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálata során van jogköre a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kiküszöbölésére, azonban nincs hatásköre a rendes bíróságok jogalkalmazásának felülbírálatára {3212/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [11]}. Az Alkotmánybíróság ugyancsak hangsúlyozza, hogy a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése ugyanis az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]}. A fentiekben túlmenően az Alkotmánybíróság emlékeztet arra is, hogy az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja.
- [24] Az alkotmányjogi panaszban az indítványozó valójában egyet nem értését fejezi ki az eljáró bíróságok döntéseivel, azok érvelésével, indokolásával, jogalkalmazásával, valamint a bizonyítékok mérlegelésével kapcsolatban. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróságok döntésével és azok indoko-

lásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.

- [25] Jelen ügyben megállapítható, hogy a bíróságok a döntés szempontjából releváns kérdéseket vizsgálat tárgyává tették, és követhetően számot adtak döntéseik indokairól, illetve azok jogszabályi alapról, valamint a bizonyítási eszközök értékeléséről is. A bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása {30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]}. Az indítványozó ezzel összefüggésben bírói mérlegelési, jogalkalmazási kérdéseket kifogásol. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint viszont nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e (lásd például: 3095/2021. (III. 12.) AB végzés, Indokolás [26]). Az alkotmányjogi panaszban felhívott érvek alapján a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog és a jogorvoslathoz való jog megsértésének kételye nem merül fel.
- [26] Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének állított sérelme vonatkozásában nem veti fel a támadott bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, és nem alapoz meg alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem, így az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt befogadhatósági feltételeknek.
- [27] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt követelményeknek ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) pontja alapján visszautasította.
- [28] Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt visszautasította, az indítványozók azon kéréséről, hogy az Abtv. 61. § (1) bekezdés *a*) és *b*) pontja alapján hívja fel a bíróságot a kifogásolt döntés végrehajtásának felfüggesztésére, nem kellett döntenie {3475/2023. (XI. 7.) AB végzés, Indokolás [38]}

Budapest, 2024. december 17.

Dr. Varga Réka s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2468/2024.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3029/2025. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.VI.20.891/2023/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Jéger Róbert (a továbbiakban: indítványozó), az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Az indítványozó szerint a támadott döntések sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, 25. cikk (3) bekezdését, valamint 28. cikkét.
- [2] 2. Az indítvány alapjául szolgáló pert foglaló visszatérítése iránt indította az indítványozó mint az alapügy felperese.
- [3] Az ügy előzményeként az indítványozó és élettársa ingatlant kívántak vásárolni, ezért kapcsolatba léptek az alperes gazdasági társasággal. Az indítványozó és élettársa, valamint az alperes között 2018. augusztus 8. napján előszerződés jött létre egy emelt szintű fűtőkész állapotú lakóépület adásvétele tárgyában. Az előszerződésben a felek meghatározták az ingatlan vételárát, amelyből 1 000 000 Ft-ot az indítványozó és élettársa mint vevők az alperesnek foglaló címén megfizettek. A felek további részletekről csak szóban beszéltek, de az előszerződésben nem rögzítették. Az előszerződés szerint a végleges adásvételi szerződést a feleknek 2018. augusztus 25. napjáig kellett volna megkötniük.
- [4] Az alperes képviselője az előszerződés aláírását követő napon közölte a felperessel, hogy a megbeszéltek szerinti konstrukcióban az ingatlan vételárának megfizetése az alperes számára nem elfogadható, emiatt más megoldást szükséges keresni. Ennek egy változatáról tájékoztatta a felperest, azonban jelezte, hogy emiatt a vételár összege emelkedne. 2018. augusztus 13. napján a felek az előszerződést megszüntették és az alperes 1 000 000 Ft-ot visszafizetett az indítványozó élettársa részére, illetve a felek rögzítették azt is, hogy egymással szemben nincs további követelésük. Az indítványozó az okiratban nem szerepel, azt nem írta alá, részéről az okirat nyilatkozatot nem tartalmaz.
- [5] 2.1. Az indítványozó kérelmére 2021-ben az eljáró közjegyző fizetési meghagyást bocsátott ki, 1 000 000 Ft és járulékai megfizetése iránt az alperessel szemben. Az eljárás az alperes határidőben előterjesztett ellentmondása folytán perré alakult. Az indítványozó keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest az átadott foglaló kétszeresének, vagyis 1 000 000 Ft megfizetésére.
- [6] Az elsőfokú bíróság a kereseti kérelmet megalapozottnak találta. A bíróság kiemelte, hogy az indítványozónak és élettársának az adásvételi szerződés megkötésére csak az előszerződésben rögzítetteknek megfelelően volt kötelezettsége. A bíróság megítélése szerint az alperes támasztott további olyan feltételt, amely a megbeszélésen nem került szóba, másrészt mindez a vételár emelkedését eredményezte volna, így a végleges szerződés megkötése az alperes érdekkörében bekövetkezett okból hiúsult meg.
- [7] 2.2. Az alperes fellebbezése alapján eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta és az indítványozó keresetét elutasította.
- [8] A másodfokú bíróság megállapította, hogy az indítványozó és élettársa részéről már az előszerződés megkötésekor is felmerült és azt az alperessel is közölték, hogy a vételár teljes kiegyenlítéséhez a családi otthonteremtési kedvezményt kívánják igénybe venni.
- [9] A bíróság megállapította, hogy a szerződés rendelkezései alapján az emeltszintű fűtőkész állapotban való értékesítés és a teljes vételár kifizetésekor való birtokbavétel, valamint a családi otthonteremtési kedvezményéből való vételár kiegyenlítés a jogszabályi rendelkezések miatt együttesen nem volt teljesíthető, tekintettel arra, hogy a vonatkozó jogszabályok szerint az ingatlan emeltszintű fűtőkész állapota alapján a használatbavételi engedély kiállítására nem kerülhetett sor, mert az a teljes készültséghez kapcsolódik. Emiatt nem valósulhatott

volna meg a családi otthonteremtési kedvezmény teljes összegű kifizetése, és így a vételár teljes kiegyenlítése. Ez a körülmény a másodfokú bíróság megítélése szerint egyik félnek sem felróható, illetve mindkét félnek felróható. A szerződés megkötésekor ugyanis akarategységben rögzítették a szerződés rendelkezéseit, de valamilyen figyelmen kívül hagyták, hogy a különböző szerződési feltételek együttes teljesítése a jogszabályok szerint nem lehetséges.

- [10] 2.3. A jogerős ítélettel szemben az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, amelyhez felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet is csatolt, ebben hivatkozott a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 409. § (2) bekezdés a) pont első fordulatra [a joggyakorlat egységének megőrzésére], és a Pp. 409. § (2) bekezdés b) pont második fordulatra [a felvetett jogkérdés társadalmi jelentőségére] mint a felülvizsgálat engedélyezését megalapozó okokra. A Kúria megállapította, hogy a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem nem alkalmas érdemi elbírálásra.
- [11] A Kúria részletes indoklásában rámutatott arra, hogy felülvizsgálati kérelmében az indítványozó azt kifogásolta, hogy a másodfokú bíróság a feltárt bizonyítékokat okszerűtlenül értékelte. A bizonyítékok egyedi ügyben való mérlegelése azonban nem tekinthető az engedélyezést megalapozó elvi jelentőségű jogkérdésnek, és az indítványozó nem mutatta be az egymásnak ellentmondó joggyakorlatot sem. Emellett az indítványozó adós maradt annak a jogkérdésnek a megjelölésével is, amelynek társadalmi jelentősége indokolta volna a felülvizsgálati kérelem engedélyezését.
- [12] Mindezekre figyelemmel a Kúria megállapította, hogy a felülvizsgálati engedélyezés iránti kérelem egyik engedélyezési okra alapítottan sem felel meg a Pp. 410. § (2) bekezdésében foglalt követelményeknek, ezért azt a Pp. 410. § (4) bekezdése alapján visszautasította.
- [13] 3. Az indítványozó ezt követően nyújtott be alkotmányjogi panaszt, amelyben a Kúria Pfv.VI.20.891/2023/2. végzését és a Győri Törvényszék 2.Pf.20.007/2023/10. ítéletét támadta.
- [14] 3.1. Az alkotmányjogi panasz szerint a támadott ítéletek sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, 25. cikk (3) bekezdését, valamint 28. cikkét.
- [15] Az indítványozó az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdése vonatkozásában azt kifogásolta, hogy a jogalkalmazás különböző módon érvényesült az első- és a másodfokú bíróságnál, mert azok a bizonyítékokat teljesen eltérő módon értékelték és a bizonyítékok értékelése olyan súlyos hibában szenved, amely miatt a joggyakorlat egységének megbomlása fenyeget. Álláspontja szerint a Kúria iránymutatásának hiányában az ellentétes gyakorlat folytatásának veszélye továbbra is fennáll.
- [16] Az Alaptörvény 28. cikke kapcsán előadta, hogy álláspontja szerint a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmében teljesítette a Pp. 410. § (2) bekezdésében rögzített előírásokat, ezért a kérelem elutasításával a Kúria megsértette a Pp. 409. § (2) bekezdését. Emellett a jogerős ítélet sérti továbbá a foglaltó visszafizetésére vonatkozó [a Ptk. 6:185. § (3) bekezdésében foglalt] jogszabályi rendelkezést is.
- [17] Az XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelme tekintetében arra hivatkozott, hogy a másodfokú bíróság által megállapított tényállás megalapozatlan, mivel az a rendelkezésre álló bizonyítékok iratellenes és kirívóan okszerűtlen értékelésén alapul. A másodfokú bíróság nem győződött meg a fellebbezés alaposágáról, hiszen az alperes semmivel sem tudta bizonyítani állítását arra vonatkozóan, hogy csak családi otthonteremtési kedvezmény és hitel igénybevételével tudták volna megvásárolni az ingatlant. Sérelmezte továbbá, hogy álláspontja szerint a Kúria – nem a Pp. 411. §. (1) bekezdésének megfelelő – 30 napon belül döntött a felülvizsgálati kérelme engedélyezéséről.
- [18] Végezetül a XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmét abban látja, hogy a másodfokú ítélet ellen rendes fellebbezési jog nem biztosított, érdemi felülvizsgálatra pedig a Kúria döntése értelmében nem került sor.
- [19] 3.2. Az Alkotmánybíróság főtitkára az Abtv. 52 (1) és (1b) bekezdése alapján az indítványozót hiánypótlásra hívta fel, mivel az indítvány nem felelt meg a határozott kérelem követelményének és nem tartalmazott részletes, alapjogi érveléssel is ellátott indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntések miért ellentétesek az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel.
- [20] Az indítványozó a főtitkári levelet 2024. június 19-én vette át, az indítvány-kiegészítést 2024. június 27-én nyújtotta be. Az indítványozó az indítvány-kiegészítésben lényegében megismételte az indítvány korábbi érvelését.
- [21] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a alapján elsőként azt vizsgálta, hogy az indítványi kérelem megfelel-e az Abtv. és az Ügyrend szerinti befogadási feltételeknek.

- [22] 4.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani. Az indítványozó jogi képviselője a Kúria felülvizsgálatot visszautasító végzését 2024. március 7-én vette át. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát 2024. április 12. napján, határidőben nyújtotta be.
- [23] Tekintettel arra, hogy a Kúria a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet visszautasította, a jelen alkotmányjogi panasz megítélése szempontjából az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az alapügy érdemében hozott döntésnek a törvényszéki jogerős ítélet tekinthető. A Kúria olyan döntése, amelyben megállapítja, hogy felülvizsgálati eljárásra nincs lehetőség, az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti, a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, ezért alkotmányjogi panasszal támadható {3035/2024. (I. 24.) AB végzés, Indokolás [20]}.
- [24] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az alapügyben hozott törvényszéki ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését is kérte. Az Ügyrend 32. § (5) bekezdése szerint az Alkotmánybíróság a Kúriának a felülvizsgálati eljárásban hozott nem érdemi döntésén keresztül akkor vizsgálja az alapügyben hozott bírói döntést, ha a Kúria az alkotmányjogi panaszban sérelmezett, nem érdemi döntését mérlegelési jogkörben hozta meg.
- [25] Az indítványozó jelen ügyben a jogerős döntést alkotmányjogi panasszal határidőben nem támadta meg és a Kúria a Pp. 410. § (4) bekezdésén alapuló döntését nem mérlegelési jogkörben hozta meg. Erre tekintettel a Kúria végzésén keresztül a jelen ügyben a jogerős döntés állított alaptörvény-ellenessége nem vizsgálható {3122/2024. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [20]}.
- [26] Az Alkotmánybíróság ennek megfelelően az alkotmányjogi panasz befogadhatóságát a továbbiakban csak a Kúria végzését támadó elemében értékelte {3480/2023. (XI. 7.) AB végzés, Indokolás [37]}.
- [27] 4.2. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban azt vizsgálta, hogy a Kúria támadott végzése kapcsán az indítvány megfelel-e az Abtv. 52. § (1b) bekezdésben foglalt további követelményeknek. Az indítványozó jogosultnak és érintettnek is tekinthető, mivel saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. Az indítvány tartalmazza az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést (Abtv. 27. §), a támadott bírósági határozat megjelölését, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, 25. cikk (3) bekezdését, valamint 28. cikkét]. Az indítvány kifejezett kérelmet tartalmaz továbbá abban a tekintetben, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági határozat alaptörvény-ellenességét és azt semmisítse meg. Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.
- [28] Az indítvány az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésével, valamint 28. cikkével összefüggésben nem felel meg annak a tartalmi feltételnek, mely szerint – az indítványozó állítása alapján – az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelme következett be [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], ezen alaptörvényi rendelkezések ugyanis nem tartalmaznak Alaptörvényben biztosított jogot. {3164/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [31]}.
- [29] Az indítvány az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével összefüggésben megfelel e tartalmi feltételnek.
- [30] 4.3. Az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be.
- [31] Az Alkotmánybíróság az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésével összefüggésben előadott érveivel kapcsolatban a következőket állapította meg: az indítványozó alkotmányjogi panasa indokolásában lényegileg egy újabb fórumot szeretne megnyitni annak érdekében, hogy a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmének visszautasítása miatt előadott jogsérelme valamilyen módon orvoslást nyerjen. Az Alkotmánybíróság ugyanakkor hangsúlyozza, hogy állandó gyakorlatának megfelelően nem rendelkezik hatáskörrel a rendes bíróságok törvényességi vizsgálata körében értékelendő kérdések megválaszolására, így nem hivatott annak vizsgálatára, hogy a Pp. felülvizsgálat engedélyezésére vonatkozó szabályai, így különösen a Pp. 409. § (2) bekezdés a) pont első fordulatóban, és a Pp. 409. § (2) bekezdés b) pont második fordulatóban rögzített feltételek a konkrét ügyben fennálltak-e {3091/2024. (III.1.) AB végzés, Indokolás [23]}.
- [32] A Kúria a támadott végzésében kitért arra, hogy az indítványozó felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelme miért nem alapozza meg felülvizsgálati kérelme elbírálhatóságát. Ezen érvek további vizsgálata olyan szakjogi, törvényességi kérdés, amelyben az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlatának megfelelően – a Kúria döntését nem bírálhatja felül {3308/2019. (XI. 18.) AB végzés, Indokolás [20]}.
- [33] Önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntést megalapozatlannak, tévesnek és ezekből kifolyólag magára nézve sérelmesnek tartja, nem tekinthető az eljárás tisztességessége [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek {3263/2024. (VII. 12.) AB végzés, Indokolás [29]}.

[34] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 27. és 29. §-ában foglalt követelményeknek ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2024. december 17.

Dr. Varga Réka s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2090/2024.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3030/2025. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 15.K.701.634/2024/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (Győző és Lencs Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd dr. Győző Gábor) útján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján, amelyben kérte a Fővárosi Törvényszék 15.K.701.634/2024/12. számú ítélete, valamint az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Budapesti és Pest Megyei Regionális Igazgatósága 106-1-132685/30/2022-Ké. számú határozata alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítvány szerint a döntések sértik az Alaptörvény VI. cikkének (1) bekezdését.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [3] 1.1. Az indítványozó török állampolgár, 1985 óta él Magyarországon, 1990-ben szerzett bevándorolt státuszt. Az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság (a továbbiakban: hatóság) 2021. április 21. napján a nemzetbiztonság „súlyos sértése vagy veszélyeztetése” miatt az Európai Unió területéről Törökország területére kiutasította, és öt év beutazási és tartózkodási tilalmat rendelt el az indítványozóval szemben. A Fővárosi Törvényszék 2021. június 15. napján a határozatot megsemmisítette, arra hivatkozással, hogy az Alkotmányvédelmi Hivatal a kiutasításra és a beutazási és tartózkodási tilalomra vonatkozó javaslatában nem jelentette ki egyértelműen, hogy a nemzetbiztonság sértését vagy veszélyeztetését tekinti-e fennállónak, és hogy súlyosnak ítéli-e a fennálló helyzetet. Mivel az Alkotmányvédelmi Hivatal átirata szerint az indítványozó tartózkodása nemcsak veszélyezteti, de súlyosan sérti is Magyarország nemzetbiztonságát, a hatóság az indítványozó bevándorolt státuszát 2021. december 22. napján visszavonta. A fellebbezés folytán másodfokú szervként eljáró hatóság 2022. április 22. napján az elsőfokú határozatot helybenhagyta. A Fővárosi Törvényszék az indítványozónak a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt benyújtott keresetét 2022. szeptember 15. napján elutasította. A Kúria 2022. november 30. napján az indítványozó felülvizsgálati kérelmének a befogadását megtagadta.
- [4] Az indítványozó ezt követően jogi képviselője útján 2023. január 16. napján kelt beadványában a minősített személyes adatok vonatkozásában megismerési, valamint hozzáférés iránti kérelmet terjesztett elő az Alkotmányvédelmi Hivatalnál. Kérelmét az Alkotmányvédelmi Hivatal visszautasította, amely végzéssel szemben az indítványozó keresetet terjesztett elő. A Fővárosi Törvényszék az indítványozó keresetét 2023. május 23. napján elutasította, a Kúria pedig megtagadta az indítványozó felülvizsgálati kérelmének befogadását.
- [5] Az indítványozó 2023. február 2-án családi együttélési célú tartózkodási engedély iránti kérelmet, valamint az azal egyidejűleg a kérelem Magyarország területén történő benyújtásának engedélyezése iránti méltányossági kérelmet terjesztett elő, amelyet az első- és másodfokú közigazgatási hatóság elutasított. A közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata során a Fővárosi Törvényszék a 2023. szeptember 14. napján kelt, 11.K.702.085/2023/6. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította, amely ítéletet a Kúria 2024. január 17. napján kelt Kfv.IV.37.674/2023/5. számú felülvizsgálati ítéletével hatályában fenntartotta.
- [6] 1.2. A fenti előzményeket követően a hatóság 2024. április 8. napján 106-1-132685/30/2022-Ké. számú határozatával az indítványozót az Európai Unió tagállamai és a schengeni államok területéről Törökország területére kiutasította, figyelemmel arra, hogy az indítványozó a törvényben meghatározott tartózkodási feltételeket nem teljesíti, és a beutazása és tartózkodása a nemzetbiztonságot veszélyezteti. A kiutasítás végrehajtását hatóságai kísérettel, kitoloncolással rendelte el Magyarország államhatáráig. A hatóság megállapította, hogy az indítványozó – annak ellenére, hogy tisztában van vele, hogy jogszerűtlenül tartózkodik Magyarországon és az Európai Unió területén – bevándorolt státuszának visszavonását követően, illetve a méltányossági kérelemmel együtt

benyújtott családi együttélés célú tartózkodási engedély kiadása iránti kérelme 2024. január 17. napi elutasítását követően nem tett lépéseket Magyarország és az EU területének elhagyása érdekében.

- [7] A hatóság megállapította, hogy a jogkövető magatartás és az idegenrendészeti jogszabályok betartása, illetve betartatása elsőbbséget élvez az indítványozó egyéni érdekeivel szemben. Rögzítette, hogy a rendvédelmi szerv különleges szakértelemmel rendelkezik annak megítélésére, hogy a rendelkezésre álló információk alapján az indítványozó tartózkodása veszélyt jelent Magyarország nemzetbiztonságára. A határozat szerint a hatóság a döntése meghozatalakor hangsúlyosan értékelte az Alkotmányvédelmi Hivatal javaslatát, és figyelemmel volt arra, hogy eljárása során nem merült fel olyan adat, amellyel a rendvédelmi szerv álláspontja megkérdőjelezhető lett volna. Az idegenrendészeti kiutasítást a harmadik országbeli állampolgárok beutazására és tartózkodására vonatkozó általános szabályokról szóló 2023. évi XC. törvény (a továbbiakban: Btátv.) 98. § (1) bekezdés *b)* és *d)* pontja alapján a Btátv. 7. § (3) bekezdésének figyelembe vételével rendelte el.
- [8] 1.3. A határozattal szemben az indítványozó keresetet terjesztett elő, amelyben elsődlegesen kérte a hatóság döntésének megsemmisítését, másodlagosan a hatóság döntésének megsemmisítését és új eljárásra utasítását. Vitatta többek között, hogy vele szemben időszerű nemzetbiztonsági veszély állna fent, valamint sérelmezte, hogy a hatóság elmulasztotta elvégezni az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: EJE) 8. cikkével kapcsolatos gyakorlata által megkövetelt szükségességi-arányossági mérlegelést, amelyhez álláspontja szerint a nemzetbiztonsági veszélyt megalapozó minősített adatok megismerése is elengedhetetlen lett volna. Sérelmezte, hogy ezen adatok lényegét nem ismerhette meg ő sem, ezért nem volt esélye a védekezésre és az ellenérvei előterjesztésére. Jogszabálysértőnek tartotta az indítványozó azt is, hogy a hatóság nem jelölte meg a Btátv. 113. § (1) bekezdés *a)* pontjában felsoroltak közül melyik érdek védelme érdekében rendelte el a kiutasítás, kitoloncolás útján történő végrehajtást.
- [9] A Fővárosi Törvényszék 2024. május 31. napján meghozott, az alkotmányjogi panasszal támadott 15.K.701.634/2024/12 számú ítéletével a keresetet elutasította. A törvényszék hangsúlyozta, hogy a következetes bírói gyakorlat szerint a minősített adatokon alapuló határozat vonatkozásában az indokolási kötelezettség nem értelmezhető, és nem sérti az indokolási kötelezettséget, ha az idegenrendészeti hatóság a határozatát kizárólag a minősített adatokon alapuló javaslatra alapítja. Az, hogy a minősített adatokon alapuló szakhatósági állásfoglalás indokolást nem tartalmaz, a sajátos jogszabályi környezetre tekintettel nem jogsértő, a határozatot hozó hatóság döntését sem teszi azzá (Kfv.II.37.611/2021/16., Kfv.II.37.983/2020/10., Kfv.II.37.765/2020/14.).
- [10] Az ítélet rögzíti, hogy ezekben az ügyekben a hatékony jogvédelmet a bíróság akként biztosítja, hogy a minősített adatokba való betekintéssel ellenőrzi, hogy az abban foglalt adatok elegendő indokául szolgálnak-e az idegenrendészeti hatósági intézkedésnek. A bíróság hangsúlyozza, hogy ezáltal valós, hatékony jogorvoslatot tud biztosítani a felperesek számára (Kúria Kfv.II.37.064/2021/9.). A döntés szerint a bíróság jelen esetben a betekintést követően arra a megállapításra jutott, hogy az Alkotmányvédelmi Hivatal javaslatának alapjául szolgáló minősített adatok az indítványozó esetében a hatóság határozata meghozatalának időpontjában is megalapozták a nemzetbiztonság veszélyének megállapítását (Törvényszék ítélete, Indokolás [62], [63], [71]).
- [11] 2. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján előterjesztett panaszában a Fővárosi Törvényszék 15.K.701.634/2024/12. számú ítélete, valamint az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Budapesti és Pest Megyei Regionális Igazgatósága 106-1-132685/30/2022.Ké számú határozata alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény VI. cikkének (1) bekezdése alapján.
- [12] Az indítványozó a VI. cikk (1) bekezdés állított sérelmével összefüggésben előadta, hogy sem a hatóság, sem a Fővárosi Törvényszék nem vizsgálta, hogy – a közérdeket és az egyén érdekeit mérlegelve – szükséges és arányos-e az indítványozó családi együttéléshez fűződő jogának ilyen irányú és tárgyú korlátozása. Az EJE 8. cikkét érintő eljárás során a döntés jogszerűségének feltétele a szükségességi, arányossági vizsgálat elvégzése, az indítványozó meglátása szerint pedig az EJEB az EJE 8. cikke kapcsán kialakított joggyakorlata közvetlenül hivatkozható az Alkotmánybíróság előtt a VI. cikk (1) bekezdésének vélt sérelme esetén. Az indítványozó az EJEB gyakorlatával alátámasztva sérelmezte, hogy az eljáró hatóság és a bíróság nem tette mérlegelés tárgyává az indítványozó szociális és kulturális kötődését az országhoz, illetve azt, hogy már 39 éve az országban él és magyar családtagjai vannak. Úgy vélte, hogy sem a határozat, sem a jogerős ítélet nem vizsgálta az Ünerkritériumokat, és nem vette figyelembe az indítványozó „settled migrant” státuszát sem, amelyből kifolyólag csak nagyon súlyos indokok alapozhatták volna meg az országhagyásra kötelezését. Az indítványozó kifogásolta, hogy a bíróság nem végezte el a családi körülményeire vonatkozó alperesi megállapítások felülvizsgálatát, felülmérlegelését sem.

- [13] Az indítványozó a VI. cikk (1) bekezdésének sérelmét amiatt is megvalósulni látja, hogy az ügyében sem vele, sem a jogi képviselőjével (sem egyébként a döntést meghozó idegenrendészeti hatósággal) nem közölték, hogy a nemzetbiztonsági okra hivatkozó döntés alapjául milyen indokok szolgáltak. Meglátása szerint fennáll az önkényességgel szembeni védelem, valamint a hatékony jogorvoslat hiánya, melynek alátámasztására ismerteti a vonatkozó EJEK gyakorlatot. Az indítvány szerint önmagában sérti az EJEK 8. cikkét az, hogy az indítványozó ezen cikk szerinti jogának korlátozása során nem ismerhette meg a korlátozás alapjául szolgáló minősített adatoknak legalább a lényegét.
- [14] Az indítványozó kérte az Alkotmánybíróságot a jogerős ítélet, valamint a kiutasító határozat végrehajtásának felfüggesztésére.
- [15] 3. Az Abtv. 27. § (1) bekezdésében foglaltak szerint, az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [16] Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [17] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó jogi képviselője a Fővárosi Törvényszék ítéletét 2024. június 6. napján vette át, a beadványt pedig 2024. június 7. napján, határidőben nyújtotta be elektronikus úton az elsőfokú bíróságra.
- [18] A kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek eleget tesz: az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, a sérelmezett bírósági döntést, indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével, valamint kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg az ítélet alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt.
- [19] A törvényszéki jogerős ítéletet az Abtv. 27. § értelmében az ügy érdemében hozott döntésnek minősül, így alkotmányjogi panasszal támadható.
- [20] Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó mint az alkotmányjogi panaszra okot adó közigazgatási peres eljárás felperese, jogosultnak és érintettnek is tekinthető.
- [21] Nem vizsgálhatja az Alkotmánybíróság az indítványozónak azon sérelmét, hogy az ügyében sem vele, sem a jogi képviselőjével nem közölték, hogy a nemzetbiztonsági okra hivatkozó döntés alapjául milyen indokok szolgáltak, illetve nem ismerhette meg a korlátozás alapjául szolgáló minősített adatoknak legalább a lényegét, mert a minősített adat megismerésére irányuló eljárás a jelen ügyben lefolytatott idegenrendészeti eljárástól elkülönült eljárás (mely eljárásra az indítványozó kérelme alapján 2023 januárjában sor is került). Az alkotmányjogi panasszal érintett ügyben ezért a bíróság a minősített adat megismerhetősége tárgyában nem dönthetett.
- [22] Az Alkotmánybíróság rámutat, hogy az indítványozó személyét illető nemzetbiztonsági kockázatot a hatóság értékelte, amely értékelést a bíróság a vonatkozó jogszabályoknak megfelelően, a minősített iratokba való betekintést követően érdemben felülvizsgált (Fővárosi Törvényszék ítélete, Indokolás [63], [71]). Az Alkotmánybíróság továbbá emlékeztet, hogy a minősített adatok védelmével kapcsolatos kérdéseket következetes gyakorlata alapján a VI. cikk (3) bekezdésével összefüggésben vizsgálja, a hivatkozott jogszabályhely rendelkezik ugyanis a személyes adatok védelméről. Tekintettel arra, hogy az indítványozó beadványában a VI. cikk (3) bekezdését nem jelölte meg, és azzal összefüggő érvelést sem adott elő, az Alkotmánybíróság a minősített adatok megismerésével kapcsolatos indítványi elemet ezen okból sem vizsgálhatta volna érdemben.
- [23] Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése az alkotmányjogi panasz szempontjából Alaptörvényben biztosított jogoknak tekinthető, ekként arra (az egyéb feltételek teljesülése esetén) alapozható alkotmányjogi panasz.
- [24] 3.2. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja [3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].

- [25] A VI. cikk (1) bekezdésével összefüggésben az indítványozó alkotmányjogi panaszában sérelemként fogalmazta meg, hogy a Kúria mérlegelése során elmulasztotta az EJEE 8. cikke kapcsán kialakított strasbourgi joggyakorlat által megkövetelt szükségességi, arányossági vizsgálat elvégzését. Sérelmezi, hogy nem vizsgálták körültekintően az Üner-kritériumokat, továbbá nem vették figyelembe az indítványozó „settled migrant” státuszát.
- [26] Az indítványozó ismertette az EJEB gyakorlatát, az okfejtése azonban tartalmilag a számára kedvezőtlen ítéletnek, illetve a bíróság mérlegelésének a kifogásolására irányult. A ténykérdések mérlegelése azonban a bíróság hatáskörébe tartozik. Az Alkotmánybíróság már több ügyben kimondta, hogy a bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi – vélt vagy valós – jogsérelem orvoslása eszközének, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabály-sértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb eszközzel már nem orvosolható {lásd például: 3457/2021. (XI. 3.) AB határozat, Indokolás [27]}.
- [27] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a törvényszék megvizsgálta, és részletesen számot adott a döntésében arról, hogy a hatóság a határozata 6. oldalán az indítványozó személyi és családi körülményeit vizsgálta, részletesen elemezte azokat, majd ezt követően vont le a következtetést, hogy az indítványozó gyermekei már nagykorúak, egyik gyermeke önálló vállalkozást vezet. A család elegendő anyagi fedezettel rendelkezik, az indítványozótól gazdaságilag függetlenek. A hatóság egyedül az indítványozó mint családfő távollétéből eredő érzelmi nehézségeket értékelte úgy, amelyek szemben állnak a nemzetbiztonság bíróság által is megállapított veszélyeztetésével (Törvényszék ítélete, Indokolás [67]).
- [28] 3.3. Tekintettel arra, hogy az indítványozó beadványában a közigazgatási hatóság határozata alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését is kérte, az Alkotmánybíróság visszautal a 3405/2021. (X. 15.) AB határozatában kifejtettekre, miszerint „[a]z Alkotmánybíróság ugyanakkor az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszok esetén mindig a rendelkezésre álló jogorvoslatok kimerítésével az adott ügyben végső fórumként eljáró bíróság által hozott bírói döntés alaptörvény-ellenességét vizsgálja, és vizsgálata csak kivételesen, az Abtv. 43. § (4) bekezdése alapján terjedhet ki az ezen bírósági döntéssel felülvizsgált más bírósági vagy hatósági döntésekre.” Arra tekintettel, hogy az Alkotmánybíróság a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét nem állapította meg, nem volt eljárásjogi lehetőség a hatósági határozat megsemmisítésére.
- [29] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapulvételével az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Abtv. 29. §, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében foglaltakra is, visszautasította.
- [30] Az Alkotmánybíróságnak az indítvány visszautasítására tekintettel nem kellett döntenie az Abtv. 61. § (1) bekezdése alapján a végrehajtás felfüggesztése iránt előterjesztett kérelemről {lásd még például: 3026/2022. (I. 19.) AB végzés, Indokolás [25]}.

Budapest, 2024. december 17.

Dr. Varga Réka s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2533/2024.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3031/2025. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.IV.37.674/2023/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (Győző és Lencs Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd dr. Győző Gábor) útján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján, amelyben kérte a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.IV.37.674/2023/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését. Az indítvány szerint a bírói döntés sérti az Alaptörvény VI. cikkének (1) bekezdését, valamint a XXVIII. cikkének (1) bekezdését.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzménye a következőképpen foglalható össze.
- [3] 1.1. Az indítványozó török állampolgár, 1985 óta él Magyarországon, 1990-ben szerzett bevándorolt státuszt. Az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság 2021. április 21. napján a nemzetbiztonság „súlyos sértése vagy veszélyeztetése” miatt az Európai Unió területéről Törökország területére kiutasította, és öt év beutazási és tartózkodási tilalmat rendelt el az indítványozóval szemben. A Fővárosi Törvényszék 2021. június 15. napján a határozatot megsemmisítette, arra hivatkozással, hogy az Alkotmányvédelmi Hivatal a kiutasításra és a beutazási és tartózkodási tilalomra vonatkozó javaslatában nem jelentette ki egyértelműen, hogy a nemzetbiztonság sértését vagy veszélyeztetését tekinti-e fennállónak, és hogy súlyosnak ítéli-e a fennálló helyzetet. Mivel az Alkotmányvédelmi Hivatal átirata szerint az indítványozó tartózkodása nemcsak veszélyezteti, de súlyosan sérti is Magyarország nemzetbiztonságát, az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság az indítványozó bevándorolt státuszát 2021. december 22. napján visszavonta. A fellebbezés folytán másodfokú szervként eljáró Főigazgatóság 2022. április 22. napján az elsőfokú határozatot helybenhagyta. A Fővárosi Törvényszék az indítványozónak a közigazgatási határozat bírósági felülvizsgálata iránt benyújtott keresetét 2022. szeptember 15. napján elutasította. A Kúria 2022. november 30. napján az indítványozó felülvizsgálati kérelmének a befogadását megtagadta.
- [4] Az indítványozó 2023. február 2. napján együttélési célú tartózkodási engedély iránti kérelmet, valamint azzal egyidejűleg a kérelem Magyarország területén történő benyújtásának engedélyezése iránti méltányossági kérelmet nyújtott be az Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Budapesti és Pest Vármegyei Regionális Igazgatóságánál (a továbbiakban: elsőfokú hatóság). Kérelme magyarországi előterjesztését kivételes méltánylást érdemlő körülményként azzal indokolta, hogy 1985 óta él Magyarországon, házastársa magyar állampolgár, velük élő magyar nagykorú gyermekük egyetemi tanulmányokat folytat, így ha a kérelem benyújtása céljából Törökországba utazna, bizonytalan időre elszakadna a családjától és eltartásukról sem tudna gondoskodni.
- [5] Az elsőfokú hatóság 2023. február 10. napján kelt 106-1-10536/4/2023-T. számú végzésében a harmadik országbeli állampolgárok beutazásáról és tartózkodásáról szóló 2007. évi II. törvény (a továbbiakban: Harmtv.) 17/A. § (1) bekezdés a) pontja, (2) bekezdése és (3) bekezdés a) pontja alapján az indítványozó kérelmét érdemi vizsgálat nélkül elutasította, mert az indítványozó nem igazolt olyan kivételes méltánylást érdemlő körülményt, amely a kérelem magyarországi benyújtását indokolná.
- [6] Az indítványozó az elsőfokú hatóság döntése ellen fellebbezéssel élt, amelyben családegyesítésre hivatkozott kivételes méltánylást érdemlő körülményként. Azt állította, hogy a kérelmezési célú kiutazás azért kivételes méltánylást érdemlő körülmény, mert önhibáján kívül szűnt meg több évtized után a jogszerű tartózkodási jogcíme. Álláspontja szerint továbbá a külképviseleti kérelmezés időtartama a gyakorlatban meghaladja a jogszabály szerinti 21 napot. Az indítványozó új tényként hivatkozott arra, hogy származási helyén a 2023. február 6-i földrendésben lakóháza lakhatatlanná vált.
- [7] A másodfokú hatóságként eljáró Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság 2023. április 26. napján kelt 106-T-17631/1/2023. számú végzésében az elsőfokú végzést helybenhagyta. Indokolása szerint nem alapozza meg a

belföldi kérelmezést sem az, hogy az indítványozó származási országába való visszautazása megszakítaná a magyar állampolgár házastársával és nagykorú gyermekével a kapcsolatot, sem pedig az, hogy az indítványozó gondoskodik felesége és nagykorú gyermeke eltartásáról, mert úgy nyilatkozott, hogy a felesége is folytat keresőtevékenységet. Rámutatott, hogy az indítványozónak lehetősége van kérelmét a származási országában működő külképviseleten benyújtani, amelyet – a mellékletek maradéktalan csatolása esetén – határidőben elbírálnak, az indítványozó távolléte így nem jár helyrehozhatatlan következményekkel és a családi kötelekeket sem szakítja meg.

- [8] 1.2. Az indítványozó ezt követően a másodfokú döntés bírósági felülvizsgálatát kérte. A Fővárosi Törvényszék 2023. szeptember 14. napján meghozott 11.K.702.085/2023/6. számú ítéletével a keresetet elutasította.
- [9] A jogerős ítélet szerint az indítványozó alappal hivatkozott arra, hogy a másodfokú hatóság nem értékelte végzésében a fellebbezésben állított új tényt, azonban ez a Harmtv. 87/M. § (1) bekezdésébe ütköző eljárási jogszabálysértés nem hatott ki az ügy érdemi elbírálására, mert a származási országban történő kérelmezéshez nem szükséges, hogy az indítványozó ott ingatlanal rendelkezzen. Az elsőfokú bíróság nem találta különös méltánylást megalapozó körülménynek, hogy az indítványozó visszautazása esetén nem tud saját ingatlanában tartózkodni.
- [10] A jogerős ítélet a Harmtv. 17/A. § (2) bekezdésének értelmezésével kapcsolatban rámutatott továbbá, hogy csak azt lehet a belföldi kérelmezést megalapozó kivételesen méltányolható körülménynek tekinteni, ami a harmadik országbeli állampolgárnak nem felróható okból következett be, és a külképviseleti kérelmezést akadályozza. Az elsőfokú bíróság szerint az indítványozónak a származási országban történő kérelmezés miatt rövid időre megszakadna fizikai kapcsolata a feleségével és a nagykorú gyermekével, ezt azonban nem kivételes méltánylást érdemlő körülményként, hanem az ügyintézés felmerülő érdeksérelemként értékelte, amely nem okozhat sérülést a családi kötelekekben.
- [11] 1.3. A Kúria mint felülvizsgáló bíróság a 2024. január 17-én hozott Kfv.IV.37.674/2023/5. számú ítéletével a Fővárosi Törvényszék ítéletét hatályában fenntartotta. Rögzítette, hogy az első fokon eljáró bíróság határozatát jogszabálysértés nélkül hozta meg, az ítéleti indokolásban foglaltakat megfelelően ítélte.
- [12] 2. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján előterjesztett panaszában a Kúria Kfv.IV.37.674/2023/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény VI. cikkének (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikkének (1) bekezdése alapján.
- [13] 2.1. Az indítványozó a VI. cikk (1) bekezdés állított sérelmével összefüggésben előadta, hogy sem az elsőfokú bíróság, sem a Kúria nem észlelte, hogy az ítélete következményeként szükségszerűen sérülhet az indítványozó családi együttéléshez és magánélethez fűződő alapvető joga, és ezért nem vizsgálta, hogy – a közérdeket és az egyén érdekeit mérlegelve – szükséges és arányos-e az indítványozó családi együttéléshez fűződő jogának ilyen irányú és tárgyú korlátozása. Az Emberi Jogok Európai Egyezménye (a továbbiakban: EJE) 8. cikkét érintő eljárás során a döntés jogszerűségének feltétele a szükségességi, arányossági vizsgálat elvégzése, az indítványozó meglátása szerint pedig az EJE 8. cikke kapcsán az Emberi Jogok Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) által kialakított joggyakorlat közvetlenül hivatkozható az Alkotmánybíróság előtt a VI. cikk (1) bekezdésének vélt sérelme esetén.
- [14] Az indítványozó az EJEB gyakorlatával alátámasztva sérelmezte, hogy az eljáró hatóságok és bíróságok nem tették mérlegelés tárgyává az indítványozó szociális és kulturális kötődését az országhoz, illetve azt, hogy már 39 éve az országban él és magyar családtagjai vannak. Ténybelileg felületesnek látja továbbá azt az érvelést, hogy csak rendkívül rövid időre szakadna meg a családi életközösség, mert a kérelmezés akár évekre is elhúzódhat. Úgy vélte az indítványozó, hogy sem a jogerős ítélet, sem a kúriai ítélet nem vizsgálta körültekintően az Üner-kritériumokat, és nem vette figyelembe az indítványozó „settled migrant” státuszát sem, amelyből kifolyólag csak nagyon súlyos indokok alapozhatták volna meg az indítványozó országelhagyásra kötelezését.
- [15] 2.2. Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria ítélete a tisztességes eljáráshoz való jogot az indokolási kötelezettség nem megfelelő teljesítése miatt sérti. Meglátása szerint a jogerős ítéletet az elsőfokú bíróság olyan jogi érvelésre alapította, amelyre a hatóságok a döntéseikben, illetve a védiratban egyáltalán nem hivatkoztak, vagy csak a védiratban hivatkoztak, a döntésekben nem, így ezen érvekre az indítványozónak nem volt módja észrevételeket tenni, illetve kifejtenie a saját álláspontját. Ezeket az aggályokat az indítványozó a felülvizsgáló eljárásban felvetette, de azokra a Kúria érdemben nem reagált.

- [16] Az indítványozó úgy véli, szükséges az Alkotmánybíróság állásfoglalása abban a kérdésben, hogy a korábban más típusú ügyek, eljárások kapcsán a felek nyilatkozatain való túlterjeszkedés esetére kidolgozott gyakorlata mennyiben alkalmazható analógia útján a jelen ügyre, illetve a jelen ügghöz hasonló tényállásokra.
- [17] 3. Az Abtv. 27. § (1) bekezdésében foglaltak szerint, az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [18] Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdéseiben meghatározottak alapján mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie, ezért az Alkotmánybíróság tanácsban eljárva elsőként azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti indítvány megfelel-e az alkotmányjogi panasz előterjesztésére vonatkozó, törvényben meghatározott követelményeknek.
- [19] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó jogi képviselője a Kúria végzését 2024. január 29-én vette át, a beadványt pedig 2024. március 28. napján, határidőben nyújtotta be elektronikus úton az elsőfokú bíróságra.
- [20] A kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek eleget tesz: az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság hatáskörére vonatkozó törvényi rendelkezést, a sérelmezett bírói döntést, indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel, valamint kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg az ítélet alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt.
- [21] A Kúriának a törvényszéki ítéletet hatályában fenntartó ítélete az Abtv. 27. § értelmében az ügy érdemében hozott döntésnek minősül, így alkotmányjogi panasszal támadható.
- [22] Az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó mint az alkotmányjogi panaszra okot adó közigazgatási peres eljárás felperese, jogosultnak és érintettnek is tekinthető.
- [23] Tekintettel arra, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában az alapügyben hozott jogerős törvényszéki ítélet alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kifejezetten nem kérte, az Alkotmánybíróság az indítványhoz kötöttség miatt kizárólag a Kúria döntését, illetve az indítványozónak a Kúria döntésére vonatkozó kifogásait vizsgálhatta. Nem vizsgálhatta ezért az Alkotmánybíróság azon indítványi elemet sem, amelyet az elsőfokú bíróságnak a felek kérelmein való túlterjeszkedésével kapcsolatban állított az indítványozó.
- [24] Az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése az alkotmányjogi panasz szempontjából Alaptörvényben biztosított jogoknak tekinthetőek, ekként azokra (az egyéb feltételek teljesülése esetén) alapozható alkotmányjogi panasz.
- [25] 3.2. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétegye, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [26] A VI. cikk (1) bekezdésével összefüggésben az indítványozó alkotmányjogi panaszában sérelemként fogalmazta meg, hogy a Kúria mérlegelése során elmulasztotta az EJEE 8. cikke kapcsán kialakított strasbourggi joggyakorlat által megkövetelt szükségességi-arányossági vizsgálat elvégzését. Sérelmezi, hogy nem vizsgálták körültekintően az Üner-kritériumokat, továbbá nem vették figyelembe az indítványozó „settled migrant” státuszát.
- [27] Az indítványozó ismertette az EJEB gyakorlatát, az okfejtése azonban tartalmilag a számára kedvezőtlen ítélet, illetve a bíróság mérlegelésének kifogásolására irányult. A ténykérdések mérlegelése azonban a bíróság hatáskörébe tartozik.
- [28] Az Alkotmánybíróság már több ügyben kimondta, hogy a bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamilyeni – vélt vagy valós – jogsérelem orvoslása eszközének, ellenkező esetben az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkal-

mazásra került sor, mely egyéb eszközzel már nem orvosolható {lásd például: 3457/2021. (XI. 3.) AB határozat, Indokolás [27]}.

- [29] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy a Kúria részletesen ismertette a döntésében a Harmtv. 17. §-ához kapcsolódó kúriai joggyakorlatot. Rögzítette, hogy kivételes méltánylást érdemlő körülményként a jogszerű tartózkodási célon túlmutató indokra kell hivatkoznia a kérelmezőnek, továbbá a különös méltánylást érdemlő körülmények nevesítése (megjelölése) és valóságtartalmuk igazolása a kérelmezőt terheli. Ebből pedig az következik, hogy az indítványozónak nem elegendő valamely általa kivételes méltánylást érdemlő körülményre hivatkoznia, azt is bizonyítania kell, hogy az nem felróható okból következett be, és akadályozza a kérelem általános feltételeknek megfelelő benyújtását, ami a panaszolt esetben elmaradt (Kúriai ítélet, Indokolás [35], [37], [38]).
- [30] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványnak az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése sérelmét állító eleme sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, sem pedig alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel, ezért az indítvány ebben a vonatkozásban nem felel meg az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos követelmények egyikének sem.
- [31] Az Alkotmánybíróság az indítványnak a XXVIII. cikk (1) bekezdését érintő elemével kapcsolatban hasonló következtetésre jutott.
- [32] Az indítványozó a XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét a Kúria ítéletével összefüggésben amiatt látta megvalósulni, hogy a Kúria – meglátása szerint – nem reagált a felülvizsgálati kérelemben rögzített azon sérelmére, miszerint az elsőfokú bíróság túlterjeszkedett a felek kérelmein, megsértve ezzel az indokolási kötelezettségét.
- [33] Az Alkotmánybíróság rámutat: az indítványozó a fentiekkel összefüggésben kizárólag olyan mérlegelési, bizonyíték-értékelési kérdéseket kifogásol, amelyek vizsgálata nem alkotmányossági kérdés, ekként az Abtv. 29. §-a alapján szintén nem tartozik az Alkotmánybíróság hatáskörébe. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, illetve a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e {lásd például: 3095/2021. (III. 12.) AB végzés, Indokolás [26]}. „Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}. „Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna” {3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]}.
- [34] Az Alkotmánybíróság továbbá rámutat, hogy a felek kérelmein való túlterjeszkedéssel kapcsolatos indítványozói állítást a Kúria megvizsgálta és részletesen megindokolta (Kúriai ítélet [47]). A Kúria rögzítette, hogy „[a] bíróságnak azt kellett vizsgálnia, hogy a felperes a megelőző eljárásban bizonyította-e azt, hogy ő gondoskodik egyedül a felesége és nagykorú gyermeke tartásáról, így a kérelmezés érdekében való kiutazása ellehetetlenítene a család megélhetését. Ezt a jogerős ítélet [15] bekezdésében megtette, amikor nem csak rögzítette, hogy a felperes e tény nem bizonyította, hanem e ténymegállapítását alá is támasztotta, és számot adott arról, hogy milyen, a megelőző eljárásban keletkezett bizonyítékok alapján jutott erre a következtetésre” (Kúriai ítélet [43]). Összegezve megállapította, hogy „[a]z elsőfokú bíróság nem terjeszkedett túl a kereseti kérelem és a védírat keretein” (Kúriai ítélet [45]).
- [35] A fentiek alapján az Alkotmánybíróság az indítvány a XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét állító eleme tekintetében is arra a megállapítására jutott, hogy sem a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, sem pedig alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel, ezért az indítvány ebben a vonatkozásban sem felel meg az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos követelmények egyikének sem.
- [36] 4. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapulvételével az alkotmányjogi panaszt – az Ügyrend 5. §-a alapján eljárva – az Abtv. 29. § illetve Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (3) bekezdésében foglaltakra is, visszautasította.

Dr. Varga Réka s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1911/2024.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3032/2025. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.III.37.018/2024/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (Berényi Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd dr. Berényi Tamás) útján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján – a Győri Törvényszék 2.K.700.614/2023/20. számú ítéletére is kiterjedő hatállyal – a Kúria Kfv.III.37.018/2024/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege az indítvány és a bírósági határozatok alapján a következőképpen foglalható össze.
- [3] 2.1. Az indítványozó (az alapügy felperese) 2022 októberében adásvételi szerződést kötött öt magánszeméllyel egy szántó megjelölésű ingatlanra ökológiai gazdálkodás folytatása céljából. Az adásvételi szerződésben az indítványozó az elővásárlási jogosultságát a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvény (a továbbiakban: Földforgalmi tv.) 18. § (2) bekezdés *b*) pontjára alapította.
- [4] Az adásvételi szerződés benyújtásra került a kormányhivatal (a per alperese) mint mezőgazdasági igazgatási szerv részére. Az alperes a tartalmi és formai kellékek alapján a hatályosulási és érvényességi feltételeknek megfelelő szerződést megküldte az ingatlan fekvése szerint illetékes települési önkormányzat jegyzőjének közzétételre.
- [5] Egy magánszemély (a perben II. rendű alperesi érdekelt) mint a Földforgalmi tv. 18. § (1) bekezdésének *c*) pontja alapján elővásárlásra jogosult a szerződésre elfogadó jognyilatkozatot nyújtott be.
- [6] Ezt követően az alperes a Földforgalmi tv. 23/A. §-a alapján eljárva megkereste állásfoglalás céljából a helyi földbizottság jogkörében eljáró Magyar Agrár-, Élelmiszergazdasági és Vidékfejlesztési Kamarát (a perben I. rendű alperesi érdekelt, a továbbiakban: földbizottság vagy agrárkamara). A megkeresésben jelezte, hogy álláspontja szerint az elfogadó jognyilatkozatot tevő II. rendű alperesi érdekelt a Földforgalmi tv. 18. §-a alapján az elővásárlásra jogosultak sorrendjében nem előzi meg az indítványozót. Az agrárkamara az állásfoglalásában a II. rendű alperesi érdekelt tulajdonszerzését támogatta.
- [7] Az alperes a 2023. február 15-én kelt, 595178/2/2023. számú határozatával az adásvételi szerződést azzal hagyta jóvá, hogy a Földforgalmi tv. 30. §-a alapján az adásvételi szerződés szerinti vevő helyébe az elfogadó nyilatkozatot tevő II. rendű alperesi érdekelt lép. A határozat indokolásában az alperes tájékoztatta a feleket: az agrárkamarának szóló korábbi megkeresésében tévesen szerepelt, hogy az elővásárlásra jogosultak sorrendjében a Földforgalmi tv. 18. §-a alapján az elfogadó jognyilatkozatot tevő személy nem előzi meg az adásvételi szerződés szerinti vevőt.
- [8] Az alperes a 2023. május 4-én kelt, 595178/10/2023. számú határozatával a 595178/2/2023. számú jóváhagyó határozatát saját hatáskörben felülvizsgálta, és annak indokolását kiegészítette. A földbizottság kiegészítő adat szolgáltatása alapján megállapította, hogy a II. rendű alperesi érdekelt rendelkezik mezőgazdasági művelési ágú ingatlanulajdonnal az adásvétel szerinti illetékességi területen, míg az indítványozónak az ingatlan fekvése szerinti településen nincs a használatában ingatlan. Az állásfoglalást megvizsgálva az alperes megállapította, hogy az agrárkamara azonos szempontok szerint járt el az indítványozó és az elfogadó jognyilatkozatot benyújtó személy vonatkozásában, kellő részletességgel és okszerűen tárta fel a felek illetékességi terület szerinti birtok szerkezetét, a támogatásának és nem támogatásának indokaként a nagyobb, versenyképesebb birtok kialakításának lehetőségét jelölve meg. A fentiek alapján az alperes a földbizottság tényadatokkal alátámasztott véleményét a határozata alapjául elfogadta.

- [9] Az indítványozó az alperes határozata ellen közigazgatási pert indított. Keresetében a határozat hatályon kívül helyezését és az alperes új eljárásra kötelezését kérte azzal, hogy a megismételt eljárásban az alperes a szerződést az indítványozóval hagyja jóvá.
- [10] A Győri Törvényszék a 2023. november 15-én kelt, 2.K.700.614/2023/20. számú ítéletével a keresetet elutasította. A bíróság elsődlegesen azt vizsgálta, hogy az alperesnek az adásvételi szerződés jóváhagyása során a 2022. évi vagy a 2023. január 1-jétől hatályos rendelkezéseket kellett alkalmaznia, tekintettel arra, hogy a Földforgalmi tv. 18. §-a 2023. január 1-jétől módosult.
- [11] A bíróság megállapította, hogy a hatósági eljárás a mező- és erdőgazdasági földek forgalmáról szóló 2013. évi CXXII. törvénnyel összefüggő egyes rendelkezésekről és átmeneti szabályokról szóló 2013. évi CCXII. törvény 30. § (3) bekezdése alapján 2022. október 20-án kezdődött. Az alperesi döntés meghozatalára és az elfogadó nyilatkozat jegyző általi átvételére (amely a hatályosulásának az időpontja is) 2023. január 1-jét követően került sor, így az alperesnek a 2023. január 1-jétől hatályos szabályt kellett volna alkalmaznia, amely szerint az indítványozó az elővásárlási rangsorban megelőzte a II. rendű alperesi érdekeltet. Minderre tekintettel a bíróságnak vizsgálni kellett azt is, hogy sérült-e az indítványozó elővásárlási joga azáltal, hogy az alperes – a földbizottság állásfoglalásában foglaltakhoz való kötöttségére hivatkozással – nem hagyta jóvá a vele kötött adásvételi szerződést.
- [12] A bíróság rögzítette: a perbeli esetben az agrárkamara vizsgálata során megállapítást nyert, hogy az indítványozó nem felel meg a Földforgalmi tv. 23/A. § (1) bekezdés c) és e) pontjában foglaltaknak, tulajdonszerzése ugyanis nem szolgálja sem az életvitelszerűen helyben lakó és gazdálkodó földművesek segítésére, sem az üzemszerű művelés alatt álló élet- és versenyképes, egységes birtoktagot képező földbirtok kialakítására és megőrzésére vonatkozó általános agrár- és földbirtok-politikai érdekeket. Az indítványozó nem a perbeli ingatlan fekvése szerinti településen lakik, ott említésre méltó földtulajdonnal, illetve földhasználattal nem rendelkezik, szemben a II. rendű alperesi érdekelttel, aki a perbeli ingatlannal szomszédos földterület tulajdonosa.
- [13] A bíróság megállapította, hogy az agrárkamara jogszerűen járt el, amikor arra az álláspontra jutott, hogy az indítványozó tulajdonszerzése nem szolgálja a Földforgalmi tv.-ben meghatározott agrár- és földbirtok-politikai érdekeket.
- [14] A bíróság nem észlelt, és az indítványozó sem hivatkozott olyan körülményre, amely alapján a II. rendű alperesi érdekelttel szemben a szerződés jóváhagyása megtagadásának lett volna helye, de az indítványozó jogi helyzetét az sem változtatta volna meg, mivel az alperest köti a helyi földbizottság (nem támogató) állásfoglalása.
- [15] Az indítványozó a jogerős ítélet ellen felülvizsgálati kérelmet nyújtott be a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. § (1) bekezdés a), ab) és ad) alpontjára, valamint b) pontjára hivatkozással.
- [16] A Kúria a 2024. január 24-én kelt, Kfv.III.37.018/2024/2. számú végzésével a felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadta. Megítélése szerint sem az alperes határozata, sem a felperes felülvizsgálati kérelme nem vetett fel olyan elvi jelentőségű jogkérdést, amellyel kapcsolatban a bírói gyakorlat nem egységes, illetve az sem valószínűsíthető, hogy a konkrét ügy kapcsán a joggyakorlattól eltérő bírói döntés megismétlődésének, a jogegység megbomlásának veszélye állna fenn. A Kúria felülmérlegelésre okot adó körülményt (jogszabálysértést, iratellenes tényállást, kirívóan súlyos mérlegelési hiányosságot) nem tárt fel, és nem észlelte sem a felülvizsgálati kérelemben foglalt jogkérdések tömeges előfordulását, sem azt, hogy a vizsgált ügy – közvetetten vagy közvetlenül – jogalanyok széles körét érintené. Az indítványozó az ügy érdemére kiható eljárási szabályszegés elkövetését sem indokolta, és az általa megjelölt kúriai határozatok (Kfv.IV.37.992/2021/6., Kfv.III.37.183/2022/8. és a Kfv. II.37.450/2023/9.) tekintetében az ügyszabálysértés nem volt megállapítható, így a jogegységi szempontú összehasonlítás sem volt elvezethető.
- [17] 2.2. Az indítványozó az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése, I. cikke, II. cikke, XIII. cikk (1) bekezdése, XV. cikk (1) és (2) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése, 25. cikke, valamint 28. cikke sérelmét állította.
- [18] Érvelése szerint az alperes megsértette a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogát, amikor egy kötőerővel nem rendelkező agrárkamarai állásfoglalásra alapította a döntését, figyelmen kívül hagyva a Földforgalmi tv. által felállított elővásárlási rangsort, és a törvény preambulumban rögzített jogalkotói célokat; az eljáró bíróságok pedig ezen jogszabálysértést figyelmen kívül hagyva utasították el a keresetét, illetve tagadták meg a felülvizsgálati kérelme befogadását.
- [19] Emellett az alperes indokolatlan megkülönböztetést alkalmazott az indítványozó és a II. rendű alperesi érdekelt között, utóbbit a törvényi szabályozás ellenére előnyben részesítve, megsértve ezzel az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdését és XXIV. cikk (1) bekezdését és is.

- [20] A törvény előtti egyenlőséghez való jogának sérelmét az indítványozó abban is látja, hogy ugyanezen tényállás mellett jogi képviselőjének más (azonos tárgyú) ügyeiben a Kúria felülvizsgálati kérelmet befogadta, és azt megalapozottnak is találta. Ekként a Kúria nem kezelte az indítványozót az azonos tárgyú ügyekben eljáró más felekkel egyenlően, megsértve ezzel az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [21] Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdését sérti az indítványozó érvelése szerint, hogy annak ellenére nem szerezte meg a termőföld tulajdonjogát, hogy a Földforgalmi tv. által felállított elővásárlási sorrendben egyértelműen megelőzte a II. rendű alperesi érdekeltet, így tulajdonszerzésének jogcíme kétségtelen és törvényen alapuló volt. Alaptörvény- és jogszabályellenes gyakorlatot legitimált a bíróság, amikor a mezőgazdasági igazgatási szerv törvényt figyelmen kívül hagyó gyakorlatát jogszerűnek ítélte meg.
- [22] Az Alaptörvény 28. cikk sérelme kapcsán azzal érvel az indítvány, hogy a józan észnek, a közjónak és a jogbiztonságnak az felel meg, ha a törvényi szabályozás érvényesülését nem írhatja felül egy laikusokból, ismerősökből, barátokból és rokonokból álló, adott esetben részrehajló földbizottság véleménye. A törvény ekkénti értelmezése az indítványozó olvasatában sérti a jogbiztonság elvét [Alaptörvény B) cikk (1) bekezdés] is, mivel a bíróságok téves jogértelmezése alapján a földbizottság állásfoglalása egy sarkalatos törvény szabályozását írhatná felül, kiüresítve a Földforgalmi tv. 18. §-ában rögzített elővásárlási sorrendet. Ezzel azonos indokolással állította az Alaptörvény I. cikkének és II. cikkének megsértését is. Az emberi méltósághoz való jog sérelme indokaként előadta továbbá az indítványozó, hogy a támadott döntések diszkriminatívak, sértik a jogegyenlőség elve mellett az Alaptörvény II. cikkében foglaltakat is, mert a Kúria két másik azonos tényállású ügyben a felülvizsgálati kérelmet befogadta, az ő ügyében azonban nyilvánvalóan alaptalan indokolással azt megtagadta.
- [23] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét arra vezeti vissza, hogy a Kúria valótlán indokokra alapította a döntését, és nem adott számot kellő részletességgel és alaposággal a befogadás megtagadásának indokairól (indokolási kötelezettség megsértése), valamint arról, hogy az ügy részleteit objektíven megvizsgálta volna. Álláspontja szerint az ügy jogalanyok széles körét érinti azáltal, hogy a termőföld Magyarország legfőbb erőforrása, így különösen fontos a joggyakorlat egységének kialakítása abban a vonatkozásban, hogy téves jogértelmezés következtében egy laikusokból álló, adott esetben elfogult földbizottság állásfoglalása „ne írhasa felül” a törvényi szabályozást. A Kúria a jogalkalmazás egységét nem biztosította, megsértve ezzel az Alaptörvény 25. cikkében foglaltakat is.
- [24] Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésének sérelmére is hivatkozott, azonban az alaptörvényi rendelkezés szövegének idézésén túl indokolást nem adott elő.
- [25] Az indítványozó a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként nevesíti a Földforgalmi tv. téves értelmezését, valamint a kirívóan és nyilvánvalóan jogszabályellenes hatósági döntés ellen előterjesztett keresete elutasítását, illetve felülvizsgálati kérelme befogadásának megtagadását, amely a fent megjelölt Alaptörvényben biztosított jogainak megsértését eredményezte.
- [26] 3. Az Abtv. 56. § (1) és (2) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a befogadhatóság törvényi feltételeinek.
- [27] 3.1. Az indítványozó panaszát az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott határidőben terjesztette elő.
- [28] Az indítványozó meghatalmazással eljáró jogi képviselője útján terjesztette elő az alkotmányjogi panaszt, amelynek benyújtására jogosult, mivel az alapügyben felperes volt, ami érintettségét megalapozza.
- [29] Az Alkotmánybíróság korábban már állást foglalt a tekintetben, hogy a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzése a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, így a Kúria döntése megfelel az Abtv. 27. § (1) bekezdésben foglaltaknak, ezért alkotmányjogi panasszal támadható {lásd például: 3245/2019. (X. 17.) AB végzés, Indokolás [14]; 3188/2020. (V. 27.) AB végzés (a továbbiakban: Abv.), Indokolás [11]}.
- [30] Az indítványozó panaszában a Kúria felülvizsgálati befogadását megtagadó végzését és a jogerős ítéletet is támadta. Az Ügyrend 32. § (5) bekezdése alapján a Kúria felülvizsgálati eljárásban hozott határozata alkotmányjogi panasszal az általános szabályok szerint önállóan is támadható. Ilyen esetben az Alkotmánybíróság a Kúriának a felülvizsgálati eljárásban hozott nem érdemi döntésén keresztül csak akkor vizsgálja az alapügyben hozott bírói döntést, ha a Kúria az alkotmányjogi panaszban sérelmezett, nem érdemi döntését mérlegelési jogkörben hozta meg. Az indítványozó a jogerős döntést külön alkotmányjogi panasszal nem támadta meg, ugyanakkor a Kúria a Kp. 118. § (1) bekezdésére alapított döntése mérlegelési jogkörben hozott döntésnek minősül. Minderre tekintettel a Kúria végzése és azon keresztül a jogerős döntés állított alaptörvény-ellenessége is vizsgálható jelen eljárásban.
- [31] A Kúria mint felülvizsgálati bíróság végzésével szemben nincs helye jogorvoslatnak. Erre figyelemmel az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek.

- [32] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerint alkotmányjogi panasz az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának megsértése esetén nyújtható be.
- [33] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésének sérelmére alkotmányjogi panasz csak kivételesen, a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a felkészülési idő hiánya esetén alapítható {lásd például: 3062/2021. (II. 19.) AB végzés, Indokolás [18]}. Az indítványozó a fentiekre a támadott bírósági határozatok kapcsán nem hivatkozott.
- [34] Az Alkotmánybíróság gyakorlata értelmében az Alaptörvény I. cikke az állam kötelezettségeit határozza meg az alapjogok védelme és biztosítása érdekében, és nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot, így közvetlenül e rendelkezés vonatkozásában nincs helye alkotmányjogi panasznak {lásd például: 3231/2014. (IX. 22.) AB végzés, Indokolás [8]; 3163/2023. (IV. 6.) AB határozat, Indokolás [15]}.
- [35] Nem biztosít az indítványozó számára alapjogot az Alaptörvény 25. cikke {lásd például: 3260/2021. (VI. 22.) AB határozat, Indokolás [16]} és a 28. cikkében foglalt, bíróságoknak szóló segéd szabály sem, amely a jogértelmezésre nézve ad iránymutatást {lásd például: 3176/2013. (X. 9.) AB határozat, Indokolás [29]; 3159/2020. (V. 21.) AB végzés, Indokolás [17]}.
- [36] Az Alaptörvény II. cikke, XIII. cikk (1) bekezdése, XV. cikk (1) és (2) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaznak, így az indítvány e körben teljesítette a törvényi feltételt.
- [37] 3.2. Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia.
- [38] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasz a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek csak részben felel meg. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogszolgáltatására vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsérteni vélt rendelkezéseit, a sérelmezett bírói döntéseket, és kifejezetten kéri a megsemmisítésüket.
- [39] Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja alapján a kérelem akkor határozott, ha megfelelő indokolást tartalmaz arra nézve, hogy a kifogásolt bírói döntés miért és mennyiben ellentétes az Alaptörvény indítványban megjelölt rendelkezéseivel. Ezen feltétel teljesülésének vizsgálata kapcsán az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást az Alaptörvény II. cikkében és XV. cikk (1) bekezdésében foglaltakkal kapcsolatban. Az indítvány az Alaptörvény XV. cikk (2) bekezdésének és a XXVIII. cikk (7) bekezdésének megsértését állítja ugyan, de ezen alaptörvényi rendelkezésekkel kapcsolatban önálló indokolást nem tartalmaz.
- [40] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint ilyen indokolás hiányában az indítvány nem alkalmas érdemi elbírálásra {lásd például: 3272/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [34]; 3201/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [16]}.
- [41] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a panasz az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek megfelel.
- [42] 4. Az Abtv. 29. §-a alapján az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz akkor fogadható be, ha a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét támasztja alá vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {pl.: 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [43] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt hangsúlyozza, hogy az Alkotmánybíróság az Alaptörvény 24. cikkének (1) bekezdése alapján az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve. A (2) bekezdés d) pontja értelmében alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját. Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslással (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor {lásd hasonlóan: 3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]; 3262/2022. (VI. 3.) AB végzés, Indokolás [53]–[54]}.

- [44] 4.1. Az indítványozó érvelése szerint a tulajdonhoz való joga azáltal sérült, hogy a hatóság és a bíróság figyelmen kívül hagyta a Földforgalmi tv. által felállított elővásárlási sorrendet, amely alapján egyértelműen megelőzte a másik felet, így bár tulajdonszerzésének jogcíme kétségtelen és törvényen alapuló volt, mégsem szerezte meg a termőföld tulajdonjogát.
- [45] Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a tulajdonhoz való alapjog a már megszerzett tulajdont, kivételes esetekben a tulajdoni várományokat védi {lásd például: 3209/2015. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [64]–[65]; 3115/2013. (VI. 4.) AB határozat, Indokolás [34]}. Az Alkotmánybíróság már több döntésében foglalkozott a termőföldek tulajdonjogának megszerzésével kapcsolatban az elővásárlási jogosultság kérdésével. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában egyértelmű, hogy „»az elővásárlási jogosult nem tulajdonos. [...] A termőföldre vonatkozó elővásárlási jog az Alkotmánybíróság megítélése szerint nem tartozik a tulajdon mint jogintézmény tartalmi elemei közé, és így önmagában nem tartozik az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésének védelme alá [...]» {3244/2017. (X. 10.) AB határozat, Indokolás [49]–[50]}” {3247/2021. (VI. 4.) AB végzés, Indokolás [19]}.
- [46] Az előzőekben írtak alapján megállapítható, hogy az indítványban megfogalmazott érvek és az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésében rögzített alapjog között összefüggés nem áll fenn.
- [47] 4.2. Az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésében biztosított tisztességes hatósági eljáráshoz való jog kapcsán az Alkotmánybíróság utal arra, hogy a tisztességes hatósági eljáráshoz való jog a hatósági eljárás és nem a bírósági felülvizsgálat vonatkozásában fogalmazza meg a tisztességes eljárás követelményét. A bírósági eljárásra az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozik. „A különbségtétel lényeges, a két alapvető jog ugyanis nem feleltethető meg teljes mértékben egymásnak, más elvárásoknak kell megfelelnie egy bírósági és egy hatósági eljárásnak. Az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntés és a hivatkozott alaptörvényi rendelkezés között tehát önmagában nincs összefüggés. Mindemelllett sem az Alaptörvény, sem az Abtv. nem teszi lehetővé az Alkotmánybíróság számára a közigazgatási aktusok közvetlen vizsgálatát, ha azokkal szemben biztosított a bírósági jogorvoslat útja. A közigazgatási hatóságok jogértelmezéses jogalkalmazó tevékenységének értékelése a közigazgatási határozatot vagy végzést felülbíróló bíróság feladata” {3090/2015. (V. 19.) AB határozat, Indokolás [22]}.
- [48] Az Alkotmánybíróság megállapíthatja ugyanakkor egy bírói döntés alaptörvény-ellenességét az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének megsértése miatt, ha a bíróság egy jogszabálysértő közigazgatási határozatot hagy helyben, ezzel mintegy „elfogadva” az alaptörvény-ellenességet. Az Alkotmánybíróság tehát az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésének sérelmét csak áttételesen, az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntésen keresztül állapíthatja meg {lásd például: 3071/2017. (IV. 19.) AB végzés, Indokolás [12]}.
- [49] Jelen ügyben a törvényszék vizsgálta, hogy az alperes az adásvételi szerződés jóváhagyása során jogszerűen járt-e el. Megállapította, hogy bár a Földforgalmi tv. 2023. január 1-jétől hatályos jogszabályi rendelkezését kellett volna alkalmazni, ennek ellenére indokát adta annak, hogy miért nem sérült az indítványozó elővásárlási joga, és miért utasította el az indítványozó keresetét.
- [50] A jelen esetben tehát nem merült fel annak a kételye, hogy a közigazgatási döntés alapjogsértő voltát a bíróság elmulasztotta felismerni, és így sérült volna az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése, hiszen a bíróság az indítványozó által felhozott érveket értékelte, bár kétségtelenül attól eltérő következtetésre jutott.
- [51] 4.3. Az Alkotmánybíróság a tisztességes eljárással kapcsolatban korábbi döntéseiben már megfogalmazta, hogy nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {lásd például: 3427/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [12]; 3430/2022. (X. 21.) AB végzés, Indokolás [19]}.
- [52] A „tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Ezzel összhangban az Alkotmánybíróság azt nem vizsgálhatja, hogy az indokolásban megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, csak azt értékelheti, hogy a bíróság a döntésében az eljárásban résztvevő feleknek az ügy érdemi, lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposággal megvizsgálta-e, és értékelő tevékenységéről számot adott-e {lásd hasonlóan: 3159/2018. (V. 16.) AB határozat, Indokolás [31]; 3196/2022. (IV. 29.) AB határozat, Indokolás [36]}.
- [53] Jelen ügyben megállapítható, hogy a bíróságok a releváns kérdéseket vizsgálat tárgyává tették, és számot adtak döntéseik indokairól. A bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait ki-

elégítő mélységű érvrendszer bemutatása {lásd például: 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]; 3301/2024. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [21]}.

- [54] Az indokolt bírói döntéshez való joggal összefüggő (a kúriai végzés befogadás megtagadásával kapcsolatos indokolását kifogásoló) panaszellel kapcsolatban az Alkotmánybíróság emlékeztet következetes gyakorlatára, amely szerint: „Annak megítélése, hogy a felülvizsgálati kérelem befogadásának feltételei fennállnak-e vagy sem, nem alkotmányossági, hanem szakjogi-törvényértelmezési kérdés, melyben az Alkotmánybíróság – következetes gyakorlatának megfelelően – a Kúria döntését nem bírálhatja felül” {3365/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás [21]; utóbb megerősítette: Abv., Indokolás [22]}.
- [55] 5. Az Alkotmánybíróság a fentiek alapján arra a következtetésre jutott, hogy az alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdésével, a XXIV. cikk (1) bekezdésével és a XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadhatósági feltételek egyikét sem, ezért azt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésében foglaltakra is, visszautasította.

Budapest, 2024. december 17.

Dr. Varga Réka s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2133/2024.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3033/2025. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Jpe.I.60.009/2022/10. számú jogegységi hatályú határozata, Jpe.I.60.003/2023/16. számú jogegységi hatályú határozata, valamint a Kúria Pfv.I.21.184/2023/7. számú rész- és közbenső ítétele elleni alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Molnár István ügyvéd, Molnár & Társa Ügyvédi Iroda) útján a Kúria Jpe.I.60.009/2022/10. számú jogegységi hatályú határozata, Jpe.I.60.003/2023/16. számú jogegységi hatályú határozata, valamint Pfv.I.21.184/2023/7. számú rész- és közbenső ítétele alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján. Az indítványozó szerint a támadott döntések sértik az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdését, illetve XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését.
- [2] 2. Az ügy előzménye, hogy az indítványozóval mint az alapper alperesével szemben pert indítottak vagyonbiztosítási szolgáltatás teljesítése iránt. Az alapper tényállása szerint a felperes (mint biztosított) és az alperes (mint biztosító) 2016 decemberében biztosítási szerződést kötöttek. Biztosított fedezetek – egyebek mellett – az *all risks* üzemszünet biztosítás (a továbbiakban: üzemszünet biztosítás) és az *all risks* vagyonbiztosítás (a továbbiakban: vagyonbiztosítás) voltak. Az egyik kockázatviselési hely az a raktár volt (a továbbiakban: raktár), amit a vagyonbiztosítás egyik együttbiztosítottja (mint társbiztosított) üzemeltetett, biztosított tevékenység pedig az üdítőital gyártás, raktározás, anyagmozgatás volt. A társbiztosított által üzemeltetett raktárban 2017. január 17. napján üzemi baleset következett be, aminek következtében a felperes raktárban tárolt árukészletének jelentős része részben megsemmisült, részben megsérült, részben forgalomba hozatalra alkalmatlanná vált. Az alapperben a felek azt vitatták, hogy az alperesi beavatkozó által szervizelt targonca meghibásodása, vagy a társbiztosított targoncavezetőjének magatartása okozta-e a káreseményt, illetve hogy ezzel összefüggésben a káresemény biztosítási eseménynek minősül-e. Az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék 13.G.40.419/2019/95. számú közbenső ítéletével megállapította, hogy az alperes a vagyonbiztosítási szerződés alapján a felperest ért kárt megtéríteni tartozik.
- [3] A másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla 6.Pf.20.124/2021/20-I. számú döntésével az elsőfokú bíróság közbenső ítéletét megváltoztatta és a keresetet teljes egészében elutasította.
- [4] A felperes által kezdeményezett felülvizsgálati eljárásban a Kúria Pfv.I.21.240/2021/4. számú ítétele a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [5] A felperes a Kúria Pfv.I.21.240/2021/4. számú ítétele ellen jogegységi panasz eljárást kezdeményezett, mivel az jogkérdésben eltért több határozattól is (a Pfv.III.21.464/2013/12., Pfv.V.21.402/2019/8., valamint a Kfv. IV.38.015/2018/5. számú határozattól). A Kúria Jpe.I.60.009/2022/10. számú jogegységi hatályú határozata (a továbbiakban Jpe1.) elvi döntésként állapította meg egyrészt azt, hogy „[a] biztosító helytállási kötelezettség alóli mentesüléséhez a szándékosságnak vagy a súlyos gondatlanságnak nem a mögöttes – foglalkozási, közlekedési – szabályszegés, hanem a biztosítási esemény, azaz a kár bekövetkezése vonatkozásában kell fennállnia ahhoz, hogy alkalmas legyen a [2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk)]. 6:464. §-a szerinti jogkövetkezmény kiváltására.” Másrészt azt állapította meg elvi döntésként a Jpe1., hogy „a szakértői kompetencia vizsgálatához a felülvizsgálati kérelmet benyújtó felperesnek elegendő a hatályos perrendi szabály megjelölése és ennek alátámasztása, az ágazati vagy alacsonyabb szintű részletszabályok hivatkozásának elmulasztása önmagában nem akadályozza a felülvizsgálati kérelem elbírálását.” Az indokolatlan eltérésre figyelemmel a Jpe1. a támadott ítéletet hatályon kívül helyezte és a felülvizsgálati tanácsot új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.
- [6] Az első megismételt eljárásban a Kúria Pfv.I.20.875/2022/7. számú ítétele a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.

- [7] A felperes ismét jogegységi panaszt terjesztett elő, amely alapján a Jpe.60.003/2023/16. számú jogegységi hatályú határozatával (a továbbiakban Jpe2.) a Kúria megállapította, hogy a Kúria második felülvizsgálati határozata jogkérdésben indokolatlanul eltért korábbi felülvizsgálati ügyekben hozott egyes korábbi határozatoktól. (Ezek: a Jpe1., Pfv.III.21.464/2013/12. számú, Pfv.V.21.402/2019/8. számú, Pfv.V.20.476/2016/6. számú, Pfv.V.20.581/2015/9. számú, Pfv.V.21.255/2014/14. számú, Pfv.V.21.748/2014/8. számú, Pfv.V.21.303/2012/5. számú, Pfv.V.20.235/2012/5. számú, Pfv.V.20.641/2012/5. számú felülvizsgálati ügyben meghozott határozat.) Kötelező jogértelmezésként megállapította, hogy „a biztosító mentesüléséhez a szándékosságnak vagy a súlyos gondatlanságnak nem a mögöttes – foglalkozási, közlekedési – szabályszegés, hanem a biztosítási esemény, azaz a kár bekövetkezése vonatkozásában kell fennállnia akkor is, ha a károsult kármegelőzési kötelezettségét mulasztja el”. Illetve a Jpe2. azt is megállapította, hogy „a kártérítési felelősség tényállási elemei körében figyelembe vehető magatartás nem értékelhető a károsult kármegelőzési kötelezettsége elmulasztásának körében is”. Az indokolatlan eltérésre figyelemmel a jogegységi panasszal támadott ítéletet hatályon kívül helyezte, és a Kúria felülvizsgálati tanácsát új eljárásra és új határozat hozatalára utasította.
- [8] A második megismételt eljárásban a Kúria az indítvánnyal támadott Pfv.I.21.184/2023/7. számú rész- és közben-ső ítéletével – figyelemmel a Jp2. megállapításaira – a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság közben-ső ítéletét a vagyonbiztosításra alapított kereset vonatkozásában helyben hagyta.
- [9] 3. Az indítványozó az Abtv. 27. §-a alapján terjesztett elő alkotmányjogi panaszt a Kúria Pfv.I.21.184/2023/7. számú rész- és közben-ső ítéletével szemben, valamint Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján Jpe1.-gyel és Jpe2.-vel szemben. Az indítványozó szerint a támadott döntések nem állnak összhangban az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdésében, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésében foglaltakkal.
- [10] 3.1. Az indítványozó arra hivatkozott, hogy a támadott jogegységi határozatok *contra legem* érvelése elérte az alaptörvény-ellenesség szintjét, mivel, ha az ügyben eljáró bíróság nem alkalmazza az adott ügyre irányadó hatályos és érvényes jogi normát, aminek következtében az eljárás a jogszabályok szerint várható kimenetétől teljesen eltérő irányt vesz, az már önmagában megalapozza a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét. Szerinte a Kúria nem tulajdonított jelentőséget sem az 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Ptk.) és a Ptk. indítványozó által kifejtett különbözőségének, sem az eltérő jogszabályi rendelkezések tartalmának (nevesül, hogy a perbeli esetben nem a károkozás súlyos gondatlanságát kell vizsgálni, hanem a kármegelőzés során tanúsított általában elvárható magatartás megvalósulását).
- [11] A Jpe1. elleni panaszában arra hivatkozott, hogy a határozat sérti a tisztességes eljáráshoz való jogát, mivel *contra legem* jogértelmezést tartalmaz, mivel a Kúria „nem alkalmazta az adott ügyben irányadó hatályos és érvényes normát”, ezzel a *contra legem* jogértelmezés eléri az alkotmányellenesség szintjét. A Kúria a jogértelmezés során tévesen értelmezte a mentesülésre és a kármegelőzési kötelezettségre vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket. Az indítványozó úgy véli továbbá, hogy a Kúria túlterjeszkedett a felperesi kérelmen, mivel a felperes kérelme csak a jogerős határozat részbeni hatályon kívül helyezésére irányult. A Kúria döntése a felperesi kérelmen túlterjeszkedés miatt *ex officio* eljárásnak minősül, ami sérti az indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogát. Az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdését is sérti a Jpe1., ugyanis az indítványozó szerint a *contra legem* jogértelmezéssel a Kúria derogálta a jogalkotó akaratát, amikor a súlyos gondatlanság fogalmának kiüresítésével új jogot alkotott, megsértve ezzel a hatalommegosztás elvét.
- [12] 3.2. A Jpe2. elleni panaszban az indítványozó lényegében ugyanazt az érvelést adta elő, amit a Jpe1. kapcsán: hivatkozott arra, hogy a Kúria *contra legem* jogértelmezést fogadott el és túlterjeszkedett a kérelmen, amivel megsértette az indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogát [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] és a hatalommegosztás elvét [Alaptörvény C) cikk (1) bekezdés]. A tisztességes eljáráshoz való jogot sérti az indítványozó szerint a Jpe2. azért is, mert a Kúria hivatalból vizsgálta a Jpe2.-ben felsorolt ítéletektől való eltérést, s így a jogerő áttörésére felperesi kérelem hiányában került sor. Ugyanakkor az indítványozó szerint a Kúria figyelmen kívül hagyta eljárása során a Pfv.I.20.399/2022/5. számú döntésében foglaltakat. Az indítványozó szerint a Jpe2. következetes alkalmazása arra vezet, hogy a bírósági gyakorlatban kiüresíti a Ptk. 6:463. §-t. Az Alaptörvény C) cikk (1) bekezdése pedig azért sérült az indítványozó szerint, mert a Kúria figyelmen kívül hagyta a Ptk. 6:463. §-át. A Jpe1–2. normatív funkciója révén az országgyűlés törvényalkotási jogát vonta el az indítványozó szerint.
- [13] 3.3. A támadott felülvizsgálati ítélet elleni indítványi kérelemben az indítványozó arra hivatkozott, hogy a tisztességes eljáráshoz való joga azért sérült, mert a Kúria iratellenesen értékelte a bizonyítékokat, és nem megfe-

előben alkalmazta a vétkességi formulát. A Jpe1. és Jpe2. az indítványozó szerint kényszerpályára állította az eljárást felülvizsgálati tanácsot, ezért nem értékelhette szabadon a bizonyítékokat, ami az indítványozó pervesztességéhez vezetett. Az indítványozó szerint olyan értelmezést alkalmazott a Kúria felülvizsgálati tanácsa, ami eltér a korábbi gyakorlattól, és ezt nem indokolta megfelelően. Az indokolás ezen hiányossága az indítványozó szerint sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését. A Kúria felülvizsgálati tanácsának döntése a jogorvoslati jogot azért sérti, mert bár a Fővárosi Ítélet tábla nem merítette ki az indítványozó fellebbezését, a Kúria ezt a hiányosságot nem orvosolta, és így az indítványozó keresetét és fellebbezését a bíróság nem merítette ki.

- [14] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a alapján elsőként azt vizsgálta, hogy az indítványi kérelem megfelel-e az Abtv. és az Ügyrend szerinti befogadási feltételeknek.
- [15] 4.1. Az indítvánnyal támadott felülvizsgálati ítéletet (a Kúria Pfv.I.21.184/2023/7. számú rész-és közbenső ítéletét) az indítványozó ügyvédje 2024. február 29-én töltötte le, az alkotmányjogi panaszt 2024. április 29-én, határidőben nyújtotta be. Az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségek kimerítése után terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.
- [16] 4.2. A Jpe1. és Jpe2. kapcsán előterjesztett indítványi elemekkel összefüggésben az Alkotmánybíróság utal ide vonatkozó gyakorlatára. Eszerint „a jogegységi panasz eljárás *sui generis* eljárás, melyben az azt lezáró érdemi döntés az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján támadható alkotmányjogi panasszal. A jogegységi panasszal támadott határozatot hatályon kívül helyező, és a bíróságot új eljárásra, illetve új határozat hozatalára utasító, továbbá a jogegységi panaszt visszautasító döntés viszont nem támadható alkotmányjogi panasszal {vesd össze: 3001/2023. (I. 13.) AB végzés, Indokolás [3]; 3006/2023. (I. 13.) AB végzés, Indokolás [15]; 3482/2022. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [6]; 3437/2022. (X. 28.) AB végzés, Indokolás [18]}. Ugyanez következik az Ügyrend 2023. május 11-én hatályba lépett és folyamatban lévő ügyekben is alkalmazandó 32/B. § (3)–(4) bekezdéséből” {3410/2023. (X. 11.) AB határozat, Indokolás [22]}. Erre tekintettel megállapítható, hogy az indítványozó által támadott Jpe1. és Jpe2., amely a jogegységi panasszal támadott határozatot hatályon kívül helyezte és a bíróságot új eljárásra utasította, önállóan nem támadható alkotmányjogi panasszal.
- [17] Az Alkotmánybíróság a kifejtettek tekintetével a Jpe1. és Jpe2. kapcsán felvetett indítványi kérelmeket a felülvizsgálati ítélet elleni indítványként vette figyelembe és az indítványt eszerint bírálta el. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben megállapította azt, hogy a Jpe1. és Jpe2. kapcsán kifejtett indítványi kérelem tartalmilag megegyezik a felülvizsgálati döntés elleni indítványban foglaltakkal.
- [18] 4.3. Az Abtv. 27. §-a *a*) és *b*) pontjai értelmében az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó érintettnek tekinthető és jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [19] 4.4. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban azt vizsgálta, hogy az indítvány megfelel-e az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt egyes követelményeknek.
- [20] Az indítvány pontosan megjelölte a támadott bírósági döntést és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit, az általa vélt alaptörvény-ellenességet.
- [21] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az Alaptörvény C) cikke nem tartalmaz az indítványozó számára Alaptörvényben biztosított jogot, így arra alkotmányjogi panaszt alapítani az indítványozónak nincs lehetősége [lásd például: 3258/2020. (VII. 3.) AB végzés, Indokolás [6]; 3248/2020. (VII. 1.) AB végzés, Indokolás [9]].
- [22] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben az indítványozó érdemi indokolást nem adott elő, ezért az indítvány ebben a részében nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontja szerinti követelménynek.
- [23] 5. Az Abtv. 29. §-a alapján az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz akkor fogadható be, ha a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét támasztja alá vagy alapvető

alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {pl.: 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.

- [24] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét illetően az indítvány a Jpe1–2. szerinti jogértelmezést és annak felülvizsgálati ítéletben történt alkalmazását vitatta. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány a tisztességes eljáráshoz való jog állított sérelmén keresztül valójában a támadott bírósági döntés, illetve az abban alkalmazott jogértelmezés törvényességi vizsgálatára irányul. Az indítványozó megalapozatlannak, tévesnek és jogellenesnek tartja az ügyében hozott kúriai döntést, vagyis – tartalmát tekintve – a Kúria jogértelmezésének és jogalkalmazásának helytállóságát vitatja.
- [25] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata, hogy tartózkodik annak vizsgálatától, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése – az eljárási jogi szabályokban foglaltak szerint – a jogalkalmazó feladata. A bíróságok döntése szükségszerűen érinti a peres felek perbe vitt jogait és jogos érdekét. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróság döntésével és annak indokolásával, nem elégséges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására [lásd: 3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]].
- [26] 6. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság – figyelemmel az Abtv. 27. § (1) bekezdésére, 29. §-ára, valamint 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjára – megállapította, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan indokot, amely alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kételyét támasztaná alá, ezért az Abtv. 56. § (2)–(3) bekezdése alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2024. december 17.

Dr. Varga Réka s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2119/2024.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3034/2025. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Mfv.VIII.10.098/2023/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésre irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Dr. Györgyi Dóra (a továbbiakban: indítványozó) a Kúria Mfv.VIII.10.098/2023/10. számú ítélete, valamint a Fővárosi Ítéltábla 1.Mf.31.040/2023/6. számú, és a Fővárosi Törvényszék 24.M.71.157/2020/108. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján. Az indítványozó szerint a támadott határozatok sértik az Alaptörvény E), M) és R) cikkét, I., II., VI., IX., X. XII., XIII., XV., XVII., XX., XXIV., XXVI. és XXVIII. cikkét, valamint 25. és 28. cikkét.
- [2] 2. Az ügy előzménye munkaviszony megszüntetése jogellenességének jogkövetkezményei iránt az indítványozó által indított per volt.
- [3] 2.1. Az indítványozó mint az alapperes felperese 2015. december 22-én megállapodott I. rendű és II. rendű alperessel abban, hogy 2016. január 1-től határozott idejű munkaviszonyát fenntartva, jogtanácsos és megfeleléségi biztos (*compliance officer*) munkakörben foglalkoztatják, továbbá abban, hogy munkaviszonyának megszűnése esetén közös megegyezéssel hat havi felmondási időt alkalmaznak. 2020. június 2-án az indítványozó írásbeli figyelmeztetést kapott az alperestől, amelyben a munkáltató kifogásolta, hogy az indítványozó jelentősen hátráltatta a belső ellenőrzési rendszer hatékony működését azzal, hogy feladatát nem végezte el időben. A felperes és az alperes ezt követően egyeztettek arról, hogy közös megegyezéssel megszüntetik a felperes munkaviszonyát, azonban a juttatásokról nem tudtak megállapodni. Az indítványozó 2020. június 15-én egy rendkívüli *compliance officer*-i jelentést küldött az alperes kft. ügyvezetőinek, amelyben – többek között – sérelmezte, hogy a munkáltató nem rendelkezik olyan magatartási kódexszel, amely szabályozná a kft. üzletmenet feddhetetlenségére vonatkozó elvárásokat. 2020. június 29-én az alperesek felmondással megszüntették az indítványozó munkaviszonyát. A felmondás indoklásának első pontjában rögzítették, hogy az indítványozó már többször is hanyagul végezte el munkáját, ezzel veszélyeztetve az alperes jogos gazdasági érdekét, illetve, hogy a felperes többször késett, vagy nem jelent meg a munkahelyén (esetekben csak vezetői felszólításra).
- [4] Az indítványozó munkaviszony jogellenes megszüntetése miatt elmaradt jövedelme és egyéb kára megtérítését, háromhavi távolléti díjának megfelelő összegű végkielégítést és rendkívüli munkaidőben végzett munkáért járó ellenérték valamint 27 400 000 ft sérelemdíj megfizetését kérte keresetében. Elsősorban arra hivatkozott, hogy munkáját a csoportstenderdeknek megfelelően, rugalmas munkaidőben végezte és munkaviszonyát azért szüntették meg, mert közte és az alperes között konfliktus alakult ki. Az alperes a kereset elutasítását és a perköltség felperes általi megfizetését kérte a bíróságtól. Az első fokon eljáró Fővárosi Törvényszék 24.M.71.157/2020/108. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította.
- [5] Az indítványozó fellebbezése alapján eljáró Fővárosi Ítéltábla 1.Mf.31.040/2023/6. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta.
- [6] Az indítványozó felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria Mfv.VIII.10.098/2023/10. számú ítélete a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta.
- [7] 3. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Alkotmányjogi panaszában a Kúria Mfv. VIII.10.098/2023/10. számú ítélete, valamint a Fővárosi Ítéltábla 1.Mf.31.040/2023/6. számú, és a Fővárosi Törvényszék 24.M.71.157/2020/108. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kezdeményezte az az Alaptörvény E), M) és R) cikke, I., II., VI., IX., X. XII., XIII., XV., XVII., XX., XXIV., XXVI. és XXVIII. cikke, valamint 25. és 28. cikke alapján.

- [8] 3.1. A tisztességes eljáráshoz való joggal összefüggésben a következőkre hivatkozott az indítványozó. Az indítványozó szerint a pártatlan bírósághoz való jogát [Alaptörvény XXVIII. cikk] sértik a támadott döntések, mivel az eljáró bíróságok szerinte valótlan és nem bizonyított állításokat emeltek az ítéleteikbe, tudomásul vették, hogy a munkavállalók nem tanúskodnak a munkáltató ellen, ezzel szerinte hamis tanúvallomásokat fogadtak el. A perfelvételi szakaszban a bíróság prejudikált azzal, hogy az indítványozó által benyújtott beadványokat – az indítványozó állítása szerint azok elolvasása nélkül – irrelevánsnak minősítette. A pártatlanság elvét sérti továbbá az is az indítványozó szerint, hogy az ítélet(ek) szó szerint idéz(nek) az alperesek beadványaiból. Az elsőfokú bíróság ítélete az indítványozó szerint mellőzte azokat a tanúvallomásokat és okirati bizonyítékokat, amelyek az indítványozó állításait támasztották alá, míg az alperes bizonyítékait elfogadta a „jó erkölcs és józan ész ellenére”. Hivatkozott továbbá arra, hogy az alperesek részéről az indítványozót ért sértetéseket az elsőfokú bíróság „következmények nélkül hagyta”. Az indítványozó szerint az eljáró bíróság a felperes érveit személyeskedő érvekkel utasította el.
- [9] A tisztességes eljárást [Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdés] sérti az indítványozó szerint az, hogy az elsőfokú bíróság szóbeli és írásba foglalt ítélete között az indítványozó szerint „markáns eltérés” volt. Az eljáró bíróság az indítványozó szerint nem tartotta be a polgári eljárás kógens rendelkezéseit, az indítványozó egyes bizonyítási indítványainak (pl. a munka és szervezetpszichológiai szakpszichológus igazságügyi szakértő kirendelésére) nem adott helyet, a bizonyítékok közötti ellentmondást nem tisztázta megfelelően, és az indítványozó egyes nyilatkozatait nem tartalmuknak megfelelően rögzítette. Az indítványozó szerint az eljárás indokolatlanul és törvénysértő módon elhúzódott. Az indítványozó képességeit, szaktudását az indítványozó hátrányára értékelte: „az eljáró bíróság képességei, kompetenciái, felkészültsége, munkamorálja, hivatástudata, motiváltsága messze alulmúlják az én ilyen jellegű tulajdonságaimat, de ezek az én hátrányomra szolgáltak”, továbbá nem volt figyelemmel az indítványozó személyes körülményeire sem.
- [10] Az indítványozó álláspontja szerint a Kúria döntése nem felelt meg az indokolási kötelezettségnek, mivel az indítványozó 75 oldalas, 19 szabálysértést felsoroló indítványát csak gyűjteményesen tartalmazta, de nem indokolta meg, hogy azt miért nem vizsgálta, ehelyett azt állapította meg, hogy „ezekkel kapcsolatban azonban részletesen nem fejtette ki azon álláspontját, hogy a hivatkozott jogszabálysértések hogyan hatottak ki az ügy érdemi elbírálására [a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 406. § (1) bekezdés]. Nem vezethet eredményre az a felülvizsgálati kérelem, amely csupán általánosságban fogalmaz, az általa helyesnek tartott jogi álláspontot nem fejt ki, jogi érveit nem ütközteti a jogerős ítélet indokolásával”.
- [11] Az alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése és 25. cikk (2)–(3) bekezdése vonatkozásában az indítványozó arra hivatkozott, hogy a jogorvoslathoz való jogot sérti, hogy az elsőfokú bíróság szóbeli ítélete és írásba foglalt ítélete között eltérés volt. Továbbá azért is, mert az indítványozó egyes kérelmeivel kapcsolatban a szóbeli ítéletben nem alkalmazta azokat a normákat, amelyek a *compliance officer*-eket védik, illetve egyes kérelmeit a szóbeli ítélettel nem, csak az írásbeli ítélettel bírálta el az elsőfokú bíróság, így ezek tekintetében nem élhetett jogorvoslati jogával.
- [12] Az Alaptörvény E) cikkével összefüggésben arra hivatkozott az indítványozó, hogy az elsőfokú bíróság az indítványozó által hivatkozott európai bírósági döntésekre összefoglalóan utalt, a *compliance officer*-rel szembeni hátrányos jogkövetkezmények alkalmazásának tilalmáról szóló 27/2018. (XII.10.) számú MNB ajánlást pedig – mivel az nem minősül jogszabálynak – nem vette figyelembe a döntéshozatal során.
- [13] Az indítványozó szerint a Kúria ítélete nem helytállóan értékelte az indítványozó munkáltató felé tett bejelentését, amikor azt állapította meg, hogy „[n]em találta megalapozottnak [az elsőfokú bíróság] a felperes hivatkozását az Európai Parlament és Tanács irányelvében foglaltak alapján a bejelentőkre vonatkozó védelem kapcsán sem. A bíróság álláspontja szerint az irányelv az uniós jog megsértését bejelentő személyek védelméről szól, a felperes pedig nem erre hivatkozott, hanem arra, hogy B.L és B.B élettársak és ez nem jelent uniós jogszabálysértést.”
- [14] Az Alaptörvény R) cikk (1)–(3) bekezdése és 25. cikke sérelme körében arra hivatkozott az indítványozó, hogy a másodfokú bíróság ítélete figyelmen kívül hagyta, hogy a *compliance officer*-rel szemben hátrányos következmény alkalmazásának tilalma tételes jogba ütközik. Az indítványozó az eljárás során hivatkozott a 5/2017. (XI. 28.) KMK vélemény azon álláspontjára, hogy „[a] tételes jogszabályba ütközés megállapíthatósága esetén ugyanis szükségtelen a diszkrimináció és a joggal való visszaélés körében a bizonyítás lefolytatása (kivéve, ha ehhez további kereseti kérelmek, például a jogviszony helyreállítása, sérelemdíj kapcsolódnak), míg a diszkrimináció vizsgálatának azért kell a joggal való visszaélését megelőznie, mert a kettő egyidejű megállapítása kizárja egymást: a hátrányos megkülönböztetés megállapíthatósága esetén a joggyakorlás nem lehet visszaélés-szerű, mivel az előbbi formálisan sem jogszerű.”

- [15] Az Alaptörvény 28. cikke kapcsán arra hivatkozott, hogy a Kúria ítéletének [47] bekezdésében a következő szöveg olvasható: „[a]z Alaptörvény nem jogszabály, hanem a jogszabályok felett áll, mint a jogrend alapja. Mindezekből következően önmagában az Alaptörvény megsértésére hivatkozás nem ad alapot felülvizsgálati kérelem előterjesztésére”. Az indítványozó szerint ez azért sérti az Alaptörvény 28. cikkét, mert „[a] Kúriának egyértelműen arra kell törekednie, hogy erősítse, illetve kiépítse azt a gyakorlatot, amely a bíróságok ítélkezési gyakorlatában meghonosítja, illetve erősíti az Alaptörvény szellemét”.
- [16] A törvény előtti egyenlőséget sérti az indítványozó szerint, ha „a költségviselési szabályok alkalmazása szempontjából „felmentést” kap a jogi képviselő a jogszabályok előírásainak betartása alól”. Az indítványozó szerint az eljárás során megállapított ügyvédi munkadíjat úgy állapították meg az eljáró bíróságok, hogy azt nem igazolták, önmagában a megbízási szerződés csatolása nem elegendő a munkadíj igazolásához. Ezzel kapcsolatban utalt arra, hogy a Pp. vonatkozó rendelkezéseit többféleképpen is lehet értelmezni, de a bírósági gyakorlat nem követeli meg a számlával, banki bizonylattal történő igazolást.
- [17] A személyes adatok védelméhez való jog [Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdés] körében arra hivatkozott az indítványozó, hogy az elsőfokú bíróság megküldte az alperesnek az indítványozó egyes személyes adatait tartalmazó iratokat. Ezt az indítványozó jelezte az eljárás során az elsőfokú bíróságnak. A Kúriához benyújtott költségmentességi kérelmének zártan kezelését kérte az indítványozó, aminek a Kúria nem tett eleget.
- [18] Az Alaptörvény M) cikk (1) bekezdése, XII. cikk (1)–(2) bekezdése, XVII. cikk (1) és (3) bekezdése sérelmét illetően az indítványozó előadta, hogy a munkaügyi bíróságok munka védelmére vonatkozó feladatuknak nem tesznek eleget, ha a munkavállaló állításait és bizonyítékait nem fogadják el.
- [19] Az Alaptörvény X. cikk (1) bekezdése és XXVI. cikke sérelmét illetően arra hivatkozott az indítványozó, hogy az alperesek annak ellenére hivatkoztak arra, hogy az elszámolás a felek között kölcsönösen együttműködve zajlott le a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény 80. §-ának megfelelően, hogy ez az indítványozó szerint nem volt igaz. Az elsőfokú bíróság pedig nem vette figyelembe az indítványozó által a beadványaiban megjelölt szakirodalmi hivatkozásokat, ezzel figyelmen kívül hagyta a tudomány eredményeit.
- [20] Az Alaptörvény I. cikk (1)–(2) bekezdése, II. cikke és IX. cikk (4) bekezdése kapcsán az indítványozó arra hivatkozott, hogy ezen alaptörvényi rendelkezések azért sérültek, mert az eljárás során a bíróság és az alperesek „évekig földbe döngölték”. Az elsőfokú bíróság nem vizsgálta az indítványozó által felvetett személyiségi jog-sértést, mert a felmondás nem volt jogellenes, továbbá megállapította, hogy a hátrány bekövetkezését a felperesnek kell bizonyítania. A másodfokú ítélet is azt állapította meg, hogy a felperes a beadványai alapján tudomással bírt arról, hogy a sérelemdíj vonatkozásában milyen bizonyítási kötelezettség terheli, ezért az elsőfokú bíróság nem sértett eljárási szabályt. Az indítványozó álláspontja szerint emberi méltóságát sérti, ha hazugsággal vádolják. Az emberi méltóságát sértő szabad véleménynyilvánításnak véli az indítványozó azt, hogy az alperesek véleményét írásba foglalta a bíróság.
- [21] Az Alaptörvény XII. cikk (1)–(2) bekezdése, XV. cikk (5) bekezdése és XX. cikk (1) bekezdése körében arra hivatkozott az indítványozó, hogy az embert megillető védelemnek nem felel meg, ha „a bíróság úgy tekint rám, aki a tárgyalóteremben helyet foglalok, mint egy unatkozó, jól megfizetett ügyvédre, aki ráér, és különben sem érdekelt az ügy kimenetelében, a jelenlévő gyerekeimre pedig úgy, mintha ott sem lennének”. Az indítványozó hivatkozott arra, hogy saját és családtagjai egészsége a tárgyalás során megromlott, és a bíróság nem vette figyelembe az indítványozó személyes, méltányolható és védelmet igénylő körülményeit.
- [22] Az Alaptörvény XXIV. cikk (2) bekezdésével összefüggésben arra utalt az indítványozó, hogy a bíróságok feladata a joggal való visszaélés, illetve rendeltetésszerű joggyakorlás megfelelő értelmezése, és ha a jogalany a céllal ellentétesen gyakorolta az őt megillető jogot, csak látszólag cselekedett jogszerűen, és a joggal való visszaélés megállapítható.
- [23] 3.2. Az Alkotmánybíróság főtítkára felhívta az indítványozót indítványa kiegészítésére, arra tekintettel, hogy az indítvány nem felelt meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjának, mivel az indítványozó nem adott elő alkotmányjogi értékelhető indokolást az általa felhívott alapjogi sérelmeket illetően.
- [24] Az indítványozó határidőben előterjesztett indítvány-kiegészítésében tartalmilag ugyanazon érvelést terjesztette elő, mint eredeti indítványában.
- [25] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. §-a alapján elsőként azt vizsgálta, hogy az indítványi kérelem megfelel-e az Abtv. és az Ügyrend szerinti befogadási feltételeknek.
- [26] 4.1. Az indítvánnyal támadott felülvizsgálati ítéletet az indítványozó 2024. január 31-én töltötte le, az alkotmányjogi panaszt 2024. március 29-én, határidőben nyújtotta be az elsőfokú bíróságon. Az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségek kimerítése után terjesztette elő alkotmányjogi panaszát.

- [27] 4.2. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó a sérelmezett ítéletekkel zárult ügyben felperes volt, és a perben a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [28] 4.3. Az Alkotmánybíróság a továbbiakban azt vizsgálta, hogy az indítvány megfelel-e az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt egyes követelményeknek.
- [29] Az indítvány pontosan megjelölte a támadott bírósági döntéseket és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit.
- [30] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pontja], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget. Az indítványozó az Abtv. 27. § (1) bekezdésére alapított kérelmében megjelölte az Alaptörvény E), M) és R) cikkét, I. cikk (1)–(2) bekezdését, XXVI. cikkét, valamint 25. és 28. cikkét. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy ezen alaptörvényi rendelkezések nem tartalmazzák Alaptörvényben biztosított jogot, így közvetlenül e rendelkezések vonatkozásában nincs helye alkotmányjogi panasznak {lásd: 16/2021. (V. 13.) AB határozat, Indokolás [21]}.
- [31] Az indítvány Alaptörvényben biztosított jog sérelme körében megjelölte az Alaptörvény II., VI., IX., X. XII., XIII., XV., XVII., XX., XXIV. és XXVIII. cikkét.
- [32] A határozott kérelem követelménye magában foglalja, hogy az indítványnak egyértelműen elő kell adnia az eljárás megindításának indokait, alkotmányjogi panasz esetén az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, továbbá indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály, jogszabályi rendelkezés, bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [vesd össze: Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pont]. „Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint pedig az indokolás hiánya {lásd pl.: 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]} az ügy érdemi elbírálásának akadálya” {lásd legutóbb: 3353/2019. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [33] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem tesz eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pont szerinti követelménynek az Alaptörvény II., IX., X. XII., XIII., XV., XVII., XX. cikkére, valamint XXVIII. cikk (7) bekezdésére hivatkozó indítványi elemek tekintetében: az indítványozó nem adott elő alkotmányjogilag értékelhető indokolást arra nézve, hogy a kúriai felülvizsgálati és a jogerős ítélet miért eredményezi az indítványozó által megjelölt alapjogok sérelmét.
- [34] 4.4. Az Alaptörvény XXIV. cikke tekintetében az Alkotmánybíróság utal arra, hogy e rendelkezés a tisztességes hatósági eljárásra vonatkozik. Mivel az indítvány a bírósági eljárással összefüggésben vetette fel a tisztességes eljárás sérelmét, ezért az indítványokat az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére vonatkozó indítványi elemként bírálta el.
- [35] 5. Az Abtv. 29. §-a alapján az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz akkor fogadható be, ha a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség lehetőségét támasztja alá vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vet fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {pl.: 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}. A feltételek meglétének vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik.
- [36] Az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésének és XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét illetően az indítvány a támadott ítéletekben foglalt jogértelmezést és annak bírósági ítéletekben történt alkalmazását vitatta, valamint az indokolási kötelezettség megsértését állította.
- [37] Az Alkotmánybíróság mindezek alapján azt állapította meg, hogy az indítvány valójában a támadott bírósági döntés felülbírálatára irányul, az indítványozó azért fordult az Alkotmánybírósághoz, mert megalapozatlannak, tévesnek és jogellenesnek tartja az ügyében hozott kúriai döntést, vagyis – tartalmát tekintve – a Kúria jogértelmezésének és jogalkalmazásának helytállóságát vitatja. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata, hogy tartózkodik annak vizsgálatától, a jogalkalmazó helytállón értékelte-e az eljárásban előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése – az eljárási jogi szabályokban foglaltak szerint – a jogalkalmazó feladata. A bíróságok döntése szükségszerűen érinti a peres felek perbe vitt jogait és jogos érdekét. Önmagában az a körülmény, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróság döntésével és annak indokolásával, nem

- elégseges érv a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására {lásd: 3364/2017. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [38] Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszban kifejtettek alapján emlékeztet arra, hogy a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban biztosított jogokat védi. A bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem a bírósági szervezeten belül jogorvoslással (már nem támadható bírói határozatok által okozott jogséremlmek orvoslásának eszköze. A rendes bíróságok által elkövetett vélt vagy valós jogszabálysértések nem adnak alapot alkotmányjogi panaszra {lásd: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [39] A tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben – többek között – azt az elvárást tartalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegére vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon. Az Alkotmánybíróság azt nem vizsgálhatja, hogy az indokolásban megjelenő érvek mennyiben megalapozottak, csak azt értékelheti, hogy a bíróság a döntésében az ügy érdemi, lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálta-e, és értékelő tevékenységéről számot adott-e {lásd: 3196/2022. (IV. 29.) AB határozat, Indokolás [36]}. A konkrét ügyben a kúriai ítélet részletes érvelést és indokolást tartalmaz a felülvizsgálati kérelemben felvetett kérdések vizsgálatának eredményéről.
- [40] Az Alkotmánybíróság erre tekintettel megismétli azon korábbi megállapítását, hogy a bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének, és a bírósági eljárás teljes egészének ismételt felülbírálatára nem rendelkezik hatáskörrel {lásd: 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [41] 6. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság – figyelemmel az Abtv. 27. § (1) bekezdésére, 29. §-ára, valamint 52. § (1b) bekezdés *b)* és *e)* pontjára – megállapította, hogy az indítvány nem tartalmaz olyan indokot, ami alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vetne fel, vagy a bírói döntés érdemére kiható alaptörvény-ellenesség kéte-lyét támasztaná alá, ezért az Abtv. 56. § (2)–(3) bekezdése alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a)* és *h)* pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2024. december 17.

Dr. Varga Réka s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2007/2024.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3035/2025. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Debreceni Törvényszék 15.K.700.205/2024/14. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője (dr. Bordás Zsolt ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján a Debreceni Törvényszék 15.K.700.205/2024/14. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kérte a Debreceni Törvényszék ítélete végrehajtásának felfüggesztését is.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és a panasz az alábbiak szerint foglalható össze.
- [3] 2.1. Az indítványozó 2022. október 19. napján, 30 500 000 forint vételárért vásárolt egy személygépjárművet, amellyel összefüggésben két számlát fogadott be egy gazdasági társaságtól. Egyrészt a 2022. október 19. napján kelt, nettó 787 402 forint és 212 598 forint általános forgalmi adóról szóló B000010 számú előleg számlát (a továbbiakban: számla1.), másrészt a 2022. október 26. napján kiállított, nettó 23 228 346 forint és 6 271 654 forint általános forgalmi adóról szóló B000011 számú számlát (a továbbiakban: számla2.).
- [4] Az indítványozó a számla1. és a számla2. alapján 6 484 252 forint összegben helyezett levonásba általános forgalmi adót és a 2022. negyedik negyedévi bevallásában visszaigényelhető adó összegeként 6 485 000 forint kiutalását kérte az adóhatóságtól.
- [5] A Nemzeti Adó- és Vámhivatal Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Adó- és Vámigazgatósága (a továbbiakban: elsőfokú adóhatóság) 175038662 iktatószámú határozatával az indítványozó terhére általános forgalmi adó adónemben 2022. negyedik negyedévére vonatkozóan 6 485 000 forint adókülönbötetet állapított meg, ezért az adóhatóság az indítványozó által visszaigényelt 6 485 000 forint kiutalását megtagadta és 3 243 000 forint adóbírságot szabott ki.
- [6] Az indítványozó által előterjesztett fellebbezés nyomán másodfokon eljáró Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága (a továbbiakban: másodfokú adóhatóság) 1710904503 iktatószámú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta.
- [7] Az első- és a másodfokú adóhatóság megállapította, hogy a személygépjármű adásvétele mint gazdasági esemény megvalósult, az ügylet azonban nem a számlában szereplő felek között jött létre, amely körülményről az indítványozónak a tőle észszerűen elvárható intézkedések megtétele esetén tudnia kellett volna. A számlák tartalmilag hiteltelenek, ezért azokra alapítottan adólevonási jog jogszerűen nem gyakorolható. Az indítványozó nem volt jogosult a számlák után általános forgalmi adó visszaigénylésére, továbbá az adóhiány igazolt fennállása okán adóbírságot kellett kiszabni.
- [8] Az indítványozó a határozat bírósági felülvizsgálata iránt pert indított. Keresetében elsődlegesen az adóhatósági határozat megváltoztatását kérte akként, hogy a bíróság állapítsa meg, hogy az indítványozó jogosult volt adólevonási jog gyakorlására, illetve mellőzze az adókülönbötet megállapítására és az adóbírság kiszabására vonatkozó rendelkezéseket. Másodlagosan a határozat megsemmisítését és az adóhatóság új eljárásra történő utasítását kérte. A Debreceni Törvényszék 2024. április 17. napján kelt, 15.K.700.205/2024/14. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította. Az ítélet indokolása szerint a másodfokú adóhatóság az eljárás során feltárt bizonyítékok alapján helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy a felperesnek tudnia kellett volna arról, hogy a jármű tulajdonosa nem a számlakibocsátó gazdasági társaság volt, azaz, hogy adókijátszás részesévé válik, és erre tekintettel a felperes adólevonási jogot nem gyakorolhat.

- [9] 2.2. A fenti előzmények után az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jog, az XXIV. cikk (1) bekezdésében tisztességes hatósági eljáráshoz való jog, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmére hivatkozva kérte a Debreceni Törvényszék ítéletének megsemmisítését.
- [10] Az indítványozó a hivatkozott alapjogok sérelmét illetően egységes érvelést adott elő. Ennek lényege abban foglalható össze, hogy az adásvételi szerződés érvénytelenségének, illetve létre nem jött voltának megállapítása a bíróság és nem az adóhatóság hatáskörébe tartozó polgári jogi kérdés. Érvelése szerint a tőle észszerűen elvárható intézkedések ellenére sem tudta és nem is kellett volna tudnia, hogy a szerződő partnere nem volt a jármű tulajdonosa. Sem az adóhatóság, sem a bíróság nem várhatja el és nem kérheti számon, hogy az adásvételi szerződés megkötésekor – különösen kereskedelmi forgalomban történő tulajdonszerzés esetén – mint vevő adóhatósági szintű ellenőrzést végezzen az eladónál, illetve az adásvétel tárgyát képező dolog korábbi tulajdonosánál, és meggyőződjön arról, hogy akár az eladónak, akár a jármű korábbi tulajdonosának keletkezett-e általános forgalmi adó bevallási és fizetési kötelezettsége és arról, hogy annak eleget tett-e.
- [11] Az indítványozó részletesen ismertette a hatósági és a bírósági eljárás menetét, idézi az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény, az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény, a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény, a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény és a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény relevánsnak vélt rendelkezéseit. Utalt az Európai Unió Bíróságának több, az adólevonással kapcsolatos döntésére.
- [12] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján elsőként azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a befogadhatóság törvényi feltételeinek.
- [13] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó meghatalmazással eljáró jogi képviselője a Debreceni Törvényszék ítéletét 2024. május 8. napján vette át, az alkotmányjogi panaszát 2024. július 2. napján, határidőben nyújtotta be.
- [14] Az indítványozó jogosult és érintett is, mert a bírósági eljárásban fél volt, saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. A panasz a befogadás jogorvoslatok kimerítésével kapcsolatos feltételeknek is megfelel, mivel az ítélettel szembeni rendes jogorvoslat kizárt.
- [15] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerint alkotmányjogi panasz az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának megsértése esetén nyújtható be. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése, a XXIV. cikk (1) bekezdése, és a XXVIII. cikk (1) bekezdése az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaznak {lásd: a XIII. cikk (1) bekezdése esetében a 3337/2024. (IX. 23.) AB határozat, Indokolás [24]; a XXIV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében a 3434/2023. (X. 25.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.), Indokolás [38]}, így az indítvány e körben teljesítette a törvényi feltételt.
- [16] Megállapítható, hogy az indítványozó által felhívott alaptörvényi rendelkezések olyan Alaptörvényben biztosított jogok, amelyek természetüknél fogva nem csak a természetes személyeket illethetik meg {lásd: a XIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában a 3323/2024. (VII. 29.) AB határozat, Indokolás [2], [98]; a XXIV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében az Abh., Indokolás [38]}.
- [17] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az (1b) bekezdés e) pontja alapján a kérelem akkor határozott, ha megfelelő indokolást tartalmaz arra nézve, hogy a kifogásolt bírói döntés miért és mennyiben ellentétes az Alaptörvény indítványban megjelölt rendelkezésével.
- [18] E feltétel teljesülésének vizsgálata kapcsán az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó a vonatkozó jogszabályok részletes idézésén túl az állított alapjogsérelmek alkotmányjogi szempontú kifejtésével adós maradt, az ügy részletes ismertetésén és már a bírósági eljárás során is megfogalmazott érvein kívül, alkotmányjogi érvelést egyik felhívott alaptörvényi rendelkezéssel kapcsolatban sem adott elő.
- [19] Az Alkotmánybíróság korábban már rámutatott, hogy: „A mégoly terjedelmes, szerteágazó területekről összeválogatott szakmai anyagokat vegyítő beadvány sem helyettesítheti a támadott bírói döntésre irányuló, releváns, konkrét (az Alkotmánybíróság által vizsgálható) alkotmányjogi indokolást tartalmazó, és a határozott kérelem Abtv.-ben rögzített kritériumainak megfelelő indítványt. A [...] bíróságok egybehangzó, megindokolt megállapításainak a tagadása [...] nem értékelhető – az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti – indokolásnak arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel” {3550/2023. (XII. 21.) AB végzés, Indokolás [45]}.
- [20] Az Alkotmánybíróság konzekvens gyakorlata szerint alkotmányjogilag értékelhető indokolás hiányában az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti követelménynek, és ekként nem alkalmas

érdemi elbírálásra {lásd: 3080/2019. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [27]; 3272/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [34]}.

- [21] E helyütt is emlékeztet az Alkotmánybíróság a bíróságok jogértelmezését támadó alkotmányjogi panaszok kapcsán kialakított következetes gyakorlatára, miszerint: „Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslással (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor” {3346/2022. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [71]}.
- [22] 4. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt követelményének, ezért az alkotmányjogi panaszt – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése szerint eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.
- [23] Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz visszautasításáról döntött, az Abtv. 61. § (1) bekezdése szerinti, végrehajtás felfüggesztése iránti kérelemről nem kellett határoznia.

Budapest, 2024. december 17.

Dr. Varga Réka s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2754/2024.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3036/2025. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Debreceni Törvényszék 15.K.700.198/2024/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselője (dr. Bordás Zsolt ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján a Debreceni Törvényszék 15.K.700.198/2024/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránti alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kérte a Debreceni Törvényszék ítélete végrehajtásának felfüggesztését is.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy előzményei és a panasz az alábbiak szerint foglalható össze.
- [3] 2.1. Az indítványozó 2022. június 14. napján 31 000 000 forint vételárért vásárolt egy személygépjárművet, amellyel összefüggésben két számlát fogadott be egy gazdasági társaságtól, a 2022-5 sorszámú számla nettó összegeként 24 409 449 forint, az általános forgalmi adó összegeként 6 590 551 forint került feltüntetésre.
- [4] Az indítványozó a számla alapján 6 590 551 forint összegben helyezett levonásba általános forgalmi adót és a 2022. második negyedévi bevallásában visszaigényelhető adó összegeként 5 781 000 forintot tüntetett fel, amelynek adószámlán történő jóváírását kérte.
- [5] A Nemzeti Adó- és Vámhivatal Szabolcs-Szatmár-Bereg Vármegyei Adó- és Vámigazgatósága (a továbbiakban: elsőfokú adóhatóság) 6439452642 iktatószámú határozatával az indítványozó terhére általános forgalmi adó adó-nemben 2022. második negyedévére vonatkozóan 6 591 000 forint adókülönbötetet állapított meg, amely összegből 810 000 forint adóhiánynak, 5 781 000 forint jogosulatlan visszaigénylésnek minősült, ezért az adóhatóság az indítványozó által visszaigényelt 5 781 000 forint adószámlán történő jóváírását megtagadta és az indítványozót 810 000 forint általános forgalmi adó, valamint 3 296 000 forint adóbírság megfizetésére kötelezte.
- [6] Az indítványozó által előterjesztett fellebbezés nyomán másodfokon eljáró Nemzeti Adó- és Vámhivatal Fellebbviteli Igazgatósága (a továbbiakban: másodfokú adóhatóság) 1750872145 iktatószámú határozatával az elsőfokú határozatot helybenhagyta.
- [7] Az első- és a másodfokú adóhatóság megállapította, hogy a személygépjármű adásvétele mint gazdasági esemény megvalósult, azonban nem a számlában szereplő felek között, amely körülményről az indítványozónak a tőle észszerűen elvárható intézkedések megtétele esetén tudnia kellett volna. A számlák tartalmilag hiteltelennek minősülnek, ezért a számlákra alapítottan adólevonási jog jogszerűen nem gyakorolható. Az indítványozó nem volt jogosult a számlák után általános forgalmi adó visszaigénylésére, továbbá az adóhiány igazolt fennállása okán adóbírságot kellett kiszabni.
- [8] Az indítványozó a határozat bírósági felülvizsgálata iránt pert indított. Keresetében elsődlegesen az adóhatósági határozat megváltoztatását kérte akként, hogy a bíróság állapítsa meg az indítványozó jogosult volt adólevonási jog gyakorlására, illetve mellőzze az adókülönbötet megállapítására és az adóbírság kiszabására vonatkozó rendelkezéseket, másodlagosan a határozat megsemmisítését és az adóhatóság új eljárásra történő utasítását kérte. A Debreceni Törvényszék 2024. április 17. napján kelt, 15.K.700.198/2024/12. számú ítéletével az indítványozó keresetét elutasította. Az ítélet indokolása szerint a másodfokú adóhatóság az eljárás során feltárt bizonyítékok alapján helytállóan jutott arra a következtetésre, hogy a felperesnek tudnia kellett volna arról, hogy a jármű tulajdonosa nem a számlakibocsátó gazdasági társaság volt, azaz, hogy adókijátszás részesévé válik, és erre tekintettel adólevonási jogot nem gyakorolhat.
- [9] 2.2. A fenti előzmények után az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján előterjesztett alkotmányjogi panaszában az indítványozó az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése szerinti tulajdonhoz való jog, az XXIV. cikk (1) bekezdésé-

ben tisztességes hatósági eljáráshoz való jog, valamint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmére hivatkozva kérte a Debreceni Törvényszék ítéletének megsemmisítését.

- [10] Az indítványozó a hivatkozott alapjogok sérelmét illetően egységes érvelést adott elő. Ennek lényege abban foglalható össze, hogy az adásvételi szerződés érvénytelenségének, illetve létre nem jött voltának megállapítása a bíróság és nem az adóhatóság hatáskörébe tartozó polgári jogi jogkérdés. Érvelése szerint a tőle észszerűen elvárható intézkedések ellenére sem tudta és nem is kellett volna tudnia, hogy szerződő partnere nem volt a jármű tulajdonosa. Sem az adóhatóság, sem a bíróság nem várhatja el és nem kérheti számon, hogy az adásvételi szerződés megkötésekor – különösen kereskedelmi forgalomban történő tulajdonszerzés esetén – mint vevő adóhatósági szintű ellenőrzést végezzen az eladónál, illetve az adásvétel tárgyát képező dolog korábbi tulajdonosánál, és meggyőződjön arról, hogy akár az eladónak, akár a jármű korábbi tulajdonosának keletkezett-e általános forgalmi adó bevallási és fizetési kötelezettsége és arról, hogy annak eleget tett-e.
- [11] Az indítványozó részletesen ismerteti a hatósági és a bírósági eljárás menetét, idézi az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény, az általános forgalmi adóról szóló 2007. évi CXXVII. törvény, a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény, a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény és a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény relevánsnak vélt rendelkezéseit. Utal az Európai Unió Bíróságának több, az adólevonással kapcsolatos döntésére.
- [12] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdései alapján elsőként azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e a befogadhatóság törvényi feltételeinek.
- [13] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó meghatalmazással eljáró jogi képviselője a Debreceni Törvényszék ítéletét 2024. május 15. napján vette át, az alkotmányjogi panasztát 2024. július 12. napján, határidőben nyújtotta be.
- [14] Az indítványozó jogosult és érintett is, mert a bírósági eljárásban fél volt, saját egyedi ügyével összefüggésben terjesztette elő alkotmányjogi panaszát. A panasz a befogadás jogorvoslatok kimerítésével kapcsolatos feltételeknek is megfelel, mivel az ítélettel szembeni rendes jogorvoslat kizárt.
- [15] Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontja szerint alkotmányjogi panasz az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának megsértése esetén nyújtható be. Az Alaptörvény XIII. cikk (1) bekezdése, a XXIV. cikk (1) bekezdése, és a XXVIII. cikk (1) bekezdése az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogot tartalmaznak {lásd: a XIII. cikk (1) bekezdése esetében a 3337/2024. (IX. 23.) AB határozat, Indokolás [24]; a XXIV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében a 3434/2023. (X. 25.) AB határozat (a továbbiakban: Abh.), Indokolás [38]}, így az indítvány e körben teljesítette a törvényi feltételt.
- [16] Megállapítható, hogy az indítványozó által felhívott alaptörvényi rendelkezések olyan Alaptörvényben biztosított jogok, amelyek természetüknél fogva nem csak a természetes személyeket illelhetik meg {lásd: a XIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában a 3323/2024. (VII. 29.) AB határozat, Indokolás [2], [98]; a XXIV. cikk (1) bekezdése és a XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében az Abh., Indokolás [38]}.
- [17] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az (1b) bekezdés e) pontja alapján a kérelem akkor határozott, ha megfelelő indokolást tartalmaz arra nézve, hogy a kifogásolt bírói döntés miért és mennyiben ellentétes az Alaptörvény indítványban megjelölt rendelkezésével.
- [18] E feltétel teljesülésének vizsgálata kapcsán az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a vonatkozó jogszabályok részletes idézésén túl az állított alapjogsérelmek alkotmányjogi szempontú kifejtésével adós maradt, az ügy részletes ismertetésén és már a bírósági eljárás során is megfogalmazott érvein kívül, alkotmányjogi érvelést egyik felhívott alaptörvényi rendelkezéssel kapcsolatban sem adott elő.
- [19] Az Alkotmánybíróság korábban már rámutatott, hogy: „A mégoly terjedelmes, szerteágazó területekről összeválogatott szakmai anyagokat vegyítő beadvány sem helyettesítheti a támadott bírói döntésre irányuló, releváns, konkrét (az Alkotmánybíróság által vizsgálható) alkotmányjogi indokolást tartalmazó, és a határozott kérelem Abtv.-ben rögzített kritériumainak megfelelő indítványt. A [...] bíróságok egybehangzó, megindokolt megállapításainak a tagadása [...] nem értékelhető – az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti – indokolásnak arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseivel” {3550/2023. (XII. 21.) AB végzés, Indokolás [45]}.
- [20] Az Alkotmánybíróság konzekvens gyakorlata szerint alkotmányjogilag értékelhető indokolás hiányában az indítvány nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja szerinti követelménynek, és ekként nem alkalmas érdemi elbírálásra {lásd: 3080/2019. (IV. 17.) AB határozat, Indokolás [27]; 3272/2018. (VII. 20.) AB végzés, Indokolás [34]}.

- [21] E helyütt is emlékeztet az Alkotmánybíróság a bíróságok jogértelmezését támadó alkotmányjogi panaszok kapcsán kialakított következetes gyakorlatára, miszerint: „Az alkotmányjogi panasz jellegének megfelelően a testület hatáskörébe a bírói döntéseknek kizárólag az alkotmányossági szempontú vizsgálata tartozik. Ebből következően az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslással (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogvédelem nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna. A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor” {3346/2022. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [71]}.
- [22] 4. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt követelményének, ezért az alkotmányjogi panaszt – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése szerint eljárva – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.
- [23] Tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz visszautasításáról döntött, az Abtv. 61. § (1) bekezdése szerinti, végrehajtás felfüggesztése iránti kérelemről nem kellett határoznia.

Budapest, 2024. december 17.

Dr. Varga Réka s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Imre s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2827/2024.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3037/2025. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Fővárosi Törvényszék 50.Pkf.637.206/2023/3. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Gaudi-Nagy Tamás ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be, amelyben a Fővárosi Törvényszék 50.Pkf.637.206/2023/3. számú végzése, valamint a Pesti Központi Kerületi Bíróság 3. Pk.500.274/2023/43. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény D) cikke, G) cikk (2) bekezdése, I. cikk (1) bekezdése, II. cikke, XVI. cikk (1) és (2) bekezdése, XXIV. cikk (1) bekezdése, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmére hivatkozással.
- [2] Az indítvány alapjául szolgáló ügy jogellenesen Magyarországra hozott gyermek visszavitele iránt indított nemperes eljárás volt, amelyben az eljáró bíróságok kötelezték az apát, hogy gyermekét öt munkanapon belül vigye vissza szokásos tartózkodási helyére.
- [3] 1.1. Az Alkotmánybíróság a rendelkezésre álló dokumentumok alapján az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényegét az alábbiak szerint állapította meg. Az indítványozó (kérelmezett) román-magyar állampolgár édesapa és a (kérelmező) román állampolgár édesanyja kapcsolatából 2017. június 18-án született gyermek felletti szülői felügyeleti jogot a Bihar Megyei Törvényszék 636/A/2022. számú határozatával részben megváltoztatott Nagyváradai Bíróság 830/2021. számú ítélete alapján – a szülők megegyezése szerint – a szülők közösen gyakorolják. A bíróság megállapítása szerint a gyermek lakóhelye a kérelmező anyja állandó lakóhelyével azonos (Románia), emellett szabályozta az indítványozó kapcsolattartáshoz való joga gyakorlásának részleteit is. Az indítványozó a gyermeket 2023. augusztus 28. napján az anyja tudta és beleegyezése nélkül Magyarországra hozta, ezt követően a gyermek az anyával nem tart kapcsolatot.
- [4] 1.2. Az édesanya a jogellenesen Magyarországra hozott gyermek visszavitele iránt fordult a magyar bírósághoz. A Pesti Központi Kerületi Bíróság (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) 3.Pk.500.274/2023/43. számú végzésével kötelezte az indítványozót, hogy a gyermeket a határozat kihirdetésétől számított öt munkanapon belül vigye vissza a szokásos tartózkodási helyére az édesanyához, Romániába. Az indítványozó a Gyermek Jogellenes Külföldre Vitelének Polgári Jogi Vonatkozásairól szóló, Hágában az 1980. évi október 25. napján kelt szerződés kihirdetéséről szóló 1986. évi 14. törvényerejű rendelet (a továbbiakban: Hágai Egyezmény) 13. Cikk *b*) pontja szerinti, a visszavittelt gátló okra hivatkozott, vagyis arra, hogy az édesanya testileg, lelkiileg bántalmazza a gyermeket. Erről megállapította az elsőfokú bíróság, hogy az indítványozó a vélt bántalmazásokról látéletet nem vetetett fel, egy alkalommal (2021-ben) tett feljelentést, de azt visszavonta. Ezt követően sem feljelentést nem tett, sem más eljárást nem kezdeményezett az ügyben. Kitért arra az indokolás továbbá, hogy a visszavitel elrendelése céljából indult eljárásban a bíróságnak nem a szülők nevelési alkalmasságát kell vizsgálnia, annak a szülői felügyelet újrendezése iránti eljárásban van helye. Ezért az indítványozó azon bizonyítási indítványának, amely a szülői nevelési alkalmasság vizsgálatára irányult, nem adott helyt (lásd: az elsőfokú bíróság 3.Pk.500.274/2023/43. számú végzése indokolásának [47]–[48] bekezdéseit). Az indítványozó által felhozott testi és lelki bántalmazással összefüggésben a bíróság áttekintette és utalt a szülői felügyelet tárgyában született, a Nagyváradai Bíróság által meghozott 830/2021. számú ítéletre, ahol ezt a kérdést a román bíróság vizsgálta. A bíróság nem állapított meg olyan körülményt, amely a Romániába való visszavitel esetén a gyermek nemzeti-vallási identitás-vesztéséhez, vagy nyelve és kultúrája „ elvesztéséhez ” vezetne. Tekintettel arra, hogy a gyermek kétnyelvű, vagyis magyarul és románul is beszél, a művelődése mindkét módon biztosított. A Hágai Egyezmény 13. Cikk második fordulata alapján a bíróság a gyermeket meghallgatta és megállapította, hogy „a gyermek még nem érte el az érettségének azon fokát, hogy a jelen eljárás tárgyát képező releváns kérdéseket

átlássa, és ezekben a kérdésekben átgondolt, a jövőbeni lehetőségeit, hosszútávú céljait és érdekeit is számításba vevő, a saját preferenciáit ilyen módon értékelő, megfontolt nyilatkozatot tegyen” (Indokolás [59]).

- [6] 1.3. Az indítványozó fellebbezése alapján eljáró Fővárosi Törvényszék (a továbbiakban: másodfokú bíróság) 50.Pkf.637.206/2023/3. számú végzésével az elsőfokú bíróság döntését helyben hagyta azzal, hogy a visszavitel határidejét 2024. február 23. napjáig jelölte meg. Az indokolás szerint az elsőfokú bíróság „a tényállást a jogalap tekintetében megalapozott döntés meghozatalához szükséges mértékben feltárta, az irányadó anyagi és eljárási szabályokat helyesen alkalmazta, az eljárás adatait okszerűen mérlegelte és ennek eredményeként megalapozott és a gyermek érdekének megfelelő döntéssel rendelte el a gyermek szokásos tartózkodási helyére történő visszavitelét” (lásd: Indokolás [13]). Értékelte a másodfokú bíróság, hogy a gyermek meghallgatása során bizalommal fordult az édesanyához, bántalmazásból eredő félelemnek nem volt nyoma. Tekintettel arra, hogy a Hágai Egyezmény 20. Cikke és 13. Cikk *b)* pontjának alkalmazása valamely állam súlyosan jogsértő, a gyermek életének minden területét átható és közvetlen veszélyt jelentő politikája esetére teszi lehetővé a visszavitel megtagadását, a másodfokú bíróság szerint jelen esetben ennek létét a tények nem igazolták vissza. A másodfokú bíróság továbbá megállapította, hogy az indítványozó „a számára kedvezőtlenül befejeződött román eljárások után, gondos előkészület után jött Magyarországra és tartja vissza a gyermeket olyan körülmények között, hogy itt újabb párkapcsolata és a párkapcsolatával közös gyermeke van és itt, illetve innen akarja stabilizálni az egzisztenciális/anyagi viszonyait” (lásd: Indokolás [16]). A másodfokú bíróság kitért az indítványozó által felhozott bizonyítási indítványok értékelésére is. A (pszichológus) szakértő kirendelésének elmaradásával összefüggésben egyrészt utalt arra, hogy a gyermeket 2023. április 7-én már vizsgálta pszichológus szakértő, a gyermek ítélőképességének megítélése másrészt jogi szakmai kérdés, a megalapozott döntéshez elegendő a bíróság által a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 279. § (1) bekezdésének megfelelő mérlegelése. A másodfokú bíróság hangsúlyozta döntésének indokolásában, hogy „a kérelmezett érvelésében, így a szakértői bizonyítással összefüggésben is szorosan összekapcsolódik a nevelői alkalmasság, a nevelői gyakorlat és a társadalmi/politikai szint által is meghatározott nemzeti/vallási identitás kérdése. A fentebb kifejtettek értelmében a jelen eljárásban az első esetben nem indokolt, a második esetben pedig nem szükséges a szakértői bizonyítás lefolytatása” (Indokolás [20]).
- [7] Az ügyben az önkéntes teljesítés megtagadása miatt végrehajtási eljárás is indult.
- [8] 2. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panasz indítványát. Véleménye szerint a bíróságok nem vizsgálták kellő alaposan és körültekintéssel, hogy a gyermek visszavitele milyen pszichés vagy testi következményekkel járhat – ezáltal tévesen mérlegelték a Hágai Egyezmény 13. Cikk *b)* pontja szerinti feltételeket –, és ezzel kapcsolatban nem került sor szakértő kirendelésére sem. A bizonyítás és az indokolás hiányossága a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmére vezetett. Az indítványozó állítása szerint a támadott bírói döntések egyáltalán nem tartalmaznak indokolást arra, hogy miért nem állnak fenn a gyermek visszavitelét gátló akadályok.
- [9] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése azért sérült, mert a bíróság figyelmen kívül hagyta az indítványozó által előterjesztett bizonyítékokat, bizonyítási indítványait, illetve az előterjesztett bizonyítékokat nem az indítványozóra kedvezően értékelte, továbbá a tényeket nem megfelelően állapította meg.
- [10] A tisztességes eljárás sérelméből – vagyis az indítványozó szerint elmaradt bizonyításból és kellő indokolás hiányából – következően és azzal összefüggésben sérült az Alaptörvény XVI. cikke is. Az Alaptörvény XVI. cikk (1) és (2) bekezdése sérelmével összefüggésben az indítványozó előadta, hogy mint szülőnek joga van megválasztani gyermeke nevelésének módját. Az indítvány szerint az Alaptörvény XVI. cikk (1) bekezdése azért sérült, mert a „gyermek édesapjának sérthetetlen és elidegeníthetelen joga, hogy [...] Magyarország védje a születési nemének megfelelő önazonosságához való jogát és biztosítsa a hazánk önazonosságán és keresztény kultúráján alapuló értékrend szerinti nevelést”. A másodfokú bíróság döntése „a nemzeti/vallási identitás kérdéskörét is tévesen értelmezte” és „a magyar bíróságok sajnálatos módon asszisztáltak ehhez az erőszakos identitásváltáshoz”. Az indítványozó szerint „a felek gyermeke számára csak Magyarországon, jelenlegi biharkeresztesi lakhelyén maradván garantálható a nemzeti önazonosságának és vallásának megőrzése, míg Romániába való visszavitele, ahogy azt már korábban hivatkoztuk, biztosan a nemzeti és hitbeli identitás veszteség áldozatává válna”. Ugyanezen okokra tekintettel sérült az indítványozó szerint az Alaptörvény XVI. cikk (2) bekezdés szerinti azon joga, hogy „szülőknél – illetve az indítvány szerint az indítványozónál mint szülőknél – joguk van megválasztani a gyermeküknek adandó nevelést”, azonban az eljárás során mellőzték ezzel kapcsolatos bizonyítási indítványait.

- [11] Azáltal, hogy a bíróságok az indítványozó szerint nem folytattak le kellő bizonyítást a visszavitel gátló akadályokra, különösen a Hágai Egyezmény 13. Cikk *b*) pontja szerinti ok fennállására, a bíróságok megsértették az indítványozó tisztességes eljáráshoz való jogát.
- [12] Az indítvány felsorolásszerűen hivatkozott továbbá az Alaptörvény D) cikkére, G) cikk (2) bekezdésére, I. cikk (1) bekezdésére, valamint II. cikkére és XXIV. cikk (1) bekezdésére is.
- [13] Hivatkozva az Abtv. 53. § (4) bekezdésére, valamint 61. § (1) bekezdésére az indítványozó a támadott döntések végrehajtásának felfüggesztésének elrendelését is kérte panaszában.
- [14] 3. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálva a befogadhatóság feltételeit, jelen ügyben a következőket lehetett megállapítani.
- [15] 3.1. Az alkotmányjogi panasz az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben érkezett: a jogerős végzést 2023. november 28-án kézbesítették az indítványozó jogi képviselőjének, az alkotmányjogi panaszt pedig 2024. február 16-án – határidőben – nyújtották be elektronikusan. Az indítványozó a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, mert a folyamatban volt nemperes eljárás kérelmezettjeként érintettnek minősül. A jogi képviselő meghatalmazását csatolták.
- [16] 3.2. Az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeit részben teljesíti: *a*) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); *b*) az eljárás megindításának indokait (az indítványozó álláspontja szerint a gyermek visszavételét alaptörvény-ellenesen lefolytatott eljárásban rendelték el); *c*) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést (a Fővárosi Törvényszék 50.Pkf.637.206/2023/3. számú végzése, a Pesti Központi Kerületi Bíróság 3.Pk.500.274/2023/43. számú végzése); *d*) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [XXVIII. cikk (1) bekezdés]; valamint *f*) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét és – az elsőfokú döntésre kiterjedő hatállyal – semmisítse azt meg.
- [17] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Alaptörvény D) cikkére, G) cikk (2) bekezdésére, I. cikk (1) bekezdésére, II. cikkére és XXIV. cikk (1) bekezdésére csupán felsorolásszerűen hivatkozott az indítványozó.
- [18] Az indítvány nem teljesíti a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontjában írt követelményét, mivel az indítványozó nem adott elő alkotmányjogilag értékelhető indokolást arra nézve, hogy jelen ügyben a gyermek visszavitele tárgyában, nemperes eljárásban született bírói döntések miatt és mennyiben sértik az itt felsorolt alaptörvényi rendelkezéseket.
- [19] Az Alaptörvény – indítványozó által is hivatkozott – rendelkezései alapján, különös tekintettel a D) cikkre és XVI. cikk (1) bekezdésre, kiemelt jelentőséget tulajdonít az állam magyarság védelmére irányuló kötelezettségvállalásának, a gyermekek védelmén keresztül is. Ezen állami felelősségvállalás alapjogi oldalának védelme – elsősorban az Alaptörvény XVI. cikkén keresztül – az Alkotmánybíróságnak is feladata. Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy hazánk alkotmányos önazonosságán és keresztény kultúráján alapuló értékrend szerinti nevelés biztosítása az Alaptörvény szerint kiemelt nemzeti érdek.
- [20] Az ezzel összefüggésben felhívott indítványi hivatkozások kapcsán az Alkotmánybíróság azt állapította meg, hogy az Alaptörvény XVI. cikk (1) és (2) bekezdésének sérelmét az indítványozó tisztességes eljáráshoz való joggal összefüggésben állította, ezért az e körben előadott, a tényállás megállapítására, a bizonyítás hiányosságára és a meglévő bizonyítékok bírói értékelésre, továbbá a bíróság jogértelmezésére vonatkozó érveket az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben értékelt az Alkotmánybíróság.
- [21] A határozott kérelem követelménye magában foglalja, hogy az indítványnak egyértelműen elő kell adnia az eljárás megindításának indokait, alkotmányjogi panasz esetén az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét, továbbá indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály, jogszabályi rendelkezés, bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [vesd össze: Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pont]. „Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint pedig az indokolás hiánya {lásd pl.: 3058/2016. (III. 22.) AB végzés, Indokolás [11]; 3245/2016. (XI. 28.) AB végzés, Indokolás [10], [13]} az ügy érdemi elbírálásának akadálya” {lásd legutóbb: 3353/2019. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [22] A kérelmet mindezek alapján az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében lehet határozottnak tekinteni.

- [23] 3.3. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát.
- [24] Az Abtv. 29. §-ában írt első feltételt illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tartalmát érintően a gyermek jogellenes külföldre vitele tárgyában folytatott eljárásokra vonatkozóan [lásd például: 3005/2023. (I. 13.) AB határozat; 3466/2022. (XII. 6.) AB határozat; 3375/2018. (XII. 5.) AB határozat; 3216/2020. (VI. 19.) AB határozat].
- [25] A jelen alkotmányjogi panasz ehhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [26] A bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését illetően mindenekelőtt hangsúlyozni kell, hogy az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazza {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga [...] nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el. [...] A bíró bármely ténybeli vagy jogi tévedése nem teszi automatikusan tisztességtelenné az egész eljárást, mivel az ilyen tévedések teljesen soha nem küszöbölhetők ki, azokat az igazságszolgáltatás ma ismert rendszere magában hordozza” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.
- [27] Az indítvány alapjául szolgáló ügy jogellenesen Magyarországra hozott gyermek visszavitele iránt indított nemperes eljárás volt. Az eljáró bíróságok – figyelemmel arra, hogy egy 2022-ben zajlott eljárásban a Biharkezesi Törvényszék döntésével meghatározta a szülői felügyelet gyakorlását és a kapcsolattartás szabályait – kötelezték az apát, hogy gyermekét öt munkanapon belül vigye vissza szokásos tartózkodási helyére. A jelen ügyben eljáró bíróságok indokolásukban az indítványozónak az alkotmányjogi panaszban is megismételt felvetéseire reagáltak, kifogásait megvizsgálták. A bírósági döntések részletesen bemutatták döntésük indokait. Így az első fokon eljáró bíróság kitért arra, hogy a szülői felügyelet gyakorlásáról és a kapcsolattartás szabályairól szóló román bírósági határozatokat külön eljárás nélkül el kell ismerni, figyelemmel a gyermek személyes jogára, ami a román. Azt is hangsúlyozták a panasz alapjául szolgáló bírósági döntések, hogy a gyermek visszavételének elrendelése iránti kérelemen alapuló eljárás nem azonos a szülői felügyelet tárgyában való döntéssel. A szülői felügyelet kérdésében hozott bírósági döntések külön vizsgálták az indítványozó kettős állampolgár apa magyar identitáshoz kötődő érveit, és erre tekintettel jogosították fel a láthatási időben az anya hozzájárulása nélküli határátlépésre. Az első fokon eljáró bíróság kitért arra, hogy a gyermeknél kialakult a kétnyelvűség, mindkét nyelvet, így a magyart is Nagyváradon sajátította el, és a román állampolgár anyja maga is jól beszél magyarul. Így mind a magyar, mind a román nyelv és kultúra gyakorlása mindkét szülőnél biztosított. A bíróság utalt arra is, hogy a gyermek magyar identitása a Nagyváradon töltött idő alatt alakult ki. A másodfokon eljáró bíróság megállapította, hogy az eljárás során a felek egyezően adták elő azt, hogy a jogerős román döntés értelmében a gyermek 60–40 %-ban van a két szülő gondozásában, így a gyermek mindkét szülője kultúrájának és vallásának hatásaiból közel azonos mértékben részesülhet. Az indítványozó perben felvetett kifogásainak fényében a panasszal támadott bírósági döntések részletesen bemutatták, hogy milyen indokok mentén nem látták alkalmazhatónak a Hágai Egyezmény 13. Cikk *b*) pontjában rögzített kivételszabályt.
- [28] Az indítványozónak a bizonyítási eljárást érintő felvetéseivel kapcsolatban az Alkotmánybíróság a következőkre utal. Az Alkotmánybíróság gyakorlata a bíróságok által folytatott bizonyítási eljárás terjedelmét és mélységét illetően – főszabály szerint – a következő: a bíróságok a szabad bizonyítás elve alapján járnak el, és a bíróságok „mérlegelési jogkörébe – bizonyítandó tények, bizonyítási eszközök igénybevétele – tartozó döntések” felülbírálatára az Alkotmánybíróságnak nincs lehetősége {3026/2022. (I. 19.) AB végzés, Indokolás [21]–[22]}.
- [29] Az „Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljárás követelményéből a bíróságoknak az a kötelezettsége fakad, hogy a gyermek érdekeit a lehető legszélesebb körben tárják fel és ehhez a gyermek jogellenes elvitele ügyében folytatott eljárásban az összes lehetséges, a felek által felajánlott bizonyítási eszközt igénybe vegyék annak érdekében, hogy a kiskorú gyermek kiemelten védett érdekeit nyilvánvalóan és egyértelműen megállapíthatóvá tegye a bíróság számára” {3216/2020. (VI. 19.) AB határozat, Indokolás [39]}. Ugyanakkor „a tisztességes eljáráshoz való jog tekintetében az alkotmányossági vizsgálat csak arra korlátozódik, hogy a

bizonyítási kötelezettségüknek a bíróságok eleget tettek-e, azt azonban nem vizsgálja az Alkotmánybíróság – tekintettel arra, hogy nem jár el negyedfokú bíróságként –, hogy a levont következtetések szakjogilag helyesek-e” {3216/2020. (VI. 19.) AB határozat, Indokolás [40]}.

- [30] Az Alkotmánybíróság az előbbieken idézett döntések alapján ebben az ügyben sem juthat más következtetésre, mint arra, hogy az indítványozó által felvetett bizonyítási kérdéseket illetően nincs lehetősége az egyébként megindokolt bírósági döntések felülbírálatára. A bíróság részletesen megvizsgálta a szokásos tartózkodási hely kérdését, valamint a Hágai Egyezmény 13. Cikk *b*) pontjába foglaltakkal is kifejezetten foglalkozott. Megjelölte, hogy milyen bizonyítékokra alapította következtetéseit, és megindokolta azt is, hogy egyes bizonyítékokat miért nem tudott döntése alapjául elfogadni, illetve, hogy miért nem tartotta szükségesnek szakértő kirendelését.
- [31] Megállapítható, hogy mind az elsőfokú, mind a másodfokú bíróság döntésének indokolásában érdemben számot adott mind az állított, a gyermek visszavitele esetén esetlegesen fennálló testi és lelki bántalmazás vizsgálatáról (lásd az elsőfokú bíróság 3.Pk.500.274/2023/43. számú végzése indokolásának [43]–[45], valamint [49]–[53] bekezdéseit; és a másodfokú bíróság 50.Pkf.637.206/2023/3. számú végzése indokolásának [15]–[16] bekezdéseit), mind pedig a gyermek pszichológus szakértői vizsgálatának elmaradása okairól (lásd az elsőfokú bíróság 3.Pk.500.274/2023/43. számú végzése indokolásának [57]–[59] bekezdéseit; és a másodfokú bíróság 50.Pkf.637.206/2023/3. számú végzése indokolásának [18]–[19] bekezdéseit).
- [32] Kiemelendő továbbá, hogy az elsőfokú bíróság a Hágai Egyezmény 13. Cikk második fordulata alapján személyesen hallgatta meg a gyermeket. Az ügyben alkalmazott, az eljárás tárgyához illeszkedő bizonyítással összefüggésben pedig mind az elsőfokú, mind a másodfokú bíróság nyomatékosan utalt arra, hogy a jogellenesen Magyarországra hozott gyermek visszavitele iránt indított eljárásnak nem tárgya a szülők nevelési alkalmassága, tekintettel arra, hogy ez az eljárás nem azonos a szülői felügyelet tárgyában indított eljárással (lásd az elsőfokú bíróság 3.Pk.500.274/2023/43. számú végzése indokolásának [46] bekezdését; és a másodfokú bíróság 50.Pkf.637.206/2023/3. számú végzése indokolásának [20] bekezdését).
- [33] Az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntésekkel nem ért egyet, illetve azokat megalapozatlannak tartja, nem tekinthető az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek.
- [34] Összefoglalva: az Alkotmánybíróság az ügyben nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény felhívott rendelkezéseivel összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát indokolná.
- [35] 4. A fentiek szerint az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés *e*) pontjában, valamint 29. §-ban írt befogadási követelményeknek, ezért azt az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontjai alapján visszautasította.
- [36] Az Alkotmánybíróságnak az indítvány visszautasítására tekintettel nem kellett döntenie az Abtv. 61. § (1) bekezdése alapján a végrehajtás felfüggesztése iránt előterjesztett kérelemről {lásd még például: 3026/2022. (I. 19.) AB végzés, Indokolás [25]}.

Budapest, 2024. december 17.

Dr. Varga Réka s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró

Dr. Horváth Attila s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Juhász Miklós s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/528/2024.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3038/2025. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv. II.21.035/2023/15. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (Karsai Dániel Ügyvédi Iroda, képviselője dr. Frank Evelyn ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján benyújtott alkotmányjogi panaszában a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.21.035/2023/15. számú ítélete, alaptörvény-ellenességének megállapítását, valamint a Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság 54.Pf.631.598/2023/6. számú ítéletére, valamint a Budapest II. és III. Kerületi Bíróság 13.P.III.20.419/2022/31. számú ítéletére kiterjedő hatályal történő megsemmisítését kérte az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmére hivatkozással.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a rendelkezésre bocsátott bírósági iratok szerint az alábbiak szerint foglalható össze.
- [3] 2.1. Az indítványozó 78 éves, jelenleg is praktizál orvosként az egyik Pest vármegyei kórház intenzívterápiás osztályán. Az előző házasságát az akkori feleségével a Budapest II. és III. Kerületi Bíróság előtt 2003. január 19-én meghozott és jogerőre emelkedett ítéletével felbontotta. A felek bontóperi egyezséget kötöttek és az indítványozó kötelezte magát arra, hogy 2003. július 1-jétől kezdődően nettó jövedelme 20 százalékát, de minimum 80 000 Ft-ot házastársi kiegészítő tartásként megfizet az alperesnek, aki súlyos gerincvelő károsodást szenvedett. Az indítványozó és a volt házastársa között a fenti tartási kötelezettség megszüntetése iránt több per volt folyamatban. A felek közötti 5.P.III.23.230/2005. számon folyamatban volt perben a 2005. december 19. napján tartott tárgyaláson az indítványozó a volt házastársával kötött egyezségben az előzőt módosították oly módon, hogy az indítványozó házastársi tartásdíjra vonatkozó fizetési kötelezettségét az indítványozó nettó jövedelmének 25 százalékára, de minimum 90 000 Ft-ra emelték. Majd ezt követően az 5.P.21.441/2017. számon folyamatban volt ügyben, 2017. november a házastársi tartásdíj összegét közös megegyezéssel havi 125 000 Ft-ra módosították. Az indítványozónál 2006-ban csigolyacsúszást állapítottak meg, 2011-ben retinatrombózisa, 2012-ben koponyaűri vérzése volt, 2017-ben kétoldali csípőízületi protézissel operálták csípőízületi kopás miatt. A felperes 2018-ban ismét peres eljárást indított az alperessel szemben házastársi tartási kötelezettség megszüntetése iránt, mely keresetét az elsőfokú bíróság elutasította, a másodfokú bíróság pedig az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. Az indítványozónál 2019-ben szívritmuszavart, 2021-ben glaukómát diagnosztizáltak. 2021-ben kardiológiai intervención esett át, valamint sztent beültetésére is sor került, szívkoszorúér-megbetegedésben szenved, 2021-ben ismét romlott a jobb szem látása és 2020 óta alvási apnoé betegség miatt gondozzák. Az indítványozó 2021 januárjában megállapított öregségi nyugdíja havi 403 865 Ft volt, melyet a házastársi tartásdíj levonása terhelt. Emellett egy bt. belfelügyként megbízási szerződéssel szakorvosként dolgozott az egyik fővárosi kórházban, melyet 2022. január 17-én felmondott. Majd 2022. szeptemberétől az egyik pest vármegyei kórház intenzív terápiás osztályán dolgozik, egészségügyi szolgálati jogviszony keretében, járandósága nettó 1 531 307 Ft nyugdíjának folyósítása szünetel. Az alperes egészségi állapota 2018 óta tovább romlott, 2022-ben köszvényt is megállapítottak nála, ezért speciális diétára szorul. Nagyfokú mozgáskorlátozottsága van, az ujjait nem tudja mozgatni, a napi feladatai elvégzéséhez külső segítséget vesz igénybe alkalmanként. Az öregségi nyugdíja 2023-ban 139 645 Ft, emellett 31 763 Ft fogyatékosági támogatásban részesül.
- [4] 2.2. Az említett előzményekre tekintettel az indítványozó felperesként az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló perben az alperes felé fennálló tartási kötelezettség megszüntetése iránti keresettel élt, érvényesíteni kívánt jogként a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:210. § (1) bekezdését és

a 4:211. § (2) bekezdését jelölte meg. Az indítványozó a tartási kötelezettsége megszüntetésének okaként előadta, hogy az alperessel kötött egyezség óta az egészségi állapota jelentősen romlott, egészsége és élete közvetlen veszélyeztetettsége nélkül nem képes az egyezségben foglaltakat teljesíteni. A jelenlegi felesége és annak két gyermeke tartásáról is gondoskodnia kell. A nyugdíj melletti megbízási jogviszonyát 2022. január 17-én felmondták, a továbbiakban nem tud munkát végezni. Emellett nézete szerint az alperes a tartásra nem szorul rá. Az alperes ellenkérelmében a felperesi kereset elutasítását kérte, vitatva annak jogalapját. Az elsőfokú bíróság a felperes keresetét elutasította. Megállapította, hogy a felek között a házassági bontóperben nem volt vitatott, hogy az alperes egészségi állapota miatt [a Ptk. 4:29. § (1) bekezdése alapján] házastársi tartásra jogosult volt, melyre nézve a felek a bontóperben egyezséget kötöttek. Kiemelte, hogy az adott perben az indítványozót mint felperest terhelte annak bizonyítása, hogy 2018 óta olyan körülményváltozás következett be, amely alapján a tartás változatlan teljesítése, a felperes lényeges jogos érdekét sérti, és a körülményváltozással az egyezség időpontjában nem számolhatott. Az elsőfokú ítélet indokolásában kiemelte, ugyan mindkét fél egészségi állapotában romlás következett be, ugyanakkor az a felperes körülményváltozása a tartási képességére nem hatott ki, nem akadályozta abban, hogy ismét munkát vállaljon, amelyből még részmunkaidős foglalkoztatásában is jelentős jövedelemre tett szert. Emellett kifejtette, hogy a felperesi önkéntes tartási kötelezettség-vállalásra figyelemmel nem azt kellett vizsgálnia, hogy az alperes rászorul-e a tartásra, hanem azt, hogy a felperesi oldalon bekövetkezett-e olyan lényeges körülményváltozás, ami alapján a felperes a tartási kötelezettsége megszüntetését kérheti. A felperes ilyen körülményváltozást az elsőfokú ítélet szerint nem tudott bizonyítani, mivel a bekövetkezett betegsége a tartási kötelezettséget nem befolyásolta.

- [5] Az indítványozó mint felperes az elsőfokú bíróság ítélete ellen fellebbezéssel élt, amely alapján az eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet helybenhagyta. A másodfokú bíróság megállapította, hogy az elsőfokú bíróság a peradatok helytálló mérlegelésével jutott arra a jogi álláspontra, hogy a felperes nem bizonyította a teljesítőképességének romlását, illetve azt a tényt, hogy az általa vállalt tartással már a saját szükséges tartását vagy gyermekének tartását veszélyeztetné. A másodfokú ítélet indokolása megállapította, hogy a felperes vérszerinti, az alperessel közös gyermeke már nagykorú, önálló egzisztenciával rendelkezik, nem szorul tartásra. Emellett a Ptk. 4:198. § (1) bekezdése alapján a felperest a vele együtt élő házastársának nagykorú, ám velük közös háztartásban élő gyermekeivel szemben sem terheli tartási kötelezettség. Vizsgálta a felperes jövedelmi viszonyait és ez alapján megállapította, hogy a felperes teljesítőképessége 2022. március közepéig, a megbízási jogviszonya megszűnéséig nem változott, majd 2022 szeptemberéig terjedő átmeneti időszakban volt jóval alacsonyabb jövedelme (400 000 Ft). Azt azonban a felperes nem bizonyította, hogy ez az átmeneti jövedelemkiesés teljesítőképességére lényeges kihatással járt volna. Míg 2022 szeptemberétől a felperes egészségügyi szolgálati jogviszonya alapján havi nettó 1 500 000 Ft feletti rendszeres jövedelemmel rendelkezik.
- [6] A másodfokú ítélet indokolása azt is kifejtette, hogy nem ért egyet azzal a felperesi állásponttal, hogy a tartási kötelezettsége folytán romló egészségügyi állapota és a nyugdíjkorhatárt jelentősen meghaladó kora ellenére kellene továbbra is dolgoznia. Ugyanis a felperes személyes előadásaiból a másodfokú bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a felperes jelenlegi családjában a házasságkötése óta a felperes az egyetlen rendszeres munkavégzéssel jövedelmet szerző személy. Emellett azt is rögzítette, hogy a házastársával közösen körülbelül 20 000 000 Ft költségű tetőtérbeépítést valósítanak meg. A jogerős ítélet ellen az indítványozó mint felperes felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő, a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését az elsőfokú bíróság ítéletének megváltoztatását és a keresetének történő helyt adását kérve, figyelemmel a Ptk. 4:210., valamint a Ptk. 4:211. §-ában foglaltakra.
- [7] Az alperes felülvizsgálati ellenkérelmében elsődlegesen a felülvizsgálati kérelem engedélyezésének a megtagadását, érdemben pedig a jogerős ítélet hatályában fenntartását kérte. A Kúria felülvizsgálati ítélete a jogerős ítélet hatályában fenntartotta. Indokolásában elsőként megállapította, hogy a konkrét ügyben a felülvizsgálat nem kizárt, továbbá a felülvizsgálati kérelmet nem lehet megváltoztatni, ezért az alperes tartásra való érdemtelenségének megállapítására irányuló felperesi kérelmet figyelmen kívül hagyta. Megállapította továbbá, hogy a felülvizsgálat érdemben elbírálható részében a felperes valójában a jogerős ítélettől eltérő tényállás megállapítását kérte, illetve ehhez mérten kérte az anyagi jogkövetkeztetés levonását. Ugyanakkor a Kúria nem mérlegelhetette felül a bizonyítékokat, nem állapíthatott meg erre vonatkozó eltérő tényállást, miután a felperes a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) bizonyítás eredményének mérlegelését szabályozó 279. § (1) bekezdését, továbbá a Pp. bizonyítás elrendelését vagy mellőzését szabályozó 276. §-át nem jelölte meg sértettként. Ezért a hivatkozott anyagi jogszabálysértéseket a Kúria csak a másodfokú bíróság bizonyíték mérlegelésének eredményeként megállapított tényállás alapján vizsgálta.
- [8] A kúriai ítélet indokolása a jogerős ítélet szerinti tényállásból kiindulva részletesen felsorolta a felperesnek azokat a tényelőadásait, amelyeket az alapján nem tudott figyelembe venni. A kúriai ítélet érdemi indokolása hi-

vatkozott arra, hogy a tartási kötelezettség feltétele egyrészt, hogy a jogosult önhibáján kívül nem képes magát eltartani, illetve ha a tartás a kötelezett saját, szükséges tartását, vagy gyermeke tartását nem veszélyezteti (Ptk. 4:29. § és 4:31. §-a). Az első feltétel nem szükségképpen, amennyiben a kötelezett a házastársi tartást szerződésben, bíróság által jóváhagyott egyezségben vállalja, ez esetben a felek maguk határozzák meg, hogy milyen körülmények okán rendelkeznek a tartásról. A kötelezett a tartás megszüntetését [Ptk. 4:211. § (2) bekezdése] abban az esetben kérheti, ha a körülmények megváltozása folytán az annak alapjául szolgáló feltételek nem állnak fenn. Ez két együtt fennálló körülményhez kötött. A fenti jogszabályi rendelkezések alapján a tartás csak akkor szüntethető meg, amennyiben a körülmények megváltozása folytán a „jogosult már nem, vagy nem önhibájából szorul tartásra” és/vagy a kötelezett már nem teljesítőképes. Az indokolás ugyanakkor azt is megjegyzi, hogy a jogosulti oldalon szükséges feltétel meglétét azonban csak akkor kell vizsgálni, ha rászorultsága a felek egyezségkötésénél befolyásoló tényező volt. Emellett a házastársi tartás kötelezettségének vállalása érvényes lehet olyan volt házastárs javára is, aki nincs a tartásra rászorulva, vagy arra érdemtelen. Ez esetben a tartásdíj leszállítása vagy annak megszüntetése azon az alapon kérhető, hogy a kötelezettségvállalást követően az annak alapjául szolgáló körülményekben lényeges változás állt be. Mindezek figyelembevételével a Kúria megállapította, hogy a másodfokú bíróság a jogerősen megállapított tényállás alapján helyesen következtetett arra, hogy a tartás meghatározásának alapjául szolgáló körülményekben nem következett be olyan lényeges érdemi változás, amely a tartási kötelezettség megszüntetését indokolná. Erre tekintettel helyesen döntött a másodfokú bíróság a kereset elutasításáról. E körben a másodfokú bíróság figyelembe vette, hogy a felperes vérszerinti, alperessel közös gyermeke már nagykorú, önálló egzisztenciával rendelkezik. Míg a felperest a jelenlegi házastársának velük közös háztartásban élő, nagykorú gyermekeivel szemben nem terheli tartási kötelezettség. Mérlegelte a felperes teljesítőképességét, és megállapította, hogy ugyan 2022 márciusától 2022 szeptemberéig a felperesnek alacsonyabb bevétele volt, azonban ez nem volt olyan lényeges kihatással a teljesítőképességére, amely megalapozta volna a tartási kötelezettsége megszüntetését.

- [9] 3. Az indítványozó az Alkotmánybírósághoz benyújtott, az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszában a felülvizsgálati bíróság ítéletének az elsőfokú bíróság, valamint a jogerős másodfokú bíróság ítéletére kiterjedő hatállyal történő alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését kérte. Nézete szerint a kifogásolt bírósági döntések sértik az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése szerinti magánélethez való jogát, továbbá az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát.
- [10] Az indítványozó az alkotmányjogi panasz elözményi ügyének, valamint annak befogadási feltételei fennállásának ismertetését követően jogi érvelésében számba vette az Alaptörvény hetedik módosítása folytán az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése szerinti magánszféra védelmének tartalmi változását. Utalt arra, hogy az Alkotmánybíróság a 3215/2020. (VI. 19.) AB határozata kiemelte, hogy az említett módosítás új szabályozási szintre emelte a magánszféra védelmét: komplex, általános védelmet nyújtva, amely kiterjed az intimszférára, továbbá a tágabb értelemben vett magánszférára, az egyén családi életére, otthonára, kapcsolattartására (Indokolás [35]). Utalt továbbá arra, hogy e határozat kimondta, hogy az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése által biztosított, kiemelt védelem a magán- és családi élet, továbbá az otthon tiszteletben tartásához való jogot illeti meg, amely alapján a családnak, ezen belül a közeli hozzátartozóknak, és különösen a gyermekeknek biztosít fokozott védelmet (Indokolás [39]). Emellett utalt az Emberi Jogok Európai Egyezményének 8. cikkébe foglalt, a magán- és családi élet, az otthon és a levelezés tiszteletben tartásához való jogának az Emberi Jogi Európai Bírósága (a továbbiakban: EJEB) releváns gyakorlatára.
- [11] Érvelése szerint az eljáró bíróságok egyáltalán nem voltak tekintettel az indítványozó – az évtizedekkel korábban megkötött tartási egyezség óta – magánéletében bekövetkezett olyan körülményekre, amelyek folytán annak fenntartása súlyosan sérti az indítványozó magánéletét. Így az azzal járó előny: a volt felesége tartása, sokkal kisebb mértékű, mint amekkora sérelmet okoz az indítványozónak. Hivatkozása szerint ugyanakkor az alkotmányjogi panasz nem a bírósági döntések negyedfokú jogorvoslat iránti felülvizsgálatára vonatkozik, kérte, hogy az Alkotmánybíróság a magánélethez való joga és a *clausula rebus sic stantibus* elvének sérelmét állapítsa meg. Érvelése szerint a bíróságok a tartásdíj megfizetésére kötelező ítéleteikben olyan kötelezettséget róttak az indítványozóra, aminek teljesítésére magánéleti helyzetéből kifolyólag nem képes. Ezzel az állam önkényesen avatkozott be az indítványozó magánéletébe. Utalt – többek között – a Ptk. 4:195. §-ának a rokонтartásra vonatkozó rendelkezéseire, mely szerint utóbbi egy olyan garanciális szabály, amelyben az állam határt húz, hogy a kötelezettnek milyen mértékben kell beáldoznia a saját magánéletét, amely valójában a „saját szükséges tartásnak” feleltethető meg, amelyet esetről esetre kell meghatározni. Kifejtette, hogy a bíróságok nem tartották tiszteletben az indítványozó magánszférájának határait azzal, hogy saját egészségi állapotának rovására köte-

lezték a volt házastársa tartására. Ez a bíróságok azon mulasztásából ered, hogy nem, vagy nem kellőképpen értékelték az indítványozó személyes körülményeit. Az eljáró bíróságok nem voltak tekintettel arra, hogy a konkrét ügye a magánélethez való joga sérelmét is felveti, ugyanakkor a bírósági döntések az indítványozó magánélethez való jogát szükségtelenül és aránytalanul korlátozták.

- [12] Az indítványozó ezt követően röviden összefoglalta az Alkotmánybíróságnak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogával összefüggő gyakorlatát, különösen a „fegyverek egyenlőségének” elvét, bemutatva az EJEB erre vonatkozó főbb megállapításait. Álláspontja szerint a „bírók részéről egyértelmű elfogultság volt megfigyelhető az alperes felé” a bíróságok mellőzték a felperesi oldal olyan fokú vizsgálatát, ami az alperes oldalán volt tapasztalható, ellehetlenítve az indítványozó érdekvédelmét. Az erőviszonyok eltolódásának egyik oka az volt, hogy a bíróságok nem vizsgálták az indítványozó jelenlegi körülményeit, amelyekben nagyfokú változások álltak be a szerződéses körülményeihez képest. Utalt a *clausula rebus sic stantibus* magánjogi elvének mint a tartós szerződéses jogviszonyra vonatkozó alapelvnek alkotmánybírósági gyakorlatára. Az indítványozó kifejtette továbbá, hogy a bíróságnak a tényállás megállapításakor köteles számításba venni, hogy fennállnak-e az alapelv alkalmazásának feltételei. Ennek hiányában az eljárás nem tisztességes, mivel nem biztosítja a jogvita teljeskörűségét és jogszerűségét. Álláspontja szerint az indítványozó az eljárás mindegyik fokán részletesen bemutatta az alperes és közte létrejött tartási egyezség célját, létrejöttének körülményeit, valamint az azóta eltelt időben bekövetkezett változásokat. Továbbá állította és igazolta helyzetének lényeges megváltozását, mivel már nem lenne képes fizetni a tartásdíjat a jelenlegi mértékben, valamint az okafogyottá is vált.
- [13] Az indítványozó hivatkozott a 8/2014. (III. 20.) AB határozat azon megállapítására, amely szerint a bírói szerződésmódosítás a magánfelek eltérő érdekeinek új egyensúlyba hozására alkalmas eszköz az eset összes körülményeinek mérlegelésével (Indokolás [91]). Ezzel szemben az ügyében eljáró bíróságok következetesen elzárkóztak megvizsgálni az alapelv alkalmazási feltételeinek a fennállását. A változásokat ugyan rögzítették, de azokat nem értékelték. Az indítványozó egészségügyi dokumentumait nem vizsgálták. A másodfokú bíróság nem tette vizsgálatá tárgyává az indítványozó által igazolt egészségügyi beavatkozásait, majd arra jutott, hogy az indítványozó nem bizonyította saját szükséges tartásának veszélyeztetését. A bíróságok az indítványozót, azzal, hogy nem értékelték betegségeit, belekényszerítették abba, hogy az életét közvetlenül veszélyeztető tevékenységet végezzen. A bíróságok elutasították azokat a bizonyítási indítványokat, amelyek alkalmasak lettek volna az alapvetően megváltozott körülmények bemutatására. (Elutasították felesége tanúkenti meghallgatását, az egyezség egyetlen céljának az alperes tartását tekintették stb.) A bíróságok még kísérletet sem tettek arra, hogy az indítványozó jelenlegi körülményeit felderítsék, ezzel szemben az alperes által előadottakat nemcsak felsorolták, hanem értékelték is. Ezzel a fegyveregyenlőség követelménye sérült, amelyhez hozzájárult az is, hogy az indítványozó gyógyszerköltségeit valótlannal tüntették fel. Miután a bíróságok nem voltak tekintettel a *clausula rebus sic stantibus* elvére, valamint egyoldalúan mellőzték az indítványozó „oldalának vizsgálatát”, továbbá ellehetlenítették, hogy eljárási jogosultságaival éljen, erre tekintettel kérte az elsőfokú, a jogerős, valamint a kúriai ítéletek megsemmisítését, figyelemmel arra, hogy azok sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát.
- [14] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése, valamint az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján jelen ügyben tanácsban jár el. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése értelmében az Alkotmánybíróság elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönt, ennek során a tanács megvizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. Az Abtv. 56. § (3) bekezdése alapján befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [15] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján mindenekelőtt azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az indítvánnyal szemben támasztott törvényi követelményeknek. Erre nézve a következőket állapította meg.
- [16] 4.1. Az Abtv. 27. §-a alapján az „alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva”.

- [17] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó indítványát határidőben nyújtotta be (az indítványozó jogi képviselője a Kúria ítéletét 2024. április 9-én töltötte le, míg az alkotmányjogi panaszát 2024. június 7-én az elsőfokú bíróság útján terjesztette elő). Az Abtv. 27. §-a alapján az indítványozó a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Pfv.II.21.035/2023/15. számú ítélete a bírósági eljárást befejező, jogorvoslattal nem támadható döntésének alkotmányossági vizsgálatát kérte, amely ellen fellebbezésnek vagy további felülvizsgálatnak nincs helye, továbbá az indítványozó az Alaptörvényben biztosított joga sérelmére hivatkozott, ezért az alkotmányjogi panasz e tekintetben is megfelel az Abtv. 27. §-ában előírt követelményeknek. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, és érintettsége, mivel a polgári jogi (magánjogi) jogvita iránt indított ügyben felperes [27. § (2) bekezdés a)–c) pontjai] volt, fennáll.
- [18] 4.2. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványi kérelem a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt további követelményeinek nem tesz maradéktalanul eleget. Az indítvány tartalmazza: a) azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §) b) az eljárás megindításának indokát (az indítványozó álláspontja szerint a kifogásolt bírói döntés Alaptörvényben biztosított jogát sérti); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírósági döntést; d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [VI. cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését]; e) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági döntések alaptörvény-ellenességét, és semmisítse meg azokat. Azonban az indítvány a sérülni vélt és indítványozó által megjelölt alaptörvényi rendelkezések vonatkozásában, bár az alaptörvényi rendelkezések alkotmánybírósági és EJB értelmezését ismerteti, azonban az nem kapcsolja össze alkotmányjogilag értékelhető módon az Alaptörvény felhívott rendelkezését a támadott bírói döntésekkel {például: 29/2021. (XI. 10.) AB határozat, Indokolás [21]}. Indokolása tartalma szerint kizárólag a bíróságok által megállapított tényállási elemek cáfolatára, illetve felülbírálatára korlátozódik. Így az nem felel meg a határozottság fent idézett Abtv. 52. § (1b) bekezdése b) pontjában foglaltaknak, ami az alkotmányjogi panasz eljárásban az érdemi vizsgálat akadályát képezi.
- [19] Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben ismételten hangsúlyozza, hogy a bírói döntések alkotmányossági felülvizsgálatát lehetővé tevő, Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasz az Alaptörvény 28. cikkének érvényesülését szolgáló jogintézmény. Ilyen panasz alapján az Alkotmánybíróság a bírói döntésben foglalt jogértelmezés összhangját vizsgálja, azt, hogy a jogszabály alkalmazása során a bíróság az Alaptörvényben biztosított jogok alkotmányos tartalmát érvényre juttatta-e. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes” {3/2015. (II. 2.) AB határozat, Indokolás [17]–[18]}.
- [20] Ugyanakkor a 3459/2022. (X. 28.) AB végzés – utalva a 3309/2022. (VI. 24.) AB végzésében foglaltakra {Indokolás [29]} – hangsúlyozza, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz eljárásban az Alkotmánybíróság feladata nem az, hogy az alkotmányjogi panasz alapját képező eljárás tény-és jogkérdéseit vizsgálja felül, hanem az, hogy az Alaptörvényben foglalt garanciákból fakadó minimumot számon kérje a bíróságoktól {Indokolás [16]}. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb eszközzel már nem orvosolható {lásd például: 3145/2015. (VII. 24.) AB határozat, Indokolás [55]}. A jelen ügyben azonban ilyen kivételes, érdemi vizsgálatra okot adó körülmény nem merült fel.
- [21] 5. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság – tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panasz nem tett eleget az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában foglalt feltételeknek, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is – az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

*Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró*

*Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró*

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2516/2024.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3039/2025. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.21.008/2023/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozók az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján jogi képviselőjük (dr. Litresits András ügyvéd, Litresits Ügyvédi Iroda) útján benyújtott alkotmányjogi panaszukban a Budapest Környéki Törvényszék 21.P.20.147/2023/11. számú ítélete, a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.326/2023/3. számú ítélete és a Kúria Pfv.IV.21.008/2023/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérték, az Abtv. 43. § (1) bekezdésére figyelemmel. Álláspontjuk szerint az általuk támadott döntések sértik az Alaptörvény a VI. cikk (1) bekezdésében foglalt jó hírnévhez fűződő, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésébe foglalt tisztességes eljáráshoz való jogukat.
- [2] 2. Az ügyben eljáró bíróságok által megállapított tényállás szerint az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a következőképpen foglalható össze.
- [3] 2.1. Egy szerkesztőség (az alapper alperese) az internetes portálján két olyan tartalmat tett közzé, amely az indítványozók (egy magánszemély, illetve e magánszemély tulajdonában álló gazdasági társaság) szabálytalan építkezéséről és ennek lehetséges következményeiről szóltak. Az indítványozók álláspontja szerint a közlés vádlatlan tartalmú, és helyreigazítás közzétételét kérték, aminek az alperes nem tett eleget.
- [4] Az első fokon eljáró Budapest Környéki Törvényszék a 21.P.20.147/2023/11. számú ítéletével a keresetet elutasította. A bíróság a sérelmezett közlések tekintetében azt vizsgálta, hogy megvalósult-e az indítványozók személyes érintettsége. Ennek körében megállapította, hogy az indítványozók személye mindkét cikkből felismerhető ugyan, ugyanakkor azt is rögzítette, hogy a beazonosíthatóság általános elvárása nem elegendő a perbeli legitimáció megállapításához, ahhoz az is szükséges, hogy a sérelmezett szövegrészek az indítványozókról szóljanak, konkrétan rájuk vonatkozzon a tényközlés. A másik közléssel kapcsolatban a bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a közlés részben valós tartalmú, részben pedig olyan véleményt, értékelést tartalmazott, amelynek személyiségi jogot sértő jellege nem állapítható meg.
- [5] Az indítványozók fellebbezése folytán másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla a 2Pf.20.326/2023/3. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét az ügy érdemi részében helybenhagyta.
- [6] Az indítványozók felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria a támadott Pfv.IV.21.008/2023/6. számú ítéletével a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta. Döntésében elvi élel rögzítette, hogy sajtóhelyreigazítási perben valamennyi vitatott közlés esetén, amennyiben a keresetösségi jog hiányára történik utalás, külön-külön szükséges vizsgálni a felperesek személyes érintettségének (kereshetőségi jogának) fennállását. Amennyiben a vitatott közlések a helyi közélet ügyeire vonatkoznak, a véleménynyilvánítás lehetőségei az átlagosnál tágabbak, függetlenül attól, hogy a felperesek önmagukban közéleti szereplőnek minősülnek-e.
- [7] 3. Az indítványozók – az Abtv. 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszukban a Kúria, valamint az első- és a másodfokú bíróság jogerős ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását, valamint azok megsemmisítését kérték. Az indítványozók álláspontja szerint az ítéletek sértik a jó hírnév védelméhez fűződő jogot, mert az indítványozók egyértelműen beazonosíthatók a cikk címeiből, így – a bíróságok megállapításával szemben – keresetösségi joggal kell rendelkezniük. Álláspontjuk szerint a bíróságok a szükségesség-arányosság elvét sértő módon a véleménynyilvánítás szabadságának gyakorlását részesítették előnyben az indítványozók jó hírnevének tiszteletben tartása helyett, így az eljárás a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot is sérti. Az indítványozók szerint a Kúria nem végezte el az alapjogi tesztet, mérlegelésének eredményét nem rögzítette az indokolásában. Alkotmányjogi érvként egyrészt hivatkoztak arra, hogy a támadott döntés a magánélethez való jog tar-

talmának meghatározásakor figyelmen kívül hagyta az Alaptörvény IX. cikk (4) bekezdését, ez által sérült az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésében rögzített alapjoguk. Hivatkozott továbbá az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésére (és ezzel kapcsolatban az Alaptörvény 28. cikkére) is; álláspontjuk szerint a bíróság az alapul szolgáló jogi normától eloldódott, így a támadott döntés sérti a tisztességes eljáráshoz való jogot.

- [8] 4. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [9] 4.1. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján az „alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva”.
- [10] Az indítványozók saját ügyükben jártak el, megjelölve az indítványozói jogosultságot, valamint az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés], az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérve az Alkotmánybíróság eljárását. Az Abtv. 30. § (1) bekezdéséből következően az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani. Az indítványozók jogi képviselője a támadott kúriai döntést 2024. február 6-án vette át, az alkotmányjogi panaszt 2024. április 8-án – határidőben – nyújtotta be a bírósághoz.
- [11] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése rögzíti, hogy az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, melynek részleteit az (1a) és (1b) bekezdések szabályozzák.
- [12] Az indítványozók megjelölték az Alkotmánybíróság által vizsgálandó bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont] és az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. További feltétel, hogy az indítvány részletes indokolást tartalmazzon, kifejtve az Alaptörvényben foglalt jog sérelmének mibenlétét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítványozók kifejezetten kérték a vonatkozó bírói döntés megsemmisítését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [13] Megállapítható az is, hogy a támadott döntéssel szemben nem állt további jogorvoslat az indítványozók rendelkezésére.
- [14] 4.2. Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [15] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti hatáskörében az Alkotmánybíróságnak arról kell döntenie, hogy a bírói döntés sértette-e az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát.
- [16] Az indítványozók mind az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének, mind XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmét arra vezetik vissza, hogy a bíróság annak ellenére nem állapította meg a perbeli legitimációt, hogy az indítványozók a vitatott közlés érintettjei voltak. A bíróság által megállapított tényállásból az derül ki, hogy az indítványozók által kifogásolt szövegrész egyértelműen és világosan más, az indítványozóktól független harmadik személy tevékenységére vonatkozik.
- [17] A perbeli legitimáció nem csupán eljárásjogi kérdés: az alkotmányjogi panasz eljárásban ez úgy merül fel, hogy megállapítható-e az indítványozó alapjogi jogsérelme. Alapjogai védelmében csak az alanyi jogosult léphet fel. Nem állapítható meg a jó hírnévhez való jog (és ezen keresztül a magánszféra) sérelme, ha a kifogásolt közlés közvetve sem az indítványozóra vonatkozik. A bíróság álláspontja szerint a közlés nem az indítványozónak tulajdonítja a szabálytalan építkezést. Az indítvány és a bírósági döntés alapján az Alkotmánybíróság nem látott okot ettől eltérő következtetés levonására: valamely harmadik személy jogsértéséről szóló közlés nem veti fel az indítványozók jó hírnevének a sérelmét. Erre tekintettel az Alkotmánybíróság arra következtetett, hogy a perbeli legitimáció hiányának a megállapítása nem veti fel sem az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének, sem XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét.
- [18] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg az Abtv. 29. §-ában rögzített követelménynek, ezért az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

*Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró*

*Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró*

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1972/2024.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3040/2025. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 50. § (1) bekezdése „és jogegységi panasz” szövegrésze alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Cséffai Attila Csaba kamarai jogtanácsos) eljáró gazdasági társaság indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 50. § (1) bekezdésének „és jogegységi panasz” szövegrésze alaptörvény-ellenessége megállapítását és *pro futuro* megsemmisítését, valamint az ügyében való alkalmazás kizárását kezdeményezte.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügyben az elsőfokú bíróság az indítványozó felperes által szerződés létrejöttének megállapítása és eladói tulajdonjog bejegyzési jognyilatkozat pótlása iránt benyújtott keresetét elutasította.
- [3] Az indítványozó felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletének fellebbezéssel érintett rendelkezéseit helybenhagyta.
- [4] A jogerős ítélettel szemben az indítványozó felperes felülvizsgálati kérelmet és felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet terjesztett elő, melyet a Kúria végzésében visszautasított.
- [5] Az indítványozó felperes a Kúria felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet visszautasító végzésével szemben jogegységi panaszt nyújtott be. A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a jogegységi panaszt a Jpe.II.60.010/2024/4. számú végzésében visszautasította. Indokolásában kifejtette, hogy a jogegységi panasz, mivel a felperes az eljárási illetéket hiányosan róta le, érdemben nem volt elbírálható.
- [6] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Itv. 50. § (1) bekezdésének „és jogegységi panasz” szövegrésze alaptörvény-ellenessége megállapítását és az Abtv. 41. § (1) bekezdése alapján – *pro futuro* hatállyal történő – megsemmisítését kezdeményezte az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jogának sérelme miatt.
- [7] Indítványában részletesen kifejtette, hogy az Itv. támadott szövegrésze, amely a jogegységi panasz eljárás illetékét a pertárgyérték 10 %-ában határozza meg, bizonyos esetekben – mint ügyében is – nem felel meg az arányosság követelményének, az eljárási illeték emiatt elszakadva annak céljától és jellegétől, gyakorlatilag a jogérvényesítést, esetében a bírósághoz forduláshoz való jogot lehetetleníti el.
- [8] Érvelése alátámasztásaként hivatkozott az Alkotmánybíróság, valamint az Emberi Jogok Európai Bíróságának az eltűlt bírósági illeték és a bírósághoz fordulás joga kapcsolatával összefüggő gyakorlatára.
- [9] 3. A pénzügyminiszter *amicus curiae* beadványban ismertette az alkotmányjogi panasszal kapcsolatos szakmai álláspontját.
- [10] 4. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése előírja, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása előtt dönteni kell annak befogadásáról. Az alkotmányjogi panasz befogadásáról az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel az Abtv. 47. § (1) bekezdésére, 50. § (1) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1) és (2) bekezdéseire – tanácsban eljárva dönt. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek, különösen az Abtv. 26–27. és 29–31. §-aiban foglalt feltételeknek. Ezekon kívül az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt kritériumoknak. Az Abtv. 56. § (3) bekezdés értelmében a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.

- [11] 4.1. Az alkotmányjogi panasz a törvényi feltételeknek az alábbiak szerint felel meg.
- [12] Az indítványozó által 2024. április 17. napján kézhez vett kúriai végzés ellen 2024. május 23. napján az elsőfokú bíróságon benyújtott alkotmányjogi panasz – az Abtv. 30. § (1) bekezdésére és az Ügyrend 28. § (1) bekezdésére figyelemmel – határidőben érkezett. A jogi képviselő a meghatalmazását csatolta. Az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeinek eleget tesz. Tartalmazza: *a)* a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza [Abtv. 26. § (1) bekezdés]; *b)* az eljárás megindításának indokait, az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét; *c)* az Alkotmánybíróság által vizsgálendő jogszabályi rendelkezést; *d)* az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését; *e)* indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett rendelkezés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével; valamint *f)* kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság semmisítse meg a támadott rendelkezést. Az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőséget kimerítette.
- [13] 4.2. Az alkotmányjogi panaszban támadott jogszabályi rendelkezés bírósági eljárási illetékről rendelkezik, ezért az Alkotmánybíróságnak az indítvány alapján azt is vizsgálnia kellett, hogy az egyes hatásköreinek gyakorlását korlátozó szabály, nevezetesen az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése, jelen ügyben alkalmazandó-e.
- [14] Az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése értelmében mindaddig, amíg az államadósság a teljes hazai össztermék felét meghaladja, az Alkotmánybíróság a 24. cikk (2) bekezdés *b)–e)* pontjában foglalt hatáskörében a központi költségvetésről, a központi költségvetés végrehajtásáról, a központi adónemekről, az illetékekről és járulékokról, a vámokról, valamint a helyi adók központi feltételeiről szóló törvények Alaptörvénnyel való összhangját kizárólag az élethez és az emberi méltósághoz való joggal, a személyes adatok védelméhez való joggal, a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához való joggal vagy a magyar állampolgársághoz kapcsolódó jogokkal összefüggésben vizsgálhatja felül, és ezek sérelme miatt semmisítheti meg. Az Alkotmánybíróság az e tárgykörbe tartozó törvényeket is korlátozás nélkül jogosult megsemmisíteni, ha a törvény megalkotására és kihirdetésére vonatkozó, az Alaptörvényben foglalt eljárási követelmények nem teljesültek.
- [15] Az Alkotmánybíróság következetesen érvényesített álláspontja, hogy a hatásköri korlátot megszorítóan értelmezi [lásd először: 40/2012. (XII. 6.) AB határozat, Indokolás [20]] és ennek keretében a zártkörű felsorolásban szereplő törvények egyes normáit azok tartalmi vizsgálata alapján sorolja a korlátozás hatálya alá. Eszerint nem az egyes törvények, hanem konkrét törvényi rendelkezések tartoznak a kivételes eljárás alá [lásd: 22/2013. (VII. 19.) AB határozat, Indokolás [8]–[9]].
- [16] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben, fenti gyakorlatát követve megállapította, hogy az Itv. 50. § (1) bekezdése és annak támadott szövegrésze tartalmát tekintve az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdése által felsorolt törvényi előírások közé tartozik, mivel bírósági eljárás illetékét – és annak mértékét – megállapító rendelkezés. Az Alaptörvénybe foglalt korlátozás kifejezett célja a központi költségvetés bevételi forrásaira vonatkozó törvényi szabályok alkotmányossági kontrolljának kizárása, az illetékfizetési kötelezettség pedig a közteherviselés része, amely közjövedelmet, az állami funkciók teljesítésének anyagi fedezeteként állami bevételt biztosít [lásd: 3280/2017. (XI. 2.) AB határozat, Indokolás [17]].
- [17] Az Alaptörvény 37. cikk (4) bekezdés első mondata – amennyiben a hatásköri korlát többi alkalmazási feltétele teljesül – kizárólag azt teszi lehetővé az Alkotmánybíróság számára, hogy az illetékekről szóló törvény érintett rendelkezését pontosan megjelölt alapjogokkal összefüggésben vizsgálja felül, és kizárólag ezek sérelme miatt semmisítse meg. Ezek a következők: az élethez és az emberi méltósághoz való jog, a személyes adatok védelméhez való jog, a gondolat, a lelkiismeret és a vallás szabadságához való jog, valamint a magyar állampolgársághoz kapcsolódó jogok.
- [18] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó által felhívott, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésébe foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog nem található meg a hivatkozott felsorolásban, tehát ezzel összefüggésben alkotmányossági felülvizsgálat nem folytatható.
- [19] 5. Jelen ügyben és indítvány alapján ezért az Alkotmánybíróság az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt – hatáskör hiányában – az Abtv. 64. § a) pontja alapján visszautasította.

*Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró*

*Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró*

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2277/2024.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3041/2025. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Törvényszék 101.K.700.102/10. számú ítéletével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Csernus Tibor ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, és kérte a Szegedi Törvényszék 101.K.700.102/10. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését.
- [2] Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy tényállása szerint az indítványozó gazdasági társaság 2010-ben három napig úgy foglalkoztatott írásbeli munkaszerződéssel egy munkavállalót, hogy azt az adóhatóság felé nem jelentette be. Egy 2023 nyarán érkezett közérdekű bejelentés alapján indult helyszíni ellenőrzés során a foglalkoztatás-felügyeleti hatóság megállapította, hogy az indítványozó a hatósági ellenőrzés megkezdéséig az adóhatóság felé fennálló bejelentési kötelezettségének nem tett eleget, ezért a foglalkoztatást elősegítő szolgáltatásokról és támogatásokról, valamint a foglalkoztatás felügyeletéről szóló 2020. évi CXXXV. törvény (a továbbiakban: Fftv.) 9. § (6) bekezdés a) pontjának alkalmazásával – a lehető legkisebb összegben megállapítható – munkaügyi bírságot szabott ki. Az indítványozó a bejelentési kötelezettségének a hatósági ellenőrzést követően eleget tett. A bírságot kiszabó hatósági határozattal szemben bírósági felülvizsgálatot kezdeményezett. Az indítványozó keresetét a Szegedi Törvényszék az alkotmányjogi panaszban támadott ítéletével elutasította.
- [3] Alkotmányjogi panaszában az indítványozó a bírói döntést sérelmezte. Álláspontja szerint a 13 évvel korábban bekövetkezett, de időközben már orvosolt (így már nem fennálló) jogsértés miatti bírságot megállapító döntés a tisztességes eljáráshoz való jogát, valamint a jogorvoslathoz való alapjogát sérti. Érvelése szerint a 13 évvel korábbi jogsértés miatt nem lehetett volna a vele szemben megállapított joghátrányt alkalmazni. Állította, hogy a jogsértés szerinte nem tekinthető „folyamatosan fennálló”-nak. Álláspontja szerint a Szegedi Törvényszék támadott ítélete alaptörvény-ellenes jogértelmezéssel tartja fent a hatósági határozatba foglalt jogszabálysértést.
- [4] Az Alkotmánybíróság főtitkára az alkotmányjogi panasszal kapcsolatban az indítványozót jogi képviselője útján hiánypótlásra hívta fel, mivel indítványa hiányosnak minősült, nem tartalmazott alapjogi érveléssel is ellátott indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény indítványozó által felhívott rendelkezéseivel. A hiánypótlási felhívásnak az indítványozó jogi képviselőjén keresztül határidőben eleget tett. A hiánypótlási felhívásra válaszul az indítványozó részben megismételte, részben összefoglalta eredeti beadványát, és abban a támadott bírói döntés megsemmisítését kérte. Továbbra is azzal érvelt, hogy a bírságot az alapját képező jogsértő magatartás (mulasztás) egy egyszeri, és nem egy huzamosabb ideig fennálló állapotban határozható meg. Jogértelmezését számos törvényi rendelkezésre utalva próbálta alátámasztani. Kiegészített alkotmányjogi panaszában is az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése, valamint 28. cikke sérelmére hivatkozott. Az Alkotmánybíróság az eljárását a kiegészített alkotmányjogi panaszra figyelemmel folytatta le.
- [5] Az alkotmányjogi panasz kapcsán jogi álláspontjáról a nemzetgazdasági miniszter az Abtv. 57. § (1b) bekezdésére tekintettel tájékoztatta az Alkotmánybíróságot. A jogi álláspont szerint az „indítvány visszatérően azt tartalmazza, hogy az indítványozó ezen (téves) bejelentésével a jogsértést megszüntette. Az ellenőrző foglalkoztatás-felügyeleti hatóság azonban megállapította, hogy a 2010. április 16–18. közötti jogviszony nem került a munkáltató által bejelentésre a hatósági ellenőrzés megkezdéséig (2023. július 24.). A kérdéses időszakra vonatkozó bejelentési kötelezettségének az indítványozó csak 2023. november 3. napján tett eleget. (...) Jelen ügyben tehát nem arról van szó, hogy a foglalkoztatás-felügyeleti hatóság egy 13 évvel korábban már megszüntetett jogsértés miatt intézkedett volna, sokkal inkább arról, hogy az indítványozó által 13 éven át nem orvosolt jogsértésre derült fény a hatóság 2023. évben megtartott ellenőrzése által.” A miniszter továbbá kifejtette:

„A hatóság intézkedési lehetőségeinek 3 éves általános elévülése alól a jogalkotó 2 kivételt fogalmazott meg. [...] Az Fftv. 9. § (6) bekezdés a) pontja kapcsán utalnom kell arra, hogy a munkavállalók első esetben történő munkába állásuktól nyugállományba vonulásukig jellemzően több, mint 4 évtized telik el. Ezen időszak alatt számos munkáltatónál végezhetnek munkát, és sok esetben évekkel később derül/derülhet ki, hogy egyáltalán nem vagy csak egy rész-időszak vonatkozásában történt meg a bejelentésük az állami szervek felé.” Indokolt éppen ezért a múltban elkövetett és még nem orvosolt, illetve meg nem szüntetett jogsértések miatt érdemi intézkedési lehetőséggel feljogosítani a biztosítási jogviszonyok munkáltatók általi bejelentésének ellenőrzésére hatáskörrel rendelkező foglalkoztatás-felügyeleti hatóságot.

- [6] 2. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban dönt az alkotmányjogi panasz befogadásáról, az 56. § (2) bekezdése értelmében pedig a befogadhatóságról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, különösen a 26–27. § szerinti érintettséget, a jogorvoslat kimerítését, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket.
- [7] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva. Az indítványozó a sérelmezett ítélettel zárult ügyben felperes volt, és a perben a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. A kérelmező alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége fennáll.
- [8] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben előterjesztett panaszában (a Szegedi Törvényszék ítéletét az indítványozók jogi képviselője 2024. április 19-én töltötte le, az alkotmányjogi panaszt 2024. június 18-án nyújtotta be) a bírósági eljárást befejező, rendes jogorvoslattal nem támadható törvényszéki ítéletet támadta.
- [9] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjával összefüggésben következetes az Alkotmánybíróság gyakorlata a tekintetben, hogy alkotmányjogi panasz csak az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének valószínűsítésére alapítható {3386/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [14]; 3550/2021. (XII. 22.) AB végzés, Indokolás [10]; 3138/2022. (IV. 1.) AB végzés, Indokolás [10]}. A jelen indítvány e feltételnek csak részben tesz eleget. Az indítványozók alkotmányjogi panaszukban többek között állították az Alaptörvény alapjogot nem rögzítő 28. cikke sérelmét is, melyre hivatkozva alkotmányjogi panasz nem terjeszthető elő.
- [10] Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltételeként az Abtv. 52. §-a kifejezetten rögzíti a határozott kérelem követelményét, amelynek részét képezi, hogy kifejezett kérelmet tartalmazzon a jogszabály, jogszabályi rendelkezés vagy a bírói döntés megsemmisítésére [52. § (1b) bekezdés f) pont]. Az Abtv. 52. §-a alapján a határozott kérelem követelményének részét képezi az indokolás előterjesztésének a kötelezettsége is [52. § (1b) bekezdés b) és e) pont]: „[i]ndokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]}.
- [11] Az indítvány e követelménynek az Alaptörvény indítványozó által hivatkozott XXIV. cikk (1) bekezdése, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése vonatkozásában a hiánypótlásra való felszólítását követően sem tesz eleget. Az indítvány – annak kiegészítésével együtt – különböző törvényi rendelkezések egymáshoz való viszonyával kapcsolatos érvelést tartalmaz. A kiegészített indítványban nincs alkotmányjogi érvekkel alátámasztott indokolás arra nézve, hogy a sérelmezett bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény XXIV. cikk (1) bekezdésével, mely a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot biztosítja. A kiegészített indítvány nem tartalmazott továbbá megfelelő indokolással ellátott kérelmet arra vonatkozóan sem, hogy a támadott bírói döntés miért sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdését, a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogot, illetve a jogorvoslati jogot.
- [12] 3. Mivel a fent kifejtettek szerint az alkotmányjogi panasz nem tett eleget az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában, valamint az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjában írt feltételeknek, ezért az Alkotmánybíróság azt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontja alapján visszautasította.

Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2619/2024.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3042/2025. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.VI.35.044/2024/2. számú végzésével és a Budapest Környéki Törvényszék 17.K.701.921/2022/6. számú ítéletével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó gazdasági társaság jogi képviselő (dr. Boldizsár Balázs ügyvéd, Dr. Boldizsár Balázs Ügyvédi Iroda) útján eljárva, az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt nyújtott be a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.VI.35.044/2024/2. sorszámú végzése és a Budapest Környéki Törvényszék 17.K.701.921/2022/6. sorszámú ítélete ellen.
- [2] Álláspontja szerint a támadott bírósági döntések sértik az Alaptörvény XXVIII. cikkének (1) és (7) bekezdését, 28. cikkét, és 25. cikkének (2)–(3) bekezdését.
- [3] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapját képező ügy tényállása szerint a Nemzeti Adó- és Vámhivatal Heves Megyei Adó- és Vámigazgatósága (a továbbiakban: elsőfokú adóhatóság) ellenőrzéssel lezárt időszakot eredményező, az adó, költségvetési támogatás alapjának és összegének vizsgálatára irányuló adóellenőrzést végzett az indítványozónál (a továbbiakban: indítványozó vagy felperes). Az ellenőrzés a megbízólevél felperes részére történő elektronikus kézbesítésével kezdődött meg 2021. május 11. napján. A felperes 2021. december 16-án előterjesztett beadványában Ügyvédi Irodát hatalmazott meg (megjelölt ügyvéd ügyintézése mellett), hogy az eljárás során az Ügyvédi Iroda teljes jogkörrel képviselje.
- [4] Az elsőfokú adóhatóság az ellenőrzés megállapításai alapján elsőfokú határozatban a felperes terhére adókülönbözetet állapított meg, amely teljes egészében adóhiánynak minősült. Az elsőfokú határozatban a jelzett adókülönbözet mellett adóbírság, és késedelmi pótlék is kiszabásra került a felperes terhére. Az elsőfokú adóhatóság a határozatot a felperes, valamint a meghatalmazott jogi képviselő részére 2022. február 4-én, elektronikus úton küldte meg. A dokumentumot a meghatalmazott jogi képviselő 2022. február 7-én, a felperes 2022. február 14-én vette át. Az adóigazgatási rendtartásról szóló 2017. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Air.) 79. § (5) bekezdésére figyelemmel a döntés – fellebbezés hiányában – 2022. március 10-én véglegessé vált.
- [5] A felperes az elsőfokú határozattal szemben – meghatalmazott jogi képviselője útján – 2022. március 16-án, elektronikus úton fellebbezést terjesztett elő az elsőfokú adóhatóságnál. Tekintettel arra, hogy a fellebbezés elkésettnek minősült, és a felperes egyidejűleg igazolási kérelmet sem terjesztett elő, a 2022. március 18-án kelt végzésben az elsőfokú adóhatóság tájékoztatta a felperest, hogy a fellebbezés előterjesztésének határideje 2022. március 9-én lejárt, egyidejűleg a mulasztás jogkövetkezményeire történő figyelmeztetés mellett igazolási kérelem benyújtására hívta fel.
- [6] 1.2. A felperes meghatalmazott jogi képviselője útján a felhívásban foglaltakra 2022. március 24-én „észrevételek és igazolási kérelem” elnevezésű beadványt terjesztett elő.
- [7] Az elsőfokú adóhatóság a felperes beadványában foglaltakat nem találta alkalmasnak a jogorvoslati kérelem előterjesztésére nyitva álló határidő elmulasztásának kimentésére, ezért a 2022. március 28. napján kelt végzésével a felperes – fellebbezési határidő elmulasztásának kimentésére irányuló – igazolási kérelmét elutasította.
- [8] A fenti végzés ellen a felperes jogi képviselője útján 2022. április 19-én fellebbezéssel élt, amely során az alperes hatóság a 2022. május 24-én kelt végzésével az elsőfokú végzést helybenhagyta. A felperes jogi képviselője útján a véglegessé vált – igazolási kérelmet elutasító – közigazgatási végzés bírósági felülvizsgálatát kezdeményezte.
- [9] A per a Budapest Környéki Törvényszék előtt a 9.K.701.532/2022. számon volt folyamatban, és a keresetet elutasító ítéletet hozott a bíróság. [Az indítványozó a Budapest Környéki Törvényszék jogerős ítéletével szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a Kúriánál. A Kúria a felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadta (Kúria Kfv.VI.35.024/2023/2. számú végzése). Az indítványozó ezt követően alkotmányjogi panaszt nyújtott be az

Alkotmánybírósághoz, melyben az Alaptörvény R) cikk (1)–(3) bekezdéseinek, XXIV. cikk (1) bekezdésének, XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének, 25. cikk (2) és (3) bekezdésének, valamint 28. cikkének sérelmére történő hivatkozással kérte a Kúria végzésének megsemmisítését a Budapest Környéki Törvényszék ítéletére kiterjedően. Az Alkotmánybíróság IV/1478-9/2023. számú, 2024. szeptember 24-én kelt határozata az alkotmányjogi panaszt elutasította.]

- [10] 1.3. Tekintettel arra, hogy a felperes 2022. március 24-én előterjesztett „észrevételek és igazolási kérelem” elnevezésű beadványában, illetve a 2022. április 19-i jogorvoslati kérelmében az elsőfokú hatósági határozat kézbesítésének a szabályszerűségét is vitatta, az elsőfokú adóhatóság a felperes ezen kérelmeit kézbesítési kifogásként is elbírálta külön eljárás keretében.
- [11] Az elsőfokú adóhatóság a kézbesítési kifogást elutasította. A végzés ellen a felperes jogi képviselője fellebbezést nyújtott be, a felperes fellebbezése folytán eljáró alperes az elsőfokú adóhatóság végzését megváltoztatta, és a felperes kézbesítési kifogását visszautasította.
- [12] A felperes keresetet nyújtott be az alperes végzése ellen. A bíróság a felperes keresetét elutasította (Budapest Környéki Törvényszék, 17.K.701.921/2022/6.). Az indítványozó a Budapest Környéki Törvényszék jogerős ítéletével szemben felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a Kúriánál. A Kúria a felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadta (Kúria Kfv.VI.35.044/2024/2. számú végzése).
- [13] 1.4. Az indítványozó ezt követően fordult az Alkotmánybírósághoz. Az Alkotmánybíróság főtítkárának felhívására kiegészített indítványában annak tartalma szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének, 25. cikk (2) és (3) bekezdésének, valamint 28. cikkének sérelmére történő hivatkozással kérte a Kúria végzésének megsemmisítését a Budapest Környéki Törvényszék ítéletére kiterjedően.
- [14] Érvelt azzal is, hogy a bírói döntések súlyosan sértik a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (Kp.) 2. § (1)–(2) és (4) bekezdéseit, 85. § (5) bekezdését, 89. § (1) bekezdésének a) és b) pontjait, 115. § (1) bekezdését, 117. § (4) bekezdését, 118. § (1) bekezdését és 121. § (1) bekezdését, a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény 346. § (1) és (4)–(5) bekezdéseit, az Air. 1. §-t, 3. §-t, 6. §-át, 7. §-át, 99. § (1)–(2) bekezdéseit és 130. § (1) bekezdését, az adózás rendjéről szóló 2017. évi CL. törvény (a továbbiakban: Art.) 1. §-át, valamint az elektronikus ügyintézés és a bizalmi szolgáltatások általános szabályairól szóló 2015. évi CCXXII. törvény (a továbbiakban: Eüsztv.) 6. § (1)–(2) bekezdéseit.
- [15] A panasz nem tartalmazza szövegszerűen az Abtv. 29. §-a szerinti kérdés megfogalmazását. Azt tartalmazza, hogy a bírói döntések „tartalmát az alaptörvény-ellenesség érdemben befolyásolja (alaptörvény-sértés miatt mind a törvényszék, mind a Kúria megfosztotta a kérelmezőt az érdemi jogorvoslat és a tisztességes bírósági tárgyalás alkotmányos jogaitól), így az alkotmányjogi panasz az Abtv. 29. §-a szerinti befogadásának feltétele teljesül.”
- [16] Az Alkotmánybíróság az indítványt a tartalma szerint bírálta el.
- [17] Az indítványozó a jogorvoslatihoz való joggal összefüggésben a kiegészített panasz 17. oldal második bekezdésében előadta, hogy az eljáró bíróságok elzárták őt a jogorvoslat lehetőségétől azzal, hogy nem vizsgálták érdemben a keresetét, illetve a felülvizsgálati kérelmét. Az Alaptörvény 28. cikkére hivatkozással állította, hogy a bíróságok számára alkotmányos kötelezettség a jogszabályok adta mozgástéren belül a jogszabály céljának érvényre juttatása.
- [18] A Budapest Környéki Törvényszék figyelmen kívül hagyta az ügyben irányadó jogszabályok – az Air., az Art. és az Eüsztv. – rendelkezéseit. Nem volt tekintettel az adóhatóságot terhelő kötelezettségekre, a tényállást iratellenesen állapította meg, továbbá a bizonyítékok mérlegelése részéről kirívóan okszerűtlen volt, mert a felperest mentő tényeket, körülményeket és a felperes felelősség alóli mentesülését megalapozó jogszabályi rendelkezéseket a törvényszék figyelmen kívül hagyta és ezen eljárását egyáltalán nem indokolta.
- [19] A panasz szerint a Kúria megsértette az indítványozó jogorvoslatihoz való jogát azzal, hogy nem fogadta be és nem vizsgálta érdemben a felülvizsgálati kérelemben előadottakat. A felülvizsgálati kérelem rámutatott azokra a körülményekre, amelyek a Kp. 118. § (1) bekezdésében foglalt kritériumoknak eleget tesznek.
- [20] Az indítványozó által előadottak szerint a Kp. 118. § (1) bekezdése kógens rendelkezés, a benne foglaltak teljesülése esetén a Kúria mérlegelési lehetőség nélkül köteles érdemben elbírálni a felülvizsgálati kérelmet. A Kúria a végzésében nem tett eleget a teljes körű, garanciális indokolási kötelezettségének. A Kúria a konkrét ügyben nem vette figyelembe a jogszabály célját.
- [21] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben az indítványozó azt adta elő, hogy a Budapest Környéki Törvényszék és a Kúria alapos ok nélkül, indokolási kötelezettségüknek eleget nem téve utasították el a kérését, ezért ezek a döntések önkényesek.

- [22] 2. Az Abtv. 56. §-a alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának kérdésében dönt, ennek során mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának feltételeit. A befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [23] Az Alkotmánybíróság az Abtv. 50. § (1) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése alapján tanácsban járt el, és az indítványozó panaszának vizsgálata alapján azt állapította meg, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbi okok miatt nem fogadható be.
- [24] 2.1. Az Abtv. 56. § (1)–(2) bekezdése alapján az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról dönteni jogosult tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja a befogadás Abtv.-ben előírt feltételeit, különösen az Abtv. 26. § (1) bekezdésében, 27. §-ában, 52. § (1b) bekezdésében és az Abtv. 29. §-ában lefektetett követelmények teljesülését. A befogadással szemben támasztott feltételek megvizsgálása alapján a jelen ügyben a következőket lehetett megállapítani.
- [25] Az Abtv. 27. §-a alapján az Alkotmánybíróság hatáskörrel rendelkezik a bírói döntésekkel szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszok elbírálására. Az indítvány pontosan meg is jelölte ezt a hatásköri rendelkezést. Az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a) pontjában foglalt követelménynek az indítvány tehát megfelel.
- [26] A támadott kúriai végzést 2024. április 7-én kézbesítették, a panasz benyújtásának időpontja 2024. június 6. Az Abtv. 30. § (1) bekezdésében foglalt követelménynek az indítvány tehát megfelel.
- [27] Az indítványozó az alapul szolgáló bírósági eljárásban felperesként járt el. Az alkotmányjogi panasz benyújtására tehát indítványozói jogosultsággal rendelkezik, és mivel a támadott kúriai végzés tárgya az indítványozóra vonatkozó határozat felülvizsgálata, érintettek is minősül.
- [28] Az indítványozó rendes jogorvoslati jogát kimerítette, amikor a hatóság határozatával szemben keresetet nyújtott be a törvényszékhez, amelynek ítéletével szemben fellebbezésre nincs törvényi lehetőség. A rendkívüli jogorvoslat kimerítése nem kötelező az alkotmányjogi panasz benyújtásához, jöllehet az indítványozó élt a felülvizsgálati kérelem lehetőségével is. Ezek alapján megállapítható, hogy az indítványozó a rendelkezésére állt jogorvoslatokat kimerítette.
- [29] Az Alkotmánybíróság gyakorlata állandó a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panaszok kapcsán. Ez a végzés a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, és alkotmányjogi panasszal támadható [lásd például: 3355/2022. (VII. 25.) AB végzés, Indokolás [6]; 3504/2021. (XI. 30.) AB végzés, Indokolás [21]]. Mivel az indítványozó ügyében a Kúria mérlegelési jogkörében döntött a befogadás visszautasításáról, az alapügyben hozott törvényszéki ítélet is felülvizsgálható [vesd össze: Ügyrend 32. § (5) bekezdés].
- [30] 2.2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogának sérelmére hivatkozzon. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában ezen követelménynek részben eleget tett. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének a sérelmére hivatkozott. Az Alaptörvény 28. cikke és 25. cikkének (2)–(3) bekezdése azonban nem tartalmaz Alaptörvényben biztosított jogot, ezért ebben a körben további vizsgálódásnak nincs helye. Az Alaptörvény a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdésének a sérelme tekintetében megállapítható, hogy az indítvány formálisan megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében támasztott – a határozott kérelemre vonatkozó – törvényi feltételeknek. Az indítványozó az indítvány benyújtását részletesen indokolta, kifejtve az Alaptörvényben foglalt jogok állított sérelmének mibenlétét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítványozó kifejezett kérelmet fogalmazott meg a bírói döntések megsemmisítésére nézve [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [31] 2.3. Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további, tartalmi feltétele azonban, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]].
- [32] Az Alkotmánybíróság nem vizsgálja a jogszabályok bíróságok általi alkalmazását, a jogszabályok értelmezését mindaddig, amíg azok nem vetik fel az alaptörvény-ellenesség kételyét. Jelen ügyben megállapítható, hogy az indítványozó olyan szakjogi, törvényértelmezési kérdéseket vet fel, amelyek az általános hatáskörű bíróság hatáskörébe tartoznak.
- [33] Az eljáró bíróságok az irányadó jogszabályok alkalmazásával jutottak a támadott ítélet és végzés szerinti eredményre, a döntéseket indokolták. Így azok az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése tekintetében nem

vetik fel a bírói döntéseket érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét a jelen esetben. Nincs kellő következtetési alap annak megállapítására az indítványban foglaltak alapján, hogy olyan, *contra legem* jogalkalmazás merülne fel, akár az ítélet, akár a végzés tartalmát illetően, amely egyúttal felvetné a *contra constitutionem* jogalkalmazás kételyét is. Nem merül fel a jelen esetben olyan alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés sem, amelynek tisztázását az Abtv. 27. §-a szerinti eljárás keretében az Alkotmánybíróság indokoltnak tartana. A fentiek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az Abtv. 27. §-ára alapított indítvány nem felel meg az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos követelmények egyikének sem.

- [34] 3. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság – tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panasz részben nem tett eleget az Abtv. 27. § (1) bekezdés *a*) pontjában foglaltaknak, továbbá részben nem tett eleget az Abtv. 29. §-ának, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *a*) és *h*) pontjai alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is – az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2024. december 17.

Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Handó Tünde s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2491/2024.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3043/2025. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.IV.37.660/223/15. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A dr. T. Horváth Attila egyéni ügyvéd által képviselt indítványozó a Kfv.IV.37.660/223/15. számú ítélete ellen terjesztett elő az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt 2024. április 5-én, a Budapest Környéki Törvényszék útján az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó az Alkotmánybíróság főtítkára felhívására 2024. június 17-én az alkotmányjogi panaszt kiegészítette és egységes szerkezetbe foglalta. A panaszbeadvány a támadott bírói döntést az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, C) cikk (1) bekezdésével, II. cikkével, XII. cikkével, XXIII. cikk (1)–(2) bekezdéseivel, XXVIII. cikk (1) bekezdésével, valamint a 28. cikkel tartotta ellentétesnek.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panaszból és az ügyben hozott bírói döntésekből megállapítható, hogy az alapügy (lakcímgazgatási ügyben hozott közigazgatási döntés, mint közigazgatási cselekmény jogszerűségének vizsgálata) tárgya egy lakcím fiktiválási eljárással kapcsolatos jogvita volt.
- [3] A rendelkezésre álló iratok és az ügyben hozott bírói döntések alapján megállapítható tényállás szerint az alapügy felperese (az indítványozó édesanyja), aki egy szigetmonostori ingatlanban rendelkezik lakcímmel, 2018-ban lakcímrendezési – lakcím fiktiválási – kérelemmel fordult a Szigetmonostori Polgármesteri Hivatalhoz, amelyben kérte az indítványozó ugyanazon ingatlanra szóló lakóhelye érvénytelenségének a megállapítását, mert állítása szerint az indítványozó „nem lakik és soha nem is lakott” ott. Az érintett szigetmonostori ingatlanon mind a felperesnek, mind az indítványozónak haszonélvezeti joga áll fenn; a felperesét 1992. december 30-án jegyezték be, míg az indítványozóé egy 2017. május 11-én kelt szerződésen alapul.
- [4] 2.1. A Szigetmonostori Polgármesteri Hivatal – megismételt eljárás során – a 2021. november 22-én kelt, I/726-11/2021. számú végzésével a felperes kérelmének nem adott helyt.
- [5] A végzés megerősítette, hogy az indítványozó az érintett ingatlanon haszonélvező, így – a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény (a továbbiakban: Nytv.) 5. § (2) bekezdése, 26. § (5), (5a) és (5b) bekezdése, a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 5:147. § (1)–(2) bekezdései, valamint a polgárok személyi adatainak és lakcímének nyilvántartásáról szóló 1992. évi LXVI. törvény végrehajtásáról szóló 146/1993. (X. 26.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Vhr.) 33. § (1) bekezdés a) pontja alapján – szállásadónak minősül. A végzés utalt rá, hogy a Pest Megyei Kormányhivatal az ügyben korábban hozott elsőfokú végzést megsemmisítette, ezért új eljárás került lefolytatásra. A végzés az Nytv. 26. § (5a) bekezdése alapján, a szomszédos ingatlanok lakóinak és az indítványozónak a nyilatkozatait figyelembe véve vizsgálta a lakás átmeneti vagy végleges jellegét, valamint a lakáshasználati jogosultság fennállását, és ezekre alapozta a döntést.
- [6] 2.2. A végzés ellen a felperes keresetet nyújtott be, amelyet a Budapest Környéki Törvényszék a 2022. november 28-án kelt, 6.K.702.606/2021/24. számú ítéletével elutasított. A perben az indítványozó alperesi érdekeltként vett részt.
- [7] Ítélete indokolásában a törvényszék – hivatkozva a végzésben is megjelölt jogszabályhelyekre – osztotta azt az értelmezést, amely szerint az indítványozó a lakás haszonélvezőjeként szállásadónak minősül. A Ptk. szabályait értelmezve a törvényszék megállapította, hogy: „A felperes és az [indítványozó] haszonélvezők, jogaik egyenlőek, függetlenül attól, hogy a haszonélvezetet mikor létesítették. A lakcím bejegyzését nem a birtokjog alapozza meg, hanem a tulajdoni jog, haszonélvezeti jog. A haszonélvezeti jog körében rangsort a Ptk. nem ismer. [...] [A] sorrendiségnek a használatban van jelentősége, de a szállásadói minőség tekintetében nincs. A

haszonélvezők jogai egyenlőek, függetlenül attól, hogy a haszonélvezetet mikor létesítették.” A törvényszék azt is megemlítette, hogy bár az alperes hatóság a döntését végzésként hozta meg (pedig határozati formában kellett volna), ez azonban a döntés érdemét nem érinti. A keresetet ezért nem találta alaposnak.

- [8] 2.3. A felperes a törvényszék ítélete ellen felülvizsgálati kérelmet nyújtott be, amely alapján eljárva a Kúria a 2024. január 23-án kelt, Kfv.IV.37.660/223/15. számú ítéletével az elsőfokú ítéletet megváltoztatta, az I/726-11/2021. számú végzést megsemmisítette, és az alperes hatóságot új eljárás lefolytatására kötelezte.
- [9] A Kúria elsőként az értékelte, hogy a törvényszék jogkérdésben eltért-e a Kúria Pfv.21.372/2011/4. számú ítéletében foglaltaktól. Ezen ítélet még a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény korábban hatályos 157. §-ával kapcsolatban mondta ki, hogy a haszonélvezeti jog tekintetében is érvényesül a *qui prior tempore, potior iure* elv, amely alapján a később bejegyzett haszonélvező mindössze „alvó jogot” szerez, amely gyakorlásának a lehetősége csak akkor nyílik meg, ha az időben előbb szerzett másik haszonélvezeti jog megszűnik. Az egymást követő haszonélvezők így sorrendben egymás után lesznek jogosultak a haszonélvezet tartalmát kitevő jogok gyakorlására. Egy másik döntésében a Kúria azt is rögzítette, hogy a haszonélvezeti jog abszolút szerkezetű dologi jog, amely a jogosultat mindenki mással szemben – az utóbb alapított haszonélvezeti jog jogosultjával szemben is – megilleti. E Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatoktól a Kúria jelen ügyben sem látta indokoltnak az eltérést, tartalmukkal egyetértett.
- [10] Az elsőfokú bíróság úgy vélekedett, hogy a haszonélvezeti jogok sorrendiségének a használatban van jelentősége, de a szállásadói minőség tekintetében nincs. E sommás kijelentését azonban a törvényszék nem támasztotta alá. Az Alaptörvény 28. cikke szerinti értelmezési szabályra támaszkodva a Kúria úgy érvelt, hogy a Vhr. 33. § (1)–(2) bekezdései szerinti szállásadó-fogalom feltételez valamilyen tényleges használati és rendelkezési jogosultságot. Ilyennel az indítványozó mindaddig nem rendelkezik, amíg a felperes 1992. december 30-án bejegyzett holtig tartó haszonélvezeti joga fennáll. Ebből következően az indítványozó nem tekinthető szállásadónak. A Kúria szerint igaz, hogy az Nytv. és a Vhr. nem állapít meg rangsort a szállásadók között, de ez a Ptk. 5:152. § (5) bekezdéséből fakad. A hatóságnak ezért nem elegendő azt vizsgálnia, hogy az indítványozó haszonélvező-e, hanem azt is vizsgálnia kell, hogy az ebből fakadó jogait ténylegesen gyakorolhatja-e, és így szállásadónak minősülhet-e.
- [11] Az elsőfokú bíróság az indítványozó haszonélvezői minőségéből tévesen – a Ptk. és a Kúria hivatkozott határozataiban foglalt jogértelmezéstől eltérően – következtetett arra, hogy az ebből eredő jogokat egyidejűleg lehet gyakorolni a felperest megillető haszonélvezeti jog fennállta mellett. Az elsőfokú bíróság figyelmen kívül hagyta az Nytv. 26. § (5b) bekezdését is, amely szerint az ellenkező bizonyításáig a szállásadó írásbeli nyilatkozata igazolta, hogy a szállásadónak nem minősülő polgár bejelentett lakcímadata nem valós. A törvényszék ítélete ezért jogszabálysértő, így a Kúria azt olyan módon változtatta meg, hogy az alperes hatósági döntését megsemmisítette és a hatóságot új eljárás lefolytatására kötelezte. A döntés elvi tartalma szerint: „Ha a lakáson több személy egymást követően szerez haszonélvezeti jogot, a haszonélvezők a jogszerzésük sorrendjében, egymás után lesznek jogosultak a lakcímbjelentési eljárásban szállásadóként a lakcímet bejelenteni.”
- [12] 3. Az indítványozó a Kúria Kfv.IV.37.660/223/15. számú ítélete ellen az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszt terjesztett elő 2024. április 5-én, a Budapest Környéki Törvényszék útján az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó az Alkotmánybíróság főtítkára felhívására 2024. június 17-én az alkotmányjogi panaszt kiegészítette és egységes szerkezetbe foglalta. A panaszbeadvány a támadott bírói döntést az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésével, C) cikk (1) bekezdésével, II. cikkével, XII. cikkével, XXIII. cikk (1)–(2) bekezdésével, XXVIII. cikk (1) bekezdésével, valamint a 28. cikkel tartotta ellentétesnek. Az indítványozó azt is kérte, hogy az Alkotmánybíróság a Kúria Kfv.IV.37.660/223/15. számú ítélete végrehajtását függessze fel.
- [13] A tényállás és a pertörténet ismertetését követően az egységes szerkezetbe foglalt alkotmányjogi panasz utalt rá, hogy az indítványozó a Kúria támadott ítéletével szemben további jogorvoslati lehetőséggel nem tud élni, az indítványt az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerinti határidőn belül nyújtotta be, és a főtítkár hiánypótlási felhívására is határidőben válaszolt. Az indítványozó érintettsége alátámasztásaként haszonélvezői és a perbeli alperesi érintetti minőségére hivatkozott. Állítása szerint: „A Kfv.IV.37.660/223/15. számon meghozott ítélet az indítványozóra tekintettel közvetlenül érvényesülő kedvezőtlen döntést tartalmaz: a lakcímének fiktiválását.”
- [14] 3.1. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének és 28. cikkének a sérelme körében az indítványozó a Kúria – általa vélt – jogértelmezési hibáira, *contra legem* jogértelmezésére hivatkozott. Véleménye szerint a támadott ítélet által hivatkozott *qui prior tempore, potior iure* elv értelmezhetetlen, alkalmazhatatlan, és sérti az Alaptörvény értelmezési szabályát. Az indítványozó szerint ugyanis a „lakcím létesítéséhez való jog” – amely megegye-

zik az Nytv. szerinti lakóhely létesítésével – fennállta akkor is megállapítható, ha az érintett ingatlanon van más, korábban alapított haszonélvezeti jog. A lakcím létesítéséhez való jog ugyanis – az indítvány szerint – az ingatlan használati jogának fennállásából ered, és nem függ annak tényleges gyakorlásától. Az indítványozó szerint, ha a haszonélvezeti jog jogosultja saját maga számára kíván lakcímet létesíteni, ezt pusztán a haszonélvezeti joga alapján megteheti, hiszen ilyenkor ténylegesen nem szállásadóként jelenik meg. Az indítványozó azt is hangsúlyozza, hogy a lakcím bejelentése az Nytv. 26. § (5) bekezdésében írtak szerint nem keletkeztet használati jogot, csak a hivatalos kapcsolattartást és a lakcímhez kötött jogok gyakorlását, kötelezettségek teljesítését segíti elő. A lakcím léte ezért elválik az ottlakás és a használat kötelezettségétől, ez utóbbi nem feltétele a lakcím létesítésének. Ezt a Kúria – a panaszban foglaltak szerint – önkényesen nem vette figyelembe, ezért megsértette az indítványozó tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát.

- [15] Kifogásolta az indítványozó azt is, hogy a Kúria nem kezelte az ő jogait olyan súllyal, mint a felperes jogait, ez pedig sértette a „fegyverek egyenlőségének elvét”.
- [16] 3.2. Az indítványozó értelmezése szerint a Kúria döntése megfosztotta őt a haszonélvezeti jogból fakadó használat jogától is, amely magában foglalja a lakcím létesítéséhez való jogot. Az e jogtól való megfosztottság egyidejűleg több alapjog sérelmére is vezet.
- [17] A Kúria jogértelmezési hibája az indítványozó szerint sérti az Alaptörvény XXIII. cikk (1) bekezdése szerinti választójogát, és a (2) bekezdésben biztosított azon jogát, hogy helyi önkormányzati választásokon és népszavazásokon részt vegyen.
- [18] A támadott ítélet továbbá közvetlenül akadályozza az indítványozót abban, hogy az Alaptörvény XII. cikkében foglalt munkához való jogát gyakorolhassa, hiszen a munkavállalási folyamat megköveteli a bejelentett lakcímet.
- [19] A jogszabályok célját figyelmen kívül hagyó kúriai jogértelmezés sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését és C) cikk (1) bekezdését is, mert azzal a Kúria valójában jogot alkotott. Helyes értelmezés alapján a Kúriának – az alkotmányjogi panasz szerint – azt kellett volna megállapítania, hogy az indítványozó lakcím létesítéséhez való joga nem vonható el, az őt pusztán a haszonélvezeti joga folytán megilleti. A támadott kúriai ítélet jogértelmezése azonban sérti az indítványozó emberi méltóságához való jogát (Alaptörvény II. cikk), mert jogbizonytalanságot okozott.
- [20] 4. A jogi képviselővel eljáró felperes – mint ellenérdekű fél – 2024. július 25-én megküldte az indítvánnyal kapcsolatos észrevételeit az Alkotmánybíróságnak.
- [21] 5. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése előírja, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása előtt döntenet kell annak befogadásáról. Az alkotmányjogi panasz befogadásáról az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján – figyelemmel az Abtv. 47. § (1) bekezdésére, 50. § (1) bekezdésére, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1) és (2) bekezdéseire – tanácsban eljárva dönt. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek, különösen az Abtv. 26–27. és 29–31. §-aiban foglalt feltételeknek. Ezekon kívül az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban foglalt kritériumoknak.
- [22] Jelen esetben a panasz nem felel meg ezeknek a követelményeknek, az alábbiak miatt.
- [23] 6. Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtotta be az alkotmányjogi panaszt. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége – mivel az alapeljárásban alperesi érdekelt volt, és a lakcímigazgatási ügy az ő lakcímét érintette – fennáll. Az indítványozó az alkotmányjogi panaszban az Alaptörvényben biztosított jogai sérelmére hivatkozott, megjelölve az Alaptörvény II. cikkét, XII. cikkét, XXIII. cikk (1)–(2) bekezdéseit, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [24] 6.1. Az Abtv. 27. § (1) bekezdés b) pontja alapján az Alkotmánybíróságnak állást kellett foglalnia abban a kérdésben, hogy az ügyben a jogorvoslati lehetőségeket kimerítették-e, figyelemmel arra, hogy a Kúria támadott ítélete az elsőfokú ítéletet megváltoztatta, és az alperes hatóságot új eljárás lefolytatására kötelezte. Az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32. § (6) bekezdése értelmében ugyanis „alkotmányjogi panasz benyújtásának nincs helye – arra tekintettel, hogy az eljárás még folyamatban van – a Kúria felülvizsgálati jogkörben hozott hatályon kívül helyező és új eljárásra utasító határozatával szemben, kivéve, ha az a tartalma alapján – a Kúria kötelező utasítása miatt – az eljárást lezáró döntésnek minősül.”

- [25] A Szigetmonostori Polgármesteri Hivatal a felperes lakcím fiktiválási kérelmének az alapján nem adott helyt, hogy egyrészt az indítványozót az ingatlanon fennálló haszonélvezeti joga alapján szállásadónak tekintette, másrészt pedig az Nytv. 26. § (5a) bekezdése alapján – a szomszédos ingatlanok lakóit és az indítványozót nyilatkoztatva – feltárta a tényállást, és annak alapján nem látta alátámasztottnak az indítványozó bejelentett lakcímadatának érvénytelenségét. A Kúria támadott Kfv.IV.37.660/223/15. számú ítélete kötelező utasítást tartalmaz a felperes és az indítványozó haszonélvezeti jogai (a haszonélvezet tartalmát kitevő jogok gyakorolhatósága) sorrendjét illetően. Ebből következően a hatóság nem értelmezheti úgy a felek haszonélvezeti jogát, hogy azok alapításának a sorrendisége nem bír jelentőséggel. Attól ugyanakkor nincs elzárva a hatóság, hogy bizonyítási eljárás lefolytatásával a tényállást tovább tisztázza; ahogyan az indítványozó sincs elzárva attól, hogy az Nytv. 26. § (5a) bekezdésére figyelemmel bizonyítsa bejelentett lakcímadata valóságnak megfelelő voltát.
- [26] A Kúria hatósági döntést megsemmisítő ítélete következtében az eljárás az illetékes járási hivatal előtt jelenleg is folyamatban van. Mivel az I/726-11/2021. számú végzést a Kúria megsemmisítette, ezért jelenleg nincsen olyan hatósági határozat, amely az indítványozó lakcímét érvénytelennek, „fiktívnek” minősítené; ebből adódóan az e körülményre alapítva állított esetleges alapjogsérelmek sem merülhetnek fel. Amint arra az Alkotmánybíróság a 3070/2024. (II. 23.) AB végzésben rámutatott: „a Kúria közigazgatási ügyben hozott hatályon kívül helyező és új eljárásra utasító döntésével szemben előterjesztett alkotmányjogi panasz érdemi elbírálására csupán kivételesen kerülhet sor. A kivétel-szabály alkalmazásának feltétele, hogy a bíróság iránymutatásának való megfelelés egyúttal a döntés alaptörvény-ellenességét is eredményezze {3325/2021. (VII. 23.) AB végzés, Indokolás [8]}. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy jelen ügyben a Kúria hatályon kívül helyező és az elsőfokú hatóságot új eljárásra utasító ítélete az új eljárásban hozandó döntés tartalmát nem determinálta, a jelen esetben tehát nincs érdemi vagy az eljárást befejező bírói döntés. A kúriai döntés a rendkívüli perorvoslati szakaszt lezárja, de az alapügyet nem dönti el, és az eljárást sem fejezi be. Az ügy ugyanis a hatósági eljárásban keletkezik, arról elsősorban a hatóság dönt, a bírósági eljárás a hatósági döntés felülvizsgálatát jelentette {hasonlóan lásd: 3187/2022. (IV. 22.) AB végzés, Indokolás [19]}” (Indokolás [20]–[21]).
- [27] 6.2. A jelen esetben az eljárás folyamatban van, ezért az alkotmányjogi panasz idő előtti. Az indítvány ezért nem felel meg az Abtv. 27. § (1) bekezdés azon követelményeinek, hogy alkotmányjogi panaszt az ügy érdemében hozott vagy a bírósági eljárást lezáró egyéb döntés ellen lehet benyújtani, ha az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette.
- [28] Az Alkotmánybíróság megjegyzi, hogy az indítványozó a jelen végzés értelmében nincs elzárva attól, hogy a majdani jogerős bírói döntés ellen alkotmányjogi panaszt terjesszen elő az Abtv. 27. § (1) bekezdésében foglaltak szerint, figyelemmel az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32. §-ában foglaltakra is.
- [29] 7. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 47. § (1) bekezdése és az 56. § (2)–(3) bekezdései, valamint az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 5. § (1)–(2) bekezdései alapján eljárva – az alkotmányjogi panaszt, figyelemmel az Abtv. 27. § (1) bekezdésében és az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 32. § (6) bekezdésében foglaltakra, visszautasította, az Alkotmánybíróság Ügyrendjének 30. § (2) bekezdés e) és h) pontjai alapján.
- [30] Mivel az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt visszautasította, ezért az indítványozó azon kéréséről, hogy hívja fel a bíróságot a kifogásolt döntés végrehajtásának felfüggesztésére, nem kellett döntenet {3328/2021. (VII. 23.) AB végzés, Indokolás [23]; 3356/2021. (VII. 23.) AB végzés, Indokolás [24]; 3117/2023. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [24]; 3475/2023. (XI. 7.) AB végzés, Indokolás [38]}.

Budapest, 2024. december 17.

*Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
tanácsvezető, előadó alkotmánybíró*

*Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró*

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1983/2024.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3044/2025. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.IV.20.024/2024/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Az indítványozó a Budapest Környéki Törvényszék 4.P.20.380/2022/16. számú ítélete, a Fővárosi Ítéltábla 2.Pf.20.404/2023/4. számú ítélete és a Kúria Pfv.IV.20.024/2024/5. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, az Abtv. 43. § (1) bekezdésére figyelemmel. Álláspontja szerint az általa támadott döntések sértik az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdésében biztosított személyes adatok védelméhez fűződő jogait, valamint a XXVIII. cikk (1) bekezdésébe foglalt tisztességes eljáráshoz való jogát.
- [2] 2. Az ügyben eljáró bíróságok által megállapított tényállás szerint az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a következőképpen foglalható össze.
- [3] Az ügy előzménye, hogy az indítványozó és korábbi házastársa között házasság felbontása és járulékai iránt volt folyamatban peres eljárás, melyben a bíróság igazságügyi pszichológus szakértőt rendelt ki a peres felek és gyermekeinek személyes vizsgálatára. Ezt követően az eljáró igazságügyi szakértő ellen az indítványozó pert indított. Álláspontja szerint a pszichológus végzettségű igazságügyi szakértő nem rendelkezik felnőtt korosztály pszichológiai vizsgálatára irányuló kompetenciával, így nem vizsgálhatta volna meg az indítványozót, illetőleg személyes adatait sem kezelhette volna. További kereseteivel az indítványozó az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 rendelete (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (a továbbiakban: általános adatvédelmi rendelet) 15. cikke és az információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Infotv.) 14. § b) pontja szerinti hozzáféréshez való jogát kívánta gyakorolni. Annak megállapítását kérte, hogy a személyes adatai védelméhez fűződő személyiségi jogait a szakértő megsértette.
- [4] Az első fokon eljáró Budapest Környéki Törvényszék a 4.P.20.380/2020/16. számú ítéletével a keresetet elutasította, melyet a másodfokú bíróság – részben eltérő indokolás mellett – helybenhagyott.
- [5] A bíróságok szerint a kereset elutasításának azért volt helye, mert a személyiségi jogi perben benyújtott 1. és 3. számú kereseti kérelmek ténylegesen arra irányultak, hogy a bíróság a személyiségi jogi perben (előzményperben) kirendelt szakértő kompetenciájáról foglaljon állást, azaz a bírósági szakértő kirendelésének jogszerűségét vizsgálja felül. A személyiségi jogi per azonban nem szolgálhat a másik per felülvizsgálati fórumaként. A 2 és 4. számú kereseti kérelmek tekintetében pedig a bíróság megállapította, hogy a általános adatvédelmi rendelet 15. cikke (4) bekezdése és az Infotv. 17. § (3) bekezdése lehetővé teszi a hozzáférési jog gyakorlásának korlátozását, amikor az, – mint jelen esetben is – az igazságszolgáltatás tisztaságát veszélyeztetné, mivel a szakértői bizonyítás eredményének befolyásolására lenne alkalmas.
- [6] Az indítványozó felülvizsgálati kérelme folytán eljáró Kúria a jogerős ítéletet hatályában fenntartotta, azzal az elvi tartalommal, hogy a hozzáféréshez való jog csupán azt teszi lehetővé, hogy az érintett megbizonyosodjon a személyes adatai kezelésének helytállóságáról és az adatkezelés jogszerűségéről. A személyes adatok védelméhez való jog nem abszolút jog, azt az arányosság elvével összhangban, a társadalomban betöltött szerepének függvényében kell figyelembe venni, egyensúlyban más alapvető jogokkal.
- [7] Ezt követően az indítványozó az Alkotmánybírósághoz fordult, kérelmében az az Alaptörvény VI. cikk (3) bekezdését és XXVIII. cikk (1) bekezdését jelölte meg az alapjogsérelem alapjaként.

- [8] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [9] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján az „alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva”.
- [10] Az indítványozó saját ügyében jár el, megjelölte az indítványozói jogosultságát, valamint az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés], az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérve az Alkotmánybíróság eljárását. Az Abtv. 30. § (1) bekezdéséből következően az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani. A támadott kúriai döntést 2024. május 28-án kézbesítették szabályszerűen az indítványozó jogi képviselője számára, az alkotmányjogi panaszt 2024. július 24-én – határidőben – nyújtotta be a bírósághoz.
- [11] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése rögzíti, hogy az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, melynek részleteit az (1a) és (1b) bekezdések szabályozzák.
- [12] Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont] és az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. További feltétel, hogy az indítvány részletes indokolást tartalmazzon, kifejtve az Alaptörvényben foglalt jog sérelmének mibenlétét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Az indítványozó az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésének és XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmére hivatkozott. Az információs önrendelkezési jog sérelmét ugyanakkor az általános adatvédelmi rendeletből vezette le, az indítvány nem állított okozati összefüggést a bírói döntés és az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdése között. Ehhez hasonlóan a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét is arra tekintettel kérte, hogy a szakértő kirendelése, illetve a szakértő adatkezelése tárgyában hozott bírói döntések nem felelnek meg a jogszabályoknak.
- [13] 4. Az indítvány tehát egyik felhívott alapjog vonatkozásában sem tartalmaz alkotmányossági érvelést, nem indokolja meg, hogy a támadott döntés mennyiben sérti az indítványozó alapjogait. Erre tekintettel megállapítható, hogy az indítvány az Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pontjában rögzített befogadási feltételt nem teljesíti, így az Alkotmánybíróság – az Ügyrend 30. § (2) bekezdés h) pontjára figyelemmel – az alkotmányjogi panaszt vizsautasította.

Budapest, 2024. december 17.

*Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró*

*Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró*

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2979/2024.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3045/2025. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Debreceni Törvényszék 5.Pf.21.584/2023/7. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló indítványt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-ára alapított alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz.
- [2] Az indítványozó a Debreceni Törvényszék 5.Pf.21.584/2023/7. számú ítélete és a Debreceni Járásbíróság 55.P.20.650/2022/62. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, az Abtv. 43. § (1) bekezdésére figyelemmel.
- [3] 2. Az ügyben eljáró bíróságok által megállapított tényállás szerint az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a következőképpen foglalható össze.
- [4] 2.1. Az alapper tartási szerződés érvénytelenségének megállapítására irányult. Az örökgyónak három törvényes örököse volt, a lánya (az alapper I. rendű alperese) és a másik gyermeke helyén a két unokája (a felperes és a II. rendű alperes, utóbbi jelen ügy indítványozója). A tartásra jogosult örökgyó 2018. június 21-én ügyvéd által szerkesztett tartási szerződést kötött lányával, mivel 2012 óta különböző egészségügyi problémák miatt gondozásra, segísre szorult. A tartásra jogosult 2018 decemberében végintézkedés hátrahagyása nélkül hunyt el. A tartási szerződés alapján a tartásért cserébe a tartásra kötelezett a perbeli ingatlanban nagyobb arányú tulajdonjog szerzésére vált jogosulttá a többi törvényes örökossal szemben. Az indítványozó (alperesi pozícióban, de a felperessel érdekezonságban) a tartási szerződés érvénytelenségének megállapítását kérte, amely által az ingatlan vitatott perbeli illetősége a hagyatékhhoz tartozna.
- [5] 2.2. Az első fokon eljáró Debreceni Járásbíróság az 55.P.20.650/2022/62. számú ítéletével a keresetet elutasította, melyet a másodfokú bíróság a támadott döntésben helybenhagyott.
- [6] A bíróságok szerint a keresetek elutasításának azért volt helye, mert a bírósági eljárás során nem nyert igazolást, hogy a szerződéses akarat, vagy a célzott joghatása a felperes által állított hiányosságban, illetőleg hibában szenvedne. A bíróság nem látta megállapíthatónak azt sem, hogy a támadott szerződés jóerkölcsbe ütközne. Az eljárási szabálytalansággal kapcsolatban a támadott döntés arra az álláspontra helyezkedett, hogy azok az ügy kimenetelét nem befolyásolták.
- [7] 2.3. Az indítványozó ezt követően az Alkotmánybírósághoz fordult. Az indítványozó sérelme alapjaként az Alaptörvény számos rendelkezését megjelölte, tartalmilag ugyanakkor az Alaptörvény XIII. cikke szerinti tulajdonhoz és örökléshez fűződő jogra, a XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jogra, a XXVIII. cikk (7) bekezdés szerinti jogorvoslathoz való jogra, illetve a XV. cikkben foglalt törvény előtti egyenlőség követelményére hivatkozott.
- [8] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [9] 3.1. Az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján az „alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva”.

- [10] Az indítványozó saját ügyében jár el, ugyan formálisan pernyertes pozícióban, de az ügy háttere alapján megállapítható, hogy a támadott döntés közvetlenül érinti Alaptörvényben biztosított jogait. Az indítványozó megjelölte az indítványozói jogosultságát, valamint az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 51. § (1) bekezdés], az Abtv. 27. §-ában foglalt hatáskörben kérve az Alkotmánybíróság eljárását. Az Abtv. 30. § (1) bekezdéséből következően az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet benyújtani. A támadott jogerős döntést 2024. március 15-én vette kézhez szabályszerűen az indítványozó, az alkotmányjogi panaszt 2024. május 9-én – határidőben – nyújtotta be a bírósághoz.
- [11] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése rögzíti, hogy az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, melynek részeit az (1a) és (1b) bekezdések szabályozzák.
- [12] Az indítványozó megjelölte az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést [Abtv. 52. § (1b) bekezdés c) pont] és az Alaptörvény sérelmet szenvedett rendelkezéseit [Abtv. 52. § (1b) bekezdés d) pont]. További feltétellel, hogy az indítvány részletes indokolást tartalmazzon, kifejtve az Alaptörvényben foglalt jog sérelmének mielenlétét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]. Megállapítható, hogy az indítványozó számos alaptörvényi szabályt felhívott, de érdemi alkotmányos összefüggést csak a tisztességes eljáráshoz való joggal kapcsolatban állított.
- [13] Az indítványozó kifejezetten kérte a vonatkozó bírói döntés megsemmisítését [Abtv. 52. § (1b) bekezdés f) pont].
- [14] Megállapítható az is, hogy a támadott döntéssel szemben nem állt további jogorvoslat az indítványozó rendelkezésére.
- [15] 3.2. Az Abtv. 29. §-ában meghatározottak szerint az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának további feltétele, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {erről elsőként lásd: 3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [16] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerinti hatáskörében az Alkotmánybíróságnak arról kell döntenie, hogy a bírói döntés sértette-e az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát.
- [17] Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben az Alkotmánybíróság rámutat: állandó gyakorlata szerint a tisztességes eljáráshoz való jog nem nyújt lehetőséget a bírói döntés tartalmi kritikájára. Valamely jogértelmezési hiba, tévedés – még ha az egyértelmű, nyilvánvaló, esetleg kirívó vagy akár súlyos is – nem jelent alaptörvény-ellenességet {lásd 325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}. Nem veti fel az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének a sérelmét, ha a bíróság – indokolt döntésben – úgy határoz, hogy az alapperben támadott tartási szerződés nem ütközik jó erkölcsbe, vagy egyébként nem merül fel érvénytelenségi ok azzal szemben. A bíróság részletesen, szakjogi érvekkel alátámasztva indokolta, hogy a vitatott szerződés érvénytelensége miatt nem állapítható meg a keresetben foglaltak szerint. E mérlegelés helyessége nem alkotmányossági kérdés.
- [18] A másodfokú bíróság indokokkal támasztotta alá azt is, hogy az első fokon eljáró bíróság eljárási szabálysértése miatt nem terjed ki az alperes indítványozó jogi helyzetére, illetve miért nem befolyásolta az ügy kimenetelét. Erre tekintettel e vonatkozásban sem állapítható meg, hogy a tisztességes eljáráshoz való jog sérült volna.
- [19] 4. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány nem felel meg az Abtv. 29. §-ában rögzített követelménynek, ezért az alkotmányjogi panaszt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2024. december 17.

*Haszonicsné dr. Ádám Mária s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró*

*Dr. Czine Ágnes s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Handó Tünde s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Márki Zoltán s. k.,
alkotmánybíró*

*Dr. Schanda Balázs s. k.,
előadó alkotmánybíró*

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2268/2024.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3046/2025. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Salamon László* alkotmánybíró különvéleményével – meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Szegedi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.II.234/2022/51. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján jogi képviselője (dr. Ragány Zoltán ügyvéd, Ragány Ügyvédi Iroda) útján alkotmányjogi panaszt nyújtott be. Indítványában a Szegedi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.II.234/2022/51. számú ítélete alaptörvény-ellenességének – a Gyulai Törvényszék 13.B.198/2019/254. számú ítéletére is kiterjedő hatályú – megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [2] 2. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege – a támadott bírósági határozatokban megállapított tényállás és az indítványozó előadása alapján – a következőképpen foglalható össze.
- [3] A Gyulai Törvényszék 13.B.198/2019/254. számú ítéletével az indítványozót mint az alapul fekvő büntetőügy II. rendű terheltjét bűnösnek mondta ki bünszervezetben elkövetett költségvetési csalás büntetében [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban: Btk.) 396. § (1) bekezdés a) pont, (5) bekezdés a) pont 3. fordulat], folytatólagosan elkövetett hamis magánokirat felhasználásának vétségében (Btk. 345. §), számvitel rendje megsértésének büntetében [Btk. 403. § (1) bekezdés a) és b) pont] és csődbűncselekményben [Btk. 404. § (1) bekezdés b) és e) pont], ezért halmazati büntetésül 6 év fegyházban végrehajtandó szabadságvesztésre, 5 év közügyektől eltiltásra, 300 napi tétel pénzbüntetésre és gazdasági társaság vezető tisztségviselő foglalkozástól 5 év eltiltásra ítélte. A pénzbüntetés egy napi tételének összegét 5 000 Ft-ban állapította meg. Rendelkezett arról, hogy az így kiszabott összesen 1 500 000 Ft pénzbüntetést meg nem fizetése esetén fegyházban végrehajtandó szabadságvesztésre kell átváltoztatni azzal, hogy egy napi tétel összegének helyébe egy napi szabadságvesztés lép. Megállapította, hogy az indítványozó (II. rendű terhelt) feltételes szabadságra nem bocsátható.
- [4] A Szegedi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.II.234/2022/51. számú ítéletével a költségvetési csalás büntette és más bűncselekmények miatt indított büntetőügyben az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta. Ítéletével a 2021. december 9. napjától előzetes fogvatartásban lévő indítványozó cselekményeit költségvetési csalás büntetének [a Büntető Törvénykönyvről szóló 1978. évi IV. törvény (a továbbiakban: régi Btk.) 310. § (1) bekezdés a) pont 1. fordulat, (5) bekezdés a) pont], folytatólagosan elkövetett magánokirat-hamisítás vétségének (régii Btk. 276. §), számvitel rendje megsértése büntetének [régii Btk. 289. § (1) bekezdés b) pont 1. fordulat], valamint csődbűncselekmény büntetének [régii Btk. 290. § (1) bekezdés b) pont 1. fordulat és c) pont 1. fordulat] minősítette. Az indítványozó büntetését mint bünszervezetben elkövetővel szemben tekintette kiszabottnak. A szabadságvesztést 5 (öt) év fegyházbüntetésre enyhítette. Rendelkezett arról, hogy a pénzbüntetést meg nem fizetése esetén fegyházban végrehajtandó szabadságvesztésre kell átváltoztatni. A másodfokú bíróság az indítványozó által 2021. december 9. napjától 2022. szeptember 22. napjáig előzetes fogvatartásban töltött időt a vele szemben kiszabott szabadságvesztésbe beszámította.
- [5] 3. Az indítványozó a fenti előzményeket követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, melyben a Szegedi Ítéltábla mint másodfokú bíróság Bf.II.234/2022/51. számú ítélete alaptörvény-ellenességének – a Gyulai Törvényszék 13.B.198/2019/254. számú ítéletére is kiterjedő hatályú – megállapítását és megsemmisítését kérte. Álláspontja szerint a támadott ítéletek az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzített tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, illetőleg annak egyik részkoetelményét jelentő fegyverek egyenlősége elvét, valamint a XXVIII. cikk (3) bekezdésében foglalt védelemhez való jogát sértik azáltal, hogy a másodfokú bíróság nem találta alaposnak a védelem által felvetett eljárási szabálysértésekre történő hivatkozást. Érvelése szerint a

másodfokú bíróságnak az elsőfokú ítéletet hatályon kívül kellett volna helyezni, és új eljárást kellett volna folytatni a büntetőeljárásról szóló 2017. évi XC. törvény (a továbbiakban: Be.) 592. § (1) bekezdése alapján, mert szerinte a tényállás felderítetlen maradt. Érvelése szerint a Be. 530. § (2) bekezdés *b*) pontjában megfogalmazott kógens rendelkezése ellenére az eljárás során nem volt arra lehetősége, hogy a szakértői véleménnyel mint bizonyítási eszközzel kapcsolatban felmerült kérdéseire választ kapjon, jóllehet a hatékony védelemhez való jognak elválaszthatatlan részét képezi a szakértői közreműködés.

- [6] Előadta, hogy az elsőfokú bíróság eljárása alatt többször kezdeményezte a nyomozási szakban eljáró igazságügyi adó-, járulék- és könyvszakértő meghallgatását, ezt azonban az elsőfokú bíróság – szerinte valódi indoklás nélkül – elutasította, ami az indítványozóra nézve azzal a következménnyel járt, hogy a nyomozási szakban még, a bíróságiban már nem tehetett fel kérdéseket a szakértőnek, tekintettel arra, hogy a bírósági tárgyalás megtartásának idején már nem volt szakértő. Az indítványozó szerint az elsőfokú bíróság azzal, hogy a szakértő meghallgatására vonatkozó indítványt elutasította, megfosztotta őt a bizonyítás lehetőségétől, és nem tett eleget a tisztességes bírósági eljárásból fakadó indokolási kötelezettségének sem. Az ezzel kapcsolatos aggályait az elsőfokú bíróság ítélete elleni fellebbezésben is kifejtette, valamint azt is sérelmesnek tartotta, hogy a nyomozás során eljáró szakértő szakértői igazolványát 2012. évben az Igazságügyi Minisztérium visszavonta, így véleménye szerint nem járhatott volna el szakértőként.
- [7] A másodfokú bíróság ítéletét a fellebbezésében megfogalmazott eljárási szabálysértésekre válaszul adott indoklás miatt a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát sértőnek tartja. Az ítélet tábla ugyanis kifejtette, hogy a Be. nem ír elő a bíróság részére olyan kötelezettséget, hogy abban az esetben, ha az eljárás ideje alatt a korábban szakvéleményt adó szakértő már nem járhat el, kötelező lenne másik szakértőt kirendelnie, az újabb szakértő kirendelése ugyanis az elsőfokú bíróság diszkrecionális joga, amennyiben azt szükségesnek tartja. Az indítványozó szerint a másodfokú bíróság jogértelmezése és jogalkalmazása rendkívül aggályos, hiszen a fentiek miatt nem volt lehetőség arra, hogy a szakértői véleménnyel kapcsolatban a felmerült kérdéseire választ kapjon.
- [8] 4. Az Alkotmánybíróság elsőként azt vizsgálta, hogy az alkotmányjogi panasz megfelel-e az Abtv.-ben foglalt, a panaszok befogadhatóságára vonatkozó kritériumoknak. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az ügyrendjében meghatározottak szerinti tanácsban eljárva dönt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról. A (2) bekezdés alapján a tanács mérlegelési jogkörében vizsgálja az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának törvényben előírt tartalmi feltételeit, ezek között a 26–27. § szerinti érintettséget, az Alaptörvényben biztosított jogok sérelmét, valamint a 29–31. § szerinti feltételeket. A (3) bekezdés úgy rendelkezik, hogy a befogadás visszautasítása esetén a tanács rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát.
- [9] Az Alkotmánybíróság vizsgálata eredményeként megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az alábbiak szerint nem fogadható be.
- [10] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése értelmében az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül kell benyújtani az ügyben első fokon eljáró bírósághoz címezve. A másodfokú ítéletet az indítványozó 2022. október 21-én, védője 2022. október 26-án vette át, az alkotmányjogi panaszt 2022. november 18-án nyújtották be az elsőfokú bíróság útján elektronikusan. Az Alkotmánybíróság az alapul fekvő büntetőügy más terheltjeinek felülvizsgálati indítványa folytán folyamatban levő felülvizsgálati eljárásokra tekintettel az indítványozó alkotmányjogi panaszát IV/2671-6/2022. és IV/1311-3/2023. számú végzéseivel – egyes bíróként eljárva – visszautasította. A felülvizsgálati eljárások lezárását követően az indítványozó az alkotmányjogi panaszt 2024. január 12-én, határidőben ismételtelen előterjesztette.
- [11] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés *d*) pontja alapján alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.
- [12] Az indítványozó az alapul fekvő büntetőügy II. rendű terheltje volt, így érintettsége fennáll. A támadott ítélet az ügy érdemében hozott döntésnek minősül, mely így alkotmányjogi panasszal támadható. Az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, valamint a jogorvoslati lehetőségeit kimerítette.
- [13] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az 52. § (1b) bekezdése pedig meghatározza, mikor tekinthető a kérelem határozottnak. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a törvényi követelményeknek eleget tesz.

- [14] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az – egyéb törvényi feltételeknek megfelelő – alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását [lásd például: 21/2016. (XI. 30.) AB határozat, Indokolás [20]; 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]]. A feltételek meglétének a vizsgálata az Alkotmánybíróság mérlegelési jogkörébe tartozik. Az indítványozónak az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését érintő kifogásait az Abtv. 29. §-a alapján az Alkotmánybíróság a következőképpen értékelte.
- [15] A tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmével összefüggésben az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg. Az Abtv. 29. §-ában írt alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az indítvány kapcsán elméletileg vizsgálható alaptörvényi rendelkezés – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése – tartalmát érintően [lásd például: 7/2013. (III. 1.) AB határozat; 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]]. A jelen alkotmányjogi panasz mindezekhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná. A másik – a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre vonatkozó – feltételt érintően az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá.
- [16] Az indítványozó lényegileg azt tartotta sérelmesnek, hogy az elsőfokú bíróság eljárása során nem volt lehetősége kérdéseket feltenni az igazságügyi szakértőnek, mert a nyomozást követő eljárási szakaszban már nem volt szakértői jogosultsága, valamint azt, hogy nem került sor újabb szakértő kirendelésére. A másodfokú bíróság ítéletét pedig azért kifogásolja, mert nem adott helyt az eljárás vélt szabálytalanságai miatti aggályainak.
- [17] Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza: az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja az Alkotmánybíróság, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz [lásd például: 3427/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [12]].
- [18] Az indítványozó arra vonatkozó kifogásai, amelyeket az igazságügyi szakértő szakvéleményét érintően adott elő, olyan, a bizonyítás körébe eső kérdések, amelyek vizsgálatára az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel. Az indítvány ezen elemét érintően emlékeztet rá az Alkotmánybíróság, hogy az Abtv. 27. § (1) bekezdése alapján a kifogásolt bírósági döntésnek kizárólag az alkotmányossági szempontú felülvizsgálatára van jogköre. A bírói döntés irányának, a bizonyítékok bírói mérlegelésének (annak, hogy a rendes bíróságok egy-egy tényt miként értékelték), valamint a bírósági eljárás teljes egészének az ismételt felülbírálatára nem rendelkezik felhatalmazással. Az Alkotmánybíróság ezzel összefüggésben következetesen hangsúlyozza, hogy a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése és mérlegelése az eljárási jogi szabályokban a jogalkalmazó bíróságok számára fenntartott feladat [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [33]].
- [19] Mindebből következően nem alkotmányossági kérdés, hanem a bíróság feladata annak megállapítása, hogy valamely bizonyíték mennyire releváns az ügy megítélése szempontjából. Az elsőfokú bíróság ítélete indokolásában kifejtette, hogy az igazságügyi szakértő szakvéleményét aggálytalannak tartja, így nem tartotta indokoltnak újabb (további) szakértő kirendelését. A másodfokú bíróság ítélete indokolásában kitért arra, hogy ugyan az igazságügyi szakértő megidézésére nem volt mód, hiszen a bírósági tárgyalás megtartásának idején már nem volt szakértő, azonban a szakértői névjegyzékben 2017. december 21. napjáig szerepelt, így a nyomozás során 2017. április 11. napján és 2017. december 4. napján jogosult volt a szakértői kompetenciájába tartozó szakértői vélemény előterjesztésére. A másodfokú bíróság az indítványozó fellebbezésében felvetett, és az alkotmányjogi panaszában is megismételt aggályaira indokolt választ adott. Önmagában az, hogy azzal az indítványozó nem ért egyet, nem teszi az eljárást tisztességtelenné. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy nem tekinthető az eljárás tisztességessége követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntéseket tévesnek, magára nézve sérelmesnek tartja [lásd hasonlóan például: 3427/2020. (XI. 26.) AB végzés, Indokolás [14]].
- [20] 5. Mindezek alapján az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg az Abtv. 29. §-ában foglalt követelményeknek, ezért nem fogadható be. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel az alkotmányjogi panaszt, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján visszautasította.

Dr. Patyi András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László alkotmánybíró különvéleménye

- [21] Álláspontom szerint az indítványt be kellett volna fogadni.
- [22] Érdemi elbírálás során adható ugyanis csak válasz arra a kérdésre, hogy az igazságügyi szakértőhöz a szakvéleménnyel kapcsolatos kérdések feltétele lehetőségének, illetve ez okból új szakértő kirendelésének az elmaradása elvezethet-e – és a jelen ügyben elvezetett-e – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) vagy (3) bekezdésének a sérelméhez.

Budapest, 2024. december 17.

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/194/2024.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3047/2025. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

1. Az Alkotmánybíróság a Kúria 2/2014. Polgári jogegységi határozata 1. pontja és a Kúria Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozata alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

2. Az Alkotmánybíróság a Kúria Jpe.I.60.041/2022/12. számú jogegységi hatályú határozata és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VI.30.050/2022/5. számú közbenső ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (Bálint, Kállai és Kende Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd dr. Kende Tamás; Sonnevend Pál Ügyvédi Iroda, eljáró ügyvéd dr. Sonnevend Pál) eljáró jogi személy indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése és 27. §-a alapján alkotmányjogi panaszt terjesztett elő. Az indítványozó elsődlegesen az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszában a Kúria 2/2014. Polgári jogegységi határozata (a továbbiakban: 2/2014. PJE határozat) 1. pontja és a Kúria Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozata (a továbbiakban: JPE határozat1) alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, míg másodlagosan [az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz megalapozatlansága esetére] az Abtv. 27. §-a alapján a Kúria Jpe.I.60.041/2022/12. számú jogegységi hatályú határozata (a továbbiakban: JPE határozat2) és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VI.30.050/2022/5. számú közbenső ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt is kérte, hogy az Alkotmánybíróság kezdeményezzen előzetes döntéshozatali eljárást az Európai Unió Bírósága előtt az Európai Unió Működéséről szóló Szerződés (a továbbiakban: EUMSZ.) 267. cikke alapján, melynek lezárultáig az eljárását az Abtv. 60. §-ának megfelelően függesse fel.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben megállapított tényállás szerint az indítványozó pénzügyi intézmény 2007. augusztus 28. napján kölcsönszerződést kötött szabad felhasználású lakás-előtakarékossági szerződés fedezete mellett nyújtandó deviza alapú kölcsönről az alapügy felperesével. A kölcsön akciós volt, kockázati feláras, nem türelmi idő. A kölcsönszerződés hitelkerete 30 100 CHF volt, a jóváhagyott forintösszeg 4 000 000 HUF volt, a hitelkeret terhére igénybe vehető kölcsön összege pedig a jóváhagyott forintösszegnek a bank által alkalmazott, a kölcsönszerződés megkötésének napján érvényes, a magánszemélyre vonatkozó folyósítási deviza árfolyamon számított deviza ellenértékével egyenlő devizaösszeg volt. A szerződéshez kapcsolódott egy 2007. augusztus 6. napján kelt „deviza alapú hitel igénybevételéből eredő esetleges kockázatok tudomásul vételéről” szóló nyilatkozat (a továbbiakban: kockázatfeltáró nyilatkozat) is, melyben a felperes magánszemély elismerte, hogy az indítványozótól a deviza alapú hitel igénybevételével összefüggésben felmerülő kockázatokról a szükséges tájékoztatást megkapta és megértette, különös tekintettel az árfolyamkockázatra, és kijelentette, hogy a deviza alapú hitelt ennek ismeretében kívánja igénybe venni.
- [3] 1.2. Az alapügy felperese keresetében elsődlegesen a kölcsönszerződés árfolyamkockázatra vonatkozó tisztességtelenségének megállapítását kérte a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 209/A. § (2) bekezdése és 209. § (1) bekezdése, valamint a Kúria 2/2014. PJE határozatának 1. pontja alapján, az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás elmaradása, illetve nem megfelelő volta miatt. A felperes másodlagosan a kölcsönszerződés semmisségének megállapítását kérte, a Ptk. 200. § (2) bekezdése első fordulata alapján, jogszabályba ütközés címén, a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: Hpt.) 213. § (1) bekezdés a), b), c) és e) pontja alapján. A felperes harmadlagosan a szer-

zódés részleges érvénytelenségének megállapítását kérte. A felperes jogkövetkezményként az elsődleges és másodlagos kereseti kérelem kapcsán az érvénytelen szerződés határozathozatalig terjedő időre hatályossá nyilvánítását, míg a harmadlagos kereseti kérelem alapján a kölcsönszerződés érvénytelen rész nélkül történő érvényessé nyilvánítását kérte.

- [4] Az első fokon eljáró Budapest Környéki Törvényszék 2.G.40.452/2018/20. számú, 2020. január 17. napján kelt ítéletével a felperes keresetét elutasította. Az ítélet indokolása szerint a 2/2014. PJE határozat értelmében az árfolyamváltozás kockázatát korlátozás nélkül a fogyasztó felperesre hárító szerződési feltétel tisztességtelensége csak akkor vizsgálható, ha annak tartalma a fogyasztó számára a szerződéskötéskor nem volt világos és érthető. Jelen esetben azonban a kockázatfeltáró nyilatkozatban adott tájékoztatás a bíróság szerint megfelelő volt, abból ugyanis világosan kitűnik, hogy az árfolyamváltozás hatására a törlesztőrészlet összege korlátozás nélkül megemelkedhet, aminek nincs felső határa, az árfolyamváltozás pedig a kölcsön futamideje alatt is bekövetkezhet (lásd különösen az ítélet 14. oldalát). Az elsőfokú bíróság szerint a kölcsönszerződés Hpt. rendelkezéseibe ütközése és ezáltal annak semmissége vagy részleges érvénytelensége sem állapítható meg.
- [5] 1.3. A felperes fellebbezése alapján másodfokon eljáró Fővárosi Ítéltábla 5.Pg.20.423/2020/5/II. számú, 2020. szeptember 17. napján kelt ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyta. A Fővárosi Ítéltábla szerint a szerződési feltétel tisztességtelenségét az uniós jog alkalmazása mellett kell megítélni. Jelen esetben az az ítéltábla szerint kétséget kizáróan megállapítható, hogy a felperes a szerződéskötést megelőzően előzetes tájékoztatást kapott az indítványozótól, ebből azonban nem következik automatikusan, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó tájékoztatás megfelelő (világos, érthető és kellően átlátható) volt. A Fővárosi Ítéltábla arra a következtetésre jutott, hogy jelen esetben az árfolyamkockázat felperesre telepítése nem volt tisztességtelen, ugyanis az indítványozó Lakossági Üzletszabályzata lehetővé tette a felperes számára, hogy a kockázatot saját maga kezelje, azáltal, hogy a felperes a futamidő alatt egy alkalommal kérhette a devizában nyilvántartott kölcsön forint alapú kölcsönné alakítását. Ez pedig egyben azt is jelenti a másodfokú bíróság szerint, hogy az árfolyamkockázat valójában csak azért volt korlátlan, mert a felperes nem élt ezzel a jogával (Fővárosi Ítéltábla ítélete, 12. oldal).
- [6] 1.4. A felperes magánszemély felülvizsgálati kérelme alapján eljáró Kúria Gfv.VI.30.050/2022/5. számú, 2022. június 7. napján kelt közbenső ítéletével a jogerős ítéletet hatályon kívül helyezte, az elsőfokú bíróság ítéletét megváltoztatta, és megállapította, hogy a peres felek között létrejött deviza alapú kölcsönszerződés érvénytelen. A Kúria közbenső ítéletében utalt a Gfv.VI.30.480/2021/5. számú precedensképes határozatára, melyben a Kúria már megállapította, hogy az a kikötés, miszerint a felperes mint adós jogosult a futamidő alatt egy alkalommal a devizában nyilvántartott kölcsön forint alapú kölcsönné alakítását kérni, nem alkalmas a szerződésnek az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő rendelkezését ellensúlyozni. A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a JPE határozat1-ben azt az elvi tartalmú döntést hozta, miszerint a 2/2014. PJE határozat 1. pontja azzal a kötelező értelmezéssel alkalmazható, amely szerint akkor megfelelő tartalmú az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás, ha az átlagosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó a tájékoztatás alapján a szerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázat tényén és mibenlétén kívül azt is felismerheti és értékelni tudja, hogy a forint árfolyama a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti deviza árfolyamához képest számára akár jelentős mértékben is kedvezőtlenül változhat, és ezáltal a fogyasztó fennálló tartozásának a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen megemelkedhet. A JPE határozat1 azt is kimondta, hogy a Kúria ezzel ellentétes korábbi jogértelmezése kötelező erejűként a továbbiakban nem hivatkozható (Kúria közbenső ítélete, Indokolás [17]). A Kúria szerint a jelen esetben a kockázatfeltáró nyilatkozat lényegében annyit tartalmaz, hogy az árfolyamváltozás hatással van a fogyasztó fizetési kötelezettségére, amely nőhet vagy csökkenhet, miközben a kockázatfeltáró nyilatkozat nem hívja fel a fogyasztó figyelmét az általa vállalt reális és az anyagi, gazdasági helyzetét adott esetben súlyosan hátrányosan érintő kockázatra (Kúria közbenső ítélete, Indokolás [20]). A Kúria ezért azt állapította meg, hogy a felperes elsődleges kereseti kérelme (az árfolyamkockázat tisztességtelensége miatti érvénytelenség) megalapozott, így pedig a másodlagos és harmadlagos igény vizsgálata egyben okafoyottá vált.
- [7] 1.5. A Kúria közbenső ítéletével szemben az indítványozó alkotmányjogi panaszt és jogegységi panaszt is előterjesztett. Az Alkotmánybíróság egyesbíróként eljárva a IV/2170-4/2022. számú végzésével az indítványozó alkotmányjogi panaszát a folyamatban lévő jogegységi panasz eljárásra tekintettel érdemi vizsgálat nélkül vizsautasította.

- [8] 1.6. Az indítványozó jogegységi panasza alapján eljáró Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa a 2023. június 5. napján kelt JPE határozat2-vel megállapította, hogy a Kúria Gfv.VI.30.050/2022/5. számú közbenső ítélete jogkérdésben eltért a Kúria más, a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett ítéletétől, azonban az eltérés indokolt volt, ezért a Jogegységi Panasz Tanács a közbenső ítéletet hatályában fenntartotta. A JPE határozat2 megállapította, hogy eljárási jogkérdésekben a Kúria közbenső ítélete nem tért el a jogegységi panaszban az indítványozó által megjelölt határozatoktól (JPE határozat2, Indokolás [46]). A JPE határozat2 azt is megállapította, hogy bár a Kúria az indítványozó által a jogegységi panaszában megjelölt döntésében korábban a perbelivel lényegében azonos dokumentációt vizsgált és talált megfelelőnek, azonban ezen korábbi kúriai határozat meghozatalát követően került sor a JPE határozat1-gyel a 2/2014. PJE határozat 1. pontjának kiegészítésére. A JPE határozat1 a Kúria eljáró tanácsát kötelezte, és egyben azt is kimondta, hogy a Kúria korábbi határozataiban megjelenő jogértelmezés immáron kötelezőként nem hivatkozható (JPE határozat2, Indokolás [56]). A Kúria megítélése szerint a közbenső ítélet ugyan eltért az indítványozó által felhívott referenciahatározattól, de az eltérés a 2/2014. PJE határozat 1. pontjának kiegészítése miatt indokolt volt (JPE határozat2, Indokolás [60]).
- [9] A Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa úgy ítélte meg, hogy az ügyben előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése sem indokolt, részben azért, mert a 93/13/EGK irányelv vonatkozó rendelkezései egyértelműek, részben pedig azért, mert a Kúriában nem merült fel kétség a szabály értelmét illetően (*acte clair*) (JPE határozat2, Indokolás [61]).
- [10] 2. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő a (Kúria Gfv.VI.30.050/2022/5. számú közbenső ítélete vonatkozásában a fentiek szerint ismételt) alkotmányjogi panaszát, melyben elsődlegesen, az Abtv. 26. § (1) bekezdése alapján a 2/2014. PJE határozat 1. pontja és a JPE határozat1 alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, míg másodlagosan, az Abtv. 27. §-a alapján a JPE határozat2 és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Gfv.VI.30.050/2022/5. számú közbenső ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését is indítványozta, és egyben kérte, hogy annak lezárultáig az Alkotmánybíróság az eljárását az Abtv. 60. §-ának megfelelően függeszse fel.
- [11] Tekintettel arra, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában egyaránt támadta a Kúria közbenső ítéletét és a JPE határozat2-t, melyek közül a Kúria közbenső ítélete elleni alkotmányjogi panaszt az elsőfokú bíróságon, a jogegységi hatályú határozattal szembeni alkotmányjogi panaszt pedig a Kúrián kell előterjeszteni, az Alkotmánybíróság főtítkára ezért az alkotmányjogi panaszt a főtítkári előkészítő eljárás során, az Alkotmánybíróság Ügyrendjének megfelelően elkülönítette. Az ily módon elkülönített alkotmányjogi panaszokat az előadó alkotmánybíró utóbb, a főtítkári előkészítő eljárás eredményes lezárultát követően ismételten egyesítette.
- [12] 2.1. Az indítványozó Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszában a 2/2014. PJE határozat 1. pontjával és a JPE határozat1-gyel összefüggésben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét állította, az alábbiak szerint.
- [13] A 2/2014. PJE határozat 1. pontja az alkotmányjogi panasz szerint azért sérti az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése szerinti visszaható hatályú jogalkotás tilalmát, mert a normatív hatással bíró jogegységi határozat a polgári jogi szerződések létrejöttének időpontjára visszamenőlegesen, látszólag jogértelmezésként, valójában azonban magyar és uniós jogszabályi alapok nélküli jogalkotással változtatta meg a szerződéses felek jogi viszonyait. Az indítványozó e körben kiemelte: a Kúria a 2/2014. JPE határozat elfogadásával egyszer már megállapított egy irányadó jogértelmezést, melynek elfogadását követően sem a magyar, sem pedig az uniós jog nem változott meg érdemben, a 2/2014. PJE határozat 1. pontjának a JPE határozat1-gyel történt módosítása egy már korábban megállapított normatartalom utólagos és indokolatlan módosításának tekinthető, ami az indítványozóra nézve kétségtelenül hátrányos volt. Ezt a hátrányt az alkotmányjogi panasz szerint egyértelműen igazolja a JPE határozat2 rendelkező része és indokolása, illetőleg a Kúria közbenső ítélete.
- [14] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában arra is rámutatott, hogy a világosság és érthetőség követelménye a magyar jogban csak a Ptk. 2009-ben történt módosításával jelent meg, az ezt megelőzően kötött szerződésekre a világosság és érthetőség követelménye nem a magyar jogból, hanem közvetlenül a 93/13/EGK irányelvből ered. A 2/2014. PJE határozat ugyanakkor a közvetett hatály fogalmát szélsőségesen tágan értelmezi, amikor arra a következtetésre jut, hogy nem kell megjelölni, hogy melyik magyar jogszabályi rendelkezést értelmezik az uniós joggal összhangban, elegendő, ha a magyar jognak nincs olyan szabálya, ami kizárná az át nem ültetett irányelvi szabálynak a magyar jogban való érvényesülését. A 2/2014. PJE határozat szándéka szerint a C-26/13. számú, *Kásler* ügyben hozott ítéletből fakadó követelményeket jelenítette meg a magyar jogban, a *Kásler* ítéletből (és általában az uniós jogból) azonban nem következik, hogy a világosság és érthetőség köve-

telményének megsértése automatikusan, minden további körülmény mérlegelése nélkül az érintett szerződéses rendelkezés tisztességtelenségét és ezzel érvénytelenségét eredményezné. Az indítványozó szerint a világosság és érthetőség csak az egyik (és nem pedig az egyetlen) olyan tényező, amelyet az érvénytelenség körében azok összességében kell a bíróságoknak vizsgálniuk. Ez pedig egyben azt is jelenti a panasz szerint, hogy a 2/2014. PJE határozat valójában nem az uniós jogot alkalmazta vagy értelmezte, hanem azzal ellentétesen járt el, tartalmilag jogot alkotott, amely az érvénytelenség jogintézményén keresztül a múltra nézve is irányadó, és az indítványozó helyzetét elnehezítette.

- [15] A fentiek miatt az indítványozó álláspontja szerint az is megállapítható, hogy a Kúria 2/2014. PJE határozatában megjelenő jogértelmezés önkényes, mert nem az uniós jogot alkalmazta vagy értelmezte, hanem abból nem következő módon, sőt azzal ellentétesen járt el, mely önkényes jogértelmezés az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog sérelmét is eredményezi. Az indítványozó e körben utalt arra, hogy az Alkotmánybíróság korábban már megállapította, hogy az uniós jog alkalmazási körének kiterjesztő értelmezése az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét eredményezheti [így például a 11/2020. (VI. 3.) AB határozatban és a 16/2021. (V. 13.) AB határozatban].
- [16] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz a JPE határozat1 alaptörvény-ellenességét is állította, ugyancsak az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelme miatt.
- [17] Az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése körében az indítványozó arra hivatkozott, hogy a JPE határozat1 nem a világosság és érthetőség követelménye megsértésének jogkövetkezményét, hanem a világosság és érthetőség tartalmát módosította, oly módon, hogy az valójában nem következik az Európai Bíróság gyakorlatából. Azáltal pedig, hogy a JPE határozat1 kiterjesztően értelmezte az Európai Bíróság ítélezési gyakorlatát, a JPE határozat1 az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését is megsértette a jogértelmezés önkényessége miatt.
- [18] 2.2. Az indítványozó Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét állította, az alábbiak szerint.
- [19] Egyfelől, az indítványozó megítélése szerint a Kúria közbenső ítéletében, valamint a JPE határozat2-ben nem tett eleget az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből fakadó indokolási kötelezettségének. Sem a közbenső ítélet, sem a JPE határozat2 nem adott választ arra a kérdésre, hogy a 2004-ben megkötött hitelszerződés mely pontja és mely jogszabály alapján érvénytelen, és ennek a pontnak az érvénytelensége miért hat ki a teljes szerződés érvénytelenségére, miként arra a kérdésre sem, hogy az alapügy felperesei miért nem részesültek megfelelő tájékoztatásban, és miért nem tudták felismerni a hitelszerződésből eredő és általuk viselendő kockázat gazdasági következményeit. Ugyancsak nem adnak választ a támadott bírói döntések arra, hogy az Európai Unió Bírósága mely döntéseiben foglalt állást a 93/13/EGK irányelv 4. cikk (2) bekezdése és 3. cikk (1) bekezdése egymásra figyelemmel történő alkalmazásáról. Az indítványozó e körben arra is hivatkozott, hogy az eljárás során kifejezetten érvelt amellett, hogy sem a Ptk. rendelkezései, sem pedig az Európai Bíróság gyakorlata alapján nem állapítható meg automatikusan, további vizsgálat nélkül a hitelszerződés érvénytelensége, azonban az indítványozó ezen érve is válasz nélkül maradt.
- [20] Másfelől, a Kúria közbenső ítéletében és a JPE határozat2-ben az indítványozó szerint önkényesen alkalmazta az irányadó jogot. Abban az esetben ugyanis, ha az indítványozó elsődleges, az Abtv. 26. § (1) bekezdésén alapuló kérelmét az Alkotmánybíróság nem találja megalapozottnak, akkor ez azt jelenti, hogy a 2/2014. PJE határozat JPE határozat1-gyel történő módosítása valójában csak pontosítás, a JPE határozat1 nem keletkeztetett új követelményt, mely esetben a korábbi gyakorlattól eltérő kúriai megközelítés a jogszabályokkal nem indokolható, azaz önkényes. E körben az alkotmányjogi panasz kiemelte, hogy a Kúria korábbi, a JPE határozat1 elfogadását megelőző gyakorlata világosnak és érthetőnek találta az indítványozó által a fogyasztóknak adott tájékoztatást, e vonatkozásban teljesen egyező tényállás alapján, hiszen ugyanazon tájékoztatás jogszerűségét kellett a Kúriának a közbenső ítéletben és a JPE határozat2-ben is értékelnie, melyhez képest a közbenső ítélet és a JPE határozat2 a JPE határozat1-re hivatkozással újraértékelte a tájékoztatás megfelelőségét (és az értékelés eredménye a korábbiakhoz képest eltérő, az indítványozó számára hátrányos lett). E körben az indítványozó külön is utal az egyes tájékoztatások szövegszerű egyezőségére. Az indítványozó szerint a Kúria kizárólag azért állapította meg az indítványozó által nyújtott tájékoztatás tisztességtelenségét, mert az nem tartalmazta pontosan a JPE határozat1-ben rögzített (sem az uniós jogból, sem a magyar jogból nem következő) szófordulatokat. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését sértő módon önkényesnek tartja az indítványozó azt a jogértelmezést, mely egy csaknem két évtizeddel korábbi szerződés szófordulatának megfelelőségét egy közel húsz évvel későbbi bírói döntésben megjelenő szófordulattal veti össze, érdemi tartalmi vizsgálat nélkül.
- [21] Harmadfelől, az indítványozó álláspontja szerint a Kúria a JPE határozat2 meghozatala során kellő indokolás nélkül mellőzte az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését. Az indítványozó álláspontja szerint az uniós

joggyakorlat kifejezetten ellentétes a 2/2014. PJE határozat módosított 1. pontjával, melyhez képest sem a valószínűségnek nem felel meg, sem pedig az Alaptörvényből fakadó indokolási kötelezettség követelményét nem elégíti ki az az indokolás, amelyet a Kúria adott az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének elutasításával összefüggésben. E körben az indítványozó utal az Emberi Jogok Európai Bírósága ítélezési gyakorlatára is.

- [22] 2.3. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában kérte, hogy az Alkotmánybíróság az EUMSZ. 267. cikke alapján kezdeményezzen előzetes döntéshozatalt az Európai Bíróságnál.
- [23] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság először az alkotmányjogi panasz befogadásáról dönt.
- [24] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az Abtv. 26. § (1) bekezdése és 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó jogi képviselője a JPE határozat2-t 2023. július 21. napján vette át, mely időponthoz képest az alkotmányjogi panasz határidőben (2023. szeptember 4. napján) került előterjesztésre. Figyelemmel arra, hogy az indítványozó a Kúria Gfv.VI.30.050/2022/5. számú közbenső ítélete ellen korábban már terjesztett elő alkotmányjogi panaszt, melyet az Alkotmánybíróság érdemi vizsgálat nélkül, a folyamatban lévő jogegységi panasz eljárásra figyelemmel utasított vissza [IV/2170-4/2022. számú egyesbírói végzés], ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróság Ügyrendje 32/B. § (2) bekezdésének megfelelően a Kúria közbenső ítéletével szemben is határidőben előterjesztettnek tekinthető.
- [25] Az indítványozó jogosultnak és érintettnek tekinthető, ugyanis az alkotmányjogi panasz alapját képező bírósági eljárás alperese volt. Az indítványozó a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. Az indítványozó jogi képviselője az Alkotmánybíróság eljárására is kiterjedő meghatalmazását csatolta.
- [26] 3.2. Az Abtv. 37. § (2) bekezdése értelmében az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésében meghatározott, a bíróságokra kötelező jogegységi határozatokkal szemben is előterjeszthető. A bíróságok szervezetről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) 41/D. § (1) és (5) bekezdései alapján, ha a jogegységi panasz tanács megállapítja a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérést, dönt a bíróságokra kötelező értelmezésről, mely határozat jogegységi határozat hatályú, azt a jogegységi határozatok közzétételére vonatkozó szabályok szerint a Magyar Közlönyben közzé kell tenni. Figyelemmel a fentiekre, továbbá figyelemmel arra, hogy a 2/2014. PJE határozat és a JPE határozat1 az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben alkalmazásra került, ezért az Alkotmánybíróság megállapította, hogy azok jelen esetben támadhatóak az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal.
- [27] 3.3. Az Abtv. 31. § (1) bekezdése értelmében ha alkotmányjogi panasz vagy bírói kezdeményezés alapján az alkalmazott jogszabály vagy jogszabályi rendelkezés Alaptörvénnyel való összhangjáról az Alkotmánybíróság már döntött, ugyanazon jogszabályra, illetve jogszabályi rendelkezésre és ugyanazon Alaptörvényben biztosított jogra, valamint azonos alkotmányjogi összefüggésre hivatkozással (ha a körülmények alapvetően nem változtak meg) nincs helye az alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló alkotmányjogi panasznak, valamint bírói kezdeményezés alaptörvény-ellenesség megállapítására irányuló vizsgálatának.
- [28] Az indítványozó az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panaszában a 2/2014. PJE határozat 1. pontjával és a JPE határozat1-gyel összefüggésben az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdése és XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét állította. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszát ítélt dolognak (*res iudicata*) minősül, tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panasz az Alkotmánybíróság által a 3006/2025. (I. 21.) AB határozattal érdemben már elbírált jogszabályi rendelkezés vizsgálatára irányul, és az indítványozó a 3006/2025. (I. 21.) AB határozathoz képest az Alaptörvény ugyanazon rendelkezésére és azonos alkotmányos összefüggésre hivatkozással kérte az alaptörvény-ellenesség megállapítását.
- [29] 3.4. Az Alkotmánybíróság ezt követően az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz befogadhatóságának vizsgálatát végezte el, és az alábbi következtetésekre jutott.
- [30] Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz a határozott kérelem követelményét teljesíti.
- [31] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétele vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatóság

- gi feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [32] Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem fogalmaz meg, figyelemmel az alkotmányjogi panasz tartalmára, és az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlatára. Az Alkotmánybíróság ezért a továbbiakban azt vizsgálta, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszban foglaltak alapján a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kétegye megállapítható-e.
- [33] Az indítványozó a JPE határozat2 alaptörvény-ellenességét részben az indokolási kötelezettség megsértésére, részben a Kúria jogalkalmazásának önkényességére hivatkozással, részben pedig az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének elmaradására tekintettel állította.
- [34] A Bszi. 41/B. § (1) és (2) bekezdésének megfelelően akkor van helye, ha a Kúria ítélező tanácsa jogkérdésben eltér a Kúria 2012. január 1. után hozott és a Bírósági Határozatok Gyűjteményében közzétett határozatától. A jogegységi panasz eljárás ennek megfelelően egy *sui generis* eljárás, a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsának döntése pedig az Alkotmánybíróság gyakorlatában az alapügytől függetlenül, önállóan is támadható alkotmányjogi panasszal {legutóbb: 3306/2024. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [12]}. Mindez egyben azt is jelenti, hogy a Kúria jogegységi hatályú határozata nem az alapügyben született döntés egészét bírálja felül, ennek megfelelően a jogegységi hatályú határozat indokolásának is kizárólag arra a kérdésre kell kitérnie, ami a jogegységi panasz eljárás tárgya.
- [35] Figyelemmel arra, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában mind az indokolási kötelezettség megsértését, mind a Kúria jogalkalmazásának önkényességét az alapügy érdemével (és nem pedig a jogegységi panasz eljárás tárgyával) összefüggésben állította, az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy a JPE határozat2 és az indítványban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése állított sérelmeként megjelölt indokolás közötti tartalmi összefüggés hiányzik.
- [36] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt is állította, hogy a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa kellő indokolás nélkül mellőzte az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését.
- [37] Az indokolási kötelezettség megsértésének speciális esete, amikor az indokolási kötelezettség az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére vonatkozik {3369/2023. (VII. 19.) AB végzés, Indokolás [30]}. Jelen esetben a Kúria, mint az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése szempontjából kötelezett bíróság jogegységi hatályú határozatában egyértelműen rögzítette, hogy miért nem tartja szükségesnek előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését (JPE határozat2, Indokolás [61]). Az Alkotmánybíróság 26/2015. (VII. 21.) AB határozatának megállapítása szerint a kötelezett bíróságoknak nem kell előzetes döntéshozatali eljárást kezdeményezniük, ha (i) azt állapították meg, hogy a felmerült kérdés nem releváns, vagyis a kérdésre adott válasz nem befolyásolható érdemben a jogvita megoldását; (ii) a szóban forgó uniós jogi rendelkezést a Bíróság már értelmezte; (iii) az uniós jog helyes alkalmazása annyira nyilvánvaló, hogy az minden észszerű kétséget kizár {26/2015. (VII. 21.) AB határozat, Indokolás [60]; utóbb: 3040/2021. (II. 19.) AB határozat, Indokolás [75]}. Mindez egyben azt is jelenti, hogy a JPE határozat2 indokolása az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlatából, illetőleg az uniós jogból fakadó követelményeknek eleget tesz. Az Alkotmánybíróság az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének elmaradása miatt (tekintettel arra, hogy az előzetes döntéshozatali eljárás a természeténél fogva jogszabályértelmezésre, nevezetesen az uniós jog értelmezésére irányul) csak kivételesen, az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésére vonatkozó kötelezettség nyilvánvaló megsértése miatt (a törvényes bíróhoz való jog sérelmeként), vagy pedig az indokolási kötelezettség megsértése miatt állapíthatja meg a támadott bírói döntés alaptörvény-ellenességét. Jelen esetben azonban az indítványozó ilyen kivételes, nyilvánvaló körülményt az alkotmányjogi panaszában nem tudott valószínűsíteni.
- [38] Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz a JPE határozat2-vel összefüggésben nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadhatósági feltételek egyikét sem.
- [39] Az indítványozó a Kúria közbenső ítélete alaptörvény-ellenességét részben az indokolási kötelezettség megsértése, részben pedig a Kúria jogalkalmazásának önkényessége miatt állította.
- [40] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint „[a] tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik „a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem a szubjektív elvárásaikat is kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása” {4/2022. (III. 23.) AB határozat, Indokolás [23]; 3169/2019. (VII. 10.) AB

határozat, Indokolás [32], vö.: 3107/2016. (V. 24.) AB határozat, Indokolás [38]]. „Az indokolási kötelezettség mindössze azt az elvárást támasztja a bírósággal szemben, hogy a döntés indokolásának az ügy érdeme szempontjából releváns kérdésekre kell kiterjednie és nem minden egyes részletre” {4/2022. (III. 23.) AB határozat, Indokolás [23]; 3169/2019. (VII. 10.) AB határozat, Indokolás [32]}.

- [41] Az Alkotmánybíróság jelen esetben megállapította, hogy az indítványozó állításával ellentétben a Kúria közbenső ítéletéből kétséget kizáróan megállapítható, hogy a hitelszerződés érvénytelensége a magyar jog mely rendelkezésein alapul, tekintettel arra, hogy a Kúria a felülvizsgálati eljárásban mindenkor a felülvizsgálati kérelem keretei között jár el, a Kúria közbenső ítélete pedig egyértelműen rögzíti a felülvizsgálati kérelem főbb tartalmi elemeit (Kúria közbenső ítélete, Indokolás [9]). A Kúria közbenső ítélete azt is egyértelműen meghatározza, hogy az árfolyamkockázatra vonatkozó feltétel tisztességtelensége miatt eredményezi az egész hitelszerződés érvénytelenségét (Kúria közbenső ítélete, Indokolás [16]). Önmagában az a tény, hogy az indítványozó a Kúria jogértelmezését, jogi álláspontját nem osztja (így például abban a kérdésben, hogy megfelelő volt-e a felperesek számára nyújtott tájékoztatás, és a felperesek felismerhették-e az árfolyamkockázattal járó gazdasági kockázat mértékét), alapvetően nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó alkotmányjogi, hanem az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül eső szakjogi-törvényértelmezési, illetőleg tényállás-megállapítási és bizonyíték-értékelési kérdés {lásd például: 3246/2024. (VII. 5.) AB végzés, Indokolás [17]}.
- [42] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt is állította, hogy a Kúria közbenső ítéletében önkényesen, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését megsértve alkalmazta az irányadó jogot. Amennyiben ugyanis a JPE határozat¹ csupán pontosította (és nem pedig módosította) a 2/2014. PJE határozatot, akkor a korábbi gyakorlattól eltérő kúriai megközelítés a jogszabályokkal nem indokolható.
- [43] Az Alkotmánybíróság az indítványozó ezen érveivel összefüggésben mindenekelőtt rögzíti, hogy valamely bírói döntés esetleges *contra legem* jellege önmagában még nem jelenti egyben az adott bírói döntés alaptörvényellenességét is {lásd például: 20/2017. (VII. 18.) AB határozat, Indokolás [21] és [29]}.
- [44] Az Alkotmánybíróság hatásköre kizárólag a támadott döntések Alaptörvénnyel való összhangjának (és nem pedig az egyes döntések egymással való összhangjának) vizsgálatára terjedhet ki. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdéséből fakadóan a jogegység biztosítása nem az Alkotmánybíróság, hanem a Kúria feladata {lásd például: 3123/2023. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [14]}. Önmagában az a tény, hogy a Kúria közbenső ítéletében a korábbi ítélkezési gyakorlatához képest eltérően ítélte meg valamely deviza alapú hitelszerződés érvényességét (az árfolyamkockázati tájékoztatás megfelelőségét), éppen ezért nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó alkotmányjogi, hanem a Kúria joggyakorlat-egységesítési hatáskörébe tartozó szakjogi kérdés. Az Alkotmánybíróság e körben megjegyzi ugyanakkor, hogy a Kúria közbenső ítéletében részletes indokát adta annak, hogy miért állapította meg a deviza alapú hitelszerződés érvénytelenségét, a Kúria Jogegységi Panasz Tanácsa pedig a JPE határozat²-ben az indítványozó jogegységi panasz alapján arra a következtetésre jutott, hogy bár a Kúria közbenső ítélete jogkérdésben eltér a Kúria Bírói Határozatok Gyűjteményében közzétett ítéletétől, azonban az eltérés indokolt volt.
- [45] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában jelen esetben kizárólag a Kúria ítélkezési gyakorlatának megváltozásával (a korábbi ítélkezési gyakorlattól való eltéréssel) indokolta azt, hogy a Kúria közbenső ítélete alaptörvény-ellenes, anélkül azonban, hogy arra vonatkozó alkotmányjogi indokolást adott volna elő, hogy a Kúria közbenső ítéletének állított *contra legem* jellege miatt eredményezte egyben a Kúria közbenső ítéletének alaptörvény-ellenességét is.
- [46] Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz a Kúria közbenső ítéletével szemben sem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadhatósági feltételek egyikét sem.
- [47] 4. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában azt is indítványozta, hogy az Alkotmánybíróság kezdeményezzen előzetes döntéshozatali eljárást, az alkotmányjogi panaszban megjelölt konkrét kérdésekben.
- [48] Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata szerint az Alaptörvényből „levezethető az Alkotmánybíróság előzetes döntéshozatali eljárás-kezdeményezési jogosultsága is” {26/2020. (XII. 2.) AB határozat, Indokolás [26]; legutóbb: 3048/2024. (II. 23.) AB végzés, Indokolás [30]}. Az EUMSZ. 267. cikke értelmében az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének egyik feltétele az, hogy az eljáró bíróság úgy ítélje meg, hogy „ítélete meghozatalához szükség van a kérdés eldöntésére”.
- [49] Figyelemmel arra, hogy az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz visszautasításáról határozott, a visszautasítás jelen végzésben megjelölt indokai pedig teljes mértékben függetlenek voltak a Szerződések értelmezésétől, illetőleg az uniós intézmények, szervek vagy hivatalok jogi aktusainak érvényességétől és értelmezésétől, ezért az indítványozó által megválaszolni kért kérdések eldöntése az Alkotmánybíróság döntésének meghozatalához szükséges.

talához nyilvánvalóan nem voltak szükségesek. Az Alkotmánybíróság ezért azt állapította meg, hogy jelen ügyben nem teljesültek az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének EUMSZ. 267. cikkében rögzített feltételei [legutóbb hasonlóan: 3048/2024. (II. 23.) AB végzés, Indokolás [30]].

- [50] 5. Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése szerint eljárva – az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz befogadását az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *b*) pontja, az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz befogadását pedig az Ügyrend 30. § (2) bekezdés *h*) pontja alapján visszautasította.

Budapest, 2024. december 17.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró helyett

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Schanda Balázs s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1925/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3048/2025. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Debreceni Törvényszék P1.Pf.20.145/2023/44. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Dr. Váczi Péter ügyvéd (Váczi Ügyvédi Iroda) által képviselt indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Debreceni Járásbíróság 52.P.21.116/2021/63. számú ítélete, valamint a Debreceni Törvényszék P1.Pf.20.145/2023/44. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése, 28. cikke, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmére hivatkozva.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz és a benyújtott dokumentumok alapján az alapul fekvő ügy lényege a következő.
- [3] Az indítványozó és házastársa házasságát az ügyben első fokon eljáró Debreceni Járásbíróság 52.P.21.116/2021/63. számú ítéletével felbontotta, ezen túl a felek közös kiskorú gyermekei feletti szülői felügyelet teljes körű gyakorlására az édesanyát jogosította föl, az indítványozót gyermektartásdíj fizetésére kötelezte, szabályozta az indítványozó és gyermekei közötti kapcsolattartást, valamint döntött a közös tulajdonú lakás használatáról.
- [4] Az indítványozó fellebbezést nyújtott be, amelyben a tényállás megállapításával, a bizonyítással, azon belül is a kirendelt igazságügyi pszichológus szakértő eljárási jogosultságával, ügybeni kompetenciájával összefüggő eljárási szabálysértésekre hivatkozva elsősorban a Debreceni Járásbíróság ítéletének hatályon kívül helyezését kérte; ennek hiányában annak megváltoztatását indítványozta: a közös kiskorú gyermekek feletti teljes szülői felügyeleti jog (részére történő) megállapítását, a kapcsolattartás szabályozásának, valamint a közös lakás használatának megváltoztatását kérte. Az ügyben másodfokon eljáró Debreceni Törvényszék P1.Pf.20.145/2023/44. számú ítéletében a Debreceni Járásbíróság döntését megváltoztatta: rendelkezett a gyermekek személyes iratainak kapcsolattartás alkalmával történő átadásáról, módosította a kapcsolattartásra vonatkozó rendelkezéseket, valamint a közös tulajdonú lakás használatára kizárólag az indítványozót jogosította fel.
- [5] 2. Az indítványozó ezt követően nyújtotta be alkotmányjogi panaszát, az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseiként az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése, 28. cikke, valamint XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét jelölve meg.
- [6] Az indítvány elsődlegesen az ügyben eljáró bíróságok szabályszegéseire hivatkozott, amelyen keresztül a *fair* eljáráshoz való jogát sérelmezte. Az Alkotmánybíróság főtítkára 2024. június 11-én kelt levelében hiánypótlásra hívta fel az indítványozót, válaszában egységes szerkezetbe foglalt indítványát küldte el az Alkotmánybíróságra. Az alkotmánybírósági vizsgálat alapját a továbbiakban ez az egységes szerkezetbe foglalt, 2024. július 10-én kelt indítvány képezte.
- [7] Az indítványozó hivatkozott arra, hogy a bírósági ítéletek sértik az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésben biztosított tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát, mivel az eljáró bíróságok indokolási kötelezettségüknek nem megfelelően tettek eleget: a sérelmezett ítéletek nem tartalmazzák a döntések lényeges ténybeli és jogi alapjait, valamint a döntések meghozatala során figyelembe vett egyéb tényezőket. Az indítvány szerint a perben eljáró bíróságok nem megfelelően értékelték a volt házastársak között a tettelegesség fajult két vitás helyzetet sem. Állítása szerint az eljáró bíróságok nem adták indokát annak, hogy miért mellőzték az általa perben tett bizonyítási indítványokat, valamint azt sem indokolták, hogy a beszerzett bizonyítékok közül mit és miért fogadtak el. Állítja továbbá az eljáró bíróságok *contra legem* jogalkalmazását, amely alaptörvény-ellenes helyzetet teremtett: nem vették ugyanis figyelembe a hatályos jogi normákat, valamint olyan szakértői vélemény alapján hozták meg döntéseiket, amely nélkülözötte a szakismeretet, szakértelmet, továbbá véleménye szerint a bíróságok „a jogi szabályozást önhatalmúlag tágították”.

- [8] Összefoglalva az indítvány azért állítja a bírói ítéletek alaptörvény-ellenességét, mert az ügyben eljáró Debreceni Járásbíróság és Debreceni Törvényszék egyrészt nem tett eleget indokolási kötelezettségének, másrészt *contra legem* döntést hozott.
- [9] 3. Az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján megvizsgálva a befogadhatóság feltételeit, jelen ügyben a következőket lehetett megállapítani.
- [10] 3.1. A Debreceni Törvényszék P1.Pf.20.145/2023/44. számú ítéletét az indítványozó perben eljáró jogi képviselője 2024. március 18-án vette át, ezt követően a panasz 2024. május 8-án érkezett az Alkotmánybíróságra, vagyis az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben. A házasság felbontása, valamint szülői felügyeleti jog gyakorlása tárgyában született ítélet az ügy érdemében hozott döntés; az indítványozó alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, az alapul fekvő perben alperesként vett részt, így érintettnek minősül, és jogorvoslati lehetőségeit kimerítette. A jogi képviselő érvényes meghatalmazását csatolta.
- [11] 3.2. Az alkotmányjogi panasz benyújtásának további törvényi feltétele [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], hogy az indítványozó Alaptörvényben biztosított jog sérelmére hivatkozzon. Az indítvány e feltételnek – az alábbiak miatt – csak részben tesz eleget. Az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése és 28. cikke nem tesz eleget az Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pontjában írt feltételnek, mivel ezek a rendelkezések az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint nem tartalmaznak Alaptörvényben biztosított jogot, ezért azokra alkotmányjogi panasz nem alapítható {az Alaptörvény R) cikk (2) bekezdése vonatkozásában lásd például: 3334/2020. (VIII. 5.) AB végzés, Indokolás [15]–[17]; 3335/2024. (IX. 23.) AB határozat, Indokolás [13]; az Alaptörvény 28. cikke vonatkozásában lásd például: 3356/2024. (X. 8.) AB határozat, Indokolás [41]}.
- [12] 3.3. Az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében felsorolt követelményeit teljesíti: a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás megindításának indokait (az indítványozó úgy véli, hogy a bíróságok nem tettek eleget indokolási kötelezettségüknek, valamint *contra legem* döntést hoztak, ezért sérült a tisztességes eljáráshoz való joga); c) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírói döntést (a Debreceni Járásbíróság 52.P.21.116/2021/63. számú ítélete, valamint a Debreceni Törvényszék P1.Pf.20.145/2023/44. számú ítélete); d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezését [XXVIII. cikk (1) bekezdése]; valamint f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírói döntések alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azokat.
- [13] A kérelmet mindezek alapján az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében az Alkotmánybíróság határozottnak tekintette.
- [14] 3.4. Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. E két feltétel alternatív jellegű, bármelyik fennállása megalapozza a panasz befogadhatóságát. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése sérelmét az indítványozó kettős okból állította: a bírói döntés indokolásának hiányossága miatt, valamint azért, mert előadása szerint önkényes (vagyis *contra legem*) döntések születtek az ügyében.
- [15] Az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés meglétével összefüggésben az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá.
- [16] A tisztességes eljárás (*fair trial*) olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek együttes figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan vagy igazságtalan, avagy nem tisztességes.
- [17] A tisztességes eljáráshoz való jog több garanciális szabályból áll. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványai különösen a bírósághoz fordulás joga, a tárgyalás igazságossága, a tárgyalás nyilvánossága, a bírói döntés nyilvános kihirdetésének követelménye, a törvény által létrehozott bíróság, a bírói függetlenség és pártatlanság, valamint az észszerű időn belüli elbírálás követelménye. Szintén a tisztességes eljáráshoz való jogra mint „anyajogra” vezethető vissza az azzal logikai kapcsolatban álló jogosultságok egy másik csoportja, amely önálló alapjogként került megfogalmazásra az Alaptörvényben [pl. az ártatlanság védelme vagy a védelemhez való jog, lásd: Alaptörvény XXVIII. cikk (2)–(3) bekezdései]. Vannak emellett a tisztességes eljáráshoz való jogból levezethető, az Alaptörvényben nem nevesített, de az Alkotmánybíróság által elismert részjogosítványok is. Az Alkotmánybíróság értelmezése szerint továbbá a tisztességes el-

- járáshoz való jog része az is, hogy az eljárás során biztosítva legyen a fegyverek egyenlősége {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [49]; 2/2017. (II. 10.) AB határozat, Indokolás [48]–[50]; 3244/2018. (VII. 11.) AB határozat, Indokolás [32]; 3188/2021. (V. 19.) AB határozat, Indokolás [21]; összefoglalóan lásd: 3295/2021. (VII. 22.) AB határozat, Indokolás [23]–[24]}.
- [18] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének részét képező indokolt bírói döntéshez való jog tartalmát kifejtve azt az alkotmányos követelményt támasztotta a bíróságokkal szemben, hogy azok „a döntéseik alapjául szolgáló indokokat kellő részletességgel mutassák be”, fenntartva, hogy az egyedi ügy összes körülményének függvénye, hogy mikor kellően részletes az indokolás. Ez egyfelől nem jelenti azt, hogy a bíróságot a felek valamennyi érvelése tekintetében részletes indokolási kötelezettség terhelné, az azonban feltétlen elvárás, hogy a bíróság az ügy lényegi részeit a szükséges alapossággal vizsgálja meg, és erről a vizsgálatáról a határozatának indokolásában is adjon számot {lásd mindehhez: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [31]}. A tisztességes bírósági eljáráshoz való jognak és így az arra alapított alkotmányjogi panaszok nyomán történő alkotmányossági vizsgálatnak korlátját jelenti, hogy az Alkotmánybíróság nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését, és tartózkodik attól, hogy jogági dogmatikához tartozó kérdések helytállóságáról, illetve törvényességéről, avagy kizárólag törvényértelmezési problémáról állást foglaljon {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}.
- [19] Az Alkotmánybíróság fentiekén túl már kidolgozta az alkotmányjogi értelemben vett *contra legem* és/vagy önkényes bírói döntés megállapításának eseteit, amelyet dogmatikailag az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében deklarált *fair* bírósági eljáráshoz való joggal kötött össze a következők szerint.
- [20] Az Alkotmánybíróság 20/2017. (VII. 18.) AB határozatában foglaltak értelmében a bírói döntés akkor *contra legem* – és egyben *contra constitutionem* –, amennyiben: 1. az eljáró bíróság ítéletének indokolásában nem tartalmazott arra vonatkozó érvelést, hogy miért hagyta figyelmen kívül az adott jogkérdésre irányadó hatályos jogszabályi rendelkezéseket; 2. nem vette figyelembe az ügyre irányadó jogi normákat; 3. olyan bírósági gyakorlatra alapozva hozta meg döntését, amelynek alapjául szolgáló normát a jogalkotó már hatályon kívül helyezett {lásd összefoglalóan: 12/2021. (IV. 14.) AB határozat, Indokolás [22]–[23]}.
- [21] Az indítvány fentiekhez képest sem az indokolt bírói döntéssel, sem pedig az önkényes bírói döntéssel összefüggésben nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [22] 3.5. Ami a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kérdését, vagyis az Abtv. 29. §-ában foglalt másik feltételt illeti, az Alkotmánybíróság a következőket állapította meg.
- [23] Mindenekelőtt az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza, hogy az indítványozó által hivatkozott tisztességes bírósági eljárás alapjoga nem teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti „szuperbíróság” szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntést tévesnek tartja, nem tekinthető az eljárás tisztességessége követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányossági kérdésnek. {hasonlóan: 3264/2020. (VII. 3.) AB végzés, Indokolás [21]; 3397/2020. (X. 29.) AB végzés, Indokolás [13]}.
- [24] Hivatkozott az indítványozó az indokolt bírói döntéshez való jogának sérelmére is. Ezzel összefüggésben főként azt jelölte meg a sérelem alapjaként, hogy az eljáró bíróságok a vonatkozó jogi normákat nem jelölték meg, valamint nem indokolták, hogy miért nem az indítványozó által felajánlott bizonyítási eszközök mellett döntöttek, az alaptörvény-ellenesség szintjét elérő sérelemnek tekintette továbbá, hogy az ügyben eljáró pszichológus szakértő nem rendelkezett jogosítvánnyal a peres eljárásban való eljárásra.
- [25] A tisztességes eljáráshoz való jog részjogosítványának tekintett indokolt bírói döntéshez való jog „a bíróság döntési szabadságának abszolút korlátját jelenti, nevezetesen azt, hogy döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően szükséges számot adnia” {7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]}.
- [26] Az ügyben eljáró Debreceni Járásbíróság 52.P.21.116/2021/63. számú ítéletében a szóban forgó, felek között megtörtént incidenseket ítéletének indokolásában (lásd: Indokolás, [16]–[21]) valóban ismertette, de arról nem foglalt állást és nem vont le következtetést; a házasság helyrehozhatatlan megromlása körében született döntését (lásd: Indokolás, [31]–[39]) mindkét fél családi és ismeretségi köréből származó tanúk vallomásaira, valamint a felek nyilatkozatára alapította. A szülői felügyeletről szóló döntésében az Alaptörvény XVI. cikkéből, valamint annak alkotmánybírósági értelmezéséből kiindulva (lásd: Indokolás [56]) a vonatkozó hatályos jogszabályok és bírói gyakorlat alapján hozta meg döntését.
- [27] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a Debreceni Törvényszék P1.Pf.20.145/2023/44. számú ítéletében a törvényességi vizsgálat keretében és annak szintjén indítványozó ezen állításait kimerítően vizsgálta. Ítélete indokolásának [36]–[66] bekezdéseiben foglalkozott a szakértői vélemény állított aggályosságának kérdésével,

minden további kérdésben, vagyis a szülői felügyelet, valamint a lakáshasználat kérdésében is a hatályos jogszabályok rendelkezései, valamint a vonatkozó bírói gyakorlat alapján hozta meg döntését, utóbbi esetben úgy, hogy az az indítványozó szempontjából kedvezően zárult (teljes lakáshasználati jogot kapott).

- [28] Mindezek alapján az Alkotmánybíróság úgy ítélte meg, hogy a bíróság indokolási kötelezettségével kapcsolatban állított sérelem alapja ténylegesen az, hogy a bíróság az indítványozótól eltérően ítélte meg a tényállás bizonyítottságát, és az indítványozó alkotmányjogi panaszával ténylegesen a bírói döntés törvényességi felülvizsgálatát kívánta elérni. Az Alkotmánybíróságnak azonban nincs felhatalmazása a tisztán szakjogi, törvényességi kérdésekben elfoglalt bírói álláspont felülbírálatára, az pedig, hogy az indítványozó nem ért egyet a bíróság döntésével és annak indokolásával, önmagában nem elégséges a támadott döntés alaptörvény-ellenességének alátámasztására, mert nem vet fel alkotmányossági kérdést.
- [29] Jelen ügyben a bírói döntés önkényes jellegének megállapítását lehetővé tévő feltételek sem állnak fenn. A bíróságok mindhárom, a per tárgyát képező vizsgálati pont (szülői felügyelet kérdése, a kapcsolattartás kérdése és a lakáshasználat kérdése) esetében a vonatkozó hatályos jogszabályok alapján, az azokhoz fűzött kúriai és alkotmánybírósági jogalkalmazói értelmezésre (lásd a Debreceni Törvényszék P1.Pf.20.145/2023/44. számú ítélete indokolásának [102] bekezdésében) támaszkodva, következtetéseiket megindokolva, a konkrét ügy sajátosságaira tekintettel hozták meg döntésüket. A jelen esetben tehát nem voltak azonosíthatóak sem az Alkotmánybíróság 20/2017. (VII. 18.) AB határozatában, sem pedig az azt kiegészítő 23/2018. (XII. 28.) AB határozatban kidolgozott teszt elemei. Az indítvány nem jelölt meg olyan normát, amelynek a bíróságok nem megfelelő időállapotát, avagy a hatályos norma korábbi időállapotához fűzött bírói jogértelmezést alkalmazták volna ügyében. Az alkalmazandó norma kiválasztása és a jogértelmezés kapcsán pedig a támadott bírói döntések indoklással megfelelően alátámasztottak.
- [30] Az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát indokolná.
- [31] 4. Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 27. § (1) bekezdésének, részben az Abtv. 29. §-ának, ezért azt az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése alapján eljárva, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2024. december 17.

Dr. Patyi András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2270/2024.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3049/2025. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 4:168. § (1)–(2) bekezdése, 4:170. § (1) bekezdése és 4:175. § (1)–(2) bekezdése, valamint a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény 118. § (1) bekezdése és a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.V.37.145/2023/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A személyesen eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 26. § (1) bekezdése, valamint 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz és abban kérte a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 4:168. § (1)–(2) bekezdése, 4:170. § (1) bekezdése és 4:175. § (1)–(2) bekezdése, a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 118. § (1) bekezdése, valamint a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.V.37.145/2023/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését, utóbbit a Fővárosi Törvényszék 34.K.703.189/2022/20. számú ítéletére, valamint egyes megelőző hatósági döntésekre is kiterjedő hatállyal.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló peres eljárás során megállapított tényállás szerint az ügy lényege az alábbiakban foglalható össze.
- [3] Az indítványozó (az alapügy felperese) és volt házastársa házasságából egy gyermek született. A gyermek feletti szülői felügyeleti jogot az édesanya gyakorolja bíróság által korábban végzéssel jóváhagyott, jogerős egyezség alapján, a szülők között azonban a szülői felügyeleti jog gyakorlása iránt jelenleg per van folyamatban.
- [4] A Budapest Főváros Kormányhivatala II. Kerületi Hivatala (az alapügy I. rendű alperese; a továbbiakban: elsőfokú gyámhatóság) hivatalból védelembé vételi eljárást indított, mivel az indítványozó bejelentette az édesanya részéről a gyermeket ért fizikai és verbális bántalmazást. Az indítványozó kérte a gyermek nála történő ideiglenes hatályú elhelyezését.
- [5] Az elsőfokú gyámhatóság több bizonyítási eszköz beszerzését követően az indítványozónak a gyermek ideiglenes hatályú elhelyezésére vonatkozó kérelmeit elutasította (2022. június 8. napján kelt, BP-02/004/662-60/2022. számú határozat). Budapest Főváros Kormányhivatala (az alapügy II. rendű alperese) az indítványozó kizárási iránti kérelmeit 2022. június 20. napján kelt BP/0506/01186-10/2020. számú végzésével, valamint 2022. június 21. napján kelt BP/0502/00729-4/2022. számú végzésével ugyancsak elutasította. Az elsőfokú gyámhatóság a 2022. június 27. napján kelt BP-02/004/662-76/2022. számú végzésével az indítványozó kizárási kérelme tárgyában a kizárást megtagadta, tekintettel arra, hogy a konkrét ügyben sem abszolút, sem relatív kizárási ok nem merült fel.
- [6] 1.2. Az indítványozó ezt követően keresetet nyújtott be a gyermek ideiglenes hatályú elhelyezésével kapcsolatban, valamint az elsőfokú gyámhivatal kizáráásával kapcsolatban, amelyben kérte, hogy a bíróság változtassa vagy semmisítse meg, illetve helyezze hatályon kívül és a hatáskörrel rendelkező gyámhatóságot utasítsa új eljárás lefolytatására annak érdekében, hogy a gyermeke nála kerüljön elhelyezésre. Keresetlevelében hivatkozott arra, hogy a megállapított tényállás megalapozatlan, tisztázatlan, hiányos és iratellenes, a mérlegelés szempontjai és azok okszerűsége a közigazgatási cselekményt tartalmazó iratokból nem állapíthatók meg. Kifogásolta továbbá az elsőfokú gyámhatóság elfogultságát, miszerint az édesanya részéről elkövetett bántalmazás kérdésében sem a gyámügyi szakügyintéző, sem pedig az osztályvezető, illetve a hivatalvezető nem tett eleget feljelentési kötelezettségének, illetve sérelmezte, hogy a döntés indokolásában sem szerepelt a gyermekbántalmazás. Az indítványozó álláspontja szerint az eljárásban helye lett volna az eseti gyámrendelésnek az édesanya és a gyermek között fennálló érdekellentétre figyelemmel, továbbá véleménye szerint a határozat kiadmányozása kiadmányozási jogkör hiányában valósult meg.

- [7] A Fővárosi Törvényszék 34.K.703.189/2022/20. számú, 2022. december 22. napján kelt ítéletével az indítványozó keresetét elutasította. A bíróság indokolásában leszögezte, hogy a gyermek ideiglenes és nem végleges hatályú elhelyezése volt a támadott határozat tárgya, így azt nem lehetett elemezni, hogy melyik szülő gondozásában való nevelkedés szolgálja leginkább a gyermek érdekeit. A bíróság rögzítette, hogy a gyermek és édesanyja között nem állt fenn érdekellentét, így az eseti gyám kirendelése sem megalapozott. Az indítványozó kizárással kapcsolatos kereseti kérelmei tekintetében leszögezte, hogy nem volt megállapítható a kizárást megalapozó érdekellentét és az indítványozó által előadottak nem támasztották alá az általa állított elfogultságot. A kiadmányozási jogkör vonatkozásában pedig arra a következtetésre jutott, hogy a határozatból egyértelműen megállapítható, hogy az aláíró a hivatalvezető megbízásából, delegált jogkörben járt el.
- [8] 1.3. A jogerős ítélettel szemben az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő. A befogadás indokaként az általa hivatkozott jogszabálysértéseket – mint a súlyos veszélyeztetettség és az azonnali elhelyezés szükségességének értelmezése, az elsőfokú ítélet indokolásának hiányossága, a kiadmányozás delegálása az ügyintézőnek – jelölte meg, továbbá kiemelte a gyermekvédelem társadalmi jelentőségét a gyermekbántalmazás kapcsán.
- [9] A Kúria Kfv.V.37.145/2023/2. számú, 2023. április 20. napján kelt végzésével a felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadta. A Kúria megítélése szerint az ügy nem vet fel olyan, az ügy érdemét adó elvi jelentőségű jogkérdést, amellyel kapcsolatban a bírói gyakorlat nem egységes, továbbá a jogalanyok széles körét sem érinti. A Kúria döntésében utalt arra is, hogy az indítványozó hivatkozásai több esetben is a szubjektív megítélését tükrözik, amely nem jelent egyúttal jogszabálysértést (Kúria végzése, Indokolás [30]).
- [10] 1.4. Az indítványozó ezt követően terjesztette elő az Abtv. 26. § (1) bekezdésére, illetőleg 27. §-ára alapított alkotmányjogi panaszát, amelyben részben a Ptk. 4:168. § (1)–(2) bekezdése, 4:170. § (1) bekezdése és 4:175. § (1)–(2) bekezdése, valamint a Kp. 118. § (1) bekezdése, részben pedig a Kúria mint felülvizsgálati bíróság Kfv.V.37.145/2023/2. számú végzésének alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte.
- [11] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény megsértett rendelkezéseként a B) cikk (1) bekezdését, a C) cikk (1) bekezdését, az L) cikk (1) bekezdését, az R) cikk (1)–(3) bekezdéseit, a T) cikk (1) és (3) bekezdéseit, az I. cikk (1)–(3) bekezdéseit, a II. cikket, a VI. cikk (1) bekezdését, a XVI. cikk (1)–(3) bekezdéseit, a XX. cikk (1) bekezdését, a XXIV. cikk (1) bekezdését, a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseit, az 1. cikk (2) bekezdés b) pontját és a 28. cikket jelölte meg.
- [12] Az indítványozó álláspontja szerint a Ptk. 4:168. § (1)–(2) bekezdése, 4:170. § (1) bekezdése és 4:175. § (1)–(2) bekezdése több szempontból alaptörvény-ellenes, mert aránytalanul és szükségtelenül korlátozza a különélő szülő szülői felügyeleti jogát, törvényes képviselői jogállását, alapvető jogait. E körben az indítványozó állítja, hogy a hivatkozott Ptk. rendelkezések nem csak az indítványozó, hanem a gyermek alapjogait is aránytalanul és szükségtelenül korlátozzák. A Ptk. 4:175. § (1) és (2) bekezdése az alkotmányjogi panasz szerint a B) cikk (1) bekezdését, az L) cikk (1) bekezdését, az I. cikk (3) bekezdését, a II. cikket, a VI. cikk (1) bekezdését, a XVI. cikk (1)–(3) bekezdéseit és a 28. cikket sértik, tekintettel arra, hogy indokolatlanul szűkre szabja a megváltoztathatóság körét, ezzel pedig szükségtelenül és aránytalanul korlátozza a különélő szülő jogait, mely korlátozásra nem a gyermek érdekében kerül sor. Az alkotmányjogi panasz a Ptk. 4:168. § (1) és (2) bekezdései és a 4:170. § (1) bekezdése vonatkozásában alkotmányjogilag értékelhető indokolást nem tartalmaz.
- [13] A Kp. 118. § (1) bekezdése vonatkozásában az indítványozó alapvetően az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése sérelmét állítja, tekintettel arra, hogy a Kp. vonatkozó rendelkezésével szemben az indítványozó számára további jogorvoslati lehetőség nem áll rendelkezésre.
- [14] Az indítványozó álláspontja szerint az első- és másodfokon eljáró bíróságok nem tettek eleget ténymegállapítási kötelezettségüknek, továbbá nem folytatták le a lehető legszélesebb körű bizonyítási eljárást, ezáltal mérlegelési és jogértelmezési hibákat követtek el. Az indítványozó sérelmezte, hogy a bíróságok ellehetlenítették a bizonyítást számára azáltal, hogy bizonyítási indítványait mellőzték, valamint a bizonyítékok értékelése körében hozott döntéseiket sem indokolták meg kellő részletességgel. A Kúria végzésének meghozatala során a Kp. 118. § (1) bekezdését oly módon értelmezte, amely az indítványozó jogorvoslati jogát szükségtelenül és aránytalanul korlátozta, ezáltal az I. cikk (3) bekezdését sértő módon kiüresítette. A Kúria végzése az alkotmányjogi panasz szerint tartalmilag is önkényessé, *contra constitutionem* vált, megsértve az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését, C) cikk (1) bekezdését, R) cikk (2) bekezdését, T) cikk (1) bekezdését, 1. cikk (2) bekezdés b) pontját, a XXVIII. cikk (1) bekezdését és a 28. cikket is. Az indítványozó álláspontja szerint a felülvizsgálati kérelem befogadásának okai jelen esetben nyilvánvalóan teljesültek, a felülvizsgálati kérelem befogadását a Kúria éppen ezért teljesen önkényesen tagadta meg.

- [15] 1.5. Az Igazságügyi Minisztérium az Abtv. 57. § (1b) bekezdése alapján a Ptk. és a Kp. támadott rendelkezéseivel kapcsolatos szakmai álláspontját megküldte az Alkotmánybíróságnak.
- [16] 2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint elsőként az alkotmányjogi panasz befogadhatósága törvényi feltételeinek fennállását vizsgálta meg.
- [17] 2.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszát az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés c) pontjára [Abtv. 26. § (1) bekezdés] és az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdés d) pontjára (Abtv. 27. §) alapította.
- [18] 2.2. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az Abtv. 26. § (1) bekezdése és az Abtv. 27. § szerinti alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó a Kúria végzését 2023. május 23. napján vette át, alkotmányjogi panaszát pedig határidőben, 2023. június 21. napján terjesztette elő.
- [19] Az indítványozó jogorvoslati lehetőségeit kimerítette, így az indítvány e tekintetben is megfelel a törvényi feltételeknek. A személyesen eljáró indítványozó mint az alkotmányjogi panaszra okot adó per felperese, jogosultnak és érintettnek is tekinthető.
- [20] Az Alkotmánybíróság mindenekelőtt megállapítja, hogy a Kúria Kfv.V.37.145/2023/2. számú végzésében a felülvizsgálati kérelem befogadásának megtagadásáról határozott. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a Kúria felülvizsgálati kérelem befogadását megtagadó végzése az Abtv. 27. § (1) bekezdése szerint a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, így alkotmányjogi panasszal támadható [lásd például: 3557/2023. (XII. 21.) AB végzés, Indokolás [12]]. Azáltal pedig, hogy a Kúria a felülvizsgálati kérelem befogadásáról mérlegelési jogkörben eljárva határozott, az Alkotmánybíróság az Ügyrend 32. § (5) bekezdésének megfelelően a Kúria végzésén keresztül az alkotmányjogi panaszra okot adó ügy érdemében született döntést is felülvizsgálhatja.
- [21] 2.3. Az Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pontja és 27. § (1) bekezdés a) pontja értelmében alkotmányjogi panasz Alaptörvényben biztosított jog sérelmére alapítható.
- [22] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványban felhívott C) cikk (1) bekezdése, L) cikk (1) bekezdése, R) cikk (1)–(3) bekezdései, T) cikk (1) és (3) bekezdései, I. cikk (1)–(3) bekezdései, 1. cikk (2) bekezdés b) pontja és 28. cikk az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából nem tartalmaznak Alaptörvényben biztosított jogot. Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint, továbbá az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésére pedig kizárólag a visszaható hatályú jogalkotás és jogalkalmazás, valamint a kellő felkészülési idő követelményével összefüggésben alapítható alkotmányjogi panasz {a B) cikk (1) bekezdésére például: 3370/2023. (VII. 23.) AB végzés, Indokolás [20]; a C) cikk (1) bekezdésére például: 3121/2015. (VII. 9.) AB határozat, Indokolás [89]; az L) cikk (1) bekezdésére, az R) cikk (1)–(3) bekezdéseire és a 28. cikkre összefoglalóan például: 3244/2024. (VII. 5.) AB határozat, Indokolás [16]; a T) cikk (1) és (3) bekezdésére például: 3243/2019. (X. 17.) AB végzés, Indokolás [13]; az I. cikk (1)–(3) bekezdésére például: 16/2021. (V.13.) AB határozat, Indokolás [21]; az 1. cikk (2) bekezdés b) pontjára például: 3290/2021. (VII. 7.) AB végzés, Indokolás [30]}.
- [23] Az alkotmányjogi panasz ezért ezekben az elemeiben nem teljesíti az Abtv. 26. § (1) bekezdés a) pontja, illetőleg 27. § (1) bekezdés a) pontja törvényi követelményét.
- [24] 2.4. Az Alaptörvény II. cikke, a VI. cikk (1) bekezdése, a XVI. cikk (1)–(3) bekezdése, a XX. cikk (1) bekezdése, a XXIV. cikk (1) bekezdése, valamint a XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései az alkotmányjogi panaszok elbírálása szempontjából Alaptörvényben biztosított jogoknak tekinthetőek, ekként azokra (az egyéb feltételek teljesülése esetén) alapozható alkotmányjogi panasz.
- [25] 2.5. Az Alkotmánybíróság elsőként az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz befogadhatóságát vizsgálta meg, és az alábbi következtetésekre jutott.
- [26] A Ptk. 4:168. § (1)–(2) bekezdései, a 4:170. § (1) bekezdése és a 4:175. § (1)–(2) bekezdései, valamint a Kp. 118. § (1) bekezdése az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából (figyelemmel arra is, hogy a Kúria a felülvizsgálati kérelem befogadását mérlegelési jogkörében eljárva tagadta meg) az alkotmányjogi panaszra okot adó ügyben alkalmazott jogszabályi rendelkezéseknek minősülnek.
- [27] Az Alkotmánybíróság ugyanakkor azt állapította meg, hogy az indítványozó a Ptk. 4:168. § (1)–(2) bekezdése, a 4:170. § (1) bekezdése és a 4:175. § (1) bekezdése alaptörvény-ellenességét csupán állította, az alkotmányjogi panasz és annak kiegészítése a Ptk. ezen rendelkezéseivel összefüggésben nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást, ekként az alkotmányjogi panasz ebben az elemében nem teljesíti a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) és e) pontjaiból fakadó követelményét.

- [28] Az Alkotmánybíróság azt is megállapította, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz az Alaptörvény II. cikk (1) bekezdése, XVI. cikk (1)–(3) bekezdései, XX. cikk (1) bekezdése, valamint a XXIV. cikk (1) bekezdése vonatkozásában nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást, ekként az alkotmányjogi panasz ezekben az elemeiben sem teljesíti a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontjaiból fakadó követelményét.
- [29] Az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz a Ptk. 4:170. § (1) bekezdését támadó elemében az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdésével, a Kp. 118. § (1) bekezdését támadó elemében pedig az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel összefüggésben a határozott kérelem követelményét teljesíti.
- [30] 2.6. Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételye vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.
- [31] Ahogyan arra az indítványozó is utal alkotmányjogi panaszában, a Ptk. 4:170. § (1) bekezdése a szülői felügyelet gyakorlásának megváltoztatását abban az esetben teszi lehetővé, ha utóbb a szülők megállapodásának vagy a bíróság döntésének alapját képező körülmények lényegesen megváltoznak és ennek következtében a megváltoztatás a gyermek érdekében áll. Nem hivatkozhat a gyermek érdekére az a szülő, aki a változást felróható magatartásával maga idézte elő. Ahogyan arra az indítványozó is utalt az alkotmányjogi panaszában, a gyermek szüleivel való kapcsolattartása során oly módon kell mindkét szülő jogainak védelmét biztosítani, hogy az egyidejűleg és mindenekelőtt a gyermek legjobb érdekét szolgálja. A Ptk. támadott rendelkezése egyik szülőt sem zárja el véglegesen a szülői felügyelet gyakorlásának megváltoztatásától, azonban annak lehetőségét csak abban az esetben teszi lehetővé, ha az alapul fekvő körülményekben lényeges változás történt, és a változás eredményeként a szülői felügyelet gyakorlásának megváltoztatása a gyermek legjobb érdekében áll. Önmagában az a tény, hogy a Ptk. (éppen a gyermek legjobb érdekének védelme miatt, a gyermek nevelése szempontjából meghatározó stabilitás biztosítása érdekében) nem teszi lehetővé korlátlanul a szülői felügyelet gyakorlásának megváltoztatását, éppen ezért az indítványban foglaltak alapján nem vet fel alaptörvényellenességi kétséget, különös figyelemmel arra a tényre, hogy a Ptk. egyébként a szülők bírósághoz fordulásának jogát nem korlátozza.
- [32] A Kp. 118. § (1) bekezdése állított alaptörvényellenességével kapcsolatosan az Alkotmánybíróság az alábbiakat emeli ki. Az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlata szerint a jogorvoslathoz való jog nem követeli meg a rendkívüli perorvoslati rendszer létét, a jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik. A felülvizsgálat – mint rendkívüli jogorvoslat – az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésében foglalt rendelkezéssel tehát nem hozható összefüggésbe {lásd például: 3376/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [14]}. Az Alkotmánybíróság már azt is megállapította, hogy az a körülmény, hogy nem minden bírói döntéssel szemben van helye felülvizsgálatnak, összhangban van a jogintézmény rendkívüli jogorvoslati jellegével, a felülvizsgálat mint rendkívüli jogorvoslat szabályozása során éppen ezért a törvényhozás meghatározhatja a felülvizsgálat alá eső jogerős döntések körét {lásd például: 3376/2020. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [15]}.
- [33] Mindez egyben azt is jelenti, hogy az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti panasz sem a Ptk. 4:170. § (1) bekezdésével, sem a Kp. 118. § (1) bekezdésével kapcsolatos elemében nem fogalmaz meg sem alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, sem pedig a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenességi kétséget nem vet fel, ezért az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti alkotmányjogi panasz egyetlen elemében sem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti vagylagos befogadhatósági feltételek egyikét sem.
- [34] 2.7. Az Alkotmánybíróság ezt követően az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panaszt vizsgálta meg és az alábbiakat állapította meg.
- [35] Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz az Alaptörvény II. cikk (1) bekezdése, VI. cikk (1) bekezdése, XVI. cikk (1)–(3) bekezdései, XX. cikk (1) bekezdése, valamint a XXIV. cikk (1) bekezdése vonatkozásában nem tartalmaz alkotmányjogilag értékelhető indokolást, ekként az alkotmányjogi panasz ezekben az elemeiben sem teljesíti a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdés *b*) és *e*) pontjaiból fakadó követelményét.
- [36] Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseivel összefüggésben a határozott kérelem követelményét teljesíti.
- [37] Az Abtv. 29. §-a értelmében az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvényellenesség kételye vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés felvetése esetén fogadható be. E befogadhatósági feltételek vagylagos jellegűek, így azok fennállását az Alkotmánybíróság külön-külön vizsgálja {3/2013. (II. 14.) AB határozat, Indokolás [30]}.

- [38] Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz sem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, sem pedig az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben nem vet fel alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, figyelemmel az alkotmányjogi panasz tartalmára és az Alkotmánybíróság irányadó gyakorlatára.
- [39] Az Alkotmánybíróság következetes, az Alaptörvény 24. cikk (1) bekezdésére visszavezethető gyakorlata szerint az alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírósági határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszközének, azaz ez a jogorvoslat nem jelenti a rendes bíróságok jogalkalmazási gyakorlatának általános felülvizsgálatát, aminek következtében az Alkotmánybíróság burkoltan negyedfokú bírósággá válna [lásd: 3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata abban is következetes, hogy a tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, illetve a jogszabályok értelmezése a bíróságok hatáskörébe tartozó feladat, melyet az Alkotmánybíróság nem vonhat magához, csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ellenkező esetben egyfajta „szuperbíróságként”, a meglévők melletti újabb hagyományos jogorvoslati fórumként járna el [legutóbb például: 3283/2024. (VII. 24.) AB végzés, Indokolás [20]]. Az Alkotmánybíróság állandó gyakorlata szerint a jogszabályok értelmezése alapvetően az egyedi ügyekben eljáró hatóságok és bíróságok feladata, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki, ami nem adhat alapot számára minden olyan esetben történő beavatkozásra, amikor vélt vagy esetleg valós jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor [3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [22]]. Ebből következően a bírói döntés alaptörvény-ellenességének vizsgálata során az Alkotmánybíróság attól is tartózkodik, hogy a bíróságok felülbírálati jogköréhez tartozó szakjogi vagy kizárólag törvényértelmezési kérdésekben állást foglaljon [3028/2014. (II. 17.) AB végzés, Indokolás [12]]. E körben ugyanakkor az Alkotmánybíróság arra is utal, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog részét képező indokolási kötelezettség alkotmányos követelményéből az fakad, hogy a bíróság döntésének indokairól az eljárási törvényeknek megfelelően köteles számot adni [lásd például: 3370/2023. (VII. 19.) AB végzés, Indokolás [27]].
- [40] Az Alkotmánybíróság jelen esetben megállapította, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének állított sérelmével összefüggésben az eljáró bíróságok tényállás-megállapítását és bizonyíték-értékelését kifogásolta, melyek vizsgálata az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül esik, függetlenül az indítványozó állításainak helytállóságától vagy éppen azok helytelenségétől. Az alkotmányjogi panasz a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog állított sérelme körében csupán a bírói döntések *contra legem* jellegét támasztotta alá rendkívül részletes indokolással, anélkül azonban, hogy igazolta volna, hogy melyek azok a többletelemelek, amelyek a bírói döntéseket az Alaptörvény 28. cikkéből fakadóan az eljáró bíróságokat megillető értelmezési mozgástér keretein kívülre, *contra constitutionem*-mé is tették volna. Mind a Fővárosi Törvényszék (az ügy érdemében), mind pedig a Kúria (az indítványozó felülvizsgálati kérelmének befogadhatósága körében) kellő, az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének megfelelő részletességű indokolással adott számot a jogi álláspontjáról az alkotmányjogi panasz alapját képező ügyben. Önmagában az a tény, hogy az indítványozó a bíróságok jogértelmezését nem osztja, még nem adhat azonban alapot alkotmányjogi panaszra.
- [41] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdése szerinti jogorvoslathoz való jog a rendes jogorvoslatokra vonatkozik és nem terjed ki a felülvizsgálatra mint rendkívüli jogorvoslatra [lásd például: 3189/2024. (V. 17.) AB végzés, Indokolás [25]]. Az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből az a követelmény fakad, hogy az érdemi, ügydöntő döntések tekintetében biztosítani kell a más szervhez vagy ugyanazon szervezeten belüli magasabb fórumhoz fordulás lehetőségét olyan döntés meghozataláért, amely képes a sérelmezett döntést felülvizsgálni és a sérelem megállapítása esetén a döntésre visszaható módon a sérelmet orvosolni [lásd például: 3257/2023. (VI. 9.) AB végzés, Indokolás [29]]. Jelen esetben kétséget kizáróan megállapítható, hogy az alperes hatóságok döntéseivel szemben az indítványozó számára rendelkezésre állt olyan jogorvoslati lehetőség (nevezetesen a Fővárosi Törvényszék eljárása), amely az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből fakadó követelményeket teljesíti. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a jogorvoslathoz való jog nem értelmezhető akként, hogy az magában foglalná az indítványozó számára kedvező döntés meghozatalának jogát [lásd például: 3510/2023. (XII. 1.) AB végzés, Indokolás [10]].
- [42] Az Alkotmánybíróság ezért arra a következtetésre jutott, hogy az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz sem az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével, sem pedig az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdésével összefüggésben nem veti fel a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség kételyét sem.
- [43] 3. Mindezen szempontokra figyelemmel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése szerint eljárva – az Abtv. 26. § (1) bekezdése szerinti és Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz befogadását az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontja alapján visszautasította.

Dr. Patyi András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
előadó alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1534/2023.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3050/2025. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Gyulai Törvényszék 15.Pf.25.035/2021/16. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. § (1) bekezdése alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz. Indítványában a Gyulai Törvényszék 15.Pf.25.035/2021/16. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte. Álláspontja szerint a bírói döntés ellentétes az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésével és XXVIII. cikk (1) bekezdésével.
- [2] Az indítvány benyújtását megelőző bírósági eljárásnak az alkotmányjogi panasz elbírálása szempontjából lényeges elemei a következők.
- [3] Az indítványozó mint felperes szavatossági igény jogcímén érvényesített követelést a az alperes építőipari tevékenységet végző jogi személlyel szemben az alperes által 2008-ban kivitelezett ingatlan tekintetében. A felperes keresetében kérte, hogy a bíróság kötelezze az alperest a fűtési rendszer ellenőrzésére, majd a fűtéscsövek és szabályozók cseréjére vagy meghatározott összeg megfizetésére, valamint ugyanezen ingatlan vonatkozásában a kerítés és terasz 2018-ban megkezdett, de be nem fejezett bontási munkálatainak befejezésére.
- [4] A Békéscsabai Járásbíróság a 2020. november 9-én kelt, 2.P.20.902/2019/20. számú ítéletében elutasította a felperes keresetét. Az elsőfokú bíróság ítélete indokolásában megállapította, hogy a felperes nem tudta csatolni az alperessel kötött szerződést, ezért az nem volt megállapítható, hogy az alperes pontosan milyen feltételek mellett és milyen munkák elvégzésére vállalt kötelezettséget. Az elsőfokú bíróság azt viszont rögzítette, hogy az illetékes hatóság 2008 novemberében a használatbavételi engedélyt megadta. Az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felperes nem szolgált fel igazolható módon az alperest a fűtésrendszer hibáinak kijavítására, így a szavatossági igénye – az egyes épületszerkezetek és azok létrehozásánál felhasználásra kerülő termékek kötelező alkalmassági idejéről szóló 11/1985. (VI. 22.) ÉVM-IpM-KM-MÉM-BkM együttes rendelet alapján – 2013 novemberében elévült. Az elsőfokú bíróság a terasz és kerítés meghibásodott burkolata tekintetében is a szavatossági igény elévülését állapította meg annak rögzítése mellett, hogy a felperes által csatolt 2018. évi SMS-váltások azt bizonyítják, hogy az alperes a fűtésrendszer tekintetében kizárólag karbantartási munkákat végezett és a szavatossági idő lejártá után szívésségből kezdett hozzá a kerítés és terasz burkolatának javításához, amit anyag hiányában nem tudott befejezni. Az elsőfokú bíróság hangsúlyozta, hogy a szavatossági igény közlésére nincs ugyan kötelező alakiság előírva, ugyanakkor az azóta eltelt hosszú időre és az alperes vitatására tekintettel, annak mindenképpen utóbb igazolható módon kell megtörténnie, melyet az ingatlanban munkát végző személyek meghallgatásával nem lehet pótolni.
- [5] A Gyulai Törvényszék a 2021. szeptember 30-án kelt, 15.Pf.25.035/2021/16. számú ítéletében helyben hagyta az elsőfokú bíróság ítéletét. A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság határozatának érdemi felülbírlata során – egyetértve az elsőfokú bíróság döntésével és annak indokaival – megállapította, hogy alperesi elismerés hiányában a felperesnek kellett volna bizonyítania az alperes szavatossági kötelezettségének bekövetkeztét, ez azonban nem történt meg. A másodfokú bíróság hangsúlyozta, hogy írásbeli szerződés hiányában a szavatossági igény jogalapja sem állapítható meg (a rendszer beépítésének felügyelete nem azonosítható a rendszer elkészítésével, megépítésével). A másodfokú bíróság szerint az elsőfokú bíróság megalapozottan mellőzte a peres felek által előterjesztett tanúbizonyítási indítványokat, mivel az indítványozó nem tett olyan tényállítást, hogy konkrétan melyik napon, milyen tartalommal szólította fel az alperest szavatossági igénye teljesítésére és ezen alkalommal és helyszínen pontosan mely személyek voltak jelen, így nem volt olyan tényállítás, amelyre vonatkozóan indokolt lett volna a bizonyítás. A másodfokú bíróság megerősítette, hogy az elsőfokú bíróság helyesen utalt arra, hogy az ingatlanban munkát végző személyek meghallgatásával a szavatossági igény kifejezett közlését nem lehet pótolni.

- [6] A Kúria a 2022. március 22-én kelt, Pfv.V.20.051/2022/6. számú végzésében a felperes felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmét visszautasította.
- [7] Az indítványozó ezt követően fordult ismét az Alkotmánybírósághoz, tekintettel arra, hogy az Alkotmánybíróság egyesbírói eljárásban a jogerős ítélet ellen, határidőben benyújtott alkotmányjogi panaszát a folyamatban lévő felülvizsgálati eljárásra tekintettel, visszautasította.
- [8] 2. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában a Gyulai Törvényszék 15.Pf.25.035/2021/16. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését indítványozta. Az indítványozó az Alkotmánybíróság hiánypótlási felhívását követően kiegészítette indítványát.
- [9] Az indítványozó elsősorban az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével ellentétesnek tartotta a kifogásolt bírói döntést. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság figyelmen kívül hagyta az alábbi tényeket: egyrészt az indítványozó nem állt baráti kapcsolatban az alperes gazdálkodó szervezettel, így nem életszerű, hogy az szíveségből végzett éveken keresztül javítási munkákat az ingatlanon; másrészt az alperes rendszeres megjelenését az ingatlanban az alperesi nyilatkozat is alátámasztja; harmadrészt a szavatossági határidő nem telik, amíg a rendeltetésszerű használat nem lehetséges. Az indítványozó szerint az elsőfokú és másodfokú bíróság álláspontja ellentétes volt abban, hogy a hibák bejelentése elegendő-e a szavatossági igény érvényesítéséhez vagy sem. Az indítványozó értelmezése szerint az elsőfokú bíróság szerint alkalmas, míg a másodfokú bíróság szerint „többletényállás állítása lett volna szükséges.” Az indítványozó szerint az elsőfokú bíróság csak az időmúlással indokolta, hogy véleménye szerint a tanúk nem alkalmasak a bizonyításra. Az indítványozó hangsúlyozta, hogy a másodfokú bíróság által várt „többletényállás”, azaz a szavatossági igény kifejezett érvényesítése, elhangzott. Az indítványozó a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét abban látta, hogy az írásbeli bizonyítékokat a bíróság nem vette figyelembe, nem értékelt, míg a tanúkat nem kívánta meghallgatni, hanem előre mérlegelte a vallomásukat. Ezen túlmenően a másodfokú bíróság nem indokolta meg döntését. Az indítványozó hivatkozott az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésének sérelmére is.
- [10] 3. Az Alkotmánybíróságnak az Abtv. 56. §-a alapján mindenekelőtt azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság törvényi feltételeinek eleget tesz-e. A befogadás visszautasítása esetén az Alkotmánybíróság rövidített indokolással ellátott végzést hoz, amelyben megjelöli a visszautasítás indokát [Abtv. 56. § (3) bekezdés].
- [11] 3.1. Az Alkotmánybíróságnak először azt kellett megvizsgálnia, hogy az alkotmányjogi panasz eleget tesz-e az Abtv. 52. § (1b) bekezdésében foglalt határozott kérelem követelményeinek.
- [12] Az Abtv. 52. § (1) bekezdése szerint az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia, az 52. § (1b) bekezdése pedig meghatározza, mikor tekinthető a kérelem határozottnak. E rendelkezésnek megfelelően a kérelem többek között akkor határozott, ha tartalmazza az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét [Abtv. 52. § (1b) bekezdés b) pont]; továbbá indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett jogszabály, jogszabályi rendelkezés, vagy bírói döntés miért ellentétes az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont]. E rendelkezéseknek megfelelően nem elegendő az Alaptörvény egyes felhívott rendelkezéseire hivatkozni, hanem az indítványban meg kell indokolni, hogy az Alaptörvény megjelölt rendelkezéseit a megsemmisíténi kért döntés miért és mennyiben sérti.
- [13] Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványban megjelölt alaptörvényi rendelkezések közül kizárólag az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése tekintetében tartalmaz indokolást az indítványt [Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pont], az Alaptörvény XV. cikk (1) bekezdésével összefüggésben az indítványozó önálló indokolást nem adott elő. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint nem alkalmas az indítvány az érdemi elbírálásra, ha megjelöli ugyan az Alaptörvénynek egy adott rendelkezését, de nem indokolja meg – nem tartalmaz részletes érvelést arra vonatkozóan –, hogy az Alaptörvény megjelölt rendelkezésével miért ellentétes a bírói döntés [3075/2016. (IV. 18.) AB határozat, Indokolás [19]; 3231/2016. (XI. 18.) AB határozat, Indokolás [26]].
- [14] 3.2. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz fennmaradó eleme megfelel-e az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeknek.
- [15] Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmével összefüggésben jelen ügyben is fontosnak tartja hangsúlyozni, hogy a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jogsérelem orvoslása eszköze” [3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]].

- [16] Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során is az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja. Ennek megfelelően az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e ezeket a bizonyítékokat és érveket, a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, valamint az abból levont következtetés megalapozott-e, mint ahogy azt sem vizsgálja az Alkotmánybíróság, hogy a bíróságok jogértelmezése helyesen illeszkedik-e a jogági dogmatika általánosan elfogadott szabályaihoz {elsőként lásd: 3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]; a legutóbbi gyakorlatból lásd például: 3198/2019. (VII. 16.) AB végzés, Indokolás [11]}.
- [17] Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való joga sérelmével összefüggésben azt kifogásolta alkotmányjogi panaszában, hogy a bíróság a tényállást nem tárta fel megfelelően, az elé tárt bizonyítékokat figyelmen kívül hagyta vagy a bizonyításra nem is adott lehetőséget, valamint nem indokolta meg döntését.
- [18] Az Alkotmánybíróság a tényállás megállapítása és a bizonyítási eljárás – indítványozó által vélt – hiányosságai vonatkozásában megállapította, hogy mind az elsőfokú bíróság, mind a másodfokú bíróság – a fent már ismertetettek szerint – kitért arra, hogy mire alapozta a megállapított tényállást és miért mellőzte az indítványozó által előterjesztett tanúbizonyítási indítványokat. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság hatásköre nem terjed ki a tényállás megállapításának és az abban foglalt egyes tények jelentőségének megítélésére, valamint a bizonyítékok bírói mérlegelésének és értékelésének felülvizsgálatára sem.
- [19] Önmagában az, hogy az indítványozó az egyébként megindokolt bírósági döntést megalapozatlannak, tévesnek és ezekből kifolyólag magára nézve sérelmesnek tartja, nem tekinthető az eljárás tisztességessége [Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdés] követelményrendszerén belül értékelhető alkotmányosságú kérdésnek.
- [20] Összefoglalva: az Alkotmánybíróság nem talált olyan körülményt, amelyet az Alaptörvény felhívott rendelkezésével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességgént lehetne értékelni, és amely ezért az indítvány érdemi vizsgálatát megalapozhatná.
- [21] 4. Tekintettel arra, hogy az alkotmányjogi panasz nem felel meg részben az Abtv. 52. § (1b) bekezdésben foglalt formai követelményeknek, részben az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeknek, az Alkotmánybíróság azt az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2024. december 17.

Dr. Patyi András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörchneré dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1428/2022.

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3051/2025. (I. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Gfv.I.30.186/2023/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. A jogi képviselővel (dr. Farkas Ádám ügyvéd) eljáró indítványozó az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz a Kúria Gfv.I.30.186/2023/2. számú végzése, valamint azzal összefüggésben a Budapest Környéki Törvényszék 4.Pf.20.943/2022/6. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt.
- [2] Kérelmét az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdéseinek sérelmére alapította.
- [3] 2. Az Alkotmánybíróság rendelkezésére álló iratok alapján az alkotmányjogi panasz benyújtásának alapjául szolgáló előzményi ügy lényege az alábbiak szerint foglalható össze.
- [4] Az indítványozónak gépjármű-finanszírozási kölcsönszerződésből eredő követelése volt a perbeli alperessel szemben. A tartozás meg nem fizetése miatt az indítványozó fizetési meghagyásos eljárást kezdeményezett, amivel szemben az alperes ellentmondással élt, így az eljárás perré alakult. Az elsőfokú bíróság az indítványozó keresetét túlnyomórészt alaposnak találta és kötelezte az alperest a tartozás, valamint kamatai és perköltség megfizetésére. A másodfokú bíróság az elsőfokú ítélet fellebbezett részét megváltoztatta; az indítványozó keresetét elutasította és perköltség megfizetésére kötelezte. A másodfokú bíróság nem értett egyet az elsőfokú bíróság azon álláspontjával, hogy az indítványozó a követelése összegszerűségét megfelelően bizonyította, mert nem csatolt olyan számszaki megállapítást, ami a szerződés megkötésétől kezdődően nem a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: DH1. tv.) folytán semmisnek minősült szerződéses bázis árfolyammal, hanem a Kúriának a pénzügyi intézmények fogyasztói kölcsönszerződéseire vonatkozó jogegységi határozatával kapcsolatos egyes kérdések rendezéséről szóló 2014. évi XXXVIII. törvényben rögzített elszámolás szabályairól és egyes egyéb rendelkezésekről szóló 2014. évi XL. törvény (a továbbiakban: DH2. tv.) 3. §-ának megfelelően, az ott meghatározottak szerinti MNB árfolyam alkalmazásával mutatta volna ki az alperesi tartozást. A másodfokú bíróság szerint az MNB által közzétett hivatalos devizaárfolyam alkalmazásának szükségessége jogkérdés; mivel az indítványozó a jogszabályoknak megfelelő tartalmú számszaki kimutatással a követelése összegszerűségét nem bizonyította, a kereset elutasításának volt helye. Az indítványozó felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő a polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (a továbbiakban: Pp.) 409. § (2) bekezdés a) pontjára és (3) bekezdésére hivatkozással kérve annak engedélyezését. Az indítványozónak a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmét a Kúria visszautasította.
- [5] Az indítványozó álláspontja szerint a másodfokú bíróság a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseket helytelenül, az ügyre nem vonatkoztathatóan értelmezte; nézete szerint sem a hivatkozott PJE határozatból, sem a DH2. tv.-ből nem következik, hogy az indítványozó a követelése összegszerűségét kizárólag az MNB mindenkor árfolyamát feltüntető kimutatással tudná igazolni. Álláspontja szerint a másodfokú bíróság az anyagi jogi felülbírálat során nem tett eleget a Pp. 369. (4) bekezdésében és a 370. § (4) bekezdésében előírt anyagi pervezetési kötelezettségeinek; az említett rendelkezések alkalmazásának indokát nem adta. A másodfokú eljárás során tehát sérült a tisztességes eljáráshoz való joga, a Kúria eljárása pedig a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelme visszautasítása okán a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogán felül a hatékony jogorvoslathoz fűződő alapjoga sérelmét is okozta.
- [6] 3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Abtv. 27. §-a alapján folytatott eljárásában mindenekelőtt az alkotmányjogi panasz befogadhatóságának formai és tartalmi feltételeit vizsgálja. Ennek során megállapította, hogy az alkotmányjogi panasz a befogadhatóság formai feltételeinek [Abtv. 30. § (1) bekezdés, valamint 52. § (1b) bekezdés a)–f) pont] megfelel.

- [7] Az indítvány megjelöli az Alkotmánybíróság hatáskörét megalapozó törvényi rendelkezést [Abtv. 27. §-a]; és az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdései]; és kifejezett kérelmet fogalmaz meg a támadott bírói döntés(ek) alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére is. Az indítványozó jogi képviselővel jár el, a jogi képviselő az alkotmánybíróági eljárásra vonatkozó meghatalmazását csatolta.
- [8] Az Abtv. 27. § (1) bekezdése értelmében az alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés az indítványozók Alaptörvényben biztosított jogát sérti [a) pont], továbbá a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva [b) pont]. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó mint az alkotmányjogi panaszra okot adó per felperese, jogosultnak és érintettnek is tekinthető, a rendelkezésre álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [9] Az Abtv. 30. § (1) bekezdése alapján az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézhezvételétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az indítványozó jogi képviselője a Kúria támadott döntését 2023. június 20. napján vette kézhez. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítványozó 2023. augusztus 11. napján az alkotmányjogi panaszt a Kúria végzésével szemben határidőben terjesztette elő.
- [10] Az indítványozó a Kúriának a felülvizsgálati kérelme engedélyezését visszautasító döntését és a felülvizsgálni kért jogerős ítéletet egyazon, a Kúria sérelmezett döntésének kézhezvételét követően előterjesztett alkotmányjogi panaszban támadta, ezért az Alkotmánybíróság a továbbiakban erre figyelemmel vizsgálta meg az indítvány e két különálló elemével összefüggésben a befogadhatóság további feltételeit.
- [11] 3.1. A Kúria felülvizsgálat engedélyezését visszautasító végzése az Abtv. 27. § (1) bekezdésében írt, a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, így alkotmányjogi panasszal támadható.
- [12] Az indítványozó a Pp. 409. § (2) bekezdés a) pontjára [a joggyakorlat egységének biztosítása] és (3) bekezdésére [a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérés] hivatkozva kérte a felülvizsgálat engedélyezését.
- [13] A támadott kúriai végzésben foglaltak szerint az indítványozó a felülvizsgálati kérelmében a másodfokú bíróság jogszabálysértését abban határozta meg, hogy az nem tett eleget a Pp. 369. § (4) bekezdésében és 370. § (4) bekezdésében előírt anyagi pervezetési kötelezettségének. A törvényszéknek a DH2. tv, továbbá „a 2015. évi CXLV. törvény, valamint 2014. évi LXXVII. törvény rendelkezéseivel kapcsolatban az elsőfokú bíróságétól eltérő volt az anyagi jogi álláspontja, azonban ezt nem hozta a felek tudomására és nem végezte el a helyes anyagi pervezetést. Ennek következtében [az indítványozó] nem kerülhetett abba a helyzetbe, hogy megfelelően, akár igazságügyi könyvszakértői bizonyítással, akár a saját maga által elvégzett másik számítással alátámassza a keresetét” {lásd: a Kúria támadott, Gfv.I.30.186/2023/2. számú végzése, Indokolás [6]}.
- [14] A Kúria az indítványozó ezen érvelésével összefüggésben a joggyakorlat egységének biztosítása [Pp. 409. § (2) bekezdés a) pont] tekintetében – utalva az ezen rendelkezés értelmezésével is foglalkozó 1/2021. (VII. 12.) PK vélemény 1. pontjában írtakra – a következőképpen foglalt állást. A PK vélemény 1. pontja alapján „a joggyakorlat egységének biztosítása érdekében a felülvizsgálat akkor engedélyezhető, ha a jogerős ítélet olyan elvi jelentőségű jogkérdést vet fel, amellyel kapcsolatban [...] a Kúria jogegységi határozatban vagy az általa a BHGY-ben közzétett eseti határozatban még nem foglalt állást, feltéve, hogy a jogértelmezést igénylő elvi jelentőségű jogkérdés vonatkozásában a bírói gyakorlat nem egységes, vagy az eltérő bírói döntés megisméltődésének, ezáltal a jogegység megbomlásának a veszélye áll fenn. [...] A Pp. 410. § (2) bekezdés c) pont ca) alpontja szerint a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben meg kell jelölni az engedélyezést megalapozó okokat, amelyek a joggyakorlat egységének biztosítása érdekében indokolják a felülvizsgálat befogadásának engedélyezését. A felperes a kérelmében nem jelölt meg ilyen okot, hiszen arra hivatkozott, hogy a felülvizsgálattal támadott jogerős ítéletben felvetett jogkérdésben a Kúria a BHGY-ben közzétett eseti határozatában (Kúria Pfv.V.21.336/2020/5., megjelent: BH2022. 47.) már állást foglalt” {lásd: a Kúria támadott, Gfv.I.30.186/2023/2. számú végzése, Indokolás [9]–[10]}.
- [15] A Pp. 409. § (3) bekezdésében szabályozott jogkérdésben való eltérésre vonatkozó hivatkozás kapcsán pedig kifejtette, hogy ezen rendelkezés alapján „a Kúria akkor engedélyezi a felülvizsgálatot, ha az ítélet a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben eltér. E jogszabályi rendelkezésből az következik, hogy az engedélyezés alapja a másodfokú bíróságnak a Kúria által közzétett eseti határozatban kifejtettektől eltérő jogértelmezése. A jogértelmezés alatt az a tudatos jogalkalmazói tevékenység értendő, amelynek során a bíróság arra törekszik, hogy valamely jogi norma tartalmát (jelentését, értelmét) feltárja. Mindebből az következik, hogy a Kúria közzétett határozatától jogkérdésben való eltérés kizárólag olyan ítéleti rendelkezés vonatkozásában állapítható meg, amely esetén a másodfokú bíróság konkrét jogi norma (vagy normák) eltérő értelmezése útján jutott a Kúria

közzétett eseti döntésében foglalt jogértelmezésétől különböző álláspontra. Ha a felülvizsgálattal támadott határozat nem tartalmaz jogértelmezést abban a jogkérdésben, amelyre a felülvizsgálatot kérő fél a Pp. 409. § (3) bekezdése szerinti engedélyezési okot alapítja, akkor – előfeltétel hiányában – logikailag fel sem merülhet annak lehetősége, hogy a Kúria a saját közzétett határozatától való eltérést vizsgálja (Kúria Pfv.1.21.312/2020/3., megjelent: BH202 I. 165.). Önmagában az a körülmény, hogy az eljáró bíróság egy adott jogi normát az eljárása során nem vett figyelembe, a jogszabály értelmében nem engedélyezést megalapozó ok. [...] A jogerős ítélettel szemben állított jogszabálysértés nem azonos az engedélyezést megalapozó jogkérdéssel. A felülvizsgálat engedélyezését kérő félnek az általa állított jogszabálysértésből kiindulva a jogerős ítéletben felvetett elvi jelentőségű jogkérdést kell megjelölnie. A felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem a Pp. 410. § (2) bekezdés c) pont cd) alpontjában meghatározott követelménynek akkor felel meg, ha a fél ebben a jogkérdésben eltérő kúriai határozatra hivatkozik. A felperes azonban nem jelölt meg a jogerős ítélet által felvetett olyan jogkérdést, amely összevethető lenne a Kúriának az engedélyezés iránti kérelemben hivatkozott határozatával” {lásd: a Kúria támadott, Gfv.I.30.186/2023/2. számú végzése, Indokolás [9]–[10]}.

- [16] Mindezekre tekintettel a Kúria úgy ítélte meg, hogy az indítványozó által a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmében előadottak nem tartalmaznak elégséges indokolást az ilyen kérelmek kötelező tartalmi kellékeinek felsorolását rögzítő Pp. 410. § (2) bekezdésében foglaltak megállapításához, ezért tekintettel arra, hogy a kérelem nem felel meg az ezen rendelkezés c) pont ca) és cd) pontjaiban meghatározott tartalmi követelményeknek, azt a Pp. 401. § (4) bekezdése alapján visszautasította.
- [17] Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Az Alkotmánybíróság erre tekintettel a befogadhatóság (vagylagos) tartalmi feltételeivel összefüggésben az indítvánnyal kapcsolatban a következőket állapította meg.
- [18] Az Abtv. említett rendelkezésében írt alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést illetően az Alkotmánybíróság emlékeztet arra, hogy részletesen kimunkált és következetesen alkalmazott gyakorlata van az indítvány alapján a Kúria támadott végzése kapcsán elméletileg vizsgálható alaptörvényi rendelkezések – az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) és (7) bekezdése – tartalmát érintően {lásd például: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, 30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89], 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés; illetve 22/2014. (VII. 15.) AB határozat, 14/2015. (V. 26.) AB határozat}. Ezek lényeges tartalmára a beadvány is utal; a jelen alkotmányjogi panasz mindezekhez képest nem vet fel olyan új, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést, amely a panasz befogadását és érdemi elbírálását indokolná.
- [19] A másik – a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességre vonatkozó – feltételt érintően az Alkotmánybíróság a következőkre mutat rá. Az Alkotmánybíróság a bírói döntéssel szemben benyújtott alkotmányjogi panasz intézményén keresztül is az Alaptörvényt és az abban elismert jogokat oltalmazhatja {erről lásd elsőként: 3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [13]}. Vagyis az Alkotmánybíróság a bírói döntések felülvizsgálata során az Alaptörvényben elismert alapjogi követelményrendszer tényleges érvényesülését garantálja, ugyanakkor – hatáskör hiányában – nem bocsátkozik szakjogi kérdések ismételt felülbírlatába.
- [20] Az Alkotmánybíróság a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog állított sérelmével összefüggésben ezért a jelen ügy kapcsán is emlékeztet arra, hogy következetes gyakorlata szerint annak megítélése, hogy a felülvizsgálati kérelem érdemi elbírálásának (engedélyezésének) előfeltételei fennállnak-e vagy sem, illetőleg a felülvizsgálati vagy az annak engedélyezése iránti kérelemben előadott érvelés érdemi elbírálásra alkalmas-e vagy sem [engedélyezés iránti kérelem esetén, mint jelen ügyben is, megfeleltethető-e a Pp.-ben támasztott tartalmi követelményeknek], alapvetően nem az Alkotmánybíróság hatáskörébe tartozó alkotmányossági, hanem az Alkotmánybíróság hatáskörén kívül eső szakjogi-törvényértelmezési kérdés {lásd például: 3068/2023. (II. 16.) AB végzés, Indokolás [21]; 3333/2022. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [24]}; a kúriai joggyakorlat más döntésektől való eltéréseinek állítása pedig szintén nem alkotmányjogi, hanem az Alaptörvény 25. cikk (3) bekezdésének megfelelően a Kúria hatáskörébe tartozó jogegységi kérdésnek tekinthető. A Kúria a felülvizsgálat engedélyezéséhez szükséges tartalmi követelmények teljesítésének kérdését vizsgálva kialakította az azzal kapcsolatos (szakjogi) álláspontját; az ezzel kapcsolatos döntését részletesen meg is indokolta.
- [21] Az Alkotmánybíróság töretlen gyakorlata szerint a „bírói döntés elleni alkotmányjogi panasz nem tekinthető a bírósági szervezeten belül jogorvoslattal (már) nem támadható bírói határozatok által okozott valamennyi jog sérelem orvoslása eszközének” {3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [35]}. „A jogszabályokat a bíróságok értelmezik, az Alkotmánybíróság csak az értelmezési tartomány alkotmányos kereteit jelölheti ki. Ez a jogkör azonban nem teremthet alapot arra, hogy minden olyan esetben beavatkozzon a bíróságok tevékenységébe, amikor olyan (állítólagos) jogszabálysértő jogalkalmazásra került sor, mely egyéb jogorvoslati eszközzel már nem orvosolható. Sem a jogállamiság elvont elve, sem a tisztességes eljárás alapjoga, sem a diszkrimináció tilalma nem

- teremthet alapot arra, hogy az Alkotmánybíróság a bírósági szervezet feletti »szuperbíróság« szerepébe lépjen, és hagyományos jogorvoslati fórumként járjon el” {3325/2012. (XI. 12.) AB végzés, Indokolás [14]–[15]}.
- [22] A jogorvoslatihoz való jognak a felülvizsgálat visszautasításával összefüggésben állított sérelmével összefüggésben pedig az Alkotmánybíróság utal az ezen alapjog tekintetében érvényesített töretlen gyakorlatára, amely kapcsán már korábban megállapította, hogy az alapvetően a rendes jogorvoslatra terjed ki, az Alaptörvény XXVIII. cikk (7) bekezdéséből nem vezethető le a rendkívüli jogorvoslat biztosításának kötelezettsége a jogalkotó számára és akár az egyfokú fellebbezési rendszer is kielégíti a belőle fakadó követelményt. Ugyanakkor a törvényhozó ezen túlmenően, többfokú, vagy akár rendkívüli jogorvoslati lehetőség(ek)et is adhat {22/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [85]}; az Alaptörvény által megkövetelt mértéken túli jogorvoslat esetén is az a kötelezettség terheli a jogalkalmazót, hogy azt a jogorvoslat jogintézményének céljával összhangban, az Alaptörvényből levezethető követelményeknek megfelelően, így hatékonyan és ténylegesen érvényesítse {14/2015. (V. 26.) AB határozat, Indokolás [43]}; ennek megerősítéséhez újabban lásd pl.: 3539/2023. (XII. 21.) AB határozat, Indokolás [43]}. Az, hogy egy konkrét ügyben a Kúria a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelemben kifejtetteket vizsgálva olyan jogi álláspontot alakít ki, amely végül a Pp. vonatkozó rendelkezéseinek alkalmazásával annak visszautasításához vezet, nem veti fel a jogorvoslatihoz való jog sérelmét.
- [23] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság a Kúria támadott, a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelmet visszautasító végzése kapcsán megállapította, hogy azzal összefüggésben nem merült fel olyan körülmény, amelyet az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) vagy (7) bekezdésével összefüggésben alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdésként vagy a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességként lehetne értékelni, és amely ezért az indítványnak a Kúria döntésére vonatkozó elemének érdemi vizsgálatát megalapozhatná.
- [24] 3.2. Habár a Kúria felülvizsgálat engedélyezését visszautasító végzése az Abtv. 27. § (1) bekezdésében írt, a bírósági eljárást befejező egyéb döntésnek minősül, és ekként alkotmányjogi panasszal is támadható; ugyanakkor nem tekinthető az Abtv. 27. §-a alapján az ügy érdemében hozott döntésnek {3112/2023. (III. 14.) AB végzés, Indokolás [16]}. Ez egyben azt is jelenti, hogy az alkotmányjogi panasz megítélése szempontjából az alapügy érdemében hozott döntésnek a másodfokú ítélet tekinthető, amelyet az indítványozó szintén támadott az alkotmányjogi panaszában.
- [25] Ezzel összefüggésben az Alkotmánybíróság jelen ügy kapcsán is kiemeli, hogy az Ügyrend 32. § (1) bekezdése értelmében az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz esetében a jogorvoslati lehetőség kimerítésének a kötelezettsége nem vonatkozik a felülvizsgálatra mint rendkívüli jogorvoslatra. Az Abtv. 27. §-a szerinti alkotmányjogi panasz ezért a jogerős döntéssel szemben akkor is benyújtható, ha törvény felülvizsgálati kérelem benyújtását is lehetővé teszi, de az indítványozó ezzel a lehetőséggel nem él. Ha azonban az indítványozó – akár anélkül, hogy a jogerős bírósági döntéssel szemben az Alkotmánybíróság eljárását kezdeményezné – a felülvizsgálat lehetőségét kimeríti, a rendkívüli jogorvoslati eljárásban hozott döntés tartalma az Alkotmánybíróság eljárására is kihat. Ha ugyanis a felülvizsgálati indítvány érdemi elbírálásra alkalmas, így azt a Kúria érdemben meg is vizsgálja, az Alkotmánybíróság a felülvizsgálati eljárásban hozott döntést a jogerős döntésre is kiterjedően vizsgálhatja. Amennyiben azonban a Kúria nem érdemi döntést hoz, az Ügyrend 32. §-a alapján az Alkotmánybíróság az alapügyben hozott (jogerős, érdemi) bírói döntést kizárólag két esetben vizsgálhatja: (i) ha az indítványozók a jogerős döntést a felülvizsgálati kérelemmel egyidejűleg – az Abtv. szerinti határidőben – alkotmányjogi panasszal is megtámadták, vagy (ii) ha a Kúria döntését mérlegelési jogkörben hozta meg.
- [26] Az indítványozó a jogerős, a jelen ügyben érdemének tekinthető, 2023. január 26. napján kelt bírósági döntést az Abtv. szerinti határidőben, a felülvizsgálati kérelem előterjesztése mellett alkotmányjogi panasz útján nem támadta meg. Jelen ügyben ezért a fent említett esetek egyike sem áll fenn: az indítványozó alkotmányjogi panasza a másodfokú ítélettel szemben elkésett; a Kúria pedig a jelen végzés 3.1. pontjában (Indokolás [16]) kifejtettek szerint a felülvizsgálati kérelmet formai okból, a Pp. 410. § (4) bekezdése alapján, a felülvizsgálat engedélyezése iránti kérelem törvényi feltételeknek [Pp. 410. § (2) bekezdés c) pont ca) és cd) pontjai] való meg nem felelése miatt – tehát nem mérlegelési jogkörben, hanem a törvény mérlegelést nem engedő, imperatív rendelkezése alapján – utasította vissza.
- [27] Az Alkotmánybíróság mindezek miatt az indítványozónak az alapügyben hozott döntéssel szembeni érveit nem vizsgálhatta {hasonlóan, például: 3471/2022. (XII. 6.) AB végzés, Indokolás: [10]; 3342/2022. (VII. 21.) AB végzés, Indokolás [21]}.
- [28] 4. Összefoglalva: az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a jelen ügyben az alkotmányjogi panasznak sem a Kúria végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére, sem pedig a jogerős (érdemi) döntés alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló eleme nem vizsgálható érdemben.

[29] Mindezekre tekintettel az Alkotmánybíróság – az Abtv. 56. § (1)–(3) bekezdése és az Ügyrend 5. § (1) bekezdése szerint eljárva – az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontja, valamint az Ügyrend 30. § (2) bekezdés d) és h) pontjai alapján visszautasította.

Budapest, 2024. december 17.

Dr. Patyi András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Lomnici Zoltán s. k.,
alkotmánybíró

Dr. Salamon László s. k.,
előadó alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
alkotmánybíró

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1972/2023.

Az Alkotmánybíróság Határozatai az Alkotmánybíróság hivatalos lapja, mely elektronikus formában, időszakosan jelenik meg.
A kiadvány az Alkotmánybíróság döntéseinek gondozott, szükség esetén anonimizált változatú szövegét tartalmazza.
Az Alkotmánybíróság Határozatainak egyes számai bárki számára, személyazonosítás nélkül, korlátozástól mentesen,
díjmentesen hozzáférhetőek az Alkotmánybíróság honlapján: www.alkotmanybirosag.hu
A szerkesztésért felel: dr. Bitskey Botond, az Alkotmánybíróság főtítkára
layout: www.escom.hu
Kiadja az ORAC Kiadó Kft., 1037 Budapest, Montevideo u. 14.
Felelős kiadó: dr. Frank Ádám, a kft. ügyvezetője
Internet: www.orac.hu • E-mail: info@orac.hu
HU ISSN 2062-9273